

Apparatus medicaminum tam simplicium quam praeparatorum et compositorum in praxeos adjumentum consideratus. P. II. Regnum minerale complectens / [Johann Friedrich Gmelin].

Contributors

Gmelin, Johann Friedrich, 1748-1804

Publication/Creation

Goettingae : J.C. Dieterich, 1795-1796.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/v777upc2>

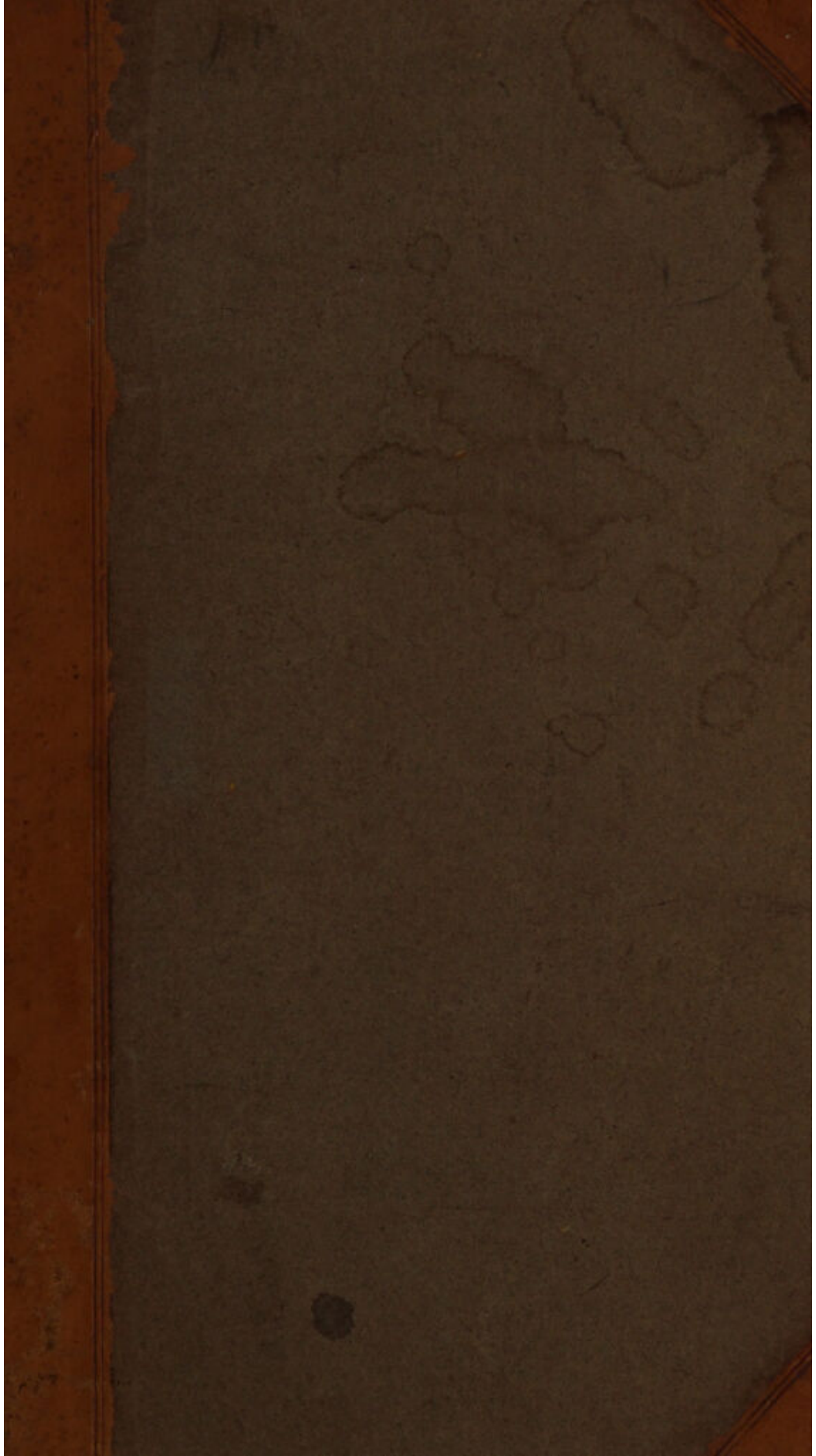
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

24,862/B

R

GMELIN, J. F.

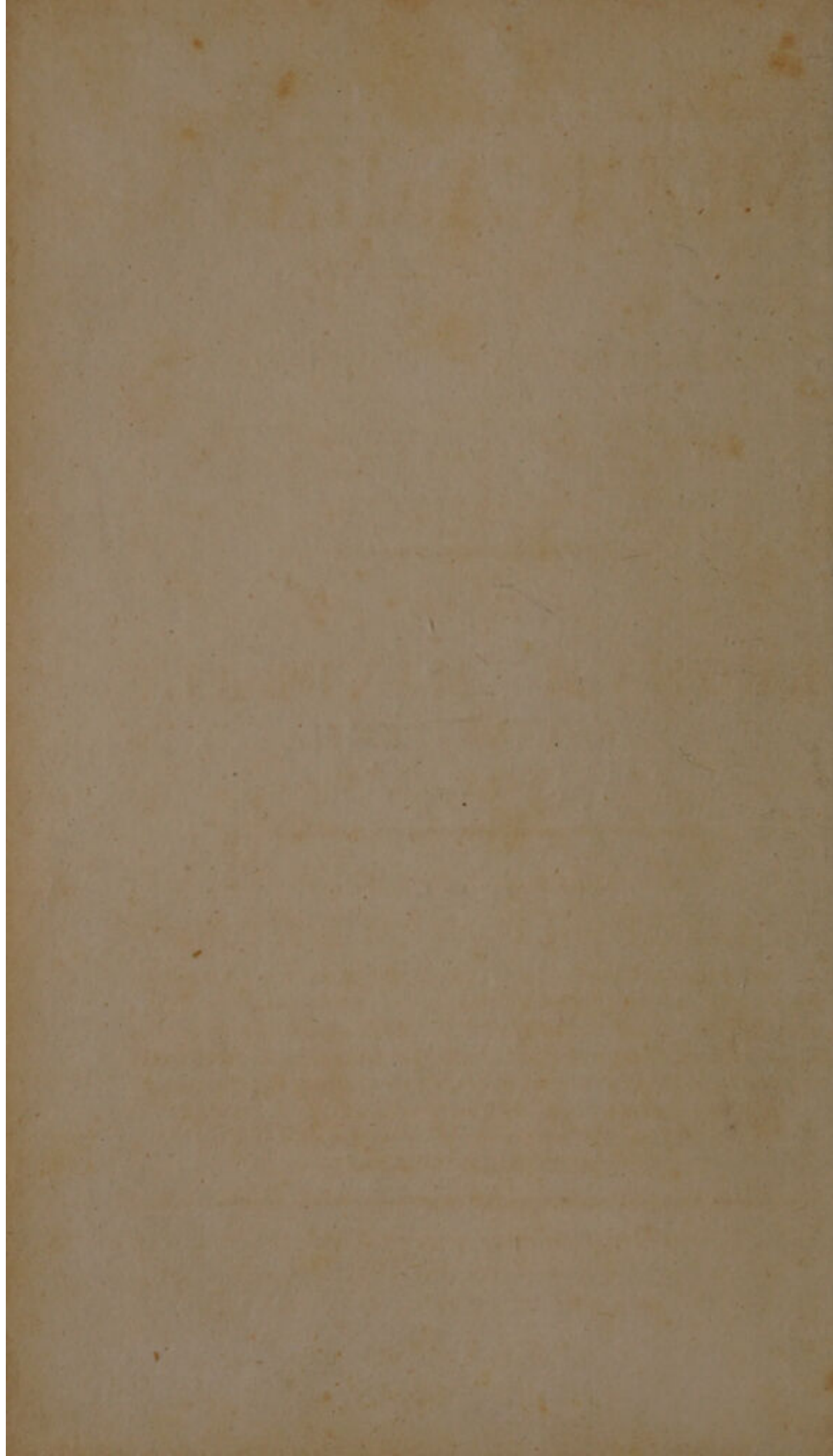
ATLAS
AMERICAN

OF THE
UNITED STATES
OF AMERICA
AND
THE
ADJACENT ISLANDS
AND
SEAS

BY
J. W. COOPER
AND
J. W. COOPER
OF THE
NAVY DEPARTMENT
WASHINGTON
VOL. I

TO THE
HONORABLE
THE SECRETARY OF THE
NAVY
WASHINGTON
1894

PRINTED BY
THE GOVERNMENT
PRINTING OFFICE
WASHINGTON
1894

APPARATVS MEDICAMINVM

TAM SIMPLICIVM

Q V A M

PRAEPARATORVM ET COMPOSITORVM

I N

PRAXEOS ADIVMENTVM

CONSIDERATVS.

P. II.

REGNVM MINERALE

COMPLECTENS.

VOL. I.

A V C T O R E

IO. FRID. GMELIN

AVLAE REGIAE CONSILIARIO, PHILOSOPHIAE ET MEDICINAE
DOCTORE, HVIVS PROFESSORE P. O. ACADEMIARVM CAE-
SAREAE NATVRAE CVRIOSORVM, SCIENTIARVM ELECTORALIS
MOGVNTINAE ERFORDIENSIS, ATQVE IMPERIALIS PETROPO-
LITANAE, SOCIETATVM SCIENTIARVM REGIAE GOETTINGEN-
SIS, OECONOMICAE PETROPOLITANAE, PHYSICAE
PERINDE AC MEDICORVM TIGVRINAE, ET
METALLICAE SODALI.

GOETTINGAE

APVD IOANN. CHRIST. DIETERICH

1795.

Unable to display this page

P r a e f a t i o.

Progređior ergo ad exsequendam demanda-
tam mihi a bibliopola prouinciam, egre-
gium atque omnium applausu coronatum
opus B. MURRAYI, Collegae olim coniunctif-
simi, continuaturus, in quo quidem labore ve-
stigia antecessoris presse sequi, et, quas ille
sibi praescripserat leges, religiose obseruare
mecum constitui; eo enim consilio B. Vir
suum exarabat apparatus, vt non selectam
modo medicamentorum penum enarraret,
non salutes modo commemoraret virtutes,
sed ex eius mente hic apparatus debebat com-
plecti, nisi omnia, plurima tamen, et nunc
et olim a medicis adhibita remedia, cuicun-
que nunc rationali aut empirico, patholo-
gico et therapeutico systemati fuerint adsti-
pulati; debebat esse codex, in quo reperias
in ordinem quendam digesta haec omnia siue
simplicia, siue composita et praeparata, cum
subnexo iudicio, in experientia atque argu-
mentis,

mentis, quae lux nostris temporibus scientiae naturali ac salutari plenius affulgens suppetat, fundato, in quo inuenias etiam noxas, a variis corporibus homini imminentes et illatas descriptas, exemplis illustratas, vna cum medela, cuius vsu praeuertere ac tollere illas possis.

Ita initium faciens a medicamentis minerali regno attributis, omnia, praeter argentum viuum, quod alterum volumen explebit, sub hoc militantia, hic sisto, in recensendis metallis, quod rei natura suadere mihi videbatur, iis potissimum, quae inter venena non immerito fuere relata, arsenico, cupro, plumbo, et decantato tantopere a chemica medicorum secta antimonio omnino fusior.

Nomina adieci tum ea, quae iam dudum in officinis valent, tum ea, quae ab autoribus, qui illa medicamina inuenerunt aut commendarunt, ipsis fuere imposita, tum systematica, ex LINNAEI scriptis petita, tum chemica vtriusque systematis, vt vnusquisque pro suo ingenio et persuasione vti tanto facilius hoc libro possit. Dabam e museo d. 29. Mart. 1795.

I. TERRAE ET LAPIDES.

A. PONDEROSAE.

LINN. *Syst. nat. III. p. 79 sq.*

SPATVM PONDEROSVM.

LINN. *Syst. nat. III. p. 81.*

Barytis vitriolata

insigni pondere specifico proxime ad pondus corporum metallicorum accedente ($=4500$), fragilitate, textura lamellari, nitore quasi vitreo, indole, et cum aqua, et cum acidis, nisi calore bulliente foueantur, omne connubium renuente, atque per ignis violentiam in puluerem fatifcente, qui neque arena addita neque omiffa cum aqua in pastam ad aerem indurescentem subigi potest, facile dignoscendum.

Spatum ponderosum ipsum omni, quantum quidem haecenus constat, in corpus animale effiacia caret, quamuis affinis illi materies, terra ponderosa aerata natiua, siue Witherites, vt iam dudum a B. LEIGH (Natural history of Lancashire,
A Cheshi-

Cheshire etc. Oxford 1700. fol. p. 70. 71.) et nuperius a Viris Clarissimis WATTIO iuniori (Memoirs of the literary and philosophical society of Manchester Vol. III. p. 609 sq.) HENRY (ibid. p. 614.) et Coniunctiss. BLVMENBACHIO (*Bergmännisches Journ.* ann. 4. p. 1. p. 434.) veneni animalibus funestissimi crimine notata sit.

Egregia tamen, et modo caute adhibeatur, salutari quam maxime efficacia pollere paratam ex eo Terram ponderosam salitam s. Barytin salitam, siue Muriatam baryticam, recentiora testantur experimenta; ea autem circumspectione in hoc labore opus est, vt feligatur spatium omni metallica, siue arsenici, siue cupri, siue plumbi, quae omnia nocentissimum reddere possent medicamen, siue ferri, aut magnesiae nigrae, quae immutare certe eius vires possent, labe purum; quod quum neque semper ex arbitrio pharmacopoei pendeat, neque semper ex notis externis elucescat, in hoc labore ita procedendum est: Pulvis spatii tenuissimus cum cinerum clauellatorum depuratorum dupla portione terendo exacte mistus in catillo haasiaco altero inuerso contexto igni, quo candeat, per tres vel quatuor horas exponitur, et massa coagulata ex refrigerato catillo exempta et in puluerem contusa iterato et toties cum aqua distillata coquitur, donec haec insipida a coctione redeat.

Spati terra sic a vitrioli acido liberata (cuius in locum terra ponderosa aërata natiua, modo pura sit, substitui potest,) salis spiritui puro per portio-

portiones ingeritur, donec hic, quamvis calore externo vis eius augeatur, nihil amplius dissolvat, et nullas amplius acidi praedominantis notas ostendat; quo facto per chartam traiectus cum noua terrae ponderosae portione (ratione spatii ponderosi primo experimento adhibiti $\frac{1}{28}$), postquam haec igni candenti exposita fuerat, leni calori, et, si quidem hac soluta instillata aëre hepatico foeta aqua obscurum, metallici quid adhuc inesse arguens, sedimentum praecipitet, cum tertia adhuc portione exponitur, et per filtrum traiectus eo usque, donec crystallorum rudimenta in superficie appareant, leni calore sensim humore suo orbatus frigori nunc expositus, crystallos dimittit, in charta bibula siccandas, quae si quando tinctu suo ferri particulam adhuc inhaerentem prodant, aqua denuo solui, solutioni excalescentiae noua iterato, donec non amplius solvatur, terrae ponderosae portio iniici, liquor denuo per chartam traieci, et modo iam memorato, ut in crystallos abeat, tractari debet (C. A. HOFFMANN *chem. Annal.* 1792. l. p. 123. WESTRVMB *ibid.* p. 390. et *chemisch. Abhandl.* Hannover. 8. l. 1793. p. 215 sqq. BVCHOLTZ *chemisch. Untersuchungen über die vorgeblich giftigen Eigenschaften des Witherits der Schwererde und der salzsauren Schwererde.* Weimar 1792. 8. p. 55.)

Harum crystallorum acri satis sapore pollentium drachma dimidia vncia vna aquae distillatae soluitur, huiusque solutionis guttae infantibus 10-20, aliquando syrupo rubi idaei temperatae, adultis 30-60 aliquoties per diem repetitae exhibentur,

bentur, aut in guttis a Cel. CRAWFORD denominatis grana 4 binis aquae distillatae vnciiis dissoluntur, eiusque liquoris guttae 50-100. aegris ingeruntur.

Negari tamen non potest, hanc medicinam, quemadmodum sal, quod basin eius constituit, canibus ingestum (WATT iunior l. c. p. 213.) vomitum aluique profluvium excitavit, in hominibus quoque tormina et continuato usu vomitiones atque alui fluxum caussari, digestionis officinam debilitare, et nervis infensam esse: Quum praeterea per alia atque alia corpora separari iterum possit ab acido terra, tunc, si aërem fixum, quem vocant, attraxerit, facile funesta, cauendum est medico, ne cum aqua fontana, salibus alcalinis, terrestribus, metallicis, cum tartaro stibiato aliisque ex antimonio confectis medicaminibus (I. A. SCHMIDT de baryte muriato. Lips. 1793. 8.) exhibeat, neque ventriculo, nisi per praegressum laxantis remedii usum mundato, ingerat.

His cautelis adhibitis virtutem diaphoreticam, diureticam, refrigerantem, resolventem, irritantem exercere testes sunt Vir. Clariss. CRAWFORD (medical communicat. London 1790. I. n. 25.), HUFELAND (*Erfahrungen über die Kräfte und den Gebrauch der salzsauren Schwererde in verschiedenen Krankheiten.* Erfurt 1792.) BVCHOLTZ (l. c.) et apud eum ABT, WESTRVMB (l. c. p. 217. 269 sqq.) et apud eum (l. m. c. p. 216. 217.) SCHERF, CONRADI, SCHAEFER, posteriolem eo gradu, ut non modo in morbis spasticis similibusque aliorum

rum morborum symptomatibus euitandus sit eius
vſus, ſed etiam, ſi hominibus paulo ſenſibiliori-
bus praefcribatur, guttulis aliquot aquae ex foliis
laucoceraſi diſtillatae temperandum ſuadeant liquo-
rem nonnulli medici. Quamvis igitur in hepatis
inſarctibus, in rhachitide, vlceribus arthriticis, fungo
articulorum, ſaepius in cancro, phthiſi (SCHMIDT
l. c.) absque omni fructu adhibitus fuerit ille li-
quor, mirifice tamen, memoratis cautelis non prae-
termiſſis, profuit in ſcrophulis, (BERNIGAV ſpecim.
fiſt. obſervationes quasdam de corticis vlmī et ter-
rae ponderosae ſalitae vſu medico. Erford. 4. p.
9-11. ALTHOF de efficacia terrae ponderosae ſa-
litae in praxi obſeruata. Goetting. 1794. 4. p.
6-8.) ſtrumis (BERNIGAV l. c. p. 9. 12.) ſcirrhis,
cancris, meſenterii (ALTHOF l. m. c. p. 8.) aliarumque
glandularum inſarctibus atque indurationibus, niſi
nimium prouectis (CRAWFORD medic. Commun. l. c.
et ap. WATT iun. bergm. Journ. 1790. 2. p. 224.
HVFELAND et BVCHOLZ ll. cc.) WESTRVMB l. c. p.
270-272.) SCHMIDT (l. c.), praefertim ſi humorum
circuitus languebat, et vires aegri infractae erant,
tanto citius, ſi partibus affectis extrinſecus quoque
applicari poterat liquor, aut ferreorum (CRAWFORD
med. communic. l. c.) remediorum vſus ſimul prae-
ſcribebatur; ita etiam in ophthalmia ſcrophuloſa,
ſcirrho teſticularum (v. praeter. alios cl. KAPP ap.
BVCHOLZ l. c. p. 60.), tuberculis pulmonum opem
praefitiſſe fertur: egregium pariter expertus eſt
eius ſolutionis aqua temperatae et ſaccharo edulcatae
vſum in vlceribus ſuperficialibus ſcrophuloſis iam
per 4 et 6 annos aegros affligentibus et neque mer-

curii ad salivae usque fluxum exhibiti vsui, neque decocto lignorum cedentibus, ter per diem, principio 15, postea 30 guttas exhibendo, et per 4 menses pergendo I. CLARCK ap. ANDR. DUNCAN (medic. comm. for the year 1791. Dec. 2. Vol. 6. 1792. 8. n. 3.), exiguum et crebro nullum FERRIAR (medical histories and relections Warrington and Lond. 1792. 8. n. IX. p. 170.) alii inter nostrates medici: In fluore albo, morbis asthmaticis, ipsis interdum exanthematicis incassum tentavit ALTHOF l. c. p. 12. 13. in scrophulis R. HAMILTON on scrophulous affections with remarks on scirrhous, cancer and rachitis. Lond. 1791. 8. Sect. III.

Commendarunt alii hoc medicamen in exanthematicis chronicis pertinacibus (ALTHOF l. c. p. 9-11. BERNIGAV l. c. p. 9 et apud eum Ill. STARKE ibid.) v. g. tinea, lichenibus, scabie (SCHMIDT l. c.); in ulceribus ac bubonibus aliisque malis venereis experti sunt efficacem ALTHOF (l. c. p. 11.) et apud eum HUBER et VOGEL; alii ad incidendam pituitam, aut pulmones (e. gr. in asthmate pituitoso) aut ventriculum obruentem, et praeunte Anglo Medico WILLIS (ap. WATT iun. *bergm. Journ.* l. c.) Clariss. HUFELAND (l. c.) WESTRUMB (l. c. p. 270.) BERNIGAV l. c. p. 11. 12. et KLOHTS *medizinische Bemerkungen über die Wirksamkeit und den Gebrauch der salzsauren Schwererde.* Zerbst 1793. 8.) tanquam potentissimum ad eiiciendas ex intestinorum tubo ascarides instrumentum.

B. TERRAE LAPIDESQUE
CALCAREAE.LINN. *Syst. nat. III. p. 85 sqq.*

a. PURIORES.

LINN. *Syst. nat. III. p. 85 - 108.*

Viua, quando a liquoribus acidis continguntur, efferuescentia, facili in his solutione, et instillato vitrioli aut acetosellae acido, facili ex reliquis acidis specie sedimenti albi praecipitatione, calce potissimum viua, quam violento igne vstae exhibent, non difficulter a reliquis terreis discernendae.

Calx haec ex omnibus harum terrarum lapidumque speciebus quanto purioribus tanto melior ignis candentis vi obtinenda non amplius quidem efferuescit cum acidis liquoribus, verum ebullit atque exaestuatur ab aqua et laticibus aquosis, quamuis frigidissimis affusis, in his sensim pultis formam adsciscens, cum aqua et arena in pastae speciem subacta aërique exposita indurescit, sicca autem si aëris contactui diu opportuna sit, in puluerem fatiscit, sensim tenuiorem, easque dotes, quibus recens atque intemerata gaudebat, certa pro parte amittit; tantam, recens potissimum, in animalium partes acrimoniam exercens, ut ad purgandas a pilis, carne, pinguedine pelles ea vrantur coriarii, similem in scopum multi alii artifices.

Calx haec caemento ad aedes exstruendas necessario totque aliis in vita communi, opificiis, fa-

bricis, artibus vsibus, celebris, emendando solum rei rusticae proficua, a Medicis quoque salutem civium publicam curantibus ad contegenda cadauera, excrementa aliasque putrescentes animalium partes earumque noxias exhalationes arcendas commendata, ad parandum salem causticum, spiritum salis ammoniaci causticum et alia medicamenta vsitata, propter suam acrimoniam vix alio nisi externo vsu adhibetur, tunc quoque aut melle aut saponis nigri vel veneti aequali, aut farinae auenaceae dupla portione et lardo porcino temperata: Ita post CAELIVM AVRELIANVM, qui (de morbis chronicis L.II. c. 1. edit. Ammanni. Amstelaed. 1722. 4. p. 355.) membra paralytica praeter alia calce quoque viua aspersa fricari iubet, Ill. TISSOT (*Anleitung für das Landvolk, übers. von HIRZEL. Zür. 1762. 8. p. 191.*) et B. HAEN (ration. medend. P. IV. C. 4. p. 156.) calcem viuam cum melle, posterior quoque cum unguentis mistam in coxario morbo efficacissimam deprehendit. Calcem viuam cum sapone commistam et aceto acerrimo humectatam inter vsitatissima sui temporis escharotica refert SEVERINVS (Trimembris Chirurgia Ed. nouiss. Lugd. Bat. 1725. 4. p. 152.); misturam ex calce et sapone in verrucis, tuberculis, excrescentiis, sarcomatibus, tumoribus cysticis, naevis maternis et scirrhis exedendis eximiam habere vim, testis locupletissimus est HEISTERVS (instit. Chirurg. Amstel. 1739. 4. p. 473.) naeuos maternos, in ipsa adeo facie conspicuos, tuto delere, et post 12 horas in escharam conuersos subsequente suppuratione penitus extirpare expertum se esse asseuerat

Unable to display this page

tartariue acido aut principio adstringente grauidis combinata; hinc recens semper et frigida vel saltem tepida a medicis adhibenda, atque euitanda, dum adhibetur, omnia, quae vnum alterumue memoratorum principiorum in se continent.

Salibus lixiuiosis affinis acidum domat; hinc in acido primas vias obsidente variisque ex eo fonte promanantibus malis proficit (PRINGLE observat. on the diseases of the army in camp and garrison. Lond. 8. 1752. p. 415.); putredini resistit (v. HALES philosophical transactions vol. 48. p. 2. for 1754. n. 104. p. 826. et MACBRIDE *durch Erfahrungen erläuterte Versuche aus dem Engl. übers.* von CONR. RAHN. Zürich 1766. 8. p. 132 sqq.); hinc a nonnullis externo vsu in gangraena et sphacelo commendata; ea forte de causa in vlcere cruris scorbutico (GRAHAM medical observations and inquiries by a society of physicians in Lond. 8. vol. 1. p. 23. p. 286.), tum pota per menses ad tres vsque libras per diem, tum fomentorum specie parti aegrotae adplicata, et (PLATNER ars medendi singulis morbis accommodata p. 401. BOERHAAVE elem. chem. 2. p. 316.) in scorbuto ipso, quem vocant, frigido, eiusque sequelis; in cancro, si quidem mane et vesperi sex vel octo eius vnciae aequali copia aquae cum radice sassaparillae vel ligno guaiaeco coctae temperatae potabantur, et singulis quatuor vel octo diebus pilulae, quas a Becchero balsamicas nominabant, sumebantur (R. A. VOGEL diss. de curatione canceri occulti et aperti per aquam calcis viuae potam praestita. Goett. 1769. 4.) et in

in ipsa adeo pertinaciori dysenteria tertia lactis parte diluta et per octo dies continuos potata (BVRLET mem. de l'Acad. des scienc. à Par. 1700. p. 168.) per singulos trium hebdomadum continuarum dies ad tres vsque libras hausta (GRAINGER essays and observations read before a Society at Edinburgh. 8. vol. 2. 1756. n. 14. p. 262.) aliquando efficax; a NAVIER (Contrepoisons de l'arsenic, du sublimé corrosif, du verd de gris et du plomb. à Paris 1777. 8. 1. p. 69.) pariter lacti nupta ad debellandum, si corpus ingressum sit, arsenici virus commendata.

Poterat tamen in alui fluxu vi sua exsiccante siue humorem fugente perinde prodesse haec aqua; eo titulo praedicata, in vlceribus tam ossium, quam partium molliorum tum externarum tum ipsarum internarum (MORTON oper. med. Amstelæd. 1696. III. c. 14. et Geneu. 1727. 4. p. 148.) oris, ipsis adeo venereis (HECKER *Anweisung die venerischeu Krankheiten genau zu erkennen und richtig zu behandeln.* Erfurt 1791. 8.), vteri (DETHARDING de aquae calcis viuae vsu interno salutari. Rostock 1746. §. 11.), fassaparillae decocto iuncta, vesicae urinae (MOLINARI nov. act. ac. Caes. Natur. Curiosorum. T. III. 1767. et OLLENROT ap. SCHMUCKER *vermisch. Schrift.* 2. p. 110.), et pota cum lacte, aut corticis peruiani decocto atque iniecta ipsorum adeo pulmonum (OLLENROT et DETHARDING ll. cc.) intus sumta; a QVARINO tamen in eo malo nunc iners, nunc si recens sit, noxia inuenta: An eadem sit causa efficacitatis, quam iniectae in vrethram, balnei et foci specie adplicitae aquae calcis tribuit

tribuit in sananda gonorrhoea experientia nixus Ill. GIRTANNER (*Abhandl. über die venerischen Krankheiten.* Gött. 8. 1788. p. 117. 126. 127.) an ex eo fonte promanet vis eius extrinsecus adhibitae in panaritio, saccharo saturni foetae (JAEGER *funfzig chirurgisch practische Cautelen für angehende Wundärzte.* Francfurt 1788. 8.), vis in vitiligine et lepra iam ab HIPPOCRATE (*Επιστημιων* L. 2. Sect. 5. Oper. cura Foessii editor. Francf. 1624. p. 1046.), in tinea et scabie pertinaci aliisque exanthematibus chronicis humidis ab aliis (DETHARDING l. c. thes. 4. S. 1-11. KAEMPF *Abhandlung von einer neuen Methode die hartnäckigste Krankheiten im Unterleibe zu heilen.* Dessau und Leipz. 1784. 8. p. 23.) praedicata, in his etiam frequentius epota, et ipsis nutricibus labe eiusmodi infectis, ne in alumnum transeat, vel vt tenelli infantes ea iam vexati liberentur, exhibitae, iudicatu difficilior videtur. Ab ea facultate siccante deriuus quoque felicem huius aquae extrinsecus solummodo applicatae in tumoribus hydropicis curandis successum, vt FABRITIUS ab *Aquapendente* (Oper. chirurgic. Francof. 1620. 8. p. 234.) sola spongia aqua calcis viuae irrigata totumque abdomen comprehendente et circumligata saepius hydropem se sanasse, asseueret.

Ad hanc vim exsiccantem porro referre liceat, si quam exercet, prouti multis videtur, virtutem aquae calcis roborantem, quam in vitiis primarum viarum, a sola laxitate oriundis, praesertim si cum amaris remediis coniungitur praeter alios vtilem deprehendit MONRO (*Treatise on medical and pharmac-*

maceutical chymistry and the materia medica. Lond. 1788. 8. Vol. I. c. 9. sect. 1. n. 8.), et lenimen, quod cum tertia parte olei lini subacta et parti affectae allita, toties (MONRO l. c.) affert, ipsam forte in verrucis mollioribus et suppurantibus delendis vim (BELL system of surgery. Edinb. 8. Vol. V. 1787.) atque opem, quam in lichenibus tulit (*Idem* treatise on the theory and management of ulcers. Edinb. 1778. 8.). Vtrum ab hac natales trahat, an a vi pituitam incidendi virtus eius vermes necandi ab ALSTONIO (dissert. on Quicklime and Limewater. Edinb. 1784.) observata, decidere nolim.

Incidere certe pituitam ex multis casibus conicere licet, ipsa eius lixiviosae affinis indoles indigitare videtur; spissos humores resolvere GABERI (miscell. Taurinees. 1766. 3.) probant experimenta; ea facultate pars certe efficaciae, quam in cutaneis morbis febribusque intermittentibus toties a praeternaturali lymphae et sanguinis spissitudine proficiscentibus exferit, nititur, ea potissimum virtus in scrophulis (MONRO et KAEMPF ll. cc. BOYLE medicin. experiments. Lond. 1692. 8. p. 82.) discutiendis, fundendo corio pleuritico (KAEMPF l. c.) referendis viscerum, et glandularum, inprimis mesenterii obstructionibus vel pertinacissimis (KAEMPF l. c.), conterendis adeo in sanguine ipso natis polypis (KAEMPF l. c.) celebrata, ea solatium, quod largius pota, interdum sapone grauida, testibus ALSTON (l. c.) in febribus rheumaticis et malis podagram retrogradam insequentibus, et WHYTT (Ob-
serva-

servations on the nature, causes and cure of those disorders, which are commonly called nervous. Lond. 1765. 8. p. 379.) et MACBRIDE (experimental essays. London 1764. 8. p. 254.) in malis arthriticis et podagricis attulit, vt adeo nodos arthriticos ea resolui posse sibi persuaderet KAEMPF (l. c.), ea denique, vt mihi quidem videtur, auxilium, quod hominibus cum aliis atque aliis viarum vrinæ vitiis conflictantibus, nephriticis (KAEMPF l. c.) et præcipue calculosis (BASIL. VALENTINVS et BORRICHIVS ap. TH. BARTHOLINVM epistol. medicinal. cent. 4. n. 76. p. 451. ALSTON l. c. WHYTT essay on the virtue of limewater in the cure of stones. Edinb. 1756. 12. maj. p. 187. WALPOLE philosophic. transactions. vol. 47. pro ann. 1751. et 1752. n. 9. p. 43. et n. 77. p. 472. BENNET theatr. theatr. tabid. p. 140.) tulit; calculum enim vrinæ potissimum ex mucō inspissato atque indurato proficisci, nuperius argumentis verisimillimis demonstrare annis est AVSTIN (Treatise on the origin and component parts of the stone in the urinary bladder. London 1790. 8.)

Soluitur vtique sedimentum vrinæ, particulis salinis liberum, (BRUGNATELLI chem. Annal. 1787. 2. p. 111.), soluuntur multi in vrinæ viis procreati calculi (ALSTON, WHYTT, MACBRIDE ll. cc. SCHEELE Kongl. Svensk. Academ. Handlingar vol. 37. p. 329.) in aquam calcis iniecti; at pota aqua tam multifarias iam in primis viis offendit materias, aëre fixo grauidas, quibus mutatur, suamque dissoluentem vim amittit, (MACBRIDE l. c.)

vt

vt non mirum sit, intrinsecus modo adhibitam medici (BERGIVS Kongl. Svensk. Vetensk. Acad. Handl. 1777. trim. 4. art. 3.) spem fefellisse, et alii aut cum vsu interno iniiciendae in vesicam aquae calcis vsu (WHYTT l. c.) praeciperent, aut in posteriore hoc vtendi modo, quo purior aqua atque intemerata fere calculum contingit, (LANGRISH physical experiments upon brutes etc. Lond. 1756. et W. BUTLER method of cure of the stone chiefly by injections. Edinb. 1754. 12. maj.) acquiescerent: Accedit, quod calculorum in vrina prognatorum non semper vna eademque sit indoles, eadem in iisdem liquoribus solubilitas; quare plures iique illustres Medici van SWIETEN (Commentar. in aphorism. BOERHAAVII de cognoscendis et curandis morbis. vol. 5. p. 335.) de HAEN (rat. medend. vol. 1. p. 149. 3. p. 141. 157. 6. p. 181. 13. p. 132.) et alii, quamuis fateantur, egregium spasmodum ac dolorum his aegrotis tantopere infestorum, lenimentum subministrare, calculum tamen comminui, aut semper excerni negant, siue meracam biberent, quae quidem adhibendi forma, nisi palatum aut ventriculus nimium refragetur, optime conducit, siue lacte dulciue lactis sero temperatam, siue sapone praegnantem per menses aquam calcis viuae.

Caute tamen mercandum est cum hac calcis viuae aqua siue potus specie exhibita siue ano injecta, si motibus febrilibus agitetur aeger, in climatibus calidioribus et hominibus temperamenti ficcioris et calidioris; praetermittendus plane vsus in emaciatis, febre hectica, congestione sanguinis renes caputue versus directa, infarctu fixo quasi lapideo,

pideo, spasmisue laborantibus, vitandus in principio dysenteriae, orgasmis sanguinis eiusque profluuiis inde pendentibus, sanguine ad inflammationem prono, fibra tensa, nec, nisi sublata prius, si aegrum torqueat, plethora vel alui obstructione, si praesertim a scybalis induratis profecta fuerit, admittendus (DETHARDING l. c. thes. 5. KAEMPF l. c. p. 241. 243.).

1. *Creta farinacea.* LINN. *Syst. nat. III. p. 86.*

Lac lunae, Agaricus mineralis; salutari efficacia, et, si laxiorem longe cohaesionem exceperis, qua tangentes digitos inquinat, externis quoque dotibus cum creta scriptoria conueniens, olim, ut videtur, propter consistentiam recentis vnguinosam, lacti vel potius eius cremori quodammodo similem inter medicamenta lactifera immerito relata.

2. *Creta scriptoria.* LINN. *Syst. nat. III. p. 86.*

Creta vulgaris, lota atque in puluerem contusa, alba, labiis humidis adhaerens, humectata argillam spirans, fere tota in aqua forti dissolvenda, scriptura inquinans.

Olim frequentius, quam hodie in medicorum formulis, ventriculi acido infringendo destinatis, obuia, huic effectui praestando utique par, nisi potentiora prostant. Nuperius in ulceribus ex ambustione natis commendat CLEGHORN (medical facts and obseruat. Vol. II. Lond. 1792. 8. n. 11.) ita, ut prius imposito per sex vel octo horarum spatium cataplasmate ex mica panis, lacte et oleo aut butyro composito, ac mundata superficie inspergatur ad saniem

faniem absorbendam creta rasa, omni absorpta denuo adplicatur cataplasma, aliquo tempore elapso denuo inspergatur e. s. p. Constituit etiam creta partem remedii antilyssi in Anglia nomine remedii HILLDOMSKIRK famosissimi, quod pro singulis dositus ex eius vncia dimidia, boli armenae drachmis tribus, radice enulae drachma vna, aluminis scrupulo dimidio et olei anisi guttis quinque conflatur, et cum aqua lacte temperata mane ieiuno ventriculo per sex dies subsequentes propinatur. (CHAUSIER ap. FOVRCROY medec. éclair. par les scienc. physiq. T. III. 1792. p. 174.)

PRAEPARATA.

Species diacretae Mynsichti et Camerarii.
In utroque pharmaco creta cum multis aromatibus, mucilaginosi, terrestribus saccharo mista. Obsoleuere.

3. *Helmintholithus iudaicus.* LINN. *Syst. nat.*
III. p. 397.

Lapis iudaicus. Echinorum aculei, in lapidem ut plurimum purius calcarium conuersi, praeter vim acidum absorbendi, si subtilissime contriti ingeruntur, nullam aliam in corpus humanum exserunt, quicquid etiam veteres, duce signatura, somniauerint.

4. *Helmintholithus Belemnites.* LINN. *Syst. nat.*
III. p. 413.

Lapis lyncis vel lyncurius. Olim multifaria, medicorum quoque praeter alias amuleti etiam forma commendantium, superstitione celebris,

quicquid vnquam vere salutaris efficaciae exercuit, cum frequentissime indolem mere calcariam prae se ferat, acidum in primis viis obuium absorbendo praestitit. Praeparatus siue in pollen tenuissimum comminutus asseruabatur.

b. IMPVRIORES.

LINN. *Syst. nat. III. p. 108 sqq.*

1. *Osteocolla.* LINN. *Syst. nat. III. p. 87.*

Nunc stalactitae calcarii species forma sua os fistulosum quodammodo referens, nunc radices arborum, potissimum populi, intus carie exesae et terra calcarea, sabulo inquinata, refertae (MARGGRAF *chem. Schrift. 2. n. 11. p. 163 sqq.*). A similitudine, quae illi cum ossibus intercedit, et nomen et virtus in sanandis ossium fracturis apprime efficax ei tributa, at praeter eam, quae omni terrae calcariae, aëre fixo foetae, competit, reapse nulla.

2. *Gypsum.* LINN. *Syst. nat. III. p. 256.*

Eiusque variae species in pollen tenerrimum contritae.

Olim virtute acidum absorbente celebre, quam tamen, nec crudum neque vstum, vtpote vitrioli acido iamiam saturatum, exercere valet, posteriori forma propter indolem, qua pollet, cum aqua liquoribusque aquosis in massam solidam coeundi, interno vsu potius venenum: Quicquid externo vsu perpetravit, forsan virtuti eius refrigeranti debetur.

B. TERRAE LAPIDESQVE CALCAREAE. 19

3. *Fluor mineralis viridis.* LINN. *Syst. nat. III.* *p. 128.*

Eo quidem nomine nunquam, at pretiosiori smaragdi nomine exornatus quondam saepius in scatulis pharmacopoeorum occurrens, cum smaragdo genuina merito exul ex recentiori supellectili medica.

C. TALCOSA E.

LINN. *Syst. nat. III. p. 68 sqq.*

I. P V R A E.

I. *Magnesia alba, Magnesia salis, Magnesia nitri, Panacea solutiua, vel anglica, vel antibypochondriaca, Pulvis Sentinelli, Pulvis Comitum de Palma, Laxatiuum polychrestum, Terra salis Sedlizensis*, eo puritatis gradu, quo medicis inferuire vsibus potest, nullibi in naturae sinu prostat, arte potius chemica ex sale amaro anglico aqua dissoluto, ope salis lixiuiosi affusi, aut ex lixiuiis ab excoctione salis communis nitriue superstitibus, nunc expulsionem humoris caloris ope peracta et ad siccitatem usque deducta, atque insequente ignis candentis, qui acidum inhaerens dissipet, actione, nunc facta per lixiuium cinerum vulgarium vel clauellatorum terrae praecipitatione secreta: Inest enim aquae fontium falorum aequae ac marinae acido eidem iuncta, quod partem salis communis constituit, creberrime magnesia alba, alias purior, alias terra calcarea inquinata, post salis ipsius ex-

coctionem dissoluta adhuc permanens: Similiter inhaeret frequentius eius acido nubens terrae, ex qua nitrum excoquitur, et vna cum hoc ipso in aquam ingreditur, ex qua pari modo extrahi potest.

At, quae in officinis venalis est magnesia, mirifice differt (GEHLER progr. de magnesiae officinalis insigni differentia. Lips. 1779.). Sunt, qui eo nomine vendunt terram mere gipseam (EHRHART ap. BALDINGER n. *Magaz. für Aerzte*. Vol. 4. f. 4. p. 310. et HASSE in *neuesten Entdeckungen in der Chemie* T. III. p. 75.), fraude vix credibili, quum haec cum acidis affusis neque efferuescat, neque facile in iis solvatur; vendunt alii magnesiam, aut gypso aut terra calcaria inquinatam, casu posteriori tanto frequentiori, quod muriae nitri et falis communis, ex quibus saepissime impetratur haec magnesia, praeter eam ut plurimum quoque continent terram calcariam pariter acido solutam, tam frequenti, ut merito inter causas referatur, quae effecerunt, ut diu pro terra calcaria haberetur, donec primus FR. HOFFMANNVS (Observation. physico-chymic. selectior. Hal. 1736. 4. l. 2. obs. 2. p. 107 sqq.) ingens inter utramque intercedens discrimen olfaceret, seriori maturiorique scrutinio BLACKII (Physical and literary essays of the Societ. of Edinb. 2. 1756. n. 8. p. 157.) MARCGRAFII (Memoir. de l'Acad. roy. des sc. et bell. lett. à Berl. ad ann. 1759. n. 3. p. 119.) MONNETI (traité des eaux minerales. à Paris, 1768. p. 323 sqq.) BERGMANI (in diss. Vps. 1775 habita, recusa in opusc.

opuscul. phys. et chemic. Holm. Upsal. et Aboae. 8. Vol. I. 1779. p. 365 sqq.) MACQUERI (Histo. de la Societ. royal. de Medec. à Paris ad ann. 1779. p. 231 sqq.) aliorumque euidentius comprobatum.

Mistura vero illa terrae calcariae facile patet; quando solutae in salis communis acido meraciori magnesia vitrioli quod vocant oleum, vel acetosellae sal per cineres clauellatos in salem medium perfectum conuersus et in aqua distillata dissolutus instillatur, pelluciditas eius non turbatur, si quidem pura fuerit magnesia; lactis vero colorem et opacitatem statim induit, si quid calcariae terrae intermixtum fuerit, quae quippe utrique acido nubens selenitae parum solubilis forma praecipitatur.

Neque difficile detectu est gypsum in magnesia latens, vtpote quod connubium cum acidis respuens, si magnesia salis communis, uti quidem audit, spiritui iniiciatur, indissolutum perstat: Idem etiam contingit, si argillacea terra deprauata sit, quod quidem aliquando euenire testis est I. C. G. SCHAEFFER (diss. de magnesia. Argent. 1774. 4. §. 8. p. 9.), aut si a cineribus clauellatis, qui, prouti vulgo veneunt, rarissime ea terra carent, ad praecipitandam ex muria aut sale amaro magnesiam adhibitis, terrae filiceae, (HEYER chem. Journ. 3. p. 69.), aut eo quod minus sollicitè facta fuit terrae praecipitatae elotio, tartari vitriolati, quem appellant, portio in magnesia remanserit; ab utroque posteriori consortio asperitatem quandam tactui satis sensibilem, a puriori magnesia longe alienam, adipiscitur.

Qui liberalius, quam par est, affundunt muriae aut falis amari solutioni ad separandam hanc terram lixiuium cinerum, aliud non raro, nisi maxime sollicita elotio accedat, magnesia inducunt vitium, ut scilicet portio falis lixiuiosi in illa supersit, quod facile cognoscitur, si talis magnesia cum rhabbarbari puluere commiscetur; huius enim flauedo a magnesia pura non mutatur, ab illa vero, quae memorata labe afficitur, statim exaltatur (KELS *chem. Annal.* 1788. 1. p. 513.), aliquando sapor, qui magnesia, quemadmodum omni terrae, nullus, falem lixiuiosum inhaerentem prodit: sapore quoque, at longe alio, amaro potius, interdum ferit linguam magnesia ex muria exsiccata atque excandefacta, qui quidem parandi modus olim frequentissimus fuisse videtur (M. B. VALENTINI *diff. de magnesia alba ad LEIBNIZIVM*, *recus. prax. medic. infallib. Francof.* 1711. 4. p. 711. SLEVOGT *diff. de magnesia alba. Ien.* 1709. 4. I. A. WEDEL *prop. inaugur. de magnesia alba compendiose paranda. Ien.* 1732. 4. FR. HOFFMANN *l. c.* p. 106.) confecta, remanente scilicet acidi portione, quod cum terra falis amari speciem progenerat, repetita cum aqua coctione et detegendum et separandum.

Est autem magnesia, si quidem rite parata sit, niuea, leuissima, adeo laxè cohaerens, ut digitos tangentes inquinet, ignis vi nulla in calcem viuam conuertenda; cum acidis vehementer effervesceat, illaque, si quidem ea faturentur, in salia saporis amari, aluum stimulantia, commutat; cum vitrioli acido in falem abit, aqua facillime dissolvendum.

Quam-

Quamuis primo in Germania per SIBOLDVM, archiatrum Magdeburgensem (teste FR. HOFFMANNO l. c. p. 106.) parata fuerit, forsan per amicum eius laborumque socium HELWIGIVM, varias postea terras peruagantem conficiendi arcano modo in aliis quoque Europae regionibus ad alios perlato, eius tamen fama, demum circa annum 1700, primum Romae increbuit, vbi (teste BRAVN apud VALENTINI l. c. p. 724.) a Batauo quodam apostata in monasterio quodam praeparabatur, et per archiatrum caesareum COEFERLE, in Germaniam reducem, Vienne, et inde in reliquas Germaniae partes deferabatur.

Quum acidum absorberi et obtundi per magnesiā albam tot experimentis extra intraque corpus viuum captis euictum sit, eximiam opem praestat in iis malis, quae ab acido in primis viis dominante, infantes atque adultos, inter hos potissimum hypochondriacos toties vexante, natales ducunt, (H. I. RUPERTI diss. magnesiæ albae alcalinae proprietates ac virtutes proponens. Helmst. 1772. 4. p. 27.), digestionē deprauata, ardore ventriculi, vomitu nimio, flatulentia, alui obstipatione, capitis doloribus, conuulsionibus, epilepsia, eo certe in casu antepileptici titulo multo magis digna, quam sesquipedales illae veteribus triae formulae, ex terris calcariis, praesertim animalibus, conflatae.

Non enim absorbet modo acidum in ventriculo atque intestinis obuium magnesia, sed cum eo in salem abit, qui aluum blande, tuto, absque omni

exaestuatione ducit, vt igitur faburra acescens non infringatur modo, verum eodem remedio quoque euacuetur; eo certe solo in casu (consentientes habeo FR. HOFFMANN l. c. p. 108. Clariss. HAHNEMANN in traductione libri MONROANI *chemisch - pharmaceutische Arzneimittellehre*. Leipzig. 8. Vol. I. 1791. p. 341.) medicaminis laxantis nomen meritura, quam magnesia virtutem tanquam in terra ipsa et sola delitescentem Veteres (v. inter alios M. B. VALENTINI l. c. p. 729 sqq.) collaudarunt.

Exhibetur autem magnesia infantibus quinquennibus et minoribus ad grana decem, maioribus vsque ad drachmam dimidiam, adultis a scrupulo ad duas vsque drachmas, infantibus saccharo, foeniculi semine, etiam saccharo incrustato condita, aut emulsionibus adiecta. aut si princeps medici finis eo tendat, vt aluum laxet, mercurio dulci vel cinereo, pulueri ialapae vel rhabarbari, aut syrupo rhabarbari iuncta.

Continet vero magnesia cruda multum (ex calculo BERGMANI l. c. §. IV. p. 373. quartam sui ponderis partem) aëris fixi, qui in eius cum acidis conflictu egressus indolem elasticam recuperat, et si quidem illud in primis viis contingit, ventriculum atque intestina expandit; hinc iam SLEVOGT (l. c.) et FR. HOFFMANN (l. c. p. 112.) conquesti sunt, ab vsu eius flatulentias et morficationes in imo ventre infecutas fuisse, qui effectus vtique expulsionem aëris fixi per ignem candentem praeuerti potest, ideo

Magnesia vsta, calcinata siue *pura* medicis placet, quae tardius vtique, at sine efferuescentia, et, nisi forte (MOENCH *systematische Lehre von den Arzneymitteln*. Marburg 1789. 8. p. 166.) nimium perpeffa fuerit ignem, perfecte soluitur, ita vt dimidio minor portio sufficiat saturando acido, quam crudae; sufficit ergo dimidio minor terrae vstae portio laxandae aluo; hinc aegris et infantibus potissimum in flatulentiam procliuibus apprime conducit, modo probe caueatur, ne magnesia aut gypso, aut calce aut sale lixiuioso adulterata sit.

Inest praeterea magnesia huic vstae vis putredinem arcendi, primo quidem a TH HENRY (*Experiments and observations on the following subjects etc.* London. 1773. 8.) in carne atque bile bouina contra putredinem defendenda obseruata, postea a I. CHRN. G. SCHAEFFERO (*diff. de magnesia*. Argentor. 1774. 4. p. 21 sqq.) experimentis in sanguine humano captis, et IOH. FR. BILHVER (*diff. de magnesia cruda atque calcinata*. Tubing. 1779. 4. p. 36 sq.), aliis in vitello ouorum, carne bileque bouina institutis confirmata; posterior adeo huius terrae vstae vsu corpora eadem iam putrescentia feliciter restituit.

2. IMPVRAE.

LINN. *Syst. nat.* III. p. 68 sqq.

1. *Talcum officinale* s. *cosmeticum*. LINN. *Syst. nat.* III. p. 69.

Olim tum crudum tum vstum in pollen tenerrimum comminutum nunc solum, nunc

pigmento rubro intertrito tinctum cum aqua aut vnguento odoratis impositum inter cosmetica relatum, perinde ac oleum a talco denominatum, cuius vires a fale lixiuioso procedunt, in officinis superfluum.

2. *Lapis nephriticus.* LINN. *Syst. nat. III. p. 71.*

Quondam magni habitus lapis omni odore orbus, et neque aqua neque acidis, nisi bulliente aestu fotis, solubilis. Praecauere morbos, in quos tenelli infantes a nimio terrore incurrunt, modo in cordis formam caesus iis ante pectus suspendatur, perhibitum; carpo renumue regioni si alligetur, aut a drachma dimidia ad integram ingeratur, nephritidi mederi creditum: Merito ex pharmacopoliis hodiernis exul.

3. *Amianthus.* LINN. *Syst. nat. III. p. 72. 73.*

Alumen plumosum.

Vi mechanica irritans; hinc olim extrinsecus in paralyfi adhibitum; hodie a medicis neglectum.

D. TERRAE ARGILLACEAE.

LINN. *Syst. nat. III. p. 133 sq.*

I. P V R A.

Terra aluminaris, ex alumine in aqua dissoluto cinerum clauellatorum ope praecipitata, nondum quidem in officinas recepta, sed medicorum attentione quam maxime digna, (MONRO l. c. et qui eius libri in germanorum sermonem translationem

nem curavit HAHNEMANN 1. p. 358.), quum perinde ac magnesia, acidum absorbeat, eo dissolvatur, et cum eo sal constituat, non modo solubile in copioso humore aqueo, sed etiam adstringente et roborante virtute praeditum.

2. IMPURAE.

LINN. *Syst. nat. III. p. 134 sqq.*

I. Bolus. LINN. *Syst. nat. III. p. 138.*

Pinguis attactu, in ore butyri instar diffluit, vngue attrita, si quidem sicca sit, nitorem quandam nanciscitur, humectata odorem leuem spargit, et pastae formam induit, igne induratur: Singularum terrarum species singulae quondam sigillis sibi propriis insignitae, hinc *terrarum sigillatarum* nomine celebres. Ob latens acidum putredini resistere, ideo in febribus malignis et venenis conducere, ob terreas particulas acrimoniam inuoluere et demulcere sibi persuasit magnus BOERHAAVE (v. VAN SWIETEN Comment. in eius aphorismos de cognosc. et curand. morb. I. §. 88. p. 128.), qui unciam vnam libra aquae dilutam per cochlearia aegros dysenteria putrida laborantes sorbere suavit.

At acrimoniae in primis viis dominanti obuolvendae potentiora prostant medicamina; alias vires vix expectes a corporibus, nullo, quem in homine viuo offendunt, humore soluendis, nisi velis a largiori calcis ferreae inhaerentis copia rubras species, inter quas bolus, quam vocant, armena eminet, tum interno usu paulisper adstringere et roborare,

tum

tum externo sanguinem ex vulneribus promanantem sistere posse: Ingreditur quoque formulam liquoris styptici, a Celeberr. SCHMUCKERO (*vermisch. chirurg. Schrift. Berl. 8. Vol. I. 1771.*) ad sistendum sanguinem ab euulso narium polypo largius promanantem laudati; at qui nouit, non solui vini spiritu, facile perspiciet, ad potentiam huius liquoris nihil conferre.

2. *Terra lemnia.* LINN. *Syst. nat. III. p. 136.*

Colore carneo, et magnesia, quam continet, portione, a bolo praesertim differt; olim iisdem viribus fictitiis celebris, nunc obsoleta.

E. TERRAE SILICEAE.

LINN. *Syst. nat. III. p. 170 sqq.*

Nulla liquore, nisi insigni ignis vi adiuuetur, praeter fluoris acidum quum soluantur, odore praeterea priuae, atque igni expositae quam maxime fixae, parum solatii pollicentur medico, vires salutares corporum ex dotibus externis diiudicanti; Omnes fere nostro tempore obsoletae, neque olim nisi in subtilissimum pollen comminutae (audiebant *praeparatae*) adhibitae.

1. *Arena.* LINN. *Syst. nat. III. p. 191.*

Sicca, calida, modo fomenti ad instar, modo balnei in modum adhibita Veteribus, inter quos loco omnium nominasse sufficiat CORN. CELSUM (de medicina, cura et studio ab ALMELOVEEN. 8. Amstelod. 1713. l. 2. c. 17. p. 93. 95.);

Unable to display this page

5. *Lazurus orientalis.*

Lapis lazuli. LINN. *Syst. nat. III. p. 126.*

Ob eximium colorem medicis quoque olim plurimi aestimatus, at creberrime loco genuini *lapis armenus*, cupri calce tinctus, eiusque viribus, noxiis potius, quam salutaribus pollens; vterque in officinis medicamentariis merx superflua.

Vix opus est idem monere de aliis lapidibus inter gemmas (LINN. *Syst. nat. III. p. 170.*), et olim inter pharmaca numeratis, quales sunt adamas, rubinus, sapphirus, smaragdus, topasius, granatus, hyacinthus, qui posterior nomen, non vires, confectioni dedit, adhucdum in pharmacopoliis venali.

II. S A L I A.

LINN. *Syst. nat. III. p. 259.*

Sapore, singula sibi proprio, linguam feriendo se produnt, in aqua penitus soluuntur, vtraque dote ab omnibus aliis corporibus facillime dignoscenda; propter suam in aquosis corporis animalis humoribus solubilitatem plurima facilius operantur, quam corpora alterius classis, facilius efficaciam, quam exserunt ingesta, vltra systema primarum viarum extendunt, sanguinem ipsum succosque reliquos fubeunt, in viscera remotiora et secretionis excretionisque instrumenta nunc haec nunc illa agunt. Fibras, quas contingunt, tum nerueam, tum contractilem, vellicant.

Plurima putredini potenter resistunt; multa, quacunque via et ratione applicata, refrigerant, pauciora nimium stimulo potius excalefaciunt: Alia humores condensant et coagulant, alia potius attenuant, et pituitam inprimis incidunt: Alia alui, alia vrinae excretionem iuuant atque augent, vt tamen determinata haec in excretionem efficaciam perinde a dosi, modo adhibendi, consortio, regimine et conditione aegroti atque ipsius morbi pendeat, ac a salis ipsius indole.

Dispersuntur salia in salia simpliciora et composita; illis vulgo adscribuntur salia acida et alcalina siue lixiuiosa.

A. SA-

A. SALIA ACIDA.

Omnia cum salibus alcalinis in salia neutra coeunt, et soluendi terras plures et metalla vel eorum calces facultate gaudent, siue humida, siue sicca via eam exerceant: Plurima aërem fixum ex corporibus eo foetis cum efferuescentia expellunt, plurimos caeruleos colores vegetabiles in rufos commutant, et, modo aqua satis temperata fuerint, acido sapore dignoscuntur.

Nonnullis, aqua, quantum fieri potest, orbatis, acrimonia corrodens, et viuat, quamcunque contigerit, corporis animalis partem extemplo enecans; iisdem aqua dilutis aequae ac aliis vis putredinem potentissime arcens, refrigerans, fibram contractilem constringens, humores inspissans et coagulans, urinam mouens, rarius stimulans, sudorem excitans.

I. *Vitrioli acidum*, siue quod hodie ex sulphure potissimum elicetur, *Sulphuris acidum*, ea forma, qua medicatis inseruit vsibus, *spiritus vitrioli* vel *sulphuris*, olim, quoniam sub campanis ardentis sulphuris vapor in guttas condensatus colligebatur, *spiritus sulphuris per campanam*, aut, quia nonnulli similem spiritum ex alumine quondam parabant, *Spiritus aluminis* dictum.

Fortius acidum, ob spissitudinem suam incongruo *olei* nomine insignitum, cum aqua et sale culinari vehementer exaestuans, ex posteriori vaporem suffocantem expellens, prunis ardentibus instillatum, sulphuris ardentis flammam et fumum monstrans,

strans, ex oleo calcis, quod vocant, aequae ac ex solutione terrae ponderosae in salis acido facta limpidissimis statim sedimentum niueum praecipitans, nunc excolor, nunc, et quidem prouti vulgo venit, fuscum et fumans, coctione, melius destillatione colorem ex materia combustibili contractum, iterum exuens, alias plumbi calce (GÜNTHER *neuest. Entdeckung. in der Chemie.* 8. Lips. P. II. 1781. p. 63. 64. SCHILLER *chem. Annal.* 1788. P. I. p. 70. MEYER *ibid.* 1789. P. II. p. 116.), alias selenite, variisque aliis salibus (GAVBIUS *aduersaria* varii argumenti. 4. Leid. 1771. p. 127 sq.) inquinatum, quae omnia distillatione in vasis retortis vitreis exilibus (GAVBIUS *l. m. c.* p. 125. WESTRVMB *kleine physikalisch-chemische Abhandlungen.* Lips. 8. fasc 1. 1785. p. 149.) et detegi optime, et segregari accuratissime possunt.

Fortius vero illud acidum medicis vix, ob summam, qua pollet, acrimoniam, nisi externo, eoque rarissimo venit usu; vnguenti certe paralytici (The new dispensatory. second Edit. Lond. 1765. 8. p. 646.), quod una cum axungia suilla et oleo baccarum lauri constituit, quamvis partem tantummodo quintam efficiat, partem constituit longe efficacissimam, quod membris insensibilibus aut immobilibus inunctum aut infricatum cutem rubefacit, et, si quid unquam, nervos obtorpescentes excitat.

Adhibetur autem crebro vitrioli acidum iam a CRATONE (Consil. et epist. medicin. edit. a L. SCHOLZ Hanou. 8. 1614. L. IV. p. 433.) commendatum, nunc aqua temperatum, nunc cum vini

spiritu purissimo (vocant alcohol) coniunctum, rarius cum oliuarum oleo in saponis speciem coactum.

Princeps eius virtus est, vt putredinem arceat; longa per mare itinera suscepturis, vt dulcem aquam a corruptione muniant, tincturam vendidit Comes quidam de BOLO, quae non nisi vitrioli acidum pigmento aliquo vegetabili rubro fucatum fuisse videtur (Kongl. Swensk. Vetensk. Academ. nya Handling. Vol. II. pro ann. 1781. p. 236.), optimo cum successu meracum acidum tentauit FAXE (ibid. p. 235 sq.), expertus, quatuor iam guttulas acidi fortioris sufficere aquae congio: Calci extinctae iunxit eodem scopo hoc acidum la PEYRE (histoir. de la société de Médecine à Paris pour 1776. p. 348.). Ipse Clar. LOWIZ (*Anzeige eines neuen Mittels, Wasser auf Seereisen vor dem Verderben zu bewahren, und faules Wasser wieder trinkbar zu machen.* S. Petersb. 1790. 8. p. 12.), vt carbonum puluere intermisto aquam iam corruptam penitus restitueret, vitrioli acidum in subsidium vocauit, et per drachmam carbonum et acidi vitrioli fortioris guttas duas aquae putidae vncias quatuor recentissimae similimas reddidit.

Hanc vim putredinem similesque corruptiones inhibendi et praeuertendi medici, qui tamen non nisi diluto vel tenui (*spiritus* vulgo audit), id est fortiori, quatuor (ita Clariss. MOENCH *systematische Lehre von den Arzneimitteln.* Marburg 1789. 8. p. 80. 219.), vel sex (ita Expertiss. MELLIN *practische materia medica.* Francf., Leipz. u. Kempt. 8. Edit. alt. 1778. p. 257.), vel (pharmacop. Edinburg.

Edinburg. Edit. in German. alt. cura BALDINGERI. Bremae 1784. p. 80.) septem aquae partibus temperato vtuntur, in vsum suum trahunt.

Externo iam vfu multum prodest in vlceribus scorbuticis et cancris, ipsis venereis (I. CHPH. JAEGER *vermisch. chirurg. praktische Cautelen für an-gehende Praktiker der Wundarzneykunst*. Francfurt 8. Vol. II. 1789.), quae diluto adhuc maiori aquae copia acido diligenter et sollicitè eluuntur; quantum valeat ad augendas corticis peruiani siue per os ingesti, siue enematis specie inieci vires anti-septicas, toties experti sunt medici; eandem vim quoque exercet in angina gangraenosa gargarismatibus aut collutionibus instillatum, aut (VAN SWIETEN l. c. 2. p. 683.) multa aqua dilutum, et nitro sambucique rob iunctum saepius de die ore contentum; beneficam eius in aphthis vim praedicant HAHNEMANN (ap. MONRO l. c. 1. p. 150.) et SAVVAGES (nosologia methodica. Amstelod. 8. T. II. P. I. p. 429.) et ante eos RIVERIUS (Oper. med. vniuers. Francof. 1669. fol. p. 288.), qui gossypio illo humectato vlculcula contingi, in infantibus vero melle rosarum edulcatum penicilli ope illiniri imperat; potens in his perinde ac in cancro labii inferioris, quem vocat, aquolo, expertus est BRUNNEMANNVS (Verhandeligen van het bataafsche Genootschap der proefondervindelse Wysbegeerde te Rotterdam. Rotterd. 4. Vol. I. 1774. nr. 6.); illiniri autem ille iussit labio liquorem ex triginta huius acidi guttis, vncia aquae, et vt dulci sapore gauderet, melle rosarum conflatum; et eodem tem-

pore singulis horis ternis cochleare paruum acidi valde diluti melle edulcati ingeri.

Maiora adhuc praestat intus assumtum hoc acidum, modo respiratio sit libera, et primae viae ab omnibus fordibus munda (SYDENHAM Oper. medic. Geneu. 1736. 4. T. I. p. 358.); obstat quoque eius vsui tussis et alui fluxus, euitandus vsus alcalium, terrarum, et salium aceti acido grauidorum, atque abstinendum aegris, quamdiu hoc acido vtuntur, a lacte cibusque lacteis, ipsisque in infantibus recens natis, quibus eo acido opus est, lacti materno substituendum serum lactis (MELLIN l. c. p. 257.): Praecipitur autem in casibus, quibus conducit, nycthemeri spatio, guttarum quindecim ad drachmarum duarum vsque dosin, nunc aqua communi (ad cochleare minus recipit aquae sesquiunciam MOENCH l. c. p. 219. ad acidi drachmam vnam aut duas aquae vncias quatuor MELLIN l. c. p. 256.) dilutum, et aliquando melle vel syrupo quodam e. g. violarum edulcatum, nunc cereuifiae tenui aut decocto vulnerario ad gratum vsque acorem instillatum (SYDENHAM l. c. p. 142. 147. 148. 253. 504.), vel potui alii (*idem* l. c. 244.), vel (TISSOT l. c. p. 519. OFTERDINGER *Anleitung für das Landvolk in Absicht auf seine Gesundheit*. Zürich 1773. 8. p. 683.) decocto hordei additum, vel mellis, aut syrupi e. g. rubi idaei, ribesiorum (MOENCH l. c. p. 219.) violarum (TISSOT l. c. p. 519.), althaeae et diacodion (OFTERDINGER l. m. c.) quatuor (MOENCH l. m. c.) aut sex (TISSOT et OFTERDINGER ll. m. cc.) vnciiis conditum: Si quando alui

alui profluuium aut vrinae difficultatem cieat eius vsus, imminuenda paulisper est dosis, et post singula eius praebia exhibendum aegro vasculum cremoris hordei, aut aliquot cochlearia gummi arabici cum aequali sacchari copia in puluerem comminuti (OFTERDINGER l. m. c.): Sunt, qui malunt pigmento florum aquilegiae, bellidis, dianthi caryophylli, papaueris rhoeados laete tinctum, et tincturae nomine insignitum praescribere.

Ea ratione adhibitum mirifice prodest vitrioli acidum in febribus acutis, potissimum putridis ac malignis (SIGLICIVS diff. de febre maligna. 1616. 4. ETTMÜLLER collegium practicum. fol. p. 329. RIVERIVS l. c. p. 542.), praesertim epidemicis (HIRSCHEL *medizinische Nebenstunden*. Berlin 1772. 8. p. 125. MELLIN l. c. p. 257.) et contagiosis (MINDERER medicina militaris. 1634. 12. p. 163.), in ipsa adeo peste (CRATO a KRAFTHEIM l. c. L. IV. pag. 602. 603. L. VII. pag. 236. Guil. PITHOPOEVS Vincetoxicum. Kempt. 1614. 8. MINDERER de pestilentia. c. 15. DIEMERBROECK de peste. Arnhem. 1646. 4. l. 3.), in aliis, comate (SYDENHAM l. c. I. p. 142.), alui fluxu (DVSSAVSOY differt. et observations sur la gangrène des hôpitaux. à Genev. 1788. 8.), petechiis (SYDENHAM l. c. p. 253. MONRO l. m. c. l. c. 3. sect. 3. p. 75.) stipatis, in scarlatina morbillisque malignis (MELLIN l. m. c.), in variolis confluentibus (SYDENHAM l. m. c. p. 147.), etiam nigris (*idem* l. c. p. 148.) aliisque malignis.

Ea virtute corruptelam arcendi, iam CRATONI (l. c. L. VII. p. 236.) satis superque cognita, niti quoque videtur eiusdem acidi vtilitas in scabie a Clar. HELMICH et B. BÜCHNER (diff. de usu interno olei vitrioli diluti in nonnullis scabiei speciebus. Hal. 1762. 4.) et nuperius ab Ill. BALDINGERO (Pharmacop. Edinburg. Edit. in Germania alter. p. 359.) et Clar. HAHNEMANNO (apud MONRO l. m. c. p. 76.) praedicata, atque in pertinacioribus et herpeticis, leprae adeo aemulis cutis morbis (SMYTH medical communic. London. 8. Vol. I. 1784. p. 199 sqq.) confirmata, et auxilium, quod, intus quamvis ingestum, dum partes maioris ambitus in pus abeunt, aegrotis praestat.

Constringendi porro partes molles potentia huic acido inest: Hinc sunt, qui (MELLIN l. c. p. 166.) in haemoptysi, si a resoluto sanguine aut vasorum osculis relaxatis pendeat, neque aut haemorrhoidum aut menstruorum vices suppleat, feliciter adhibuerunt; laudani liquidi Sydenhami parti dimidia iunctum in haemoptysi praedicat Ill. a CRELL (*Sammlung von HALLER's academischen Streit-schriften*. Helmst. 8. Vol. II. 1779. p. 126. 300.) et in haemorrhagia vteri idem (l. m. c. p. 126. et in HALLER's *Beyträgen zur Geschichte und Heilung der Krankheiten*. Berlin u. Stettin 8. Vol. I. p. 467. 471.) ac Clar. AASKOW (act. societ. medic. Hauniens. Haun. 8. Vol. I. 1777. 8.), in ea potissimum, quae grauidas excruciat Idem (l. m. c.); in ipso vomitu mictuque cruento LOEFFLER (*Beyträge zur Arzneygelehrsamkeit und Wundarzneyk*. Leipz. und Alton.

Alton. 8. T.I. p. 179.), in aliis sanguinis fluxibus a scorbutica acrimonia oriundis. FOWLER (ap. DVNCAN medic. comment. for 1789. Vol. IV. 1790.): Opio iunctum in ipsa tussi cruenta commendat Celeb. BLOCHIVS, in phthiseos ex laxitate pulmonum natae, cui tamen Ill. QVARIN sine fructu opposuit, initiis alii. Chartam bibulam vitrioli spiritu probe humectatam promanantem sanguinem sistendi ergo vulneribus applicant Chirurgi (SCHVLZE theses de materia medica edit. a CHPH. C. STRVMPF. Hal. 1746. 8. p. 39. 40.).

Refrigerat etiam vitrioli acidum pro more aliorum; ideo in febribus, inflammatoriis quoque, e. g. peripneumonia (TISSOT l. c. p. 84.), in febre ardente (*idem* l. c. p. 238.), in variolis benignis (*idem* l. c. p. 222. SYDENHAM l. c. p. 244. 504.) sitim egregie sedat, et aestui temperat. In singultu cochlear liquoris ex aquae vnciiis quatuor et spiritus huius drachma conflati sorbendum suadet DVNCAN (medic. comment. for 1789. Vol. IV. 1790.).

In morbis spasmodicis commendat hunc spiritum MELLIN (l. c. p. 257.), in calculo B. HARTMANN (progr. de acidi vitriolici virtute calculum pellente. Francof. ad Viad. 1780.), in phthisi pituitosa WINDORF (de acidi vitrioli in morborum medelae usu et abusu. Erford. 1793. 4. p. 15.), in asthma et hydrope RIVERIUS (l. c. p. 298 et 394.), in arthritide CRATO (l. c. L. VII. p. 826. 827.).

Cum vini spiritu purissimo combinatum vitrioli oleum sistit *elixir acidum*, iam CRATONI (l. c. L.V. p. 293.), vt videtur, notum. et a I. I. BECCHERO (*nährische Weisheit und weise Narrheit von I. F. R. 1706. 12. p. 60.*) commendatum, si HALLERVM (Ill. I. G. ZIMMERMANN *hannöversich. Magaz. 4. ann. 1773. p. 311.*) sequaris, ex aequali vtriusque pondere, eadem ratione in pharmacia rationali medicorum Cassellanorum (p. 71.) obseruata, si DIPPELII (*Krankheit und Arznei des menschlichen Lebens. Francf. und Leipz. 1736. 8.*) praecepta teneas, ex spiritus vini partibus sex et vna olei vitrioli, adiectis adhuc croco et granis kermes (*liquoris lithon-thriptici* nomine olim quoque notum), si B. SCHVLZIVM (dissert. qua problema, an dentur medicamenta, quae calculum in vesica comminuunt, soluitur. Hal. 1734. 4.) audias, optime ex quatuor partibus spiritus vini et vna olei vitrioli parandum.

A guttis sex ad decem et viginti vsque aqua aut aliis liquoribus dilutum, vel syrupo quodam, ita vt drachma v. g. addatur fyrupi fesquiunciae, edulcatum, in morbis chronicis ad drachmam vsque per diem exhibitum, hoc pariter in connubio putredini aliisque humorum corruptelis resistit hoc acidum, eapropter in febribus biliosis, putridis, malignis, variolis, morbillis, purpura eiusdem notae (KAEMPF l. c. p. 307. Ill. I. G. ZIMMERMANN l. c.), in scorbuto, quem vocant, putrido, purpura chronica, scabie, aliisque cutis vitiis chronicis, in pure et sanie, ex vlceribus, potissimum ossium, resorbta (Pharmacia rationalis correcta et aucta

aucta edit. PIDERIT. Cassell. 1782. 8. p. 115.) egregii usus: Ceterum, quamvis vini spiritu temperatum, non omnium aegrorum ventriculus fert hoc acidum, quod potius interdum vomitum et cardialgiam ciet, quibus sese manifestantibus effectibus desistere medicus ab ulteriori usu debet.

Eo connubio non obstante (certe si normam ab HALLERO praescriptam sequaris) calori febrili moderatur, et sitim sedat, aliaque ex priori fonte profluentia febrium symptomata tollit. Constrin- git porro et roborat fibram contractilem, propterea in morbis a laxitate oriundis, e. gr. pollutionibus (MELLIN l. c. p. 272.), fluore albo (MELLIN l. m. c.), diabete (FERRIAR l. c. p. 115.), in menstruorum atque haemorrhoidum fluxu nimio, ipsa haemoptysi, adeo phthisi, eiusque quidem, modo omnis inflammatio absit, stadio altero (REID an essay on the nature and cure of the phthisis pulmonaris. London 1785. 8.), in aegris, diu ea medicina utentibus, niueam aliquando dentibus albedinem concilians.

Calculos quidem usu huius elixir interno con- teri, externo nodos podagricos discuti somniauit olim (l. c.) DIPPELIUS, at dolores a calculis et fa- bulo renum excitatos, perinde ac similes arthriti- corum et podagricorum aerumnas usu eius interno subleuari, experti quoque sunt alii.

In morbis denique, nervorum systema tur- bantibus, modo non febrilibus, commendauit, praeunte praeceptore, immortalis HALLERO, Ill.

I. G. ZIMMERMANN, qui (l. m. c.) felicissimum eius in chorea S. Viti, quemadmodum Ill. WEICKARDVS (obseruat. medic. Francof. 1775. 8.) in epilepsia pertinaci, et Clariss. ALTHOF (*praktische Bemerkungen über einige Arzneimittel*. Goetting. 8. Vol. I. 1791.) in tremore manuum, opii vsum insequente, successum annotauit.

Sunt, qui extrinsecus quoque ad leniendos dolores a spasmis natos, ad discutiendas contusiones et fugillationes aqua temperatum hoc elixir applicant (Pharmac. ration. p. 115.).

Quorum ventriculo minus arridet elixir hoc simplicius, melius conducit, nisi aestus febrilis aut sanguis nimium commotus obstet, primo descriptum (Thesaurus et armamentarium medico-chymicum selectissimum. Lubec. 1646. 4.) et postea denominatum ab Adr. a MYNSICHT *elixir vitrioli*, variis aromatibus conditum, utique roborandi, inprimis ventriculum, virtute, simpliciore praecellens, hypochondriacis, hystericis, languente adhuc post febres intermittentes ciborum appetitu laborantibus (BALDINGER l. c. p. 349.) utile; protracto etiam per menses et annos vsum, ita ut aegri bis vel ter quotidie viginti et plures adhuc eius guttas sorberent, in ea phthiseos inflammatoriae et suppuratoriae specie, in qua vniuersi quasi cruoris materiem per pulmones sputorum forma eiici putes, proficuum (DE HAEN l. c. P. XII. 1768. p. 239.)

Arctiori vinculo neclitur acidum cum vini spiritu, leni igne si distillatur liquor: Ita, teste

BECCHER (l. c. p. 58.) et ASTRVC (de morbis venereis. Paris 4. 1738. L. 4. c. 12. p. 462.) Empiricus quidam RABEL *aquam* RABELII a posteris dictam, ex oleo vitrioli et triplici portione spiritus vini rectificati distillatione confici iussit, quam ptisanis aut aliis vehiculis instillatam, in gonorrhoea, potissimum dysuria, eam toties comitante, in febris ardentibus eximie refrigerare, fluxus sanguinis, etiam internos, nisi inflammatione stipatos, sistere perhibet (l. m. c.) ASTRVC.

Vulgo tamen recipitur spiritus vini purissimus, quem alcohol vocant, quod quidem connubium, quamvis iam BASILIO VALENTINO, siue quicumque sit auctor scriptorum hoc nomen in fronte gerentium (*letztes Testament. P. V. p. 867. Wiederholung des großen Steins etc. p. 84.*) cognitum fuisse videtur, primus tamen VALERIUS CORDVS (Dispensatorium siue pharmacorum conficiendorum ratio. Antwerp. 12. 1580. p. 416.) distinctam eius laboris mentionem iniicit, et exactam descriptionem exhibet.

Non huius est loci, numerosa illa discrimina, quae tum rationem vtriusque liquoris adhibiti, tum laboris regimen ipsum spectant, fusius enarrare; sufficiat potius illi, quem heic nobis praefigimus, scopo, commemorare medicamenta, quae operatio ista suggerit.

Aether Frobenii, Aether vitrioli, multis quoque *Naphtha vitrioli* dictus, ponderis specifici exigui, ut ab oleis aethereis longe superetur, et ipsi liquori
anodino

anodino minerali HOFFMANNI innatet, summe volatilis, odoris grati, facillime flammam lucidam, candidam capiens, et parum fuliginis suppeditando nullumque carbonem relinquendo deflagrans, coloris expers, spiritu vini facillime, paulo difficilior (vt tamen decem aquae partes vni aetheris sufficiant) aqua soluendus, quum facillime vaporum speciem sibi sumat, partem corporis viui, quam contingit, maxime refrigerat: Ex hoc fonte deriuas aetheris facultatem, dolores et spasmos sedandi (CVLLEN lectures on materia medica. Edinb. 4. Vol. 2. Ed. 2. 1789. p. 375.), et flatus pellendi, quam a quinque ad viginti et quadraginta guttas (MORRIS medical obseruations and inquiries by a Society of physicians at London. 8. Vol. 2. Lond. 1762. n. 12. p. 176 sq. ad drachmas duas vsque ingessit), aquae, vino, vt plurimum saccharo instillatas, in cardialgia (MELLIN l. c. p. 273.), potissimum arthritica (LIND apud SIMMONS medical journal of London. Vol. 6. pro anno 1785. P. I. n. 8.), colica flatulenta, et hemicrania spasmodica (VICQ D'AZYR an aether hemicraniae neruosa? Paris. 1778.), in spasmodicis ipsis hysterice non raro expertos se esse testantur medici; externo vsu aurium, dentium, rheumaticos ceruicis dolores eius vsu esse fugatos refert (l. c.) MORRIS, chronicos capitis interdum MONRO (l. c. c. 2. f. 1. n. 3.): Dentibus dolentibus gingivae in latere affecto posita admouetur, si cariosi fuerint, gossypio instillatus dentis foueolae excavatae intruditur.

Quum praeterea partes quas contingit, stimulet, celerrimeque in vapores abeundo cito agat, tum linguae aliisque membris paralyticis inunctus, tum hominum, animi deliquium vel asphyxiam, aut a submersione in aquam, aut a maligna quadam aëris specie perpefforum naribus admotus vel ori infusus aliquando egregie iuuat.

Quum principium vegetabilium adstringens aethere solvatur, et huic iunctum facilius vasa subeat, et per subtilissimos eorum ramos permeet, in multis forsan morbis, quibus roborantia in intima viscerum penetralia deducta conducunt, adhiberi (DE MORVEAU elemens de chymie de l'Académie de Dijon etc. 8. Vol.III. cap.19. traduct. german. p.303.) haec solutio posset.

Quum porro calculos felleos hoc aethere solui docuissent experimenta, eximie inseruit in colica aliisque morbis, qui ab his calculis ductum chole-
dochum obturantibus proficiscuntur; quum tamen nimis cito avolet, vt paulisper figatur, addidit aequale pondus olei terebinthinae, cuius misturae (aegrotis, qui eam nimis fastidiunt, addi quoque possunt aliquot guttae olei cuiusdam gratioris) binis aegris quotidie cochleari paruo exhibito, calculos, vt sibi persuasit, diminutos per aluum secedentes vidit DURANDE (Nouv. memoir. de l'Académie. de Dijon. 1782. 8. p.199 sqq.).

Differt ab hoc aethere *naphtha vitrioli* proprie sic dicta, *oleum vini* ab aliis, *oleum vitrioli dulce*, ab aliis *oleum naphthae* nuncupatum, odore grauiori
minus

minus grato, pondere specifico maiore, ita vt aquae infusum fundum petat, colore, praesertim antequam depuratum est, rufo, flauo aut viridi, maiore etiam fuliginis, quam flagrando eructat, et carbonis, quem relinquit, copia, PARACELSO (*von den natürlichen Dingen*. L. I. vom Sulphure embryonato. c. 7. vom Vitriol. c. 8.), vti quidem videtur, iam iam cognitum, virtute tamen salutari cum aethere proxime conuenit, vt ideo medicis promiscue cum hoc, infantibus a guttis quatuor ad octo, adultis ad viginti guttas, siue saccharo instillatum, siue vasculo infusi theae superingesto dilutum propinatum, et in doloribus dentitionem (MANGOLD *chymische Erfahrungen und Vortheile*. Erfurt 1748. 4. §. 18. 37. p. 8. 24.), nephritidem, rheumatismi atque arthritidis varias species concomitantibus, a vermibus inquilinis excitatis, in cardialgia, colica (GVTTORF spicilegia ad olei vini praeparationem vsunque. Hal. 1757. 4. p. 31. 32.), singultu (DUNCAN l. m. c.), exanthematibus retrogredientibus (FASELIUS de oleo vini atque sale sedatiuo Hombergii. Ienae 1763. p. 17.), atque in spasmis omnis generis (GVTTORF l. m. c.) sedandis, in febribus, praesertim inflammatoriis, ophthalmia (MANGOLD l. m. c.), in morbis paralyticis atque apoplecticis, in ipsa gutta serena (LVDOLF *Einleitung in die Chemie*. p. 1054.) sananda efficax inventum sit.

Spiritus vitrioli dulcis, Acidum vitrioli vinosum, Liquor aethereus vitriolatus, Spiritus aethereus vitriolatus (Pharmac. suecic. Lips. et Alton. 1776. 8. p. 100.).

p. 100.). Gratissimi odoris et saporis liquor, tum volatilitate, tum pondere specifico exiguo proxime ad vini spiritum purissimum accedens, sed virtute, frigoris sensum, siue ori ingeratur, siue aliis partibus inungatur, in partibus contactis excitandi, mirifice ab illo diuersus, virtute salutare propius ad aetherem accedens, quo tamen, quum in hoc spiritu multo vini spiritu temperatus sit, paulo debilius agit, vt dupla vel tripla eius portione opus sit.

Liquor anodinus mineralis, a Celeberr. HOFFMANNO (diff. de acido vitrioli vinoso. Hal. 1732. 4.) appellatus, a pharmacopoeo quodam MARTMEYER (STAHL experimenta, obseruationes, animaduersiones CCC. Berolin. 1731. 8. p. 410. et SCHVLZE praelectiones in dispensatorium Brandenburgicum. edit. alt.) inuentus, parum differt ab hoc vitrioli spiritu dulci, nisi quod aliquot olei vitrioli dulcis (in 3ij. circiter 12) guttis impraegnatus sit, gratissimum analepticum, refrigerans, dolores et spasmos sedans, putredinem arcens, eo fine ad triginta, quadraginta et plures guttas nunc saccharo instillatum, nunc aliis liquidis medicinis adiectum, etiam salibus mediis iunctum, quae eius vi in partes suas (DEHNE apud CRELL *Beyträge zu den chemisch. Annal.* Helmst. et Lips. 8. Vol. 2. p. 263. et SCHILLER diff. de acidorum dulcificationum agendi modo in salia media. Helmst. 1786. 4.) nequaquam diuelluntur, interno vsu in febribus, potissimum exanthematicis et malignis (SMYTH *medical communic.* London. 8. Vol. 1. 1784. p. 135 sqq.), in doloribus (FR. HOFFMANN *medicin.*

cin. ration. systemat. Hal. Magdeb. 4. T.IV. P. 2. 1736. p. 390.) tum adulatorum, tum potissimum infantum (*Idem* ibid. suppl. 1740. p. 32.) v. gr. a dentitione difficili natis, atrocissimis viarum vrinariarum a calculo natis (*Idem* ibid. T. IV. P. 2. p. 368. 369.), capitis (*Idem* ibid. p. 77.), lancinantibus ventris, a scorbutica acrimonia oriundis (*Idem* ibid. P. 5. 1739. p. 35.), rheumaticis et arthriticis, siquidem cum liquoris cornu cerui succinati aequali pondere combinatur, vocatur tunc *liquor arthriticus Elleri* (III. BALDINGER l. c. p. 356.), leniendis, posterioribus tollendis, in spasmodicis et convulsionibus, ipsa epilepsia (FR. HOFFMANN l. m. c. P. 3. 1737. p. 20.), aliis dentitionem difficilem (*Idem* ibid. suppl. p. 32.), paroxysmos febrium intermittentium (*Idem* ibid. P. I. 1734. p. 20.) comitantibus, a suppressis (hic cum essentia castorei exhibitus) menstruis oriundis (*Idem* ibid. P. III. p. 71.), in asthmate convulsivo (*Idem* l. m. c. p. 347.), singultu (*Idem* l. m. c. p. 430.), vomitu (*Idem* ibid. P. II. p. 234. III. p. 502. 505.), cholera (*Idem* l. m. c. p. 390.), alui fluxibus (*Idem* l. m. c. p. 592.), ipsaque (*Idem* l. m. c. p. 543.) dysenteria sedandis, in sanguinis profluvio v. g. ex utero, si quidem pulveri nitroso iungatur (*Idem* ibid. P. II. p. 112.), et naribus (*Idem* l. m. c. p. 18.) procedentibus, haemorrhoidibus quoque nimis (*Idem* l. m. c. p. 92.), pollutionibusque nocturnis (LAVDUN in iournal de medecine, chirurgie et pharmacie T. 74. 1788. Jan.) sistendis tantopere efficax. ad homines animi deliquio correptos resuscitandos tam potens remedium.

Neque

Neque extrinsecus adhibitus vi ista dolores mitigante caret; ita gossypio instillatus et denti carioso intrusus (HOFFMANN l. m. c. P. II. p. 476.) mirifice interdum prodest.

Sunt, qui aliis medicamentis grati modo saporis atque odoris ergo, aut eo scopo adiiciunt, ut ventriculum, praecipue flatibus distentum, in dissoluendis, quae illi ingeruntur, remediis iuuet.

Vix singulari dignus est nota liquor, a monacho quodam MANCHINI olim venditus, et eius postea nomine insignitus; non enim est, nisi liquor anodinus mineralis HOFFMANNI, superstite ab huius praeparatione refina, leni calore adiuuante, tinctus (SPIELMANN institution. chemiae. Argentor. 1753. 8. p. 132.).

Idem vitrioli acidum cum oliuarum oleo in saponis speciem abit (ACHARD journal de physique. à Paris. 4. Dec. 1780. Jan. et Febr. 1781.), a B. MACQVERO (Memoir. de la Société de medecine à Paris pour 1776. p. 379 sq.) CORNETTIO (ibid. pour 1779. p. 188.) CARMINATI (apud BRUGNATELLI biblioteca fisica d'Europa. Pavia. 8. Vol. VII. 1789. n. 13. et apud CRELL *chemisch. Annal.* 1790. Vol. I. p. 298.) medicis quoque usibus commendatam: Quamvis B. MERCKIUS (*Götting. Anzeig. von gelehrten Sachen.* 1787. p. 578.) neque sanguinis crustam phlogisticam, neque coagulatum hydropicorum serum, neque calculos aut felleos aut vrinarios hoc sapone dissolutos videret, eumque in morbis diuturnis a pituita natis, in obturatione inte-

stini coli sine fructu se adhibuisse conqueratur, in casibus certe, in quibus sal lixium saponis vulgaris huius vsui obstat, medicorum meretur attentionem, in aliis quoque virtute irritante et solvente hunc superans, ita vt a CORNETTIO (l. c.) a quatuor ad decem grana bis per diem exhibitus, in nephritide, calculo, scirrho mammae, a CARMINATIONE (ll. cc.), modo fibrae non nimis irritabiles et ventriculi vires non nimis labefactatae sint, ad scrupulos duos et maiori adhuc pondere aqua solutus, et quotidie per longum temporis spatium ingestus, in febribus intermittentibus pertinacissimis, obstructionibus viscerum, hydrope, ictero, cachexia, suppressione fluxus menstrui, et extrinsecus applicatus in tumoribus pedum eximiam opem praestaret.

Ad hunc saponem accedunt quodammodo, ita tamen, vt vitrioli fortius acidum praedominans cutem rubefaciendi et rodendi facultatem exserat, externo vsui dicata quaedam medicamenta, *unguentum* puta *paralyticum* (New dispensatory II. Edit. London. 1765. 8. p. 646.), quo membra morbo hoc afflicta ad ruborem vsque fricantur, ex hoc fortiori acido, oleo baccarum lauri, et adipe porcino, et aliud nuperius denuo a LANGIO (apud MELLIN l. c. p. 365.) laudatum, ex oleo oliuarum, oleo hypericonis et oleo vitrioli conflatum.

2. *Nitri acidum*, aqua magis dilutum, sub nomine *aquae fortis* artificibus notum, odore sibi proprio, vaporibus rubris, quos igni expositum eructat, solvente vi, quam in multa metalla exercet, aëre nitroso, qui, dum dissoluuntur, exsur-

exsurgit, aliisque dotibus facile distinguendum, medicis rariori usu venit, adeo ut Clariss. HAHNEMANN (in versione c. operis MONROANI I. p. 77.), experientia, duce, serio ab eius in febribus biliosis usu dehortetur, quamvis tum externo usu rodente, quam in partes corporis animalis viui exercet, vi, absumendis verrucis, ac vi putredinem arcendi, sistendae ossium cariei interdum inferuiat, tum interno usu, modo aqua satis temperatum, et eadem virtute putredini resistente, et diuretica mirifice profit: Ita iam FR. HOFFMANNVS (Medicin. ration. systemat. T. IV. P. I. p. 270.) aqua vel cereuisia tenui, cuius singulis mensuris spiritus nitri quinquaginta circiter guttae instillatae erant, largius pota, in febre castrensi maligna petechiali, et nuperius Clar. EBERHARD (apud HIRSCHER l. c. p. 126.) aqua forti potui ordinario instillata multos Pomeraniae rusticos a febre maligna epidemica tum praeservatos tum sanatos vidit; etiam Cl. HAHNEMANN (l. m. c. p. 76.) spiritum nitri adeo fortem, ut pondus eius specificum pondere aquae = 1000 posito, aequaret 1400, quotidie ad decem vel quindecim grana vna cum copiosissimo potu aquoso ingestum, in hydrope egregiam tulisse opem expertus est.

Spiritus nitri fumans, Spiritus nitri Glauberi, rutilo colore flammeisque halitibus, quos eructat, facile distinguendus, caute applicatus, vel penicilli ope illitus, ad tumores palpebrarum cysticos, praesertim cystidem relictam, verrucas, excrescen-

tias carnosas, hordeola suppurantia, pure expresso, exedenda, staphyloma et mala a tumore chronico et induratione interioris tunicae palpebrae nata sananda commendatus a Guil. ROWLEY (treatise on one hundred and eighteen principal diseases of the eyes and eyelids. London. 1790. 8.)

Exhibet autem hoc quoque acidum cum purissimo vini spiritu similem in modum tractatum, quam vitrioli acidum, tam *aetherem* vel *naphtham nitri*, quam *spiritum nitri dulcem*, aliis (Pharmacop. Edinburg. p. 81.) *acidum nitri vinosum*, vel (Pharmac. suecic. p. 99.) *Spiritus aethereus nitrosus* appellatum, qui vterque viribus accedit ad aetherem vitrioli et spiritum vitrioli dulcem, suavi odore, ut multis videtur, antecellit: Posterior potissimum tanquam refrigerans et spasmis moderans medicamen a guttis 40-120, et duas usque drachmas, in febris intermittens tertianae paroxysmo (FR. HOFFMANN l.m.c. T.IV. P.I. p. 20.), singultu (*Idem* ibid. P. 3. p. 430.), epilepsiae insultu (*Idem* l.m.c. p. 20.) aliisque id genus malis cum fructu adhibetur. Ab eiusdem cum aequali spiritus vitrioli acidi pondere permisti, vocat nunc (Pharmac. select. obseruat. clinic. comprobat. Wezlar 8. Ed. 3. 1792. p. 45.) Cl. VOGLER *Elixir acidum*, guttis decem ad triginta aliquot aquae fontanae vnciis instillatis, in morbis spasmodicis, nervorum summa debilitate, virium prostratione febres malignas comitante atque excipiente, variolis malignis vel ob virium vitalium lapsum non erumpentibus aut retrogredientibus, animi deliquio, sanguinis profluvio

ex

ex eiusdem resolutione oriundo eximios effectus vidit Clar. VOGLER.

3. *Salis communis acidum, Acidum muriaticum, Spiritus salis*, singulari pariter eoque ingrato odore nares ferit, aquam fortem suo consortio in aquam regis commutat, caelestem cupri in aqua forti dissoluti colorem in viridem conuertit, argento aqua forti soluto lacteam opacitatem inducit, nequaquam vero, modo purum sit, factam terrae calcariae vel ponderosae per quodcunque acidum solutionem turbat.

Vi putredinem aliasque humorum corruptelas arcendi cum utroque mox praecedente acido convenit, ut pariter tum interno usu ad guttas viginti usque per integrum diem liquori cuidam aquoso instillatum, scrophulis (FERRIAR l. c. p. 171.), scorbuto, et febribus potissimum putridis (HAHNEMANN apud MONRO l. c. l. p. 77.) et malignis, (W. WRIGHT London medic. journ. Vol. 3. P. 1. *übers.* in *Samml. auserles. Abhandl. zum Gebrauch practisch. Aerzte.* Lips. 8. Vol XII. p. 104.), adeo petechialibus ipsique pesti (W. FORDYCE on the virtues of muriatic acid or spirit of sea-salt in the cure of putrid diseases. London 1789. 8. *übers.* in *Samml. auserles. Abhandl. etc.* Vol. XIV. 1791. fasc. 3.) sanandis, tum externo usu, gargarismatibus additum, quae in vlceribus colli interioris gangraenosis praescribuntur, melle temperatum, et (DE MEZA act. societ. reg. Hauniens. Vol. II. 1791. n. 7.) partibus affectis penicilli ope illitum, cancro oris aquoso fungoque labii superioris (van wy

Verhandeling. van het Maatschapp. der Vetensk. te Haarlem. Vol. XIX. P. I.) tollendo, aqua distillata (ad drachmam spiritus aquae vncias quatuor imperat van SWIETEN (l. c. III. p. 369.) dilutum, et, si lenius malum sit, melle eduleatum, in scorbuticis oris vlceribus sanandis (van SWIETEN l. m. c. p. 803.), in gangraena et sphacelo, praesertim gingivarum, inhibendo (*Idem* l. m. c.), ad gangraenam, potissimum testiculos infestantem, sistendam (KIRKLAND enquiry into the present state of medical surgery. London. 8. Vol. II. 1786.), ad progressus ipsius canceri impediendos (van SWIETEN l. m. c. p. 901.), aqua rosarum temperatum, ita ut primo quinque ad decem, sensim quinquaginta et sexaginta guttae aquae vnciae instillentur, chemosi dissipandae, et fungis palpebrarum ac corneae corro dendis (van wy Verhandlingen van het bataafsch Genootskap te Rotterdam. D. 5. 1781.), vuulae a feri colluuie nimia prolongatae et tumidae (JAEGER *fünfzig chirurgisch-practische Cautelen*. Francf. 1788. 8.) restituendae commendatum fuerit.

Sunt, qui eodem acido perniones lauando feliciter (LINNE mater. medic. Ed. sta. cur. SCHREBERI. Erlang. 1787. 8. p. 297. alius ap. VANDERMONDE recueil periodique d'observations de médecine, chirurgie, pharmacie etc. T. VII. 1757. Aug. n. 9. p. 154.) sustulisse se gloriantur; alii qui (W. ROWLEY treatise on the regular, irregular, atonic and flying gout. London. 1792. 8.) eo, 128 partibus aquae diluto pedes lauando, podagram sanasse, alii (Gentleman's Magazine. London 8. for.

1752. p. 579.), qui eius cum terebinthinae oleo mistura extrinsecus calida applicata arthritidem fixam, tumores calcarea materia refertos aliosque duros dispulisse, paralyfin ipsam sanasse se, referunt: Unguento ex vna eius, vna unguenti de althaea, et quatuor unguenti iuniperini partibus parato, et bis quotidie per mensem vnum et dimidium inuncto, tineae pertinaci feliciter medicatus est PLENCK (apud MOHRENHEIM *wienerische Beyträge zur praktischen Arzneykunde*. Dessau und Leipz. 8. II. 1783.).

Spiritus salis dulcis, factus per distillationem arctiori cum vini spiritu connubio paratus; ad guttas viginti et triginta ingestus, non arthriticos modo dolores et tumores, tumoresque oedematosos, qui febres intermittentes crebro excipiunt, tollere; sed largiori dosi ad cochleare vnum vel alterum cum cereuisia ante febris inuasionem exhibitum febres intermittentes sanare perhibet LANGE (de remediis Brunsvicensium domesticis. Brunsv. 1769. 8. p. 205 sq.), extrinsecus cum charta emporctica caute applicato crines extirpari posse testatur ROSENSTEIN (apud LINNE mater. medic. p. 297.).

Spiritus arthriticus Pottii, ex distillatione salis communis cum vitrioli et terebinthinae oleo prodiens, in tumoribus cysticis durioribus emolliendis efficacissimus (ACRELL *chirurgische Vorfälle übers. von* I. A. MURRAY. Goetting. 8. Vol. I. 1777. p. 335.).

4. *Acidum boracis*, *Sal sedatium*, *Sal narcoticum*, *Sal Hombergii*, sapore debili non acido, facie externa squamulas micae margaritarum

tarum instar nitentis referente, facili in igne fluxu, difficili in aqua solutione, satis a praecedentibus distinctum, BECCHERO, vti quidem videtur (Physicae subterraneae. Suppl. 2. 4. Th. 17. n. 190.) iam cognitum, et eo, quod perinde ac HOMBERGIVS, qui primus (Mém. de l'Académie. royale des scienc. à Paris ad ann. 1702. n. 2.) eius parandi modum populari sermone publice exposuit, a vitrioli potius acido, quam a borace originem eius deducebat, ab illo Viro *Sal volatile olei vitrioli* appellatum, cuius loco nostra adhuc aetate in Gallia (DE MORVEAU nouv. mémoires de l'Acad. de Dijon. 1785. tom. 2. p. 239 sqq.) mercurius sublimatus corrosivus dulci mistus venditus fuit, omnino facile discernendus.

Iam HOMBERGIVS (l. c.) vires huius salis leniendis spasmodis, doloribus, aliis nervorum turbis pares, in febribus malignis delirio stipatis, in mania, epilepsia, aliisque eiusmodi morbis efficaces, pronunciauit, subscribentibus huic sententiae multis ferioris aetatis iisque magni nominis medicis, inter quos nominasse sufficiat CARTHEVSEIVS (*Vermischte Schriften aus der Naturwissenschaft, Chymie und Arzneygelahrheit*. Francf. an der Oder 8. n. 3. 1756. p. 180.), HASENEST (Commerc. litterar. noricum ann. 1736. p. 12.) PH. FRID. GMELIN botanic. et chem. ad praxin medicam applicat. Tubing. 1755. §. 11. p. 30.) LIEVTAUD (synops. prax. medic. 1765. P. II. l. 1. f. 2. art 13.) A. CHRN. REUSS (diss. de sale sedativo Hombergii. Tubing. 1778. 4. p. 43.),

43.), qui granorum trium ad decem, et, si fluido quodam solutum erat, scrupuli pondere ingeri iubebant, ea medicina tanto magis gauisi, quod omni prauo sapore orba facilius aegrotis, etiam delicatioribus et alia medicamenta fastidientibus ac pertinacissime saepe renuentibus, ingeri poterat, neque aegrotos aliorum soporiferorum more aut excalefaciebat, aut debilitabat; inter nuperiores tamen Ill. CVLLEN (l. c. P. 2.) multiplici experientia convictus nullo fundamento niti haec praeconia sibi persuasit.

5. *Sal succini, Sal succini volatile*, odore sibi proprio ad empyreumaticum accedente, minus grato, forma prismatum triedrorum sicca, solida, ad aërem persistente, magna volatilitate, ipsa salium mediorum, quae cum salibus lixiuis progignit, indole (STOCKAR DE NEVFORN specimen de succino. Lugd. Batav. 1760. 4. p. 26 sq.) facile dignoscendum; si quidem purum fit, totum aqua et vini spiritu dissolvitur, ita ut posterior haec solutio ab aqua non turbetur, et igni expositum totum in auras auolat, neque unquam, cum calce viua tritum, salis ammoniaci spiritum olet, at frequenter succini ipsius puluere et oleo, cremore tartari, sale armoniaco eiusque sale volatili adulteratur.

Sal hic acore suo urinam pellit, ut ab immortali BOERHAAVIO (Elem. Chem. Lugd. Bat. 4. 1732. II. p. 288.) principis diuretici titulo condecoratus fuerit, putredini potenter resistit, quare in sphacelo senum commendatus, et stimulat; ideo in

summa febrium malignarum debilitate, ac, nisi plenitudo vasorum obtet, in paralyfi et apoplexia ipsa proficiuus; in amaurosi sananda, vtique vna cum aliis e. g. radice valerianae, emplastris vesicatoriis inter humeros adplicatis efficax (LVXMORE memoirs of the medic. Societ. at London. Vol.III. 1792. app. XXXI.). Oleo firmitus infixio virtute refrigerante, plurimis reliquis acidis communi, priuatur, sed potentius sudorem mouet, vt in morbis a transpiratione suppressa natis, exanthematibus aut retrogressis, aut, si critica sint, ad superficiem exterminandis, arthritide, egregie profit, et spasmos fedat; hinc siue solus, siue cum spiritu cornu cerui depurato ad saturationem vsque permistus (*Spiritus cornu cerui succinatus*, *Liquor cornu cerui succinatus*) in malo hysterico aeque ac aliis morbis spasticis mirae efficaciae. Exhibetur autem a granis duobus ad decem et viginti vsque vel cum aliis in pilulas redactus, vel cum saccharo tritus, vel cum vino, aqua distillata aut emulsione permistus.

B. SALIA ALCALINA.

Cum salibus acidis in neutra transeunt, cum oleo et pinguedine in saponum genus vulgare, sulphur, ceram, resinas soluunt, ceterum dissoluendi corpora facultate acidis longe inferiora, quaecunque his soluta sunt, exturbant, colorem caeruleum multorum vegetabilium in viridem, rubrum in violaceum, flauum in rufum conuertunt; modo aqua aut aëre fixo temperata satis fuerint, sapore sibi proprio, vrinolum forte dixeris, linguam ferientia,

tia, ceterum utroque, quantum fieri potest, orbata, igneam acrimoniam, quamcunque corporis viui partem contigerint, exercentia.

Si parciora quaedam *alkali vegetabilis*, *Potassa* recentioribus quibusdam dicti, in salibus quibusdam compositis, et *alkali volatilis* siue *ammoniaci* in corporibus ex regno animali natales suos trahentibus obuia vestigia excipias, in regno minerali non occurrit, nisi, quod vulgo audit *alkali minerale*, Veteribus *Natrum*, recentioribus Francorum physicis et qui eos sequuntur, *Soda*; utique ne haec quidem in solo hoc naturae regno deprehendenda, ut potius maxima eius pars, quae hodiernum medicis usu venit, ex cineribus plantarum quarundam maritimarum, sub falsolae potissimum genere militantium, eliciatur, et, satis quidem impurum, sodae nomine vulgo veneat, quamvis labore non tantopere difficili, et ex sale mirabili, et maiore adhuc cum fructu ex sale communi aliis atque aliis modis (CRELL *chem. Journal*. Lemgo. 8. P.I. 1778, p. 101. WIEGLEB *Handbuch der Chemie*. 8. P.II. p. 72. MEYER *chemisch. Annal.* 1784. Vol.II. p. 126. WESTRVMB *kleine physikalisch-chemische Abhandlungen*. Leipz. 8. Fasc. 1. 1785. p. 145. DRIESSEN *Natuur- en Scheikundige Waarnemingen etc.* te Leyden 8. St. 1. 1791. p. 180 sqq. CVRAVDAY *journal. de physique*. 1792. Aug. p. 108.) obtineri possit, et satis purum, aëre tamen fixo, virtuti eius salutaris non obstante, semper impraegnatum, nunc aqua solutum, nunc siccum, natura nobis sistit in variis, Europae quoque, terris, libera-

liberaliori praesertim manu in Hungaria (RÜCKERT *chemisch. Annal.* 1792. vol. 1. p. 365.), ut depurati a terra comite falis quotannis insigni pondus vili fatis pretio veneat.

Stimulant alcalia fibram contractilem et nerveam; ideo euitanda quidem, motu febrili, spasmodis, convulsionibus corpus exagitantibus, fibris nimium tensis, aut irritabilibus, tanto potiora, his languentibus aut torpentibus. Attenuant humores et tenacem praesertim pituitam incidunt, hinc in obstructionibus, a nimia humorum spissitudine proficiscentibus, in scrophulis, in morbis pectoris, capitis, ventriculi, aliarum partium, ab accumulata tenaci pituita natis. Vrinam mouent, ideo hydropicis, et hinc inde nephriticis commendata. Acidum denique suo consortio in sal medium conuertendo domant, ut igitur noxis a deglutito veneno acido imminentibus, et dominanti ex vitio diaetae aut morbi specie ventriculi acori egregio cum successu opponi possint.

Antecellit tamen inter haec non virtute quidem, verum sapore minus ingrato *alkali minerale* f. Natrum antiquorum LINN. *Syst. nat.* III. p. 257. siue *carbonas sodae*, facile in crystallos pellucas ad aërem fatiscentes abiens, ut ideo a granis quinque ad scrupulum vnum, modo aqua distillata, iusculo carnis, aut alio potus genere solutum, modo cum cinnamomo et magnesia alba vel cum cinchonae cortice pulueris specie permixtum, modo cum gummi arabico aut syrupo zingiberis in trochiscos, modo cum gummi arabico et liquiritiae puluere,

pulvere, aut cum conferua quadam, aut cum extracto quodam amaro, aut cum sapone albo (TH. BEDDOES observ. on the nature and cure of calculus, sea-scurvy, consumption, catarrh and fever etc. Lond. 1793. 8.) in pilulas redactum, in debellandis ventriculi acore, ardore, tenaci pituita, scrophulis (KIRKLAND l. c. II.), aliisque tumoribus indolentibus et obstructionibus (MONRO l. c. I. p. 106.), in ipso calculo vrinae (BEDDOES l. c.) soluendis, vlceribus cancrosis sanandis (LA CHAPPELLE ap. DESAVLT journ. de chirurgie à Paris. 8. T. I. 1791.) cum fructu exhibitum sit: Drachmas duas aquae calcis libris duabus solutas quotidie mane per quatuordecim dies continuos assumtas fabulum et calculum mirifice pellere THEDEN (*Unterricht für die Unterwundärzte bey Armeen.* Berlin 1774. 8.) testatur.

C. SALIA NEVTRA.

Sapore minus acri gaudent haec salia, quamvis omni humore priua, neque effervescent cum acidis aqua dilutis, neque satis notabiliter cum alcalibus.

a. SALIA NEVTRA GENVINA

Appellare liceat illa, quae ex acidi cum alcali connubio nata sunt, eo quod illorum solutio per aquam distillatam facta ab alcali infuso non turbatur, facile dignoscenda.

Ex hisce salibus illa, quae in officinis prostant, aluum leniter mouent, parciori praebio ingesta vrinam, parciori adhuc, verum saepius repetita, humores attenuant, et obstructa per humores nimium spissos vasa et viscera referant, diuturno tamen vsu intestina debilitant, vt, si salem ammoniacum exceperis, corpori viuo ea dosi, quam ferre sine aliis incommodis potest, ingesta, putredinem potius promouere videantur, quam inhibere; cauendum idcirco ab eorum vsu in febribus putridis et alui profluuiis.

Sunt alia horum salium perfecta, ex iusta amborum salium simplicium, quibus constantur, proportionem ita composita, vt neutrum dominetur, saporem igitur neque lixiuiosum, neque acidum linguae imprimantia, colores vegetabilium haud mutantia: Huc spectant sal mirabile Glauberi, nitrum, sal commune, sal ammoniacum. Alia sunt imperfecta, ita vt alterutra partium constituentium, et heic quidem alcalina dominetur; hinc sapore paulisper vrinoso pollent, quae acidis soluta sunt, terras et metalla praecipitant, colorem caeruleum, quem brassica rubra aquae impertitur, in viridem, rubrum ligni fernambucani in violaceum, flauum curcumae in rufum conuertunt, et eosdem colores per acida immutatos restitunt: Huc pertinent borax, et sal thermarum Carolinarum.

I. *Sal mirabile Glauberi, Alkali minerale vitriolatum, Mirabile genuinum* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 265.) *Natrum vitriolatum, Soda vitriolata, Sulphas sodae*, sapore amaricante, sensu

sensu refrigerii, quem, dum in salina diffluit, per omnes internas oris partes diffundit, crystallorum, quarum specie facile comparet, egregia pelluciditate, facilimo in igne et aqueo quasi fluxu, facili in aqua feruida solutione (vt quinque eius partes quatuor tantummodo aquae exposcant), celeri, si aëri praesertim sicco aut calido opportuna fuerint, in pollen album fatiscentia, forma hexaëdro-prismatica, ita tamen, vt binae facies oppositae reliquas latitudine multum superent, ab alcali minerali notis salis neutri perfecti, a sale amaro notis salis neutri genuini, a nitro denique crystallorum forma et fatiscentia, detonatione, si combustilibus mistum igni candenti exponatur, nulla, et effectu, quem solutis per nitri acidum terrae calcareae aut ponderosae, plumbo, hydrargyro aut argento instillata eius solutio per aquam peracta gignit, hos scilicet liquores limpidissimos extemplo turbando, leui opera discernendum.

Praeparationis tamen vitio interdum dominatur in hoc sale acidum, sapore et reliquis notis facile detegendum; aut inquinatur magnesia vel cupri calce; in utroque hoc casu solutio eius per aquam distillatam facta ab instillato sale alcali soluto turbatur, et si spiritu salis ammoniaci tentetur, in posteriori casu colorem caeruleum monstrat.

Siccum paulo rarius sistit natura, vt tamen aliquando et ex muris (v. e. g. *chemisch. Annal.* 1788. vol. 2. p 195.) efflorescat, et ex rupibus montium e. gr. Valesiae et Heluetiae (*MORELL chemisch.*

chemisch. Annal. 1788. 2. p. 54. 222.), et ex parietibus cauernarum v. g. cauernae Hildesienfis Zwergshoele (HOFMEISTER *chemisch. Annal.* 1790. 1. p. 45.), et ex ipsa terrae superficie e. g. paludi Bohemicae Serpina vicinae (REVSS *chemisch. Annal.* 1791. 2. p. 18 sqq.), vix vnquam tamen ab omni labe terrea liberum, vt posterius praefertim, vtique arte depuratum, saepe pro sale amaro veneat (HOPPE *chemisch. Annal.* 1788. vol. 2. p. 232.), nonnunquam etiam in fodinis, ex quibus sal gemmae eruitur, e. g. austriacis prope Aufsee (v. BORN *Abhandl. der böhmisch. Gesellsch.* Vol. 3. p. 187.) occurrens.

Frequentius tamen reperitur aqua solutum, ex qua excoqui facili labore potest; inhaeret ita v. g. fonti Egrano (GREN *chem. Annal.* 1785. vol. 2. p. 326 sq.), inhaeret aquae plurimorum, certe Germaniae, fontium falsorum, nonnullorum adeo copiosum, vt ex ea, quemadmodum ex aqua fontis cuiusdam Hildburghausensis (v. DELIVS *vorläufige Nachricht von dem Sale aperituo Fridericiano oder eröffnenden Fridrichsalze.* Hildburghaus. 8. Edit. 2. 1768.) magno cum fructu elici iste sal queat.

Magna tamen falis huius in pharmacopoliis venalis pars ex sale communi conficitur, nunc, quae inuentoris methodus fuit (Oper. omn. Francof. 1658. 4. p. 495.) ex materia post expulsum per vitrioli acidum ex sale communi spiritum superstita, nunc variis modis et diuersa proportionem miscendo sal commune cum alumine (NEVMANN *medicin. Chymie.* 1. p. 282. CONSTANTINI *Chemisch. Journ.* P. 6.

P. 6. p. 78. DEHNE *neueste Entdeckungen in der Chemie*.
 P. 2. p. 51 sq. *Anonym. Beytr. zu den chemisch. Annal.*
 P. 3. p. 343. FVCHS *chemisch. Annal.* 1789. vol. 2.
 p. 46. TVHTEN *ibid.* 1790. vol. 2. p. 519.), sale
 amaro (SCHEELE *ibid.* 1785. vol. 2. p. 513.), gipso,
 postquam per adfusum alcali volatile sal ammonia-
 cum secretum Glauberi iam genitum erat (WENZEL
Lehre von der Verwandtschaft der Körper. p. 463.),
 cum tartaro vitriolato (FVCHS l. m. c.) aut ferri
 vitriolo (NEVMANN l. m. c. et vol. 2. p. 11. 50.
 F...R *chemisch. Journal.* P. 6. p. 78. BALLEN
Beytr. zu den chemisch. Annal. P. 3 p. 112. PIEPEN-
 BRING *chem. Annal.* 1790. vol. 1. p. 510. TVHTEN
 l. m. c. p. 509. LIEBLEIN *ibid.* vol. 2. p. 406. et
 1792. vol. 2. p. 207 sqq.).

Exhibetur hoc sal mirabile nunc crystallorum
 forma, nunc in pollen album dilapsum, qua qui-
 dem posteriori forma, quum fatiscendo omnem
 fere aquam ad efficaciam eius perparum facientem
 et dimidium sui ponderis amiserit, longe potentius
 agit, vt dimidio minori praebio opus sit; ceterum
 pro alio atque alio scopo modo maiore modo mi-
 nore; si aluum mouere velis, quo quidem fine
 propter vim suam refrigerantem minus stimulantem
 in febribus plurimis reliquis salibus neutris praestat,
 crystallorum vncia dimidia ad vncias duas, si lo-
 tium pellere, aut obstructa vasa referare, scrupulo,
 drachma vna ad vnciam dimidiam opus est.

Praestat, nisi dilapsum in puluerem sale
 praescribas, exhibere aqua solutum, quam siccum,
 et quum sapor eius a quouis acido adiecto multo

gratior fiat, huic iungere; ita v. g. soluere potu acidulo ex succo malorum citreorum parato, Limonade dicto, et diluere adhuc aqua e cinnamomo distillata: Iuuat aliquando mannam, pulpam tamarindorum vel alia eiusmodi admiscere.

Dosi minori egregie inferuit soluendis viscerum (TROMSDORF progr. de sale mirabili Glauberi. Erford. 4. 1771. p. 16.), praesertim mesenterii glandularum, obstructionibus, et sanandae, proveniente toties ex hoc fonte infantum atrophiae, ut sint, qui inter medelas huic malo opponendas principem huic sali sero lactis soluto locum concedant (LANGE miscellae veritates de rebus medicis. Luneb. 1774. 8.); posteriori fine melle, extractis amaris, vel sali quoque ammoniaco iungendus.

Clysmatibus etiam, quibus canalis intestinorum a sordibus liberatur, addi potest; et quum, dum aquam subit, ingens excitat frigus in aqua solutus, fomentis illis frigidis nuperius ad sanguinis profluvia sistenda tantopere celebratis, medio etiam aestatis feruore materiam praebet eximiam, tanto potiore, si consortio salis ammoniaci stipatus sit.

2. *Nitrum*, (LINN. *Syst. nat.* III. p. 262.) *Nitrum commune, prismaticum, vulgare, Alkali vegetabile nitratum, Nitras potassae*, sapore amaro, refrigerii sensu, quem, in ore diffuens, diffundit, crystallorum forma hexaëdro-prismatica, virtute refrigerante sali mirabili affine; at sapor magis acris, tardior ac paulo difficilior in salina perinde ac in aqua dissolutio,

tio, prismatis facies aequales iam obiter examinanti discrimen indicant; accedit, quod nitrum aëri libero opportunum nunquam dilabatur, neque, modo purum sit, humescat, et quod prunis inspersum detonet; posteriori hac nota ab omni alio sale hactenus medicinali satis distinctum.

Venale tamen nitrum crebro terreis aliisque salibus, sale praesertim culinari, inquinatur, quorum si penitus expers sit, eius per aquam distillatam facta solutio neque per lixivium ex cineribus clauellatis paratum limpidum, neque per argentum aqua forti solutum atque instillatum turbatur.

Rarius et hic sal in naturae sinu iam purus et perfectus occurrit; prostant tamen praeter alia diutius cognita in aliis orbis nostri partibus obuia exempla certiora bina, alterum prope *Molfettam Apuliae* (ZIMMERMANN in *Beytr. zu den chem. Annal.* vol. 4. p. 1 sq.), alterum *Franconiae* in cauerna montis, cui castellum *Homburg* superimpositum est (PICKEL *chem. Annal.* 1791. I. p. 325.): Maxima autem nitri pars artis auxilium requirit; alia ex terris, quas natura iam offert nitro grauidas, aut ex materie murorum, ex quibus efflorescit, maior longe ex terris cum materiis putrescentibus vegetabilibus, praesertim autem animalibus permixtis, et libero aëris contactui per longum temporis spatium opportunis, eruitur.

Nitrum interno potissimum vsui destinatum generalibus quidem dotibus cum ceteris salibus

neutris conuenit, at maiorem multo poscit circum-
 spectionem, quam vulgo putatur, quum nuperiora
 infortunia docuerint, immoderatum atque intem-
 pestium eius vsum necem attulisse; ita intra binos
 dies nitri drachmas sex cum duabus cremoris tartari
 commistas puero (*allgemeine Litteraturzeitung.* 1788.
 Dec. p. 796.), ita vnciam vnam aegroto (LA FLIZE
Journal de medecine, chirurgie, pharmacie. T. 71.
 1787. Jun.); vncias duas in homine cetera sano
 et robusto ventriculi dolores, tormina, vomitum
 violentum, sub finem cruentum, valetudinem diu
 vacillantem FALCONER (*memoirs of the med. soc.*
 at London Vol. III. 1792. app. n. IX.), vnam
 cum dimidia nitri meraci feminae lethalem inflam-
 mationem et gangraenam concitasse refert SOVVILLE
 (*Journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc.*
 Vol. 73.): A drachma vna quotidie deglutita
 natam vidit brachii paralyfin ALSTON (ap. MONRO
 l. c. Vol. I. c. 5. sect. 4. p. 159.). Est enim
 nitro ingens vis, partes, quas contingit, relaxandi,
 ipsas vitae vires debilitandi (ALEXANDER *medicini-
 sche Versuche und Erfahrungen übers.* Leipz. 1773.
 8. p. 78 sqq.), vt ea de causa, si potissimum lar-
 giori paulo manu, aut per longius temporis spa-
 tium, aut debilibus exhibeatur, digestionis officinam
 mirifice turbet, cardialgiam, oppressiones pectoris,
 vomitum, alui profluvia, alia symptomata (ALEXAN-
 DER l. c. p. 80. 86. 89.) excitet, et, quamuis ex-
 tra corpus animale viuum carnibus, sanguini, aliis
 humoribus additum (PRINGLE *philosoph. Transact.*
 Lond. 1755. nr. 496. art. 2. p. 525 sq. et ALEXAN-
 DER l. c. p. 14 sq.) putredinem potentissime arceat,
 eaque

eaque virtute plurima reliqua salia neutra genuina vincat, homini tamen viuo ea dosi, quam ferre sine aliis incommodis valet, ingestum, putredini potius faueat, ideoque in febribus putridae et malignae indolis tum ea dote tum aluum nimis stimulando et in vlceribus potissimum senum, nisi (BECCHER apud Ill. RICHTER *chirurgische Bibliothek*. Vol. 8. Gött. 1785. 8. p. 103.) sanguis spissitudine nimia peccet, noceat.

Eadem est causa, quare medici hoc nitro vix vnquam vtantur eo scopo, vt aluum ducat, frequentius scrupuli simplicis vel duplicis pondere aliis aluum laxantibus adiiciant: Neque, licet magna sit eius vis, si experimenta extra corpus viuum instituta (FR. HOFFMANN *diff. de salium mediorum* excellente in medendo virtute in opusc. medico-practicis. Hal. 4. 1737. Dec. II. n. 1. §. 16. p. 301. *Observationes physico chemicae selectiores*. Hal. 1736. 4. L. 2. Obs. 1. n. 5. p. 103. *Medicin. rational. systemat.* T. III. p. 470. I. BOECLER *an nitrum sanguinem resoluat aut coagulet?* Argentor. 1741. 4. §. 7.) consulas, sanguinem dissoluendi, maior, quam plurimis aliis salibus neutris, propter memoratas iam dotes, in morbis a nimia humorum spissitudine proficiscentibus diuturnis, continuatum medicaminum vsum postulantibus, non adhibetur. In pedum tamen vlceribus scrupuli, imo sensim drachmae vnus et dimidia pondere ter vel quater de die exhibitum, et aliquot camphorae granis, vel spiritus salis armoniaci guttis temperatum egregie efficax expertus est ROWLEY (*essay on the*

cure of ulcerated legs without vest. London 8. Ed. 2. 1771.) et SCHNEIDER (apud Ill. RICHTER *chirurgische Bibliothek*. Vol. V. p. 543.).

Eximia autem est eius virtus refrigerans, fortior, quando vix, antequam ab aegro deglutitur, aqua soluitur (ALEXANDER l. c. p. 86.), in febribus, et, quum pulsuum numerum imminuat, et circulo humorum nimis vegeto quasi extemplo moderetur, egregius eius usus in febribus inflammatoriis puris et simplicibus, si singulis horis aut sesquihoris bini eius scrupuli cum aqua meraca (ALEXANDER l. c. p. 88.), aut in rheumatismo, praecipue acuto (MACBRIDE introduction to the theory and practice of physic. London. 4. 1772. vol. 2. p. 497.) viginti quatuor horarum spatio drachmae sex (VAN SWIETEN l. c. vol. 5. p. 679.) aut decem (BROCKLEBY *Beobachtungen zur Verbesserung der Kriegslazarethe und der Heilart der Feldkrankheiten* übers. v. CHR. G. SELLE. Berlin 1772. 8. p. 76. 77.), decocto tepido hordei, auenae, emulsione aliove potu solutae propinentur, qua posteriori cautela adhibita nimia quoque eius vis refrigerans ventriculo, debiliorum potissimum, toties nociua, infringi feliciter, et nitrum in medicamen sudorificum converti potest; tum eodem scopo, tum in morbis pectoris, quibus nitri usus conducit, ne ad tussim irritet, cum saccharo aut gummi arabico in pulverem conteri (*Pulvis nitrosus*) vel in trochiscos (*Trochisci e nitro*) compingi poterit.

Ex hac eius refrigerante virtute fluit sine dubio altera, quae spasmos sedat; quare multi
eius

eius vsum in spasms abdomen eiusque viscera constringentibus, alii in sanguinis (STAHL opusc. chymico-physico. medic. Hal. 1715. 4. mens. Mart. p. 572. et DICKSON medical observations and inquiries by a Society of Physicians in London. Vol. 4. 8. 1771. n. 16. p. 206.) profluviis, et haemoptoe praesertim coërcendis commendarunt, siue spermate ceti exceptum, siue cum octo conservae rosarum partibus in electuarii formam redactum, ita ut eius electuarii frustulum nucem moschatam magnitudine aequans quater vel octies per diem fumerent aegri, siue (HARTMANN nou. act. reg. scient. societ. Vpsal. vol. I. p. 104. BURY diss. de nitri effectibus in corpus humanum. Giesl. 1780. 4.) frumenti spiritu ardente, ita ut nihil amplius nitri soluat, solutum, quae quidem posterior methodus periculo vix caret.

Neque neganda est vis nitri lotium pellens; quicquid certe in leucophlegmatia et hydrocele dissipanda effecit (RICHARD Journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. à Paris. 1768. T. XXIX. Aug. n. 5.) drachma eius aquae mensura soluta, continuato per quatuordecim dies usu, huic tribuas: Multum pariter facere videtur ad eum nitri effectum, quem teste inter alios LANGIO (de remed. Brunsvicensium domesticis p. 166. 167.), praemisso ad aluum laxandam mercurio dulci, et data simul singulis diebus mane terebinthina cruda, nitri scrupulus aqua solutus atque ante decubitum exhaustus, in pollutionibus nocturnis, gonorrhoea, penis erectione dolorifica praestitit, quamvis maiore

dosi v. g. ad drachmas sex fero lactis tepido solutum et quotidie deglutitum vrinæ ardorem ac difficultates, ex causa siphylitica natas, auxisse potius expertus sit ALEXANDER (l. c. p. 95.), et carere se malle aduersus gonorrhoeam hoc sale testetur Clariss. HAHNEMANN (ap. MONRO l. c. p. 159.).

Cum hoc nitro omnibus notis conspirat, nisi velis sale communi adhuc inquinatum esse (*v. Beytr. zu den chemisch. Annal.* Vol. III. p. 319. et HECHT *chem. Annal.* 1787. vol. I. p. 526.) sal a Saxoniae quodam artifice HERMANN *mirifici* titulo condecoratum, et tanquam arcanum et panchrestum remedium enormi pretio venditum. Neque abludit, nisi iactura aquae crySTALLIS nitri earumque pulueri inhaerentis ignis vi dissipatae, nitrum tabulatum, consilio immort. BOERHAAVII (*El. chem.* vol. II. p. 389. n. 1. 2.) et Clariss. HAGEN (*Lehrbuch der Apothekerkunst.* Ed. 4. Vol. II. 1792. p. 234.), sine sulphuris additamento liquatum, et in rotularum formam redactum.

Externus quoque nitri aqua vel aquosis humoribus soluti usus tentatus et commendatus a medicis fuit: Ita BROCKLESBY (l. c. p. 78.) militibus rheumatismo acuto correptis praeter internum nitri usum optimo cum euentu ad aluum aperiendam enemata iniici iussit, quae singula nitri sesquivnciam recipiebant; additur quoque refrigerandi et constringendi scopo gargarismatis, in tonsillarum relaxatione, et variis anginae speciebus adhibitis, et quum eo praesertim tempore, quo aquam subit, huic frigus satis notabile conciliet, fomentorum frigidorum

gidorum aduersus sanguinis profluvia efficacitas eius auxilio augeri mirifice potest.

PRAEPARATA.

Spiritus nitri, Aqua fortis, v. Acidum nitri.

Lapis prunellae, Sal prunellae, Crystallus mineralis, vulgo Nitrum tabulatum, non est nisi nitrum cum octaua sulphuris parte fusum, et in rotularum formam redactum, hinc si efficaciae salutaris rationem habeas, parum a nitro ipso ab-
ludens, quippe cuius exigua tantummodo portio, sulphuris vel potius acidi, quod ardendo largitur, consortio in alterius salis, tartari vitriolati, indolem transit: Angina laborantibus potissimum praecipitur eius vsus in gargarismatibus.

Sal polychrestus, multis a GLASERO, aliis a BOERHAAVIO (Elem. chem. vol. II. p. 390.), LEMERYO (Cours de chymie. à Bruxell. 1744. 8. p. 440.) aut Parisiensibus denominatus, HARTMANNO (prax. chymiatr. P. II. C. 205.) *Nitrum fixum* dictus, nitro cum sulphuris aut aequali, aut ea certe copia, quae catillo iniecta sine flamma caerulea ardet, deflagante natus, vulgari certe modo paratus, indole et viribus vix a tartaro vitriolato discrepat, tametsi facile largiar, alio procedendi modo salem emergere, qui propius ad tartarum vitriolatum volatilem accedit: Humores spissos, praesertim pituitam tenacem attenuat, obstructions ex eo fonte promanantes tollit, morbos, praecipue chronicos, e. g. febres intermittentes (BOERHAAVE l. m. c. p. 391. 392.), inde oriundas, feliciter sanat

fi affiduo simul feri lactis vfu aegris iniuncto drachmae eius duae multa aqua solutae, mane per multos dies continuos ingeruntur.

Nitrum fixum, *Nitrum alcalifatum* vocatur illud sal, quod a nitro cum carbonum puluere in catillo candente deflagrante superat, verum alcali vegetabile aëre fixo imbutum (*Carbonas potassae*) cineribus clauellatis depuratis, siue indolis chemicae, siue potentiae, quam in corpus animale exercet, rationem habeas, similitimum, vt certe praeconia medicorum huic sali tanquam medicamini discutienti, resoluenti, lotium pellenti praerogatiuam prae aliis salibus lixiuis concedentium, aeuigenio tribuas, genuinam salis indolem praetervidenti.

Liquor nitri fixi, *Alcahest* ab aliis *Helmontii*, ab aliis *Glauberi* nomine insignitum, non est nisi nitrum fixum, ad aëris contactum deliquescent, siue humore ex atmosphaera attracto dissolutum, eandem ergo cum lixiuio ex sale tartari aut cineribus clauellatis parato et indolem et efficaciam, lotium pellentem, pituitam incidentem, in hydrope toties desideratam, exserens, quicquid etiam GLAUBERVS (pharmac. spagyr. P. 2. Amstelæd. 1654. 8. p. 45 sqq.) eiusque affectae obloquantur.

Nitrum causticum, (CARTHEUSER elem. chem. Francof. ad Viad. 1766. 8. p. 169.) *Sal reguli antimonii martialis causticum* (FR. HOFFMANN obseruat. physic. chemic. selectior. L. III. obs. 5.), *Nitrum per metalla fixatum*; *Lilium minerale* (NEVMANN lection. public.

public. vom Salpeter, Schwefel, Spießglas und Eisen. Berlin. 1732. 4. p. 356.) Deflagrando cum metallis (DEHNE *Versuch über die scharfe Tinctur des Spießglaskönigs*. Neue Aufl. Helmst. 1784. 8. p. 193 sq.), ferro (STAHL *materia medica* p. 177. §. 52. et *Einleitung zur Chemie*. p. 192. §. 41. 42. ZIMMERMANN apud NEVMANN *Chymie*. Vol. II. p. 1408. 1409.), stanno (STAHL *Einleitung zur Chemie*. §. 41. 42. BAYME' *chym. experiment. et raisonnée*. à Paris. 8. Vol. II. 1773. p. 497.), cupro (SCHVLZE *chemisch. Versuch*. §. 34. 35. p. 22. LVDOLF *Einleit. in die Chemie*. §. 41. 71. p. 351. 584. 585.), zinco (LVDOLF l. m. c. §. 70. BAYME' l. c. p. 364.), plumbo (DEHNE l. c. p. 201.), et potissimum cum antimonii, quem vocant, regulo martiali (FR. HOFFMANN *obseruat. physic. chem.* L. III. n. 4 et 5. p. 253 sqq.), nitrum et alcalinam nanciscitur, et causticam indolem, vt fonticulos celerius (FR. HOFFMANN l. m. c. p. 253.) excitet, quam alia caustica, facile nunc etiam spiritu vini dissoluen- dum, vt efficacem quidem, quatenus ab alcalina indole pendet eius virtus, *tincturam tartari*, efficacio- rem sane, quam sal tartari vulgare, aëre fixo adhuc onustum, praebeat, at metallorum contineat nihil, licet a metallis *tinctura metallorum* (VIGANI *me- dulla chymiae*. Norimb. 1718. 8. p. 24.), et prae- fertim ab antimonio, cuius regulus in formulam medicamenti vt plurimum receptus fuit, *tinctura an- timonii* et quidem ob notabilem satis acrimoniam, *acris* (DEHNE l. c. p. 18 sqq.); vel eo, quod regu- lus antimonii recipiebatur, *regulina* (Dispensatorium Brandenburgicum. Erford. 1758. fol. p. 205.), vel quod

quod prae reliquis indolem alcalinam prae se ferebat, *alcalina* (STAHL opuscul. chymico-physico-medic. mens. Dec. p. 505.), vel quod iam dudum nihil antimonii spiritum subire olfecerunt, *spuria* (CARTHEUSER pharmacolog. Berol. 8. 1745. p. 311.), vel a GLAUBERO (STAHL materia medica. 8. Dresd. 1728. p. 177. §. 52.), FR. HOFFMANNO (Pharmacop. Wirtemberg. Stuttgart. 1771. fol. p. 212.), aut MONKENIO (ZIMMERMANN *allgem. Grundf. des theoretisch-practischen Chemie.* 4. Dresd. P. I. p. 187.) denominata sit, ab aliis etiam ob rutilum colorem, quo ad flores lilii bulbiferi accedit, *Lilii* et quidem *Lilii Paracelsi* (A. LIBAVIVS epistol. chymic. Francof. 1595. 8. L. I. Ep. 32. p. 283. 284.) titulo condecorata.

Nitrum sibiutum, Nitrum antimoniatum, Nitrum anodinum, Anodinum minerale. Deflagrando cum tertia antimonii crudi parte nitrum abit in salem, qui aquae feruidae ope extractus, et humore omni per ignis vim iterum expulso superstes, ex nitro adhuc integro, (nisi velis, partem eius acidi contactu materiae combustibilis igne tortae immutatam esse, et cum alcali laxius cohaerere) tartaro vitriolato, et alcali vegetabili, quod portionem antimonii combustam dissolutam in se continet, et terendo cum sale ammoniaco odore alcali volatiliss affurgente sese manifestat, conflatus est. Praedicat eximiam eius efficaciam resolventem et sudores pellentem inter recentiores III. SELLE (in notis versioni libri BROCKLESBY supra citati adiectis p. 104.) in febribus acutis, praesertim inflammatoriis, si quotidie drachmae eius duae aegro propinentur.

3. *Nitrum flammans* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 263.), *Nitrum semiuolatile*, *Nitrum ammoniacale*, *Nitrum regeneratum non fixum*, *Nitrum phlogiston*, *Sal ammoniacum nitrosum*, *Alcali volatile nitratum*, *Nitras ammoniaci*. Crystallorum forma, fluxu in igne facili, detonatione, quando prunis inspergitur, cum nitro vulgari concordat; at facilius longe soluitur aqua, fortius longe vellicat linguam, aëri opportunum humescit, prunis inspersum totum in auras auolat, cum calce tritum alcali volatilidis odorem eructat.

FASELIUS (progr. de nitro semiuolatili egregio aduersus febres malignas atque exanthematicas remedio. Ien. 4. 1762. p. 6.) experientia nixus vsum huius salis a granis sex ad scrupulum dimidium vsque exhibiti, in febribus exanthematicis, vitae viribus nimis debilitatis et siue expellendo exanthemati, siue in superficie conseruando imparibus, perinde ac in malignis ad lotium pellen- dum commendat.

4. *Sal commune*, *Sal culinare*, *Sal*, *Alcali minerale salitum*, *Alcali minerale muriatum*, *Muria* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 260.), *Murias sodae*, nunc solida forma ex terrae sinu erutum (*Sal gemmae*, *Sal fossile*, *Sal caeduum*), nunc ex aqua marina (*Sal marinum*), vel lacuum fontiumque (*Muria fontana*) falsorum excoctum, modo purum fit, semper idem, saporis proprie falsi, aqua facile soluendum, et dissipata sensim leni eoque continuo calore aqua in crystallos cubicas

Unable to display this page

nautis toties infesti, et si quando hominem (DIERMBROECK de peste Arnh. 1646. 4. L.2.) a peste tutum praestitit, vix facultate putredini aduersante id perfecisse.

Conuenit vero sal culinare facultate aluum ducendi (Medical transactions published by the college of physicians in London. London. 8. Vol. I. n. 4. p. 54 sq. GREDING ap. LVDWIG aduersar. medico-practic. Lips. 8. Vol. II. P. 2. 1772. 8. n. 5. p. 314 sqq.) cum reliquis salibus neutris genuinis, vt tamen plurimis reliquis vehementius irritet, aestum, sitim, facilius quoque vomitum, ventriculi spasmos, ardorem etc. cieat, largiori paulo manu ingurgitatum: Praecellit autem aliis dotibus sal commune; ita siue aqua solutum, vt tamen vices huius per artem peractae solutionis supplere etiam possit aqua falsa natua seu marina seu fontium (FR. HOFFMANN medic. ration. syst. supplem. 1740. p. 84.) ad decem vsque uncias (GREDING l. c.) et libras adeo duas (Medical transactions l. c.), siue siccum quotidie, ieiuno adhuc ventriculo (HEBERDEN medical transactions Vol. I. RVSH medical inquiries and observations. Philadelph. 1789. 8. art. 11.) commissum, exterminandis et necandis tum vermibus tum muscarum laruis, aliquando in ventriculo nidulantibus, egregie inferuit: Ipsam adeo epilepsiam forsan ex hac causa natam tribus quotidie per tres menses continuos salis communis cochlearibus deglutitis sublatam esse, testimonium exstat (*Landarzt. St. 12.*). Stimulo praeterea, quem in ventriculum exserit, nimias

nimias humorum versus alias partes congestiones diuertendo, obseruante multoties perspicacissimo Americanorum medico RVSH (l. m. c. art. 1.), in haemoptyseos accessu ipso, si cochleare eius aegroto porrigitur, adeo prodest, vt deglutito sale sanguis profluere desinat; eadem ratione adhibitum, tum Clar. MICHAELIS, tum. Cl. SCHIPPEN et SCHIELES (apud Ill. RICHTER *chirurg. Bibliothek*. Vol. VII. p. 582 sqq.) testibus, et in hoc, et in aliis sanguinis fluxibus similis euentus exceptit.

Quum pituitam valide incidat, multaeque obstructions et viscerum et glandularum ab accumulata tenaci pituita pendeant, facile explices egregium successum, quem B. HIRSCHL (*Berlinisch. Sammlung zur Beförderung der Arzneywissenschaft. etc.* Berlin. 8. Vol. IV. 1772. P. III. art. 2. p. 234 sq.) in dissipanda lienis obstructione, male curatam febrem quartanam excipiente, a sale communi primis septem diebus ad duo, subsequentibus septem ad vnum cochleare quotidie ingesto, expertus est, perinde ac illum, quem alii (v. g. *Landarzt* l. c), Angli, teste Cl. HVNCZOVSKY (*medizinisch-chirurgische Beobachtungen*. Wien 8. 1783.) in scrophulis dissipandis, a cochleari minore per dies exhibitio vidisse se testantur; ne dicam, et RONDELETIVM suo pulueri contra scrophulas adiecisse salem communem, et partem efficaciae, quam alio loco enarrundam tum aethiops vegetabilis, tum spongia vsta, tum aqua marina in scrophulis sanandis edit, huic sali deberi.

In lue bouilla, morbis ouium, praesertim a vermibus aut obstructionibus oriundis, perinde ac equorum morbis variis vsus huius salis commendat RAV (*Abhandl. der churfürstl. bayerisch. Academie der Wissenschaften. München 4. Vol. I. 1763. P. II. art. 2. p. 170 sqq.*).

At externo quoque multiplici vsu medicis inferuit sal commune: Homines lipothymia correptos, si ori infricetur, aqua suffocatos, si vniuersa corporis superficies per integras horas eo perfricetur, aut si homines isti in sale hoc calefacto cineribus aut arenae misto ad collum vsque sepeliantur, aëre vel vaporibus nociuis in asphyxiam delapsos, aut apoplecticos, si enematibus et suppositoriis drachma eius vna, vel binae adiiciantur, stimulo suo saepe suscitatur; sunt qui vulnera, ab animalibus rabidis inflicta hoc sale aqua soluto lauari iubent; alii (KALM Kongl. Svensk. Academ. Handling. Stockholm. 8. vol. 14. pro anno 1753. trim. 3. art. 3. PORTER et STRONG philosoph. Transactions. vol. 54. pro anno 1765. art. 27. p. 242 sqq.) sale hoc, scarificatione praemissa, vulnere insperso homines a serpente crotalophoro fauciatos seruasse se testantur. Solutum in aqua sale palpebrarum tumores cysticos discussos fuisse perhibet DESHAIS GENDRON (*traité des maladies des yeux et des moyens et operations propres à leur guerison. à Paris. 12. I. 1770.*), tumorem oedematofum capitis infantum recens ratorum LEVRET (*journal de medecine, chirurgie, pharmacie. T. 37. 1772.*); vna cum sapone aqua solutum ad cerumen aurium induratum emolliendum

et surditatem inde natam tollendam commendatur (Mémoire sur les sujets proposés pour le prix de l'academie de chirurgie. à Paris. 8. T.IX. 1778.

Idem sal decrepitatione aqua sua orbatum aquosos humores trahit, hinc facculis saepius renovatis inclusum et calidum scroto impositum in hydroceles medicatione, aliis partibus oedemate affectis commendatum a BOERHAAVIO (mater. med. p. 211.): Prodest porro vi sua discutiente, fomentis additum, in suffusionibus, cum pipere commistum vuulae prolongatae, nec desunt, qui cum oleo permistum et infricatum, aut cum oleo rosarum et camphora in cataplasmatibus formam redactum, podagricis membris applicari iubent: Alii ob vim exsiccantem sulphuri et aquae iunctum in morbis cutaneis, et scabie potissimum commendarunt. De aqua marina, quae partem suae efficaciae huic sali debet, alio loco dicetur.

PRAEPARATA.

Spiritus salis acidus. v. supra.

Spiritus salis dulcis. v. supra.

Alcali minerale. v. supra.

Sal mirabile Glauberi. v. supra.

5. *Sal ammoniacum, Sal armoniacum, Alcali volatile salitum, Muria ammoniaca* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 262.), *Murias ammoniaci.* Sapore acriori, quam qui in reliquis salibus neutris genuinis percipitur, perquam ingrato, humorem ex aëre attrahendo, cui per aliquod
tempus

tempus exponitur, aquam, etiam frigidam, facillime subeundo, et si contusum prunis inspergatur, sine ullo strepitu, fumi albi specie totum in auras auolando, cum vitrioli oleo infuso violenter efferuescendo et vaporem acerrimum ex cinereo album eructando, si cum calce teritur, odorem alcali volatilis emittendo, aquam fortem in aquam regis commutando, leui opera a reliquis salibus officinalibus distinguitur.

Parciori manu iam perfectum natura nobis subministrat hunc salem; occurrit tamen in montibus igniuomis, et stratis terrae incensis, quamuis rarius purus, quam aliis salibus, sulphure, ipsa interdum arsenici calce inquinatus: Plurimus arte paratus, olim ab Aegyptiis, quasi monopolium foret, exercita, adeo ut hodiernum multus alieno plane loco confectus, aegyptii nomine salutetur, nunc per omnem Europam diuulgata, et in Belgio, Anglia, Gallia, Heluetia, Germania frequenter celebrata, ita ut alii iique quidem pauciores via humida, alii, quemadmodum quondam Aegyptii, via sicca vel sublimatione procedant, et more Aegyptiorum salem in placentae formam compingant, fuliginis crusta ut plurimum cinctum.

Peccat tamen hic etiam per artem paratus sal non raro, nunc ratione partium illum constituentium, ita ut modo acidum, modo alcali dominetur, naeuo per notas supra memoratas facile detegendo, nunc immixtis variis alienis, sale communi, qui salem igne torquendo, decrepitatione se prodit, terreis, et a plumbeis vasis, in quibus

in nonnullis officinis ista fabricatio peragitur, ipsa plumbi calce, quae inquinamenta mox se manifestant, salem comminutum inspergendo cochleari ferreo candenti; genuinus enim sal totus auolat, impurus partes illas peregrinas relinquit, quae quoque, si terreae aut metallicae sint indolis, remanent, quando sal iis infectus aqua soluitur.

Sal hoc ammoniacum, inter omnia medicata facile princeps, interno aequae ac externo usu mirifice stimulat, humores tenaces ac stagnantes egregie dissolvit, putredinem potentissime arcet.

Interno usu iam dudum inclaruit, propter saporem maxime ingratum, et vim humorem attrahendi, quam potissimum exercet in salia, quorum crysalli aqua abundant, v. g. sal mirabile, tartarum tartarifatum, rarius pulueris forma, et, si quidem haec eligatur, nunquam iam dictorum salium consortio porrigendus, melius multo forma soluta propinatur, qua etiam sapor ille aegrotis toties detestatus facilius sine dispendio virium, v. g. succo liquiritiae inspissato mitigari potest.

Dosis, qua exhibetur, pro alio atque alio medici scopo, aegri sexu, aetate, conditione, morbi indole alia atque alia, ut a scrupulo dimidio ad drachmas duas, interdum singulis binis horis deglutendas adscendat.

Primo igitur suo stimulo irritat ventriculum atque intestina, ut sordes inhaerentes tanto felicius exturbent, in stomachi ideo vitiis praedicatus praeprimis a FR. HOFFMANNO (Observat. physico-chemic.

chemic. selectior. L. II. Obs. 19. p. 184.), quibus certe medebitur, si quidem a torpore, aut accumulata in his partibus pituita tenaci prouenerint.

Insignis enim eius est vis in incidenda eiusmodi pituita, ut in vitiis digestionis (FR. HOFFMANN l. m. c.), morbis pectoris et vteri ab hac causa procedentibus, in febribus mucosis, biliosis, catarrhalibus, arthriticis, in suppressione fluxus muliebris, in ipsa viscerum abdominalium, mesenterii praesertim obstructione, et diuturnis illis malis, quae hanc toties comitantur aut excipiunt, e. gr. hydrope, chlorosi, morbo hypochondriaco inter palmaria medicamina iure meritoque referatur.

Quum febres intermittentes ex vno alteroue modo memorato fonte promanent, mirum non est, hunc salem infantibus a quinque ad quindecim grana, adultis a scrupulo vno ad drachmam vnā, siue solum (FR. HOFFMANN l. m. c. IACOBI nou. act. physico-medica Acad. Caes. Natur. Curios. 4. T. I. Norimb. 1757. n. 60. p. 237. BARCHVSEN Chymia. p. 420. LOESECKE mater. medic. Edit. VI. p. 107. TISSOT l. c. p. 275. §. 237.), solo forsan potu tepido solutum, aut cum rob vel syrupo quodam in bolum redactum, siue floribus chamomillae, extractis amaris, cortice cascarillae (IACOBI l. c.), cortice potissimum cinchonae (W. W. MVYS diff. de salis ammoniaci praeclaro ad febres intermittentes usu. Franequer. 1716. 4. W. I. FELS de sale ammoniaco eiusdemque usu medico chymico ac curioso. Vitemb. 1726. 4. WERLHOF observation de febrib. Hanou. 1745. 4. p. 44. FR. C. MEDICVS *Sammlung von Beob-*

achtungen aus der Arzneywissenschaft. Zürich. 8. vol. I. 1764. p. 233 sqq.), qui eius consortio (MONRO l. c. I. p. 170.) multo fit efficacior, aut emetico praegresso cortici huic et rhabarbaro simul (HIRSCHEL *medic. Nebenst.* 1772. 8. p. 29. 73.), cremori tartari (MEDICVS l. m. c.) aut laudano liquido SYDENHAMI iunctum (CAVSLAND apud DVNCAN *medic. Commentar. for the year* 1781. 1782. Vol. VIII. 1783. 8. fasc. 2.), nunc in interuallo lucido, nunc breui ante febris accessum tempore e. g. horae spatio propinatum, modo ventriculus aegroti ferat, exhibitum, aliquando, fefellit vtique interdum spem medici e. g. TISSOTI. (MONROI ll. cc.), febres intermittentes, praesertim quartanas, vel pertinacissimas (v. LOESECKE l. c.) felicissime profligasse; non enim vomitum modo et aluum mouet, sed lotium quoque et sudorem pellit.

Stimulanti quoque et mucum incidenti eius facultati tribuas, quod rhabarbari aut ialapae pulveri iunctum (HIRSCHEL *berlinisch. Mannigfaltigkeiten*, Vol. I.) ad drachmam vnā vel duas exhibitum sal ipsam taeniam ex intestinis propulsare obseruatum sit.

Quum sale armoniaco addito sanguinem (v. TH. SCHWENCKE *haematologia.* Hag. Comit. 1743. 8. p. 189.) dissolui, experimenta extra corpus viuū instituta edocuerint, in febribus inflammatoris, nitrum non admittentibus, aliisque opem praestolatur; ita ad pleuritidem cum hepatis inflammatione complicatam sanandam salem ammoniacum cum gummi ammoniaco et extracto leontodontis officinalis

ficinalis aqua solutum multum fecisse, testis est HIRSCHHEL (*medic. Nebenst.* p. 57.). Inter optima referendum esse putredini aduersa remedia, PRINGLI (l. c. n. 495. art. 15. p. 480.) pericula extra corpus viuum capta loquuntur; hinc in febribus quoque putridis et malignis (HIRSCHEL *medic. Nebenst.* p. 35.), iis potissimum, quas alui fluxus nimius, viresque aegroti prosteruens comitatur (SCHMID de fale ammoniaco. Goetting. 1788.), sine vlla noxa eius vsui cedens, plurimum prodest.

Haec de interno salis ammoniaci vsu; at externus quoque late patet. Dentibus affricatus hic sal mucum adhaerentem attenuat et abstergit, hinc cortice peruniano iunctus praestans dentifricium: Naribus attractus tum stimulando nervos, tum mucum incidendo, fartam pituita tenaci membranam narium et faucium interiora vestientem concutit, et sternutatione excitata feliciter deplet, hac efficacitate in gangraenae quoque specie multum leuaminis afferens (JEANROI *histoir. de la societ  de medecine   Paris. ann. 1782. et 1783.*): Eodem, irritandi scilicet scopo, enematribus interdum quoque adiicitur, quibus asphyctici suscitantur: In necrosi ossium locis affectis inspersus, modo partes vicinae molliores contra eius acrimoniam bene muniantur, propter virtutem putredinis progressum inhibendi, partium infectarum ab integris separationem iuvando, teste THEDENIO, eximie prodest. Neque minor est eius potentia in partibus mollioribus gangraena aut sphacelo correptis a sanis separandis, in herniis incarceratis, in quibus metus gangraenae

aut sphaceli adest, si aut cataplasmatibus (BOERHAAVE mater. medic. sect. 438. 448.) adiiciatur, aut vino cum herbis aromaticis (SCHMUCKER *chirurg. Wahrnehmung*. Berlin und Stettin. 8. Ed. alt. P. II. 1789. p. 505.), aut aqua cum cortice chinae decocta (IDEM l. c. p. 502. 513. 514. 518.) solutus fomenti, ut plurimum frigidi, forma applicatur, in furunculis quoque gangraenosis efficax, si cum cortice cinchonae et unguento digestivo subactus adhibeatur (SCHÖPPER apud SCHMUCKER l. m. c. P. I.)

Magna porro est huius salis, quam externo quoque usu exferit, vis discutiens; ideo gargarismatis et collutionibus toties additur, quas medici in angina pituitosa, inflammatoria et aliis imperant; ideo nunc mera aqua, nunc aqua et aceto (BELL system of surgery. Edinb. 8. Vol. V. 1787.), nunc aquae partibus viginti, vini partibus quinque, et aceti partibus duabus cum dimidia (VAN SWIETEN l. c. I. p. 550. 551.), nunc (SCHMUCKER l. c. append.) una cum aequali nitri pondere, octoginta aquae, et viginti quatuor aceti partibus solutus, vel cum aliis coniunctus, et fomenti specie adplicatus, in sugillationibus, contusiones (RICHTER *Anfangsgründe der Wundarzneykunst*. I. p. 210. JAEGER 50 *chirurgisch - praktische Cautelen für angehende Wundärzte*. Francfurt. 1788. 8.), vulnera, sclopetis inflata (SCHNEIDER ap. RICHTER *chirurgisch. Biblioth.* Vol. XI. p. 155.), ossium fracturas, luxationes toties insequentibus aut comitantibus, in varicibus grauidarum, in tumoribus frigidis glandularum, artuum, aliis oedematosis et cysticis, in tumore et dolore

dolore herniae incarceratae (WILMER practical observations on herniae. London. 1778. 8.) imminuendo, in fanandis pernionibus et inflammationibus, praecipue oculorum, testiculorum (WILMER cases and remarks in surgery. London. 1779. 8.) et mammarum tantopere commendatus; ideo cum plumbeis, et aceto coniunctus in fungo articulari (KIRKLAND l. c. II.), aqua communi (tres vnciae in aquae libra dimidia) solutus, aliquando cum aequali aquae a regina Hungariae denominatae copia permistus, et fomenti calidi specie toti mammae, sollicite renouando, superimpositus, in stagnationibus lactis at tumoribus ab eius coagulo natis (JUSTAMOND account of the method pursued in the treatment of cancerous and scirrhus disorders and other indurations. London. 1780. 8.); ideo aceto et vini spiritu solutus, si praeterea punctio scroti accedat, modo testiculus ipse sit sanus, in medicanda hydrocele (KEATE cases of the hydrocele etc. London. 1789.) tam efficax.

Habet porro sal armoniacus cum nitro et sale mirabili communem eam dotem, vt, dum aqua et aquosis humoribus soluitur, magnum iis impertiatur frigoris gradum; hinc solutio eius, tanto potentior, quanto recentior, in capitis doloribus, a nimia sanguinis caput versus tendente congestione oriundis, in apoplexia sanguinea, phrenitide, mania, capiti, in ophthalmia sanguinea, temporibus, in sanguinis ex vtero profluuiis nimis abdomini applicata multoties cum faustissimo euentu fuit.

Leni denique, qua pollet acrimonia inferuit (BELL l. m. c.) verrucis, quibus antea humectatis bis vel ter quotidie affricatur, sine dolore exedendis, aqua solutus, mundandis vlceribus, tollendis (PLENCK mater. med. p. 227.) faciei efflorescentiis, et, siue soluto in aqua sale lauentur partes affectae (PLENCK l. m. c.), siue (TISSOT l. c. p. 533.) inungantur vnguento, cuius partem constituit sal armoniacus, sanandae scabiei. Ranulae auferendae magis paria hodiernum prostant medicamina.

PRAEPARATA.

Sal ammoniacus depuratus, multis *Flores salis ammoniaci simplices*. Est sal, per solutionem in aqua a fuligine et reliquis, quae forte inhaerent, quisquiliis liberatus, pro interno vsu praeferendus. Praestat certe haec depuratio alteri, quae per sublimationem fit.

Flores salis ammoniaci martiales, *Flores martiales*, vel si loco scobis ferreae haematites in tenerrimum pollen comminutus cum sale ammoniaco sublimatur, *Flores salis ammoniaci haematifati*, nonnullis *Aroma philosophorum* siue *Aroph Paracelsi*, vel si colcothar vitrioli eius in locum recipiatur, *Ens veneris* BOYLEO dictum, *Ens martis* potius dicendum, non est nisi sal ammoniacum, frequentius sublimatione cum ferri scobe vel calce nativa aut arte facta, quam coctione ferro impraegnatum, sale armoniaco meraco, si notarum superius enarratarum rationem habeas, fatis adhuc simile, vt tamen color, magis minusue aurantius, sapor cum acrimonia adstringens, et gallarum infusum ab hoc sale nigre-

nigrescens ferrum inhaerens luculenter satis prodant, ut igitur ex hac iam mistione vires salis ammoniaci coniunctas cum efficacia ferri salibus soluti iis inesse augurari possis, et in morbis, in quibus atonia fibrae contractilis cum humorum nimia spissitudine complicatur, in suppressione fluxus menstrui, viscerum obstructionibus pertinacissimis, multisque independentibus morbis, v. g. chlorosi, fluore albo, cachexia, morbo hysterico atque hypochondriaco, hydrope, febribus intermittentibus, praesertim quartanis, in quibus iam commendavit P. SPINDLER (observ. medicinal. ed. C. RAYGER Francof. 1691. 4.), multum ab eorum usu continuato iure tuo speres. Ita v. gr. FR. HOFFMANNVS (medicin. ration. et systematic. T. IV. P. I. p. 367.) in febribus lentis ex viscerum abdominalium obstructione proficiscentibus commendavit; Cl. JUSTAMOND (l. c.) in fluore albo, quemadmodum etiam, qui tamen quassiae iungi praecipit, LETTSOM (memoirs of the medical society at London. 8. Vol. I. 1787.) et in ipso adeo mammae cancro, applicata simul extrinsecus tinctura ex aequali pondere salis ammoniaci et scobis ferreae cum vini spiritu rectificato parata, efficacissimos comperit hosce flores.

Exhibentur autem horum florum bis vel ter per diem bina, tria, decem grana, aut forma boli, aut cum gummi arabico (JUSTAMOND l. c.), vel gummiresinis in pilularum speciem redacta, aut, vocatur nunc *tinctura florum martialium*, *tinctura martis aperitiua*, multis nunc demum *Aroph Paracelsi*, flammeo colore conspicua, vini spiritu rectificato soluta; propinantur vero huius solutionis bis vel ter de die guttae decem ad viginti in aqua. Si

Si flores isti per sublimationem parantur, superest in fundo vasis, materies, quae aëri opportuna deliquescit, et, si formam externam spectes, olei similitudinem refert, hinc *oleum martis per deliquium*, alias etiam *essentia martis per deliquium*, vel *lixivium martis* nuncupatum, si genuinam indolem respicias, vera ferri in falis culinaris acido fortissimo solutio, quae cum reliquis ferri et acidorum connubiis virtute sanguinem sistente concordat, ideo quondam a guttis duabus ad triginta ad sanguinis profluvia sistenda cum aqua ingesta; saepius tamen aegrorum spem fefellisse testatur RUST (de limitanda laude virtutis stipticae balsami rubri vulnerarii Dippelii et olei martis per deliquium. Goett. 1773.).

Sal volatile anglicum siccum (Pharmac. rational. ed. a PIDERIT. p. 282.). Mixtura ex cineribus clauellatis et sale ammoniaco sollicitè asservanda ob alcali volatile continue auolans, oleo suaveolente instillato ut plurimum gratius redditum. Inferuit sua hac parte volatili naribus, temporibus admotum hystericis et aliis animi deliquio, capitis dolore a pituita accumulata laborantibus. Vulneri profundius inciso saepius inspersum, et simul plurima aqua solutum potatum puellam a vipera commorsam servavit (TRUDAINE in journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. T. XXIV. 1766. mens, Mart. n. X. p. 261.). Membris rheumatismo laborantibus aut oedemate dolente affectis, aegri insuper humoribus spissis et corruptis, vel solidis debilibus, impositum, efficax expertus est alcali volatile ABILDGAARD (collect. soc. med. Havniens. Havn. 8. Vol.

Vol. II. 1775. p. 265.); mixturam ex sale ammoniaco et dupla portione cinerum clauellatorum in variis tumoribus dolentibus NOSE (Nov. act. Acad. Caes. Nat. Curios. Vol. VIII. p. 59. 60.).

Spiritus salis ammoniaci simplex, Spiritus salis ammoniaci aquosus, Spiritus salis ammoniaci volatilis urinosus, Spiritus salis ammoniaci tartarisatus, Spiritus salis ammoniaci efferuescens, Spiritus salis ammoniaci aëratuſ, Carbonas ammoniaci. Odorem ſpirat maxime penetrantem, acrem, minus gratum; aëri libero expoſituſ totuſ in auram auolat, viridem cupri acidis ſoluti tinctum in caeruleum conuertit, cum acidis ſalia gignit, quae prunis inſperſa fumi albi ſpecie aſſurgunt, ab hiſ inſtillatiſ violenter efferueſcit, ceteroquin cum alcalibuſ reliquiſ (p. 58. 59.) conuenit, niſi forte veliſ, acrimoniam eiſ eſſe maiorem.

Huiuſ ſpirituſ ingenuſ profecto eſt efficacia: Quamuiſ alcali volatile, ex corporibuſ putridiſ impetrandum, olim medicuſ in eam opinionem induxerit, vt putarent, putredini fauere, PRINGLI l. c. n. 495. p. 485 ſqq. n. 469. p. 525 ſqq.) tamen experimenta euidentiffime oſtendunt, potentiuſ reſiſtere, quam multa acida: Quamobrem acidis correctum in ipſa febre petechiali, pulſu debili aliſque virium vitalium proſtratarum indiciſ iuuentibuſ commendauit MONRO (Account of the diſeaſeſ moſt frequent in the britiſh military hoſpitaſ in Germany. London. 1764. 8. p. 1 ſqq.), et MAIAULT (Recueil d'obſeruatiſ de medecine, chirurgie

urgie et pharmacie etc. à Paris. 8. T. V. 1756. n. 2. p. 25.) aura ex mistura huius spiritus cum vini spiritu aqua et melle inspirata anginam tonsillarem gangraenosam feliciter sanari comperit: Inter remedia gangraenae aduersa retulit quoque FR. I. WOHL-LEBEN (diff. de gangraena generatim, et in specie de illa, quae a decubitu oritur. Vindob. 1777. 8.).

Acidum perinde domat ac alia salia alcalina, hinc venenis acida acrimonia infestis deglutitis, aut acido praeternaturali in primis viis dominante, nisi febris obstet, egregium remedium: Sanguinem porro, et pituitam praeprimis valide attenuat, huius excretionem ex pectore et primis viis promouet, ideo in morbis pectoris et chronicis digestionis vitiis ab accumulata tenaci pituita natis nullaue febre stipatis, efficax, tanto magis, si, quod crebro contingit, altera malorum eiusmodi causa in torpore fibrae vitalis lateat, quae vt officio suo rite perfungatur, tali stimulo indiget: Spectat quoque ad remedia efficaciora, sudorem et lotium pellentia, hinc in rheumatismis, et ischiade praesertim, aliquando salutaris (DU MONCHAU journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. T. XII. 1760. mens. Maio. n. 14. p. 467 sqq.), a nonnullis in ipso febris intermittentis frigore ad aliquot guttas vasculo theae infuso repleto instillatus, commendatus.

Iniungit tamen summa huius spiritus acrimonia maximam in vsu eius interno circumspectionem; optime porriguntur eius guttae triginta ad quinquaginta aqua frigida aut infuso theae calido temperatae.

Sed

Sed eadem acrimonia, quae bonum quemuis medicum ab usu huius spiritus interno interdicat, ubi fibrae nerueae reliquaeque nimis agitatae, sanguinis circuitus nimium concitatus, vasa vltra modum repleta sunt, eximie prodest usu externo; naribus admotus, infra nares, ad tempora, carpos, scrobiculum cordis, spinam dorsi frictione adplicatus, in hominibus animi deliquium passis, vel vaporibus aërisue generibus nociuis, potissimum acidis, proximo mortis periculo expositis, membro affecto siue solus, siue cum oleo quodam vnguinoso (*linimentum volatile* tunc audit), siue cum camphora, sapone et vini spiritu subactus, aut superimpositus, aut frictione adplicatus, in paralyfi, debilitate, rachitide, arthritide, rheumatismo, tumoribus inflammatoriis, lymphaticis, aliisque glandularum, abdominis quoque hydropicis.

Quod a praeparatione huius spiritus remanet, largitur, si aqua solutum, per leuem calorem superfluo primum humore orbatur, tum autem frigori exponitur, crystallos salis a *Sylvio digestiui* vel *febrifugi*, ab aliis etiam *salis communis regenerati*, vel *spiritus salis coagulati*, vel *alcali vegetabilis saliti*, vel *muratis potassae* nomine insigniti, quod, vti reliquis dotibus, ita etiam efficacia salutari proxime accedit ad salerni communem, nisi velis, paullo maiori polere acrimonia, ea tamen non tanta, vt in debellandis febribus prae aliis salibus neutris genuinis notabilem mereatur praerogatiuam, et ammoniaco sit superior.

Spiritus salis ammoniaci calcarius, Spiritus salis ammoniaci cum calce viua, Spiritus salis ammoniaci causticus, Spiritus salis ammoniaci ad extra, Alkali volatile purum, Alkali volatile causticum, Alkali volatile fluor, Ammoniacum purum. Plurimis dotibus congruit cum spiritu salis ammoniaci simplici, vt tamen cum acidis instillatis non efferuescat, odore magis penetranti, et generatim maiori longe (igneam fere dixeris) acrimonia polleat, ideo a medicis olim externo tantummodo vsui destinatus, quo omnino spiritum simplicem multum praecellit, et quum cum acidis congregiendi multum eructet aërem, in subigendo acido, ventriculum obsidente, modo aqua fatis temperatus, minori cum molestia aegroti adhibetur.

Hic praesertim spiritus, tum vulneribus instillatus, et in spleniis saepius eo humectatis impositus, tum simul ad duodecim et quadraginta vsque guttas mane vel repetitis vicibus per diem, aqua vel potu calido multum temperatus deglutitus homines ab animalibus rabidis (TRIGUERRE apud SAGE analyse chymique des trois regnes de la nature. I. p. 283. ENAUX et CHAUSSIER methode de traiter les morsures des animaux enragés et de la vipère etc. Dijon. 1785 8. HERVET journal de medecine, chirurgie etc. T. LXII. 1784. Decembr. COLOMBIER ibid. T. LXV. 1785. Octobr. LE ROUX memoir. de la societé de medecine à Paris. Vol. II.) aut serpentibus venenatis (LEPECHIN *Reis*. Vol. II.), bero potissimum (ENAUX et CHAUSSIER l. c. MARTIN recueil periodique d'observations de medecine etc. T. IV.

T. IV. 1756. mens. Iun. n. 2. p. 412. BAJON journal de med. etc. T. XXXIII. 1770. p. 146. SCOPOLI traduzione di dittionario chemico di MACQUER. Venez. I. 8. 1784. p. 265.) quamvis contra vulnera ab hoc inflicta sine fructu spiritu isto vsum se esse testetur F. FONTANA (opusc. scientific. etc. p. 177. sq. et *über das Viperngift etc. aus dem Französischen übersetzt.* Berlin. 4. 1787. Vol. I. p. 228.) et ipsa naja (WILLIAMS asiatical researches etc. II. p. 323.) morfos servasse visus est.

In cancro quoque, vlceribus venereis et aliis malignis externo simul et interno vsu a drachmis duabus ad vnciam vsque de die exhibitus, multa tamen aqua dilutus commendatur a VAN WY (Heelkundige Mengelstoffen. Amsterdam. 8. P. II. fasc. 2. 1786. et *nieuwe Manier van Cataract- of Staarsnyding etc.* Arnhem. 1792. 8.); vlcus pertinax in regione malleoli serpens et crebro rediens eius vsu externo sanatum vidit POTHONIES (Journal de medecine, chirurgie etc. T. LXII. Octobr. 1784.); ad sanandum quoque vlcus cancriformum multum contulit (LA CHAPELLE l. c.). Quatuor aquae partibus diluto periculosa sanguinis profluvia celerrime et felicissime inhibuit LA PIRA (Memoria sulla forza dell' alcali fluore per fermare l'émorragia de' vasi arteriosi e venosi, Neapol. 8. 1793.).

Quum indole magis volatili praeditus sit, quam quidem spiritus salis ammoniaci simplex, externo vsu huic utique praecellit, et, quum congregiando cum acidis, nullum dimittat aërem, in debellando aut veneno aut alio praeternaturali primarum via-

rum acido, his praesertim vel debilitatis vel dolentibus, modo abundante aqua diluatur, praestat.

Quod a praeparatione huius spiritus superest, aqua solutum, traiciendo per chartam griseum a superflua terra liberatum, et humore superabundante per lenem calorem sensim expulso exhibet crystallos siue *salem*, qui olim *ammoniacus fixus*, hodie *calx salita* vel *urias calcis* audit, facile distinguendus a sale ammoniaco, eo quod carbonibus inspersus neutiquam in fumum abit, cum calce tritus nullum odorem emittit, a sale communi, quod igni expositus non decrepitat, sed facile liquatur, aëri expositus facillime deliquescit (vocatur tunc *oleum calcis*), et, si soluto per aquam puram sali lixiuium cinerum clauellatorum, aut, vitrioli, quod appellant, oleum instilletur, lactis tenuioris faciem assumit.

Conuenit hic sal, si extrinsecus applicetur, virtute discutiente, si enematibus adiiciatur, vel maiori paulo dosi ventriculo ingeratur, facultate aluum laxante, vermes in intestinis nidulantes expellente, lotium mouente, cum plurimis salibus neutris genuinis; et superat haec, fide Ill. FOUCROY (Histoir. de la societ. de medecin. à Paris. T. V. p. 268 - 274.) virtute pituitam incidente et resoluente, vt in morbis, ab accumulata tenaci pituita natis, e. g. pectoris, asthmate humido, scrophulis, in quibus grana duo ad sex infantibus propinata eximiam exercere vim testatur quoque SCHRAVD (apud EYEREL *medizinische Chronik*. Wien. 8. Vol. II. 1793. fasc. 3. n. 2.), in obstructionibus mesenterii egregios

gios eius effectus experiretur; crystallos ipsas linguae post leues apoplexiae insultus paralyticae impositas multo quoque cum fructu tentavit Ill. FOURCROY. Eo tamen scopo porrigere nunquam maiori dosi oportet hunc salem, quam drachmae vnus, infantibus scrupuli medii vel integri pondere, aliquoties tamen per diem repetito; optime exhibetur aqua copiosa dissolutus, euitando tamen, dum adhibetur, sollicitè vsum omnium tum alcalinorum, tum salium neutrorum aut vitrioli aut vegetabile quoddam acidum continentium.

Spiritus salis ammoniaci sulphureus, Spiritus fumans Beguini, Tinctura sulphuris volatilis, Hepar sulphuris volatile, Sulphur ammoniaci, non est, nisi spiritus salis ammoniaci calcarius, sulphure impraegnatus, tinctu flauo, odore tetro, ab instillato quocunque acido, quo simul eius pelluciditas turbatur, adhuc grauiori, ad foetorem ouorum putridorum accedente, facile ab illo simplici discernendus.

Hunc spiritum tribus partibus spiritus vini quam maxime depurati mistum (vocabat nunc *liquorem antipodagricum*) ad triginta et quadraginta guttas deglutiendum tanquam potentissimum medicamen sudorem mouens, et, addita adhuc camphora, pedibus inungendum tanquam praestantissimum remedium dolores podagricos mitigans enixe commendauit FR. HOFFMANN (Observat. physico-chemic. selectior. L. II. obs. XXXI. p. 228.).

Spiritus salis ammoniaci vinosus, Spiritus salis ammoniaci dulcis, Spiritus salis ammoniaci, Spiritus volatilis vinosus. Siue sola mixtione, siue distillatione, siue cum cineribus clauellatis, siue cum calce paratus sit, acrimonia quidem inferior simplici, suauitate prior, vini quippe spiritu temperatus; ideo in casibus, qui meracum alcali non postulant, vsu interno magis vulgatus; gargarismatibus aut cataplasmatibus instillatus in angina inflammatoria efficacissimus (SCHNEIDER l. m. c. p. 157 sq. SOUQUET journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. T. LXXIV. 1788. Jan.).

Spiritus salis ammoniaci succinatus, Aqua S. Luciae, Eau de Luce spiritus salis ammoniaci succini oleo impraegnatus, tam virtute spasmos fedante, quam odore huius olei imbutus, et tum eo, tum lactis simili facie externa a praegressis facili opera dignoscendus, cum quibus, si virium generalium rationem habeas, congruit.

In deuincendis venenis animalibus primariam sibi famam comparauit hic spiritus: Ita Cl. DARLUC (Journal de medecine, chirurgie etc. T. XIV. 1760. mens. Apr. n. 2. p. 299.) puerum duodecim annorum a veneno rabido morsum, adhibitis simul externis remediis, guttis aliquot huius spiritus, singulis binis horis ingestis, ab hydrophobia se praemuinisse refert, et tum canes (DEFAY la nature considerée dans plusieurs de ses operations. Paris. 1783. 8. p. 124, 125. alii Journal de medec. chirurg. etc. T. XXIV. p. 535 - 537.), tum homines (JUSSIEU histoir. de l'Académ. des scienc. à Paris. ad ann.

1747. observ. anat. n. 2. LE BRUN journal de medecine, chirurgie etc. T. XVIII. 1763. mens. Febr. n. 5. p. 150. TRUDAINE ibid. T. XXIV. mens. Mart. n. 8. COSTE ibid. T. XXXIII. p. 524. SONINI ibid. 1778. mens. Aug. BERTIN et MORAND specificum viperæ morfu antidotum Alkali volatile. Paris. 1744. MARTIN recueil periodique d'observat. de medec. etc. T. IV. p. 412 sq. WRIGHT apud DUNCAN medical commentar. for 1788. Edinb. Dec II. Vol. III. 1789. J. ALEXANDER ibid. for 1789. Vol. IV. 1790.), a serpentibus virulentis, bero potissimum, sed ipso adeo crotalophoro (Journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. T. XXIV. p. 533 — 537.) fauciatis, guttis duabus ad sex singulis horis aut bihoriis cum aqua aut vino ingestis, et vulnere simul eodem illito et fomentato, fausto omine se servasse, alii: Spem tamen medici fefellisse hoc etiam remedium, quo binos ante homines cum sanitate in gratiam redeuntes viderat, testatur BAJON (*Nachrichten zur Geschichte von Cayenne und dem französischen Gujana, aus dem Französ. 8. Erfurt. P. II. 1784. p. 123 - 125.*).

Naribus admoto hoc spiritu insultum tussis convulsivæ propulsatum asserit DOUGLAS (Medical observat. and inquiries by a Societ. of Physicians at London. Vol. VI. 1784. 8.).

Spiritus salis ammoniaci foetidus, Spiritus volatilis foetidus, est spiritus vinosus salis ammoniaci, distillatione cum assa foetida, huius oleo, foetore, viribus spasmos sedantibus imbutus.

Spiritus salis ammoniaci anisatus, grato anisi, cuius oleo distillatione imbutus est, odore a praecedentibus discrepans, ceterum ad spiritum vinosum proxime accedens, ideo in morbis pectoris et ventriculi, a muco tenaci oriundis, his anteponendus. Prostat in nonnullis officinis simili modo paratus iisdem viribus pollens

Spiritus salis ammoniaci foeniculatus.

Sal volatile oleosum angelicae est spiritus salis ammoniaci vinosus repetita distillatione oleo in radicibus angelicae habitante impraegnatus.

Sal volatile oleosum, Spiritus salis ammoniaci aromaticus non est nisi spiritus salis ammoniaci vinosus distillatione cum pluribus aromatibus peracta eorum oleo aethereo imbutus, inde gratissimum quidem odorem nactus, et aegrotis siue externo siue interno vsu minus fastiditus, at interno certe multo magis excalefaciens, hinc in multis casibus extimescendus. Eius tamen, singulis binis horis ad guttas sex in ptisana exhibiti, vsu feminam septuaginta et vnus annorum hemiplegia dextri lateris laborantem sudore excitato quarto die sanauit DE LA CHERNE (Journal de medecine, chirurgie, pharmacie. T. XLX. 1763. mens. Sept. n. 6. p. 260.).

Sal volatile oleosum Syluii est spiritus salis ammoniaci vinosus, quo plura olea aetherea a vegetabilibus iamiam separata, dissoluta sunt, priori itaque similis.

Spiritus

Spiritus volatilis aromaticus (Pharmacop. Edinb. p. 84.), *Spiritus volatilis oleosus*, *Spiritus salinus aromaticus* est spiritus salis ammoniaci vinosus sola commixtione rosmarini et corticum limoniorum oleo aethereo imbutus, mox praegressis ergo viribus et gratia similis.

Linimentum volatile saponis, species, ex conubio spiritus salis ammoniaci cum recenti oliuarum aut amygdalarum oleo nata, spissitudine linimentum referens, externo usu, siue inungatur, siue partes affectae eo fomententur, in tumoribus arthriticis, rheumaticis, inflammatoriis, hydropicis, et aliis, etiam glandularum et viscerum, angina, pleuritide, colica flatulenta, tympanitide praestantissimum discutiens, cuius vis addita camphora, vel oleo cornu cerui, vel animali Dippelii augeri adhuc potest, in paralyfi, si quidem, addita forte cantharidum tinctura (MELLIN l. c. p. 315.) membris ea percussis illinatur efficacissimum stimulans.

6. *Borax*, *Borax Tincal* (LINN. syst. nat. III. p. 259.), *Borax depurata*, siue vulgatori arti termino *rafinata* aut *veneta*, sapore debili, difficilius paulo in aqua solutione, crystallorum transversim subtiliter striatarum claritate et determinata figura, facilimo in igne eoque cum spuma contingente fluxu, et tardiori paulo, si aëri exponatur, fatiscencia, a reliquis salibus, et ab alcali praesertim minerali, ad quod proxime accedit, a reliquis salibus neutris genuinis praedominio alcali discrepat, quod varii vegetabilium

colores faturata et calida eius in aqua solutione tentati manifeste produnt.

Olim emmenagogi titulo celebris, et, teste Clar. STARCKE (*Einrichtung des klinischen Instituts etc.* Iena. 1782. 4.), qui magnesia albae et nitri aequali portione temperato et lochia, et fluxum menstruum pelli, et partus dolores mirifice subleuari asseuerat, prouti nuper demum (apud Cl. STARCKE *Archiv der Geburtshülfe.* Vol. IV. fasc. 3. 1792. n. 8.) ad promouendos deficientes partus dolores boracis scrupulos duos aqua dissolutos commendauit LOEFLER, efficax sal, hodie rarius adhibetur: Sunt tamen inter recentiores nonnulli (GOOCH et VERYST. *Verhandelingen van het Maatschappij te Haarlem.* P. XXI. et STARCKE *Einrichtung etc.* l. m. c.), qui, praeunte BISSETO (*Essay on the medical constitution of Great-Britain.* 1763. §. 116.), magnam eius in aphthis, praesertim infantum, aliisque oris interni et linguae, ipsis adeo venereis et scorbuticis malis sanandis vim experti sunt: Exhibentur autem tunc scrupulus aut scrupuli bini, vel aqua soluti, vel cum quatuor partibus mellis rosarum aut syrupi mororum subacti. Sedecim aquae rosarum partibus soluta borace lotam cutem laeuigari, naeuos et maculas deleri, cum altheae aut cerussae vnguento subactam refrigerare et sanare (l. m. c.) asserit STARCKE: Eandem solutionem partibus affectis illitam et ano simul iniectam haemorrhoidum caecarum dolores mirifice lenire; boracem denique cum axungiae porcinae aequali portione subactam scabiem et lichenes sine noxa pellere expertum se esse testatur (l. c.) LOEFLER.

7. *Sal thermarum Carolinarum* proxime accedit ad sal mirabile, vt a multis cum eo confundatur, differt tamen leui alcali mineralis praedominio, quo quidem id efficitur, vt sale mirabili potentius mucum incidat, tenacem resoluat, obstructions ex eo natas referet, digestionis et respirationis vitia ex accumulata pituita prouenientia felicius fanet (FR. HOFFMANN opusc. medico-practic. Hal. 4. 1736. Dec. 2. Diff. 2. §. 12 sq. p. 330 sq. FR. H. BRÜCKMANN *Bemerkungen auf einer Reise nach dem Karlsbad*. Braunschw. 1785. 8. p. 28 sq. KLAPROTH *Untersuchung der Mineralquellen zu Karlsbad*. Berlin. 1790. 8. p. 48 sqq.).

b. SALIA NEVTRA SPVRIA.

Sunt salia ex acidi cum terra aut metallo quodam connubio progenita, quorum facta per aquam purissimam solutio limpida saturata salis lixiuiosi additamentum perferre sine pelluciditatis iactura nequaquam potest. In aliis igitur terrae, in aliis metallicaе cuidam calci iungitur acidum.

a. SALIA NEVTRA TERRENA.

Facile distinguuntur a metallicis, quod, modo ab omni aliena labe pura sint, facta eorum in aqua pura solutio ab instillato gallarum infuso vel rite parato sanguinis lixiuio haud mutatur, et sedimentum per sal lixiuiosum ex ea praecipitatum in globulum metallicum conuerti nulla arte potest.

I. *Sal amarum, Sal anglicum, Sal catharticum anglicum, Sal ebshamense, Sal epsoniense, Amarum genuinum* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 265.), *Magnesia vitriolata, Sulphas magnesia*, ex vitrioli acido et magnesia alba conflatum, facili crystallorum pellucidarum formatione, earumque, si ignis vim experiuntur, liquatione, quodammodo etiam sapore ad sal mirabile accedit, faciliiori tamen multo in aqua, etiam frigida, solutione, sapore et virtute minus refrigerante, porro solutione, quamvis per aquam purissimam peracta, ab instillato quocunque sale lixiuioso turbanda, leui opera discernitur, vt mirum sit, tam diu cum sale mirabili fuisse confusum, et adhuc dum subinde confundi.

Si genuinum fit (neque gypso inquinatum), totum, et facillime quidem, aquam, etiam frigidam, subit, neque, nisi sale ammoniaco aut magnesia salita, quod vtique in venali vulgo sale anglico fatis crebro obtingit, contaminatum, aëri externo obuium, deliquescit, sed cum pelluciditatis dispendio sensim in pollinem album fatiscit.

Et si plurima pars salis salutarem in finem adhibiti artis auxilio ex muria salis communis et ferri vitriolo parte sui acidi iam exuto (FR. HOFFMANN obseruat. physico-chemic. selectior. L. II. obs. 18. p. 180. FERBER *neue Beytr. zur Mineralg. verschied. Länder, nebst Nachr. von einigen chymischen Fabriken. Mietau.* 8. Vol. I. 1778. p. 433.) paratur, prostat tamen plurimus natiuus tum aqua solutus in aqua maris multorumque fontium salforum, potissimum in

in aquis Bohemiae amaris, ex quibus *Sal Sedlizenſe* et *Seidſchützenſe* excoquitur, quod, ſi genuinum ſit (FR. HOFFMANN opuſc. [phyſico-medic. P. II. n. 6. p. 300 ſq. HOPPE *chemiſch. Annal.* 1788. Vol. II. p. 233. FR. A. REVSS *ibid.* 1791. Vol. II. p. 28 ſq.), vera eſt magnesia vitriolata, tum ex rupibus ſubalpinis v. g. Pedemontii, Sabaudiae, Heluetiae, Rhaetiae, Salisburgi (STORR *diff. de ſale alpino.* Tubing. 1784. 4.) aliisque rupibus et faxis v. g. Longobardiae, Croatiae, Bohemiae (F. A. REVSS l. c. 1786. Vol. 2. p. 314.), Thuringiae (GREN *neueſte Entdeck. in der Chemie.* Vol. VI. p. 150.), Angliae (BROWNRIGG *philof. Transact.* Vol. 64. P. II. p. 481.), et Normanniae (MONNET *Kongl. Svensk. Vetensk. Academ. Handl.* Vol. 35. p. 333.), potiſſimum argilloſis e. g. Hetruriae (MASCAGNI *dei lagoni del Senefe e del Volterrano.* Siena. 1779. 8.), Hercyniae (ILSE-MANN *chemiſch. Annal.* 1789. Vol. 2. p. 199 ſq.), Thuringiae (GOETTLING *neueſte Entdeckungen in der Chemie.* Vol. 6, p. 90.), et Bohemiae (F. A. REVSS *Orographie des böhmisch. Mittelgeb.* p. 108.), et gypſo e. gr. Hispaniae (PROUST *Beytr. zu den chem. Annal.* Vol. III. p. 466.), Pedemontii (LA METHERIE *journal de phyſique.* 1788. p. 309.), et Thuringiae (FR. HOFFMANN opuſc. *medico-pract.* Hal. 1736. 4. Dec. II. Diff. 1. p. 310. FVCHS *chemiſche Verſuche mit einer grauen ſalzigem Erde, welche bey Iena gefunden wird, und dem daraus ausgelaugten Salze.* Ien. 1788. 8.) efflorefcens.

Eſt autem huic ſali vis leniter aluum ducens, vt vel in iis caſibus, qui alia eiſmodi ſalia non admit-

admittunt, aut quibus non sufficiunt, tutam omnino efficaciam exferat, et hypochondriacis, hysteriis, irritabili nimis fibra, ileo, hernia, praesertim incarcerata, colica pictonum laborantibus proficiat: Quarta parte cremoris tartari temperatum, et ter per diem ad drachmam vnam exhibitum ipsam tae-niam in intestinis nidulantem debellasse fertur.

Propinatur alias per cochlearia falis drachma vna, binae, vncia dimidia, etiam integra, vt plurimum aqua, vel communi, vel saporis gratia, aquae menthae piperitae partibus tribus vel integra libra soluta, nonnunquam manna et oleo vnguinoso temperata, vel cum oui vitello et gummi arabico subacta.

Quicquid decantatus (B. SEMLER *von ächter hermetischer Arzney an H. Bar. Leop. HIRSCHEN. Lips. 1786. 8.*) liquor, sub specioso titulo *Luftsaltzwasser* credulis venditus, vnquam salutarium virium exferuit, id eidem sali amaro potissimum debere, sana chemia (KARSTENS *physisch-chemische Abhandl. durch neuere Schriften von hermetischen Arbeiten und andere neue Untersuchungen veranlaßt. Hal. 8. Fasc. I. 1786. n. 1. I. C. I. MEYER chemisch. Annal. 1787. Vol. I. p. 11.*) docuit.

2. *Sal amarum muriaticum* (LINN. *Syst. nat. III. p. 265.*), *Magnesia salita*, *Murias magnesia*, amaritie et virtute aluum mouendi praecedentem salem multum superat (HAHNEMANN ap. MONRO l. c. I. p. 154.), difficulter crystallorum formam adsciscendo, ad aëris contactum facile deli-

deliquescendo, ab oleo vitrioli affuso violenter efferuescendo, facile discernendum, haecenus a medicis vix adhibitum, nisi velis, magnesia vitriolatae vulgo venali creberrime, aquis quoque amaris aliisque medicatis inhaerere.

3. *Alumen* (LINN. *Syst. nat. III. p. 267.*), *Argilla vitriolata*, *Sulphas aluminaris*, ex acido vitrioli, et terra aluminari, siue, vt alii propter constantem eius in argilla praesentiam appellare gestiunt, argilla conflatum, sapore austero et ob praedominans acidum manifeste acido, crystallis clavis, duris, tardius, si aëris contactui exponantur, fatiscentibus, aqua difficulter soluendis, igne primum leni aquae instar fluentibus, mox in spumam quasi candidam conuersis, et massam spongiosam albam violentissimo igne acido omni orbandam, nequaquam iterum liquandam, relinquentibus.

Licet natura iam hinc inde offerat satis purum alumen, natiui, aut, quia saepius texturam fibrosam ostendit, *plumosi* nomine olim a medicis quoque adhibitum, plurima tamen eius pars ex terris, lapidibus, pyritis, quibus aut ipsum, aut partes illud constituentes inhaerent, artis auxilio excoquitur, vt plurimum tamen ferri calce magis minusue inquinatum, qua magis liberum *alumen romanum* a tinctoribus praefertur, diluta rubedine ab alio alumine discrepans, quod, nisi cobalti calce tinctum, aut bolo illita fucatum sit, colore omni caret.

Quam

Quamuis paulo difficilius, genuinum tamen alumen totum aqua dissolvitur, quodsi bulliens cum pulvere aqua eius aliquid relinquat, terra quadam peregrina contaminatum esse colliges; genuini quoque aluminis crystalli per omnem compagem eandem et tincturam et pelluciditatem monstrant, quum alumen bolo rubens intus omni colore orbum sit.

Aluminis virtus roborans, constringens, humores cogens, putredini aduersa eius vsum tam externum, quam internum medicis iam dudum commendauit.

Exhibetur vero alumen interne pondere quinque ad viginti vsque granorum, interdum aliquoties per diem repetito praebio, aut pulueris forma, addito, vt stimulus, quem excitat, infringatur, saccharo, quod saporem simul minus ingratum reddit, aut gummi arabico, aut spermate ceti, vel, si dolores vrgeant, opio, vel, si febribus intermittentibus opponatur, chamomillae floribus (CRELL ap. BALDINGER *Magazin für Aerzte*. fasc. 7. p. 652.), aut aequali nucis moschatae (KLAUNIG nosocomium charitatis s. historiarum medicarum obseruationes. Vratislav. 1718. 4.), aut vna cum nuce moschata aequali nitri copia (ETTMÜLLER l. c. p. 277. b.), aut praeter nucem moschatam bolo (BOERHAAVE aphorism. de cognosc. et curand. morb. §. 768.), aut cinchonae cortice (LIND essay on diseases incidental to Europeans in hot climates. London. 1768. 8. p. 304.), aut loco vtriusque myrrha, chamomillae floribus et sale absinthii (MEAD oper. omn. L. II. p. 47.), aut canella alba et succo catechu, vel, si praesertim sanguinem sistendi ergo porrigatur,

tur, (*Pulvis stypticus*) gummi kino (Pharmacop. Edinburg. Ed. cura BALDINGER. alt. p. 115.), aut sanguinis draconis parte dimidia, aut cum posteriori (*Alumen tinctum, draconifatum*) memorata ratione in pilulas redactum (ADR. MYNSICHT thesaurus et armamentarium medico-chymicum. Francof. 1675. p. 29. A. HELVETIUS traité des pertes de sang de quelqu' espece, qu'elles puissent être, avec leur remede specifique, et une lettre sur la guérison du cancer. Paris. 1691. 12.), aut decocto centaurei minoris (I. HARTMANN praxis chymiatrica. Lips. 1633. 4.), aut, addito liquiritiae succos inspissato (B. FR. OSIANDER *Denkwürdigkeiten für die Heilkunde und Geburtshülfe*. Goetting. 8. Vol. 1794. fasc. 2. p. 360.), donec grate acidum saporem nacta fuerit, vitrioli spiritu, meraca aqua (MÜLLER diff. de solutione aluminis vitriolata. Giesf. 1757. 4.), aut lactis sero (*Serum lactis aluminosum*), ita vt librae lactis in aheno bullientis aluminis in puluerem contusi scrupulus ad drachmam vsque iniiciatur, et natum sic serum per linteum traiciatur (MEAD l. m. c. p. 48.), solutum, aut ustum, vel cum oxymelle simplici commistum atque aliquot spiritus salis ammoniaci guttis temperatum (BISSET medical constitution of great Britain. p. 255.), vel aceto humectatum et denuo in crystallorum speciem redactum (GLASER *chymischer Wegweiser*. p. 262). Cauendum tamen, ne interno vsu aluum constipet, qui quidem effectus enematibus iniectis praeuerti potest, aut nimis diuturno fibris rigorem inducat.

Tempestiuo et moderato vsu prodest alumen in omnibus morbis, fibrarum relaxationi, humorum resolu-

resolutioni natales suos debentibus: Et primo quidem in debilitate ventriculi atque intestinorum, alvique profluviis, etiam epidemicis, quae aut ex ea oriuntur, aut eam relinquunt, modo, posteriori in casu, morbifera materies follicite prius euacuata fuerit (P. AEGINETA Oper. cum comment. 10. GVINTERII Andernac. L. 7. p. 464. ZAC. LVSITANVS de prax. medica admirabili. P. II. L. ult. p. 623. ADR. MYNSICHT l. m. c. D. MONRO account of the diseases of military hospitals. p. 256. ADAIR medic. commentar. of a societ. of physicians at London. for 1783. 1784. n. 2.), interposito et praegresso prudenti aluum laxantium et anodynorum usu, in ventriculi ardore (BISSET l. c. p. 255.), in colica flatulenta et pituitosa (SELLE *neue Beyträge zur Natur- und Arzneywissenschaft*. I. p. 452. 538.) et potissimum in colica pictonum (GRASHVIS de colica pictonum. Amstelaed. 1752. et app. 1755. PERCIVAL medical and experimental essays. II. p. 194. ADAIR l. c. QUARIN animadversion. practicae in diuersos morbos. Vienn. 1786. 8), saccharo, spermate ceti vel gummi arabico temperatum, aut opio permixtum, eximie prodest.

Quum autem ventriculi vires imminutae vel corporis relaxatio magis generalis non raro febrium intermittentium sint prima origo, mirum non est, alumen tempestive et cum discrimine propinatum, in debellandis febribus intermittentibus (I. HARTMANN, ETTMÜLLER, KLAUNIG, MYNSICHT, BOERHAAVE, MEAD, LIND, CRELL II. CC. GEOFFROY mater. medic. I. p. 209. ADAIR medic. commentar. collect.

lect. by DUNCAN for 1785. n. 2.), etiam epidemicis (MONRO I. C. MEDICVS *Sammlung von Beobachtungen aus der Arzneywissenschaft*. p. 145.) mirifice aliquando profecisse, vt fuerint, qui hunc salem (I. FR. FÜRSTENAV de alumine diss. Rintel. 1748.), aut eius in aqua solutionem instillato vitrioli oleo magis acidam redditam (MÜLLER I. M. C.) in domandis his febribus cinchonae cortici parem, praeconio sane nimis generali, pronunciarent.

Magna porro aluminis est efficacia in debilitate viarum, per quas vrina ex corpore expellitur, potissimum colli vesicae (HERZ ap. SELLE I. M. C.), et, quae saepius exinde prouenit, vrinae incontinentia et diabete (MEAD I. C. 2. p. 48. BROCKLESBY medical observ. and inquir. Vol. III. p. 274. VOGEL de cognosc. et curand. morb. p. 281. B. FR. OSIANDER I. C. p. 363.), perinde ac in debilitate et relaxatione vasorum feminalium, et profluentibus ex hac pollutionibus et gonorrhoea secundaria, nec non (AL. THOMSON *medicin. Versuche und Bemerkungen einer Gesellschaft in Edinburg, aus dem Engl. Altenb. 8. Vol. 4. 1751. n. 7. p. 46.*) in fluore albo pertinaci.

At princeps, quam interno quoque vsu exercet, aluminis virtus est vis, sanguinis profluvia sistendi (SCRIBONIUS LARGVS compositiones medicae cum notis I. RHODII. Patav. 1685. 4. p. 83. cap. 21. et 37. LA FAYE principes de chirurgie. p. 360. HELVETIUS I. C.), ea scilicet, quae aut a debilitatis nimium vasis et dilatatis iusto magis eorum osculis, aut a resolutio nimium sanguine, quemadmodum in scorbuto (FOWLER ap. DUNCAN medical comment. for

1789. Vol. IV. 1790.) proficiscuntur, aut, quamvis ex aliis causis nata, duratione sua vires aegroti pessumdant; hinc pridem iam commendatus aluminis usus internus in nimis cruoris fluxibus ex utero (A. MYNSICHT, CRELL, THOMSON ll. cc. CRANZ mater. medic. 2. p. 295. HUNAULT diff. sur les vapeurs et les pertes de sang. à Paris. Ed. nouv. 1771. 12. p. 338. MELLIN l. c. p. 167. WITHERS *Bemerkungen über die Fehler, welche bey dem Gebrauche der Arzneymittel begangen werden, aus dem Englischen.* p. 354.), siue tempore menstruo (MEAD monita et praecept. medic. cum not. WINTRINGHAM. 2. p. 144. THOMSON l. m. c. R. WHYTT Works. p. 660.), aut grauiditatis (HELVETIVS et WITHERS ll. mm. cc.), siue post abortum (WITHERS l. m. c.), aut partum (MAISTRAL abrégé de matière médicale. à Paris. 12. T. I. 1770. p. 400. THOMSON l. m. c. B. FR. OSIANDER l. c. p. 359.), siue quocunque alio tempore (CRELL l. m. c.) eveniant, ex aluo (LENTIN observ. medic. fasc. 2. p. 68.), ex vesica urinaria (P. AEGINETA l. c. p. 156. VOGEL de cognosc. et curand. morbis. p. 228. QUARIN l. m. c.), ventriculo (BISSET l. c. p. 178. MAISTRAL l. m. c. STROHMEYER apud I. L. LINDT diff. de aluminis virtute medica. p. 58. §. 21.), naribus (HELVETIVS l. c. VAN LIL *Sammlung auserlesener Abhandlungen zum Gebrauch pract. Aerzte.* Vol. 7. fasc. 3. p. 440.), et pulmonibus (MARCELLVS libr. de medicamentis in collect. ALDINA medic. latin. c. 17. p. 110. HELVETIVS l. c. VOGEL l. c. p. 211. CULLEN *Anfangsgründe der practischen Arzneywissenschaft.* 2. p. 150.) procedentibus; narratur adeo (BOISSIER dissertations sur les antiseptiques, qui ont concouru pour le prix proposé

proposé par l'Académie des sciences de Dijon. ann. 1767. à Dijon. 1769. 8. p. 389 sq.) exemplum aegri, cui phthisi pulmonali laboranti alumen pondere granorum sex quater per diem pilularum forma per tres continuos menses propinatum ingens auxilium tulit. RIVERIUS (Op. omn. medic. prax. med. l. XIV. c. V. p. 228.) quoque, praemissis euacuationibus ac reuulsionibus, renum vlceribus sanandis parem commendavit internum aluminis vsum.

Quid contra rheumatismos (*Berlinisch. Samml. zur Beförderung der Arzneywissenschaft* etc. Berlin. 8. Vol. II. 1768. P. III. p. 272.) praestare vi sibi quasi propria possit, vix patet.

Certior est ob acidum praedominans vis aluminis intrinsecus adhibiti (PETIT memoir. de l'Acad. des scienc. à Paris pour 1733. p. 39. et PRINGLE l. c.) in putredine coërcenda; hinc in morbis putridis (SELLE l. c.), variolis praesertim malignis (MEAD Op. omn. P. I. lib. de variol. et morbill. p. 37. SELLE l. c. WENDT *fünfte und sechste Nachricht von dem klinischen Institut zu Erlangen*. WALL *philos. transact.* nr. 484.), petechiis, haemorrhagia stipatis (WALL l. m. c.), egregii vsum.

Neque minor fane laus debetur alumini extrinsecus adhibito. Et primo quidem sic quoque exhibitum virtute putredinem inhibendi iuvat; hinc in sphacelo, parti affectae fomenti specie adplicatum, in angina putrida, decocto serpentariae virginianae et rhois coriariae solutum (COLDEN *medical observat. and inquiries*. Vol. I. p. 220.), et gan-

graenosa, primo aceto et hordei decocto, escharis vero comparentibus decocto corticis peruiani vel serpentariae virginianae solutum (VOGEL l. c. p. 141.), vel iniectum, vel gargarismatis in modum adplicatum, in vlceribus putrescentibus, forditis (P. AEGINETA l. c. l. 7. p. 458. C. CELSVS l. c. l. 5. c. 20. et 28. LANFRANC chirurgia parua. c. 12. GEOFFROY mater. medic. l. p. 143. NAHVYS *Samml. auserlesener Abhandl. zum Gebrauch practischer Aerzte*. Vol. IV. fasc. 1. p. 44. LANGE oper. medic. II. p. 295.), vtique eo scopo efficacius, quando leni vstione aqueus humor difflatus est, etiam scorbuticis, potissimum (RIVERIUS l. c. l. II. p. 93. MONRO account of the diseases etc. p. 256.) oris interni, siue melle rosarum temperatum illinatur (SSELLE l. c. p. 224.), siue aceto (LANGE l. c.), aut decocto quodam adstringente (PYRMANN chirurg. curios. p. 182.), aut vna cum aequali salis ammoniaci et camphorae pondere, quatuor spiritus cochleariae, et 96 spiritus vini gallici partibus (LA FAYE l. c. p. 448.), aut vna cum variis resinis et herbis aromaticis, vino rubro et spiritu vini camphorato (FR. HOFFMANN Oper. omn. physico-medic. T. VI. p. 149.) solvatur, eaque solutione os internum crebro eluatur.

Quodsi per lenem calorem alumen aquam suam dimisit (*Alumen vstum*), ab acido superstite nunc fortiore carnes exedendi potentia pollet, tum potissimum in vlceribus praua carne luxuriantibus, myrmeciiis (C. CELSVS l. c. l. 5. c. 28.), sandaracae permistum, ani pustulis (G. FALLOPIVS tr. de morbo gallico p. 708.) vna cum mercurio sublimato corrosiuo

fiuo aqua distillata solutum, penis verrucis (G. FALLOPIVS l. m. c. HEISTER instit. chirurg. 2. p. 818.) cum fabinae puluere commixtum, vlceribusque venereis (GORDON medical observat. and inquir. 2. p. 82.) vna cum vitriolo albo, camphora, bolo armena et aqua, exedendis, fungo vmbilici in recens natis extirpando, saccharo permistum (HEISTER l. m. c. l. p. 181. 586.), et ouorum testis (s. YVES nouv. traité des maladies des yeux. à Amsterd. 1736. 8. p. 150. 171.) delendis oculorum pannis, et, quales v. g. a variolis aliquando relinquuntur, corneae maculis proficuum.

Egregie porro prodest alumen, externo quoque vsu, in sanguine sistendo, seu ex vulneribus inflictis stillet, siue in clauos aut conos formatum (P. BORELLI histor. et observat. medico-physic. cent. 4. obs. 50. DIEMERBROECK oper. obs. 62.) adplicetur, siue, e. g. in vulneribus colli et oris, pulueris specie inspergatur, siue aut solum, aut vna cum vitriolo caeruleo aqua solutum et addito vitrioli oleo adhuc fortius redditum (R. DE HAVTESIERK recueil des observat. de medecine des hôpitaux militaire. T. I. p. 50.) fatus specie inseruiat, seu, causis in corpore ipso latentibus, ex naribus promanet, nunc pulueris specie (SCRIBONIUS LARGVS l. c. p. 37. HELVETIVS l. c. VOGEL l. c. p. 203.) inspersum, nunc (BOERHAAVE mat. med. p. 94. VOGEL l. m. c.) forma soluta instillatum turundis, quae narium cauo intruduntur, vel ex ore gingivisque, vel ex ano, quo quidem in casu suppositorii (HELVETIVS l. c.) oleo intincti, aut clysmatis (P. AEGINETA l. c. p. 173.)

species optime conducit, vel ex vtero, cui, aut decoctis adstringentibus (RIVERIUS l. c. 2. p. 245.), aut aqua (LEAKE practical observations on the Child-bed-fever and the acute diseases most fatal to women during the pregnancy. 2. p. 13.) solutum iniicitur, vel balnei (A. MYNSICHT l. c. p. 413), vel epithematis (P. AEGINETA l. c. libr. 7. c. 24.) instar adhibetur, vel spongiae infusum vaginae immittitur (SMELLIE Collect. of praeternatural cases and observations in surgery. London. 1786. 8.), vel pulveris forma (FABRICIUS HILDANVS epistolar. centur. epist. 39. in obseruat. et curation. cent. 4. Basil. 1619. 4. p. 987.) pessario ex lino confecto vaginae intrudendo inspergitur.

Roborando et constringendo relaxatis praeter naturam partibus egregie medetur alumen; ita in vteri vaginaeue prolapsu pessarium, vel melius adhuc spongia eam in formam configurata, et alumine, decocto aut infuso quodam adstringente aquoso vel vinoso (DIONIS cours d'operations de chirurgie p. 310.) soluto imbuta, vel alumen vna cum vitriolo albo aqua solutum (*Aqua aluminosa Bateana*) et vaginae iniectum (LEAKE l. c. 2. p. 13.) egregiam opem tulit; ita fetus, quos alumen solutum intrat, perinaeo imponendos ad partes genitales nimio vneris vsu debilitatas roborandas commendat SEYDLER (diff. de alumine eiusque vsu medico. Lips. 1774. 4. §. VIII. p. 26.); ita, praemissis praemittendis, in fluore albo et gonorrhoea secundaria aut aqua meraca solutum balneiue specie adhibitum (ZACVT. LVSITANVS l. c. 2. p. 73.), aut vna cum vitriolo albo
aqua

aqua solutum (THOMSON l. c. et MEAD l. c. 2. p. 147.), aut cum terebinthina et oui vitello subactum, et in vaginam iniectum; ita clysmata et suppositoria alumen recipientia, aut, si posterior forma arriserit, ex alumine oleo intincto fabrefacta, in ani prolapsu; ita pulveres (RIVERIUS l. c. libr. 6. p. 92.) et gargarismata alumine imbuta, in uvulae et tonsillarum prolongatione, ex relaxatione nata; ita in staphylomate (RICHTER observ. chirurg. fasc. II. p. 104.), siue a praeternaturali tunicae corneae scleroticae expansione ac tumore (modo non nimis inueteratum sit malum), siue ab iridis prolapsu natales trahat; ita in tunicae coniunctivae relaxatione praeternaturali grauiiores inflammationes interdum insequente (LINDT l. c. p. 26.) alumen vstum aequali sacchari ponderi mistum, et in tenuissimum pollen contritum; ita in gingivarum laxitate et subsequente hanc dentium vacillatione nunc aceto et melli permistum (DIOSCORIDES *περι ὕλης ἰατρικῆς* l. 5. c. 72. SCRIBONIUS LARGVS l. c. p. 41.), nunc pulveris forma solum (PAVL. AEGINET l. c. p. 41.), aut cum bistortae radice et coralliis albis permistum (RIVERIUS l. c. 2. p. 89.) gingivis adpersum vel affricatum, nunc aqua (RIVERIUS l. m. c.), aut vna cum duabus salis communis partibus vino (PAVL. AEGINET l. m. c.) solutum, ad roboranda post luxationes ligamenta alii.

Sunt, qui eadem valida alumini relaxatas partes constringente vi in herniis incarceratis (aceto tunc soluunt), ad roborandas flaccidas et aquoso humore turgentes vlcerum oras (KRAVSE in not.

ad Chirurg. PLATNERI p. 472.), pulueris forma inspergendo vtuntur; sunt alii, qui, fomenti formam praeferentes, aluminis soluti efficaciam in scrophulis incipientibus, tumoribus cysticis gangliisque nascentibus dissipandis, articulorum fungo et hydrope (PVRMANN l. c. 3. p. 48. 619. HEISTER l. c. I. p. 344.), hydrocele (PVRMANN l. m. c.), oedematibus (HEISTER l. c. I. p. 342.), praecipue pedum (LANGE op. med. 1. p. 295.), in ipso adeo abdominis hydrope (RIVERIUS l. c. l. II. c. 6. p. 197.), ratione tamen causarum habita, neque neglecto internorum medicaminum vsu feliciter tentarunt.

Eadem constringente et roborante vi niti quoque videtur efficacia, quam alumen, soluta potissimum forma, in tumoribus spongiosis atque inflammationibus discutiendis toties exseruit; non enim procliues modo in anginam catarrhalem ori immisum, vt in saliuam diffluat, contra accessum huius mali tuetur (MELLIN l. c. p. 335.), sed etiam, tum in leuiori illa inflammationis specie, quae anginam catarrhalem comitatur (c. CELSVS l. c. p. 407. 413.), nunc solum, nunc aliis roborantibus et adstringentibus mistum, iam pulueris forma (PAVL. AEGINETA l. c. p. 128. SCRIBONIUS LARGVS l. c. p. 43, RIVERIUS l. c. T. II. l. 6. p. 92.), qui postea fluidis abluitur (MEAD pharmacia Meadiana p. 14.), iam solutum (HEISTER l. c. 2. p. 703.) gargarismatis specie, tum in grauiori proprie sic dicta inflammatoria angina (DIOSCORIDES l. c. ARETAEVVS de curatione morborum acutorum l. I. c. 7 — 9. p. 87 sqq. PAVL AEGINETA l. c. l. 7. p. 442. AL. TRALLIANVS de morbis. l. 2.

l. 2. c. 9. p. 560.), nondum in suppurationem vergente, aut pulueris, quo continguntur partes inflammatae, forma (VAN SWIETEN l. c. T. 2. §. 809.), aut aqua quadam distillata (VOGEL l. c. p. 140.) decoctioe adstringente (SYDENHAM Oper. omn. sect. 6. cap. 7. p. 358. GEOFFROY mater. med. 1. p. 206.) solutum, aliquando melle aut syrupo edulcatum, gargarismatis in modum (MYNSICHT l. c. et LANGE l. c. l. p. 245.) a medicis praecipitur.

Ingens quoque est eius virtus in oculi inflammatione (PAVL. AEGINET. l. c. l. 7. p. 449.), quae vasorum nimia dilatatione et debilitate nititur, siue cum ouorum albumine in linimenti speciem (*Coagulum aluminosum*) subactum (RIVER. l. m. c. PRINGLE l. c. p. 141.) et linteo illitum tepide oculis admoveatur, siue, quae utique potior videtur, eo quod albumen, dum exsiccat, nimium irritat, facta eius per aquam distillatam solutione aegrotans oculus fomentetur et lauetur.

Quum alumen patula vasorum oscula, quae contingit, constringat atque obseret, dubium vix superest, quin, cuti inspersum, sudorem aut nimis profusum, aut foetore suo incommodum reprimere possit; fuere idcirco inter veteres medicos plures (DIOSCORIDES l. c. PAVL. AEGINETA l. c. p. 142. ZACVT. LVSITANVS l. c. l. vlt. p. 616.), qui eo scopo commendarunt; at caueant medici, ne leuiori huic malo medicaturi grauius suscitent: Tutius adhibetur in vlceribus exsiccantia admittentibus ac poscentibus, siue cutem defoedauerint, v. g. herpete, nisi ex interno fomite nato, variis aliis intermixtum, aut

pulueris forma (SCRIBONIVS LARGVS l. c. p. 122 sq.) adpersum, aut aqua (PVRMANN l. c. p. 122. 128.) succouae quodam vegetabili dissolutum (ZACVT. LV-SITANVS prax. histor. 2. p. 101.), linteo carpto exceptum atque impositum, siue oris partes internas, quemadmodum aphthae, quae, nisi criticae sint, alumine, melle (C. CELSVS l. c. l. 6. c. 11.), syrupo, mucilagine quadam temperato, aqua succisue vegetabilibus (RIVERIVS l. c. l. 6. c. 5. p. 91.) soluto, obliniri possunt, et aliis foetidis (DIOSCORIDES l. c. CELSVS l. c. l. 6. c. 2. SCRIBONIVS LARGVS l. c. p. 43. PLATNER instit. chirurg. p. 42.), scorbuticis (LIND l. c. MYNSICHT l. c. p. 46. LANGE l. c. p. 182. RIVERIVS l. c. l. 11. p. 93. MONRO account of the diseases of military hospitals. p. 256. NAHVVS *Samm-lung. auserlesener Abhandl. zum Gebrauch pract. Aerzte.* Vol. IV. fasc. 1. p. 44.), et ipsis venereis (AL. TRAIANVS PETRONIVS de morbo gallico omnia quae exstant. Venet. 1566. l. 7. p. 162.) vlceribus, siue denique oculos affecerint.

PRAEPARATA.

Alumen vstum, v. supra. Acrimonia superat crudum, spumosum, fragile, album, opacum.

Spiritus vel phlegma aluminis indole et virtute salutari neutiquam a spiritu vitrioli discrepat, similiter violento igne ex alumine extortum.

Serum lactis aluminosum, v. supra.

Coagulum aluminosum, multis a RIVERO denominatum, v. supra.

Pulvis stipticus Helvetii, v. supra.

Alumen

Alumen tinctum s. *Alumen draconisatum*,
v. supra.

Aqua aluminosa Bateana s. *Aqua aluminosa composita*, v. supra.

Aqua magistralis Fallopii ex aequali pondere aluminis et mercurii sublimati corrosivi albi, cuius singulae drachmae in duobus aquae plantaginis et sex aquae rosarum libris dissolvuntur, parata, in mundandis et sanandis vlceribus vsitata.

Alumen saccharatum ex alumine, saccharo et cerussa conflatum, et in oculorum inflammationibus frequenter adhibitum.

Pulvis antilyssus Hillii ex aluminis scrupulo dimidio, cretae vncia dimidia, boli armenae drachmis tribus, radicis helenii drachma vna, et olei anisi guttis sex conflatus, ab HEYSHAMO (medical and philosoph. Commentar. by a society in Edinb. Vol. V. P. 1. London. 1777. 8.) ad hydrophobiam praecauendam commendatus.

Lapis salutis siue *Lapis medicamentosus*, a multis CROLLII nomine insignitus, qui (Basilica chymica. Lips. 1634. 4. p. 466.) vel ex alumine, vitriolo viridi et albo, felle vitri, sale tartari et variis salibus herbarum, vel ex alumine, vitriolo, nitro, cerussa, bolo armena, et sale ammoniaco, vel addendo modo dictis vitriolum album, tartarum, boracem, masticha et thus cum aceto parari iubet. Aqua distillata solutus in oculi affectibus potissimum adhibetur.

Lapis

Lapis diuinus, a celeberrimo ophthalmiatro s. YVES (l. c. p. 148.) primum commendatus, ex alumine, nitro et vitriolo cum pauca camphora conflatus; ad pauca grana collyriis additus oculis inflammatis egregie prodest.

b. SALIA NEVTRA METALLICA f. VITRIOLA.

Dignoscuntur haec salia a reliquis gustu magis minusue acerbo, potissimum vero ea nota, quod facta eorum per aquam distillatam solutio non affusis modo lixiuiis alcalinis, sed instillato quoque aut sanguinis lixiuio, aut aqua viniue spiritu gallarum principio adstringente saturato turbetur, et cum hepate sulphuris soluto vel cum aëre hepatico confusa sedimentum obscuri coloris dimittat.

I. *Vitriolum album*, *Vitriolum zinci* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 271.), *Zincum vitriolatum*, *Sulfas zinci*, ex vitrioli acido et zinco conflatum, colore albo, facie, quale quidem venale prostat, non crySTALLINA, compagis suae maiore tenacitate, sapore mitiore, denique ea nota a reliquis officinalibus vitrioli speciebus recedens, quod solutio eius per aquam facta siue lixiuio cinerum clavellatorum siue lixiuio sanguinis instillato tentata sedimentum album dimittat.

Verum enim vero quod in officinis illis ex mineris pseudogalena praegnantibus excoquitur, et vulgo venale prostat, vitriolum album, crebro plumbi, ferri, cupri calce contaminatum est; si
prima,

prima, vix totum, nisi copiosissima eaque calida aqua soluitur; si altera, a gallarum infuso vel tinctura instillata nigrescit eius solutio; si tertia, ab adfuso paulo largius salis ammoniaci spiritu amoenissimo caeruleo tinctu perfunditur.

Intus sumtum, quo quidem in casu, ne violentius iusto agat, nisi vomitum largiorem ciere animus sit (STOLTE diff. de vitriolo albo. Goetting. 1787. p. 22.), depurari prius a peregrinis illis metallis, iniecta in tepidam eius solutionem zinci scobe debet, vomitum excitat, eumque quidem effectum cito praestat, eoque praestito ventriculum roborat; in iis igitur casibus aliis emeticis praefendum, qui periculum proximum minantur v. g. in venenis deglutitis, potissimum iis, quae ventriculi irritabilitatem imminuunt aut delent, qualia sunt venena narcotica, fungi (BOERHAAVE praelect. academ. in propr. institut. ed. HALLERI. T. VI. §. 1136. 1138.), non perinde in iis, quae sua ipsorum indole vomitus atrocissimos cient, vel acrimonia sua et longiori mora inflammationes et gangraenam ventriculi intestinorumque excitarunt; in sanguine ex cauo rarium dormientis delabente et deglutito atque animi deliquium excitante (STARK medical cases with occasional remarks. Bath. 1784. p. 35.), in iis quoque digestionis vitiis praestantioris efficaciae, quae non emeticum modo postulant, sed ventriculi quoque laxitate stipata sunt; in apoplexiae insul-
tibus a colluie primarum viarum et nimia ventriculi repletionem natis (QUERCETANVS tetrad. capit. affect. p. 153. IVNCKER conspect. therap. spec. p. 911. FOTHERGILL medical observat. and inquir. Vol. VI. p.

p. 84.); in ipsis adeo febribus biliosis vomitum con-
fuetorum emeticorum vsu non obtinendum po-
stulantibus (FISCHER apud STOLTE l. c. p. 48.);
a dimidio ad duo grana quassiae decocto solutum in
debilitate hysterica eximiae efficaciae (LETTSON
memoirs of the medical society at London. 8. Vol. I.
1787.). Vomitum ciendi scopo alias exhibetur
grani medii, duorum, quinque, quin drachmae
dimidia, imo integrae pondere adhibitum fuit,
aqua solutum.

More aliorum emeticorum hoc quoque vitrio-
lum exiguo pondere propinatum spasmos egregie
sedat; hinc vnus, duorum, trium granorum pon-
dere in asthma spasmodico et conuulsivo a non-
nullis commendatum, cum opio iunctum a LEE PER-
KINS (Memoirs of the medical society at London.
Vol. III. 1792. app. n. XXIX.); granorum quin-
que, pedetentim duodecim pondere bis quotidie
exhibito absque molestia superatam epilepsiam iam
per tres annos singulis quatuordecim diebus infe-
stantem, et efficacissimis aliis remediis resistentem te-
statur JOHNSON (medical and philosoph. Comment.
of Edinburg. V. p. 311.). cordis palpitationem
CRELL (apud MARTINI diss. de zinco medico recen-
tius obseruata sist. Helmst. 1780. p. 30.), et inue-
teratam adeo, LETTSON (medical memoirs of the
general dispensary, vers. german. p. 271.) sublatam,
morbum hypochondriacum felicissime oppugnatum
pilulis granorum duorum ex hoc vitriolo et duabus
extracti amari partibus confectis WIEL (obseruat. de
vitu interno nucis vomicae et vitrioli albi in pertina-
cibus

cibus morbis curandis conspicuo. Vitemberg. 1771. 4. p. 35.) et (l. m. c.) CRELL.

Multum utique ad posteriorem hunc effectum facere videtur vis vitrioli albi roborans, constringentis indiuidua comes, qua in diabete et fluore albo, teste LEVISON (*Beschreibung der londonischen medicinischen Prax.* Berlin. 1782. P. I. p. 244. et II. p. 98.), qui eo scopo scrupulum eius cum dimidio florum chamomillae, sex rhabarbari totidemque zingiberis granis commistum bis quotidie pulveris forma praescripsit, in diarrhoeis pertinacibus, teste JOHNSON (l. c.), in ipsa dysenteria, quando quidem constringentia admittit, testibus medicis *Montpelienfibus* (*Chemische Lehrsätze der hohen Schule zu Montpellier.* p. 175.), in colica saturnina, teste CRELL (l. m. c.), in ipsis febribus intermittentibus, teste Cl. BLANE (*Observat. on the diseas. accident to seamen.* Lond. 1785. P. III. c. 1. p. 420.), qui, perinde ac Cl. TELFORD (ibid.) in interuallo lucido singulis quatuor horis eius grana quinque aegris exhibuit, in ipsis morbis rheumaticis et arthriticis, adeo haereditariis, testibus WIEL (l. c. p. 15 sqq. 28 sqq.) et CRELL (l. m. c.), qui singulis quatuor horis eo scopo pilularum memoratarum tres vel quatuor deglutiendas imperarunt, in sedimento urinae calcario et tenaci pituitoso bonum iam omen praevidentes, fausto cum euentu exhibitum fuit hoc vitriolum.

Neque praetermittenda est vis huius vitrioli putredinem arcens, quam quoque extra corpus viuum periculis a Cl. WIEL (l. c. p. 19. 20.) captis compro-

comprobavit, hinc, eo teste (l. c. p. 7 sqq.), aliis utique coniunctum multum contulit, continuato diu et per menses usu, ad sanandos homines, vlcerebus inueteratis, cancrofis, scorbuticis, venereis, herpetibus laborantes, dosi primum pariori granorum quinque, sensim maiori scrupulorum duorum per diem praecepta; eximiam pariter monstravit efficaciam in aphthis (HERZ ap. SELLE *Beyträge zur Natur- und Arzneywissenschaft*. Vol. I. p. 134.), in febribus putridis et malignis (WIEL l. c. p. 19 sq. 27.), et variolis, praesertim malignis (IDEM l. c. p. 20 sq.); exhibuit autem Cl. WIEL vel soluti in aqua florum chamomillae vitrioli albi, ita ut grana decem vel quindecim vnciiis aquae distillatae sex solverentur et vncia syrupi cuiusdam edulcarentur (l. c. p. 26.) singulis tribus aut quatuor horis cochlear, vel pulueris, dupla magnesia albae portione temperati principio quidem non nisi vnum ad decem grana, ut tamen sensim ad integrum, imo duos scrupulos adscenderet (l. c. p. 8 - 10.).

Latius tamen, quam internus, externus vitrioli albi usus a longis retro temporibus patet. Et, primo quidem exsiccante, pictoribus quoque nota, ac constringente sua virtute multiplicibus modis medico et chirurgo prodest; hinc in scabie (Ill. WICHMANN *Aetiologie der Krätze*. Hannov. 1786.) aliisque cutis morbis eiusmodi medicationem admittentibus egregie efficax, ut pars certe non vltima laudis vnguentis a TIMAEO (quod teste IVNGKEN corp. pharmac. chymic. medicum vniuersal. p. 1202. praeter tres eius partes, corticis lauri octo, sulphuris citrini totidem,

dem, enulae quatuor, et styracis liquidae tantum, quantum sufficit ad spissitudinem vnguenti misturae conciliandam, recipit) et IASSERO denominatis in sananda scabie tributae huic debeatur vitriolo. Vtrum ex hac exsiccante, an potius ex illa facultate, qua corruptioni cuicunque aduersatur, proficiscantur effectus, quos in vlceribus venereis pertinacissimis, si quidem calcinatum vna cum aequali copia vitrioli romani calcinati, et aluminis vsti, cum media parte boli armenae, et paulo minori camphorae octo aquae bullientis partibus solutum adplicetur, GORDON (medical observations and inquiries. Vol. II. p. 82.), in vlceribus penis et faucium, si cum octava parte salis armoniaci, quarta cerussae et boli armenae permixtum, cum aceti quatuor partibus coctum in *lapidem a Crollio medicamentosi* titulo insignitum compactum fuerit, (WEDEL exercitation. pathologico-therapeutic. p. 118.), in aliis vlceribus dyssepuloticis, eadem forma indutum VAN HAEN (praelect. in BOERHAAVII institut. patholog. T. III. p. 393.), in oris interni praesertim vlceribus, quae facta huius vitrioli per 384 aquae partes solutione crebro eluuntur, ARMSTRONG (Account of the diseases most incident to children. p. 25.), et aphthis praesertim, quae aut linteolo eadem solutione madido lauantur (ARMSTRONG l. m. c. ROSENSTEIN l. c. p. 61.), aut solutione melle rosarum edulcata, partim syringis ope, abluuntur (HERZ l. c.), edidit, diiudicare equidem nolim.

Ad hanc virtutem exsiccantem maiori forte iure referas auxilium, quod idem vitriolum album lip-
l pientibus

pientibus (ARMSTRONG l. c. p. 108. RICHTER et STROHMEYER apud STOLTE l. c. p. 29.) toties tulit, siue facta eius per aquam rosarum aut aliam distillatam (partes 96) (RIVERIUS l. c. p. 252.) pluuiam, aut communem, (si spiritus vitrioli totidem guttae, quot grana vitrioli albi, addantur, Medicis Edinburgensibus pharmacop. Edinb. p. 97. *Aqua vitriolica* dicta), vel oui, cui ad duritiem vsque cocto includitur eius puluis, in deliquium abiens albumen (IVNCKER therap. spec. p. 208.) solutio, cui alii (MALOUIN Chymie medicinale. T. II. p. 396.) odoris gratia radicem ireos florentinae, alii (VAN HAEN l. m. c.) salis communis aequalem copiam, alii (SELLE medic. clinic. Ed. 3. p. 436. 578.) extractum faturni et spiritum vini camphoratum addiderunt, oculo instillata, siue vnguentum ex eius subtilissime comminuti cum butyro insulso mistura (SCHVLZE mater. medic. Hal. 1746. p. 35. FR. HOFFMANN oper. omn. T. I. p. 453.) natum, et oculo, praecipue eius cantho interno illitum, siue (L. HEISTER *Wahrnehmungen*. Vol. I. p. 355. II. p. 70. 486. 595.) puluis tenuissimus ex eius cum 20 partibus ossium seipiae, et 45 sacchari albi combinatione paratus, oculis inspersus.

Ita etiam eiusdem vitrioli solutio palpebrarum margini adplicata pruritus et ardori palpebrarum (RICHTER *Anfangsgr. der Wundarzneyk*. Vol. II. §. 564.), puluis cum mastiche permixtus palpebrae debilis interiori superficiei mane et vespere admotus, in lapsu palpebrae superioris a relaxatione vel a caussa mechanica distendente oriundo (F. CHRPH. OE-

TINGER diff. de lapsu palpebrae superioris. Tubing. 1771. 4. §. LXVII. p. 40.) egregie prodest.

Inter palmaria certe remedia ocularia siue collyria suo iam tempore retulit hoc vitriolum album CROLLIUS (Basilic. chym. p. 271.) cuius lapidis medicamentosi partem principem constituit; hic enim oculorum lacrymas fundentium, rubentium, dolentium, occaecatorum angulos externos solutione eius plumae intinctae ope irrorari iubet; inflammationi oculorum mederi experti sunt BONET (thesaur. medico pract. P. II. p. 944. RIVERIUS, IVNKER, SCHVLZE, MALOUIN ll. cc.); nebulas ab inflammatione in cornea superstites eiusdem vitrioli ad vnum vel duo grana in aqua quadam distillata soluti vsu feliciter dissipavit Ill. RICHTER (ap. STOLTE l. c. p. 31.), maculas corneae eadem solutione Ill. THEDEN (*Unterr. für Unterwundärzte* et ap. MARTINI l. c. §. XV. p. XXVII.), eodem vitriolo cum alumine vsto et saccharo albo commisto et pulueris specie insperso, vel cum vnguento rosato atque aerugine subacto L. HEISTER (Instit. chirurg. I. p. 619.), lapide medicamentoso aqua distillata dissoluto VAN HAEN (l. c.); ipsam fistulam lacrymalem, a depositione materiae morbosae incognitae natam sanari vitrioli huius ope posse Ill. RICHTER (*Anfangsgründe der Wundarzneykunst*. Vol. II. §. 535.), linimento ex albumine oui cum vitrioli granis quindecim ad drachmam dimidiam vsque subacto confecto et ter vel sexies per diem penicilli ope corneae illito, suppurationem, quae inflammationem corneae excepit, huic pelluciditate reddita, feliciter coercitam testatur IDEM (ap. STOLTE l. c. p. 30.).

Potentiam autem, quam constringendo et roborando exercet vitriolum album, in cruoris quoque fluxibus non exiguam monstrat, cauitati sanguinem fundenti siue naturali siue praeternaturali vel syringis ope injecta, vel turundae aut compressorii auxilio adplicata eius per aquam facta solutio, cuius in locum (LEAKE practical observations on the childbed fever and the acute diseases most fatal to women. Vol. II. p. 286.) substitui etiam *aqua Ba-teana* potest, praeter hoc vitriolum aluminis aequale pondus recipiens: Ita RIVERIUS (l. c. p. 278.) sanguinem ex naribus, III. RICHTER (*Anfangsgründe der Wundarzneyk.* Vol. II. p. 42.) ex eodem cauo post euulsam polypum ruentem, LEAKE (l. m. c.) ex vtero, Clar. STROHMEYER (ap. STOLTE l. c. p. 37.) etiam grauidarum promanantem, et abortum minitantem, feliciter sisti comperit.

Ita etiam vaginae post vteri prolapsi repositionem adhucdum relaxatae robur reddidit (l. m. c.) injecta vitrioli albi et aluminis solutione LEAKE; alii in fluore albo, alii siue meracani (MONRO *Arzneymittellehre.* I. p. 325.), siue camphora et saccharo saturni auctam in gonorrhoea secundaria efficacem experti sunt.

Leniter irritante et mucum incidente vi, quam extrinsecus admotum quoque exferit, non aliis tantum errhinis additum eorum potentiam auget, sed meraca communi (NENTER fundament. medic. P. III. p. 138.), aut distillata maioranae (FR. HOFFMANN l. m. c. p. 442. IVNCKER conspect. therap. general. p. 219. ROSENSTEIN l. c. p. 40.), aut rosarum (MEL-

Unable to display this page

iniecto puluerem cupri metallico nitore conspicuum ab aqua vel vini spiritu cum gallis digesto sedimentum flauescens, a sanguinis lixivio, flauicans, exsiccatione nigrescens, a sulphuris, quod appellant, hepate obscure rubrum, a lixiuio cinerum clauellatorum vel spiritu salis ammoniaci infuso dilute viride dimittente, quod tamen, si maior posterioris copia additur, liquorem denuo subit, tinctu amoenissime coeruleo inde notatum, facile distinguendum.

Omne fere hoc vitriolum artis opera progignitur, siue ex cupri mineris sulphure grauidis vstulatis, siue, quod quidem rarius contingit, ex cupri cusi tabulis per sulphuris, cum quo per strata dispositae ignis violentiae exponuntur, vapores corrosis, aquae adiumento excoctum.

Ob ingentem, quam sapor iam satis superque prodit, acrimoniam hoc vitriolum extrinsecus solummodo vsitatum fuit, exedendis mariscis carniqve vicerum luxurianti (L. HEISTER instit. chirurg. P. I. p. 19.) utile; olim quoque in sistendis sanguinis ex vulneribus profluuiis (L. HEISTER l. m. c. p. 437. 496. 499.) celebre, cui tamen fini, cum facile soluatur humoribus, seque per omne vulnus diffundat, et nervos fibrasque violenter vellicando praua symptomata creet, et crusta, quam vulnere inducit, delabente, facile recrudescat malum, similiter ac absumendis glandis virilis cancris venereis (PLENCK mater. chirurg. Vienn. 1771. p. 220.), minus respondet. Aqua (granum in vncia media) soluto, et per nares attracto infecta in sinibus frontalibus nidulantia, dolores saevos et vertiginem molestissimam creantia, enecta atque
expulsa

expulsa vidit v. SWIETEN (l.c. T. IV. p. 733.): Similiter aqua (grana aliquot in libra) communi vel distillata solutum, et linteoli interuentu applicatum, oculorum vasis nimium relaxatis roborandis, inflammationi et lippitudini exinde ortae, vlcusculis corneae et coniunctivae tunicae sanandis egregie conducit (c. G. WEITZENBREYER diss. de cupro medicato. Erf. 4. 1783. §. VI p. 21.), tenuissimi pulveris specie, leucomata et pterygia delendi fine, in oculos quoque inflatum.

Vitriolum hoc intus sumtum aequè ac alia cuprea vomitus excitat; ideo a multis caute et non nisi aliquot granorum pondere ingestum, a nonnullis (v. ALSTON lectures on materia medica. Vol. II.) inter emetica laudabilia, nullam ventriculi debilitatem post se relinquentia, commemoratum, alias nauseam et vomendi conatus excitans (HAHNEMANN apud MONRO l.c. I. p. 195.); parcissima dosi, praemisso largo aquae haustu, ipsis phthificis (s. F. SIMONS practical observations on the treatment of consumptions. London. 1780. 8.), ab aliis (MARYATT) ad augendam aliorum emeticorum, et ipsius tartari stibiati efficaciam, commendatum: Adhibetur autem vel pulveris forma, iusculo pingui insuper hausto (FR. HOFFMANN medic. rational. et systemat. T. II. C. VIII. p. 290.), vel aqua solutum, ita ut uncia aquae vnum circiter eius granum contineat (L. CHALMERS account of the weather and diseases of South Carolina. Vol. II. London. 8. 1776.), aut tres unciae scrupulum (ADAIR apud DUNCAN medical. commentar. for the Year 1783. 1784. Vol. IX. 1785.), singulis binis horis cochlear vnum vel duo

praecipiendo, donec vomitus aut alui solutio sequatur, vel (grana eius sex) cum canella alba (vncia) et syrupo in octoginta (ADAIR l. m. c. Dec. II. n. 1. art. 2.), vel (grana quatuor) cum extracto corticis cinchonae (granis triginta duobus) et syrupo (MONRO *Arzneymittellehre*. l. p. 198.) in sedecim pilulas subactum. Ita pulueris granis sex febrem intermittentem quartanam pertinacem FR. HOFFMANN (l. m. c.), solutione aquosa colicam siccam, malum hypochondriacum et hystericum, ipsum hydroperem debellatum, sanguinis profluvia inhibita CHALMERS (l. c.), alternis diebus exhibita eadem vlcera pertinacia, alui fluxus mitiores, febres remittentes et intermittentes sanatas refert ADAIR (l. c. Vol. IX.), et alii medici (apud MONRO l. m. c. p. 198.), vt tamen posteriores felicius et constantius superarent ADAIR (l. c. Dec. II.) et MONRO (l. m. c.) pilulis suis, quarum ille in intervallo lucido ter vel quater tres ad sex, hic quater quotidie vnicam deglutiendam imperauit.

Quicquid in epilepsia infantum grani vnus vel alterius aqua soluti pondere praestitisse fertur (I. H. SCHVLZE theses de mater. medica. Hal. 1746. 8. §. 120. p. 33.), virtuti emeticae, et quam cum aliis emeticis parcissima dosi ingestis, forte communem habet, facultati spasmis sedanti debere videtur.

P R A E P A R A T A.

Aqua styptica, in sistendis narium haemorrhagiis commendata, secundum nonnullorum sententiam ex hoc vitriolo et alumine aqua solutis conflatur, SYDENHAMVS tamen (process. integr. Oper. Vol. II.

Vol. II. p. 524.) vngaricum praecipit, et liberum praeterea vitrioli acidum addi iubet.

Cuprum ammoniacum, Sal ammoniacum cupriferum, Sal antepilepticum Weismanni, sal ex caeruleo laete virescens, aqua facillime solubile, ex sale ammoniaco vitriolico et cupro conflatum, et ex hoc cupri vitriolo et spiritu salis ammoniaci confectum, cui denuo superinfuso tinctum suavisime caeruleum impertitur, tanquam princeps, ad epilepsiam, praesertim habitualement, profligandam ab inuentore ipso (Nov. act. physico-medic. Acad. Caesar. Nat. Curios. 4. Norimb. T. I. 1757. art. 67. p. 276.) commendatum, adstipulante ipsi aliorum quoque, praesertim Britannorum, medicorum, CULLEN (lectures on mater. medica. p. 186.), WITHERS (l. c. p. 365.), WILLAN (medical journal. 1786. 2. n. 13.), WALKER (ap. DUNCAN medical commentar. for 1785. Vol. X. 1786. n. 5.), CAUSLAND (ibid. for 1781. 1782. Vol. VIII. 1785.), BAUMES Journ. de med. chirurgie etc. T. LXX. 1787. Febr.), experientia, nausea tamen et vomitibus, quos ciet, aegris magnopere molestum (CAUSLAND l. c.), tanto magis, quod per plures septimanas continuari eius usus debet, et tunc aliquando inanis (LA CHANDELIER journal de medecine, chirurgie etc. T. XI. p. 45.), iis aegris maxime conueniens, qui debilitate, relaxatione, nimia irritabilitate laborant, non perinde plethoricis, nisi per euacuantia, vitae genus accommodatum, et refrigerantia obstaculum istud sublatum fit.

Verum non in epilepsia solum prodest hoc cuprum ammoniacum, sed in chorea quoque S. Viti (WALKER l. c.), et tussi, quae nulla irritabilitate praeter naturam aucta stipata erat (BELL ibid. Dec. II. Vol. 4. n. 8.) sananda, in vermibus necandis, et hydrope, per lotium, quod mirifice pellit, euacuando (WILLAN l. c.) egregiam exserit efficaciam.

Exhibetur autem eius principio grani pars quarta, sensim ad medium, ad vnum, ad tria, ad quatuor grana adscendendo, donec aegrotus primos vomitus prodromos experiatur, siue aqua simplici solutum, siue cum quinque partibus micae panis et spiritu salis ammoniaci, quantum scilicet opus est, ut formam illam adipiscatur, in pilulas redactum, quae a colore laete caeruleo *pilularum caerulearum* (Pharmacop. Edinburg. p. 118.) nomine medicis Edinburgensibus veniunt.

Tinctura veneris Helvetii (ADR. HELVETIUS traité des maladies les plus fréquentes et des remèdes spécifiques pour les guérir avec la méthode pour s'en servir. Paris. 1704. 12. I. FR. CARTHEV-SER pharmacologia theoretico-practic. 8. Edit. 2da. Berolin. 1770. p. 301.). Cupro ammoniaco fatis similis medicina, secundum praescriptas ab inuentore leges tamen semper liquida, amoene caerulea ex spiritu salis ammoniaci et hoc vitriolo cum duabus salis armoniaci partibus leni igne prius liquato et in puluerem contuso parata, ab HELVETIO, remedium istius generis amantissimo, epilepsiae, vermibus, atrophiae, rhachitidi, cachexiae, fluxus muliebris turbis opposita, a guttis tribus ad decem

decem vsque praescripta. Non multum abludit ab hoc remedio

Tinctura cupri Stifferi (I. A. STISSER auctor. laborator. chemic. in Academ. Iulia editorum specim. primum. Helmst. 1690. 4. Cap. 4.), siue viridis, siue instillatis aliquot spiritus salis ammoniaci caustici guttis caerulea, ex spiritu vini rectificato a sublimato cum sale communi sale armoniaco per distillationem abstracto et vitriolo cupri contuio parata, metallici saporis, quam, a duabus ad sex vel septem guttas cum vino maluatico sorbtam, in epilepsia, vermibus, infantes infestantibus, rhachitide, ictero, hydrope, gonorrhoea, fluxu muliebri suppresso mira praestitisse, gloriatur auctor.

3. *Vitriolum viride, romanum, hungaricum, anglicum, Vitriolum ferri* (LINN. *Syst. nat. T. IV. p. 272.*), *Vitriolum martis, Sal martis, Sal chalybis, Ferrum vitriolatum, Sulfas ferri*, ex vitrioli acido et ferro conflatum, colore, quem nomen iam indigitat, laete viridi, dum fatiscit, fatiscit autem facile cum pelluciditatis, formae et cohaesionis iactura, in ochraceum, si igne liquatur, quo satis modico opus est, primo in album, vltiori igne in flauum, extrema ignis vi, qua omnis fere aqua expellitur, per varias flauedinis et rubedinis tincturas in profunde rubrum transeunte, sapore atramentoso, crystallorum faciebus rhombeis, facili in aqua solutione, nigredine, quam aqua solutum ab instillata gallarum tinctura induit, sedimento caeruleo, quod lixiuium sanguinis, fordide virescente,

rescente, sensim lutescente, quod salia lixiuiosa ex eodem praecipitant, ochraceo, quod sponte sua paulatim dimittit, singulis, si oleum lini vel seuum super iis deflagrauerit, a magnete attractis, facillime a reliquis vitriolis discernendum.

Quamuis non admodum rarum occurrat in naturae sinu perfectum iam hoc vitriolum, tanta tamen eius copia non suppetit, quae multiplici artificum et medicorum vsui satisfacere posset; plurimum ideo arte paratur ex terris et schistis eo sale impraegnatis, potissimum vero ex pyritis fatiscentibus atque vstulatis, qui cum praeter ferrum sulphuri iunctum frequentissime cupri quoque pauxillum contineant, mirum sane non est, consueta operandi ratione huius etiam vestigium in vitriolum ex illis extractum transire, et vitriolum ferri vulgo venale, nisi ahenis, in quibus coquitur, vel solutioni impuri aqua tepida soluti, ferri frustra immissa fuerint, cupri labe esse contaminatum, quae, nisi aliis artificibus, certissime tamen medico valde ingrata esse debet, quum pauxillum cupri speratum ab hoc vitriolo ingesto, praesertim in tenellis infantibus et delicatioribus feminis, effectum inuertat et destruat.

Neque tamen perquam difficile est, illud vitium agnoscere; vitrioli enim eo infecti color magis in caeruleum vergit, sapor primo quidem atramentum refert, postmodum tamen acris, solutio per aquam tepidam facta ab instillato salis armoniaci spiritu turbatur quidem, sed largius infuso caeruleo comparet colore, aliquando laminae ferri politae immissae corticem rubrum inducit, qui etiam se
mani-

manifestat, adfricato madefactae laminae vitriolo solido.

Neque multum difficultatis creat, hunc naeuum corrigere; si enim factae per aquam tepidam vitrioli eiusmodi solutioni scobem ferri purissimam largius immergas, secundum attractionis leges, quae inter vtrumque metallum et acidum obtinent, sensim delabetur inhaerens haecenus cuprum, ferro in eius locum acidum subeunte, et liquor a sedimento defusus coctione largietur vitriolum ferri purissimum.

Quum tamen cupri vitium tam frequens in hoc vitriolo occurrat, praeceperunt medici, vt pharmacopaei hunc salem in hunc finem ipsi parent, *sal chalybis* vel *martis* nuncupantes, spe tamen purioris vitrioli impetrandi penitus excidentes, nisi pharmacopoeus religiosissime ferri scobem eligat, ab omni cupro et aurichalco, aequae ac ab omni rubigine immunem, eamque scobem larga manu, donec eius portio haud dissoluta in fundo supersit, in vitrioli acidum dilutum ingerat, quod si non fiat, vitriolum aut pallore suo et acri sapore acidum iusto minus saturatum prodet, medicato scopo impar, aut notis iam enarratis, cuprum inesse testabitur.

Illud etiam ferri vitriolum, quod natura hinc inde sistit, noxia cupri labe vt plurimum infectum est.

Princeps vitrioli huius virtus, quam sapor iam indicat, est virtus adstringens et sanguinem coagulans, praecipuus ideo vsus in profluuiis sanguinis sistendis.

Adhibe-

Adhibetur autem eo fine tum extrinsecus partibus sanguinem fundentibus ipsis, tum interne.

Extrinsecus ad sanguinem ex vulneribus fluentem sistendum vitriolo hoc praesertim utuntur chirurgi; alii frustra vitrioli vulnere admouent, alii puluerem adspargunt, alii, et quidem rectius, quum vterque prior adhibendi modus duram crustam in vulnere relinquat, difficulter emolliendam, lintea soluto per aquam paucam vitriolo frequentius madefacta applicant: In profluuiis quoque ex interna causa natis, vitae propinquum periculum intentantibus, magnam exserit potentiam: Sunt qui ad sanguinem ex ano profusum prohibendum eo utuntur; eodem vitriolo, ad solis radios dilapso (*pulueris sympathetici* titulo nunc insignito) cum aqua in nares immisso periculosum ex naribus profluuium feliciter cohibuit G. HARTMANN (apud KENELM DIGBY *außerlesene seltsame philosophische Geheimnisse und chymische Experimente, aus dem Engl. übers.* Hamb. 1684. 8. p. 255.), adhibito tamen simul interno eiusdem remedii usu.

Eodem igitur etiam interno usu, tam in iisdem morbis prodest, quam in multis aliis; notandum tamen, id commune esse huic medicamini cum aliis ex ferro paratis, quod aliud inde nigra secedat, eamque cautelam requirere, si plenam suam efficaciam edere debeat, ne in ventriculo aut terram aut sal lixiuiosae indolis offendat, quo quippe ferrum ex acido calcis forma praecipitaretur, neque igitur exhibendum esse vna cum terreis medicamentis, praesertim calcareis, neque ventriculo saburra putrida

trida obruto, quae si adsit, eliminari prius alio medicamento debet.

Propinatur autem optime pulueris forma, granorum duorum ad scrupuli dimidii vsque pondus infantibus, adultis scrupuli, drachmae dimidia, imo interdum integrae pondere, saccharo praecipue intertritum; sunt qui solutum in aqua et syrupo quodam edulcatum (v. DOEVEREN diss. de vermib. intest. Lugd. Bat. 1753. 4.), aut pilularum formam praeferunt.

Mira primo praestat, paucorum quamvis granorum pondere deglutitum in sanguinis fluxibus, praesertim iis, qui a relaxatione vasorum proficiscuntur (1. G. et PH. FR. GMELIN diss. de probato tutoque usu interno vitrioli ferri factitii aduersus haemorrhagias spontaneas largiores. Tubing. 1763. 4. p. 6.7.), in mictu cruento (PH. FR. GMELIN l. m. c. p. 7.), et sanguinis ex utero secessu, praesertim periculossimo illo, qui partus violentos, abortus, molae excretionem sequitur (PH. FR. GMELIN l. m. c. p. 7.).

At in aliis etiam morbis a nimia partium relaxatione oriundis, v. g. in pollutionibus cum nocturnis tum diurnis (PH. FR. GMELIN l. m. c. p. 7.), in diabete (*Gött. gel. Anz.* 1794. p. 126.), in chlorosi, in rhachitide (VEIRAC van de Kinkhoest p. 191.) egregiam opem tulit.

Principem denique hoc vitriolum interno usu obtinet locum inter vermifuga; si aqua plurima solutum (drachma in aquae libra vna), et, si velis, edulcatum, ieiuno ventriculo sorbetur, non lumbricos (ascarides lumbricoides) modo necat (BOERHAAVE elem.

elem. chem. 2. p. 439.), et, vomitu ut plurimum (VAN SWIETEN Comment. in BOERHAAV. aphorism. de cognosc. et curand. morb. T. IV. §. 1371. p. 733.) expellit, sed ipsam taeniam (teste BOERHAAVE apud VAN DOEVEREN l. m. c.) expugnat.

P R A E P A R A T A.

Oleum vitrioli, v. supra.

Spiritus vitrioli, v. supra.

Colcothar vitrioli, *Caput mortuum vitrioli*, multis, praecipue post sollicitam elutionem *croci martis adstringentis* aut *Terrae vitrioli dulcis* nomine veniens, est vitriolum eo labore, quo oleum et spiritus vitrioli extorquetur, et aqua sua et plurima acidi parte orbatum, ita tamen, ut acidi fortissimi particula supersit, quae cum calcis ferreae praedominantis portione coniuncta salis adhuc indolem prae se fert, eiusque potentissime adstringentis, externo interdum usu veniens; ita feminam nimio sanguinis ex utero profluio ad incita vitae redactam linteo carpto, colcothare hoc aqua soluto humectato, aut pessarii more in altissimam sinus partem, quam assequi poterat, intruso, feliciter salvavit FR. HOFFMANN (Medicin. rational. system. T. IV. P. 2. p. 120. 121.).

Tinctura martis adstringens, *Tinctura ferri vitriolata*, paratur ex spiritu vini, qui colcothari superfusus superstitis salis aliquid extrahendo, et aureum tinctum, et virtutem roborantem acquisiuit; quodsi paretur cum spiritu vini gallico, principio adstringente ligni querni foeto, exsurgit tinctura nigra (*Tinctura martis sliptica*).

Tinctura

Tinctura martis e vitriolo Zwoelfferi, ex vitriolo ferri et terra foliata tartari, aqua cinnamomi et spiritu vini solutis, parata, notis et virtutibus reliquarum martis tincturarum gaudens.

Tinctura martis aperitiua tartarifata Ludovici, ex vitriolo ferri et cremore tartari, aqua cinnamomi et spiritu vini solutis, confecta, ad praecedentem accedens.

Tinctura martis helleborata, ex mox praecedente, octava extracti hellebori nigri parte impraegnata, nata, a I. A. WEDEL (diff. praef. E. H. WEDEL de tinctura martis helleborata. Ienae. 1695. 4.), in turbato et suppresso fluxu muliebri, malo hypochondriaco, melancholia, febribus intermittentibus quartanis commendata, dosi guttarum quadraginta ad sexaginta eo fine exhibita.

Sal colcotharis, *Sal vitrioli*, *Sal vitrioli vomitorium*, *Gilla Theophrasti*, *Gilla Paracelsi*, *Gilla vitrioli*, sal album, vel flauescens, acre, acidulum, austerum, aquae ope ex colcothare vitrioli extractum, neque tamen ex mero ferri cum vitrioli acido connubio natum, sed, quum parando vitrioli oleo minus purum vulgo adhibeatur acidum, terrae aluminosae, zinci et potissimum cupri particulis contaminatum, hinc vomitum excitandi virtute polens, eaque fere sola apud Medicos iam dudum (PENOT Theophrast. Vademecum. Magdeb. 1607. p. 118. ANGELVM SALAM oper. medico-chym. Francof. 1647. p. 498. POTERIVM opera cum annotat. FR. HOFFMANNI Francof. 1698. p. 540.) celebre, et

in apoplexiae (QVERCETANVS tetrad. capit. affect. p. 153. PLATNER ars medendi §. 385.) ac catarrhi suffocatiui (PLATNER l. c. §. 433. 700. SCHVLZE praelect. in dispensat. Brandenburgic. p. 169.) accessibus, qui velox auxilium postulant, in comate et sopore, pueros interdum a ventriculo nimis obruto afficiente (RIVERIUS Oper. Francof. 1674. p. 203. PLATNER l. c. §. 375.), a scrupulo dimidio ad drachmam dimidiam vsque cum successu exhibitum, licet ob inconstantem partium, quibus componitur, proportionem, minus fidum sit medicamentum: Ab ANGELO SALA (l. c. p. 498.), QVERCETANO (l. c. p. 153.), et PENOTO (l. c. p. 118.) in debellanda quoque epilepsia adhibitum.

Pilulae benedictae Fulleri, ex aloë, fenna, assa foetida, galbano, myrrha, vitriolo, croco, macere, oleo succini, et syrupo de artemisia conflatae, in vteri infarctibus et mensium obstructione inueterata potentissimae (HERSANT journal de medecine, chirurgie, pharmacie. à Paris. T. LXVI. 1786. Jan.).

III. CORPORA INFLAMMABILIA MINERALIA.

Insipida haec, aqua non soluuntur, quae consueto atmosphaerae calore solida sunt, ignis vi facile funduntur, pondus specificum, si cum aliis mineralibus, potissimum metallicis, corporibus compares, exiguum prae se ferunt, facillime flammam capiunt, et fumum alia suaueolentem, alia graueolentem, aut nocentissimum eructant, carbones aut cineres alia, alia liquorem acidum deflagrando relinquunt. Plurima oleis praesertim vnguinosis facile soluuntur.

- I. *Ambra*, *Ambra grisea*, *Ambra maritima* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 283.), si modo ad hoc naturae regnum spectat, neque potius (v. SCHWEDIAUER philosoph. Transact. Vol. LXXIII. for 1783. P. I. et DONADEI *Medecine éclairée par la physique* sq. II. n. 3. p. 75.) pro excrementis aluinis physeteris aegrotantis haberi debet, si genuina et bona sit, ex cinereo nigra frequentibusque punctis albis variegata, odoris ambrosiaci, fortissimi et tenacissimi, linguae sensationem imprimens nullam, nisi velis eam, quam olea vnguinosa excitant, fragilis quidem, dum friget, at manu calida tractata cerae instar tenax, acu candente pertusa succum quasi fundens, aquae bullienti superfusa olei instar superficiem eius tegens, et facillime in flammam exardescens, crebro ossibus praesertim sepiae, lignorum testaceorumque

fragmentis, lapillis, arena contaminata, oryzae farina, succino, resinis vegetabilibus, benzoe, ladano, styrace, ipsa cera et pice adulterata, aut ex resinis suaueolentibus per artem composita, eo in casu spiritu vini soluenda, qui genuina, nisi intercedat sal causticum, vix tingitur, nedum dissoluere eam valet, quamuis calore bulliente adiutus: Genuina etiam ambra paucissimos post se relinquit cineres, multos adulterata. Optima ambra ad littus insularum, in oceano aethiopico et indico sitarum, praesertim Madagascar et Sumatra, rarius in Oceano septentrionali occurrit; ob frequentissimas eius adulterationes, insigne, quo venit, pretium, et vires viribus moschi similes, vix tamen pares, hodie minoris aestimata, quam olim (I. F. KLOBII historia ambrae. Vitemb. 1666. 4. G. W. WEDEL de ambra. Ienae. 1698. 4.).

Et si fido experimento comprobari tributa quondam huic ambrae virtus vitam prolongandi (FR. BACON histoire de la vie et de la mort trad. par I. BAUDOUIN. à Paris. 1647. 8. p. 229.), et vis aphrodisiaca (KAEMPFER amoenit. exotic. Lemgov. 1712. 4. fasc. 3. p. 618.) vix possit, quae praeter suauem multis odorem veteres permouit, ut pluribus eam medicamentis compositis ipsique succoladae adicerent, non tamen omnis in vnguentis pulueribusque odoratis, potissimum cypriis, consumitur; extra omnem dubitationis aleam positum est, ab eius usu interno (si quidem drachmae dimidia pondere deglutiatur) arteriarum pulsum plenior, celerior, fortior per

per horae spatium reddi, et, conspirante etiam aliorum medicorum experientia, nervos excitari torpidos, BOSWEL (apud CRANTZ mater. medic. et chir. Viennae austr. 8. I. 1762. p. 146.), turbulentos atque agitatotos pacari, alii obseruarunt; putredini aduersari, PRINGLE (philos. Transact. l. c.); ita vel pulueris forma granorum trium quatuorue pondere saccharo permistum, vel essentia cum vini spiritu (FR. HOFFMANN observ. physico-chemic. selectior. I. p. 60.) ex ea parata, ad guttas decem vel viginti propinata in paralyfi, insultibus apoplexiae atque epilepsiae (FR. HOFFMANN medic. ration. system. IV. 3. p. 21.), palpitatione cordis (FR. HOFFMANN l. m. c. p. 294.), in singultu, vomituque nimis violento (ZACVTVS LVSITANVS opera. Lugdb. 1649. fol.), tussi, inprimis rheumatica (FR. HOFFMANN l. m. c. p. 386. CRATO DE KRAFTHEIM consilior. et epistolar. medicinal. Francof. 1591. 8. l. 37. p. 1039.), qui tamen posterior decocto passularum addi praecipit, atque eandem (*Ordnung oder Präservation, wie man sich zur Zeit der Pest verwahren, wie die rechte Pest erkennt und curiert werden soll.* Breslau. 1555. 4.) pesti imminenti confidenter opponit, opem tulit.

2. *Succinum, Succinum flavum, Succinum electricum* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 282.), *Electrum, Carabe*, licet prima eius ex succo vegetabili origo hodiernum negari vix amplius possit, diuturna tamen in sinu telluris mora et continuo cum variis succis mineralibus contactu adeo immutatum est, vt haud parum ab indole resinae abludat; difficilime enim soluitur vini spiritu,

difficilius liquatur igne atque in flammam exardescit, quam resina, cum qua ceterum facili cum oleis praesertim vnguinosis connubio, tenacitatis gradu, indole aquae vim dissoluentem eludente, oleosi acidique principii igne extricandi abundantia concordat.

Est autem utplurimum flavi (*Carabe citrinum*) coloris, nunc magis in fuscum, nunc magis in rubrum, nunc magis in album (*Succinum album*) vergentis (neque certe interest, cuius coloris succinum pro usu medico eligas), rarius pellucidum, quam diaphanum, semipellucidum, subopacum vel opacum, interdum nubeculosum, sola iam frictione et maximopere electricum redditur, et gratissimum odorem spirat, prunis inspersum fumum eiusdem odoris, verum longe fortioris eructat, et vasis clausis igne tortum praeter magnam olei colore et tenacitate diuersi spiritum vini renuentis graueolentis copiam (*Oleum succini*), salem exhibet siccum albidum crystallorum forma indutum (*Sal succini*), acidum sui generis. Quamuis in multis Asiae et nostrae potissimum Europae oris occurrat, copiosius tamen reperitur in Sicilia atque ad maris Baltici, copiosissimum a multis retro seculis ad Borussiae littora.

Succinum ipsum, quamuis olim feminis hystericis et obstructione fluxus menstrui laborantibus summopere commendatum, quum neque vlllo corporis nostri humore soluatur, neque in vllam excretionem manifeste agat, vix aliquid perpetrat; neque multum equidem exspecto ab eius tinctura, siue coquatur cum lixiuio caustico (FR. HOFFMANN observ. physico-

physico-chemic. l. 2. p. 202. 203.), siue digeratur cum spiritu vitrioli dulci (*Essentia succini* G. pharmacop. Wirtemberg. Stuttg. 1754. II. p. 83.), siue aut cum meraco vini spiritu purissimo (*Essentia succini ordinaria*, Pharmac. Wirtemb. II. p. 84.), aut intercedente sale tartari et praegrediente digestionis distillatione (FR. HOFFMANN l.m. c. 1. p. 60.), paretur quamvis inficias ire nolum, succini aliquid, et vires humoris dissoluentis illi inesse.

At ignis vi in varia corpora diuulsum, quae, dum implicata alia aliis erant, exercere vires suas non poterant, inter efficacia remedia locum meretur: Ita fumus, ex succino prunis insperso assurgens, princeps materia suffumigiorum, quibus et nares nostras titillamus, et grauem corruptae conclauium atmosphaerae odorem (nequaquam malignam indolem) corrigimus: Idem fumus, pannis laneis exceptus, quibus partes aegrotantes leniter fricantur, discutiendo, in doloribus rheumaticis egregie prodest. Potentius adhuc agunt destillatione sicca ex succino impetrata sal atque oleum; illud repetita sublimatione ab adhaerentis olei parte potiori, hoc iterata distillatione a crassiori picea parte depuratum, vtrumque irritans, interno vsu maximopere excalefaciens, sudorem atque vrinam pellens.

PRAEPARATA.

Succinum praeparatum est Succinum terendo in tenerrimum pollen comminutum.

Sal succini, v. supra.

K 4

Spiritus

Spiritus vel *Liquor cornu cerui succinatus*,
v. supra.

Oleum succini externo potissimum usu venit, tum hystericarum ac parturientium animi deliquium patientium naribus admotum, quarum nervos potenter refuscitat, tum membris paralyticis, et discutiendi scopo tumoribus frigidis illitum: Sunt qui internum guttarum quinque ad quindecim usum in tetano commendant; efficax in hoc morbo debellando deprehendit RUSH (memoir. of the medic. societ. of London. Lond. 8. Vol. I. 1787.), siue homines infestet siue equos.

Tinctura succini, v. supra. Vires suas liquori potius debere videtur, quo succinum solutum est.

3. *Asphaltum* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 279.), *Bitumen iudaicum*, opacum, nigrum, excalescens aut prunis iniectum ingratus odorem spargit, cum spiritu nitri fumante affuso effervescit, spiritum vini paulisper tingit (THOREY *chemisches Journal.* 6. p. 56.), nec nisi pice aliisque resinis vegetabilibus adulteratum soluitur, Aegyptiis ad condienda cadauera usitatum, in montibus secundariis venularum, nidulorum, guttarum specie, ad Wolgae littora magnis interdum frustis obuium.

Pulveris forma ad grana quindecim exhibitum, siue solum, siue cum saccharo lactis permixtum in sanandis pulmonum ulceribus multum praestitisse, expertum se esse testatur MELLIN (l. c. p. 155.) sed frequentius adhibetur

PRAE-

PRAEPARATVM.

Oleum asphalti, destillatione ficca ex hoc bitumine extortum, atque iterata distillatione depuratum, odore suo ad petroleum accedens, sapore perinde ingrato, connubium cum vini spiritu inire renuens, ad guttas decem vel quindecim saccharo instillatum, matutino et vespertino tempore ingestum ad sananda interna viscerum, praeprimis pulmonum ulcera (Journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. T. XXIII. 1765. Octobr. n. 8. p. 369. DE COURCELLES Verhandeling. van de Hollandsche Maatschappye de Weetenschappen te Haarlem. P. 8. 1765. fasc. 1. n. 14. p. 475. et P. 9. 1766. fasc. 1. n. 9. p. 603 sq. et P. XIV. 1773. hist. n. 8. TH. HEALDE on the use of oleum asphalti in ulcers of the intestines, lungs and other viscera. Lond. 1769. 8. THEDEN neue Bemerkungen und Erfahrungen. Vol. II. 1782. L. FR. B. LENTIN memorabilia circa aërem, vitae genus, sanitatem et morbos Clausthalensium annorum 1774 — 1777. Goetting. 1779.) commendatum, et nisi inflammatio obstaret, tum in hoc morbo, tum in febre variolarum suppuratoria (COURCELLES l. m. c.) cum fructu propinatum.

4. *Petroleum* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 278.), *Petreolum*, *Oleum petrae*, *Oleum gabianum*, indole inflammabili et connubium aquae renuente cum oleis vegetabilibus, tenacitate et repellente quasi, quam in vini spiritum exercet, vi, cum vnguinosis, volatilitate, penetrante eoque, nisi per repetitas distillationes depuratum fuerit, graui et tetro odore, et sapore perinde ingrato cum oleis em-

pyreumaticis conuenit, a vitrioli oleo infuso neque nigrescit, neque calescit, neque cum eo coit, rarius excolor (*naphtham* tunc vulgo appellant, in Persiae prouincia, Veterum Media, obuian), quam saturatius dilutiusue colore flauo, rubro, nigro infectum in Italia superiori, praesertim monte Chiaro, et Gallia Narbonensi (prope Gabian) frequentius, interdum terebinthinae aut vnguinoso quodam oleo adulteratum; priorem fraudem prodit, si calescat petroleum, odor terebinthinae proprius, et efficacia spiritus vini, qui tunc partem petrolei soluit; posteriorem augurari possis, si ab infusa aequali olei vitrioli copia nigrescit, inspissatur, turbatur, et sulphur olet.

Inseruit autem petroleum medicis tam externo, quam interno vsu: Et primo quidem partes frigori quam maxime expositas, e. gr. nasi apicem, manuum, pedumque digitos illo oblitos, contra frigus, quamuis rigidissimum, tuetur, in vulgatissimo quoque frigoris effectum, pernionibus dispellendis, si duabus spiritus salis ammoniaci partibus permisto partes affectae fricando inungantur (MOENCH *systematische Lehre von den Arzneymitteln*. Marburg. 1789. 8. p. 237.), ad membra gelu laesa restituenda, flavicans eius species simili modo adhibita (HAHNEMANN ap. MONRO l. c. 2. p. 61.), potentissimum subsidium: Dentium dolores sedari petroleo, genis fricando applicato, testatur PLENCK (*Materia chirurgica*. Vienn. 1771. 8.), praeunte iam DIOSCORIDE (l. c. l. 1. c. 85.); neque minus efficax est, externo iam vsu, siue solum, siue (NAEVIVS ap. I. WITTICH consilia,

consilia, observationes atque epistolae medicae nobilissimorum Germaniae medicorum. Lipsi. 1604. 4.) cum cera recente [$\frac{3}{8}$] in vnguenti speciem redactum, siue (ROSENSTEIN l. c.) cum allio recenti contuso subactum, dolenti praesertim abdominis regioni illinatur, ad vermes necandos doloresque, quos excitant, sopiendos.

Eodem scopo, vermes scilicet, ipsamque taeniam (MELLIN l. c. p. 55.) debellandi, tum ab aegyptiorum (HASSELQUIST it. palaeft.) tum ab Europae medicis commendatus internus eius usus fuit, etsi negari non queat, summam eius vim calefacientem crebro obitare, et hominibus plethoricis, aut in sanguinis profluvia procliuibus non posse non nocere: Exhibetur autem guttarum decem, viginti, vel triginta pondere, interdum bis vel ter de die repetito, vel cum aqua, vel syrupo quodam edulcatum, vel cum camphora [$\frac{3}{8}$] et aequali olei terebinthinae copia (MELLIN l. c.) commistum: Si quid unquam contra epilepsiam praestitit (DIOSCORIDES l. m. c.), ea fuit huius morbi species, quae a vermibus nascitur (G. W. WEDEL de epilepsia. Ienae. 1676. 4.). Petroleum barbadense a duobus ad sex cochlearia, siue solum siue cum spiritu ardente sacchari, siue cum vitrioli acido exhibitum, in lepra aliisque morbis cutaneis pertinacibus aequae ac in cancro occulto interno usu eximie profecisse nuper fertur (PEIRCE ap. DUNCAN medic. commentar. for 1791. Dec. II. Vol. VI.).

5. *Sulphur* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 286.) Odoris, nisi fricetur vel igni exponatur, et saporis, modo purum

purum sit, expers, coloris pallide flauī, quem leni igne liqueſcendo in hepaticum conuertit, refrigeratum et denuo conſolideſcens recuperat; accedente ſimul aëre igni expoſitum in flammam caeruleam exardēſcit, vaporem eructans acidum, colores vegetabilium et animalium plurimos delentem, ſuffocantem, ſibi proprii odoris, penetrantiſſimum, vt primum corpus quoddam frigidum contingit in guttas conſluentem liquoris acidi, vitrioli acidum referentis; clauſis vaſis igne tortum integrum atque intemeratum vaporis ſpeciem induens; qui refrigeratus in verum denuo ſulphur (vocant *Flores ſulphuris*), ceterum puluerulentum, redit, cum plurimis metallis, igne adiuuante, coiens, vt tamen ductilitatem et nitoris partem amittant, et, quae difficilius alias liquantur, tam metalla, quam alia corpora eius conſortio facilius liquentur; aquae et ſpiritus vini, plurimorumque acidorum, niſi ſingularia adhibeantur artificia, connubium reſpuens, tanto facilius in oleis, praefertim vnguinoſis, et ſalibus lixiuiſis, inprimis fixis, diſſoluendum, cum his ſaponis ſpeciem, ſive *ſulphuris*, quod audit, *hepar* efficiens, quod tum aquam tum vini ſpiritum ſubit, et acido aduſo aërem ſive gas hepaticum dictum, foetidiffimum, inflammabile, in aqua tamen ſolendum, emittens.

Huic quoque vulgatiſſimo corpori non raro vitium ineſt ab immixtis materiis peregrinis metallicis, ferri praefertim et arſenici particulis, illae ſublimando leni igne ſulphuris eiſmodi portionem
vaſis

vasis clausis superstites, colorem magis minusue gri-seum, hae summopere noxiae intensius flauum, vel, si maiori paulo copia inhaereant, flammeum sulphuri affricant, fumo quoque, dum sulphur comburitur, flammam circumsepiente et arsenici nidorem spirante, cognoscendae.

Licet haud exiguam sulphuris copiam (vocatur *natiuum, nudum, virgineum*) paratam iam sistat natura, in montibus praesertim igniuomis atque ex gypso conflatis, perinde ac in thermis, illud tamen neque semper satis purum est, vt interne adhiberi sine periculo possit, neque, si esset, omnibus illis, quibus opus est, sufficeret laboribus; plurima igitur sulphuris pars, quemadmodum in Italiae variis partibus, ex terris eo foetis, in reliqua Europa ex pyritis et variorum metallorum mineris sulphure grauidis sublimatione, vstulatione, distillatione aliis aliisque modis elicitur, et altera vtplurimum fusione a particulis terreis et metallicis subsidentibus liberata, in baculorum (*magdaleones* audiunt) vel panis placentaeue formam compingitur.

Medici tamen hac forma induto sulphure rarius vtuntur, nisi velis, B. KAEMPFIVM (l. c.) baculos illos abdomini applicatos in obstructis abdominis visceribus tanquam efficax commendasse auxilium; frequentius altera sublimatione magis adhuc depurato, qua peracta pulueris specie adparet, et *florum sulphuris* nomine insignitur; hi tamen flores ab aëre, dum labor iste perficitur, non satis sollicitè excluso, liberum vtplurimum acidum, linguae iam scrutinio testante, vehunt, fini salutari crebro aduersum;
quare

quare iterato adfusa aqua lauari, et hi *loti sulphuris flores* foli pro interno vsu praecipi a medicis debent.

Et primo quidem externo vsui inseruit sulphur: Nolo diu morari in vsu sulphuris accensi, ab HALELIO quoque ad arcendum pestis contagium commendati (Gentleman's Magaz. Vol. 24. for 1754. Dec. p. 543.), et quos emitit, vaporum, ad aërem putridis effluuiis foetidum, corrigendum, in quo adhibendo, ob indolem eius halitu attracti lethalem, ea cautela opus est, vt eo tempore, quo templa, domus, conclauias hoc fumo perfunduntur, fenestris foribusque clausis, omnes homines exulent, neque iterum ingrediantur, priusquam ianuis fenestrisque apertis cum tetro odore omnis sulphuris vapor exierit.

Sed sulphur etiam integrum, cum pinguedine quadam in vnguenti formam redactum, tum haemorrhoidibus dolentibus, tum praesertim scabiosis inungitur, eo fine iam ab ORTOLPHO VON BAYERLAND (*Arzneibuch ze teudsch*. Nürnberg. 1477. fol.), nuperius ab aliis apprime commendatum, tanto efficacius, si eodem tempore interne propinantur flores sulphuris. Poterit autem sulphur aut cum quatuor partibus vnguenti simplicis, et, quo minus odor nimis offendat, exili portione olei citri (*unguentum e sulphure* New Dispensatory Lond. 1765. p. 642.), aut cum axungiae porci duabus partibus, addita praeterea, quemadmodum in Galliae nosodochiis, quarta parte salis ammoniaci (HVNCZOWSKY *medic. chirurg. Beobacht.* Wien. 1783. 8.), vel radicis veratri albi (*Vnguentum ad pforam* New dispensatory l. c.), aut cum aequali copia baccarum lauri et vitrioli albi, et cum viginti duabus

Unable to display this page

humoresque aquosos non subeat, transire in humores, et transire quidem integra sua natura, et, subtilissimas etiam, secretionum excretionumque officinas, peruagari.

Exhibetur autem sulphur scrupuli dimidii, integri, interdum drachmae dimidia, imo integrae pondere, rarius pilularum, rotularum, trochiscorum, quam pulueris forma, optime cum saccharo aliisque indicationi respondentibus permixtum, ut tamen, faburra primas vias obsidente, aut nihil efficiat, aut noceat, atque ob vim irritantem et paulisper excalescentem multa nonnunquam in eius usu circumspeditione opus sit.

Promouet autem interno usu transpirationem insensibilem, muci ex pectore, aluique ipsam excretionem, vermes necandi (VAN SWIETEN l. c. p. 727. LANGGVTH diff. de scabie viua. Vitemb. 1767. p. 32. TISSOT l. c. p. 375. VAN DOEVEREN l. c.) potentia quoque gaudens.

Prodest igitur in morbis, a transpiratione suppressa natis, v. g. in rheumatismis, et ipsa arthritide vaga, aut cum rob sambuci, aut cum antimonio et gummi guaiaco in pilulas formatum (QVARIN animaduers. practic. in diuersos morbos. Vienn. austr. 1786. 8. c. 15. p. 283 sq.), aut exigua granorum quinque dosi cum salibus mediis exhibitum (MÖNCH l. c. p. 360.); ipsam arthritidem et podagram praecaueri, si quotidie ieiuno ventriculo drachma sulphuris dimidia cum lacte ingeratur, sibi persuasit CHEYNE (essay on the true nature and the true method of curating the gout. Lond. 1722. 8.).

Neque

Neque minor est eius efficacia in morbis cutaneis, ipsis acutis, et adeo peste (DIEMERBROECK de peste. Arnhem. 1640. 4. l. 3. CRATO A KRAFTHEIM consil. et epistol. medicinal. ed. a L. SCHOLZ. Hanov. 8. L. IV. 1614. cons. 24. p. 171. et 594.), ipsique similibus febribus, vt DETHARDINGIVS (diff. de sulphure vt praestantissimo bezoardico. Rostoch. 1746.) saluatos fuisse, qui peste hungarica laborantes sulphure vsi sint, mortuos, qui non; et H. CARDILVCIVS in sulphure cum aceto propinato (*von der Pestilenz. Nürnberg. 1679. 12.*) singularem pene pro auertenda peste fiduciam poneret; princeps in chronicis tum sanandis, quemadmodum scabie, ipsorum infantum vbera adhuc sugentium, si mater vel nutrix eius tantum quantum cultri apex capit, deglutiat (ROSENSTEIN *von Kinderkrankheiten, übers. von MURRAY. 1766. p. 66.*), tum si retrogressum fuerit exanthema, illud denuo ad cutis superficiem expellendo (FR. HOFFMANN *medic. ration. systemat. T. IV. P. 5. p. 216. IVNCKER consp. therap. special. 1750. 4. p. 745.*), et morbis ex hac retrocellione natis e. gr. epilepsiae infantum (ROSENSTEIN l. m. c.) asthmati (IVNCKER l. c. p. 285.) et aliis medendo. Quicquid ad duas drachmas cum vini spiritu gallico hora ante ingruens frigus propinatum (GRAINGER *historia febris anomalae batauae. Altenb. 1770. 8.*) in febribus intermittentibus debellandis effecisse perhibetur, hac eius transpirationem promouente virtute videtur niti.

Eadem certe virtus pectori amicum reddit sulphur, cuius quippe morbi multi a transpiratione sup-

pressa, alii ab exanthemate retrogrediente natales ducunt; accedit, quod pituitam tenacem pulmones infarcientem, alteram eamque fertilissimam morborum pectoris originem, potenter incidat, atque euacuet; quare iam a DIOSCORIDIS (l. c. l. 4. c. 73.) inde tempore, in asthma, praesertim humido commendatum, assentientibus et multiplici sua experientia comprobantibus praeter alios CRATONE A KRAFTHEIN (l. m. c. L. II. Conf. 7. p. 43. L. III. Conf. 8. p. 71.), ut tamen alio loco L. VII. ep. 4. p. 781. 804. 805.) reiiciat, I. HEVRNIO (de morbis pectoris liber. ab OTH. HEVRNIO edit. Leid. 1602. 4.), CARDILVCIO (*Neue Stadt- und Landapotheck*. Francf. und Leipz. 1670. 8. p. 508.), TH. WILLIS (pharmaceutica rationalis. Oxon. 4. P. II. 1675), FR. HOFFMANN (l. c. P. 3. p. 382. 385.), V. WOLTTER (*patriotischer Landbader*. 1777. 8.): An in ulceribus pectoris (CRATO A KRAFTHEIM l. c. L. VII. ep. XV. p. 809.) profit, vel in tussi quoque conuulsiva vnicum potens sit remedium (FR. IOS. GVIL. SCHROEDER diss. quaedam ad febrium doctrinam proponens. Marburg. 1766.) dubitare adhuc liceat.

Ex qua virtute, haemorrhoidum caecarum (WERLHOFF observ. de febribus. Hannov. 1745. p. 95. LIPP enchirid. botanicum. Vienn. 1765. p. 69.) dolores aliumque duram eas creberrime comitantem leniat, decidere equidem nolim; monendum tamen est, multa hic circumspeditione opus esse.

Suo porro confortio argenti viui in glandulas saliuales, antimonii metallici in ventriculum atque intestina effectum, ipsamque nocentissimam arsenici potentiam

potentiam mitigat; hinc non solum remediis, ex his metallis paratis, crebro adiicitur, sed interdum etiam, alia tamen forma indutum, eo scopo adhibetur, vt virulentos eorum metallorum effectus praeuertat. Ita Cl. HECKER (l. c.) cum scobe ferri et camphora mixtum iis ingerendum praecipit, quibus intempestius salivae fluxus obortus fuit. Similiter in homine, qui viride aëris deglutierat, egregio cum euentu usus est floribus sulphuris NAVIER (contrepoisons de l'arsenic, du sublimé corrosif, et du plomb. à Paris. 8. l. 1777.).

PRAEPARATA.

Spiritus sulphuris per campanam, ex sulphuris infra campanas vitreas flagrantis vapore in guttas condensato collectus, spiritui vitrioli parum absimilis, vt huius plurima pars, supellectili quamvis valde diuersa, ex sulphure obtineatur, virtute refrigerante, putredini aduersa, leuiter constringente, in febribus, praesertim putridis et malignis, atque aphthis perinde utilis.

Hepar sulphuris calcareum, Sulphur calcis, optime ex testis ostrearum cum sulphure vltis paratur, et vasis clausis facillime seruari siccum atque intemeratum potest; ceterum id ipsi commune est cum reliquis speciebus hepatis sulphuris, quod aqua facile dissoluatur, et adfuso acido dilutiori aërem siue gas emittat hepaticum, inflammabile, aqua denuo dissoluendum, et teterrimum ouorum putridorum foetorem spirans. Egregie certe conducit hoc hepar in iis malis, quae nimium argenti vini

et remediorum ex eo paratorum vsum excipiunt, nisi inueterata nimis fuerint (HAHNEMANN apud MONRO l. c. 2. p. 54.).

Hepar sulphuris arsenicale, *Liquor auripigmenti*, *Atramentum sympatheticum*, *Liquor vini probatorius Zelleri*, ex auripigmento cum calce et aqua cocto paratus, non medicamenti quidem loco inferuiens, sed eo, quod metalla plurima soluta, si quidem rite et recens paratus sit, obscuro colore praecipitet, detegendae in vino, butyro, oleis labi plumbeae adhibitus (ZELLER docimasia, signa, causae et noxae vini lithargyrio mangonilati. Tubing. 1757. GAUBIUS Verhandelng. van het Maatschappy der Weeten skapen te Haarlem. l. p. 112 sq. CARTHEVSEYR progr. 1 — 3. de quibusdam vinorum adulterationibus. Giesl. 1779. 8.), quo scilicet instillato materiae illae, si quidem suspicio plumbi inhaerentis iusta fuerit, subito colorem fuscum vel nigrum adipiscuntur, et simile sensim sedimentum dimittunt, ut tamen idem sit experimenti istius euentus, siue casu fortuito ferrum, cuprum, aurichalcum, stannum aliudue metallum subierit vinum, siue consulto adiectum fuerit plumbum, lithargyrium aut cerussa.

Hepar sulphuris vulgare, *Hepar sulphuris salinum*, *Sulphur potassae*, *Sapo sulphureus*, ex sulphure et cineribus clauellatis, igne, quo sulphur liquefcere incipit, adiuuante, paratum, aqua et vini spiritu facile soluendum, ut tamen solutio quamuis limpidissima, aëris libero accessui exposita, breui, et citius adhuc ab acidi vel debilissimi guttulis nonnullis

nullis instillatis lactescat; aqua solutum tanquam potens arsenici, mercurii sublimati corrosivi, viridis aeris deglutiti, ipsiusque plumbi antidoton praedicatur a Cl. NAVIER (l. c. p. 25. 213. 312. 2. p. 13.), qui tamen experimentis potius extra corpus humanum institutis nititur, quam periculis in corpore viuo captis, idemque remedium in aliis quoque, praesertim pectoris morbis chronicis (an variis chronicis variae hepatis sulphurei species? Paris. 1778.) commendat. Ita Clar. HECKER (l. m. c.), ut intempestivum salivae fluxum, ab argenti viui usu excitatum, sistat, unciam sulphuris tribus unciiis lixiivi caustici solui, solutionem per colum traiectam octo partibus aquae corticis aurantiorum dilui, et singulis horis cochleare eius recipi suadet.

Tinctura sulphuris, Solutio hepatis sulphuris spirituosae, ex hepate sulphuris vulgari et vini spiritu parata, si quidem recens sit, rutila, et a sulphure contento sudorem atque insensibilem transpirationem potenter mouens, ideo in morbis rheumaticis, arthriticis, cutaneis chronicis salutaris, ad 40, 60 et plures guttas exhibita, in pectoris morbis dubiae efficaciae; at aliquandiu asseruata plurimum sulphuris, cui colorem et virtutem illam debet, dimittens, et ab acido quocunque instillato cum foetore lactis opacitatem induens.

Syrupus sulphuris, Arcanum becchicum Willisii (Pharm. Wirtemb. 2. p. 201.), est hepar sulphuris vulgare aqua distillata solutum et cum saccharo ad syrupi spissitudinem coctum, TH. WILLISIO in morbis pectoris chronicis, ipsa adeo phthisi de-

cantatum, et ab vncia dimidia ad integram vsque exhibitum, ob praedominantis falis lixiuiofi acrimoniam irritantem in phthifi nunquam, et vix nisi in iis pectoris malis admittendum, quae ab infarciēte tenaci pituita, et torpore ac relaxatione solidarum organi respirationis partium nascitur.

Lac sulphuris, Magisterium sulphuris, Praecipitatum sulphuris, Cremor sulphuris, Butyrum sulphuris, est sulphur attenuatum albidum, ex hepate sulphuris vulgari aqua soluto per acidum liquorem praecipitatum, elotum atque exsiccatum, flores sulphuris lotos efficacia vix superans, quamuis praeter alios a WERLHOFIO (l. c.) in asthmate, alui obstructione ab haemorrhoidibus nata, colica, cardialgia, hydrope scarlatinam excipiente, a drachma dimidia ad integram, et a Cl. MELLIN (l. c. p. 238.) in morbis cutaneis a dimidio ad integrum scrupulum, infantibus adeo propinatum, multam opem tulerit.

Hepar sulphuris ceratum, est hepar sulphuris vulgare, cui, in aqua distillata soluto, in vase terreo vitreo cortice intus obducto tantum sensim iniicitur cerae albae, vt saponis spissitudinem nanciscatur; commendatum tanquam remedium valde efficax contra effectus venenorum arsenicalium et mercurialium a Cl. SINGER (*medicinisch-chemische Abhandlung über ein sicheres Gegengift aller Mercurialgiste etc. Wien. 1786.*).

Hepar sulphuris martiale, mistura ex aequali sulphuris et falis tartari, et dimidia scobis ferreae parte per fusionem facta, aqua soluta, ex sententia

NAVIER potentissimum (Contrepoisons etc. 1. p. 104.) arsenici, (l. m. c. p. 221. 222.), mercurii sublimati corrosivi albi (l. m. c. p. 321.), viridis aeris, et (l. c. 2. p. 8.) plumbi plumbeorumque adeo antidoton.

Sapo veneris, massa grisea ex fuso cum duodecima cupri rasi parte hepate sulphuris vulgari, lixiuio caustico soluto, et agitatione continua intermisso papaveris albi oleo in saponis speciem redacto, nata, exigua iam dosi vrinam valide mouens, et siue tinctura rhabarbari soluta, siue cum extractis in pilulas subacta, in hydrope utilis (BVCHOLZ diss. de saponibus quibusdam mineralibus. Ienae. 1763. 4. §. XXVI. p. 25. §. XXXII. p. 30.).

Sapo lunae, niger, simili modo, quo sapo veneris, ex argento, hepate sulphuris, lixiuio caustico, et oleo papaveris confectus, teste multiplici Ill. BVCHOLZII (l. c. §. XXV. p. 24. §. XXXI p. 29.) experientia, aluum et vrinam et muliebrem fluxum pellens, et vermes necans, scrupuli dimidii pondere, siue terra foliata tartari et tinctura rhabarbari addita forma soluta, siue cum puluere ialapae in pilulas redactus, exhibeatur, in pedum oedemate atque incipiente hydrope salutaris.

Sapo solaris, ex hepate sulphuris vulgari cum sedecima auri portione liquato aqua soluto, et pari ratione, quae in parando sapone veneris iam dicta fuit, cum lixiuio caustico et oleo papaveris cocto natus (BVCHOLZ l. c. §. XXIV. p. 23.), vi resolvente et laxante, teste Eiusdem Clarissimi Viri (l.

m. c. §. XXX. p. 29.) experientia, arthriticis aliquando proficiuus.

Hepar sulphuris volatile, v. Sal ammoniacum: Spiritus salis ammoniaci sulphureus.

Aër hepaticus, Gas hepaticum. Foetidissimus ille halitus, qui instillato cuicunque hepatis sulphuris speciei acido assurgit, facile flammam capiens, omni animali, si aëre vitali non temperatus pulmonibus hauriatur, lethalis, aquam tamen facillime subiens.

Aqua aëre hepatico impraegnata, haud raro in naturae sinu ipso obuia, de quo alibi dicetur, facile quoque per artem paranda: Externo vfu prodest in scabie, si tum partes illa defoedatae quotidie aliquoties ea lauentur, tum lintea, quibus aeger induitur, in illam intingantur (HAHNEMANN ap. MONRO l. c. 2. p. 49.): Inferuit praeterea ista aqua, si ex duabus hepatis sulphurei calcarii et septem partibus cremoris tartari cum aqua vehementer concussis paretur (HAHNEMANN *chem. Annal.* 1788. I. p. 291 sq.), tam arsenico quam plumbo detegendo; illud enim, siue aqua meraca, siue acidis solutum, ab ea instillata sedimentum flauum, hoc siue vino, siue alio liquore solutum atrum dimittit, instillato vitrioli oleo nunquam iterum solvendum, quod posterius utique contingit ferro per hanc aquam praecipitato.

Balsamum

Balsamum sulphuris est solutio sulphuris spissior rubra vel fusca (Pharm. Wirtemb. 2. p. 31.) per oleum quoddam, e. gr. petroleum (*barbadense*), oleum succini (*succinatum*), terebinthinae (*terebinthinatum*), anisi (*anisatum*), amygdalarum (*amygdalatum*), vel lini, cui tamen sub finem olei terebinthinae adhuc portio superadditur (*Balsamum sulphuris Rulandi*), peracta, olim medicis familiaris, tum externo, tum interno usu, hodie haud inique neglecta.

Unable to display this page

difficilius in calcem abeunt, omni splendore ac tenacitate orbam, absoluto quidem pondere auctam, specifico imminutam, aucto ad summum gradum vsque gradum aestu in vitrum, saepius coloratum, vtrumque, modo vna cum corpore quodam combustibili igni candenti exponatur, in metalli perfectam indolem rediens.

I. *Antimonium, Stibium, Stibium vulgare* (LINN. *Syst. nat. III. p. 301.*), puriori suo statu et metallici nitoris particeps, appellant tunc *regulum antimonii, antimonium regulinum*, pondere specifico reliquis, certe officinalibus, metallis inferioribus, ut pondere aquae specifico = 10000 posito = 67021 (BRESSION *histoir. de la societ. de medec. à Paris pour les ann. 1780. 1781. p. 377.*), splendore satis constanti, colore proxime accedit ad stannum, intus ex lamellis aut radiis conflatum; qui saepe radiorum stellae ad instar diuergunt, ignis vi satis leni (gradum 779° vix excedente, si quidem scalam thermometri Fahrenheitiani eo vsque prolongare liceret A. CHR. REVSS *Beschreibung eines neuen chemischen Ofens. Leipz. 1782. 8. p. 67.*) liquatur; vasis clausis igne agitato, quod plurimam partem spectat, in vapores assurgit, in superiori frigidiori vasorum parte in crystallos aciculares argentei nitoris (vocant *flores argenteas*) abeuntes: aëre liberius accedente igne tortum fumum album eructat, leniori at diutius efficaci in calcem albam vertitur, et hanc, nisi nimis exusta sit, fortiori paulo igne vitri rutili formam nanciscentem, et vehementiori adhuc nebulae albae specie

specie aufugientem: Ab omnibus, etiam debilio-
ribus acidis corroditur potius quam vere dissol-
vitur, optime ab aqua regis dicta, vt tamen ex
hac quoque perinde ac ex aliis acidis, sola aqua
largius affusa praecipitari iterum sedimenti albi
specie possit, ceterum eius, prouti reliquorum
acidorum mineralium acrimoniam, suo connubio
mire exaltans, vegetabilibus e contrario, quibus
soluitur, vim emeticam affricans, quam prin-
cipem efficaciam alias atque alias formas indu-
tum, aliis atque aliis corporibus iunctum, nisi aut
nimis igne exustum, aut sulphuri ceraeue inuo-
lutum, in corpus humanum hoc metallum exercet.

At rarius puriori hac forma occurrit antimonium,
vt plurimum sulphuri iunctum lapidibus innidulans,
a quibus quum leni igne liquecat, in frusta auella-
nam nucem aequantia comminutum, et ollae forami-
nibus in fundo pertusae ingestum, quae alteri ollae ad
dimidiam circiter eius altitudinem immergitur, et
tegmine agglutinato munitur, prunis ardentibus tum
cingitur, tum contegitur, separatim, in placentarum
formam excoquitur (G. AGRICOLA de re metallica
L. IX. Basil. 1657. fol. p. 345. SCOPOLI *Anfangs-
gründe der Metallurgie*. Mannheim. 1789. 4. P. II.
C. 10. p. 205. tab. X. F. G. H. I. L. V. CANCRIN
erste Gründe der Berg- und Salzwérkskunde. Francf.
am Mayn. 8. P. IX. Sect. 2. 1786. p. 79 sq. tab.
XV — XXII.).

Vocatur nunc vulgo *antimonium crudum*, Ve-
teribus (Cl. GALENVS περι των ἀπαλων φαρμακων
δυναμεος

δυναμεως βιβλ. ε. Operum Basil. 1538. fol. P.II.
 p. 128. DIOSCORIDES περι ὕλης ἰατρικῆς βιβλ. ε.
 cap. 49. C. PLINIVS *secundus* histor. mundi. a s. GE-
 LENIO. Lugdun. 1582. fol. Libr. 33. Cap. 6. p.
 596 sq.) vti quidem nonnullis (IAC. GRAND *monat-*
liche Unterhaltungen. 1689. p. 490. 497.) videtur *Sti-*
bium vel *Stimmi*, *plumbi sacri* siue *philosophorum*,
radicis metallorum, *marcasitae saturni*, *summi protheti*,
lapidis de vena plumbi, *Saturni philosophorum*,
magnesia saturni, *ultimi indicis*, *balnei regis*, *plumbi*
nigri, *lupi metallorum*, *leonis rubri*, multisque
 aliis nominibus a scriptoribus alchimicis insigni-
 tum, *Spiesglas* vel *Spiesglanz* nomine Germa-
 nis veniens, stibium vulgare Linnaei (*System. nat.*
Ed. XIII. Vol. III. p. 301.), frequentius in Gal-
 lia (N. LEMERY *traité de l'antimoine*. à Paris. 1682.
 8. p. 1.), et quidem prouinciis Britannia, Pictauia
 et Aluernia, in Hungaria (v. BORN *index fossilium*,
quae collegit. Prag. 1772. 8. P. 1. p. 136. 137. et
 FERBER *physikalisch-metallurgische Abhandlungen über*
die Gebirge und Bergwerke in Ungarn. Berlin u. Stet-
 tin. 1780. 8. p. 123. 226. 227. 266.), et Saxonia
 (CHARPENTIER *mineralogische Geographie der churfäch-*
sischen Lande. Leipz. 1778. p. 106. 107. FERBER
neue Beyträge zur Mineralgeschichte verschiedener Länder.
 Mietau. 8. Vol. I. 1778. p. 282.) in naturae sinu
 obuium, ea forma, qua venale vulgo prostat, nigrum,
 eoque colore manus tangentes inficiens, metalli
 more, debilius tamen, nitens, fragile, vt facile con-
 teri in pollen tenerrimum possit, ex fibris fere paral-
 lelis quasi conflatum (spongiosa placentarum vt
 plurimum superior pars metalli siue reguli minorem,
 sulphuris

fulphuris tanto maiorem copiam continet), ponderis specifici circiter = 40643, pondere aquae = 10000 posito (BRESSON l. c.), igni expositum fumum primo sulphuris integri, post cum flammula caerulea sulphuris ardentis eructat, leniori iam fluit, et paulatim in calcem cineream abit, quae denuo maiorem paulo ignis potentiam experta in vitrum ex rubro flauum siue hyacinthinum ponderis specifici circiter 49464 (BRESSON l. c.) conuertitur. Eludit vim solventem aquae, non perinde acidorum, quae, potissimum aqua regis, magna cum efferuescentia illud aggreditur, et metallicam partem, quae tinctum illi flauum maioremque acrimoniam impertitur, a sulphure inuolvente dirimit, quemadmodum lixiuia alcalina sulphur in se recipiunt, eiusque demum interuentu longiori et fortiori actione portionem metalli ipsius. Ratio sulphuris ceterum non semper eadem est; 28 eius partes 100 antimonii inhaerere testatur Ill. MOENCH (*Systematische Lehre von den Arzneimitteln*. Marb. 1789. 8. p. 361.).

Veteres, si quidem eorum stimmi sit nostrum antimonium, vera antimonii virtus medicata latuisse penitus videtur, vix enim (v. DIOSCORIDEM et PLINIVM ll. mm. cc.), nisi externo vsui inferuire, cui quidem hodie vix adhibetur, sibi persuaferant; et tum cosmeticis (ita certe multi interpretantur nonnulla sacrorum Bibliorum veteris testamenti loca v. g. libr. reg. 2. c. 9. v. 30. Ierem. c. 4. v. 30. et Hefekiel c. 23. v. 40.), tum desiccandi atque adstringendi scopo ocularibus (v. GALENVS l. m. c.) medicinis adscripserunt.

Et

Et posteriores quoque his medici diu in externo antimonii usu acquievere, aut hunc quoque praetermiserunt, multi internum (GUID. PATIN lettr. choisies. Cologn. 12. Vol. I. 1692. p. 103. 161. 163. 167. Vol. III. 1691. p. 115.), saltem crudi (v. *Triumphwagen Antimonii Fratris BASILII VALENTINI an den Tag gegeben durch I. THOELDEN.* Nürnberg. 1676. 8. Vorred. et p. 25. 41. 72.), tanquam venenosum detestati, donec KVNCKELIO (Laborator. Chymic. Cap. XXXII. p. 436.), CRATONE A KRAFTHEIM (l. c. L. VI. ep. IV. p. 817. L. VI. ep. 14. p. 43. L. VII. p. 375.), R. LENTILIO (Act. Acad. Caesar. Natur. Curios. Dec. 2. ann. 2. obs. 156. schol.), LE FEBURE (traité de la chymie. 2. p. 964.), N. LEMERY (l. c. p. 5.), FR. HOFFMANNO (observat. physico-chemic. select. Hal. 4. L. III. 1736. p. 249.) aliisque rem per experimenta circumspecta tentantibus, evictum fuerit, antimonium crudeum deglutiri sine noxa posse, et ne vomitum quidem excitare, nisi (N. LEMERY l. m. c. et REISEISSEN diss. sist. antimonii crudi in medicina usum. Argentor. 1721. 4. p. 26.) acido nubendi occasionem nanciscatur, quod quippe metallicas partes ab inuolvente sulphure liberando, hanc facultatem adipiscatur, ut igitur monendi serio sint medici, alio ut plurimum scopo antimonium praecipientes, nisi hoc excidere velint, caueant, ne, ventriculum occupante saburra acida, aut cum potulentis, cibis, medicamentis acidum liberum continentibus, porrigant, ut potius, quo tanto tutius agat, terram acidum absorbentem v. c. magnesiā albam, lapides cancrorum, addant.

Qua cautela adhibita egregie refoluit tenaces humores, transpirationem insensibilem promouet, ac sudorem pellit, et sanandis tum pecudum e. g. equorum (D. MONRO l. c. l. p. 286.) ac porcorum (HAHNEMANN ibid. *Hamburgisch. Magaz.* Vol. X. 1752. p. 136. *Gentleman's Magazine* for 1753. mens. Sept. p. 444.) morbis conducit, tum in humanis morbis chronicis, systema potissimum lymphaticum ac cutem (BELL treatise on ulcers etc.) afficientibus, etiam venereis, quo quidem in casu aut cum mercurio dulci (VOGLER *pharmaca selecta.* Wezlar. 8. Ed. 3ia. 1792. p. 141.), aut more HUXHAMI (Oper. omn. Vol. III. p. 143.) cum $\frac{4}{5}$ argenti viui, et $\frac{2}{5}$ sulphuris in aequabilem puluerem (audit nunc *Aethiops antimonialis Huxhami*) coniungitur, in scrophulis aliisque glandularum obstructionibus ac tumoribus (BALDINGER in *Pharmacop. Edinburgens.* edit. in Germania alt. Bremae. 1784. 8. p. 382. 383.), etiam mesentericarum, ipsa haec mala saepius excipiente atrophia (IVNCKER de antimonii crudi usu interno. Hal. 1750. 4.), aliorum viscerum, nisi in scirrhus pronis (Pharmac. rational. denuo corr. et auct. Cassell. 1782. 8. p. 69.) infarctibus, et febribus intermittentibus, quae ex hoc fonte proveniunt (MYRALTUS, qui tertia parte corticis cinchonae temperatum imperat, act. Ac. Caes. Natur. Curios. Dec. 2. a. 8. DE VINQUADES ibid. Cent. 6. obs. 40. KVNCKEL l. c. p. 444.), adeo ad continuam vergentibus (REISEISSEN l. c. §. XXV.), aut symptomatibus convulsivis, si quidem cum radice paeoniae permisceatur (P. HERMANN cynosur. mater. medic. cur. l. BOECLERI. Argent. 4. P. III. p. 98. 99. REISEISSEN

EISSEN l. c. p. 39.), aut doloribus arthriticis (KVNCKEL l. c. p. 434.) stipatis, in arthritide ipsa (KVNCKEL l. c. p. 432. 438. P. HERMANN l. c. p. 99. FR. HOFEMANN medic. ration. systemat. T. IV. P. 2. p. 442. IVNCKER l. c. SACHS apud REISEISSEN l. c. §. XXIV. p. 34. LVDWIG comment. de rebus in scientia naturali et medicina gestis. Lips. 8. Vol. I. 1752. p. 110. ANONYMVS Recueil periodique d'observations de medecine, de chirurgie et de pharmacie à Paris. 8. T. III. 1755. mens. Nov. art. III. p. 396. BALDINGER l. c. p. 383.), metastatica quoque et pictonum praesertim colica (C. STRACK observat. medicinal. de colica pictonum, maximeque ob arthritidem. Francof. et Lips. 1772. 8. p. 14. 60.), in rheumatismis (SCHOENHEYDER act. soc. reg. med. Havniens. 8. Vol. II. 1791. n. 17.) et catarrhis pertinacibus, in morbis cutaneis chronicis (BALDINGER l. c. p. 382.), potissimum scabie (P. HERMANN, IVNCKER, ANONYMVS ll. mm. cc. TISSOT l. c. cap. 25. §. 312. n. 48. CRATO A KRAFTHEIM l. c. L. VI. p. 53.), etiam quam maxime rebelli (REISEISSEN l. c. §. XXII. p. 30. TESSARI gazette salutare. Bouillon. 1763. SCHOENHEYDER l. m. c.), ipsa lepra (BOYLE medic. exper. p. 52.), in achoribus, fauis, lichenibus, tinea, faciei exulcerationibus (VOGLER l. c. p. 141.), ophthalmia ex metastasi nata (VOGLER l. m. c.).

Sunt etiam, qui in aliis vlceribus (IVNCKER l. c.), gonorrhoea (IVNCKER l. c.), dysenteria (P. HERMANN l. c. p. 99.), colica (ANONYMVS in Recueil periodique etc. l. c.), ea quoque, quae plumbi usum improuidum sequitur (IDEM et IVNCKER ll.

mm. cc.), hydrope (P. HERMANN l. m. c.), morbis convulsivis IVNCKER l. m. c.) paralyfi (Pharmac rational. l. m. c.) sanandis, vermibus fugandis (ANONYMVS recueil periodique etc. l. c.) vsum antimonii internum suadent.

Porrigitur autem antimonium crudum, in tenuissimum pollen comminutum, scrupuli dimidii vel integri, imo drachmae dimidia, quin integrae pondere, aut, quamvis ea forma iusto tardius agat, cum extracto lignorum aliove (REISEISSEN l. c. §. XVII. p. 25.), vel cum extracto corticis peruviani et syrupo quodam congruo in pilulas (VINQUEDFS l. c.), aut cum conserua rosarum (P. HERMANN l. c. p. 98.) in bolum, aut, KVNCKELIO (l. c. p. 424.) praeeunte, cum aequali pondere amygdalarum dulcium, media parte corticum citreorum, et necessaria sacchari copia (BALDINGER l. m. c. p. 383.) in morsulos redactum, quorum singuli drachmam antimonii dimidiam comprehendunt. Optime autem exhibetur forma pulveris, nullo superveniente vehiculo fluido deglutiendi, quo tum in casu, melius quam nitrum vel lapides cancrorum, duce KAEMPEIO (*Pulvis purificans* VOGLER l. c. p. 141.) praeter saccharum magnesia albae pars quarta, aut in gratiam saporis aroma quoddam, aut, si de arthritide debellanda agatur, extractum vel folia sicca aconiti adici possunt: Sunt, potissimum inter Veteres, qui, in petia ligatum, decoctis praesertim lignorum, ad vim eorum acuendam, addi iubent; at aquam nihil aut perparum eius extrahere vel soluere, nisi sale quodam adiutam, quod antimonii efficaciam immutare

tare mirifice aut intendere praeter expectationem medici potest, suo iam tempore contra BOHNIVM (Dissertat. chymic. physic. Lipsi. 1696. 8. n. V. §. 7.) asseuerantem monuit (l. c.) N. LEMERY, confirmare MENGHINI (Comment. Instit. Acad. Bononiens. T. II. P. 2.), LOESECKE (l. c. p. 206.), MOENCH (l. c. p. 362.) et alii.

At tantum abest, vt crudum modo antimonium medicorum inferuiat vsui, vt potius mille modis praeparatum a primis frequentioris vsus medicati incunabilis non adhiberetur tantum, sed a chemica praecipue medicorum secta (v. ALEX. V. SVCHTEN von den großen Geheimnissen des Antimonii, durch I. THOELDEN. 1604. Vol. I. II. 8. BASILIUS VALENTINVS II. CC. PARACELSVS magnae chirurgiae. P. I. l. 1. c. 9. l. 2. c. 10. P. II. l. 1. c. 3. 5. l. 5. archidoxorum l. 6. cap. de magisteriis marcasitarum; de vita longa l. 3. c. 6. de morbis ficcis l. 5. libro de morbis amentium, tractat. de lepra, libro de gradibus et compositionibus receptarum; OSW. CROLLIVS basilica chymica, aucta a I. HARTMANNO, ed. a I. MICHAËLIS et G. E. HARTMANNO. Lipsi. 1634. 4. p. 217 sq. B. V. HELMONT de febribus. C. XV. Oper. omn. ed. a FR. M. V. HELMONT. Amstelaed. 1648. 4. p. 55. ANGELVS SALA Opera medico-chymica. Francof. 1647. 4. p. 302 sq.), neglecto et detestato fere simpliciori crudi vsu, longe praeferretur, vt multi ex hoc antimonio et sexcentis ex eo paratis medicinis (de quibus v. N. LEMERY l. c. ALEX. CAMERARIUS diss. de antimonio. Tubing. 1735. 4. D. E. P. MEYDER analysi antimonii physico-chymico-rationalis.

nalis. Dresd. und Leipz. 1738. 8. Considerations on the use and abuse of antimonial medicines in fevers and other disorders, containing a chemical examination of all the antimonial preparations in the several dispensaries, and a special inquiry into the nature, properties and effects of febrifuge medicines, particularly emetic tartar, Dr. JAMES and the Edinburgh powder. Edinb. 1773. SAUNDERS de antimonio eiusque usu in morbis curandis. Lond. 1773. EBELL diss. de antimonialium medicamentorum differentia. Goetting. 1784. 4. R. H. STENDER diss. analecta de antimonii crudi et antimonialium praecipuorum usu medico. Goetting. 1785. 4. JACQUET histoire abrégée de l'antimoine et particulièrement de ses préparations. à Paris. 1786. 8. SCHLOTTMANN analecta de medicamentis antimonialibus nonnullis sulphuratis. Erford. 1792. 4.), non in desperatis modo, sed in omnibus fere morbis princeps, atque vnicum prope peterent auxilium: Quibus exaggeratis atque absurdis medicorum sua aetate celeberrimorum laudibus si addas execrandam medentium eius aevi, quo antimonii usus increbuerat, in inuestigandis morborum curandorum veris causis incuriam, intempestivum, qui non poterat non inde evenire, atque incongruum toties medicamentorum horum levi medici errore periculosissimorum usum, difficilem multorum eorum pharmacorum praeparationem, damnandam multorum chemicorum et pharmacopoeorum in iis conficiendis negligentiam, et perpetratas tot tantasque ob enumeratas causas per antimonialia necesse, mirari profecto non poteris, multos dexterrimos et religiosos

ligiosos medicos antimonii et paratorum ex eo remedium vsum internum abhorruisse, et ordinem medicum Parisinum (v. Journal des sçavans ad ann. 1766. GUID. PATIN l. c. Vol. I. p. 9. 133. et Vol. V. 1695. p. 88. BALDINGER *Magazin für Aerzte*. fasc. X. p. 915.), eundem penitus proscripsisse, atque integro demum elapso seculo, quum praesertim egregia pulveris carthusianorum, cuius parandi modus primis temporibus arcanus habebatur, efficacia horrorem illum dissipare inchoaret, iterum permisisse.

Sunt tamen inter haec medicamina antimonialia adeo acria, vt ne audacissimi quidem eorum praecones horum vsum internum commendarent, externum solum, vbi exedentibus pharmacis opus erat, imperarent; sunt alia, interno quidem vsui destinata, at propter violentam, facillime periculosam, inaequalem atque infidam efficaciam reprobanda; sunt porro, quae, quamuis satis potentia, vt circumspccto in iis adhibendis opus sit medico, tuto tamen agunt, vomitum mouent, minori pondere exhibita mucum incidunt, atque ex pectore potissimum exturbant, sudorem ac transpirationem insensibilem promouent, minimo pondere propinata spasmos sedant; sunt alia magis adhuc cicurata, quae, modo rite parata fuerint, rarissime vomitum, aluum potius aut sudorem mouent, mucum aliosque humores praeter naturam spissos attenuant; sunt denique inter haec antimonialia, praesertim Veterum, medicamina, quae, etsi multa, difficili, pretiosa saepe, arte fabricata, omni fere virtute salutari cassa esse, sana ratio atque experientia dicitur:

Ne de iis dicam, quae nomen quidem ab antimonio fortita, virtutem tamen suam illi non debent, cuius quippe, si solida fequaris experimenta, aut nihil aut perparum continent.

PRAEPARATA.

I. Externo vsui deftinata.

1. *Butyrum antimonii, Oleum antimonii, Oleum antimonii glaciale, Oleum antimonii corrosiuum, Oleum antimonii cum mercurio sublimato* (BASIL. VALENT. l. c. p. 155.) *Causticum antimoniale, Sal antimonii muriaticum, Antimonium f. Stibium salitum, Murias antimonii, Sperma draconum venenatorum*, siue ex antimonio crudo et mercurio sublimato corrosiuo (BASIL. VALENTIN. l. m. c.), siue ex antimonio crudo et mercurio dulci (LEMERY l. c. c. 61.), siue ex antimonio crudo et mercurio praecipitato albo (IDEM. l. c. c. 64), siue ex antimonio crudo, alumine vsto, bolo armena, et fale communi (SCHROEDER pharmacopoea medico-chymica, opera P. ROMMELII. Vlm. 1685. 4. p. 428. b.), siue ex antimonio crudo, fale communi et argilla figulina (BASIL. VALENTIN. l. c. p. 165.), siue ex antimonio crudo, fale communi et laterum puluere (AL. VAN SUCHTEN l. c. p. 259. 376.), siue ex antimonio crudo, fale communi et vitriolo ferri ad albedinem (GLAUBER furni philosophici. Francf. 8. P. II. 1652. p. 131.) vel rubedinem (SCHROEDER l. m. c. p. 429.) vsque exvsto, vel posterioris in locum recipiendo colcothar vitrioli (BECCHER *chymisch. Rosengarten*, von FR. ROTH-SCHOLZ.

SCHOLZ. Nürnberg. 1717. 8. p. 76. 77. STAHL fundament. chymiae dogmaticae et experimentalis. Norimb. 4. P. II. p. 89.), siue ex antimonio crudo, sale communi, et vitrioli, quod vocant, oleo (WALLERIVS *physische Chemie, übers. von WEIGEL*. Leipz. 8. P. II. 1776. cap. XIX. §. 6. 2. 6. p. 196.), siue ex antimonio crudo, sale communi et alumine, siue ex antimonio crudo, sale ammoniaco et vitrioli oleo (WALLERIVS l. m. c.), siue ex antimonio vsto, sale communi et vitrioli oleo (*Chemisch. Journal*. Lemgo. 8. P. VI. 1781. p. 76. Pharmac. rational. etc. p. 94.) paratum, siue loco antimonii crudi calce antimonii solo igne vsta (STAHL l. c. P. I. §. 30. p. 209. LEMERY l. c. cap. 51.), aut hepate (LEMERY l. c. cap. 52.), aut croco antimonii, aut antimonio diaphoretico, aut vitro, aut regulo antimonii (LEMERY l. c. cap. 36 - 43. 62. 63. 65.), aut antimonii floribus regulinis (IDEM l. c. cap. 69.) vel albis argenteis (IDEM l. c. cap. 57.), aut sulphure aurato vna cum mercurio sublimato corrosiuo igni expositis natum, siue ex antimonii regulo in vitrioli oleo dissoluto et sale communi (GÜNTHER *neueste Entdeckungen in der Chemie*. VII. p. 81.), siue ex antimonii vitro, sale gemmae, et terra figulina (I. RHENANVS opera chymiatrica. Francof. 1688. p. 55.), siue ex regulo (*Chemisch. Annal.* 1786. l. p. 55.), aut croco (MOENCH l. c. 1. p. 305.), aut vitro antimonii, sale communi et vitrioli oleo (GOETTLING *neueste Entdeckungen in der Chemie*. X. p. 103. et *practische Vortheile und Verbesserungen verschiedener Operationen für Apotheker*. Weimar. 1789. p. 203.) conflatum, siue ex antimonii regulo (AL. V. SVCHTEN l. c. p. 269. LEMERY l. c. cap. 51.)

MORT collectan. chymic. Leidenf. c. 51.), aut floribus regulinis (AL. V. SVCHTEN l. c. p. 259. GLAUBER l. c. P. I. p. 57. 58.), aut antimonio diaphoretico (MOENCH l. c. p. 381.), aut vitro (FR. I. MÜLLER diff. analecda de vitro antimonii. Goetting. 1757. 4.) combinatis ortum, ex metallicis antimonii particulis et fortissimo eoque praedominante salis communis acido compositum, ita, vt, quamuis in loco frigidiusculo et sicco solida glaciei, imo crystallo-
rum regularium forma compareat, aëris libero accessui patens deliquescat, et, quemadmodum etiam leni calore agitatam, olei faciem externam induat, cetera acerrimum, vt ideo verrucis, luxurianti vlc-
cerum (nisi ossa denudata sint) carni aliquando, hodie tamen rarius adhibeatur paulo frequentius in sta-
phylomate (RICHTER *chirurgisch. Biblioth.* Vol. III. p. 647. XI. p. 515.) et maculis corneae, quo qui-
dem in casu eius guttula penicilli ope parti laesae caute illinitur, eaque deterfa lacte tepido idem locus lauatur. Commendauit iam LE ROUX (Memoir. de la societ. de medecin. à Paris. Vol. 2.) et (Journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. 8. à Paris. T. LXV. 1785. Octobr.) COLOMBIER vulneribus a cane rabido inflictis illinendum, polypis intestini recti, aurium, narium, qui penicilli ope illa con-
tinguntur, consumendis LOEFFLER (*Beyträge zur Arzneywissenschaft und Wundarzneykunst.* Leipz. und Altona. 8. P. I. 1791.), si quidem purum sit, coloris fere et odoris expers, ab aqua distillata statim lactis faciem refert, et puluerem album (*Mercurius vitae*) dimittit.

Oleum antimonii, Oleum antimonii liquidum, siue addito vitrioli oleo in praeparatione ipsa aqua (BALDINGER *Magazin für Aerzte*. fasc. 8. p. 665.), siue repetita eaque periculi plena (BOERHAAVE *element. chemiae*. P. II. p. 522.) butyri distillatione, siue eiusdem (STAHL *l. m. c.* P. I. p. 198.) deliquio in aëre humido peractō natum, maiore eaque permanente fluiditate, a maiore, qua salis acidum temperatum est, aquae copia pendente, a butyro discrepans, acrimonia paulo inferius, ceterum adhuc fatis ingenti, vt inferuire chirurgicis vñibus possit, et commodius quidem inferuiat, quam butyrum, hinc crebrioris vñus.

Butyrum antimonii lunare, Oleum glaciale antimonii lunare (LEMERY *l. c.* cap. 49) sola praeparatione, cui scilicet loco mercurii sublimati lac lunae aut luna cornea adhibetur, ab altero antimonii butyro distinctum.

Butyrum antimonii martiale! (LEMERY *l. c.* cap. 4. et 43.), *Liquorisch Oel* (BASIL. VALENTIN *l. c.* p. 174.), a butyro antimonii vulgari parum distinctum, nisi velis, loco antimonii crudi regulum antimonii martialem in eius praeparatione adhiberi.

Liquor Pellegrini (LEMERY *l. c.* cap. 35.) Butyrum antimonii dupla spiritus sulphuris portione temperatum, mitius quidem butyro meraco, at fatis adhuc efficax.

Oleum antimoniale, Spiritus mellis ab antimonio abstractus (ANGEL. SALA *oper. medico-chymica*.
M 5 mica.

mica. Francof. 1647. 4. p. 356.). Butyro utique mitius, at in mundandis sanandisque vlceribus ac gangraena, in exedendis pustulis, teste SALA (l. m. c.) fatis adhuc potens.

Oleum antimonii compositum (BASIL. VALENTIN. l. c. p. 156. SCHROEDER l. c. p. 430.) ex antimonio, sulphure, sale armoniaco et calce viva repetita cum residuo permixtione et distillatione paratum, in vlceribus pertinacissimis commendatum.

Balsamum antimonii (BASIL. VALENTIN. l. c. p. 94 — 97.), ex aceto distillato cum vitro antimonii digesto, humore superfluo per distillationem orbato, aut albumine ouorum coctione indurato, vitello exempto incluso, et cum eo in deliquium abeunte, aut (*Liquor vulnerarius* BASIL. VALENTIN. l. c. p. 125.) in loco humido deliquescente paratum, flauum, in vulneribus recentibus vlceribusque commendatum.

Balsamum vulnerarium antimonii rubrum (BASIL. VALENTIN l. c. p. 153.), ex antimonio, sale gemmae et argilla figulina per distillationem paratum, noua distillatione humoris plurima parte orbatum, et super marmor terendo resolutum, in vlceribus inueteratis collaudatum.

Flores antimonii cum alumine (LEMERY l. c. cap. 6.) grisei, exsiccandis vlceribus et consumendae carni luxurianti inferuiunt.

Unable to display this page

gulus antimonii lunaris WALLERIVS l. c. P. II. Sect. 3. 1776. p. 240.), aut fundendo antimonii calcem cineream cum pinguedine, carbonibus et nitro (KVNCKEL laborator. chemic. p. 455.), vel cum lapide calcario carbonibusque contusis (SPIELMANN institut. chem. §. 87. Exp. 116. n. 1.), vel cum fluxu nigro (SCHEFFER chemisch. Föreläsning. §. 334.), vel cum cineribus clauellatis et carbonum puluere obtentus, modo igne validiori massa aequabiliter liquata, scoriae praesertim satis fluidae et lente frigefactae fuerint (STAHL l. m. c. p. 483. 502 sq. IACOBI de regulo antimonii stellato. Erford. 1692.) cum nitore argenteo et intus texturam radiatam, et in superficie stellam ex fibris diuergentibus conflata (Regulus antimonii stellatus, Regulus alchemisticus) monstrans, ceterum fragilis et facile in puluerem comminuendus, a plurimis acidis corrodendus, a paucioribus vere dissoluendus, cum nullo tam arctam iniens copulum, vt non sola aqua infusa praecipitari queat, aquae regis colorem aureum impertitur, olim, rarius pulueris, qui, quamuis exili duorum ad octo vsque granorum pondere exhibitus, nimis violenter agit, quam infusi, potissimum yinosi (*Vinum emeticum*) specie adhibitus, ita vt pulueri (LEMERY l. c. P. IV. cap. 11.) vel calici (*Pocula emetica, Calices vomitorii*), ex hoc regulo vel solo (LEMERY l. m. c.) vel duabus tribusue stanni partibus temperato (TEICHMEYER institut. chem. len. 1729. 4. p. 233.), vel globulis (*Pilulae perpetuae, Pilulae aeternae*), ex eodem regulo fuis (LEMERY l. m. c.) per noctem infundatur vinum (FAVCKEN de solutione reguli et vitri antimonii in diuersis vinis etc. Vindob. 1767.),

1767.), quod, etsi pondere vix imminutus sit regulus, vnciae mediae ad quatuor vnciarum dosi propinatum, vomitum ciet, nonnunquam vehementissimum. Globuli illi integri deglutiti aluum movent, et per aluum excreti ac sollicitè abluti quondam multoties eidem iterum scopo adhibiti fuerunt, nunc obsoleti.

Regulus antimonii iouialis, Electrum minus multis vocatur, regulus antimonii martialis cum media vel aequali portione, vel duabus partibus stanni liquatione commixtus, iisdem cetera vñibus olim inferuiens.

Regulus antimonii saturninus, olim nonnullis ex aequali plumbi et reguli antimonii copia colliquefendo paratus (LEMERY l. c. P. IV. cap. 17.), interno vsu praecedentibus magis funestus, externo superfluous.

Regulus antimonii venereus nonnullis audit regulus antimonii cum aequali cupri portione colliquatus, similiter exoletus.

Rete Vulcani (STAHL l. m. c. p. 507.), est regulus antimonii martialis cum regulo venereo colliquefactus, reticulata textura a ceteris distinctus, medici attentione indignus.

Regulus metallorum, Electrum maius est regulus antimonii martialis cum stanno et cupro confusus, medicinae nomen vix promeritus.

Regulus antimonii lunaris regulus antimonii cum tribus argenti purissimi quartis partibus confusus

fusus (LEMERY l. c. P. IV. cap. 13.), simplicioribus, si ad virtutem salutarem respicias, nequaquam superior.

Regulus antimonii solaris regulus antimonii cum octava auri parte fusus (LEMERY l. c. P. IV. cap. 12.), virtute salutari praeter ambiguum, quam antimonio debet, cassus.

Regulus antimonii medicinalis, Antimonium diaphoreticum rubrum, Febrifugum Craanii (R. A. VOGEL progr. de varia interque hanc optima reguli antimonii medicinalis parandi ratione. Goett. 1761. 4.), antimonium aut cum nitri quarta (SCHVLZE praelection. ad dispensat. Brandenburg. p. 283.), sexta (KOPPE de antimonio eiusque regulis. len. 1733. p. 12.), vel octava parte (DIETERICH commerc. litterar. noric. 1731. p. 133.), aut cum sale communi et quinta tartari crudi parte, aut cum sale communi et quarta (CARL de analysi reguli antimonii medicinalis. Hal. 4. 1698. p. 13.), sextae (TEICHMEYER l. c. p. 225.) salis tartari parte, aut (ob nitidum colorem *Rubinus antimonii, Magnesia opalina*) cum aequali nitri et salis communis copia colliquatum, nitoris potius vitrei, quam metallici, saporis et odoris experts, aquae vim dissolventem recusans, ad aërem non humescens, coloris obscuri, si in pollen conteratur, spadicei, ab antimonii hepate minori longe salium copia, ab antimonio ipso, si quidem sollicitè elotus fuerit, minori sulphuris portione et partis metallicaë indole calci potius aemula (CARL l. c. p. 23. 26.) distinctus. Fuere (v. inter alios FR. HOFFMANN in notis ad PO-

TERII oper. omn. p. 560 sq. CARL l. c. p. 30 sq.), et sunt adhuc, qui tanquam medicinam vomitum cientem, et, si quidem parciore praebio propinetur, humores et lympham potissimum attenuantem, sudores pellentem, in febribus malignis (ROLLWEG apud CARL l. c. p. 34.) atque intermittentibus (vt multi sibi persuadeant, febrifugum arcanum Bataui medici CRAANEN in eo latuisse), in hydrope (quo quidem in casu optime mercurio dulci iungitur HENNICKE apud CARL l. c. p. 34.), arthritide, morbis cutaneis, subtilissime comminutum granorum sex ad scrupuli vsque et maiorem adhuc dosin aut pulveris forma aliis intertritum, aut cum extracto cinchonae in boli, aut cum gummiresinis in pilularum speciem redactum praecipiunt.

Hepar antimonii, multis *Crocus antimonii*, aut solum detonando, aut (*Crocus Rulandi*). simul fundendo antimonium crudum cum nitri aequali, vel media (LEMERY l. c. P. IV. cap. 21. BAUME l. c. II. p. 342.), vel diuersa (LEMERY l. m. c. cap. 19. 20.) portione, aut fundendo cum aequali (WALLERIVS l. c. II. 3. cap. 19. §. 10. II. A.) duplaue (MEYDER l. c. p. 28.) cinerum clauellatorum, aut aequali tartari crudi (BASIL. VALENTIN. l. c. p. 123. 24.) copia impetratum, duplici vt plurimum post refrigerationem strato constans, altero pallidiori, potissimum salino, altero opaco scoriae instar nitente et fragili, colore obscuriori hepar referente, hoc praecipue in vsum medicum adhibito, rarissime tamen, antequam aquae feruidae ope ab omni sale liberatum fuerit, priscis quoque temporibus, granorum duorum

duorum ad octo vsque pondere hominibus, frequentius etiamnum equis, quibus ab vncia media ad integram ingestum tum transpirationem cutaneam, tum pabuli appetitum auget.

Elotum hoc hepar audit

Crocus antimonii, *Crocus antimonii lotus*, *Crocus metallorum*, *Hepar antimonii lotum*, quod remedii genus coquendo cum aqua scorias a regulo antimonii simplici superstites obtineri similiter potest, calx antimonii imperfecta, insipida, ex fusco lutea, quondam cum extrinsecus in clysteribus contra colicam ano iniectis (SCHROEDER l. c. p. 418.), et infusi aquosi specie tanquam lenius detergens in morbis oculorum (LEMERY l. c. P. IV. c. 16.), aliis quoque medicinis ocularibus adiecta (J. JANIN memoir. et observat. sur l'oeil. Lyon et Paris. 1771. 8. p. 445. 447.), tum interne granorum trium pondere ad scrupuli dimidii pondus (SCHRÖDER l. m. c.) scopo vomitum aluumque ciendi, quod quidem summa cum violentia perpetrat, idcirco recentioribus medicis neglecta, et veterinariis (MEYDER l. c. p. 44.) relicta, atque in varia pecorum lue (Philosophical and chemical analysis of antimony. London. 1747. 8. p. 22. et app.) salutaris, tum parandis vinis aliisque liquoribus (LEMERY l. m. c.) emeticis, et tartaro inprimis emetico (MYNSICHT l. c. p. 13.) adhibita.

Calx antimonii, *Calx antimonii per se* (BASIL. VALENTIN. l. c. p. 89.), *Cinis antimonii*, *Antimonium incineratum* (MEYDER l. c. p. 100.), nonnullis (v. g. GRÜNLING florilegium chymicum p. 83.)

Terra

Terra sancta Rulandi, nihil nisi antimonium, ignis vi aut solummodo sulphure suo exutum, tunc cinereum, et violentissime emeticum (BOERHAAVE element. chem. T. II. p. 507.), aut sulphure dissipato fortiori igne in calcem albam exustum, omni virulenta (FR. HOFFMANN observat. physico-chemic. select. L. III. obs. 3. p. 250. MEYDER l. c. p. 103.) et fere dixerim, salutari quoque vi orbem, propter hanc inaequalitatem hodie neglectum.

Pulvis antimonii fixus (BASIL. VALENTIN. l. c. p. 111 — 113.), ruber, ex antimonio, per aquam fortem dissoluto, separata per distillationem aqua forti, per aquam pluviam soluto, hac per distillationem iterum expulsa, per acetum distillatum, et hoc per tertiam distillationem secreto, per vini spiritum soluto, posteriori per ignem abacto natus, VALENTINO commendatissimus.

Mercurius vitae, Mercurius mortis, Pulvis angelicus, Pulvis emeticus, Magisterium antimonii, Poudre d'Algaroth, albus, ex antimonii haud penitus calcinati et spiritus salis acerrimi connubio natus, ex butyro vel oleo antimonii per aquam meracam praecipitatus, cum nitro detonans, igne facillime liquandus, et in vitri potius (*Vitrum antimonii succineum*), quam (BOERHAAVE l. m. c. p. 523.) reguli (*Regulus antimonii aculeatus*) speciem, nisi materia combustibili et alcali quodam intercedente, abiens, argenti viui (LEMERY l. c. P. III. c. 35. et BOERHAAVE l. m. c.), nisi fortuito illo inquinatus, quicquid PARACELSVS (Archidoxor. magic. L. V. et X.), et post eum R. A. VOGELIUS (in diss. Mercurius

vitae mercurii non experts. Goetting. 1765.) contradixerint, experts, refracta etiam paucissimorum granorum dosi violentissimos excitans vomitus, ideo a plurimis (v. inter alios E. L. ESTEVE libell. quæst. alter. in quæstion. chemic. propugnat. Monspel. 1759. 4.) repudiatus, et nostra ætate vix adhibitus, nisi sale armoniaco, aceto vel cremore tartari cicuratus.

Vitrum antimonii (BASIL. VALENTIN. l. c. p. 91 sq.) ex omnibus antimonii calcibus igne paulo violentiori, facilius adhibita borace (BASIL. VALENTIN. l. c. p. 92. MATTHIOLVS commentar. in DIOSC. L. V. c. 59.), sed medicato vsui minus idoneum, nitidius, colore hyacinthi tinctum, magis pellucidum et magis efficax ex calcibus nec nimis exustis (LEMERY l. c. P. IV. c. 32.), nec sulphure suo omni spoliatis (LEMERY l. m. c. cap. 2. BERGMAN de antimonialibus sulphuratis. §. II. Opusc. Vol. III. p. 168 sq.) proueniens, durum, fragile, tenuiora frustra si luci obuersentur, diaphanum, acidis omnibus, etiam laruatis, quibus vim emeticam imperitur, patens, hinc princeps vinorum emeticorum, tartari emetici, aliorum egregiorum medicaminum materies, olim a nonnullis e. g. MATTHIOLO (l. m. c.), ANGELO SALA (l. c. p. 330.) pollinis tenerrimi cum saccharo aut conferua subacti specie a granis tribus ad nouem vsque tanquam medicina aluum vomitusque mouens intus exhibitum, licet iam BASIL. VALENTINVS l. c. p. 94.), LEMERY (l. c. P. IV. cap. 2.) aliique experti monuerint, iusto violentiorem et periculosum esse eius effectum, quæ etiam causa est, quare nostra ætate hac forma medicis non inferuiat.

Puluis

Pulvis emeticus Monckii, Ramoneus, ex antimonii regulo fuso, et cum superiniecta aequali nitri copia detonante, superaffundendo aliquoties et defundendo iterum vini spiritum natus, granorum sex ad decem pondere datus violentos vomitus ciet (FR. HOFFMANN de cauto et praestantissimo vomitoriorum usu. §. 3. Opusc. medic. Dec. II. diss. 7. p. 418. 419.).

Flores antimonii variorum colorum (ANGEL. SALA l. c. p. 336 sq. LEMERY l. c. P. II. cap. 1.), *Flores antimonii* (MEYDER l. c. p. 110. 111.), sulphur antimonii partis metallicaе portione nunc maiori nunc minore inquinatum, hinc partim album, partim flauum, partim rubrum, parco iam vnus ad quatuor granorum pondere pulueris specie propinatum, violentos (LEMERY l. m. c.) vomitus excitans, eademque facultate vinum, tartarique cremorem perfundens, hinc, quamuis ab ANGELO SALA (l. c. p. 338.) multopere praedicatum, exoletum.

Flores antimonii rubri (ANGEL. SALA l. c. p. 339. LEMERY l. c. P. II. cap. 7. 8.), *Tinctura antimonii sicca Garmanni* (MEYDER l. c. p. 111.). Sulphur antimonii parte metallica adhuc impraegnatum, eaque colore aurantio tinctum, per salem armoniacum sublimatum, eoque per subsequentem elutriationem exutum, a tribus ad duodecim grana exhibitum, mox praecedentibus floribus mitius agens, incertae tamen (MEYDER l. m. c.) efficaciae.

Flores antimonii cum sale communi (LEMERY l. c. P. II. cap. 5.) albi, separato per elotionem sale, vomitum excitant.

Flores antimonii nitrosi (LEMERY l. c. P. II. c. 2. 3.) detonando nitrum cum duplici aut aequali nitri portione sublimati, albi, elutriato quamvis fale, vomitum excitant.

Flos stibii Helmontianus (BOERH. elem. chem. P. II. p. 329.) ex antimonio aquae regis ope in pulvis speciem resoluta, exsiccata, et cum fale ammoniaco violento igne in flores omnium fere colorum sublimato natus, truculentos suscitatur vomitus, omnino post elotum per aquam falem insipidus (*Flos stibii Helmontianus emeticus dulcis*) et mitior (BOERHAAVE l. m. c. p. 326.).

Magisterium antimonii diaphoreticum (ANGEL. SALA l. c. p. 347.) est vitrum antimonii in subtilissimum pollen comminutum atque aceto distillato imbutum, ab ANGELO SALA (l. c. p. 348.) dosi granorum trium ad novem cum vino maluatico deglutitum, vel cum coralliis rubris, matre perlarum, cornuque cerui calcinatis (*Bezoarticum antimoniale* ANGEL. SALA l. m. c.) subactum, oleo cinnamomi et caryophyllorum crocoque conditum, atque in trochiscos redactum, valdopere commendatum.

Acetum emeticum (LEMERY l. c. P. IV. cap. 2.) ex vitro antimonii paratum, minus efficax, si cum aceto distillato, quam si cum aceto crudo aut ex aerugine vi ignis extorto paratum fuerit, quo quidem posteriori in casu utique pars maioris efficacitatis ad cupreas particulas aceto huic esurino non raro infixas redit.

Tinctura ex croco metallorum Bickeri (SCHRÖDER l. c. p. 437.) est acetum acerrimum croco
hoc

hoc impraegnatum ad mellis vsque spissitudinem coctum.

Vinum emeticum (LEMERY l. c. P. IV. cap. 11. et 21.) vinum generosum antimonii aut regulo in calices vel globulos formato vel in puluerem contuso, aut hepati, aut croco, aut vitro infusum, et nycthemeri vel maiori temporis spatio elapso decantatum, viribusque antimonii emeticis magis minusue grauidum, tutius ex tempore parandum, tartari emetici iustam copiam in vino dissoluendo.

Aqua benedicta Rulandi (SCHRÖDER l. c. p. 443. 444.) vinum, cereuisia, aqua mulsa aut distillata, aliusue liquor morbo curando inferuiens, infundendo vitro vel croco antimonii vi emetica praeditus.

Claretum purgatorium, Vinum hippocraticum antimoniale (SCHRÖDER l. c. p. 224.) infusum vitri antimonii vinosum saccharo et aqua cinnamomi conditum.

Syrupus vomitiuus (SCHRÖDER l. c. p. 290.) vinum emeticum, cinnamomo et aqua rosarum conditum, et cum saccharo in syrupum redactum.

Oxyfaccharum vomitiuum (SCHRÖDER l. m. c.) acetum emeticum, cum saccharo in fyrupi speciem subactum.

Tinctura antimonii acida (ROSENSTENGEL instit. chemico-pharmaceut. Francof. 1618. 4. p. 672.) ex aceto emetico in mellis spissitudinem cocto ope spiritu vini parata.

Tinctura antimonii (BASIL. VALENTIN l. c. p. 94 sq.) ex aceto antimonii cum vitro antimonii pa-

rato, separato per distillationem et iteratam aquae pluviae infusionem aceto, ope spiritus vini confecta.

Elixir antimonii (BAS. VALENTIN. l. c. p. 106.) ex aceto emetico cum floribus antimonii rubris parato, separata per lenem distillationem aceti portione, ope spiritus vini confectum.

III. *Praeparata, interno praesertim usui dicata, vomitum excitando potissimum efficacia.*

Tartarus emeticus, Tartarus stibiatus, Tartarus antimoniatum, Tartarus antimonialis, Antimonium tartarifatum, Stibium tartarifatum, Sal tartareum Mynsichti: Inter principes non antimonialium (F. C. N. THEVNE de medicamentorum antimonialium varia indole ac virtutibus. Hal. 1792. 4. p. 18.) modo atque emeticorum, sed omnis fere generis remediorum medicinas, et frequentissimi ideo nostra adhuc aetate usus, cremor tartari metallicis antimonii particulis et emetica ipsorum virtute impraegnatus, aliis (LEMERY cours de chymie. à Bruxell. 1744. 8. p. 695.) flores antimonii argenteos, aliis (LEMERY l. m. c. p. 693. MEVDER l. c. p. 45.) hepar antimonii (*Tartarus emeticus ficcus*), aliis (Pharmacop. Wirtemberg. Stuttg. 1754. fol. p. 203. The new dispensatory Lond. 1765. 8. p. 540. ESTEVE l. c. quæst. 4ta.) et primo potissimum pharmaci praestantissimi inuentore MYNSICHT (l. c. p. 13.) crocum antimonii, aliis (Pharmacop. suecic. 1776. 8. p. 111. et rossica Petrop. 1778. 4. p. 124. HARDTMAN aphorism. de tartaro antimoniali Lund. 1782. 4.), duce BERGMANO (diss. de tartaro stibiato Opuscul.

Vol. 1.) et MACQUERO (Dictionnaire de chymie. Tartre emetique) mercurium vitae, aliis (DE LASSONE memoir. de l'Académ. des scienc. à Paris, pour l'ann. 1768. et DURANDE hist. de la Societé de medecin. à Paris pour 1776. p. 327.) calcem, per alcali vegetabile ex antimonii butyro praecipitatam, aliis vitrum antimonii, nunc per nitrum (LE MORT collectan. chymic. Leydens. p. 44. ZWELFFER animaduers. in pharmacop. augustan. 1693. app. p. 109.), nunc per vitrioli, quod vocant, oleum sulphure superstitute orbatum (DE LUNEL Journal de med. chir. et pharmacie à Paris. Vol. LIX. 1783. Mart.), nunc praeter accuratissimam triturationem nulla praeparatione praegressa (Pharmacop. Edinburg. Ed. in German. alt. p. 105. Pharmac. rational. correct. et auct. p. 330. MÖNCH *chemisch. Journal*. II. p. 73 sq. et *Bemerkungen über einige Arzneymittel*. Francf. u. Leipz. 1781. p. 37 sq. HÖPENER *Abh. über die Bereitung des Brechweinsteins*. Weimar. 1782. 8. DE MACHY nov. act. Ac. caesar. natur. curios. Vol. IV. p. 190 sq. CAILLE hist. de la societ. de medec. à Paris ad ann. 1776. p. 328. et memoir. ad ann. 1779. p. 520 sq. SAUNDERS l. c. p. 80. HEYER *chemisch. Annal*. 1784. Vol. II. p. 117. 118. WEDDERCOP ibid. 1785. Vol. II. p. 334.) alia atque alia ratione recipientibus, alio alioque modo miscentibus et laborem nunc inspissando ad siccitatem vsque, nunc in crystallos redigendo salem, perficientibus, vt non possit non diuersa esse (quae, quomodo indagari per antimonii reductionem possit, ostendit Cl. BINDHEIM *chemisch. Annal*. 1787. Vol. I. p. 509 sq.) metalli in tartaro emetico haerentis (GEOFFROY memoir de

l'acad. des scienc. à Paris ad ann. 1734. p. 573 sq. et CAILLE l. c.) portio, diuersa igitur, saltem gradu, efficacia (SPIELMANN institut. chemiae. Argentor. 1763. 8. p. 304.), multam in usu eius interno circumspeditionem postulans.

Est autem tartarus emeticus sal ochroleucus (candidior multo, qui in crystallos redactus est), inodorus, debili sapore praeditus, aquae heliotropio tinctae colorem in rubellum commutans, fumum, si ignis vim experiatur, tartareum eructans, in carbonem abiens, et globulum antimonii metallicum relinquens, vino et aqua pura (huius ultra ducentas quadraginta partes requirens) facile soluendus (difficilius paulo, qui crystallorum formam subiit, tam facile, qui per inspissationem paratus fuit, ut aëri opportunus sponte sua humescat), a principio vegetabili adstringente (CORNETTE hist. de la societ. de medec. à Paris, ad ann. 1779. p. 249 sq.), ferro eiusque calcibus, salibus lixiuiosis, magnesia, terra calcarea, aqua calcis, ipsa aqua fontana admistis, partes antimonii metallicas dimittens, ut igitur haec omnia ab eius consortio remouenda, et in eius usu, nisi nimis inaequalem, nunc valde debilem, nunc violentum effectum exferere debeat, euitanda sint.

Primarius autem tartari emetici usus est internus, princeps virtus in vomitu, quem cito, nisi pondus sit nimium, praeparatio praua, et aegri constitutio vel morbi indoles v. g. in alui fluxum aggrauantem et vires exhaurientem prona aduersetur, tuto, et, quum praeterea odoris expers et fere insipidus sit, iucunde excitat, egregium ergo in venenis,

nenis, praecipue narcoticis (MARDORF de maniacis Giessenfibus a folano furioso. Gieff. 1691. 4.) deglutitis, proxima via ex ventriculo exterminandis, in digestionis vitiis, a ventriculi torpore, nimia ciborum ingurgitatione, pituita natis, in apoplexia (H. A. NICOLAI de directione vasorum §. 24. in HALLER. dissert. anatom. Vol. II. p. 549.), tussi stomachica (MELLIN l. c. p. 16.), colica et dysenteria (PRINGLE observat. on the diseases of the army. Lond. 4. Ed. 5. 1765. p. 201. BAKER de catarrho et dysenteria Londinenfi epidemica, vtrisque 1762. Lond. 1764. 4. p. 18. CHRN. L. MVR SINNA *Beobachtungen über die Ruhr nebst einem Anhang von den Faulfiebern.* Berlin. 1780. 8. p. 26.), praesertim biliosis (TISSOT l. c. p. 307. 329. et lettre à M. ZIMMERMANN sur l'épidémie courante. à Paris. 1765. 8. p. 66.), in aliis omnibus fere generis aegritudinibus tum chronicis tum acutis, a ventriculi et proximi intestini duodeni colluvie pituitosa, biliosa, putrida (MELLIN l. c. p. 16.), a miasmate cum saliva deglutito proficiscentibus, et praeuertendis (TISSOT l. c. p. 481.) et sanandis, in febribus pituitosis (G. FR. CONSRVCH historia febris mucofo-biliofae ann. 1783 et 1784 Stuttgartiae graffatae. Stuttg. 1790. 4. p. 25.), biliosis (TISSOT l. c. p. 290. NEVMANN neglecta emetica vindicat. Prag. 1781. 8. p. 8. 21. 40.), putridis (I. FR. CONSRVCH diff. de febribus malignis. Tubing. 1759. 4. p. 37. MELLIN l. c. p. 16. BROCKLESBY l. c. p. 147. KRAHMER meditat. circa febres malignas topicas. Argentor. 1765. p. 34. MERTENS obseruat. medic. p. 15. 62. 136.), exanthematicis, etiam complicatis (HIRSCHEL *medicin. Nebenstunden.* 1772. 8. p. 121.);

ipsis intermittentibus (TISSOT l. c. p. 270. 276. HEVERMANN *vermischte Bemerkung. und Untersuch. der pract. Arzneywissenschaft.* 1765. l. p. 36. I. A. MURRAY de tempore exhibendi emetica in febribus intermittentibus Opusc. medic. Vol. II. p. 255 sq.), ex eodem fonte profluentibus, in asthmate stomachico (IVNCKER consp. therap. spec. p. 285.), catarrho suffocatio, catalepsi, epilepsia et convulsionibus, potissimum infantum (FR. HOFFMANN medic. ration. systemat. P. IV. 3. p. 68. MELLIN l. c. p. 16. BROUZET sur l'education medicinale des enfans et sur leurs maladies. à Paris. 1754. 12. Vol. 2. p. 10.), in diro illo morbo convulsivo epidemico, quem a fecalis cornuti usu deriuarunt multi (TAVBE *Geschichte der Kriebelkrankheit, besonders derjenigen, welche in den Jahren 1770 und 1771 in den Zellischen Gegenden gewüthet hat.* Goetting. 1782. 8. p. 180 sq.), in mania, melancholia (HAGEDORN apud BONET medic. compilat. Genev. 1683. fol.), malo hypochondriaco, toties ex eadem causa prouenientibus, in aliis morbis, qui, etiamsi non ex primis viis oriundi, saburram tamen in ventriculo haerentem, periculum morbi augentem, symptomata vrgentia gignentem, comitem habent, v. g. in tussi convulsiva (ROSENSTEIN l. c. et apud eum I. A. MURRAY, FR. HOFFMANN medic. ration. system. T. IV. P. 3. p. 414. EBELING diss. de tussi infantum convulsiva. 4. Goetting. 1768. p. 13. OSTERMANN diss. de tartaro emetico. Goett. 1777. 4. p. 16. FOTHERGILL medic. observations by a Society of physicians at London. T. III. n. 30. ARMSTRONG essay on the diseases most fatal to infants. p. 81. 95. KIRKLAND de pertussi. Edinb. 1772. 8.

FISCHER et FORKE apud WITTING diff. de tartari emetici praeparatione et viribus medicis. Goetting. 1788. 8 p. 80. MELLIN l. c. p. 17.), hydrope (Act. societ. medic. Hafniens. Vol. I. 1783. p. 294.), rhachitide (A. H. FASCH diff. de rhachitide. Ienae. 1682. 4. BOERHAAVE praelection. academ. edit. HALLERI. Goetting. 1744. 8. Vol. VI. p. 416.), podagrae (I. BACMEISTER casus laborantis podagrae. Rostoch. 1658. 4.), asthmatis, catalepticos, morbi hysterici (MELLIN l. c.) insultibus vsus quam saluberrimi.

Exhibetur tartarus emeticus infantibus ab octava grani parte ad granum dimidium et ultra, adultis a grano vno ad quatuor, vt tamen melancholicis, maniacis, epilepticis, hydropicis perinde ac illis, qui a venenis narcoticis, aut ab halitibus noxiis in vitae periculum inciderunt, largiori multo dosi opus sit, et sint inter hos qui a granis sex (WITTING l. c. p. 51.), imo a scrupulo integro et drachma media (GRANDIDIER apud MÖNCH *Lehre von Arzneimitteln*. p. 104.) vix afficiuntur; propinatur vero pulueris forma, nunc, duce MARYATT (apud HOULSTON observations on poisons and on the use of mercury in the cure of obstinate dysenteries. London. 1784. 8. p. 59.), qui, vt parca modo potus copia deglutito pulueri superingeratur, praecepit, hinc *tartarum emeticum siccum* dixit, aequali vitrioli caerulei ponderi intermixtus, cuius misturae v. g. ad venena stupefacientia ex ventriculo eiicienda granis quinque ad octo opus est, nunc, aquam, lac, infusum theae etc. superbibendo, praesertim si infantibus praescribitur, saccharo inter-

tertritus (HILSCHER de vomitoriorum natura, usu et abusu. Ienae. 1732. 4. p. 21.), e. g. ita, ut unum eius granum cum sacchari drachma, vel (MÖNCH l. m. c. p. 105. 106.) granis sexaginta tribus teratur, et hoc praebium in sex vel octo minora disper- tiatur, nunc cum cremore tartari simplici (MÖNCH l. m. c. BVCH de tartari emetici praestantia. Erlang. 1777. 4. p. XXXI.) aut solubili (BVCH l. m. c.), nunc cum nitro (BVCH l. m. c.), nunc (*Tartarus emeticus solubilis*) cum sale armoniaco (LASSONE memoir. de la Société de medecine à Paris. 4. Vol. I. 1776. p. 374.) permistus: Sunt, qui ipecacuanhae radici coniunctum (PRINGLE diseases of the army. III. S. IV. c. 4.), chelis (I. FOTHERGILL l. c.) vel lapidibus can- crorum (D. MONRO account of the diseases, which were most frequent in the british military hospitals in Germany. Lond. 1764. 4), magnesia alba (MEL- LIN l. c. p. 17.), sale Glauberi et aliis temperatum commendant; at vereor cum Cl. MÖNCH (l. c. p. 105.), ne his additamentis in suas partes discedat tartarus emeticus, et inaequalis inde euadat eius efficacia; idem quoque contingere posset ab addito vitrioli spiritu (BVCH l. c.).

Frequentius propinatur hoc medicamen nostra aetate forma fluida, siue spiritu Minde- rerii (BVCH l. c.), siue quod praestat, aqua me- raca distillata (*Liquor tartari emetici*) solutum; habet enim simplicior haec forma id commodi, ut non aequabilissime tantum per omne fluidum distri- butus sit et maneat tartarus emeticus, sed, quum tartarus hic non semper eiusdem sit potentiae, aegri alii aliis in vomitum magis procliues, hi singulis horae

Unable to display this page

Edinb. 1771.) et phthisi pituitosa (A. G. RICHTER *medicinische und chirurgische Bemerkungen*. Goetting. 8. Vol. I. 1793. p. 247 sq.) effectus? an inde virtus, infarctus atque obstructions in visceribus abdominis cetera sanis obuias tollendi (BOERHAAVE l. m. c. §. 1202. p. 414.)? natum exinde vel a calculis ductus biliaris obturantibus (COE on biliary concretions. London. 1757. 8. cap. 5. p. 253.) icterum, promanantem ex simili fonte hydropem (FR. HOFFMANN de cauto et praestantissimo vomitoriorum usu. obs. XII. in opusc. medic. varii argumenti. Hal. 4. 1739. Dec. II. n. 7. p. 439. 440.) sanandi? foetum mortuum (BOERHAAVE apud FR. HOFFMANN l. m. c.) expellendi? amaurosin (SCHMUCKER *chirurgische Wahrnehmungen*. I. p. 273. RICHTER l. m. c. p. 240. et apud OSTERMANN l. c. p. 20.), incassum tamen tentante MELLIN (l. c. p. 15.), et fistulam lacrymalem (RICHTER *Anfangsgründe der Wundarzneykunst*. II. p. 457.), caecitatem et surditatem (PUSCHEL apud SCHMUCKER *vermischte chirurgische Schriften*. Berlin u. Stettin. 8. Vol. 2. art. 7. n. 8. superandi? Symptomata a commotione cerebri vehementi nata (CREVZWIENER ap. SCHMUCKER l. m. c. art. 22.) delendi?

Idem vero tartarus emeticus non vomitum modo, sed facile quoque aluum mouet, adeo ut aliquando diarrhoea vires pessundante, quam gignit, et aegrotum et medicum terrefaciat (HIRSCHEL *medicin. Nebenst.* Berlin. 1772. 8. p. 134.), et in iis morbis euitari eam ab causa sollicitate debeat, quibus, etsi vomitoria apprime conducunt, alui tamen fluxus quam maxime nocet, cum e contrario in aliis morbis

morbis (HIRSCHEL l. m. c. p. 25. 41.), in quibus, praegresso prius aliquoties vomitu, canalis quoque cibarius a fordibus impactis liberandus est, aliis emeticis praecellit; aqua solutus, et pariori (dimidia circiter) dosi propinatus, quam quae vomitum excitare posset, medicaminis alium mouentis (HIRSCHEL l. m. c. p. 28. 33. 34. 46.), in infantum quoque morbis (ARMSTRONG l. c. WITHERS *Bemerkungen über die Fehler, die bey dem Gebrauche der Arzneymittel begangen werden, aus dem Engl. übers.* Leipz. 1776. 8. p. 77. 78. NICOLAI *Recepte und Curarten.* Ienae. 1780. p. 280.) vices agit. Egregie denique inseruit acuendae, si parcissima tantummodo dosi illis adiiciatur, aliorum alium purgantium efficaciae (HIRSCHEL l. m. c. p. 25.).

Minori porro pondere exhibitus vrinam, sudorem (SCHVLZE de vomitu et vomitionibus. Hal. 1744. p. 25.) transpirationem insensibilem promouet, singulis his finibus forma soluta magis accommodatus, ea propter in hydrope (D. MONRO essay on the dropfy and its different species. London. 12. II. Edit. 1756. MELVE LA TOUCHE journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc- à Paris. T. XII. 1760. Apr. p. 324. PRINGLE on the diseases of the army etc. p. 256. BROCKLESBY *Beobachtungen zur Verbesserung der Kriegslazarethe und der Heilart der Feldkrankheiten, aus dem Engl. übers. von SELLE.* Berlin. 1772. 8. p. 188. BRISBANE select cases in the practice of medicine. London. 1772. p. 51. MELLIN l. c. p. 17. BALDINGER l. c. p. 358. WILlich apud BALDINGER *neues Mazazin für Aerzte.* Leipz. 8. Vol. VIII.

VIII. p. 245 sqq. OSTERMANN l. c. p. 19. HEVERMANN l. c. NEVMANN l. c. p. 81. et apud MIKAN p. 73.), cum arcano duplicato et radice squillae coniunctus (ANONYMVS *medicinische Ephemeriden nebst einer medicinischen Topographie der Graffschaft Ravensberg*. Chemniz. 8. 1793. p. 184.) in ipso pectoris hydrope, in morbo ischiadico (THEDEN *Unterricht für die Unterwundärzte*), in rheumatismis aliis, ad grani quartam vel mediam partem de die propinatus (BROBKLESBY l. c. p. 89.), aut nitro iunctus (MACBRIDE *methodical introduction to the theory and practice of physic*. Lond. 4. Vol. II. 1772. p. 508.), in arthritide eiusque speciebus ea dosi, qua nauseam quidem neque tamen vomitum excitat (WITHERS l. c. p. 103.), et in ea quidem, quae per regulares accessus redit, breui ante nouum morbi insultum temporis spatio sumtus, in exanthematibus tum in corporis superficie conseruandis, tum, si retropulsa fuerint, expellendis (HIRSCHEL *von dem vorzüglichen Nutzen und Gebrauch des Brechweinsleins*. p. 154. WITHERS l. c. p. 169.), in variolis potissimum (GVNDELSHEIMER act. Berolin. Dec. II. Vol. II. art. 2. GOUTARD *du traitement et de l'extinction de la petite verole et de la rougeole*. Lyon. 1768. 8. HARDTMANN praef. WOLLIN *aphorismi de tartaro antimoniali*. Lund. 1782. §. XI. MARX *Anweisung, wie man Blatternpatienten auf eine einfache und wenig kostbare Art behandeln soll*. Hannov. 1784. HANNES *de insitione variolarum in vrbe patria Vefalia tentata*. Vefal. 1772. 8. QUIER *medical transactions published by the college of physicians at London*. 1772. n. 19. GLASS letters I. II. to Dr. BAKER on the manner of

of procuring a favourable kind of small pox etc. Lond. 1767. 8. DIMSDALE *neue Methode für die Einpfropfung der Pocken, aus dem Engl. übers.* Zürich. 1768. 8. p. 9. 13 sq. WITHERS l. c. p. 109. HIRSCHHEL l. m. c. OSTERMANN l. c. p. 18.), perinde ac in aliis febribus intermittentibus (SIMS observations on epidemical disorders with remarks on nervous and malignant fevers. London. 1773. 8. p. 206.), etiam puerperali (LEAKE practical observations on the childbed fever. London. 1772. 8. Sect. 2.), pro alia atque alia indicatione, oxymelli squillae, acidis vegetabilibus, cremori tartari, mercurio dulci, saccharo (FORDYCE elements of practice. §. 162.), camphorae, et opio praesertim (WITHERS l. c. p. 169. HIRSCHHEL *medizinische Nebenstunden.* p. 18. 19. 105.) combinatus.

Neque reticenda est virtus tartari emetici resoluens, quam refracta pariter at diu continuata dosi (THEDEN l. m. c.) propinatus exercet; ea propter in obstructis abdominis visceribus, in morbis pectoris, etiam acutis, a mucro tenaci pulmones infarciante natis (WITHERS l. c. p. 100.), ipsis adeo, praegressa venaesectione, inflammatoriis, pleuritide et peripneumonia (WITHERS l. m. c. p. 99. HARDTMANN l. c. §. VIII.) commendatus.

Memoranda denique venit eximia eius, siquidem eo pondere exhibeatur, quo nauseam, non vomitum mouet, in spasmodis sedandis efficacitas, quae certe multum confert ad egregios effectus, quos toties iam in febribus malignis, et ipsis, si quidem ita porrigatur, ut primus eius effectus tempori hor-

roris et frigoris febrilis respondeat (MELART de tempore exhibendi emetica in febribus intermittentibus maxime opportuno. Goetting. 1782. p. 24-36. CAUSLAND, qui tamen grani dimidii aut vnius dosi bis per diem pilularum forma exhibuit, medical commentar. by DUNCAN Vol. VIII. for 1781 et 1782. 1785. et A. O. RICHTER *medizinische und chirurgische Bemerkungen*. Vol. I. p. 136.), intermittibus, tussi conuulsiua, morbisque vehementi dolore stipatis praestitit, qua ipsa eius diaphoretica vis niti videtur: Quare in conuulsionibus tum adutorum tum infantum, et in ipsa epilepsia potentius auxilium deprehenderunt nullum post R. LENTILIVM (Eteodrom. medico - practic. ann. 1709. Stuttgart. 1711. 4. p. 33.) et immortalem WERLHOFIVM (Oper. omn. T. III. p. 726.), WICHMANN (apud eund.), RICHTER l. m. c. p. 133. HIRSCHEL *medicin. Nebenst.* p. 30. et *Gedanken die fallende Sucht betreffend.* p. 42.); in conuulsionibus infantum MELLINO (l. c. p. 16.) egregiam quoque opem tulit, vt tamen in iis conuulsionibus, quae a dentitione difficili proficiscuntur, multa circumspectione opus sit: Ex hac potissimum spasmis medendi vi solatium deriuas, quod a parciissima eius dosi aliquando experti sunt medici in mania (FERRIAR l. c. p. 172.), in sanguinis fluxibus, in haemoptysi GREGORY (elements of practice. §. 337.) et WITHERS (l. c. p. 110-112.), et praesertim in vteri haemorrhagia (LEAKE l. c. p. 260.), etiam in hernia incarcerata RICHTER (*chirurg. Bibl.* Vol. V. fasc. 3. p. 456.).

Externo quoque vsu celebratur tartarus emeticus: Emetica in venas intrusa vomitum ciere post

post LIEBERKÜHN et LOESECKE repetitis nuperius experimentis confirmavit F. FONTANA (*Abhandl. über das Viperngift etc., aus dem Französ. übersf.* 4. Berlin. 1787. p. 454.): Tartari emetici granis sex aqua solutis et in brachii venam inieclis aegrotum a magno carnis frusto in oesophago defixo vomitu superveniente feliciter liberavit KÖHLER (ap. SCHMUCKER *vermischt. Schrift.* I. p. 335.). Vomitoria, etiamsi in anum iniiciantur, vomitus excitare, recentius testatur KAEMPF (*Abhandlung von einer neuen Methode, die hartnäckigsten Krankheiten im Unterleibe zu heilen.* Dessau und Leipz. 1784. 8.): Ad aliquot grana enemati adiectus, stimulum, quem hoc v. g. in apoplexiae insultibus addit, mirifice auget. Externo alio usu non quidem vomitum, nauseam tamen suscitare, aluum stimulare, urinam et sudorem mouere, periculis partim in se ipso captis, nuperius comprobavit SHERWANS (*Memoirs of the medic. societ. of London.* 8. Vol. II. 1789. n. 34. p. 386.); aqua solutum (scrupulum medium in aquae vncia) vlcera inueterata egregie detergere, carnes fungosas verrucasque venereas exedere, tineam capitis sanare testis est BLIZARD (*London medical journal.* 8. Vol. VIII. for 1787. P. I. n. 5. p. 57 sq.), in ophthalmia chronica et corneae maculis, penicilli vel linteoli mollis detriti ope applicatum, multum profecisse asserunt Cl. FISCHER (*Götting, Anz. von gel. Ding.* 1788. p. 1072.), VOGLER (l. c. p. 62.) et WITTING (l. c. p. 88.); in posterioribus delendis efficacem quoque comperit (*Abh. vom Brechweinstein.*) HIRSCHER.

Panacea uniuersalis, Panacea antimonialis emetica, Tartarus emeticus solubilis (LEMERY l. c.

P. III. c. 35.), sal medium compositum ex sale febrifugo Syluii et tartaro tartarifato, antimonii praeterea particulis metallicis impraegnatum, ex quatuor olei antimonii, octo crystallorum tartari, quadraginta octo aquae, et quinque salis tartari partibus paratum, ad aëris accessum in liquorem conversum, guttarum octo ad viginti quatuor dosi lenes vomitus excitans.

Tartarus tartarifatus emeticus, Stibium tartaro - tartarifatum (BERGMAN de tartaro antimoniato. §. 7. 9. 11. Opusc. Vol. I. p. 353 - 355. 360. 363.) ex vitro antimonii vel mercurio vitae cum tartaro tartarifato et aqua cocto paratus, habitu ad aërem et ignem, perinde ac virtute salutaris, tartaro emetico fatis affinis, coloris expers, aquae circiter partes quadraginta, ut solvatur, requirens, facile crystallos, rarius tetraëdricas, quam octaëdricas formans.

Vinum antimoniale, Vinum antimonii Huxhami, Tinctura antimoniata, Essentia antimonii, Essentia emetica, monente iam BASIL. VALENTINO (l. c. p. 101.), imperante praeter alios etiam SCHRÖDERO (l. c. p. 443. a.), optime ex vitro antimonii, et, docente HUXHAMIO (Observat. de aëre. Vol. I. p. 140. Essay on fevers. London. 1767. 8. p. 229. Philosoph. Transact. ad ann. 1754. Vol. 48. P. 2. n. 105. p. 863.) cum vino dulci hispanico paratur, grata medicina, in qua praeter vinum gustus et olfactus nihil animaduertit, ac, modo breui ante usum (THEVNE diss. de medicamentorum antimonialium varia indole ac virtutibus. Hal. 1792. 4. p. 18.) temporis

poris spatio parata, atque in ea conficienda iusta cura adhibita fuerit, tuto et satis aequabiliter efficax, tartaro tamen emetico, quocunque fine ea utaris, utraque dote inferior, huius ad instar vomitum excitans, si largiori paulo dosi unius vel sesquiunciae, vel, si corpus robustum et pituita oppletum fuerit, duarum uncularum, infantibus unciarum mediae, vel drachmarum duarum, minoribus quatuor ad sex annos agentibus drachmae unius, bi- vel triennibus guttarum viginti ad quadraginta, minoribus adhuc sex ad quindecim porrigatur.

Frequentius tamen eo scopo exhibetur, ut spissos humores resoluat, pituitam tenacem, pe-ctus, v. g. in asthma, tussi convulsiva, obsidentem incidat, transpirationem insensibilem promoveat, spasmos leniat, cui quidem eximie respondet, parciore primo guttarum viginti ad triginta, infantibus quatuor, et anniculis quidem duarum per diem praebito exhibita, quotidie guttula una vel altera superaddita, donec nausea alique vomitionis praenuncii limites ponant, in viscerum obstructionibus (BALDINGER l. c. p. 344.) et sexcentis illis morbis chronicis, ex hoc solo fonte promanantibus, rachitide, arthritide, rheumatismo pertinaci, exanthematibus chronicis (BELL treat. on ulcers etc.), catarrho suffocativo, tussi convulsiva, malo hypochondriaco, ipsis vermibus (STÖLLER *Beobachtungen und Erfahrungen aus der innern und äußern Heilkunst*. 8. Goth. 1777.) mirae efficaciae.

Emeticum antimonii mitius (BOERHAAVE *Element. Chem.* II. p. 575.), *Antimonium diaphoreticum*

ticum (SPIELMANN institut. chemiae. Argentor. 1763. 8. p. 234.) ex antimonio cum dupla nitri portione detonante et per aquam superaffusam sale suo orbato natum, album, teste BOERHAAVIO (l. m. c.) lene emeticum, blandum resoluens, attenuans, diaphoreticum.

IV. *Praeparata, interno quidem usui dicata, alia tamen potius, quam emetica virtute celebria.*

Kermes minerale, Alkermes minerale, Pulvis Carthusianorum, Panacea Glauberiana, Wilson's Panacea, Sulphur antimonii praecipitatum per se, Sulphur antimonii fixum, Sulphur antimonii impurum, Sulphur antimonii alcalisatum, Russel's Powder, Poudre des Chartreux, pulvis spadiceus ex sulphure et antimonii calce (T. BERGMAN de antimonialibus sulphuratis. §. VI. Opusc. Vol. III. p. 175.) conflatus, nullum, modo rite paratum sit, sale liberum continens, et tum, terendo in mortario frigido cum sale caustico extracti molliciem, colorem citri, porrique putrescentis nidorem nanciscens, optime coquendo aut antimonium crudum cum lixiuio caustico (Pharmac. rational. Cassell. 1782. 8. p. 182.), aut antimonii, quem vocant, regulum (F. FONTANA memoir. de l'Acad. royal. des scienc. à Turin. pour les ann. 1786. 1787. p. 104.) cum sulphuris hepate aqua soluto parandus, iam a GLAUBERO (*Miraculum mundi, oder ausführliche Beschreibung der wunderbaren Natur, Art und Eigenschafft des Großmächtigen Subjects, von den Alten Menstruum universale oder Mercurius philosophorum genandt.*

nandt. Hanow. 1653. 8. p. 22.), vti quidem nonnullis videtur, a ROUSSEAU (*préseruatifs et remedes universels tirés des animaux, des vegetaux et des minéraux. Paris. 1706. 12. p. 95.*), N. LEMERY (*l. c. P. l. p. 4.*), I. FR. VIGANI (*medulla chymiae. Norimb. 1781. 8. p. 48. et l. BOHN append p. 129.*), STABELIO (*Chymia dogmatico-experimentalis. Hal. 1728. 8. T. 2. p. 315.*), FR. HOFFMANN (*diff. de mirabili sulphuris aurati antimonii efficacia in medicina, in Opusc. medic. var. argument. Hal. 1739. 4. Dec. II. diff. 9. p. 484. et obseruat. physico-chymic. selectar. Hal. 1736. 4. L. III. p. 263-265.*), et SENACO (*Nouveau cours de chymie selon les principes de NEWTON et de STAHL. à Paris. 1723. 12. T. II. p. 202.*) memoratus, a Chirurgo Gallo, DE LA LIGERIE, ad quem arcanus conficiendi modus per pharmacopoeam quendam Germanum, GLAUBERI discipulum. interueniente regis locum Landauii tenente de CHASTENAY, peruenerat, anno 1713 primum fratri Carthusianorum Lutetianorum pharmacopoeo SIMONI, qui eodem tempore, quo omnes ex antimonio fabricatae medicinae a summo Gallorum magistratu proscriptae erant, per longum temporis interuallum solus parabat, atque in insigne collegii, cui adstrictus erat, emolumentum diuendebat, et anno demum 1720, postquam numerosae eaeque felicissimae eius ope peractae medicationes id effecerant, vt non vulgo tantum, sed medicorum quoque et procerum assensu celebraretur (*L. LEMERY Mémoir. de l'Acad. des scienc. à Paris. ann. 1720. p. 542 sq. FR. X. MILLARS diff. de explorata kermes mineralis siue pulueris Carthusianorum in*

medendo efficacia Argentor. 1752. 4.), Regi Galliae, tum temporis Ludouico XIV. manifestatus, qui magno numerato pretio praescriptam a la LIGERIE, et fausto haecenus cum successu peractam a fratre SIMONE operandi rationem cum sua scientiarum Academia communicabat, eamque ut exploraret atque ulterius perficeret, commendabat.

Tuta haec (FR. HOFFMANN Opusc. Dec. II. p. 485. §. 18.) medicina, licet largiori paulo dosi granorum quatuor, sex et plurium propinata (LA LIGERIE in scheda, qua 1720 remedii sui confectio- nem palam docuit), aut obuium in ventriculo aci- dum offendens (GEOFFROY mater. medic. I. p. 226.) vomitum, eumque tamen lenem (N. LEMERY l. c.) excitet, rarius tamen eo scopo a medicis praescri- bitur, nisi velis, in febribus intermittentibus, qua- rum prima sedes in ventriculo haeret, grana eius quatuor ad sex aliquot ante nouam mali inuasionem horis cum sale quodam medio exhibita mirifice pro- fecisse (MILLARS l. c. §. XXVII. p. 57.): Aluum porro stimulat (N. LEMERY et GEOFFROY ll. cc.), eo tamen fine sola rarissime adhibita, crebrius aliis pur- gantibus, ad acuendam eorum potentiam granuli integri vel dimidii pondere adiecta.

Potior eius vis est in transpiratione insensibili primouenda sudoreque ciendo (N. LEMERY l. c. FR. HOFFMANN de mirabili sulphuris antimonii aurati efficacia. §. 19. 24. 25. p. 486. 490.), ideo in mor- bis a transpiratione suppressa oriundis, rheuma- tismis, catarrhis, febribusque catarrhalibus, in mor- bis exanthematicis, tum acutis (CARTHEUSER phar-
maco-

macolog. p. 500. E. A. NICOLAI progr. I. II. de virtutibus sulphuris antimonii aurati. Ienae. 1763. p. 111.), e. gr. morbillis (FR. HOFFMANN medic. rational. systemat. T. IV. P. I. p. 191.), variolis et petechiis (IDEM de mirabili sulphuris aurati antimonii efficacia. §. 19. p. 486.), tum chronicis (IDEM observ. physico-chymic. select. III. p. 265.), e. gr. scabie (IDEM de mirabili etc. §. 19.), etiam rebelli (IDEM observat. etc. III. p. 266.), iis quoque, quae ex labe venerea propullulant (IDEM l. m. c.), febribus intermittentibus (IDEM l. m. c. et de mirabili etc. §. 19.), arthritide (FR. HOFFMANN et E. A. NICOLAI ll. mm. cc. DE WOLTTER *patriotischer Landbader*. 1777. 8.) epiphora atque vlceribus inueteratis (FR. HOFFMANN observ. etc. L. III. p. 265.) proficua fuit.

Princeps huius medicinae virtus porro residet in attenuando muco; hinc in iis morbis, in quibus et medici finis, et naturae medicatricis vires eo tendunt, vt mucus incidatur atque eliminetur, hinc in morbis pectoris (N. et L. LEMERY ll. cc. BASTER *Verhandeling. der hollandsch. Maatschapp. der Weeten-schapp. te Haarlem*. 8. P. II. 1753. p. 36. MELLIN l. c. p. 244.), tum chronicis, e. gr. asthmate convulsiuo (FR. HOFFMANN observ. etc. L. III. p. 265.), tussi convulsiua (LIEUTAUD *synops. vniv. prax. med.* 1765. 4. p. 494. BOURDELIN et BASSEVILLE *Ergo tussi puerorum clangosae vulgo Coqueluche emesis*. Paris. 1752. §. 4. HABLA *de tussi convulsiua infantum*. Vienn. 1772. 8. p. 47. QUARIN *animaduers. practic.* 1786. 8. p. 36. HASLER *Abhandlung über den Keichhusten*. 1789. 12. DANZ *Versuch einer allgemeinen*

Geschichte des Keichlufsens. Marburg. 1791. 8. p. 148.), ipso pectoris hydrope (LIEUTAUD l. c. I. p. 192.), tum acutis, ipsis, venaesectione atque antiphlogisticorum usu praegressis, inflammatoriis (L. LEMERY l. c. p. 420. VAN SWIETEN l. c. II. p. 797. VAN DEN BOSCH historia constitutionis epidemicae verminosae, quae annis 1760. 1761. 1762. et initio 1763 per insulam Overflacque et contiguam Goe-deseede grassata fuit, cum perpetuis fere commentariis in praecipuos verminantium morbos etc. 1769. 8. p. 231 sq. MONTROC journ. de medec., chir., pharmac. etc. ann. 1791. T. XXXV. p. 503.) egregii usus.

Simili cautela adhibita in aliis pariter febribus inflammatoriis, (testibus medicis Argentoratensibus apud MILLARS l. c. p. 63.), e. gr. in angina (BOVILLET et RAZOUX tables nosologiques et météorologiques très étendues, dressées à l'Hôtel-Dieu de Nismes, depuis le premier juin 1757. jusque au prem. Janv. 1762. Basle. 1767. 4. p. 142.); atque eadem vi mucum incidente in glandularum obstructionibus referendis (FR. HOFFMANN observ. etc. L. III. p. 265. WOLTER l. c.) opem tulisse fertur.

Porrigitur autem grani unius vel duorum, infantibus dimidii vel quadrantis pondere, singulis quaternis horis repetito (nisi vomitum excitare velis, quo in casu doses maiores eaeque rariores praestant), mercurio dulci, si glandulis obstructis opponas (WOLTER l. c.), lapidibus cancrorum, liquiritiae radici, optime saccharo intertritum, cum aqua vel infuso calido, quod alii (v. g. BOURDELIN l. c.) praeferunt.

Sulphur

Sulphur antimonii auratum aurei utique coloris, non tamen ideo, sed quoniam argento colorem auri affricat, hoc titulo condecoratum, BAS. VALENTINO (l. c. p. 168.) iam cognitum, potius omnino duce Cl. GOETTLINGIO (*Neueste Entdeckung. in der Chemie.* Vol. II. p. 34 sq.) antimonium addito sulphure communi tam diu, donec utrumque penitus solutum sit, cum lixiuio caustico coquendo, et ex lixiuio per chartam griseam transmissio ope spiritus vitrioli praecipitando, quam HUXHAMI (Philos. Transact. Vol. XLVIII. P. 2. n. 105. p. 853.), aut MEYDERI (l. c. p. 62.), aut CONERDINGII (Panacea Conerdingiana apud FR. HOFFMANN observ. physico-chem. select. L. III. p. 263.), aut alio (I. TH. ERHARD diff. de variis sulphur auratum antimonii parandi methodis, eiusque usu medico. Erford. 1775. 4.) modo, parandum, ruborem, quo perfusa est eius flauedo, particulis antimonii metallicis debens, quarum tamen minorem longe (T. BERGMAN l. m. c. §. V. VII. p. 174. 175.) portionem ($\frac{1}{4}$ circiter) continet, quam kermes minerale.

Et hoc medicamentum antimoniale rarius (VNZER *Hamburg. Magazin.* Vol. VII. 1751. p. 360.), nec nisi copiosius iusto deglutitum aut ventriculo iam in vomitum procliui largiorem et molestum vomitum excitat, hinc rarius eo scopo a medicis exhibetur, ut tamen interdum, vomitum excitando, et vel ex ventriculo bilem, vel ex pulmonibus viscidam materiem (DELIVS nov. act. phys. med. Acad. Caesar. Natur. Curios. Norimb. 4. T. II. 1761. n. 81. p. 324.), vel pus (MELLIN l. c. p. 243.) excutiendo,

cutiendo, feliciter operetur, et tum in sanandis febribus intermittentibus (VNZER l. c. p. 368. WERLHOF obseruat. de febrib. Hannov. 4. p. 76.), tum in catarrho suffocatio (VNCKER consp. therap. spec. Hal. 1751. 4. p. 913. ALBERTI de catarrho suffocatio eiusdemque remedio efficaci. Hal. 1720. 4. I. F. OFTERDINGER *Anleitung für das Landvolk.* Zürich. 1773. 8. p. 361. 693. VNZER l. c. p. 364. DELIVS l. m. c.), asthmate, a viscida materie pectus opplente nato (FR. HOFFMANN medic. ration. systemat. T. IV. P. 3. p. 334.) et tussi ferina (VNZER l. c. p. 370.), tum in rumpenda atque euacuanda vomica (QUARIN method. medend. inflammation. Vindob. 1774. 8. p. 97. MELLIN l. c. p. 243.) mirifice profit.

Aluum quoque mouet (VNZER l. c. p. 360. 368. 370. 371. et Vol. IX. p. 614. MELLIN l. c. p. 241.), siue solum exhibeatur ac meracum, siue, quod potius est, cremori tartari aut alteri sali neutri perfecto (VNZER l. c. p. 363.) iunctum, hac quoque excretionem aucta aegris febre intermittente, si quidem hora septimum vel nonum febris accessum praegrediente (VNZER l. c. Vol. VIII. p. 367) solum, vel (C. TH. MEDICVS l. c.) cum extracto centaurei minoris in pilulas redactum porrigatur, in tussi catarrhali morbillos excipiente (VNZER l. c. p. 371.) et ferina (VNZER l. c. p. 370.) laborantibus salutare; ialapae vim vermes expellendi et necandi eius consortio acui expertus est MELLIN (l. c. p. 36.).

Praecipua porro huius sulphuris vis est in sudore ciendo (VNZER l. c. Vol. VIII. p. 361. KOPPE ibid. Vol. XI. p. 512. CLOSSIVS noua variolis medendi

dendi methodus. Trai. ad Rhen. 1766. 8. p. 131.), qua facultate aegrotis, asthmate (VOGLER l. c. p. 153.), tussi ferina (CLOSSIVS l. m. c.), arthritide (VOGLER l. m. c.), febre intermittente (HOPPE l. m. c.), exanthematibus vel aegre prodeuntibus vel regredientibus (CLOSSIVS l. m. c.), morbillis confluentibus (CLOSSIVS l. c. p. 36.), tinea (A. PLUMMER physical essays read before a societ. at Edinb. Vol. I. 1754. 8. n. 6.), in diabete (CORMICK ap. BRUGNATELLI bibliothec. fisica d'Europa. Pavia. 8. T. XVI. 1790. n. 8.), in ipsis morbis venereis (PLUMMER l. m. c. G. DENNISTOUN physical and litterary essay read before a society at Edinb. Vol. I. n. 15. p. 391.) conducit, quem tamen in finem cum mercurio dulci (*Pulvis alterans*, et si, addito gentianae extracto, gummi vel resina guaiaci pilularum formam nanciscatur, *Pilulae alterantes Plummeri*), quemadmodum in aliis (KLEIN l. c.) morbis exanthematicis cum camphora, in tussi convulsiva (KREBS *medicin. Beobachtungen*. 8. Vol. I. fasc. 4. 1784. p. 39. et Vol. II. fasc. 3. 1791. p. 50.) cum moscho et oxymelle squillae coniungitur.

Neque sane nulla est eius vis in incidendo muco, pituita tenaci ex pectore eliminanda, glandulis (WERLHOF l. m. c. p. 101.) et visceribus eadem obstructis referendis; ideo in ipsa phthisi pulmonali, cum cortice cinchonae contuso et fero lactis combinatum salutare expertus est remedium MELLIN (l. c. p. 243.) in scrophulis (HUGO apud MELLIN l. c. p. 242.), in visceribus oppilatis et hydrope VOGLER (l. c. p. 153.), hunc effectum tanto certius sortiens, quando cum
gummi

gummi ammoniaco, sapone, aut conio combinatur.

Virtutem denique spasmos sedandi praedicauit multisque exemplis probabilem reddidit VNZER (*Hamburg. Magaz.* Vol. VIII. p. 369 sq. IX. p. 613 sq.), prouti etiam DELIO (l. c.) in conuulsionibus tussi superuenientibus efficax visum fuit: Exhibetur autem, aliquando saccharo aut magnesiae albae intertritum, granorum trium, quatuor, interdum sex, infantibus nondum duos annos natis grani dimidii, infantibus nondum sex annos natis granorum duorum pondere.

Sulphur antimonii mercuriale est sulphur antimonii auratum per solutum in aqua forti hydrargyrum praecipitatum, cui POERNERVS (delineatio pharmaciae chemico-pharmaceuticae. Lipsi. 1764, 8. p. 120.) egregiam vim attenuantem et per cutis poros virus exterminantem tribuit.

Sulphur antimonii solare est sulphur antimonii auratum ope auri in aqua regis soluti praecipitatum, FR. HOFFMANNO (*Medic. rationat. systematic.* T. IV. P. I. p. 160.) tanquam sudoriferum in lue venerea commendatum, quem quidem in finem granorum trium vel quatuor pondere porrigitur.

Sulphur antimonii auratum liquidum (IACOBI act. acad. Elect. Mogunt. Erford. Erf. et Goth. 8. T. I. 1757. p. 231 sq. I. E. TH. GVERICKE de sulphure antimonii aurato liquido. Erford. 1776. 4.), *Tinctura antimonii saponata Jacobi*, ex sulphure aurato antimonii in lixiuio caustico, vel hepate antimonii aut scoriis reguli antimonii simplicis in aqua bulliente

bulliente solutis, eo usque coctis, donec ouum iis innatet, vltcrius coquendo et amygdalarum vel ex papaueris feminibus expressum oleum, tandem liquoris primi nondum cocti portionem addendo in saponis speciem conuersis atque in tinctura antimonii acri concentrata solutis parata, ex fusco rubra, consistentiae spissioris, saporis blandi, amari, in pituita tenaci attenuanda, viscerum infarctibus ex hac intrusa natis referendis, transpiratione insensibili promouenda, hinc in arthritide (GVERICKE l. c. §. VII. p. 17. 18.), hydrope (IDEM l. m. c. p. 19.), exanthematibus chronicis (IDEM l. c. p. 18.), ipsa lepra rebeli (IACOBI l. c. p. 238.) et cancro (PH. FR. GME-LIN de tincturis antimonii minus vlitatis vtcunque saluberrimis. Tubing. 1759. 4. p. 35.), aut sanandis, aut mitigandis potens, vt tamen efficacitatis suae partem magnam saponi (HEYER *Beyträge zu den chem. Annalen.* Helmst. und Leipz. 8. Vol. I. fasc. 1786. p. 81.) debeat; recens praeterea, 50 guttarum cum decocto quodam tepido sorbendarum pondere, adhibenda, quum facile rancorem contrahat, et sulphur antimonii in fundum dimittat.

Tinctura antimonii Mangoldi (MANGOLD *chemische Erfahrungen und Vortheile in Bereitung einiger sehr bewährter Arzneymittel.* Francf. u. Leipz. 1749. p. 49 sq.) sulphur antimonii cum tinctura antimonii acri digerendo parata, profunde rubra, acrimoniae omnis expers, saporis blandi amariusculi, balsamici, syrupi violarum colorem non mutans, in aquam infusa strias oleosas rubras per illam diffundens, a vitrioli spiritu non turbanda (D. LAVATTER
de

de antimonio variisque eius tincturis cum alcalinis menstuis factis. Hal. 1767. 4. §. 17. p. 38-42.), ab ABR. VATERO (diff. de tincturae antimonii varia praeparatione. Wittenberg. 1732. p. 20. et progr. quo tincturae antimonii antehac inuentae virtutem et efficaciam in cura morborum rebellium duobus singularibus exemplis confirmat. Wittenberg. 1749.), qui tamen modum illam conficiendi sibi seruauit, iam, vt videtur, primo commendata, pituitam tenacem attenuat, humorum circuitum torpentem exagitat, obstructions ex alterutro fonte natas reseat, in arthritide, scabie, vlceribus, morbis venereis (VATER l. c.) egregiam opem tulit.

Tinctura antimonii saponata Hermbstaedti (SELLE *neue Beytr. zur Arznei- und Naturwissenschaft*. III. p. 63 sq. S. FR. HERMSTAEDT *physikalisch-chem. Versuche und Beobachtungen*. Berlin. 8. Vol. 2. 1789. p. 117 sq.) ex sulphure antimonii aurato cum lixiuio caustico cocto, et addito amygdalarum oleo in saponis speciem conuerso, vini spiritu purissimo, cuius media pars distillatione iterum separatur, soluto, et addito cinnamomo et aqua florum aurantiorum, per filtrum depurato, parata, limpida, dilute fusca, grati et odoris et saporis, in singulis vnciiis sulphuris gr. XXIII. et partium stibii metallicarum XII continens, ab instillata aqua lactescens, ab acidis cum foetore gas hepaticum manifestante flores aurantios dimittens, ad guttas 20-30 sorpta lenem sudorem, guttarum 40-50 praebio aluum, 70-80 lenem vomitum mouens, in sanandis bubonibus venereis per 14 dies quotidie ad 30 guttas absorpta efficax.

Tinctura

Tinctura antimonii tartarifata, *Tinctura antimonii*, *Tinctura antimonii hepatica salina*, *Tinctura antimonii simplex*, est spiritus vini purissimus cum hepatis antimonii siue antimonii cum duabus partibus salis tartari colliquati partibus duabus digestus, eiusque consortio colore rubro, saporeque leuiter aromatico acri imbutus, ceterum limpidus et gratum odorem spirans, tum sulphuris, tum metalli ipsius portionem, sale lixiuioso interueniente dissolutam (LAVATTER l. c. §. 13. CHRPHR. MAYER de tinctura antimonii tartarifata. Altd. 1728. 4. p. 12sqq) continens, quarum tamen partem diutius asseruata tinctura dimittit, hinc nisi recens satis praescribatur, inaequalis efficaciae, a guttis 5 — 20 exhibita transpirationem insensibilem promouet, a LEMERY (trait. de l'antimon. P. IV. cap. 3.) in melancholia, scorbuto, febribus malignis, variolarum initio, et scabie praedicata, paulo maiore pondere sudorem mouet, maiori adhuc nauseam et aluum.

Extractum antimonii (B. VALENTINI l. c. p. 123.), Paratur ex antimonio cum aequali tartari crudi pondere ignis candentis vi permisto, ope aquae postea per ignem iterum dispulsa, a parte aquam respuente separato, et spiritu vini, cuius duae tertiae partes per distillationem denuo seiunguntur, soluto. Parum igitur discrepat hoc extractum a tinctura antimonii tartarifata.

Vitrum antimonii ceratum, *Puluis antidyentericus anglicanus*, simplici eaque tamen aequabili vitri antimonii in tenuissimum pollen comminuti cum cerae flauae lenissimo igne liquefactae octaua

parte commistione natum, contusum colore puluerem nicotianae hispanicum referens, insipidum et inodorum, ab empirico quodam Hiberno, qui in Germania superiori eius cognitionem acceperat (Gentleman's Magazine pro anno 1753. p. 604.), primum, tum a Scotiae quodam pastore STEEL adhibitum, a quo ad clarissimos Medicos YOUNG et I. PRINGLE peruenit, qui non modum tantum eius parandi diuulgarunt, sed numerosis periculis egregias eius virtutes confirmarunt, eas tamen a non paucis hodie in dubium vocatas, vt ab aliis tanquam infida (HEVERMANN *vermischte Bemerkungen und Untersuchungen der ausübenden Arzneywissenschaft*. Coppenhag. u. Leipz. 8. Vol. I. 1765. p. 170. TRILLER dispensatorium vniuersale. Francof. 1764. 4. Medicis Cassellanis pharmac. rational. p. 348. SAUNDERS observ. on antimony and its uses in the cure of diseases. Lond. 1773. 8. p. 63.), ab aliis tanquam superflua (MÖNCH *systemat. Lehre von den Arzneymitteln*. p. 106. MONRO l. c. I. p. 290.) medicina reii-ciatur, quum contra alii ipsis adeo infantibus (3 - 4 annorum grana 2 - 3, decennibus grana tria vel quatuor), grauidis atque sensibilibus (grana quinque ad sex) sine omni periculo propinari posse, asseuerent, atque experti sint alii (YOUNG apud PRINGLE medical essays and observations of a Society at Edinb. Vol. V. P. 1. n. 15.), modo non occurrat acido in ventriculo stabulanti (GEOFFROY philos. Transact. V. 47. ad ann. 1751 et 1752. n. 41. p. 273 sq.), aut intermisceantur lapides cancrorum, aut, quae praestat utique magnesia alba, pariori illa dosi vix vomitum mouere; saepe tamen omnino mouet, vt
sint

sint exempla hominum, etiam adultorum, a granis tribus iam vomentium, vomitu tamen e. gr. hydropicis (MACKENZIE medical observations and inquiries by a Societ. of physicians in London. 8. London. Vol. 2. 1762. n. 24. p. 287.) salutari. et potibus tepidis ex oryzae, avenae granis cortice nudatis, cornu cerui e. g. paratis frequentius ingurgitatis multum facilitando: Crebrius tamen aluum mouet; nonnunquam faustum effectum sortitur, nulla sensibili euacuatione auda (I. PRINGLE l. c.). Hernia inguinali laborantibus, plethoricis, in haemoptysin aut vomitum cruentum procliuius vitandus eius vsus (Gentleman's Magazine l. c.).

Prima eius laus in sanandis dysenteriis increbuit (Gentleman's Magazine l. c.) ab YOUNGIO et I. PRINGLIO (l. c.), FR. PRINGLIO (ibidem), A. BROWN (ibidem), TH. SIMPSON (ibidem), PAISLEY (ibidem), STEPHEN (ibidem), I. GORDON (ibidem), GEOFFROY (l. c.), DU HAMEL et ARNAUD (Memoir. de l'Acad. des scienc. à Paris, ad ann. 1746. n. 4. p. 81 sqq.), PH. FR. GMELIN (Botanic. et chemia ad praxin medicam applicata. Tubing. 1755. 4. p. 28.) aliisque Wirtembergiae medicis (apud CHRN. LVD. BILFINGER diss. de vitro antimonii cerato. Tubing. 1756. p. 4.), I. BASTER (Verhandelingen uitgegeeven door de hollandse Maatsch. der Weetenschappen te Haarlem. 8. P. II. 1755. nr. 2. p. 22.), BOENNEKEN (*Fränkische Sammlung. von Anmerkungen aus der Naturlehre, Arzneygelahrtheit, Oekonomie und den damit verwandten Wissenschaften.* Nürnberg. 8. Vol. IV. 1759. P. XXII. n. 3. p. 325. et Vol. V. 1760. P. XXVII. n. 3. p. 210.), MURSINNA (l. c. p. 50.), adhibita vt

tamen et in hoc morbo inaequaliter saepe agere post
 I. PRINGLIUM (*Beobachtungen über die Krankheiten einer
 Armee, aus dem Engl. Altenb. 1754. p. 254.*) mon-
 nuerit Ill. ZIMMERMANN (*von der Ruhr unter dem
 Volke im Jahr 1765, und den mit derselben eingedrun-
 genen Vorurtheilen, nebst einigen allgemeinen Ausichten
 in der Heilung dieser Vorurtheile. Zürich. 1767. 8. p.
 510*), atque in inflammatoria et maligna utpote
 noxium reiiciat eius usum; et anonymus quidam
 (*Gentleman's Magazine l. c.*) in ea dysenteria, quae
 sanguinis resolutione, aut intestinorum vel glandu-
 larum intestinalium, et qui ex his exeunt, ductuum
 excretoriorum relaxatione stipantur, damnet, eumque
 in recenti potiores iudicet, quam in inueterata.

Verum in aliis quoque alui profluviis salutarem
 eius efficaciam experti sunt YOUNG (l. c.), PAISLEY
 (l. c.), GEOFFROY (l. c.) et BOENNEKEN (l. c. Vol. 4.),
 in iis potissimum, quae robustis duroque vitae ge-
 neris adsuets ex victu crudo minusque salutari, fru-
 ctibus horaeis immodice comestis, aëre nimis hu-
 mido oborta sunt, Anonymus (*Gentleman's Maga-
 zine l. c.*), aut pertinacioribus (CAUSLAND ap. DUN-
 CAN medic. comm. Vol. VIII. for 1781. 1782.),
 non perinde in iis, quae visceris cuiusdam inflam-
 matione stipantur, aut colliquatiuis, IDEM et YOUNG
 (ll. cc.), vel aliis symptomaticis (IDEM); in febre
 tamen putrida cum alui fluxu felici cum euentu ad-
 hibuit PENROSE (*dissertation on the inflammatory,
 gangrenous and putrid sore throat, also on the pu-
 trid fever together with their diagnostics and method
 of cure. Oxford. 1766. 8. p. 28.*), in cholera a
 nimio

nimio mercurii praecipitati fusci praebio deglutito SIMPSON (l. c.), in colicis a pituita tenaci proficiscentibus PAISLEY (l. c.). In pertinaci fluore albo GEOFFROY (l. c.), in diuturna gonorrhoea secundaria I. FR. A. MÜLLER (de viribus vitri antimonii cerati ad rationes suas reuocatis. Hal. 1757. 4. §. XV. p. 29.), in nimio cruoris ex vtero YOUNG (l. c.), SIMPSON (l. c.), et ARNAUD (l. c.), et ano SIMPSON (l. c.) fluxu; in febribus, praesertim intermittentibus GEOFFROY (l. c.), in catarrho suffocatiuo alius medicus (apud I. FR. A. MÜLLER l. c. §. XVI. p. 30.), in epilepsia et mania STEEL (l. c.) eius virtutem haud sine effectu tentarunt.

Praestat utique ab exigua granorum trium dosi, inchoare, et pro ratione aegri morbique ad decem et viginti adeo adscendere; praestat porrigere saccharo (e. gr. tribus partibus praeeunte l. c. BASTERO) aut magnesia alba, aliquando etiam opio temperatum, quam aliis aut meracum recipi; per tres horas post assumptum medicamen, ut ab omni potu abstineant, nisi post vomitum aqua calida utantur, hoc autem tempore elapso cibus lacteis, ex oryza, pane, aenae granis coctis, iusculis carnum, gelatina utantur, imperat (l. c.) YOUNG.

Antimonium catharticum (WILSON compleat course of chymistry. London. 1746. 8.) vitrum antimonii subtilissime comminutum, cum vitrioli acido distillationi subiectum, expulso omni humore sollicite elotum, cum aequali salis mirabilis et dupla tartari vitriolati portione per horae quadrantem colliquatum, denuo comminutum, elotum, atque ex-

ficcatum, WILSONO (apud MONRO l. c. l. p. 303.) teste, si a granis duobus ad decem vsque exhibeatur, blande aluum laxans, quod etiam, si grana eius duo cum vno tartari emetici commista adulto eique robusto semel ac simul, iuniori aut debiliori partita, ita vt altera portio binis horis post alteram sumatur, propinentur, in febribus intermittentibus insularum Americae mediae obuersarum, ad liberanda a saburra intestina mirifice prodesse, expertus est (ibidem) RVDINGS.

Mercurius vitae coelestis, similiter vitrum antimonii comminutum, septies cum aequali vitrioli, vt vocant, oleo distillationi tam diu continuatae, donec residuum ficcum esset, expositum, postea cum spiritu vini, cui pars decima sexta spiritus mastichis adiecta fuit, digestum, distillatione aut decantatione ab eo liberatum, denuo binis vicibus cum spiritu eodem digestum, et spiritu deflagrante exficcatum, a KLAVNIGIO (nosocomium charitatis s. historiarum medicarum in nosocomio Trinitati sacro obseruatarum. Vratislav. 1718. 4. observ. 18. p. 82.) fausto successu contra febres quartanas adhibitum; propinabat autem ille duabus ante nouum febris accessum horis granum vnum cum dimidio, vel grana duo cum extracto centaurei minoris in pilulam redacta, quo facto et nullo ante binas horas elapsas potu ingurgitato vomitum, alui secessum, sudorem subsequenter, febrem exulantem comperit.

Calx antimonii cum cornu cerui vsto (SCHRÖDER l. c. p. 416. FR. HOFFMANN in not. ad POTERII opera omnia, Francof. ad Moen, 1698. 4. p. 559.)
ex

ex aequali vtriusque in tenerrimum pollen comminuti portione mista et calcinata nata; a granis tribus ad sex ingesta sudorem prolificere fertur.

Antimonium cum cornu cerui calcinatum (MONRO l. c. P. I. p. 290.), calx alba, ex scobe cornu cerui ficcata et comminuta cum aequali copia contusi in puluerem antimonii permista, et, donec vapor sulphureus cesset et color cinereus exsurgat continue agitando, in vase aperto vsta, postquam refrigerata fuit, in subtilissimum puluerem tusa, et in crucibulis, altero inuerso et in fundo perforato alteri imposito et agglutinato, igne fortiori, donec flores argentei adscendere incipiant, tractata. Granorum trium ad septem vsque pondere blande agere, et rarius, nisi dosin excedas, nauseam aut vomitum excitare perhibetur.

Pulvis febrifrigus Iacobi, Fame's Powder, arcanum, ab Anglo medico James crebro adhibitum, remedium, ab aliis (SAUNDERS l. c. p. 64.) pro emetico antimonii mitiori habitum, ab inuentore ipso pro antimonio, addendo subinde (MONRO l. c. p. 292.) oleum et sal animale calcinato, tunc aliquandiu cum nitro colliquato, et aquae ope a salibus iterum liberato declaratum, nuperiori Cl. PEARSON (Philosoph. Transact. Vol. 81. for 1791. P. 2. n. 21.) examine apparuit ad vtrumque modo recensitum propius accedere; vrendo enim antimonium cum aequali aut media portione scobis ossium ad albedinem vsque calcinatae primo in vase aperto, et, donec penitus alberet, in vase clauso,

obtinuit materiem chemicis rationibus et facultate salutari illi pulveri omnino similem: In febribus (MONRO l. c.), quae emetica poscunt, et tussi (HAYES serious address on the dangerous consequences of neglecting common coughs and colds. Ed. 3. Lond. 1786. 8. p. 51.) commendatum, in febribus tamen lentis et aegris debilibus certissime nociturum remedium, inaequalis praeterea efficaciae, ut pauca alias grana violentos eosque crebriores vomitus excitent, alias eius scrupulus integer vix sensibilem mutationem induxerit (I. MILLAR observations on antimony. Lond. 1774. 8. sect. 5. p. 71 sqq. MONRO l. c. I. p. 293. 294.).

Calx antimonii cum sulphure (WESTRUMB *Beyträge zu den chem. Annal.* Vol. IV. 1789. p. 294.) ex albo flavescent et sapore calcem usitam et sulphur antimonii auratum manifestans, quod etiam acetum affusum copiosius inhaerere ostendit, in ossium morbis multo per commendata.

Flores antimonii cum sale fixo ammoniaco (LEMERY l. c. P. II. c. 9.) albi, antimonium cum aequali portione residuae a distillatione spiritus salis ammoniaci calcarei materiae sublimando, et aquae calidae ope salem eluendo nati, granorum quatuor ad decem pondere ingesti sudorem pellere, atque in scrophulis et strumis resoluendis prodesse feruntur.

Sapo antimonialis ex solutis per lixivium causticum antimonio crudo et sulphuris media portione, coquendo et addendo amygdalarum oleum in saponis speciem redactis. Externo quoque usu eximium resoluens

resoluens, et spiritu vini solutum, aliarum antimonii tincturarum vices supplens.

V. *Praeparata interno quidem vsui dicata, vix tamen efficacia.*

Antimonium diaphoreticum, Antimonium diaphoreticum ablutum, Antimonium diaphoreticum dulce, Calx antimonii abluta, Calx antimonii nitrata, Antimonii calx lota, Diaphoreticum minerale, calx alba insipida, ex antimonio vel (LEMERY l. c. P. IV. c. 30.) eius hepate, aut (LEMERY l. m. c. c. 31.) vitro cum tribus nitri partibus detonante et aquae ope ab omni sale iterum liberato nata, ob blandam vim diaphoreticam et resoluentem a medicis praecedentis aevi (RENE quaestion. chemic. monspeliens. Monspel. 1759. libell. 5. quaest. 3. SAUNDERS l. c. p. 104.) maximopere collaudata, a VIGANO (medulla chemiae. Norimb. 8. 1718. p. 49.) tamen et BOERHAAVIO (elem. chym. T. II. p. 517.) inertiae accusata, quamvis emeticorum et purgantium vim eius additamento acui et ipse BOERHAAVIVS (l. m. c.) concedat, et aliorum (e. gr. SCHVLZII praelection. in dispensator. reg. et electoral. Borusso-Brandenburgicum. Edit. alt. Norimb. 8. 1753. p. 406.) loquatur experientia.

Cremor antimonii diaphoretici pars antimonii diaphoretici subtilissima, ex calce hac comminuta sacculo linteo inclusa in vase aqua referto, istam continue agitando elutriata.

Pulvis albus antimonii (BAS. VALENTINVS l. c. p. 128 sq.), ex antimonio ternis vicibus cum aequali

nitri portione detonante et post singulas detonationes aquae ope eloto, tandem spiritu vini affuso atque per distillationem, et octies adhuc semper recenti affuso et per deflagrationem iterum separato, sale suo orbato paratus, antimonio diaphoretico satis similis.

Magisterium antimonii diaphoretici, Materia perlata, Sulphur fixatum stibii, Sulphur antimonii fixatum, calx antimonii alba, ex aqua ad eluendum antimonium diaphoreticum adhibita per acetum adfufum praecipitata, elota ac ficcata, iudice BOERHAAVIO (l. c. p. 519.) superflua.

Cerussa antimonii, Cerussa antimonii diaphoretica, Diaphoreticum regulinum, Antimonium diaphoreticum (MAETS collectan. chymic. leydenf. 1696. 4. p. 35.), calx alba, ex regulo antimonii simplici cum tribus nitri partibus aut melius aequa portione detonante atque eloto nata, absorbere, stringere, desiccare (ANG. SALA l. c. p. 353.), et (LEMERY l. c. P. IV. c. 28.) cutis poros aperire olim putabatur.

Cerussa antimonii solaris, Diaphoreticum minerale solare, Stomachicum Poterii, (nonnullis e. g. FR. HOFEMANN in not. ad POTERII opera omn. Francof. 1698. 4. p. 41.) calx antimonii alba simili modo ex regulo antimonii solari parata (LEMERY l. c. P. IV. c. 12.), olim inter stomachica relata, et potissimum potentiae particularum argenti viui corporis humoribus infixarum destruendis opposita.

Cerussa antimonii lunaris, calx antimonii alba, pari pacto ex antimonii regulo lunari confecta

feſſa (LEMERY l. m. c. c. 13.), eundem cum mox praegreſſa in uſum adhibita.

Antimonium diaphoreticum iouiale, Diaphoreticum iouiale, Antibeſticum Poterii (POTERIVS inſign. curationum centur. III. c. 20. Oper. omn. cur. FR. HOFFMANNI p. 297. HOFFMANN annotat. in POTERII pharmacopoeam ſpagyricam in huius operib. omnib. Francof. 1698. 4. l. 2. c. 18.), calx alba ex calce antimonii et ſtanni conſtata, et ex antimonii regulo iouiali cum tribus nitri partibus detonante, ac per aquam affuſam omni ſale orbato nata: Aperire et reſoluere (LEMERY l. c. P. IV. c. 14.) perhibita, a multis (POTERIO et FR. HOFFMANN ll. cc. p. 600.), FR. HOFFMANN (medicin. ration. ſyſtemat. T. IV. P. 1. p. 574.), MURALTO (Miscellan. Ac. Caef. Nat. Cur. Dec. II. Ann. 1. obſ. 109.), TRNKA KRZOWITZ (hiſtoria febr. heſticae omnis aevi obſeruata continens. Vindob. 1783. 8. p. 216 ſq)., ad ſanandam febrem heſticam praeprimis laudata, ab aliis (e. gr. IVNKERO conſpect. therap. ſpecial. Hal. 1750. 4. p. 309. 575.) maiori iure tamquam noxia in hoc morbo reieſta.

Diaphoreticum martiale, Antimonium diaphoreticum martiale (LEMERY l. c. P. IV. c. 29.), *Pulvis anticacheſticus Ludouici* (Pharmac. moderno ſeculo applicanda. Goth. 1685. p. 265.), *Bezoardicum martiale, Bezoardicum martiale flavum, Antimonium martiale cacheſticum, Stomachicum Poterii, Pulvis vitalis Halenſis* (GREN ap. HAGEN Lehrb. der Apothekerkunſt. Königsb. Ed. 4. P. II. 1792. p. 572.), calx ex fulco alba aut ex
antimonii

antimonii reguli martialis partibus duabus (FR. HOFFMANN in not. ad POTERIVM op. omn. p. 373.), aut ex scobis ferri parte vnaque antimonii crudi cum nitri partibus sex detonantibus nata atque elota; plurimam partem ferri calce constans, alia ferri calce vix efficacior, etsi in cachexia, ictero, scabie multopere commendata (l. c.) a LVDOVICI.

Bezoardicum minerale, Bezoardicum antimoniale (multis), calx alba, butyrum antimonii cum aqua forti miscendo, et omnem humorem per distillationem iteratis vicibus separando superstes atque elota, antimonio diaphoretico haud superior.

Mercurius vitae correctus Syluii, Bezoardicum minerale (MOEBIUS apud FR. HOFFMANN patr. clavis pharmaceutic. Schröderian. Hal. 1675. 4. p. 282.), calx alba, ex mercurio vitae cum tribus nitri partibus detonante atque eloto nata, antimonio diaphoretico similis (LEMERY l. c. P. IV. c. 32.).

Bezoardicum antimoniale Angeli Salae, v. supra.

Calx antimonii sine sulphure (WESTRVMB apud CRELL *Beytr. zu den chem. Annal.* Vol. 4. p. 287 sqq.) ochroleuca, saporis lixiuiosi, aquam quoad plurimam partem subiens, ex calce viua, cui $\frac{11}{100}$ calcis antimonii et $\frac{2}{100}$ calcis ferreae accedunt, composita, in ossium morbis collaudata.

Flores antimonii albissimi, calx antimonii ex facta per aquam regis et a sulphure suo liberata antimonii crudi solutione per meracam aquam praecipitata atque elota.

Flores

Flores antimonii nitrosi (LEMERY l. c. P. I. c. 4.) calx antimonii alba, ex antimonio cum tribus nitri partibus detonante in altum acta, atque elota.

Cinnabaris antimonii, sollicitè parata et depurata (LEMERY l. c. P. III. c. 27 — 35.) cinnabari vulgari similis (BOERHAAVE l. c. II. p. 505.), hinc, quamvis multiplici FR. HOFFMANNI (diff. de cinnabari antimonii. Ienae. 4. 1681.) laude celebris, nostro aevo euiluit pretiosa medicina.

VI. *Praeparata, ad quae conficienda praecipitur quidem antimonium, quae tamen nihil aut tam parvam eius continent portionem, ut virtutem suam huic non debeant.*

1. *Tincturae.*

Lilium Paracelsi, *Tinctura antimonii acris*, *Tinctura antimonii alcalina* (STAHL opusc. physic. chymic. medicum. Dec. p. 505.), *Tinctura antimonii regulina* (BÜCHNER diff. de tincturis alcalinis. Hal. 1746. p. 11. §. 19.), *Tinctura antimonii spuria* (CARTHEUSER pharmacolog. Berol. 1745. 8. p. 311.), *Tinctura metallorum*, quam nihil antimonii continere suo tempore iam demonstravit (l. c. p. 192.) MEYDERVS, nouis argumentis adstruxit DEHNE (*Versuch einer vollständigen Abhandlung über die scharfe mit kauslischem Salze gesättigte Tinktur des Spießglaskönigs, und ihre großen Heilkräfte etc.* Helmst. 8. neue Aufl. 1784.) ex sale caustico et vini spiritu purissimo conflata, rubra, saporis acris, lixiuiosi, nitri aut salis acido appropinquante fumum emittens, ab affuso acido excalescens et coagulata, neque tamen effervesce-

vescens, aut gas hepaticum eructans, in incidenda tenaci pituita, debellando acido, promouenda transpiratione insensibili, pellendo lotio mirifice efficax, hinc in viscerum obstructionibus a mucro tenaci impacto proficiscentibus, febribus intermittentibus aliisque chronicis malis ex hoc fonte promanantibus, in ardore ventriculi a praedominante acido nato, in atrophia infantum, in rheumatismo atque arthritide variisque eius speciebus, in calculo, in lepra, scabie, aliisque exanthematibus chronicis, et morbis ex eorum suppressione oriundis, in vlceribus variis, etiam venereis, hydrope, fluxu menstruo haemorrhoidibusque suppressis multopere (v. DEHNE, qui et obseruatos a se ipso effectus recenset, et testimonia aliorum collegit, l. c. p. 275 sq.) commendata; exhibentur autem eius guttae 20 — 30 ter quaterue per diem, aut aqua simplici temperatae, aut cum infuso quodam calido, aut cum aequali essentiae aristolochiae et media aetheris vitrioli portione commistae, vsum eius per hebdomades et menses adeo continuando.

Tinctura antimonii rubra, a ROGER. BACONE, si qua virtute salutari pollet, certe non debet antimonio, quippe cuius modo a BACONE (*von der Medicin und Artzney oder Tinctur des Antimonii, mihi ad calcem B. Valentini Triumphswagen etc.* p. 213 sq.) praescripto praeparati vix aliquid soluit acetum, recipit nihil spiritus vini.

Tinctura vitri antimonii (LEMERY l. c. P. IV. c. 2.), acris similiter rubra, nata ex aceto distillato vel ex crystallis aeris viridis ignis violentia extorto,
cum

cum vitro antimonii repetitis vicibus digesto, et cum vini spiritu commisto, tam parum certe continet antimonii, vt quam in incitando sanguinis motu, promouenda transpiratione, pituita pectus infarciende incidenda, morbis cutaneis sanandis ostendisse testis est (l.c.) LEMERY efficacia, vix ab antimonio prouenire putanda sit.

Tinctura vitri antimonii altera (LEMERY l. m. c.) pariter laete rubra sensim tamen expallescent, ex vitro antimonii, cum lixiuio salis tartari, et dissipato humore omni, cum spiritu vini digesto progenita; quicquid etiam in spiritibus animalibus excitandis valere fertur, virtutem potius hepatis sulphuris spiritum vini ingresso, quam antimonio acceptam refert.

Tinctura antimonii diaphoretici (LEMERY l. c. P. IV. c. 31.) vini instar rubens, ex spiritu vini cum antimonio diaphoretico, antea cum aequali salis tartari portione liquefacto, per aliquot dies digesto, nata a tinctura antimonii acris parum differre videtur.

Tinctura ex regulo antimonii martiali, Antidotus pantagogos (SCHRÖDER l. c. p. 438.) ex salis communis acido, quo caloris adminiculo antimonium diaphoreticum martiale solutum fuit, repetita distillatione in olei speciem redacto, et cum vini spiritu aliquoties distillato nata, imperfecta potius spiritus salis dulcificati species.

Tinctura e floribus antimonii, Lilium Paracelsi (SCHRÖDER l. c. p. 439.) ex sale ammoniaco cum aequali antimonii parte sublimato spiritu vini soluto,

soluto, et fluidiori huius parte, vt olei denuo specie compareat, per distillationem orbato, progenita praeter salem ammoniacum vix aliquid vini spiritu solutum continet.

Tinctura ex sulphure antimonii aurato (SCHRÖDER l. c. p. 442.), spiritus vini cum sulphure antimonii aurato digestum, quod cum, modo sollicito elotum sit, huic spiritui nihil largiatur, vix aliquid, quod antimonio debeatur, ab usu huius tincturae expectes.

Tinctura antimonii Brixii (PH. FR. GMELIN de tincturis antimonii minus usitatis utcumque saluberrimis. Tubing. 1759. 4. p. 24.), ex spiritu Mindereri cum antimonio crudo in puluerem contuso digesto parata, perparum sulphuris, nedum partis antimonii metallicaе aliquid solutum in se continet.

Tinctura antimonii nigra, Tinctura mineralis amara (B. VRBIGER *besondere chemische Schriften, wie nemlich* I) *die medicina universalis zu präpariren, damit alle Metalle und Krankheiten können curirt werden; II) viele Manieren, wie ein jedwedes Metall vor und an sich selbst via particulari zu verbessern seye; III) die Tugenden und Eigenschaften des Antimonii etc.* ann. 1705. p. 69. MODEL *chymische Nebenstunden.* Petersb. 1762. p. 169. PH. FR. GMELIN l. m. c. p. 16.) amara, limpida, olei tenuioris speciem referens, ex fusco atra, violarum syrupi colorem in viridem conuertens, a vitrioli acido instillato et limpiditatem et colorem amittens, ex spiritu vini gallico, quem vocant, tartarifato, digesto cum nitro, postquam cum $\frac{8}{11}$ antimonii crudi detonauit et liquatum, dum adhuc

huc calet, in tenerrimum pollen comminutum, et cum 16 partibus liquoris nitri fixi sub continua agitatione leni calore in pultis speciem redactum fuit, aut (MODEL l. c.) cum lixiuio a praeparatione kermes mineralis superstita et ad mellis spissitudinem redacto parata. aut (LOWIZ *chemische Annal.* 1787. Vol. 1. p. 518.) ex spiritu vini purissimo cum nitro primo per ignem violentum aëre suo vitali exuto, tum cum regulo antimonii medicinali colliquato, aut ex spiritu nitri dulci cum nitro, primo per carbonum pulverem acido suo priuato, tum cum aequali reguli antimonii medicinalis portione fuso digestis parata, antimonii utique particulam continet, quae (BÜCHNER de antimonio variisque eius tincturis cum alcalinis menstuis factis. Hal. 1767. p. 30.) specie kermes mineralis, vel si solis radiis exponatur, sponte subsidet, vel si humore omni abacto sal superstes denuo aqua solvatur, et cum acido quodam commisceatur, praecipitatur interdum tamen adeo parcam, ut v. g. Cl. HEYER (ap. Ill. CRELL *Beytr. zu den chem. Annal.* Helmst. u. Leipz. 8. Vol. I. 1786. P. 2. p. 82.) ex integra vncia vix dimidium granum antimonii extra-xerit. Praedicatur haec tinctura in asthmate humido, arthritide, et morbis cutaneis, potissimum venereae originis. Non multum abludit ab hac tinctura alia a DIETERICO (Commerc. litterar. noric. ann. 1731. p. 132. 133.) memorata, et ad febrem hecticam sanandam commendata; paratur scilicet illa ex spiritu vini gallico summa cura depurato et nitro cum octo partibus antimonii crudi detonante et colliquato, post cum nitro fixo tractato.

Tinctura antimonii saponata Schulzii (Praellect. ad dispensator. Boruffo-Brandenburgicum. Norimb. 1753. p. 324.) aurea, pellucida, sapore aliquantum acri, syrupi violarum colorem in viridem mutans, ab aqua perinde ac ab acidis infusis opaca, sponte cryсталlos tenerrimas flauescentes dimittens, ex sapone veneto cum lixiuio caustico, donec omnis huius humor dissipatus sit, cocto, cum spiritu vini purissimo digesto, et, vt primum hic flauum colorem nactus fuit, hepate antimonii vel scoriis reguli simplicis contusis et adhuc calentibus iniectis imbuto, parata, perpærum omnino (BÜCHNER l. c. §. XV. p. 34. GREN *Handbuch der Pharmacologie*: Halle. 8. P. II. 1792. p. 452.) antimonii continet, et, qua pollet, efficacitatem saponi potius debet vini spiritu soluto.

Tinctura antimonii Thedenii (*Neue Bemerkungen und Erfahrungen zur Bereicherung der Wundarzneykunst und Arzneygelahrtheit*. Berlin u. Stettin. 8. P. II. 1782. p. 84 sq.) fusca, sapore satis acris, spissa, satis cito ad parietes et in fundum vasis crustam ex cryсталlis salinis concreascentibus natam deponens, ex antimonio crudo cum tribus cinerum clauellatorum partibus liquefacto, atque adfuso, donec effervesce cesset, aceto, et humore omni expulso cum spiritu vini purissimo leni calori exposito, et repetita distillatione parte huius iterum exuto nata, vires suas veneno scrophuloso et ipsi cancroso (III. THEDEN l. c.) debellando pares, vtique potius terrae, quam appellant, foliatae tartari (GOETTLING *practische Vortheile und Verbesserungen verschiedener pharmaceu-*

maceutisch-chemischer Operationen. Weimar. 8. Ed. 2. 1789. p. 233. REMLER *chem. Annalen.* 1785. Vol. I. p. 253. HAGEN *Lehrbuch der Apothekerkunst.* Königsb. 8. Edit. 4. Vol. 2. 1792. p. 383. GREN l. m. c. p. 453.), quam antimonio (quod partem eius principem constituere diserte innuit anonymus auctor libelli *Abhandl. und Bemerkungen über die vom Herrn Generalchirurgus Theden in Berlin bekannt gemachte Spiesglas-tinctur von einem Schüler aus der Gesellschaft wahrer und ächter Naturforscher.* Amsterd. 1783. 8. p. 37.) debet, quamvis particulis antimonii non omnino (Commentatt. societ. reg Goetting. T. VI. 1785. p. 65. *Chemisch. Annal.* 1784. Vol. I. p. 101 sqq. et 1785. Vol. II. p. 141 sqq. HEYER l. c. p. 69 sqq.) careat.

Oleum vitri antimonii, Quinta essentia antimonii (BAS. VALENTINI *Triumphswagen etc.* p. 98 sqq.) paratur, vitrum antimonii in tenerrimum pollen comminutum primo cum aceto distillato, et, hoc per distillationem atque elotionem separato, iterato cum spiritu vini clausis arctissime vasis digerendo, et tandem distillando, si vel exili earum virium, quas BAS. VALENTINVS (l. c. p. 100.) ei tribuit, particula pollet, certe non debet antimonio.

Oleum antimonii febrifugum (BAS. VALENTINVS l. m. c. p. 162.) conficitur primo antimonium comminutum retortae inclusum ignis vi in puluerem rubrum conuertendo, cum aceto per plures dies leniori calori exponendo, partem aceti magis fluidam distillatione leni igne peracta expellendo, et mutato vase recipiente, quod fortiori igne spissius transtillat, asseruando.

Oleum antimonii aliud, *Magisterium antimonii* (BAS. VALENTINVS l. c. p. 102. 103.) videtur species oleie mpyreumatici, obtenta ex succo vuarum immaturarum cum antimonii vitro per aliquot dies digesto, per distillationem omni humore priuato, cum saccharo permisto et aceti spiritu humectato, cum spiritu vini, tum cum spiritu salis, commista, denique calci auri ex aqua regis per distillationem separatae superfusa, et denuo distillata, a BAS. VALENTINO in epilepsia praedicata.

Arcanum antimonii (B. VALENTINVS l. c. p. 104. 105.) paratur ex antimonio cum sale armoniaco sublimato, elotione per aquam sale suo iterum orbatu, et cum spiritu vitrioli in vasis clausis digesto et distillato, quod distillatione in vas excipiens transiit, cum spiritu vini digerendo, et clarum denique liquorem defundendo. Digestioni corrigendae maximopere inferuire sibi persuasit (l. c.) VALENTINVS.

Elixir antimonii (B. VALENTINVS l. c. p. 105. 106.) paratur quoque antimonium sublimando cum sale ammoniaco, et quicquid in altum actum fuit, iterata vice sublimando, sal per aquam eluendo, quod superest ad gratam rubedinem vsque vrendo, acetum huic affundendo, et humorem eius per distillationem iterum separando, tunc spiritum vini addendo, et hunc elapso aliquo temporis spatio cum tinctura coralliorum et quinta essentia rhabarbari permiscendo. Purgantem huic elixir virtutem iure tribuit B. VALENTINVS, vix tamen tibi persuadeas, hanc antimonio deberi.

Balsamus

Balsamus antimonii (B. VALENT. l. c. p. 133.) est oleum iuniperi vel terebinthinae, quem appellant, spiritus, cum regulo antimonii vasis clausis leni calori expositus, et cum spiritu vini permixtus.

Balsamum vitae (B. VALENTINVS l. c. p. 135 — 138.) aurei coloris, taedio et longo labore paratur primo antimonium iteratis vicibus, singulis cum recenti aceto per 40 dies leni calori exponendo, liquorem sanguineo colore infectum per chartam traiciendo, denuo per 40 dies in vasis clausis calori leni committendo, a liquore, nunc atrum colorem nato, humorem per distillationem separando, superstiti materiae ablutae spiritum vini infundendo, et donec rubro colore infectus compareat, in vasis clausis leni calori committendo, tum defundendo, per chartam traiciendo, igne paulo violentiori distillando, quod in vas excipiens transiit, per decem dies quieti committendo, et liquorem olei speciem prae se ferentem a supranatante spiritu separando.

Wunderbarer Balsam (B. VALENTINVS l. c. p. 156. 157.), quamvis operoso satis labore impetratum, vix videtur aliud, nisi extractum martis, quod vocant, acetosum ad aërem deliquescens; paratur scilicet, materiae, ex aethiope minerali, antimonio crudo, arsenico rubro, croco martis et lateribus in pollen comminutis commixtis per sublimationem obtentae, affundendo acetum acre distillatum, leni igne distillando, ut quod remanet, ficcum sit; huic adfundendo vini spiritum, vasis clausis per mensis spatium leni calori committendo, spiritum per di-

stillationem denuo separando et, quod superest, aëri humido exponendo.

Liquorisch Oel (B. VALENTINVS l. c. p. 174.) sal ammoniacum cum regulo antimonii martiali sublimatum et deliquescent, rubedinem et partem virium ferro, nihil debet antimonio.

Acetum philosophorum ex antimonio (B. VALENTINVS l. c. p. 170.). Non videtur esse, nisi sulphuris antimonio inhaerentis acidum, digerendo antimonium cum aqua, iteratis vicibus distillando, acidum sic transtillans recenti antimonio adfundendo, per 12 dies in vasis clausis leni calori expositis asseruando, tum defundendo, et leni igne ter distillando impetratum. Refrigerantem huic aceto inesse facultatem, VALENTINO facile concedam, ab antimonio pendere, nunquam mihi persuadebo.

Oleum sulphuris antimonii (B. VALENTINVS l. c. p. 166.) paratur, salem armoniacum cum praeponderante antimonio aliquoties sublimando, ex materia in altum acta salem eluendo, quod remanet sulphur, cum aceto distillato diu calori exponendo, et primo leniori igne acetum tenuius, tum fortiori spissiore liquorem in vas excipiens propellendo.

Clyffus antimonii, Wundöl ex antimonio (B. VALENTINVS l. c. p. 164.), *Aqua stimmi sulphurea* (SCHRÖDER l. c. p. 431.). Acidus liquor, antimonium sulphuri mixtum cum nitro igne candenti exponendo vaporum forma assurgens, et campana vel alembico exceptus, utique (B. VALENTINVS l. c. p. 165) putredinem arcens, et tempestiue exhibitus phthisicis proficius.

Aqua

Aqua stimmi tartarea (SCHRÖDER l. c. p. 432.). Acidus pariter liquor, comburendo antimonium cum aequali tartari et salis communis portione impetratus, ex sulphuris et tartari acido potissimum compositus.

Spiritus antimonii compositus (SCHRÖDER l. c. p. 432.). Acidus et hic liquor, ex sulphuris acido et paucissimo aceto conflatus, operosa ratione paratus ex sulphure antimoniali duabus partibus colcotharis vitrioli permisto, aliquoties aceto humectato et per distillationem iterum orbato, tum in vase terreo ita combusto, ut assurgentes vapores alio amplo vase superimposito excipi et condensari queant.

Spiritus bezoardicus Buffii, aqua, quam vocant, regis debilior et paucissimis antimonii calcinati particulis imbuta, vim putredini resistentem in febribus malignis tantopere exoptatam cum aliis acidis communem habet; obtinetur autem butyrum antimonii cum spiritu nitri permiscendo, et aliquoties, liquorem transtillantem semper residuo affundendo, donec materies superstes sicca sit, distillando.

Spiritus vitrioli philosophicus (LEMERY l. c. P. III. c. 35.) acidus et hic liquor, perfecte similis acido salis communis multa aqua temperato et paucissimis antimonii calcinati particulis grauido; obtinetur vero ex butyro vel oleo antimonii aqua plurima diluto, quae si pelluciditatem suam recuperaverit, a sedimento defunditur.

Spiritus salis antimonii (B. VALENTINVS l. c. p. 140-142.). Paratur ex materia a regulo anti-

monii simplici, multoties, donec nihil eius amplius ignis vi in altum agatur, sublimato, residua, in aëre humido in liquorem rubrum abeunte, qui per chartam traiectus et aquae portione per distillationem liberatus crystallos in fundum dimittit; hae crystalli depuratione albae cum tribus terrae tripolitanae partibus igni expositae largiuntur spiritum, noua distillatione leni igne peracta ulterius depurandum excolorem. Huic spiritui in pellendis febribus intermittentibus, frangendo calculo, subleuandis podagricorum doloribus, et, si extrinsecus adhibeatur, in sanandis vlceribus diuturnis insignem potentiam (l. c.) tribuit B. VALENTINVS.

Sal verum antimonii B. VALENTINVS (l. c. p. 141.) nominat eas ipsas crystallos, ex quibus ulteriori labore spiritus ille salis antimonii prodit.

Flores antimonii (B. VALENTINVS l. c. p. 114-116.) sunt sulphur antimonii, paucioribus metallicis eiusdem particulis rubro colore tinctum, sublimando antimonium crudum igne violento, flores rubros a reliquis selectos denuo et ternis quidem vicibus cum colcothare vitrioli sublimando, tum demum cum vini spiritu per aliquod temporis spatium calori leni exponendo, hunc defundendo, et per distillationem denique fluidam eius partem abstrahendo, obtentum.

Fondant de Rotrou (GEOFFROY memoir. de l'Acad. des sciences à Paris ann. 1751. p. 304.) est cerussa antimonii, imperfectius, scilicet per essentiam cinnamomi, abluta, et cum terra quadam calcaria permista,

permista, vt omnino a nitro nondum destructo, et parte eius lixiuiosa ab acido suo liberata vires quasdam exferere possit attenuantes, refrigerantes.

Poudre de Chevaleraï, puluis albus falsi saporis, mediae aut integrae drachmae pondere aluum purgandi scopo exhibitus, lixiuiosae potissimum indolis; paratur quippe (HELLOT hiltoir. de l'Acad. des scienc. à Paris ann. 1751. p. 83. GEOFFROY l. m. c.), nitrum cum tertia reguli antimonii martialis parte igni candenti exponendo, peracta detonatione per longam adhuc moram candefaciendo, aëri humido committendo, et liquorem sic natum leni calore humore suo iterum priuando.

2. *Magnesia nigra*, *Magnesia vulgaris* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 296.), *Magnesia siderea*, *Magnesium*, *Manganese*, Calx metallica natua, ut plurimum atra vel nigra, et manus inquinans, satis ponderosa, fragilis, cum nitri tribus partibus liquata, puluerem exhibens ex atro viridem, et aquae, cui contusus ingeritur, primo eundem, tum violaceum, tandem rubrum colorem (vocant ideo *chamaeleontem mineralem*) impertientem, cum arena et alcali quodam fixo colliquata, si maior eius portio addatur, nigrum, si pariori manu adiiciatur, violaceum vitrum largiens, fibrosa textura, colore et debili quodam nitore antimonium aliquando mentiens, at tum quod difficilime fluat ignis violentiae exposita, tum quod nullum eructet naribus certe sensibilem vaporem, facile distinguenda.

Locum meretur in suppellectili medicâ, eo quod igne vehementiori in vasis eiusmodi laboribus

accommodatis torta, largam aëris vitalis (HERMSTAEDT *chem. Annal.* 1786. I. p. 316. et 1787. I. p. 296 sq.) penum subministrat, de cuius viribus salutaribus alio loco sermo erit. V. I. CHR. A. SCHRÖDTER diff. num magnesia vitriariorum in febribus inflammatoriis adhibenda sit. Ien. 1793. 4.).

3. *Arsenicum album, Calx arsenici alba, Arsenicum calciforme* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 335.), *Oxide d'arsenic.*

Prouti vulgo venit, album, diffractum intus vitri instar nitens, et ut plurimum opacum, compactum, fragile, pondere specifico ad alia huius classis corpora accedens, at sapore acri et quasi vrente, facili in aqua aliisque humoribus dissolutione, facili in igne fluxu, quem aliis quoque difficulter liquandis corporibus conciliat, vapore cano, quem prunis inspersum eructat, odore suo ad allium quodammodo accedente, a reliquis distans, venenatae efficaciae fama omnia superans.

Et fama quidem, millenis casibus innixa; non enim animalibus modo, si pisces forte exceperis, quibus aqua dissolutum minus nocuisse visum fuit (PYL *neues Magazin für die gerichtliche Arzneykunde und medicinische Policei.* Stendal. 8. Vol. I. fasc. 4.), quantum quidem constat, omnibus, muscis, porcis (WEPFER *hist. cicut. aquat.* p. 287.), cuniculis (ACKERMANN ap. BALDINGER *neues Magazin für Aerzte.* Vol. II. fasc. 6. p. 426.), canibus (I. FABER LYNCEVS *Expositio animalium nouae Hispaniae.* p. 475. I. AD. THEOPH. SPROEGEL *experimenta circa varia venena*
in

in viuis animalibus instituta. Goetting. 1753. G.W. WEDEL diff. de arsenico. Ien. 1719. p. 9. WEPFER l. m. c.), pecoribus (HACQUET *neue Sammlung nützlicher Unterrichte von der Crainischen Gesellsch. des Ackerbaues und nützlicher Künste*. Laybach. 4. l. 1779. p. 78. 79. GLEDITSCH *Schrift. der Berlin. Gesellsch. naturforsch. Freunde*. Vol. V. p. 275. 276. PVL l. c. Vol. I. P. 1.), muribus, rattis, talpis et feris, quibus nocevis animalibus e medio tollendis creberrime adhibetur, tam deglutitum, quam halitus (TIMAEVS A GULDENKLEE *casus medicin*. L. VII. c. 10. OPP. CURA RIVINI. Lipf. 1715. p. 280.), aut pulueris (BIERLING *aduersaria curiosa*. Ien. 1679. 4. Cent. I.) forma inspiratum, aut in venas iniectum (I. SIGM. ELSHOLZ *neue Clystierkunst, wordurch eine Arznei durch eine eröffnete Ader beyzubringen*. Berlin. 1665. 8.), aut vulneribus inspersum (SPROEGEL l. c.), grauissima symptomata, imo saepissime mortem creat, sed humano quoque generi materies veneficii et dolosi et culposi longe frequentissima, non enim numerosissima modo legas exempla hominum a deglutito, ut plurimum cum aliis, nisi ventriculum cibis refertissimum habuerint (H. AB HEERS observ. oppido rar. in Spa et Leodii animaduers. cum medicament. select. et ut vocant secretis. Leodii 1624. 8.) arsenico, verum etiam a puluere eius cum aëre hausto (GLEDITSCH l. c. p. 274.), ab arsenico, amuleti loco in pectore suspenso (IOS. ALPHANI opus de pestil., febre pestilentiali et febre maligna, nec non de variolis et morbillis quatenus nondum pestilentes sunt. Neap. 1577. 4. CRATO A KRAFTHEIM l. c. L. IV. p. 504. 505. VII. p. 749. VERZASCHA obs. med. cent. Basil. 1677.

Unable to display this page

Plurima omnino, quibus hominem torquet, symptomata cum aliis materiis virulentis, acrimonia sua infestis, habet communia, ut ex his saltem vix cum aliqua certitudine erui specialis eius indoles possit. Deglutitum omnes, quas contingit partes dolorifico quodam sensu, nonnunquam ad deliquia animi, conuulsiones, deliria aegrum inducente, perfundit, pustulas labiorum atque oris interni, siccitatem oris et linguae, vomitus frequentissimos, vehementissimos, primo pituitae, tum bilis, praecordiorum oppressiones, sitim non extinguendam, appetitum cibi prostratum, singultus, tormina, alui profluvia violentissima, non raro cruore tincta, abdominis tensionem atque inflationem, pulsum ce-rem, debilem, contractum, tremulum, irregularem, tremores et frigus artuum, sudores frigidos, praefertim frontis, ventriculi inflammationem in pylori regione et fundo potissimum conspicuam, et crebro gangraena, sphacelo, erosione, tunicae villosae solutione terminatam, et similes in intestinis mutationes: Videas cadauera hoc veneno intus sumto peremtorum multo citius in putredinem naribus molestissimam resoluta, maculis liuidis per omnem superficiem quasi confita, oculos liuore circumfusus, ungues liuentes et non raro prima iam mortis die vna cum capillis deciduos, partes nonnullas, et praefertim genitales, viridi, luteo, nigro calore foedatas, et tumidas, membra quaedam sponte, aut leuissima accedente vi secedentia.

Qui parcius, aut aliis temperatum sumserunt arsenicum, similia quidem experiuntur mala, verum neque omnia, neque eodem horrendo impetu infestantia, sed
sub-

subdolas magis vitae infidias struentia, doloribus per venas quasi et abdomen vagantibus, in ventriculo potissimum defixis, siti vehementi excruciantia, febre lenta, tabe, paralyfi ab exterioribus partibus ad internas progrediente, vltimum eius halitum paulatim exstinguentia.

Quibus extrinsecus admotum nocuit arsenicum, praeter tumorem et vlcus, in parte, quam proxime et primo contigit, excitatum, non raro latius serpens et profundius penetrans, dolores per alias atque alias partes vagantes, interdum conuulsiones, sputum sanguinis, furores, animi deliquia, paralyfes, frigoris sensum, vomitus, appetitum prostratum experiuntur; crebrius, si sero paretur medicina, febre lenta et tabe consumuntur.

Sunt tamen notae, quibus dignosci inimica illa vitae materies, sunt multa, quibus expelli, antequam vitae ipsi noceat, quibus obtundi et superari eius ferocia potest.

Et primo quidem paulo curatius inuestigandum est medico in primam mali originem, qua scrutatione prudenter instituta operosiore chemico examine supersedere saepe poterit; peruestiganda sunt exactius tum esculenta et potulenta, tum medicamenta, quorum vsum proxime infecutae sunt illae turbae, et si aut horum nihil amplius supersit, aut ex eorum scrutinio veritas non patecat, ea quae aegrotus vomitu aluoque egerit.

Si potior eorum pars arsenico constat, facilis est iste labor; arsenicum enim prunis inspersum fumum
album

album eructat, odore singulari proxime ad foetorem allii accedente imbutum; nisi ergo fluida aut humida sit ista materies, quo in casu leni prius igne siccanda est, carbonibus ardentibus inspersa fumo assurgente laminae metallicaе politae illi expositae maculam albam, aut, si quidem periculum in tabula cuprea fiat, huic maculam nigram imprimente, si vasis clausis fiat, in parte horum superiore frigidiorē in massam albam condensato, arsenicum, si quidem illud contineat, manifestabit.

Sin autem arsenicum pariori copia implicitum sit aliis, quae igne tentata similiter fumum penetrantem suo nidore illum allii aemulum putorem quasi obuoluentem edunt, ambiguum valde redditur hoc examen. Tunc igitur alia via procedendum, qua nubendo arsenicum corpori, quod igni expositum nullum aut facile distinguendum odorem emittit, duce Cl. HAHNEMANN (*Ueber die Arsenikvergiftung, ihre Hülfe und gerichtliche Ausmittelung*. Leipz. 1786. 8. p. 236 sq.) detegi vel minima arsenici labes in corporibus latens potest: Coquitur scilicet materies, nisi iam satis fluida sit, cum multa aqua fluviali, et liquoris per chartam griseum traiectioni ac limpidi portioni instillatur aqua calcis feruida et limpida; alteri aqua gas hepatico saturata; alteri adhuc solutio cupri per spiritum salis ammoniaci causticum facta, singulae recens et sollicitè confectae; ab omnibus turbatur, si quidem arsenicum contineat, ille liquor, et praecipitatur sedimentum, quod exsiccatum ac prunis iniectum fumo alii nidore infesto arsenicum ostendit; et ab aqua quidem calcis sedimentum

mentum album, quod aqua recenter arsenico im-
praegnata denuo soluitur, et vt carbonibus in-
iectum manifestum allii foetorem spargat, oleo,
quod prius imbibat, eget; ab aqua gas hepatico im-
praegnata aurantium, quod in ignem coniectum,
antequam arsenicum spirat, sulphuris flammulam
et halitum emittit, et a memorata cupri solutione
ex viridi luteum, quod spiritu salis ammoniaci cau-
stico perinde ac acidis facile soluitur.

Medicatio malorum ab arsenico progenitorum
non semper eadem esse potest; alia si extrinsecus
adplicatum; alia si intus sumtum, alia si largiori,
alia si pariori, alia si meracum fere, alia si aliis
temperatum atque inuolutum, alia si vix antequam
medicus adsit, deglutitum fuerit, alia si iam ventri-
culum exedendo, nervos fibrasque contractiles vio-
lentissime agitando aut constringendo, in intestina
progrediendo, succos ipsos inficiendo, terribiles in
omni systemate animali excitauerit turbas.

Commendarunt alii, inter recentiores praefer-
tim SAGE (Elemens de mineralogie docimaistique. à
Paris. 1772) acetum et succum pomorum citreorum,
debellando arsenici veneno paria, at quamuis SIDONIS,
eo remedio per os et anum largissime ingesto quinque
homines veneno hoc vitiatos liberantis (l. c.) testi-
monium proferat, desunt tamen fidae aliorum obser-
vationes in hominibus factae, repugnant alia ex in-
dole arsenici acidis affini depromta; saluauit mul-
tos, tunicas internas ventriculi atque intestinorum
a contactu acerrimi veneni muniendo, illud ipsum
inuoluendo, vomitum subleuando, vbique fere ob-
vium,

vium, nec vlla praeparatione egens lac, aut meracum largissimis hautibus epotum, donec nullum amplius vomitum moueat, aut vitello ouorum (FIELIZ *neues Magazin für Aerzte*. Vol. II. fasc. 1. 1789. p. 50.), butyro infuso (FORESTVS *obseruat. et curation. medicin. T. XXX. de venenis*. Leid. 1606. 8.), amygdalarum oleo aliisque pinguibus (FR. HOFFMANN *medicin. consultator. Halle. 4. P. I. 1721. p. 35. 147. III. p. 212. et medicin. rational. systematic. Hal. 4. 1729. p. 196. 1. PRIMIROSE de vulgi erroribus. Amstelæd. 1630. L. IV. 12.*), aut farina aliisque viscidis temperatum, et in pultis speciem reductum (WEFFER *histor. cicut. aquatic. Lugd. Bat. 1733. 4. c. 21. hist. 10. p. 360. HAMMER commerc. litterar. Noric. 4. 1738. p. 212.*), aut cum succolada ouorumque vitello subactum (Ephemer. Acad. Caesar. Natur. Curios. ann. 3. obs. 40. p. 68. BONET *medic. septentrional. collect. P. 2. Sect. 1. obs. 38. p. 376.*), vt ideo Arabes iam medici e. gr. AVICENNA (Canon. L. IV. c. 9. Oper. Venet. 1708. fol. Vol. II. p. 202.), et qui eos secuti sunt, lac copiose hautum inter prima huius veneni antidota referrent: Seruauit alios butyrum, amygdalarum aut aliud dulce recensque oleum (VALLERIOLA *loci communes medicinae. Digestor. L. III. Venet. 1583. 8. HÖCHSTETTER rarior. obseruat. medicinal. Decad VI. Basil. 1627. 8. PFANN Sammlung verschiedener merkwürdiger Fälle, welche theils in die gerichtliche, theils in die praktische Medicin einschlagen. Nürnberg. 1750. 8. 2te Zugab. p. 24.*), vt ea propter olea, pinguedines, vnguifosa et Arabes Medici, e. gr. AVICENNA (l. m. c.), ALBUCAZIS (Liber theoricæ. Augst. Vindel. 1509.

fol. L XXX. c. 8. p. 129.), porro P. DE ABANO (de venenis eorumque antidotis cura GVIL. GVATTAROLI. 8. c. 11. p. 29. 30.) commendauerint; salutiferum expertus est cremorem lactis QVELLMALZ (Commerc. litterar. Noric. 1737. p. 220.), quem quoque enixe praedicat Cl. HAHNEMANN (l. c. p. 93.), ex orci faucibus liberauit arsenici veneno infectum olei, quod vocant, tartari per deliquium guttis quinquaginta singulis horis exhibitis Cl. HVFELAND (Nov. act. ac. caesar. natur. curios. Vol. VIII. p. 131 sq.); enixissime commendat eundem in finem, argumentis vtique egregiis nixus, aquam tepidam (quatuor libras) sapone vulgari (libra) grauidam, cum frusto sacchari spatio duarum horarum sorbendam (l. m. c.) Cl. HAHNEMANN; alii mucilagines acrimoniam obvoluentes; ita Arabes Medici, AVICENNA, RHAZES, ALBVCASIS (ll. cc.) coctam cum feminibus lini, oryzae, hordei, cum amylo aquam, P. DE ABANO (l. c.) iusculum gallinae pinguiSSimae copiosissime ingerenda praeceperunt: Confugerunt alii, e. gr. NAVIER et SINGER (ll. cc.) ad varias hepatis sulphuris species, quibus tamen antecellere, ceterum minus primis veneni insultibus, quam potius reliquiis eius ex corpore extirpandis conducere videtur (Cl. HAHNEMANN l. c. p. 126.) aqua gas hepatico saturata: Anceps omnino auxilium aqua tepida, quamuis plenius haustibus ingurgitata, ab Arabibus potissimum imperata, si soli huic fidere velles.

Etiam si vero tot tantaque mala in corpore animali gignat incautus ac nefarius arsenici huius vsus, vt STAHLIUS (Opusc. chymic. physic. medic. Hal.

1715. 4. Nouembr. p. 448 sqq.), EL. CAMERARIUS (disquis. de venenorum indole ac diiudicatione. Tubing. 1725. p. 21.) multique alii medici perhorrescerent omnem, attamen non veterinarii modo hinc inde lauandis ouibus (GLEDITSCH *Schriften der Berlin. Gesellsch. naturf. Freunde*. Vol. V. p. 284.), inungendis equis scabiosis (GLEDITSCH l. m. c. p. 276.) adhibuerunt, sed etiam seculo iam decimo tertio extrinsecus scrophulis applicuit THEODORUS (Chirurg. L. IV. Venet. 1499. fol. p. 171.), et insequente mox seculo ad escharam in hydrocele procreandam GUIDO DE CAVLIACO (Magna Chirurgia. Venet. 1546. fol.), aceto irroratum tum scrophulis, tum clavis pedum absumendis HIERON. FABRICIUS vulgo dictus ab *Aquapendente* (Oper. chirurg. Francof. 1620. 8. p. 739.) et P. HERMANN (Cynosura materiae medicae, cura I. BOECLERI. Argentor. 4. 1726. P. II. p. 82.), cancro, praesertim exulcerato, neque exemplis funesti euentus (ANGELVS SALA ternarius bezoardicorum. c. 27. Oper. p. 582. GVIL. FABRICIUS, vulgo HILDANVS de gangraena et sphacelo. Colon. 1593. 8. HIERON. FABRICIUS l. c. p. 425. CLAUDE CHAPUIS traité des cancers tant occultes, qu'ulcerés. Lion. 1607. 12. DEHNEKE ap. LERCHE obseruat. de cancro mammarum. Goetting. 1777. p. 25. BALDINGER *neues Magazin für Aerzte*. Vol. I. fasc. 1. BLUMENBACH l. c.), nec monitis grauium in arte virorum, GVIL. FABRICII (obseruat. et curation. Cent. VI. Francof. 1627. 4.), O. PH. PRAVN (*Anleitung zu der Krebscur ohne Schnitt*. Vlm. 1744. 8. p. 38.), ACRELL (*Vecko-skrift för Läkare och Naturforskare*. Vol. IX. 1788.), D. MONRO (l. c. I. p. 334.) et RUSH (qui medical

inquiries and observations. Philadelph. 1789. 8. in iis aegris tantum admittit, quorum systema lymphaticum adhuc integrum est) deterriti, G. FALLOPIVS (de vlceribus et de tumoribus. L. II. Venet. 1563. 4.), A. LIBAVIVS (ap. GREG. HORST obseruat. medicin. Vlm. 1628. 4. p. 469. a.), M. ETTMÜLLER chirurg. medic. Oper. omn. P. II. p. 27. a.), ROENNOW (Kongl. Svensk. Vetensk. Academ. Handling. för år 1776.), et alii, rarius meracum, quam aut quatuor radicum dracunculi maioris et sex fuliginis (I. HARTMANN prax. chymiatric. Oper. omn. medico-chymic. Ed. IOHRENI. Francof. 1695. fol. p. 41., qui *puluerem benedictum* vocat), partibus intertritum, aut cum mercurio corrosiuo albo et sulphure (A. LIBAVIVS l. m. c. p. 469. b.), aut cum eodem mercurio sublimato, sale armoniaco, aqua forti et aceto (IACOB apud RIVERIVM Oper. medic. Francof. 1669. fol. obseruat. communic. XX. p. 678. b.) in pastae speciem subactum, aut cum tribus partibus radicis serpentariae maioris (OSLEVIVS apud CRATO A KRAFTHEIM l. c. L. III. p. 411.), aut cum aequali portione radicum scrophulariae maioris (PRAEVOT medic. pauper. p. 301. FR. HOFFMANN thesaur. pharmaceutic. tit. Emplastr. p. 70.), aut cum vitriolo vsto, sulphure, sale gemmae et aceto igne tortum (P. HERMANN l. m. c.), aut cum arsenico rubro, auripigmento et cantharidibus contritum (FRAVNDORFER tabula smaragdina. Norimb. 1699. 8. p. 224.), aut cum nitro (G. W. WEDEL de medicamentorum facultatibus p. 64.), aut cum duabus nitri, duabus tartari partibus, radice ari et sale fuliginis (AGRICOLA tractat. de arsenico p. 562.), aut cum tribus radicis ari partibus,

tibus, eaque fuliginis portione, vt griseus nascatur color (PH. MÜLLER *miracula et myſteria chymico-medica*. Witteberg. 1623. 12. p. 184.), aut cum lapide calaminari et ceruſſa (Veckofkrift för Läkare och Naturforſkare. Vol. V. 1784.), aut, HANGARDI exemplo (BALDINGER l. m. c.), cum vitriolo caeruleo, aut, audit tunc *pulvis anticancroſus Bernhardi*, cum calceorum antiquorum combuſtorum cineribus, ſanguine draconis et cinnabari (Journal de medec., chirurgie et pharmacie. T. LVII. 1782. Mart. RICHTER *chirurg. Biblioth.* Vol. I. 1745 — 48., qui poſterior tamen in caſibus deterioribus internum conii, et externum plumbeorum pulpaeque carotae uſum adiunxit) permiſtum, aut vna cum extracto ſaturni, conii et corticis cinchonae (ALTHOF *practiſche Bemerkungen über einige Arzneymittel*. Goetting. 8. Vol. I. 1791. p. 289.), aut cum floribus ſulphuris, foliisque cotulae et ranunculi flammulae (MACBRIDE *methodical introduction to the theory and practice of phyſic*. London. 1772. 4. Vol. 2. p. 626.), vel ſumtis loco cotulae turionibus peucedani (PLUMKED *theory and practice of ſurgical pharmacy* p. 237.) miſtum, et, dum adhibetur, cum vitello oui ſubactum, aut aqua, granum vnum aquae vnciiſ ſex (SPIELMANN *ſyllabus medicamentorum*. Argentor. 1777. 8. p. 71.), vel quatuor grana libris duabus (LE FEBURE de S. ILDEFONS *remede approuvé, pour guérir radicalement le cancer occulte et manifeſte*. à Paris, 1775. 8. *aus dem Franzöſiſchen überſetzt von* G. A. IVNCKER. Francf. u. Leipz. 8. 1776. p. 19.) ſolutum, aut cum aqua florum ſambuci et calce viua (s. YVES apud ROENNOW l. c.), aut cum vn-

guento, granum vnum vnguenti vnciae addendo (SPIELMANN l. m. c.), aut (IVSTAMOND l. c.) adiecto simul opio (scrupulo dimidio), cum cerato citrino (grana arsenici tria vel quatuor cum cerati drachma) subactum, quo posteriori vnguento IVSTAMOND (l. c.) in scrophulis quoque apertis, et prouti Cl. HAHNEMANN (*Anleitung alte Schäden und Geschwüre gründlich zu heilen etc.* Leipz. 1784. 8.) et Chirurgi Americae similiter arsenico, alia tamen forma induto (DES PORTES *histoire des maladies de S. Domingo.* à Paris. 12. 1770. T. III. p. 178.), in aliis vlceribus fordidis et malignis feliciter vsus est. Extrinsecus quoque, volae manuum scilicet infricatum, arsenicum cum vnguento quodam subactum, ad sanandum hydropem inueteratum vsu venire in Anglia, testis est Cl. ARNEMANN (*Entwurf einer praktischen Arzneymittellehre.* Goettingen, 8. Vol. I. 1791. p. 181.), qua ratione adhibitum vrinam pellit,

Neque externo tantum in vsu subistere medici, sed audaces satis, persuasissimum quippe sibi habentes, anceps remedium praestare nulli, duro nodo durum opponendum esse cuneum, neque vllum dari venenum, quin cauto vsu, refracta dosi, contrariis temperatum, in salutem hominis cedere queat, praeunte sub seculi nunc ad finem vergentis auspiciis FRICCIO (*paradoxa de venenis.* August. Vindel. 1710. 8. c. 2. p. 30 sqq.), repugnantibus vtique magni nominis medicis, e. g. SPERLING (*diff. de arsenico.* Vitemb. 1681. 4. §. XVII.), STAHLIO (l. m. c. p. 430.), G. W. WEDEL (*diff. de arsenico.* Ien. 1719. 4. c. 3. p. 20.), R. LENTILIO (*Eteodromus*

mus medico - practic. ann. 1709. Stuttg. 4. p. 998.), SCHLIERBACH (act. ac. caesar. natur. Curios. Vol. 6. obs. LXII.), ZELLERO (diff. de vino lithargyrio mangonifato. Tub. 1704. 4. c. 3. §. 3. p. 27.), STOERCKIO (annus medic. Vindob. 1759. 8. p. 76 sq.), et non paucis mali (STAHL et STOERCK ll. cc. THILENIVS apud Ill. RICHTER *medizinisch - chirurg. Bibliothek*. Vol. V. 1779. p. 538. DUVAL apud MONRO l. c. I. p. 329.), aut dubii (ANONYMVS apud Ill. RICHTER l. m. c. Vol. IV. p. 586. SCHNEIDER ibid. Vol. VIII. p. 724.), aut irriti (L. E. SCHNEIDER *chirurgische Geschichten mit theoretischen und praktischen Anmerkungen*. Chemniz. 8. P. IX. 1781. MONRO l. c. I. p. 331.) euentus exemplis, internum quoque vsum tum in cancro, tum in febribus intermittentibus tentarunt.

Qui cancri fanandi ergo vli sunt arsenico, iam prioribus seculis in hoc morbo decantato (ZELLER l. m. c.), externum plurimi cum interno vfu coniungere; placuit aliis forma liquida, paucioribus (HAHNEMANN l. m. c. et apud MONRO l. c. I. p. 329. 331. 335.) nuda arsenici per aquam simplicem facta solutio, quamvis tutior, qua quippe forma determinari certius atque exactius dosis potest; mistam cum aequali lactis portione et syrupo diacodion edulcatam, singulis diebus cochlear eius, forbendam propinauerunt hoc malo decumbentibus LE FEBURE de S. ILDEFONS (l. m. c.), RÖNNOW (Kongl. Svensk. Vetensk. Acad. Handling. Vol. 39. trim. 2. et Veckoskrift för Läkare och Naturforsk. Vol. 6. 1785.) et SCHMALZ (*chirurgische Vorfälle*. 1784. 8.): Ex sex eius granis cum duodecim granis opii, nitri drach-

mis duabus et totidem gummi arabici cum mucilagine huius quadraginta octo pilulas confici iubet, quarum vna ad sex vsque per diem sumtis cancerum se feliciter debellasse, affirmat ADAIR (ap. DUNCAN medical commentar. for 1783. 1784. Vol. IX. 1785. 8.).

Potissimum tamen ad febres intermittentes iugulandas iam dudum adhibitum ab agyrtis et medicis fuit arsenicum (ZELLER l. m. c. N. LEMERY cours de chymie. p. 375. I. I. WEPFER de cicuta aquatica. c. 21. hist. 13. schol. 3.), multorum specificorum antifebrilium, praesertim arcanorum, princeps materies (A. E. BÜCHNER miscellanea physico-medico-mathematica. Erford. 1728. 4. p. 1109.), a multis corticis cinchonae in locum substitutum (SLEVOGT inuit. ad diff. WEDELII de arsenico. Ien. 1719. 4. p. 5), rarius nudum ac meracum, quale tamen exemplum narrant STAHLIUS (l. c. p. 446.) et MONRO (l. m. c. p. 329.), sed aliis atque aliis permistum, quibus cicurari eius virulentia possit: Sunt, qui sicca pulueris aut pilularum forma aegrotis porrigunt, liquidam formam praeferebantibus aliis; adiecit arsenico crystallum montanam, praestantissimum fide eius, qua vivebat, aetatis arsenici antidotum, et camphoram FRICCIUS (l. c. p. 48.), piper aut cancerorum lapides alii (v. GLEDITSCH l. m. c. p. 275.): Coxerunt alii cum aequali cremoris tartari parte in aquae partibus octo per horae partem dimidiam, et delapsas ex traiecta per chartam griseam, ulterius cocta, et refrigerata solutione crystallos praeceperunt FOURCROY medec. éclairée par les sciences physiques etc. II. p. 363. 364.).

Quum

Quum tamen sicca forma deglutitum facilius multo et tenacius villis tunicae ventriculi adhaerescendo, nocere tantopere possit, tutius aqua solutum, et eo, quod definiri sic facilius eius dosis atque accuratius potest, mera aqua solutum (HAHNEMANN l. m. c.) exhibetur; placuit tamen aliis, eundem in finem coniungere cum cremore tartari; ita FR. I. MOLITOR (diff. de febre continua maligna et intermittente tertiana vtraque ad Rhenum ann. 1734 et 35 epidemica et castrensi, Heidelberg. 1736. 4. P. II. §. 36.) asseuerat, medicos plures ad tollendas febres intermittentes arsenico ad granum vnum vel duo cum cremoris tartari scrupulo integro in iusculis farinaceis aceto vini conditis felicissime usos fuisse: Aliis, virulentiam arsenici acidae esse indolis sibi persuadentibus, salibus igitur lixiuiosis certius temperandam, factum cum his connubium magis arripit: Dantur e. g. qui arsenici grana duo vna cum salis tartari drachma vnciis quatuor aquae distillatae soluta, *guttarum febrifugarum* nomine praedicant: Cl. WILLAN (London medical journal. 1786. n. 14.) et FOWLER (ibid. Vol. VII. P. 2. et medical rapports of the effects of arsenic in the cure of agues, remittent fevers and periodic headaches. Lond. 1786. 8.) arsenici grana sexaginta quatuor cum totidem salis tartari granis lento igne, tamdiu, donec omne solutum sit, in aquae distillatae libra dimidia coqui, et solutioni refrigeratae spiritus lauendulae compositi vnciam dimidiam, et aquae fontanae tantum, quantum opus est ad libram integram complendam, adfundi iubent, huiusque liquoris, *solutionem mineralem* nominant, bis per diem infantibus guttas duas,

R 5

adultis

adultis decem ad duodecim, quarum centum et sexaginta granum vnum arsenici continent, praescribunt: Eum liquorem ad guttas sex et tredecim aquae fontanae vncia, spiritus nucis moschatae drachmis duabus, et syrapi caryophyllorum drachma media temperatas, in angina, quam vocant, pectoris, in epilepsia et in convulsionibus a vermibus ortum ducentibus cum successu se exhibuisse testatur Ed. ALEXANDER (apud DUNCAN medic. commentar. Dec. II. Vol. V. P. I. n. 6.).

Alii, v. g. MONRO (l. c. I. p. 330.) arsenici vnciam cum cinerum clauellatorum vnciis duabus et ligni fantali rasi vncia in aquae libris viginti quatuor, tamdiu donec omne solutum sit arsenicum, et sedecim aquae librae vaporum specie auolauerint, coqui, refrigeratum liquorem per chartam traici, eiusque nouem horarum spatio adultis guttas septem, infantibus ultra septem annos natis quinque, minoribus tres cum infusi theae aut decocti hordei vnciis nonnullis forbendas praecipiunt: B. IACOBI (Act. ac. Elect. Mogunt. Erford. Vol. I. p. 222.) arsenici scrupulum dimidium salis tartari drachmis duabus permistum cum aquae vnciis tribus et dimidia tamdiu, donec aquae pars dimidia auolaret, coqui, et refrigerato liquori tantum aquae, quantum exhalauit, et pauxillum spiritus vini addi imperat; huius liquoris, a GREDINGIO etiam (ap. IACOBI l. m. c. p. 226.) et Clariss. ACKERMANN (apud Ill. BALDINGER *neues Magazin für Aerzte*. Vol. II. fasc. 6. p. 419.), ab hoc quoque in melancholia, fausto cum successu adhibiti, B. IACOBI infantibus guttas sex ad sedecim, adultis

ultis triginta diebus intercalaribus quater fumendas commendat. Ast huius quoque per salem lixiuiofum mitigati arsenici vsum cuniculis, canibus, felibus perniciosum expertus est CAELS (Mém. de l'Acad. imperial. des scienc. et belles lettres à Bruxelles. Vol. IV. p. 260.), hominibus Perill. STÖRCK (l. m. c.) et HEBENSTREIT (anthropologia forens. Lips. 1751. 8. p. 506): Vtram harum praeparationum sub *potassae arsenicatae* titulo comprehendat, qui epilepticis exhiberi refert, A. DUNCAN (Medical commentar. for 1788. Dec. II. Vol. III. Edinb. 1789.) haud constat.

Sunt denique (v. l. c. GMELIN Commerc. litterar. Noric. 1734. p. 292.), qui arsenici drachmam cum nitri antimonialis drachma dimidia in aquae fontanae vnciis septem, donec harum quinque supersint, coqui, liquorem refrigeratum et per chartam traiectum florum papaveris pigmento imbui, eiusque, si sudor ciendus sit, guttas duodecim, si vomitus mouendus, triginta cum infuso theae calido fumi volunt.

PRAEPARATA.

Arsenicum fixum ex deflagrante cum nitro arsenico albo natum; nonne hoc est *arsenicum deflagratum*, quod MOLITOR (l. c. §. 55.) ad granum vnum aut tria cum ligni fantali rubri granis duobus, terrae sigillatae rubrae granis quatuor, et aquae communis copia sufficiente in pilulam conflatum, ab empiricis pessimo cum effectū fuisse adhibitum refert? Huic satis similem praeparationem suo iam tempore

pore in vlceribus cancrofis et malignis extrinsecus adhibendam commendat PH. MÜLLER (l. c. p. 68.).

Aqua arsenici est arsenicum fixum in aëre deliquescentis et aqua quadam distillata solutum, ab HARTMANNO (l. c. p. 30.) in nasi cancro collaudatum.

Liquor arsenici fixi, Oleum arsenici fixi, quibusdam *Butyrum arsenici*, ex arsenici partibus duabus, cum nitri partibus duabus, et, quod tamen non adiiciunt omnes, sulphuris parte vna deflagrantibus, et ad aëris contactum deliquescentibus paratum, a I. HARTMANNO (miscellan. chymic. p. 9.), I. AGRICOLA (Commentar. in chymiam POPPII. p. 555.), P. HERMANNO (l. c. p. 82.) et RIVERIO (l. c. p. 64.) externo vsu in cancro commendatum, a PRAVNIO *Anleitung zu der Krebscur ohne Schnitt.* p. 76.) in tollendis vlcusculis cancrofis feliciter adhibitum.

Butyrum arsenici, Oleum corrosiuum arsenici, spissa atque acerrima arsenici in acido salis fortissimo solutio, ad escharam gignendam olim interdum adhibita (N. LEMERY l. m. c. p. 380.).

Arsenicum citrinum, a colore suo nominatum, quem parcae sulphuris copiae cum arsenico ignis ope in altum actae debet, a FRICCIO (l. c. p. 48.), perinde ac arsenicum album, febribus intermittentibus oppositum: Ita etiam Cl. ADAIR (medical commentar. of a society of physicians at London. for 1783. 1784.) octauam grani arsenici albi partem cum sulphure terendo mixtam in morbo cutaneo Indiae occidentalis incolas crebro affligente, Yams, in lichenibus

nibus aliisque cutis morbis pertinacioribus interno usu potentissimam expertus est. At hanc etiam arsenici misturam intus exhibitam periculi plenam esse, exemplum nutricis testatur, eius usu incauto interemtae (LOEW apud SYDENHAM Oper. omn. Vol. II. p. 324.), ut ideo non immerito venenis accenseant M. B. VALENTINI (pandect. medico-legales. Francof. 1701. 4. P. VI.) et FR. HOFFMANN (Medic. rational. systematic. Hal. 4. T. II. 1729. Pathol. gener. P. II. c. 2. §. XII — XIV. p. 179 - 182.).

Arsenicum rubrum, Risigallum, (multis quoque) *Realgar, Sandarach, Zarnik* veterum, plurimum utique per artem paratum, etsi hinc inde a natura quoque progeneratum, pictoribus usitatissimum, non animalibus brutis (FR. HOFFMANN l. m. c.) modo, (canibus tamen non semper New dispensatory. Ed. II. London. 1765. p. 94.), sed hominibus quoque (SENNERT prax. medic. L. VI. P. 6. c. 9. FABER LYNCEVS exposit. animal. nov. Hispaniae. p. 475.) perniciosum, aliquoties iam (Ephemerid. Ac. Caesar. Nat. Curios. Vol. V. obs. 102. p. 355. I. I. WEPFER l. m. c. p. 284.) lethale.

Nescio, an huc referenda sit mistura a Clariss. IVSTAMOND (l. c.) ad delendum teterrimum eorum foetorem vlceribus cancrofis adpersa; est scilicet materies a sublimato cum quatuor sulphuris partibus arsenico in retortae fundo superstes.

Auripigmentum (LINN. Syst. nat. III. p. 336.)
Arsenicum Veterum Graecorum et Arabum, et si aut nativa sua indole (nam a natura ipsa gignitur),
aut

aut leni igne vstum in ruborem vergat, *Sandarach*, flauedine magis saturata, pondere specifico maiori, nitore egregio, textura lamellosa facile a praecedentibus distinguendum, quamuis (forte cum arsenico citrino confusum) hominibus externo iam vfu conuulsiones lethales excitasse testetur NAVIER (l. c.), interno praeter conuulsiones VAN SWIETEN (apud CRANTZ mater. med. et chirurgic. T. III. p. 23.) alia quoque atrocia symptomata FORESTVS (obseruat. et curat. medicin. 12. l. 17. p. 118.) et ipsam adeo mortem M. B. VALENTINI (l. m. c. P. III.) concitasse referant; alii tamen a cuniculis (HILLEFELD Experimenta quaedam circa venena. Goetting. 1760.), canibus et felibus (FR. HOFFMANN medic. ration. systemat. II. p. 181.) ad drachmae pondus vsque impune fuisse deuoratum, asserunt, et ab omni etiam veneni hominibus nociui (ita FR. HOFFMANN l. m. c. et obseruat. physico-chymic. selectior. Hal. 1736. 4. L. III. obs. 1. p. 238. et diss. de laesionibus externis, abortiuis, venenis et philtris obs. XIV. in opuscul. pathologico-practic. Hal. 1738. 4. Dec. II. n. V. p. 408.) culpa non modo absoluunt, sed praeuentibus Graecorum (e g. DIOSCORIDE l. c. L. V. c. 70. 71. GALENO de simplicium medicament. facultatibus L. IX. interpr. TH. G. GAUDANO Paris. 1547. 12. p. 289. b. et de compositione medicamentorum secundum loca. c. 2. et 9.) et Arabum (v. g. RHAZEO continent. cur. Hieron. *Suriani*. 1500. fol. L. VII. AVICENNA canon. L. III. Venet. 1488. T. I. p. 262.) Medicis, aliisque: NIC. MYREPSO (medicamentor. opus in sectiones 46. diuis. digest. cur. LEON. FVCHSII. Basil. 1549. fol. pilul. n. 21, etiam in antidoto Musae Apol-

Apollonio adscripta, et persica,) G. FALLOPIO (de morb. gallico c. 72.), TH. WILLISIO (diatribae duae. Hag. 1659. 12. libr. 1. de fermentatione c. 13.), KENELM DIGBY (remed. select. et expert. formul. Lond. 1668. 8. P. II. p. 454.), ZACUTO LVSITANO (prax. medica admirand. Amsterd. 1634. 8. l. 2. obs. 20. 50.), A. CAESALPINO (Κατοπτρον f. speculum artis medicae. Lugd. Gall. 8. Vol. 3. 1603. c. 3.), THEOD. TURQUET DE MAYERNE (Syntagm. prax. medic. P. I. London. 1690. 8. l. 1. c. 19. l. 2. c. 6. et de febribus etc. Lond. 1695. 8. c. 3.), FEL. PLATERO (observation. medic. Basil. 1614. 8. L. II. p. 369. et 524.), EPIPHANIO FERDINANDO (centum historiae, obseruationes et casus medici. Venet. 1611. fol. hist. 18. p. 62.), HIERON. MERCVRIALI (responsionum et consultationum medicinal. Venet. fol. T. IV. 1620. conf. 14.), G. WIRTH (ap. LANGIVM epistol. miscell. var. Hanov. 1605. 8. L. III. c. 7. p. 847.), anonymo medico (apud DOLAEVM encyclopet. chirurgic. rational. Francof. 1689. 4. l. 5. c. 13.), FR. HOFFMANN (ll. cc.), BÜCHNER (diss. de medicamentorum mercurialium cum salibus paratorum efficacitate per adiunctum sulphur ad certos quosdam morbos magis accommodanda, resp. I. E. RICHTER. Hal. 1754. 4. p. 32. 33.) eiusque discipuli I. E. RICHTER (l. m. c.) et KUPPERMANN (diss. de medicamentorum ex auripigmento praeparatorum praestantissimo vsu medico, praes. BÜCHNER. Hal. 1758. 4.) inter medicamina principem locum concedunt, aliis in externo vsu acquiescentibus, aliis internum quoque, aliis vtrumque commendantibus: aliis eo simpliciter cum aliis scopo idoneis misto, aliis chemica arte praeparato ac mutato vtentibus.

Ne

Ne dicam, amuletorum quoque ad muniendos a pestis contagio homines collaudatorum crebro constituisse partem, DIOSCORIDIS et GALENI iam tempore facultate pilos euellendi celebre, adhucdum partem vnguenti constituit, quo hodiernum Turcae (v. RAAB apud v. BORN *physicalische Arbeiten der einträcht. Freunde zu Wien*. Wien. 4. Jahrg. 1. Quart. 2. 1784.) eo fine vtuntur; ad vlcera, potissimum narium atque oris mundanda, iam a DIOSCORIDE commendatum, cum aerugine; vel eius loco cum alumine et nitro atque aquis distillatis permixtum a FEL. PLATERO (l. c.), in pedum vlceribus varicosis aeque ac in vlceribus oris et gingiuarum fausto cum successu applicatum multoties fuit, cum vnguento digestiuo subactum in rhagadibus manuum et pedum ab Ill. PLENCK, in tenues lamellas fissum in labiorum et mammarum vlceribus cancris a B. RÖNNOW (Kongl. Svensk Acad. Handling. för år 1776.). Cereolos, absumendis vrethrae carunculis destinatos intrare quoque iubet auripigmentum D. SENNERT (medicina practica. Witteberg. 4. L. V. 1634.) et P. BORRELLVS (centur. quatuor historiar. et obseruat. medico-physicarum. Castris. 1653. 12 cent. 1. obs. 79.): Olei quod vocant, ex distillatione auripigmenti cum duplici mercurii sublimati corrosiui portione impetrati, butyro artenici satis similis, et a KORTHOTIANO, vti quidem Cl. KVPPERMANN (l. c. §. XXXV. p. 55.) videtur, contra cancrum specifico parum abludentis (§. XIII. p. 21. 22.), decocto vulnerario temperati (§. XXIII. p. 35.) vsum externum in vlceribus fordidis etiam cancris commendat (l. c.) KVPPERMANN.

Condy-

Condylomatibus quoque applicari imperat auripigmentum (l. c.) DIOSCORIDES, cum mercurio praecipitato mistum et cum aqua in pastam subactum membris arthritide vexatis (siquidem nostrum hoc innuat) MAYERNE (l. c. 3. p. 260.). In variis oculorum vitiis GALENVS (de compositione medicamentorum secundum locos l. 5. c. 7.) utebatur Proteo, a MERCVRIALI quoque et EPIPHANIO FERDINANDO (ll. cc.) approbato, siue collyrio, quod magnam efficaciae suae partem auripigmento debet: Unguento auripigmentum recipiente aegros morbis cutaneis laborantes inungi iussit, serioribus quoque medicis adstipulantibus, GALENVS (l. c. c. 2.): Auripigmenti resina temperati fumum periculoso sane ausu, inhalandum suavit inueterata tussi laborantibus DIOSCORIDES (l. c.), in aliis pectoris morbis, et empyemate potissimum, si quidem valida exsiccatione opus sit, suffitum ex auripigmento et variis vegetabilibus paratum MAYERNE (l. c. l. 2. c. 6. et 14. c. 6.), in lue venerea G. FALLOPIVS (l. de morbo gallico. c. 72.) et I. I. WECKER (antidotarum. Basil. 1585. 8. l. 5.), in ozaena et narium vlcere pertinacissimo RONDELET (methodus curandorum omnium morborum corporis humani. Lugd. Gall. 1575. 8. l. 1. c. 65.) suffimenta similia auripigmentum recipientia imperauerunt.

Et ne ab interno quidem vsu auripigmenti timuerunt medici, aliis crudum, aliis vario modo praeparatum et nociui arsenici parte orbatum praecipientibus: Ita DIOSCORIDES (l. c.), cuius vestigia haec etiam premit AVICENNA (l. c.), cum mulso tussientibus,

tibus, cum melle raucis, cum resina in pilulas coactum suspiriosis commendat; et WIRTHIVS regis Vngariae Ludouici medicus, teste Cl. I. LANGIO asthma crebro feliciter debellauit, electuario ex vncia integra specierum ireos, vncia media arsenici (quod equidem putem esse auripigmentum, in Pannonia et Dacia frequens) et vnciiis duabus succi vrticae cum melle rosato subactis conflato.

Internum pariter auripigmenti aliis temperati et cum vino sorpti vsum in dysenteria atque intestinorum vlceribus praedicarunt GALENVS (de composit. medicament. sec. loc. l. 9.) et RHAZES (l. c.).

Simplici sublimatione (vocat ea peracta *flores* seu ob eximium ruborem *rubinum auripigmenti diaphoreticum*) depuratum innoxie transpirationem insensibilem promouere, in morbis venereis, scabie et similibus conducere, ex aliis potius refert, quam sua ipsius experientia edoctus ROLFINCIVS (Chymia in artis formam redacta. Francof. ad Moen. 1686. 4. p. 360.); addito vitrioli, vt audit, oleo sublimatum, quamuis non omnis arsenici expers, tamen efficacius cicuratum, sudorem potenter mouere primus monuit FR. ROFFMANN (obseruat. physico-chymic. select. L. II. obs. XII. p. 155. 156.), medicis meliori de nota commendarunt BURGHART (*neue Zusätze zur Destillirkunst*. Breslau. 1748. 8. proc. CXXVIII. p. 243 sq.), I. H. SCHVLZE (praelection. in dispensatorium Brandenburgicum. Berol. 1753. 8. p. 18.) et potissimum *flores auripigmenti Hoffmannianos* (l. c. §. VII. p. 13. 14.) nuncupans, KUPPERMANN (l. c. §. V — VII. p. 11-13.), qui tamen solutum

lutum liuiui cinerum clauellatorum auripigmentum, et ex refrigerato lixiuiio sponte aut plurima aqua frigida adfusa delapsum, vel oleo vitrioli instillato praecipitatum (nominat hinc *fulphur auripigmenti praecipitatum*), praesertim solutione in oleo quodam aethereo aut spiritu vini per distillationem toties repetitam, donec omnis ille nauseosus odor euanuerit, iterum separato, vt putat (vocat enim nunc *fulphur auripigmenti correctum*), depuratum (l. c. §. VIII. §. 15. 16.) praefert.

Quamuis facile dem, his artificiis id effici, vt parca cum sulphure coniuncta maneat arsenici portio, quae non nocere, calcar tamen et robur addere sulphuris efficaciae in primis sudoriferae possit, nollem tamen in tot tantasque noui et haud ita pridem secreti remedii excurrisse Cl. KVPPERMANN eiusque Ill. Praesidem BÜCHNERVM, ex ipsis enim enarratis morborum historiis, quae confirmare debebant omnigenam illam virtutem, difficulter tibi persuadeas, huic auripigmenti sulphuri, certe soli, deberi omnem faustum medicationis euentum, et non poteris non eius saltem partem aliis tribuere, praecipue ex argento viuo paratis remediis, in quorum consortio illud exhibebatur; nullibi enim, solum et meracum fuisse exhibitum illud sulphur, lego; verum siue pulueris (KVPPERMANN l. c. p. 31. 32.), siue pilularum (KVPPERMANN l. c. p. 32. 33.), siue fluida forma (KVPPERMANN l. c. p. 33. 34.) placeret, aliis atque aliis salibus mediis (KVPPERMANN l. c. p. 32.), saccharo lactis (I. CHR. HILDEBRAND NOV. act. Ac. Caesar. Nat. Curiosor. Norimb. 4. T. III. 1767.

n. 5. p. 25.), gummi et resinae guaiaci (KVPPERMANN l. c. p. 32. 33.), extracto cascarillae, fumariae, cardui benedicti aliisque amaris (KVPPERMANN l. c. p. 33.), purissimo vini spiritui (KVPPERMANN l. c. p. 18. vocat *tingturam auripigmenti mineralem*), liquori anodyno minerali Hoffmanni, oleo vini dulci, oleo caieput, essentiae absinthii, tincturae antimonii acri (KVPPERMANN l. c. p. 34.), tincturae sulphuris (HILDEBRAND l. m. c.), et potissimum argento viuo (P. I. HARTMANN apud KVPPERMANN l. c. p. 18. 33.), audit tunc *aethiops auripigmenti*, mercurio dulci (KVPPERMANN l. c. p. 32. 33. 39. 47. 51. 52.), et ipsi mercurio sublimato corrosiuo (STOCKHAVSEN diff. de mercurii sublimati corrosivi usu medico interno, praef. A. E. BÜCHNER. Hal. 1758. 4. §. IX. p. 20.) iunctum, his sane copiis stipato vis resoluens, aperiens, abstergens, vermibus, acrimoniae scorbuticae, venereae aduersa denegari huic auripigmenti sulphuri non potest, et concedi, propinatum diebus intercalaribus in febribus intermittentibus (KVPPERMANN l. c. §. XXV. p. 36.), catarrhalibus, etiam malignis atque exanthematicis (KVPPERMANN l. c. §. XXVI. p. 37-39.), in ophthalmia catarrhali (HILDEBRAND l. m. c.), in turbis fluxus menstrui, (KVPPERMANN l. c. §. XXVIII. p. 42.), glandularum et testium praecipue scirrhus (KVPPERMANN l. c. §. XXXII. p. 47. et I. E. RICHTER §. XXIV. XXV. p. 38. 39.), morbo venereo variisque eius symptomatibus (BÜCHNER apud KVPPERMANN l. c. p. 48-52. et STOCKHAVSEN l. c. p. 20. §. IX.), cancro (BÜCHNER diff. de medicamentorum mercurialium usu in cancro, resp. C. CLESS. Hal. 4. 1755. §. XXIX. p. 47.), spina ventosa (BÜCHNER diff.

diff. de remediis mercurialibus spinae ventosae medicandae interdum idoneis. Hal. 1754. 4. §. XII.) et vermibus, potuisse prodesse.

Magnes arsenicalis, *Magnesia arsenicalis*, *Lapis de pyrmison*, *Lapis de tribus*, ex rubro fusca materies, ex colliquefacto cum aequali sulphuris et antimonii portione leni igne arsenico nata, IS. HOLLANDO iam, et post eum ab O. CROLLIO (Basilic. chymic. p. 421.), I. HARTMANNO (prax. chymiatr. Lips. p. 229. 230.), ANGELO SALA (anatom. viatriol. tr. 2. in tractat. de peste, et in ternario bezoardico Oper. medico-chymica. Francof. 1647. 4. p. 380. 464. 548.), nuperius a B. VITALI (Lettera e risposta, che tratta delle malattie contagiose. Veron. 1744. 8.) concelebrata, quamvis canibus, felibus, gallinis largius intrusa nihil nocuisset, teste (l. c. p. 380) ANGELO SALA, externo potissimum vsui, potissimum in peste, praesertim carbunculis sanandis dicata, vt tamen rarius meraca applicaretur, nisi velis ex consilio VITALIS (l. m. c.) carbunculum per ferrum ardens aut nouaculam ad partem vsque sanam aperto puluere eius tenerrimo aliquoties impleri, et deligato linteo carpto balsamo sulphuris imbuto vulnere natam profundam escharam butyri vel olei cum albumine oui conquassati ope emolliri. Qui hoc magnete, ita dicto, quod sibi persuasum habebant, eodem modo, quo magnes ferrum trahit, hoc corpus materiam morbi, praecipue virus pestilens ad superficiem trahere, utebantur, vt plurimum cum gummiresinis, cera et terebinthina in emplastri spissitudinem redactum adhibebant; vocabant tunc

Emplastrum magneticum in peste, vel attrahitium ruptorium pestilentielle (ANGEL. SALA l. c. p. 381. 463.), *Emplastrum ex magnete arsenicali* (O. CROLLIVS l. m. c.), *Emplastrum magneticum* (Pharmacop. Wirtemb. Stuttg. 1764. fol. 11. p. 64.), *Emplastrum magneticum arsenicale* (SPERLING l. c. §. XVI), *Emplastrum arsenicale* (DIPPELIVS apud CARL. Commerc. litterar. noric. 1731. p. 258. FELDMANN ibid. 1743. p. 50.), non carbunculis modo, sed aliis quoque tumoribus (Pharmac. Wirtemberg. l. m. c.) aperiundis et in suppurationem perducendis, vlceribus putridis (O. CROLLIVS et ANGEL. SALA ll. cc.) et pertinacibus, ipsi cancro (DIPPELIVS l. m. c.) sanandis, herniae incarceratae vteroque dislocato (FR. HOFFMANN clav. pharmaceut. SCHRÖDER p. 72.) et ad febrem intermittentem quartanam dispellendam, lienis regioni (IDEM l. m. c.) adplicatum; refert tamen FELDMANN (l. m. c.) exemplum binorum hominum hoc eius vfu subito gangraena faucium, eaque exitiali correptorum.

4. *Zincum* (LINN. *Syst. nat.* III. p. 304.), metallum lamellosum, ex caerulefcente argenteum, nitore constantis, in India, Anglia atque Hercynia, potissimum ex pseudogalena minerisque aliorum metallorum eam continentibus eliquatum, tenax, vt difficilime et non nisi certis adhibitis artificiis contundi in pulverem possit, malleo tamen tentatum rimas agat, acidis facile, et ipso salis ammoniaci spiritu soluendum, reliqua metalla ex acidis et alcali volatili praecipitans, ex illis per falia lixiuiosa, terras, gallas et lixiuium sanguinis

nis purum colore albo praecipitandum, acidorum acrimoniam mirifice mitigans, ignis vi facile liquandum, et in flammam elegantem pallide virentem exardescens, sensim in calcem albam comburendum, cuius pars altera floccorum instar in atmosphaeram ascendit, altera summopere fixa, et, dum calet, flava, remanet, vix in vitrum convertenda, et, quando cum aliis in vitrum abeuntibus materiis funditur, nullum iis colorem impertiens: Neque soluta neque alia forma homini nocuum. Forma metalli medicis non usitatum. Plura de hoc metallo v. apud B. I. H. POTT (Observationum et animadversionum chymicarum praecipue zincum, boracem et pseudogalenam tractantium Collectio secunda. Berol. 4. 1741. p. 3 sqq.), G. FR. CHRN. FUCHS (*Geschichte des Zinks in Absicht seines Verhaltens gegen andere Körper und seiner Anwendung auf Arzneiwissenschaft und Künste*. Erfurt. 1788. 8.), et E. H. GELLER (dissert. zincum chemicum inquirens. Ienae. 1784.).

PRAEPARATA.

Flores zinci, Lana philosophica, Luna fixata Ludemanni, Calx zinci, dum metallum hoc aëre aperto comburitur, fumi densi, mox floccorum niueorum specie, in altum acta, colorem album, quo gaudet, excalefacta in flauum conuertens, odoris et saporis expers, aqua quidem nequaquam, facile tamen acidis soluenda, quorum acrimoniam mitigat, igne quanuis violento exagitata neutiquam in vapores abiens, cum carbonum puluere exactissime mista atque in vasis sollicitè clausis igni exposita, in

zum vere metallicum rediens, ex quo prodierat, cuprum, cum quo carbonum pulueri intertrita alternis stratis igne torquetur, flauo colore tingens.

Qui tamen vulgo veneunt flores zinci, non raro alienis, creta potissimum et similibus corrumpuntur, quod quidem vitium facile patet, quando solutioni per fortius falis communis acidum peractae vitrioli acidum meracum instillatur, quo facto, si quidem creta inhaereat, sedimentum album, ex lamellis minutis conflatum, in fundum delabitur.

Extrinfecus adhibiti hi flores exsiccante, leniter adstringente ac roborante virtute inter medicos iam dudum celebres sunt, multiplici nomine a GLAYBERO (Furni noui philosophici. Francof. ad Moen. 1652. 8. P. I. p. 94.) praedicati: Cancrosis aliisque mali moris vlceribus inspersos multum facere ad foetorem eorum imminuendum, experti sunt (ll. cc.) GLAYBER et IVSTAMOND; in exsiccandis inveteratis crurum vlceribus efficacissimos deprehendit Ill. THEDEN (ap. MARTINI de zinco medico recent. obseruat. Helmst. 1780. 4. p. 27.), cum tribus partibus pinguedinis mistos in lichenibus pertinacibus BELL (treatis. on ulcers etc), cum pinguedine quadam in vnguenti speciem redactos commendant alii, ad fissuras papillarum (CRELL apud MARTINI l. m. c.) et labiorum consolidandas, ipsosque lichenes pellendos; in sanandis vulneribus (BROWN medic. comment. by a Society of physicians at London. Vol. IV. P. 2. p. 214.), et, quas vocant, excoriationibus, iis, qui diuturnis morbis decumbunt, atque in femoribus infantibus ab vrina distillante frequentibus,

tibus, aut cum aqua subactos aut ficos et linteos exceptos saluberrimos inuenit ROSENSTEIN (*Berlin. Sammlung. zur Beförderung der Arzneywissenschaft etc.* Berlin. 8. Vol. IV. 1772. P. 4. n. 4. p. 586.) et (l. m. c.) GLAUBER: Cum aqua rosarum permistos in dissipandis oculi inflammationibus, praesertim chronicis atque humidis vtilis plurimi (GLAUBER l. c. H. D. GAVBIUS aduersaria varii argumenti. Leid. 1771. 4. p. 117. DE HAEN ration. medend. T. IX. p. 242. MONRO l. c. I. p. 324. et alii); in lippitudine cum fructu adhibuit Ill. SOMMER (apud MARTINI l. m. c.), vaporum specie oculis excipiendos suadet VAN SWIETEN (apud H. D. GAVBIUM l. m. c.).

Sed ne in huius quidem remedii usu externo substitere medici; GLAUBERVS enim iam (l. c. p. 93.), deglutitum a granis quatuor ad duodecim, sudorem, interdum vomitum atque aluum mouere, et MVZELIUS (apud HIRSCHEL *medicin. Nebenstunden* p. 190.) ante quinquaginta et plures annos specifici nomine contra epilepsiam adhibitum a multis fuisse, testis est; ferioribus tamen temporibus inter veri nominis medicos primus GAVBIUS (l. c. c. 8. p. 113 sq.), empirici cuiusdam Amstelodamensis, cui LVDEMANN nomen erat, periculis sapiens, sua ipsius postmodum experientia suffragante, medicis commendauit: Et ille quidem homines, spasmodicis, etiam periodicis, infantes dirissimis conuulsionibus vexatos, tum receptis ex LVDEMANNI consilio hisce floribus cum sanitate in gratiam redeuntis nouit, tum ipse (l. c. p. 118 sqq. et apud I. HART de zinco eiusque florum usu medico, observationibus confirmato. Lugd.

Bat. 1772.) expertus est, infantum, praecipue difficulter dentientium conuulsiones ex acido primas vias infestante natas, tussim conuulsivam, epilepsiam, ipsam haereditariam, turbas feminarum irritabilium systema nervosum exagitantem, etiam atrocissimas ac pertinaces, singultum hystericum simplici huic medicamini non raro felicissime cedere.

Et confirmat sane hanc florum zinci eximiam efficaciam multiplex aliorum experientia: Ita B. LIEUTAUD (*Innbegriff der ganzen medicinischen Praxis, aus dem Französischen übers.* Leipz. P. II. Vol. 2. 1779. p. 348. n. 5.) et STOLTE (apud HART l. c.) puellas grauissimis conuulsionibus affictas, et puerum ex terrore eidem malo opportunum, B. VAN DOEVEREN (apud HART l. c.) puellam, HART ipse (l. c.) feminam, pariter ex terrore conuulsas, B. PALLAS (apud HIRSCHEL l. m. c. p. 191.), et Ill. METZGER (aduersar. medic. P. II. p. 98.) alios, Ill. CRELL (ap. HVRLEBVSCH diss. zincum medicum inquirens. Helmst. 1776. 4. p. 40. et apud MARTINI l. c. p. XLIX.) infantes; ita Ill. BEIREIS (apud HVRLEBVSCH l. c. p. 34. 35.) tres iuvenes et feminam, malo hoc infestatos, duos horum ab incusso terrore, alios adhuc (apud MARTINI l. c. p. XXXII.), ita Clar. MARTINI (apud HVRLEBVSCH l. c. p. 40.) colonum a vermibus conuulsum, Cl. DUGUD (Medical Commentar. by a Society of physicians at London. Vol. IV. P. 3. p. 305.) puellam omnibus fere musculis conuulsam, Cl. DE LA ROCHE (Journal de medecine, chirurgie, pharmacie 1779. Dec.) plurimos, a nervorum nimia mobilitate, siue a variolis aliisque exanthematibus

tibus imminentibus, siue a pauore, Cl. ODIER (ibid. l. m. c.) infantem a gallinae morfu, virginem a nimia neruorum mobilitate simili malo correptos, Ill. BRÜCKMANN (ap. MARTINI l. c. p. LIV.) in febris epidemicae insultu conuulsos, Cl. Viri MVMSEN (ap. eundem p. LXVII.) infantes a dentium difficili protrusione, aut a vermibus, Cl. NOSE (ibid. p. LXIX.) et NICOLAI (*Recepte und Curarten.* Iena. 8. 1780. p. 719. 722.) iufantes ex simili causa in idem malum incurrentes hac sola aut hac saltem potissimum medicina sanarunt.

Epilepsiae feliciter opposuere flores zinci praeter Sueciae (Veckoskrift för Läkare och Naturforskare. Vol. V. 1784.), et Galliae (PARMENTIER in sua editione libri: Chymie hydraulique pour extraire les sels essentiels des vegetaux par M. le Comte DE LA GARAYE. Paris. 1775. FOUQUET gazette de santé par GARDANE. ann. 1775. ARNAUD journal de medecine, chirurgie, pharmacie. T. LXXV. 1788. Jul.) medicos, HIRSCHEL (l. m. c. p. 161.), Ill. BEIREIS (apud HVRLEBVSCH l. c. p. 35), Ill. STOERCK (*medicinisch - practischer Unterricht für Feld- und Wundärzte.* Vol. I. p. 348.), Ill. CRELL (apud MARTINI l. c. p. L. et apud HVRLEBVSCH l. c. p. 37.), MARTINI et POTT (apud HVRLEBVSCH l. c. p. 40.), Ill. METZGER (l. m. c.), Cl. LICHTENSTEIN (apud MARTINI l. c. p. LI.), B. DEHNE (ibid. p. LVI. — LXII. LXIV.), Ill. REIMARVS (ibid. p. LXVIII.), BELL (medic. and philosophic. comment. by a Society at Edinburg. Vol. I. P. 2. p. 126.), PERCIVAL (apud DUNCAN medical commentar. Vol. II. P. 2. p. 257.),

RUSH

RUSH (ibid. Vol. III. P. I. p. 114.) et HAYGARTH (ibid. P. 2. p. 187.), in epilepsia, quae vermibus suos debebat natales, faustos eius videbat effectus Ill. MÖNCH (*Systematische Lehre von den einfachen und gebräuchlichsten zusammengesetzten Arzneimitteln*. Marburg. 1789. 8. p. 277.), in altera ex pauore et suppressis mensibus nata Ill. STARKE (*Einrichtung des klinischen Instituts zu Iena*. 4. 1782.), et in ea ipsa a vermibus oriunda aequae ac in aliis morbis per vermes excitatis IDEM (ibid. ann. 1784. p. 13.).

Similiter in chorea S. Viti medicanda eius usus pluribus medicis egregie cessit; ita Ill. BEIREIS (ap. MARTINI l. c. p. 32.), M. HERZ (*Briefe an Aerzte*. Mietau. 8. Samml. I. 1778.) et Ill. RICHTER (*medizinische und chirurgische Bemerkungen*. Goetting. 8. Vol. I. 1793. p. 137.) inter germanos, Cl. WHITE (Medic. comment. Vol. IV. P. 3. p. 305.) et WRIGHT (Memoirs of the medical society at London. 8. Vol. III. 1792.), inter anglos, Cl. DE LA ROCHE (l. c.), inter heluetos, et anonymo cuidam (Gazette salubre de Bouillon. Ann. 1780. n. XVI.) Gallo.

Tetanus vniuersalem hac medicina deuictum refert Ill. BEIREIS (apud HVRLEBVSCH l. c. p. 34.), et symptomata tetani simulantia Ill. CRELL (ibid. p. 38.); spasmos varios medici Leodieneses (Gazette salubre de Bouillon. 1775. n. 17.) et Galli (ibid. 1774. n. 35.), BAUMES (journal de medecine, chirurgie, pharmacie. T. LXX. 1787. Febr.), Cl. DE LA ROCHE (l. c.), Ill. THEDEN (apud MARTINI l. c. p. LXIX.), ALBRECHT (apud BALDINGER *neues Magazin für Aerzte*. Vol. I. fasc. 3. p. 244.), ZIEGLER
Beobach-

Beobachtungen aus der Arzneykunde, Chirurgie und gerichtlichen Arzneykunst. Leipz. 1787. 8.), Ill. STARKE (l. c. 1782 et 1784.), Ill. CRELL (apud MARTINI l. c. p. L.) et Cl. LOEFFLER (*Beyträge zur Arzneywissenschaft und Wundarzneykunst.* Leipz. und Altona. 8. P. II. 1791.), periodicos spasmos Cl. LICHTENSTEIN (apud MARTINI l. c. p. LII.) et DESAIVE (*Gazette salulaire de Bouillon.* 1774. n. 52.), hyltericos GOODSIR (medical and philosoph. commentar. by a society at Edinburg. Vol. I. P. 4. p. 422.), DE LA ROCHE et ODIER (ll. cc.), Gallus quidam medicus (*Gazette salulaire de Bouillon* 1774. n. 35.), MACLACHNAN (apud DUNCAN medical commentar. of Edinburg. Vol. X. n. 4.), Ill. CRELL (apud MARTINI l. c. p. XLVIII.), Cl. LICHTENSTEIN (ibid. p. LIII.) et Ill. STARKE (l. c. 1784. p. 13.). Palpitationem cordis, loquendi et deglutiendi difficultate stipatam, floribus zinci cessisse, testimonium exstat apud Ill. BALDINGER (*neues Magazin für Aerzte.* Vol. I. fasc. 5. p. 414.); idem expertum se esse profitetur Ill. CRELL (apud HVRLEBVSCH l. c. p. 38.): Singultum, qui senem mire excruciat, eorum usu sublatum vidit B. DEHNE (apud MARTINI l. c. p. LX. LXI.), tussim conuulsivam praeter Gallum quendam Medicum (*Gazette salulaire de Bouillon.* 1774. n. 35), Ill. TODE (*medizinisch - chirurgische Bibliothek.* T. VII. p. 568.), DOBSON (apud DUNCAN medical commentar. Vol. V. P. 2. p. 166.), LEITH (ibid. Vol. VI. p. 343.), LETTSOM (medical memoirs. p. 257.), DE HAGEN (apud HVRLEBVSCH l. c. p. 40.), REIMARVS (apud MARTINI l. c. p. LXVIII), HVFFELAND (*über die natürlichen und eingeimpften Blattern etc.*
und

und über verschiedene Kinderkrankheiten. 2te Auflage. 1793. 12. p. 508.), KLINGE (*Etwas über den Keichhusten.* 1792. 8. p. 33. 35. 135.), Ill. STARKE (l. c. 1784.), asthma KOHLMANN (observationes clinicae, quarum ope florum zinci vires in morbis asthmaticis examinantur. Exford. 1791. p. 12. 13.), spasmodicum imprimis WITHERS (*von der Engbrüstigkeit und den Heilskräften der Zinkblumen nebst Krankheitsfällen und Bemerkungen, aus dem Engl. übersf. von CHR. FR. MICHAELIS.* Leipz. 1787. 8. p. 73.), aphoniam ex onanismo natam C. PH. BRÜCKMANN (enarrationes choreae S. Viti et epilepsiae, quae per fontes medicatos et thermas Embenses curatae sunt. 8. Francof. 1786.), tineam, arthritidem, sequelas suppressi mensium et lochiorum fluxus Ill. STARKE (l. m. c.).

At crebro non solidam medicationem, sed lenimen tantummodo mali praestiterunt hi flores; in epilepsia infantes affligente eorum usu non nisi prolongavit interuallum lucidum, inter binos insultus intercedens, et insultus ipsos mitigauit Clar. HERZ (apud MARTINI l. c. p. LIV. LV.), neque ipse, neque B. DUROI (ibid. l. m. c.) eo solo remedio deuicit epilepsiam, nunquam penitus sanauere D. MONRO (l. m. c. I. p. 303.) et HILL (materia medica, tit. Zincum), neque KOHLMANN (l. c. p. 11.) asthma.

Neque raro omnem medici spem fefellit haec calx: Conqueruntur certe de irritio eius usu inter Danos de MEZA (Collect. societatis medic. Havniens. Vol. II.), inter Britannos BLOND (apud DUNCAN medical Commentar. for 1780. P. 2.), inter Gallos de LASSONE (Mémoire de la Société de médecine à Paris.

ann.

Unable to display this page

frustra opponuntur, ne dicas, mala haec aliquando nimium inueterata, aliis quoque (MELLIN l. c. p. 272.) efficacissimis non obtemperantia, aliis, quibus debellandis impar est, complicata, a medicis ipsis non semper curate satis definita, medicinae ipsi, si quidem analogiam consulas, non semper satis appropriata, iusto minore (DE LA ROCHE l. c.), nec satis continuata dosi crebro fuisse tentata: Plurimum sane interest, ex quo fonte propullulet malum; si ex insanabili cerebri vitio proficiscatur, facile des B. HIRSCHelio (l. m. c. p. 161.) nihil effectum iri usu florum zinci; incassum adhiberi, si in humoribus aut solidorum vitio lateat causa, Ill. GRVNERO (apud MARTINI l. c. p. LXVIII. et LXIX.), si putridis fordibus scateat ventriculus, B. HIRSCHelio (l. m. c.); neque tamen eo solo in casu profuturos putes, in quo morbi causa medicum inquirentem fugit, aut alia specifica spem eius frustrata sunt (SELLE medicina clinica. Edit. III. Berol. 1786. p. 619.), quum memorata quoque numerosa exempla aperte loquantur, infantibus praesertim iisque saepe tenellis, quorum plurima profecto mala ex acido primas vias obsidente nascuntur, feliciter cessisse: quamvis igitur longe absim, ut a florum horum vi (GAVBIVS l. c. p. 48.) acidum infringendi et absorbendi, quam cum multis aliis terreis et metallicis materiis haud perinde efficacibus communem habent, omnem eorum salutarem virtutem deducam, probabile tamen videtur, illo cum acido digestionem turbante connubio falem vitriolo albo analogum generari, qui, prouti iam subolfecit HIRSCHELIVS (l. c. p. 190), clarius pronunciauit Clariss. HAHNEMANN (apud

apud MONRO l. c. I. p. 324.), largiori praebio deglutitus, nauseam et vomitum, quem plures medici florum zinci vsum iusto liberaliorem insequi experti sunt, minori autem pondere exhibitus, more aliorum emeticorum sudorem mouet, spasmos et nervorum turbas sedat, ea florum parte, quae haud dissoluta acido restat, roborantem potius in canalem intestinalem virtutem exferente.

Variat autem dosis huius remedii pro aetate aegri et indole ac duratione mali: Infantibus (GAVBIVS, HIRSCHEL, DE LA ROCHE et alii) primo quarta, aut dimidia grani pars, vt tamen et in his liceat augere prudenter dosin, si praeter nauseam ferant, semel, bis, quater per diem exhibetur; adultis 2 — 3 — 6 grana bis, quater et pluries per diem ingeruntur, in pertinacioribus malis paulatim adaugendo dosin, et tunc demum imminuendo, quando vomitum excitant: Ita scrupulum imo dimidiam eius drachmam exhibet KERKSIG (observationes et experimenta circa vsum calcis zinci et bismuthi. Hal. 1792. 8.): Praeberi possunt pani butyro illito inspersi, cum lacte aut infuso theae calido, aut aqua menthae piperitae cum saccharo, vel elaeosaccharo citri (HIRSCHEL l. c. p. 162.), cum tribus partibus cremoris tartari (STARKE l. c.), cum aequali moschi et media camphorae parte, cum magnesia alba et rhabarbaro (NOSE et CRELL ll. cc.), cum nitro, cum gummi arabico (WITHERS l. c.) contriti, cum cortice cinchonae et aurantiorum (LICHTENSTEIN l. c.), aut cum aquis aromaticis et syrupo quodam, aut cum gummi, emulsione amygdalarum, spiritu

Mindereri, aqua cinnamomi et syrupo balsamico (WITHERS l. c.) subacti, aut cum conferua rosarum rubrarum, spermate ceti, et syrupo corticum aurantiorum, vel cum castoreo, confectione cardiaca, conferua cynosbati et syrupo (WITHERS l. c.) in bolum, aut cum extracto gentianae (BELL l. c.), vel cum eodem, sapone hispanico et syrupo (MACLACHNAN l. c.), vel cum speciebus aromaticis et syrupo balsamico, vel cum extracto liquiritiae et syrupo balsamico (WITHERS l. c.) in pilulas redacti.

Calx zinci, ea zinci pars, quae metallo hoc ignis potentia exardescente fixa in catilli fundo superest, si quidem zincum purum fuerit, ac penitus exustum sit, parum a floribus zinci distans, ut certe, per elutriationem ab inhaerentibus forte adhuc metalli nondum calcinati particulis liberata eandem polliceatur virtutem medicam.

Calx zinci praecipitata ex floribus zinci viatrioli acido dissolutis, et per salem lixiuiosum praecipitatis nata, iam NEVMANNI tempore (praelection. chem. p. 1870.) praedicata contra epilepsiam potentia inclaruit.

Tinctura zincea, liquor ex salis, quem acetum cum zinci floribus progenerauit, in spiritu vini et salis ammoniaci solutione per distillationem obtentus, rutilus (DEHNE apud MARTINI l. c. p. XI sqq.), quem B. Vir una cum floribus zinci, uti sibi quidem persuadebat, cum fructu iuueni epileptico exhibuit.

Nibilum album vel *Nil* medii aeui, Πομφολυξ Graecorum (GALENVS de simplicium medicamentorum

rum facultatibus, interpr TH. G. GAUDANO. Paris. 1547. 12. L. IX. p. 298. DIOSCORIDES l. c. L. V. cap. 41.) calx zinci alba, dum cadmia vritur, vel aes funditur, in altum acta, et tum, memoratorum modo medicorum iam aevo in camera fornacibus superimposita, aut, quod etiamnum in officinis artificum occurrit, operculis catillorum, in quibus metalla eiusmodi igne tractant, excepta, exigui ponderis specifici, virtute exsiccante atque adstringente, et iam a GALENO (l. c.) in vlceribus cancrofis aliisque malignis, in vlceribus ani et partium genitalium, potissimum tamen, quo vsu hodiernum vnguenti praesertim (*Vnguentum diapompholygos*, *Vnguentum nihili*) specie venit, ad oculos lippos, inflammatos, exulceratos sanandos commendata.

Spodium graecorum (DIOSCORIDES et GALENVS l. m. c.), Calx zinci minus pura, eadem ceterum, qua pompholyx, occasione impetrata, at ex alto in fundum relapsa, et inde peregrinis aliorum metallorum particulis inquinata, virtute ceterum ad praecedentem accedens.

Tutia, *Tutia alexandrina*, *Nihil griseum*, *Cadmia botrytes*, similis satis priori materies, at magis impura et cupri particulis praesertim corrupta, magis ponderosa, crustacea, extrinsecus aspera atque ex pallide caeruleo cinerea, intus laevis ex flauo cinerea, fornacum, in quibus aurichalcum liquatur, internis parietibus adhaerens, et elutriatione a rudioribus particulis liberata (*praeparata*), olim frequentius quam hodie, scopo exsiccandi nunc pulveris, nunc vnguenti (*Vnguentum de tutia*) specie

ad vulnera et vlcera sordida, etiam corneae, sananda, oculorum inflammationes haemorrhoidumque dolores sanandos vsitata.

Cadmia fornacum, vix vere distincta a tutia, et furnorum, in quibus minerae zinco praegnantés torrentur et eliquantur, parietibus adhaerens (DIOSCORIDES l. c. c. XL. GALENVS l. m. c. p. 292.), virtute et vsu similis.

Cadmia nativa, *Lapis calaminaris* (LINN. *Syst. nat. III. p. 306.*), nativa zinci calx, ferri calce infecta, et tinctu magis minusue ferrugineo perfusa, simili virtute praedita, adstringendi fine pulveris tenerissimi, vnguenti, emplastri forma saepe extrinsecus, priori vtraque in oculi praecipue inflammationibus, et (PELLIER apud BELL system of surgery. Edinb. 8. Vol. IV. 1786.) corneae obscuracione adhibita; nuperius (apud DUNCAN medic. Commentar. for the year 1783. 1784. Vol. IX. 1785.), a Cl. ADAIR intus quoque a graiorum quinque ad scrupuli vsque pondus in alui fluxibus cachecticorum cum fructu tanquam roborans ingesta.

5. *Stannum* (LINN. *Syst. nat. III. p. 310.*), nitore stabiliiori et ad argenteum accedente, mollitie insigni, stridore quodam, quem dum diffringitur, edit, pondere specifico mediocri, (= 72914:10000 BRISSON *histoir. de la Societ. de medec. à Paris. ann. 1780. 1781. p. 377.*), facili in igne (iam 408° thermometri Fahrenheitiani) fluxu, quo durante nulla iridis colorum varietas apparet, calce alba, vltiore ignis efficacia colorem haud mutante,

mutante, difficulter liquanda, et, si liquefiat igne, non in vitrum, sed in massam vitro aemulam opacam lacteam abeunte, paulo difficiliori atque inconstanti in acidis, quorum acrimoniam auget, solutione a reliquis affinibus metallis, et a plumbo potissimum discrepat.

Et si facile des, stannum purum arrodi (MARGRAF *chymische Schrift*. P. II. p. 90. 91. §. 7-9.) a succis vegetabilibus acidis, (MISSA *recueil periodique d'observations etc.* T. II. a. VI. 1755. n. III. p. 292-297.) a liquoribus fermentatis, (MISSA l. m. c. p. 299. 300.), a pinguedinibus, (MISSA l. m. c. I. A. C. HOEFFLER praef. A. E. BÜCHNER de circumspccto usu vasorum stanneorum ad potuum ciborumque speciatim ex ovis conficiendorum praeparationem necessario. Hal. 1753. 4. §. XXV. p. 32.) et iusculis falsis posse, difficilius tamen omnia haec adoriuntur stannum, quam quoduis aliud minus perfectum metallum, eiusque tam parcam soluunt copiam, ut vix ullus inde in sanitatem redundare queat effectus; accedit, quod stannum variis aliis metallis, e. gr. plumbo, cupro, arsenico, antimonio minus nocivum sit (FR. HOFFMANN opp. pathologico-practica. Hal. Dec. II. 1738. p. 434), ut veri simile sit, damnorum, quae improvidus vasorum stanneorum usus in culinis praesertim (MISSA, et HOEFFLER ll. cc.) intulisse legitur, plurimam partem non stanno ipsi, sed peregrino potius huic vel illi metallo stannum vitiandi deberi.

Et crebro fane aliis iisque noxiis metallis corrumpitur stannum, ut ea de causa in terris Borus-

fae Regi subditis lex (v. B. *PYL Magazin für die gerichtliche Arzneykunde und medicinische Policy*. Stendal 8. Vol. II. fasc. 3. 1784. art. 8. et 19.) omnem vasorum stanneorum in pharmacopoliis vsum interdicat, et tum in his tum in terris austriacis (v. MEIDINGER *Versuch einer Eintheilung des Mineralreichs* p. 68.) artifices ad incrustandum ferrum et cuprum stanno meraco et purissimo vti iubeat.

Et primo quidem maculam arsenici etiam optimo anglico et malaccensi inhaerentis stanno invellit (l. m. c. §. 19 p. 102.) MARCGRAF, assentiente nuperius Clar. HAGEN (diff. exhibens stannum. Regiom. 4. P. I. 1775. §. XXV. p. 32.), suspicionem utique iam mouente fumo, qui dum vruntur stanni minerae, ab intersperso copiose pyrite arsenicali assurgit; at hariolante iam B. SCHINZIO tale quid (diff. de stanni et eius miscelae cum plumbo in re oeconomica vfu. Tigur. 1770. §. VI.), pessimo etiam stanno, quod quidem ipsis examinandum occurrit, vix $\frac{1}{576}$, meliori vix $\frac{1}{1152}$ arsenici inesse, et si quis per 48 annos continuos omnes cibos ex vasis stanneis sumserit, cum tribus circiter stanni eo temporis spatio abrasu vnciis, vnicum arsenici granulum deglutire, arsenico, etiam, si vna eius libra 48 stanni admisceatur, omnem huius nitorem et ductilitatem destrui, numerosis suis experimentis demonstrarunt, quibus supremus Galliae magistratus curatius stanni venalis examen demandauerat, ROUELLE, BAYEN et CHARLARD (recherches chymiques sur l'étain, faites et publiées par ordre du gouvernement. à Paris. 1781. 8.).

Etiam si

Etiam si igitur a graui arsenici culpa absolutum videatur stannum, aliis tamen haud infontibus metallis crebro corrumpitur; v. g. wismutho (v. ROUELLE, BAYEN et CHARLARD l. c.) illud, quod Angli sine Tin nuncupant ($\frac{1}{100}$), facile dignoscendo, si stanni, quod adulteratum wismutho esse suspicio est, in grana diuulsi vncia in vase vitreo cum vnciis duabus et media aquae fortis purae calori sensim aucto exponitur, tum liquor, vt primum plane limpidus est, defunditur, per chartam griseum traiecitur, et cum aqua distillata purissima per guttas confunditur, quo facto si non turbetur, nihil wismuthi continere, sin autem lactis tenuioris instar turbetur, eo contaminatum esse coniicies.

Antimonium, et ea quidem specie, qua regulus audit, ab anglis artificibus stanno, cui maiorem duritiem, et si politio accedat, viuaciorem imperitur nitorem, adiici SCHVLZE (Mors in olla. Altdorff. 1722. p. 5.) et H. PETRAEVS (disp. de natura metallorum nonnullisque eorum artefactis. Marburg. §. 30.) perhibent; octauam crebro stanni venalis efficere partem HOFFLER (l. c. §. X. p. 16.); in Germania quoque et aliis Europae terris illi stanno, ex quo noduli vestimentorum, (KLINGHAMMER in SCHREBER *Sammlung verschiedener Schriften, welche in die öconomische, Policey- und Cameral- auch andere Wissenschaften einschlagen.* Halle. 8. Vol. XVI. 1765. p. 316 sq.), cochlearia, furcae, pocula (CADET memoir. de l'Academie des sciences à Paris. ann. 1772.) conficiuntur, admisceri, alii; qua quidem corruptela id efficitur, vt potulenta praesertim acida, in

istiusmodi vasis stanneis asseruata praeter omnem expectationem vomitum excitent; dignoscitur autem hoc vitium, si portio metalli in catillo terreo, qui altero inuerso superimposito et probe agglutinato tegitur, vehementiori paulo igni exponitur, quo tortum antimonium, spiculorum argenteorum specie in superiorem catillum ascendens ponderis iacturam haud exiguam in superstitie stanno progignit.

Aurichalco permisceri stannum tradit (l. m. c.) SCHVLZE, verius est, cuprum (SCHVLZE, PETRAEVS, ROUELLE, BAYEN et CHARLARD ll. cc. Gazette salulaire 1762. art. 2. GEOFFROY tr. de matier. medic. T. I. p. 282.) saepius immistum sibi habere, siue illud vitium ab interspersis stanni formis natiuis minutim cupri mineris (B. DIETRICH apud LA METHERIE journal de physique. T. XV. 1780. Maj. p. 383.) proueniat, siue (DE LA FOLLIE ibid. T. XIV. Oct. 1779. p. 309.) cuprum, illi potissimum stanno, quod obducendis aliis metallis impenditur, quemadmodum v. g. in officinis bohemicis (G. JARS voyages metallurgiques ou recherches et observations sur les mines et forges de fer etc. à Lyon. 4. Vol. I. 1774. p. 82. I. I. FERBER *neue Beyträge zur Mineralgesch. verschiedener Länder erster Band, der zugleich Nachricht von einigen chemischen Fabriken enthält.* Mieltau 1778. 8. p. 20.), ex consilio addatur: Facile autem patet hoc cupri consortium, quando stannum eadem ratione, quae supra dicta est, cum aqua forti tractatur; si enim aquae forti immergas politam ferri laminam, cupri cortice obducta exinde redibit.

At perniciosissimum et vulgatissimum stanni vitium, de quo iam a GALENI (Περὶ ἀντίδοτων. L. I. Op. Basil.

Basil. 1738. fol. I. p. 431. lin. 2.) inde aevo conquesti sunt medici, est plumbi connubium, quod videlicet metallum ne hoc quidem vinculo ligatum aut suam in liquoribus omnis fere generis solubilitatem amittit, aut subdolan exitiosamque indolem exuit.

Plumbi consortium minuit utique argenteo satis affinem stanni nitorem, ut cui comparare cum inquinato purum et meracum stannum licet, iam ex obscuriore in caesium vergente colore augurari illam labem possit; minuit quoque ac tandem delet notam illam stanni meraci, quod quando diffringere tentas, crepitum quendam auribus propinquis facile percipiendum edit; auget vero (ROUELLE, BAYEN et CHARLARD l. c. p. 147. BRAND Kongl. Svensk. Vetensk. Academ. Handling. ann. 1740. p. 211 sq. SCHEFFER ibid. ann. 1755. BERGENSTIERNA Kongl. Svensk. Vetensk. Academ. nya Handling. Vol. I. ann. 1780. p. 156-181. *Technologisches Taschenbuch für Künstler, Fabrikanten und Metallurgen, auf das Jahr 1786.* Goetting. 8. p. 189-205.) stanni pondus specificum, ita ut pondere aquae = 1000 posito a $\frac{1}{32}$ parte plumbi immista adeo increseat, ut aequale sit 7321, ab aequali portione tantopere, ut aequet 8817 (R. WATSON chemical essays. Cambridge. 8. Vol. IV. 1786. p. 165.).

Quum porro acidis, etiam mitioribus longe facilius cedat, quam stannum, iisque dulcem impertiatur saporem, his quoque explorari illud vitium potest; quodsi certe acetum paulo acrius scobi stanni superfusum, ac leni calori per noctem commissum dulcem ex eo nactum fuerit saporem, ab instillato

cinerum clauellatorum lixiuio, salis communis spiritu vel vitrioli, quod vocant, oleo lactis tenuioris specie turbetur, a soluto in aqua vel vini spiritu sulphuris, quod audit, hepate, quocunque modo parato, aut aëre hepatico nigrescat, iure tuo colliges, contaminatum plumbo esse stannum. Quae suspicio confirmatur, si disco stanneo de hac labe suspecto aceti acrioris tantillum, vt fundus eius contactus sit, infundas, istique nunc disco ouum recens at ad duritiem vsque coctum per longitudinem in medio discissum plana facie impositum per nycthemerum relinquant; iusta enim si fuerit, plenum conspicias altero die venis liuidis ouum.

Aqua etiam fortis adhiberi illi inuestigationi potest, quae si meraca stanno explorando et in grana diuulso infusa igni sensim fortiori exponitur, vtpri- mum limpida iterum fit, defunditur, ac per chartam traicitur, et cum aqua ab eluendo stanno superstitite reduce similiter per chartam griseam depurata confusa igni exponitur, donec pelliculam in superficie contrahat, nascentur in frigore crystalli, verum nitrurum saturninum referentes, quae, repetito isto artificio, collectae atque exsiccatae pondere suo copiam plumbi inhaerentis prodent, quippe quae tres quintas huius metalli partes continent.

Vsui medicorum stannum malaccense siue purissimum Anglorum, quod Grain-Tin, aut si hoc desit, quod illis Blocktin nomine venit, praesertim inseruit, seu (The new dispensatory. II. Edit. 8. Lond. 1765. p. 503.) in granula diuulsum, seu radulae, aut, quae methodus reliquis praestare videtur (BLOCH

Abhand-

Abhandlung von der Erzeugung der Eingeweidewürmer und den Mitteln wider dieselben. Berlin. 1782. 4. GOETZE *Versuch einer Naturgesch. der Eingeweidewürmer thierischer Körper.* Blanckenburg. 1784. 4. FOTHERGILL *medical observat. and inquir. by a Society of physicians.* London. 8. Vol. VI. 1784.), eo quod mechanico effectu augeri salutarem probabile est, limae operasum, vnius, duorum scrupulorum, drachmae, drachmarum binarum, vnciae dimidia, imo integrae et plurium pondere, cum theriaca (ALSTON *Medical essays and observations of a Society at Edinb.* Vol. V. P. I. p. 89 sq.), coralliorum, quae vocantur prae-parata, aequali portione et conferua absinthii (MEAD *monit. et praecepta medic.* Lond. 1751. 8. p. 116 sq.), aut cum melle (MARX *observata medica.* Berol. 1770. 8.) in bolum vel electuarium redactum.

Principem inter medicamenta vermibus intestinalibus obfidens debellandis paria locum huic metallo tribuit suo iam tempore PARACELSVS (*Bücher und Schriften. herausgegeben durch I. HVSERVM.* Basel. 4. P. VI. 1590. p. 245.), vix tamen, qui eum sequeretur, inueniens, donec nostro demum seculo (1719) per anum quandam batavam empiricam edoctus Edinensium Medicus ALSTON (l. c.) faultissimo cum successu non ad ascarides modo, sed ad taenias quoque enecandas vteretur, quem effectum feriora quoque MEADII (l. c.), D. MONROI (*Arzneymittellehre.* Vol. I. p. 226.), SIBBERN (*collectan. societatis medic. Havniensis.* Vol. II.), NAVIER, GOETZII, BLOCHII et MARXII experimenta confirmant, quamvis aliquoties incassum illud tentasse referat (*diff. de vermibus intestinalibus.*

testinalibus hominum. Lugd. Bat. 1754. 4. p. 69 sq.), VAN DOEVEREN, et effectum minus constanti ALIX (observat. chirurg. Altenburg. 8. Fasc. II. 1776.): Sunt etiam, qui in epilepsia efficax se inuenisse testantur (D. MONRO l. m. c.), at recte idem monet, consentiente FOTHERGILL (l. m. c.), in ea tantum morbi caduci specie conducere, quae a vermibus natales trahit: Sunt, qui stanni meraci loco stannum cum argento viuo permixtum, a Medicis nonnullis quotidie scrupuli vnus dosi ad lepram quoque persanandam (ap. BARBOU Recueil periodique d'observations de medecine, de chirurgie et de pharmacie. à Paris. 8. T. II. 1755. Febr. art. III. n. 2. p. 140.), aut pulverem, terendo eam mixturam cum aqua impetratum, felici cum euentu adhibitum tradunt, sunt alii (PIT-CARNIVS element. medic. Leid. 1737. 4. c. 19. PIETSCH *erklärte Ursachen und Cur von den Unmachten und Convulsionen.* Hamb. u. Leipz. 1753. 8. p. 101.), qui aquam, in quam stannum igne liquefactum coniectum fuit, eius loco praescribunt.

Quacunque vero adhibeatur forma, per plures dies insequentes continuare eius usum opus est, et, nisi, quod aliis magis arridet, cum purgantibus combinetur, ut vermes enecati aluo expellantur, singulis quatuor, quinque, sex diebus interponere medicamen aluum laxans, si praesertim convulsiones excitauerint, iubent nonnulli, ut exterminatis quoque vermibus, proximis lunae phasibus stanni usus repetatur.

Sunt denique, qui stanni scobem in hydrophobia quoque commendarunt.

PRAE-

PRAEPARATA OMNIA OBSOLETA.

Cineres stanni.

Aurum musivum, ex sulphure et stanno conflatum, a TACHENIO (Hippocrat. chymic. p. 133.), hypochondriacis et hysteriis, quin in ipso malo venereo et febribus malignis praedicatum.

Sudoriferum magnum Fabri, pulvis magnam quoad partem ex stanni calce compositus, ab ETTMÜLLERO (Colleg. practic. p. 973.) et aliis eius aevi in passione hysterica commendatum.

Bezoardicum iouiale subsequenti, quod parandi modum indolem internam, et effectum, quem in corpus animale edere perhibetur, spectat, satis simile, a scrupulo dimidio ad integrum adhibitum, non innocens modo, contra TRILLERVM (Dispensatorium vniuersal. T. II. p. 11.) et I. FR. CARTHEVSE-
RVM (pharmacologia. Berol. 8. Ed. 2. 1770. p. 505.), a R. A. VOGELIO (ap. ST. I. AVG. ALBRECHT diff. exhibens medicamentorum saturninorum et iouialium historiam et vsum. Goetting. 1772. 4. p. 34.) pronunciatum, sed, praecedentibus ETTMÜLLERO (Oper. omn. colleg. chemic. et colleg. practic p. 769. 973.), BAGLIVIO et aliis, in doloribus capitis, passione hysterica, hydrope, cachexia, immodicos sanguinis fluxus sequente, ipsis febribus ardentibus commendatum.

Antibecticum Poterii, a POTERIO (Oper. omn. edit. FR. HOFFMANNI p. 297.) primo praescriptum, praedicatum, denominatum, et eo praecipiente ex duabus stanni partibus et vna reguli antimonii cum nitro detonantibus confectum, ab eo ipso, quemadmodum

modum ferius a B. R. A. VOGELIO (praelection. de cognosc. et curandis corporis humani affectibus. §. 646.), ALBRECHTIO (l. c. p. 21. 22.), et HOFFMEISTERO (apud eundem l. m. c.), contradicentibus quamvis STAHLIO (mater. medic. c. 6. p. 83.), IVNCKERO (consp. therap. special. t. LXIX. p. 564.), SCHVLZIO (praelect. in dispensator. Brandenburgic. p. 180.), CARTHEUSERO (l. c.), TRILLERO (l. m. c. et diff. de dubia specificorum fide Vitemberg. 1751.), non innocens modo pronunciatum, sed vermes pellere, obstructions referare, respirationem difficilem iuuare (POTERIVS l. m. c.), temperare, sudorem pellere, humores degeneres emendare (FR. HOFFMANN in not. ad POTERII pharmacop. spagyric. c. XVIII.), in febribus malignis, morbo venereo, malo hysterico atque hypochondriaco (ALBRECHT l. c. p. 24.), in tussi convulsiua, infantes tantopere interdum vexante (FR. HOFFMANN medic. ration. systemat. T. III. sect. II. cap. 3. §. 5. p. 113. ETTMÜLLER Oper. T. II. L. 1. sect. XIV. p. 472. TISSOT l. c. p. 106. HOFFMEISTER, cui tamen, etsi raro opem denegavit. l. c. p. 23. 24.), in febre hectica (POTERIVS ac DOLAEVS encyclopaed. L. II. c. 5. RIVINVS diff. de phthisi. §. 53. ETTMÜLLER Op. T. IV. consult. colleg. cas. 31. consult. cent. 1. sect. II. cas. LXXI. et C.), et potissimum in phthisi pulmones adorta (Commerc. litterar. Noric. ann. 1734. p. 67. MYRAELTVS Miscellan. Acad. Caes. Nat. Cur. dec. II. ann. 1. obl. IX. FR. HOFFMANN Oper. omn. T. II. sect. 2. c. 13. 14. et Consultat. cent. I. sect. II. cas. LXXI. THIERRY medecin. experimental. p. 163. ETTMÜLLER colleg. consult. cas. XXX. LXI. VOGEL l. m.

l. m. c. HOFFMEISTER et ALBRECHT l. c. p. 21. 22.)
eximiam opem ferre perhibitum; fugacem tamen
comperit in hoc ipso morbo (l. m. c.) ALBRECHT,
leuamen potius, quam verum auxilium WEPFERVS
(obseruat medico-practic. obs. LXXXVII.), aliquando
penitus nihil praestitit (ALBRECHT l. m. c. p. 22.
TISSOT l. m. c.), vt interdum potius nocuisse (TIS-
SOT l. m. c.) videatur.

Magisterium iouis, calx stanni, ex peracta per
acidum solutione praecipitata, intus in morbo hy-
sterico ad grana quatuor, extrinsecus in cancro, vl-
ceribus sordidis et fistulis potissimum commendatum,
(SCHRÖDER thesaur. pharmacolog. p. 387.).

6. *Ferrum, Mars*, in omni mundo corporeo oc-
currens, omnium metallorum vtilissimum ac sa-
luberrimum, ideo a primis iam artis salutaris in-
cunabulis medicis vsitatum, tenacitate ac duritie
insigni, qua, chalybis praecipue forma indutum
reliqua in officinis obuia metalla superat, colore
obscuriori in caesium vergente, nitore minus con-
stanti, vt aëri potissimum humido atque impuro
expositum, facillime rubiginem contrahat, pon-
dere specifico, si cum aliis sui generis compares,
fatis exiguo (= 72070 — 77880:10000 BRIS-
SON l. c.), facili cum magnete, qui metallico
splendore conspicuum fortissime trahit, coitu, dif-
ficilimo in igne, si quidem solum illius vim ex-
periatur, fluxu, ingenti colorum nitidorum va-
rietate, quam variis ignis lenioris gradibus tortum
in superficie exhibet, facili, per solam adeo fri-
ctionem excitanda excandescencia, lucidis scin-
tillis,

tillis, quas vehementior ignis aut frictio ex eo, praesertim chalybis specie obuio, extorquet, facili metallici splendoris per solam quoque ignis violentiam iactura, facili in omnibus acidis, aliis quoque salibus, ipsis adeo oleis solutione, sapore adstringente, quo omnia haec imbuunt, colore caeruleo, quo per sanguinis, quod vocant, lixiviam, colore atro, quo per gallas aut infusam his aquam vel vini spiritum ex his solutionibus iterum praecipitatur, leui opera ab aliis metallis discernendum.

Praeter multifarium usum, quem mechanicis potius dotibus, quibus pollet, tanquam princeps plurimorum instrumentorum chirurgicorum, quibus chalybis specie optime inseruit, et multorum vasorum in officinis medicamentariis et culinis necessariorum materies praestat, ut posterioribus etiam scopis, si praesertim superficies eius interna, quo minus arrodatur, et corpora contenta inquinet, aut cortice vitreo (RINMAN Kongl. Svensk. Vetensk. Aca- dem. Handling. för Ar. 1779. Vol. XL. p. 200 sq.), aut vernice (BINDHEIM *chemische Annal.* 1784. Vol. II. p. 5 sq.) obducta sit, reliquis metallis et ipsis vasis terreis crusta plumbi calces recipiente intus tectis merito praeferatur, praeter eum, quem candens chirurgis quoque praestat, alio loco enumerandum, adstringente, roborante, succos condensante virtute egregie prodest (A. S. SCHOLZEN praef. R. W. KRAVSSSEN mars salutifer omnigenum morborum debellator. Ienae. 1672. 4. I. S. VOGEL praef. I. VESTI de martialium natura, usu et abusu. Erford. 1713. 4.

I. S. HENNINGER praef. G. H. EISENMANN de medicamentis martialibus. Argentor. 1715. 4. M. ALBERTI praef. I. CHRPH. FINDEISEN de ferro. Hal. 1738. 4. I. I. WEBER de remediorum martialium interno usu. Hal. 1748. 4. ED. WRIGHT de ferri historia naturali, praeparatis et usu medico. Edinb. 1753. 8. I. S. KAEHLER de ferro eiusque praecipuis praeparatis. Lips. 1768. 4. I. P. RIESENBERGER de ferro et nonnullis inde originem petentibus medicamentis. Goetting. 1771. 4. I. W. VIRMOND praef. D. W. NEBEL de ferro. Heidelb. 1780. 4.).

Et constringentem quidem facultatem, eamque satis validam externo iam usu exercet ferrum, ut sint, qui ad nimium pedum sudorem inhibendum ferri scobem, temerario utique saepe ausu, commendunt: Ea quoque nititur virtus, quam Veteres, DIOSCORIDES (l. c. L. V. c. XLVI. LXI. LXII. LXV. LXVI. p. 445. 457. 459. 460.), C. CELSVS (l. c. L. V. c. 1.), PLINIVS (Histor. mundi, a SIG GELEONIO diligent. castigat. Lugd. 1582. fol. L. XXXIV. c. XII. et XV. p. 614. 617.), ORIBASIVS (Synopsis ad Eustathium filium, quibus tota medicina in compendium redacta continetur, interpr. I. B. ROSARIO. Venet. 1554. 8. L. IX. c. XVIII. p. 197.), aliis atque aliis ferri extrinsecus adhibiti formis natiuis spontaneisue aut factitiis, chalcitidi et proxime affini misy (DIOSCORIDES l. c. c. XXV. et LXVI.), rubigini (DIOSCORIDES l. c. c. XLVI. et PLINIVS l. c. c. XV.), squamae ferri (IDEM ll. mm. cc. et CELSVS l. c. L. V. c. 1.), atramento sutorio (CELSVS l. m. c.) in sanguine ex vulneribus (PLINIVS (l. m. c.), vulua
V (DIOSCO-

(DIOSCORIDES l. c. c. XLVI. LXV. PLINIVS ll. cc.),
 ano (PLINIVS l. c. c. XV. I. MANARDVS epistol. medi-
 cinal. Basil. 1535. fol. L. V. Ep. 1. p. 53. ORIBA-
 SIVS l. c.), naribus (DIOSCORIDES l. c. c. LXV.) pro-
 rumpente sistendo, serior superstitio (R. A. VOGEL
 hiltor. materiae medicae. p. 406. FR. B. OSIAN-
 DER. l. c. St. 2. p. 365.), si quid veri habet,
 haematitae manibus contento in sedanda na-
 rium haemorrhagia, DIOSCORIDES (l. c. c. LXI. p.
 457.) rubricae clysmatis specie iniectae in alui fluxi-
 bus compescendis tribuerunt; ea auxilium, quod
 in gingivis laxis firmandis tulisse perhibetur (DIO-
 SCORIDES l. c. c. XLVI.) rubigo, ea vis roborans
 aquae, in quam profluens ex furnis, ut in grana
 diuellatur, liquatum ferrum irruit, balnei (*Eisen-
 granulirbäder*) specie cum egregio fructu in debili-
 tatis a diuturna paralyti aut arthritide membris arti-
 culisque adhibitae (LENTIN apud BALDINGER *neues
 Magazin für Aerzte*. Lips. 8. Vol. III. 1781. fasc. 3.
 p. 193 — 214.); ea vis exsiccans squamae ferri,
 rubiginis aliarumque ferri calcium, quam suo iam
 tempore in vlceribus etiam pertinacibus et malignis
 proficuum inuenere GALENVS (l. c. L. IX.), AETIVS
 (Tetrabiblos per IAN. CORNARIUM. Basil. 1549. fol.
 I. Serm II. c. LIX. p. 80. et II. serm. II. c. XXV.
 p. 757.) et P. AEGINETA (l. c. L. VII. p. 625.), et
 toties in delendis cutis asperitatibus, genas (DIOSCO-
 RIDES et PLINIVS ll. cc.), mentum (ORIBASIVS qui
 atramentum futorium eo fine commendat l. c.), ocu-
 los et vicinas illis (DIOSCORIDES l. c. c. XLVI. LXV.
 PLINIVS l. c. c. XV.) aliasue partes (IIDEM ll. cc.)
 defoedantibus, ipsis exanthematibus chronicis (IIDEM
 ll. cc.

ll.]cc.), expertos se esse testantur; ea, si quid unquam bonae frugis heic praestitit, effectus, quem in erysipelate (AVICENNA lib. Canonis. Basil. 1556. fol. L. II. Tr. 2. c. 252. p. 231.), et podagra (IDEM l. m. c. DIOSCORIDES et PLINIVS ll. cc.) externus rubiginis potissimum vsus exseruisse fertur. Nolo morari globulorum et balneorum martialium, nec non balneorum terreorum, quorum efficacitas partim certe debetur contentae ferri calci, alio loco amplius dicendum effectum.

Potior certe et longe frequentior externo est internus vsus ferri et sexcentorum ex eo confectorum medicaminum, iam MELAMPO, seculo mundi vicesimo septimo florenti, cognitus, qui, teste APOLLodoro (Bibliothec. siue de Deorum origine L. III. interpr. BENED. AEGIO Spolatino, recens. Hieronym. COMMELINO. 1599. 8. L. I. p. 38. 39.) rubigine per duos dies cum vino potata IPHICLO potentiam progenerandi reddidit, multis, etiam serioris aetatis, ipsis iis, qui medicamenta ex aliis metallis, ex antimonio praesertim atque argento viuo parata, aut detestabantur, aut certe tanquam ambigua pronunciabant, decantatus.

Sunt tamen multa, quae ferri et ferreorum vsum interdum vetant; nocent certe, vbicunque fibrae rigidae, viscera pertinaciter obstrueta, alius, nisi ex laxitate intestinorum et ventriculi, obstipata, vasa praeter modum repleta, circulatio sanguinis iusto velocior, primae viae fordibus biliosis, putridis refertae sunt, et parum proderunt aegro,

viribus adeo exhausto, vt motui corporis vacare amplius non possit, quo sane opus est, vt hae medicinae plenum sortiantur effectum: Plethora certe, si adfit, venae sectione praemissa tollenda, fordes, si obitent, pharmaco purgante ingesto, ex primis viis eliminandae, et si soluta praesertim forma praescribatur ferrum, cauendum, vt cibi, potus vel medicaminis specie aliquid terrei aut alcalini in ventriculum perueniat, quod ochram inertem praecipitare, et speratos a ferri usu effectus destruere possit: Vt plurimum feces aluinae, quod quidem multis bonum omen portendit, sub eo usu nigro imbuuntur colore: Cauendum quoque vt mox ante vel post pastum deglutiantur: In primis etiam curandam, ne, quacunque forma ingeratur, cupri vel aurichalci, cum quo utroque nocuo metallo combinatum in vita communi toties occurrit, labe infectum sit; scobs igitur ferri, nisi a pharmacopoeo ipso limae ope ex ferro vel chalybe purissima paretur, siue hac sua forma, siue aliis remediis conficiendis adhibeatur, caute magnetis ope seligenda et ab alienorum metallorum aliisque peregrinis particulis liberanda, quod vt tanto certius fiat, scobs chartae firmiori acumtotes perforatae iniicienda, et magnete subtus admoto ferrum sensim extrahendum.

Quibus cautelis non neglectis merito ferrum praestantissimis medicamentis accenseas: Princeps eius virtus est roborans, quam quidem felicius in corporibus spongiosis, mucosis, nimia humorum tenuitate laborantibus exferit, et ingestum primo exercet in ventriculum atque intestina, horum laxi-
tati

tati medens, et mala ex ea prouenientia e. gr. lienteriam et alia alui profluuia tollens; inde laudes illae, iam a DIOSCORIDE (l. c. c. 43), CELSO (l. c. l. 4. c. 9.), PLINIO (l. c. c. 15.), GALENO (l. c. l. 9.), AETIO (l. c. 1. ferm. 2. c. 45.), AL. TRALLIANO L. VII. c. 2. et L. VIII.), P. AEGINETA (l. c. L. VII.), aquae, vino, lacti, in quibus ferrum candens saepius extinctum fuerat, in sedandis fluxu caeliaco, lienteria, dysenteria, cholera, diarrhoea tributae: Ex ea ventriculum atque intestina confortante facultate profluit etiam illa, quam scobem ferri (E. H. WEDDEL diff. de vermibus. Ienae. 1707. 4. P. G. WERLHOF obseruation. de febribus. Hannov. 1745. p. 142. G. VAN DOEVEREN diff. de vermibus intestinalibus hominum. Lugd. Bat. 1753. 4. p. 68. 71. MELLIN l. c. p. 57. RVSH l. c.), forsan sua quoque scabritie, prouti scobs stanni (M. E. BLOCH *Abhandlung von der Erzeugung der Eingeweidewürmer und den Mitteln wider dieselben.* Berlin. 1782. 4.) efficacior, in vermes intestina occupantes, ipsam adeo interdum taeniam et colicam a vermibus suscitatum (DARLUC journal de medecine etc. T. XII. 1760. Jun. n. 3. p. 506.) exercere, testes locupletes prostant, tanto certius, si laxior simul, ventriculi potissimum, compages, et acida primarum viarum saburra obtineat.

Quum autem ferrum, acidis praesertim siue iam dum ingeritur, solutum, siue in ventriculo intestinalisue demum nubens, quicquid solitario experimento nixus, contradicat E. WRIGHT (Philosoph. transact. Vol. L. P. II. 1758. n. 79. p. 594.), in vasa (I. WOLFF observ. chirurgico-medic. Quedlinb. 4.

1704. p. 78. V. MENGHINI Comment. de bonon. scient. et art. instit. atque academ. T. II. P. I. p. 475 sq. P. H. FORCKE diff. de martis transitu in sanguinem. Ienae. 1783. 4. p. 10 sq.) transeat, quorum oscula in canalem alimentarium patentia subit, et vna cum humoribus in omne corporis punctum deferatur, potentia eius multo latius patet; roborando enim vasa, circulationem sanguinis languidam, qualem in cachecticis, leucophlegmaticis, chloroticis crebro animaduertimus, excitat, ut arteriae fortius et plenius pulsant, et multa mala, ex hoc languore oriunda, melancholiam, ex hoc fonte promanantem (BOERHAAVE elem. chem. II. p. 441. 442.), leucophlegmatiam, chlorosin praesertim (L. MERCATVS gynaec. Basil. 1586. 4. H. MONTVVS pract. medic. Venet. 1626. 4. M. ETTMÜLLER Oper. omn. Francof. 1696. fol. T. I. p. 472. V. BRVNN ap. DAN. NEBEL et BERN. WEPFER de medicamentis chalybeatis. Heidelb. 1711. §. 9 — 16. TH. SYDENHAM Oper. med. T. I. p. 267. VAN SWIETEN l. c. I. p. 107. et IV. p. 447.), alias cachexiae, potissimum pituitosae species (ETTMÜLLER l. m. c.), ipsum, modo non a pertinaciter obstructo aut scirrholo proficiscatur viscere, febrem hecticam sufflaminante, hydropem (B. WEPFER l. m. c. §. 29. BOERHAAVE de morbis neruorum p. 156.), fero stagnante per punctiōem prius euacuato (SYDENHAM l. c. I. p. 345. D. W. NEBEL l. c. p. 73.), tympanitidem (R. A. VOGEL de cognoscendis et curandis praecipuis corporis humani affectibus. Goetting. 1772. 8. p. 573.) feliciter sanat, ipsas febres intermittentes, ex hac praesertim ventriculi laxitate natas, tum profligat (MEAD monita et praecepta medica.

medica. p. 25.), tum, si, ne reuertantur, metus sit, auerruncat (ALLEN synops. vniuers. medicin. practicae. Lips. 1749. 8. p. 16.), in capitis doloribus et vertigine, ex mera solidorum laxitate oriundis (BOERHAAVE de morbis neruorum. p. 506.), in rhachitide (A. BENEVOLI dissertazioni ed osservazioni, tre delle quali sulla rachitide etc. p. 229. ZEVIANI de rhachitide. C. IV. p. 135. BOERHAAVE element. chemiae. II. p. 442. VAN SWIETEN l. c. V. p. 629 sq. MELLIN l. c. p. 205.) confert; vires solidorum, per morbos, (MELLIN l. c. p. 206.), aerumnas, improbos labores, multifariam intemperantiam, praesertim veneream (TH. C. MEDICVS *Sammlung von Beobachtungen aus der Arzneywissenschaft*. Zürich. 8. T. II. p. 678.) labefactatas (BOERHAAVE Elem. chem. II. p. 445. 446.), ipsas genitales (MELAMPVS l. c. ANGE-LVS SALA Oper. medico-chymic. p. 202.) restaurat, in fluore albo (Ephemerid. Acad. Caesar. Nat. Cur. Dec. III. ann. 9. et 10. p. 297. L. FR. IACOBI de fluore albo mulierum. Erf. 1708. 4. §. XIII.), et gonorrhoea secundaria (J. HUNTER treatise on the venereal disease. London. 1786. 4.) haud contemnendum auxilium; valerianae quoque in epilepsia vincenda potentiam augens (LETTSON memoirs of the medical society of London. 8. Vol. III. 1792.),

Quum hypochondriacorum atque hystericarum calamitates haud raro in fibra debili et laxa fundentur, mirum non est, et his crebro solamen et auxilium praebere ferrum et ferrea medicamenta, quae iam a ZACVTO LVSITANO (introitus ad praxin et pharmacopoeam. Amstelod. 1641. 8.), I. TH. SCHENCK diff. de malo hypochondriaco. Tub. 1668. cap. 2. punct. 2.

§. 2.), R. LENTILIO (Iatromnem. p. 232. 244.), TH. SYDENHAM (dissert. epist. de affectione hysterica et process. integri in morbis fere omnibus curandis. Oper. omn. Vol I. p. 267 sq. 491.), BENED. SYLVATICO (consil. et respons. medicinal. Cent. IV. acced. method. collegiandi. Patav. 1656. fol. p. 66.), I. DOLAEIO (Oper. omn. Francof. 1703. fol. p. 301.), FR. HOFFMANNO (Medicin. rational. systemat. T. IV. P. III. C. 6. §. 11. p. 239.), MEADIO (l. m. c. p. 149.), R. WHYTIO (observat. on the nature, causes and cure of those disorders, which have been commonly called nervous, hypochondriac or hysterical etc. London. 1765. 8. cap. 7. p. 329 sq.), MELLIN (l. c. p. 205.), VOGLERO (l. c. p. 66.) et aliis commendata et cum fructu fuere adhibita; caueas tamen (FR. HOFFMANN l. m.) ab eorum usu, quoties excretiones naturales, nisi ex laxitate organorum, iusto segnius procedunt, vasa humoribus turgat, primae viae saburra, nisi acida, scatent, viscera infarctibus aut obstructionibus laborant, aut praegressis vel interpolitis huic fini accommodatis remediis memorata obstacula prius auferes.

Neque tamen in omni (HIGHMORVS libr. de affectionibus hypochondriacis. c. 9. p. 133 sq.) viscerum infarctu aut obstructione damnandus martialium usus; quodsi enim stagnatio humorum in ultimis vasorum finibus haerentium cum nimia vasorum ipsorum relaxatione coniuncta fuerit, robur his additum eorum vim in contenta fluida restituendo, horumque circuitum restaurando, obstructa reserabit; vnde patet, quod primo intuitu virtuti eorum constrin-

constringenti refragatur, cur martialia (G. W. WEDEL amoenitat mater. medicae. lenae. 1704. 4. p. 71. LVBOSCHÜZ de aperitiua martialium virtute. Hal. 1773. TH. P. CAELSI ratio occurrendi morbis ex mineralium abusu produci solitis acc. LVD. DORASCENTIVS de vsu chalybis atque mercurii in obstructione curanda. Rom. 1783. 8.), potissimum ea, quae sal quoddam secum coniunctum habent (VOGLER l. m. c.) in aperientium censum delata sint: Referendis viscerum obstructionibus feliciter certe opposuit BENED. SYLVATICVS (l. c. p. 89.), C. BARBEIRAC (quaestion. medic. duodecim. Monspel. 1658. 4.), VAN SWIETEN (l. c. T. I. p. 195.), VOGLER (l. m. c.); in lienis potissimum infarctibus commendarunt aquam aliosue liquores, in quibus ferrum candens fuerat extinctum, DIOSCORIDES (l. c. c. XCIV.), C. CELSVS (l. c.), CAELIVS AVRELIANVS (de morbis acutis et chronicis cum notis AMMANNI et ALMELOVEENII. Amstelod. 1709. 4. morb. chronic. L. III. c. IV. p. 452.), GALENVS (de compositione medicamentorum. L. IX. c. 2.), ORIBASIVS (l. c. c. 24.), AETIVS (l. c. III. ferm. 2. c. 11.), ALEXANDER TRALLIANVS (Oper. in art. medic. principib. ex editione HALLERI. Laufann. 1777. 8. T. VI. L. VIII. C. XIII. p. 392.), P. AEGINETA (medicin. totius enchiridion interpr. ALB. TORINO. Basil. 1552. 8. L. VII. p. 623.), AVICENNA (Lib. canon. Basil. 1556. fol. L. II. Tr. 2. cap. 252. p. 231.), G. W. WEDEL (l. m. c. p. 183.); similem ferri effectum in liene obstructo viderunt MERCATVS (Oper. omn. Francof. 1608. fol. T. III.) et FORESTVS (Oper. Rotomag. 1653. fol. p. 402. 405.), in hepate obstructo RIVERIVS (Oper. omn. medic. Lugd.

1679. fol. p. 323.), in glandulis colli induratis MELLIN (l. c. p. 205.), in mesenterii glandulis eodem malo laborantibus et nata exinde atrophia VOGLER (l. m. c.); morbum adeo comitalem ex liene turgido et maximopere dolente natum partim certe ferri virtute debellavit N. TVLPIVS (observation. medic. Amstel. 8. Edit. nov. 1672. L. I. c. 9. p. 17 sq.).

Eadem ferri vis est in turbis haemorrhoidum (PLINIUS l. c. c. 15. ORIBASIVS l. c. c. 18. p. 197. MESUE de re medica interpr. IAC. SYLVIO. Lugd. 1560. 8. L. III. de antidot. p. 245. RHAZES Oper. exquisit. per ALB. TORINVM. Basil. 1544. fol. de re medica. L. IX. c. 80. p. 265. AVICENNA l. m. c. MANARDES epistol. medicinal. Basil. 1535. fol. L. V. Ep. 1. p. 53. MAYERNE (syntagma prax. medic. Lond. 8. P. I. 1690. VOGLER l. m. c.), et fluxus muliebris menstrui (DIOSCORIDES, MESUE, AVICENNA ll. cc. RHAZES l. c. c. 80. V. RIEDLIN curarum medicinalium millenarius. Vlm. 1709. 4. M. ETTMÜLLER collegium practicum. p. 943. 944. 946. G. W. WEDEL l. m. c. p. 193. MEAD l. c. p. 158. 161. V. BRVNN apud D. W. NEBEL l. c. §. 32. FR. HOFFMANN medicin. consultator. Hal. 4. T. XII. 1739. Dec. IV. Cas. 5. p. 292. TISSOT l. c. cap. 26. §. 320. 4. p. 350. 535. 537.), si quidem a laxitate fibrae, et humoribus nimium tenuibus aut mucosis ortum ducant, sedandis, tum emanantibus aut suppressis (TURQUET DE MAYERNE, TISSOT et alii, ll. cc.), epilepsiam (VAN SWIETEN l. c. III. p. 447.) caussantibus, tum iusto largius profluentibus quemadmodum etiam in sistendis aliis praeter naturam ex simili caussa contingentibus sanguinis

guinis profluuiis (CELSVS l. c. L. V. C. I. VOGLER l. c. p. 65. 66.) eximiam aliquando openi praeſtat.

Acidum porro potenter abſorbet ferri ſcobs (I. G. WENDELIN diſſ. de nonnullis medicamentis metallicis eorumque effectu in corpore humano. Hal. 1743. 4. §. XXVIII. p. 52.), eapropter quoque chloroticarum, hyſtericarum, hypochondriacorum (I. A. BRETSCHNEIDER diſſ. exhibens aegrum occaſione mali hypochondriaci melancholicum. Erford. 1705. 4. §. XVII. p. 17.), arthriticorum (B. EWALD diſſ. de podagra. Erf. 1697. WERLHOF curation. medic. Hannov. 1784.) aliorum (WENDELIN l. c. §. XXIX. p. 54.) ventriculi acore afflictorum, infantum rhachiticorum (GLISSON de rachitide. Lond. 1660. 12.) et verminoforum, grauidarum pica laborantium (M. B. VALENTINI prax. med. inſallib. I. p. 87.) exoptatum ſolatium, vt tamen non raro, niſi (TRALLES de uſu opii ſalubri et noxio. Sect. III. p. 63. 64.) rhabarbaro iuncta, aëre, qui dum ferrum in acido ſoluitur, prodit, et natiuo ventriculi calore mirum in modum expanditur, non ructus modo flatusque nidorofos, ſed in debilioribus etiam anxietates, cardialgias, colicas creet.

Neque denique praetermittendum eſt, ferrum ſive potius eius calcem principem ſanguinis partem (IOS. BADIA opuſc. ſcientif. filolog. T. XVIII. p. 242. GALEACIVS Comment. inſt. et Acad. Bonon. T. II. P. 2. p. 20 ſqq. MENGHINYS ibid. p. 241 ſq. RHADES de ferro ſanguinis. Goett. 1753. *M. Hamburg. Magaz.* Vol. XIII. p. 31 ſqq. G. WIDMER *vom mineraliſchen Gehalt und medicinifchen Gebrauch des Badner Bads*

Bads etc. p. 188.), a qua potissimum eius rubor pendet (A. HALLER element. physiol. corporis humani. Laufann. 4. T. II. 1760. p. 316. FOURCROY elem. de l'histoire naturelle et de la chymie Ed. 2. T. II. p. 310.) constituere, eo igitur etiam ex capite chloroticis, quorum pallidus cruor nisi carere penitus, saltem non sufficienti, qualem natura postulat, eius copia gaudere videtur (TH. WILLIS diatr. de febribus. Leid. 1680. 12. p. 108. TH. SYDENHAM l. c. p. 267), cum sanguinis particulis coeundo, eumque defectum supplendo prodesse.

At multum quoque interest, qua forma exhibeatur ferrum, alii enim medici natiuas, alii alias atque alias formas factitias ferri praetulerunt.

A. *Formae ferri natiuae, a medicis commendatae.*

Fuere fane inter medicos (v. TH. SYDENHAM l. m. c. RIESENBERGER l. c. §. VII. p. 14.) qui naturae opera artis productis hoc etiam in casu potiora habentes, mineras ferri ferro ex iis excocto maiori longe salutari efficacia pollere sibi persuaferunt; cum tamen plurimae ferrum contineant calcis forma indutum, qua difficilius longe humoribus soluitur, vix videtur illa praerogativa firmo niti fundamento, ne dicam, plurimis earum inhaerere particulas peregrinas, nisi nociuas, certe ferri efficaciae obstantes.

Minera martis solaris, in Anglia, Hassia frequens, nihil nisi pyrites ferri (LINN. *Syst. nat.* III. p. 289.) fatiscens, et efflorescente alumine ac ferri vitriolo grauidus, cui quoque, quam (R. LENTILIVS l. c.

l. c. p. 703.) in turbis fluxus muliebris exseruisse fertur, efficaciam debet. Hodie auri coctoribus, qui mira de ea somniant, melius adhuc officinis, in quibus alumen et ferri vitriolum coquitur, relicta.

Magnes (LINN. *Syst. nat.* III. p. 323. n. 12.), virtute, qua ferrum trahit, lippis et tensoribus notus, illa tamen euanescente, vt primum in puluerem conteritur, ea igitur in conditione laudibus indignus, quibus HELMONTIVS (de magnetica vulnorum curatione. ed. VALENTINI. 1707. 4. p. 706.) in herniis sanandis, abortu praecauendo, partu promouendo, crematum et contritum PLINIVS (l. c. L. XXXVI c. 16.) in ambustionibus sanandis, cum plumbo contritum et linteo, muliebri lacte tincto, illigatum, in sterilitate tollenda HIPPOCRATES (Oper. ed. FOESII. T. I. sect. 5. p. 686.), in emplastri formam redactum in ferreis spiculis ex vulneribus extrahendis efficacem veterum multi, et ex recentioribus GUERIN (sur les maladies des yeux. Lyon. 1769.), cum potu sumtum in scobe ferrea in corpore retinenda atque educenda AVICENNA (l. c. c. 470. p. 269.) potentem exornarunt.

At integrum magnetem extrinsecus corpori applicatum suo in illud influxu non carere, iam ex sensatione quadam frigidae quasi aerae colligas, quae (QVELLMALZ diss. de magnete. §. 5.), si scobi ferri in dorso manus positaes magnes admoueatur, nascitur: In oculorum morbis, maxime in epiphora commendauit (l. m. c.) PLINIVS, in singulari visum afficiente morbo, oculorum inflammatione et obfuscatione repetitum vsum egregie profecisse expertus est CHPH. WEBER (*Die Wirkung des künstlichen Magnets*

an die K. Societät der Wissenschaften von Göttingen gesendet, und jetzt durch einige andere Geschichten von Augenbeschwerden bestärkt. Hannov. 1767. 8.), in manu detentum partum accelerare, ex collo gestatum spasmus sanare tradidit (Magnes siue de arte magnetica. Colon. 4. 1643. L. III. C. 7. p. 679.) ATH. KIRCHERVS, conuulsis opitulari AETIVS (l. c. ferm. 2.) et I. D. REICHEL (diss. de magnetismo in corpore humano. Lips. 1772. 4.), brachio vtrique alligatum, epilepsiam adeo sanasse ANONYMVS (Gazette salulaire. Bouillon. 1761.), motum artuum dextri lateris post conuulsiones destructum a magnete carpo dextro, et aliis duobus vtrique surae alligatis restitutum I. CHPH. VNZER (*Beschreibung eines mit dem künstlichen Magneten angestellten medicinischen Versuchs.* Hamburg. 1775. 8.).

Maior tamen eius fama fuit in doloribus sedandis; ex collo gestatum neruorum dolores compescere refert (l. m. c.) ATH. KIRCHERVS; manu detentum chiragricorum ac podagricorum dolores lenire (l. m. c.) AETIVS, digitorum rigidorum acerbos dolores post inflammationem totius manus relictos ab eo ter applicato euanuisse I. A. PH. GESNERI (*Schwaben zur Arzneygelahrtheit u. Naturkunde.* Nördling. 8. Vol. I. 1769. p. 220.); collo aut circa caput alligatum dolori capitis mederi MARCELLVS EMPIRICVS (de medicamentis in collect. STEPHANI p. 253.), applicatum polum borealem oculorum dolores mitigasse DE LA CONDAMINE (journal de medecine, chirurgie, pharmacie. 1767. T. XXVII. mens. Sept. n. 12. p. 265 sq.).

Princeps eius dentibus affectis admoti virtus in atrocibus dentium doloribus profligandis efficax, recentioribus demum temporibus in censum venit, vt tamen plurima eorum experimentorum cum magnete artificiali capta sint; multoties in eo solatium inuenit B. KLAERICH (*Hannöverisches Magazin.* 1765. St. 25. et *Götting. Anzeig. von gelehrten Sachen.* 1765. St. 89. p. 713. 714.) et aliquoties HOLLMANNVS (*Götting. Anz. von gel. Sachen.* 1765. St. 97. p. 777. 778.), semel Ill. KAESTNER (*ibid.* St. 31. p. 252. 253.), vt mittam alios; frustra tamen tentauit in iisdem doloribus (l. c.) DE LA CONDAMINE, aliquoties quoque B. KLAERICH (l. c.), qui posterior etiam, perinde ac F. E. GLAVBRECHT (*analecta de odontalgia eiusque remediis variis, praecipue magnete.* Argentor. 1766. 4.) eius vsu dolores quidem pulsos, verum interdum breui temporis spatio redeuntes vidit. Vix notabilem a quatuor magnetibus, quorum bini pone aures, bini plantis pedum, affixis in femina hysterica, quae in mali accessu altero latere caeca et omni sensu orba erat, comperit effectum I. FR. BOLTEN (*Nachricht von einem mit dem künstlichen Magnete gemachten Versuche in einer Nervenkrankheit.* Hamb. 1775. 4.).

Qui plura de vsu magnetis medico legere cupit, adeat praeter memoratos Cl. HEINSIVM (*Beyträge zu den Versuchen, welche mit künstlichen Magneten in verschiedenen Krankheiten angestellt worden.* Leipz. 1776.), E. G. BALDINGERVM (*progr. succinct. narratio historica de magnetis viribus ad morbos sanandos.* Goetting. 1778. 4.) et Cl. ANDRY et THOURET (*Memoires de la societé royale de medecine à Paris.* 4. à Paris. ann. 1779.).

De

De animali, quem vocant, magnetismo alio magis congruo loco dicetur.

Haematites (LINN. *Syst. nat.* III. p. 326 - 328. n. 21. et praef. V.) ferri diues minera vel potius calx indurata, aut in solidis iam massis, aut in puluere, quem contrita exhibet, sanguinea, hinc eo tempore, quo medici in externis eiusmodi rerum signaturis naturae nutum delitescere sibi persuadebant, pro remedio sanguinem sistente potentissimo habita, ut essent (V. R. LENTILIVS l. c. p. 707.) adeo, qui ad hunc lapidem intra volas compressum aut axillis suppositum in quocunque cruoris profluvio, imprimis ex naribus procedente (R. A. VOGEL histor. materiae medicae. p. 406.), aut ex utero, quale imprimis post partum saepe contingit (B. FR. OSIANDER l. c. p. 365), tanquam ad sacram anchoram confugerent: Neque negari certe potest, siue intus adhibeatur, siue extrinsecus eius in pollinem tenerrimum contriti haematitae vis adstringens atque exsiccans, quam cum aliis ferri calcibus communem habet, in oculorum praesertim morbis efficax, iam a DIOSCORIDE (l. c. L. IV. c. 90.), GALENO (de simplicium medicamentorum facultatibus. L. IX. interpr. TH. G. GAUDANO. Paris. 1547. 12. p. 282. a.), PLINIO (l. m. c.), AVICENNA (l. c. cap. 470. p. 369.) depraedicata, nostro aevo euilescens, ut vix, et nonnisi rarius ad parandos flores salis ammoniaci martiales (*haematifatos*) recipiatur.

Rubrica (LINN. *Syst. nat.* III. p. 139. n. 15.), *Rubrica fabrilis*, *Creta rubra*, argilla ferri calce praegrans et obscure sanguineo tinctu infecta, fragilis,

gilis, ut aquae ope emolliri non amplius queat, sed potius ad aliud corpus attrita scripturam rubram exhibeat. More aliarum ferri calcium siccat atque adstringit, rarius intus in alui sanguinisque profluviiis, vix crebrius extrinsecus adhibita; nuperius ea copia, ut laetior rosae color nascatur, cum cremore lactis subacta in angina commendata, ea lege, ut duo eius cochlearia ori ingesta per fauces et tonsillas dispertiantur. (*Reichsanzeiger*. 1794. n. 92. p. 881.).

Aëtites, *Lapis aquilinus*, *Lapis geodes*, crebro non nisi ferri minera (LINN. *Syst. nat.* III. p. 332. nr. 29. I.) magis minusue globosa, intus caua, rarius vacua, quam aqua, terra, aut altero lapide ut plurimum libero repleta, veteribus (DIOSCORIDES I. c. I. V. c. 93.) magni aestimata, qui lapidem praegnantem in ea sibi fingentes, sinistro brachio alligatam abortum praecavere, femoribus affixam parturientium dolores auferre, miro ingenii lapsu persuasum sibi habebant.

B. *Formae ferri artificiales, medicis usu venientes.*

Scobs ferri, *Limatura ferri*, *Limatura martis*, aut in pharmacopoliis ipsis limae ope ex ferro purissimo parata, aut ex officinis, in quibus ferrum per mechanica eiusmodi instrumenta comminuitur, comparata, modo a rubigine, perinde ac, monente iam G. W. WEDELIO (pharmac. acroamatica. Ien. 1686. 4. p. 20.) a particulis cupri atque aurichalci, ossibus in carbonem exustis atque in pulverem conuersis

I. C. PH. ELWERT *Repertorium für Chemie, Pharmacie und Arzneymittelkunde*. Leipz. 8. Vol. I. P. 1. 1790. p. 57. 58.) aliisque fordibus libera sit; quod si non sit, qualis officinas medicamentarias intrat, magnetis subtus admoti auxilio ex scobe per chartam densiorem acus ope cribri ad instar foraminibus pertusam dispersa extrahendae ferri particulae.

Quae cautela nisi negligatur, haec scobs utique inter optima remedia ferrea referenda, adeo ut, si audias TH. SYDENHAMVM (l. c. I. p. 267. 269.), MELLIN, RUSH (ll. cc.), omnibus reliquis palmam praeripiat, efficacior omnino, si acidum in ventriculo deprehendat, et huic absorbendo egregie inserviens, forsan quoque ipsis particularum angulis et acumine in torquendis, qui intestina occupant, vermibus, potentior; ut spem medici impleat, motum corporis, paulo violentiorem, quam ea medicamenta, in quibus ferrum acido cuidam iunctum est, postulans: Singularem eius ad octodecim usque grana quotidie ingesti vim in memorabili ventriculi meteorismo a sex inde mensibus crescente expertus est GRAVES (*medical facts and experiments*. London. 8. Vol. I. 1791.).

Exhibetur autem pro alia atque alia morbi aegrotique indole alio atque alio pondere a sex, decem (TH. SYDENHAM l. c.) granis ad scrupulum, et drachmam (WERLHOF l. c.), adultis adeo, qui vermibus laborant, ad duas drachmas, imo ad mediam usque unciam (RUSH l. c.), rarius meraca, quam aut saccharo condita (*Mars saccharatus*. New dispensatory. Lond. 8. Ed. 2. 1765. p. 337.), aut cum saccharo
et

et aromatibus in morsulorum (*Morsuli martiales* Pharmac. rational. Cassell. 1782. p. 221. 222.), vel trochiscorum, aut cum melle in electuarii vel (MEL-LIN l. c. p. 206.) in pilularum speciem redacta.

Potior aliis (ANGEL. SALA Oper. medico-chymica. Francof. 1647. 4. p. 262. G. BAGLIV. de anatome fibrarum Oper. omn. 4. Ed. nona. Antw. 1715. p. 421. TH. SYDENHAM l. c. p. 267-269. V. BRVNN ap. D. NEBEL l. c. §. 30-32. I. SCHRÖDER pharmacopoea medico-chymica, stud. P. ROMMELII. Vlm. 4. 1685. p. 370. MONTVVS l. c.) visus fuit chalybis, aliis, et quidem eo quod facilius in humoribus solvitur, maiori iure ferrum (WERLHOF l. m. c. FR. HOFFMANN de prudenti medicamentorum continuatione. §. 25. Opusc. medico-practic. Hal. 4. 1706. p. 104. P. HERMANNI cynosur. mater. medic. cura I. BOECLERI. Argent. 4. 1726. P. III. p. 143. LOE-SECKE materia medica. VI. Aufl. 1790. p. 433. RIESENBERGER l. c. §. VIII. §. 17.) efficacius; vtrumvis, si pulveris forma praescriptum reliquis pulverem, electuarium etc. ingredientibus materiis aequabiliter permisceri debeat, in pollen tenuissimum (*Chalybs praeparatus*, *Limatura martis alcoholisata*), quod sollicite contra rubiginem muniri debet, redigendum, aut, ferrei pistilli ope in mortario ferreo conterendo et contusum per subtilissimum cribrum vel linteum traiciendo (BAGLIVIVS, TH. SYDENHAM, A BRVNN, G. W. WEDEL ll. cc.), aut, quoniam ferrum ductilius pistilli vi in pulverem redigi nequit, per plures hebdomades quotidie cum aqua superinfusa agitando, aquam turbidam decantando, et

sedimentum (*Aethiops martialis* Pharmacop. suecic. 8. Lips. et Alton. 1776. p. 35.) ex aqua sensim sensimque limpida delapsum velociter exsiccando, quod si circumspecte satis factum fuerit, non niger modo est pulvis, atque aude a magnete trahitur, sed facile quoque atque efferuescendo in acidis soluitur.

At subtiliori etiam illa forma vix solum porrigitur ferrum, sed modo saporis ergo cum saccharo, siliqua dulci et aliis atque aliis aromatibus, nunc ne gas, quod, dum soluitur ferrum, extricatur, in hysteris praesertim molestias creet (TRALLES de usu opii salubri et noxio Sect. III. p. 63. 64.), cum rhabarbaro, nunc pro conditionibus morbi cum hoc illoue medicamento permixtum, cum extractis amaribus (A BRVNN l. m. c.) in pilulas, vel cum conferuis, conditis, syrupis in electuarium (*Chalybeatum* New dispensatory. p. 498.) subactum.

Rubigo, Ferrugo, Aerugo ferri, sponte sua in exposita aëri, praesertim humido atque impuro, superficie ferri, quanto deterioris et minus politi, tanto citius et copiosius nascens MELAMPO, DIOSCORIDI, PLINIO, AVICENNAE (ll cc.) inter primarias ferreas medicinas relata, omnino ob eam dotem scobi praeferenda, quod ingesta incommodos illos ructus nidorosos non excitat (HAHNEMANN ap. MONRO l. c. I. p. 203.), at, quum acida difficiliter longe subeat, minus efficax.

Croci martis siue ferri calces, modo magis in rubrum, modo magis in flauum colorem vergentes, magnetem consueta ratione admotum non sequentes,
sapore

Unable to display this page

facillime inter digitur comminuendum, et sulphuris acido hac vltione extricato et cum ferri portione in vitrioli speciem abeunte aliis martis crocis omnino efficaciorum conuerfa fit, qui, vltiori ignis actione parte inhaerentis acidi iterum expulfa, rubrum (nunc New dispensatory. p. 495. *Anglis Crocus martis aperiens* audit) adipiscitur colorem, diuturno et violentiori ignis effectu tandem in meram ferri calcem (*Crocus martis adstringens* ANGEL. SALA exeg. chymiatrica. Sect. II. Op. p. 742. *Crocus martis adstringens* New dispensatory. p. 495.) omni falina solubili parte priuam abiens.

Alii laminas vel scobem ferri rori (JOSSE Histoire de la Societé de medecine à Paris. ad ann. 1776. p. 326.) exponendo, aut (*Martis limatura praeparata* New dispensatory. p. 493.) aëri humido, aqua (G. W. WEDEL pharmac. acroamat. L. II. Sect. II. C. 4. §. 6. p. 289. FR. HOFFMANN de prudenti medicamentorum continuatione. §. 26. Opusc. medico-pract. Hal. 4. 1736. Dec. I. n. 4. p. 105.), lotio praesertim puerorum (SCHRÖDER l. c. p. 370.), aceto (*Chalybis rubigo praeparata* New dispensatory. p. 493.), aqua fale communi (SCHRÖDER l. m. c.) vel (*Crocus martis emmenagogus*) borace (G. W. WEDEL l. m. c.), arcano tartari (IDEM l. m. c.) impraegnata, falis communis acido (I. I. ROSENSTENGEL institution. chymico-pharmaceutic. Francof. 4. 1718. p. 774.), vitrioli oleo (SCHRÖDER l. c. p. 372.) vel spiritu (*Crocus martis saccharinus* G. W. WEDEL l. m. c. §. 5. p. 288.) conspergendo aut obliniendo, ferruginem inde natam abradendo, denuo conspergendo, iisque alternis

alternis artificiis pergendo, donec omne ferrum in rubiginem conuersum sit, collectam vero rubiginem conterendo, aquae auxilio elutriando atque exsiccando, vel etiam (JOSSE l. c.) exurendo; alii aquae fortis (I. SCHRÖDER l. c. p. 371.) vel spiritus salis communis (ROSENSTENGEL l. m. c.) vaporibus exponendo, aut aquam fortem cochleari ferreo per aliquod temporis spatium infundendo (SCHRÖDER l. m. c. p. 372.), ceterum eadem ratione procedendo; alii (SCHRÖDER l. c. p. 371.) vitrioli, salis spiritu, vel aqua forti soluendo, et ex his aut per alcalia, praesertim caustica (DARCET et FOURCROY histoire de la société de médecine à Paris, ad ann. 1776. p. 324. 325.), quae ut plurimum crocum magneti obtemperantem largiuntur, potissimum spiritum salis ammoniaci (MARET histor. de la société de medec. à Paris ad ann. 1726. p. 324.) praecipitando, eluendo ac ficcando, aut humorem in vasis apertis (SCHRÖDER l. m. c.), vel per distillationem in vasis clausis ignis vi iterum expellendo; repetito tali labore (SCHRÖDER l. m. c.) cum aqua forti suscepto *martem rubificatum* siue *crocum chalybis rubrum* pulcerrima profecto rubedine conspicuum, et ab inuentore insignibus encomiis exornatum contexit ANGELVS SALA (Septem planetar. spagyric. recens. et myrothec. sect. VII. n. 36. Oper. medico-chymic. p. 201. 805.). Alii denique cum aqua in machina Garayana (ROUELLE Histor. de la société de médecine à Paris. ad ann. 1776. p. 325.), aut cum aceto multoties denuo superadfuso (ROSENSTENGEL et ROUELLE ll. mm. cc.), aut cum aqua forti multum diluta (CROHARÉ hist. de la soc. de medecin. à Paris ad ann. 1776.) violenter

agitando, pastam inde nascentem eluendo, et pulverem tenerrimum tandem subsidentem exsiccando *crocum martis* sibi compararunt.

Squama ferri, *Scoria ferri*, *Stercus ferri*, quod ferrum candens mallei ictibus percussum eiicit, utique iam in scoriae speciem conuersum, Veteribus, DIOSCORIDI (l. c. c. XCIV), PLINIO, GALENO, AETIO, AL. TRALLIANO, P. AEGINETAE, AVICENNAE (ll. cc.), ORIBASIO (ad Eunapium L. IV. interpr. i. B. ROSARIO. Venet. 1558. 12. L. II. C. 5. p. 102.), MESUAE (de re medica. L. III. interpr. i. SYLVIO. Lugd. 1560. 8. L. III. p. 245.) et RHAZEO (de re medica. L. III. c. 35. et L. IX. c. 63. Oper. exquisit. per ALB. TORINVM. Basil. 1544. fol. p. 82. 247.) multum celebratum, hodie apud medicos obsoletum, nisi forte (v. PIEPENBRING apud i. c. PH. ELWERT l. c. p. 14.) per fraudem limaturae ferri nomine in pharmacopoliis veneat.

Vitriolum ferri. V. supra.

Flores salis ammoniaci martiales. V. supra.

Oleum martis. V. supra.

Mars solubilis alcalisatus (New dispensat. p. p. 495.) exurendo cum aequali scobis ferreae copia permistum tartarum album, qui eo labore omni fere acido spoliatur, et, quod superest, contundendo et per cribrum traiciendo paratus, hodie vix adhibitus.

Mars solubilis, *Chalybs tartarifatus*, *Tartarus chalybeatus*, humectatione aut coctione scobis ferri et tripla vel quadrupla portione cremoris tartari cum aqua natus, facile, et si quidem rite paratus fuerit, totus in aqua soluendus, saporis haud ingrati,

ingrati, coloris ex luteo fusci, inter principes ex ferro confectas medicinas, cum neque facultate excalescente, neque virtute adstringente, reliquorum vsui toties obstante, nocere facile possit, in rachitide atque vermibus infantibus a granis 5 — 12, in aliis per ferrea debellandis morbis adultis a granis 15 ad drachmam vsque mediam exhibendus, siue aqua quadam suaueolente solutus (*Tinctura martis tartarifata*) et syrupo edulcatus, siue in bolum reductus, siue cum nitri depurati $\frac{1}{8}$, et sacchari $\frac{3}{8}$ terendo permistus (vocat nunc Cl. VOGLER l. c. p. 65. *Martem solubilem nitratum*), quo in connubio in necandis vermibus, referendis obstructionibus, sedandis nervorum turbis, sistendis, et, si quidem salutaria sint, restituendis sanguinis profluviis, mirifice efficacem expertus est Cl. VOGLER (l. c.).

Globuli martiales parum a marte solubili discrepantes, ut tamen minore tartari copia instructi, rarius toti aqua vel vini spiritu solvantur, et, quamvis vino virtutem, qua interno quoque vsu pollent, impertiantur, externo potissimum vsui destinati sint, quo utique aqua vel aceto vel vino macerati, donec haec fluida colore et sapore ferrum solutum iis inhaerere testentur, vel cum aqua saturnina Goulardi coniuncta, et fomentorum forma adhibita, in sanguinis profluviis, vulneribus sclopeto inflictis, contusionibus, luxationibus, anchylosi egregiam opem praestant.

Tinctura ferri acetata, *Tinctura martis Radcliffi*, *Tinctura martis acetosa*, *Acetas ferri*, nonnullis (Pharmacop. Wirtemberg. p. 209.), si

praeterea accedat spiritus cydoniorum *Tinctura martis adstringens*, ex scobe aut aethiope martiali, aut ea ferri calce, quae per cineres clauellatos ex facta per aquam vitrioli viridis solutione praecipitata fuit (DE MORVEAU elemens de chymie pour l'académie de Dijon. Vol. III. cap. X.) et aceto vini vel communi, vel per artem, quod vocant, concentrato (DE MORVEAU et VEIRAC ll. cc.) coloris fusci, sapore paulisper atramentoso, colore atro, quem ab infusa cum gallis decocta aqua, sedimento caeruleo, quod ab instillato sanguinis lixiuio dimittit, aliis martis tincturis similis, virtute roborante, vermibus aduersa (BOERHAAVE elem. chem. Vol. II p. 447.), rhachiticis salutari (VEIRAC l. c.), reliquis (DE MORVEAU l. c.) forte superior: Exhibetur autem ad guttas centum et ultra vel saccharo syrupoue edulcata, vel vino alioque grato liquore temperata, vel postquam leni calore in extracti (*Extractum martis* Pharmac. rational. Cassell. p. 169.) speciem redacta fuit, pondere granorum octo ad viginti vsque pilularum forma.

Tinctura martis cydoniata, succus cydoniorum depuratus ferro soluto grauidus (I. A. WEDEL progr. 1. et 2. de tincturam martis cydoniatam parandi et conseruandi modo optimo. 4. Ien. 1740. et 1741.), et aqua cinnamomi spirituosa temperatus, reliquis, si saporis rationem habeas, martis tincturis gratior, rarius tamen hodie, hinc inde ventriculi roborandi aut sanguinis ex vtero puerperarum profluentis sistendi (B. FR. OSIANDER l. c. p. 368.), gratia cochlearis parui vel consueti, etiam duorum mensura, vino vel aqua temperata, vel postquam
calore

alore leni in extracti (*Extractum martis cydoniatum*) speciem redacta fuit, cum extractis amaris pilularum forma exhibita.

Tinctura martis pomata, ex ferro in succo pomorum expresso ac depurato et aqua cinnamomi spirituosâ progenerata, cydoniatae, si virium rationem habeas, etiam in sanguine sistendo (OSIANDER l. m. c.) similis, sapore inferior; olim quoque interdum extracti (*Extractum martis pomatum*) specie usitata.

Tinctura martis cum vino maluatico et pomis aurantiis, grata utique, partes ex quibus componitur, iam in fronte gerens, ferri certe parum continens, ut potioem sane efficaciae partem reliquis debeat, a quibus denominatur, ventriculum atque intestina roborandi ergo a drachma media ad scrupulos duos propinata.

Tinctura martis, *Tinctura martis Londinensium*, *Tinctura martis in spiritu salis*, solutio ferri per spiritum salis communis dulcem peracta, coloris aurei, inter tincturas ferri in officinis adhuc obuias ferro ditissima, quum mineralia, quae vocant acida, maiorem eius copiam dissoluant, et inter haec salis communis acidum firmitus teneat dissolutum ferrum.

Tinctura neruina Bestuchef, *Tinctura nervino-tonica flava*, *Guttae aureae Lamottii*, *Liquor neruinus albus*, *Liquor anodinus martiatus*, olim inter arcana remedia relata, cuius compositio nostris demum temporibus munificentia Augustissimae

simae Rufforum Imperatricis innotuit, non nisi aether vitrioli sale ex connubio ferri cum salis communis acido progeneratum in se continens, et depurato vini spiritu temperatus, coloris nitide aurei, si solis radiis exponatur, penitus evanescentis, in umbra redeuntis, ab infuso sanguinis lixiuio sedimentum caeruleum dimittens, et virtute roborante, quemadmodum reliquae martis tincturae gaudens, efficacitate in nervos has forte superans.

Tinctura martis vinosa, Vinum chalybeatum, Vinum martiale, iam Arabibus medicis, RHAZES (l. c. l. IX. c. LXIII p. 247.) et AVICENNA (l. c. L II. c. 688. p. 311 sqq.) dictum, ab ANGELO SALA (Septem planetarum terrestrium spagyrica recens. Oper. p. 202.), TH. SYDENHAMO (l. c.) et BOERHAAVIO (Elem. Chem. II. p. 446.) inter principes ex ferro paratas medicinas relatum, et ad vires exhaustas restaurandas, tonum fibrarum in chloroticis et rhachiticis restituendum maximopere commendatum, saporis paulisper dulcis et austeri, nisi eius emendandi gratia aromata aut saccharum, cum quo etiam (TH. SYDENHAM l. c.) in syrapi speciem redigi potest, aut virtutis roborantis adaugendae ergo radix gentianae aut alia amara adiecta fuerint, coloris parum grati, nisi coccinellae aliquid vino additum sit. Paratur autem, vinum potissimum germanicum paulo generosius, quod suo acore potentius in ferrum agit, et maiorem eius copiam dissolvit, scobi ferri infundendo, vas, cui commissum fuit, obturando, et septimanis aliquot elapsis defundendo. Porrigitur, ut plurimum per aliquot hebdomades continuas, drachmae et adeo mediae unciae pondere.

Serum

Serum lactis chalybeatum, ferum lactis consueta ratione paratum, in quo candens ferrum extinctum fuit, roborantem ferri virtutem cum attenuante feri coniunctam possidens.

7. *Cuprum, Aes, Venus*, ipsa, qua in terrae vilceribus occurrit, frequentia, crebro ferri conubio, et, multis aliis dotibus, tenacitate et duritie, pondere specifico, difficiliore in igne fluxu, multiplici colorum, quibus, si ignem, antequam candeat, experiatur, in superficie ludit, varietate, facili siue ignis violentiae, siue aëris contactui, siue salium exponatur, nitoris metallici iactura, facili denique in salibus acidis aliisque, et ipsis oleis, prae reliquis metallis ad ferrum propius accedit; at multis quoque notis discrepat, rubedine sui generis conspicuum, in aëre tardius, quam ferrum rubiginem, aeruginem contrahens ex caeruleo viridem, si fricetur, odorem distinctum sui generis emittens, tenacitate ferro cuso bonae notae inferius, neque vlla arte chalybis duritiem nanciscens, pondere specifico ($= 77880 - 88785 : 10000$ BRISSON l. c.) ferrum superans, magnetis imperium respuens, si ignis violentiae exponatur, flammulam viridem eructans, et vivacioribus longe, antequam excandescit, quam ferrum, coloribus ludens, leniori tamen eius gradu liquefcens, in eo autem statu liquido aquam violentissime, vehementius, quam quaevis alia metalla eadem in conditione constituta, repellens, continuato ignis effectū aërisque contactu in calcem ex caeruleo atram, et auctiori igne in scoriā

riam rubram abiens, corporibus, praesertim fluidis, quibus soluitur, arctius nubens, illis saporem sui generis nauseosum, et tinctum amoenum, modo ad caeruleum, modo ad viridem propius accedentem, impertiens, cum salibus facile in crystallos abiens, tum aqua tum vini spiritu facile iterum dissoluendas, et flammae, qua posterior ardet, colorem non raro in egregie viridem commutantes, ex acidis per alcalia et terras calcis dilute viridis, per sanguinis lixiuuium sedimenti profunde rubri, per zincum, stannum, ferrum cupri metallici specie praecipitandum, spiritu quoque salis ammoniaci simplici facile soluendum, cui colorem suavissime caeruleum conciliat.

Verum princeps nota, qua cuprum a ferro distat, nititur ea, quam in corpus animale exercet, efficacia. Cuprum enim, quacunque forma deglutitum, millenas excitat turbas, in digestionis negotio potissimum conspicuas, et haud raro morte (in canibus et cuniculis G. C. HILLEFELD experimenta quaedam circa venena. Goetting. 1760. 4. p. 47.) in hominibus (RHODIVS Act. Acad. Caes. Nat. Curios. Cent. III. obs. 95. FR. HOFFMANN medicin. rational. systemat. T. II. p. 290. I. I. SCHEVCHZER it. alpin. 1. London. 1708. p. 10. I. R. ZWINGER Act. Heluetic. 4. Basil. 1762. p. 252. 254-256. MISSA apud VANDERMONDE recueil periodique d'observations etc. à Paris. Vol. II. 1755. p. 149. FABAS gazette salutare. 1762. n. 30. PERCIVAL medical transactions. Lond. 8. Vol. III. 1785. n. 9. RAHN Gazette de santé oder gemeinnütziges medicinisch. Magazin. Zürich. 8. lahrg. 1. 1782.

1782. fasc. 6. p. 701. *PYL Aufsätze und Beobachtungen aus der gerichtlichen Arzneywissenschaft.* Berlin. 8. Samml. VIII. 1793. n. II. *Medicinische Ephemeriden.* Chemniz. 1793. 8. p. 58.), rarius (ZWINGER (l. m. c.), saporem tetrum aeruginosum vix ex ore et lingua delendum, defectum omnis cibi appetitus, nauseam, nisus vomendi, pectoris oppressiones horrendas, vomitus enormes, dolores atrocissimos, modo ad ardoris, modo ad punctiōis sensationem propius accedentes, colicos, regionem epigastricam, aut cartilaginis ensiformis, nunc abdomen, nunc pectus, nunc caput praesertim afficientes, modo continuos, modo remittentes, modo fixos, modo vagos, vertiginem, alui profluvia, nonnunquam cruenta, rarius obstipationem pertinacem, aliquando perpetuam animi agitationem, ad agrypniam vsque, ne doloribus quidem cessantibus desinentem, auctam, deliria, animi deliquia, faciei pallorem, pulsum debilem paruum, alia virium labentium signa, alias conuulsiones, alias paralyses, hemiplegiam, apoplexiam, rarius exanthemata, et ea quidem interdum leprae aemula.

Numerosa haec malorum, cupro deglutito suam originem debentium, caterua medico potius id officii iniungit, vt caueat, ne vlla occasione cuprum funesta sua vi noceat, quod quidem tanto facilius contingit, quum solui tam facile liquoribus omnis fere generis possit: Offert vero cuprum, perinde ac varia metalla ex eius cum zinco et stanno conubio progenita, consuetam et aptam cetera vasis materiam, in quibus alia atque alia tum medicamenta,
tum

tum alimenta et potulenta parantur, coquuntur, asseruantur, non raro inde cupri nunc sapore, nunc colore, quem aliquando laete viridem hifce corporibus conciliat, manifesti, labe infecta, vt satis copiosa habeantur exempla succorum, vti quidem audiunt, inspissatorum atque extractorum (WESTRVMB *neuesle Entdeckungen in der Chemie*. Vol. V. p. 92. EHRHART ap. BALDINGER *Neues Magazin für Aerzte*. II. 2. IV. 4. p. 314.), syruporum e. gr. syrupi rhamni cathartici (SCHVLZE *Mors in olla*. Altdorf. 1732. p. 11. §. 11.), linctuum (PARMENTIER *recreations physiques, economiques et chymiques*. à Paris. 12. Vol. 2. p. 282.), emulsionum (Miscellanea Acad. Caesar. Natur. Curiosor. Dec. II. Ann. IX. obs. 11. HOCHSTETTER *de noxiis quibusdam circa medicamenta officinalia*. 4. Ien. 1738.), aquarum distillatarum (New dispensatory. p. 573. TACHENIVS *Hippocrat. chymicus*. p. 152.), oleorum aethereorum e. g. olei Cayeput (BINDHEIM *neuesle Entdeckung. in der Chemie*. Vol. III. p. 81. 82.), spirituum ardentium (ANGEL. SALA *hydrelaeolog. Sect. I. C. 6. Oper.* p. 60. 61. W. G. PLOUCQUET *Warnung an das Publicum für einem in manchen Brandweinen enthaltenen Gifte, samt den Mitteln es zu entdecken und auszuschneiden*. Tübing. 1780. 8. A. FOTHERGILL *letters and papers selected from the correspondence book of the society instituted at Bath*. Bath. 8. Vol. V. 1790. p. 400.), salium (MAUCHART *Ephemerid. Acad. Caesar. Natur. Curiosor. Cent. I. obs. 13.*), praesertim cremoris tartari (EHRHART *l. m. c.* Vol. IV. fasc. 4. p. 313.), aliorumque pharmacorum (HARTLEY ap. LOBB *treatise on dissolvents of the stone and on curing the stone*

stone and the gout by aliments. Lond. 1739. app. p. 6. HOCHSTETTER l. c. A. FOTHERGILL l. c. p. 393. 394. 401 sq.), theae (A. FOTHERGILL l. c. p. 406.), aquae communis (SCHVLZE l. c. p. 810.), diu in vasis aeneis apertis asseruatae, aut per tecta cuprea delabentis (A. FOTHERGILL l. c. p. 394. 402. 403.), potuum calidorum (Gazette salulaire 1762. n. 43. ZÜCKERT *von Nahrungsmitteln*. p. 124.), lactis (I. I. SCHEVCHZER l. c. p. 13. THOMASIVS ap. SCHVLZE l. c. §. XVII. p. 26. FABAS l. c. FALCONET observations and experiments on the poison of copper. London. 1724. THIERY quaest. med. an ab omni re cibaria vasa aenea prorsus ableganda. Paris. 1749. HUEBER de aenea culinari supellectili. Argentor. 1766. p. 17.), casei (MAUCHART et THIERY ll. cc. WEIGEL apud PYL *neues Magazin für die gerichtliche Arzneykunde und medicinische Polizey*. Stendal. 8. Vol. I. 1785. fasc. 1. art. 1. et WILlich ibid. fasc. 4. art. 4. *Medicinische Ephemeriden*. p. 58.), butyri (FALCONET et SCHEVCHZER ll. cc. HUEBER l. c. p. 13.), oleorum (FALCONET l. c. THIERY l. c. §. III. PARMENTIER l. c. p. 283.), aliorum atque aliorum succorum vegetabilium (HUEBER l. c. p. 13. 15. CHPH. FR. W. BVSC de noxis ex incauto vasorum aeneorum vsu profluentibus. Goetting. 1790. 8.), vini (MAUCHART et RAHN ll. cc. HORSTIVS comment. ad LEMNII libr. de occultis naturae miraculis. SPLEISSIVS ap. I. H. HEVCHER Mithridates. §. XXIV. Oper. edit. cur. CHRN. FR. HAENEL. Lips. 4. T. I. 1745. p. 427. HUEBER l. c. p. 12. STRACK journal de medecine, chirurgie etc. T. XXIV. 1766. Febr. p. 149. A. FOTHERGILL l. c. p. 399. 400.), cereuisiae (A. FOTHERGILL

l. m. c.), aceti (THIERY l. c. A. FOTHERGILL l. m. c.), acetariorum (MAUCHART l. c. THIERY observations de physique et de medecine. Vol. I. p. 98.), et variorum aceto conditorum, phaseolorum (Journal de medecine, chirurgie etc. T. XXIV. 1766 Febr. p. 150. TONDI istituzioni di chimica. Napoli. 1786. 8. p. 162. NAVIER contrepoisons de l'arsenic, du sublimé corrosif, du verd de gris et du plomb. à Paris. 8. 1777. T. 2. STRACK l. c. p. 150.), cucumerum (FALCONET l. c. SCHVLZE l. c. §. 10 p. 11. Götting. Anzeig. von gel. Sachen. Zugab. 1776. p. LXXXVIII.), capparidum (DARLUC histoir. natur. de Provenc Vol. III. 1786. p. 10.), foliorum crithmi maritimi (PERCIVAL medic transact. by the College of phyicians at London. London. 8. Vol. III. 1785. art. 9.), piscium et carniū (HUEBER l. c. p. 15.), porro iusculorum (PERCIVAL l. m. c.), ouorum cum acetosa et butyro (SCHEVCHZER l. m. c.), ciborum cum vino (ZWINGER l. c. p. 288.), aut lacte (HUEBER l. c. p. 12. 15.) coctorum, ex carnibus (MISSA l. c. p. 149. STRACK l. c. p. 150. HUEBER l. c. p. 13. PARMENTIER l. c. II p. 283. Frankfurt. Reichspostzeit. 1776. d. 7. Dec. Medicinisch. Ephemerid l. c.), piscibus (RHODIVS, RAHN ll. cc. MISSA l. c. p. 148. CRATO A KRAFTHEIM consil. et epistolar medicinalium. T. I. 1654. conf. 7. p. 73.), leguminibus (RHODIVS l. c. DAVIDSON medical facts and observations. London. 8. Vol. III. 1792. p. 59 sq.), oryza (RHODIVS l. m. c.) paratorum, aliorum (BOVIUS flagello contro dei medici communi detti rationali. Venez 1583 4. LANZONI Ephemer. Acad. Caesar. Natur. Curiosor. Dec. III. ann. 7. obs. 102. VALISNIERI ibid. Cent. I. p. 62.

p. 61. A. FOTHERGILL l. m. c. p. 395 sq.), in navi-
bus praesertim obuiorum (Gazette salulaire. 1762.
n. 43. FORSTER voyages round the world. 4. Lond.
Vol. I. 1777. p. 175. I. TRAVIS medical observat.
and inquir. by a Societ. of physc. at London. Vol.
II. p. 1 sq.), pharmacopoeorum (BLIZARD experi-
ments and observations on the danger of copper and
Bellmetal in pharmaceutical and chemical prepara-
tions. Lond. 1786. 8.), aliorum artificum, coquo-
rum, vasis atque instrumentis cupreis aut aurichal-
ceis, non raro aerugine iam infectis vtentium, in-
curia veneni crimine notatorum, adeo vt postremo
dictus medicus haud vereatur, principem scorbuti
nautis tantopere funesti causam in incauto hoc cupri
vfu ponere.

Quibus indubiis cupri corpus humanum in-
gressi effectibus permoti non medici tantum aut
valde circumspectum et limitatum (v. HEYER apud
I. C. PH. ELWERT l. c. p. 126 sq.) modo cupri et auri-
chalci in pharmacopoliis vsum permisere, summam
munditiem, aeruginis, facilius longe, quam politum
cuprum humores omnis fere generis subeuntis, ori-
ginem arcentem, aut, vt noxas praeuertant, ab aere
dissoluto imminentes, vt interna istiusmodi vasorum
superficies vernice (BINDHEIM *Chemisch. Annal.* 1784.
Vol. II. p. 5 sqq.), vitro (RINMAN *neueste Entdeckung.
in der Chemie.* Vol. VII. p. 137.), zinco (MALOUIN
Mémoir. de l'Académ des scienc. à Paris. ad ann.
1742. p. 100.), aut stanni purissimi, aut metalli cu-
iusdam nobilis crusta solito crassiori obducatur, im-
perarunt, aut omnem plane in pharmacopoliis

AMBR. PAREVS Oper. p. 746. A. FOTHERGILL l. c. p. 400 sq.), culinis et cellis (THIERY quæst. med. etc. A. FOTHERGILL l. c. p. 394-400. 405.), officinis lactariis (A. FOTHERGILL l. c. p. 394. 405. HAYES ibid. Vol. IV. 1788. p. 186 sq.), iisque, in quibus cereuisia (A. FOTHERGILL l. c. p. 404.), vini spiritus, aquae et olea distillata (IDEM l. m. c.), acetum, saccharata, sal commune, cremor tartari parantur (Serious reflexions on the manifold dangers attending the use of copper vessels and other utensils of copper and brass in the preparation of all such solids and liquors, as are designed to food the human bodies. Monthly Review. Vol. XII. p. 148 sq.) eorum usum interdixerunt, sed summi quoque magistratus, quibus civium salus curae cordique est, mandatis publicis his medicorum monitis robur addiderunt (e. gr. 1753 senatus supremus Sueciae A. FOTHERGILL l. c. p. 410. nuperius summus Pomeraniae magistratus CHR. EHR. WEIGEL *Magazin für Freunde der Naturlehre und Naturgeschichte, Scheidekunst, Land- und Stadtwirthschaft, Volks- und Staatsarzney*. Berlin, Strals. u. Greifsw. 8. Vol. I. 1794. fasc. 1. art. VII. p. 60 sq.). Collegium medicorum Londinensium (pharmacopoea Londinensis for 1788.).

Neque sane adeo difficile est, tum ex pravis illis, quos ut plurimum satis cito producunt, enarratis effectibus, tum ex aliis alimentorum aut medicamentorum ingestorum notis, sapore, colore, labem istam veneream augurari, in iis, quae magis volatilis sunt indolis, quemadmodum olea aetherea, distillationis ope, qua leni calore peracta, cuprum remanet, et liquor cum cupro omnis coloris expers transit,

transit. tum manifestandam tum eluendam; alia, siue solida, modo prius in puluerem contusa, siue fluida, modo non obscuriori colore infecta, spiritui salis ammoniaci superinfuso tinctum caeruleum impertiendo vitium istud produnt; alia siue meraca, siue, nisi sint ipsa acida, acido quodam v. g. tartari addito (BINDHEIM l. c. Vol. III. p. 81.), zincum vel ferrum politum immissum cortice cupri rubro obducendo cuprum inhaesisse demonstrant.

In aegrotis cupri veneno mulctatis vix opus est emeticis, quibus ex ventriculo eliminari, antequam ulterius progrediatur, possit, quum utplurimum vomitus enormes iam cieat (quod si non fiat, vitrioli albi scrupulus aqua solutus conducit), nisi velis, ingenti potuum tepidorum copia ingurgigata salutarem istum naturae medicatricis conatum juuari eximie posse; efficacius acre hoc venenum mitigant butyrum, olea vnguinosa (THIERY observ. de physique etc. l. c. JEANROI memoir. de la Société de medecine à Paris. ad ann. 1777. et 1778.), mel, potus mucilaginosi (JEANROI l. c.), et nisi acidum cupro adhaerens obstat, lac et puls lactea. Si suspicio adsit, non omne venenum per vomitum esse eiectum, lixiuium ex cineribus ligni paratum valde dilutum, aut ex vncia media cinerum clauellatorum et sex libris aquae tepidae paratum, cuius singulis horis dimidiis libra, vel libra vna cum dimidia, aut cum cochleari paruo magnesiae vltae deglutituenda, aut ano iniicienda praecipitur, et nisi haec omne malum auferant, hepar sulphuris cum lacte et mucilaginis medicationem perficiet (A. FOTHERGILL l. c. p. 415. 416.).

Quum igitur medici potius videatur, inuigilare, quo minus improuido vsu interno noceat cuprum, plurimi sane medici (v. inter alios ANGELVM SALAM synops. aphorism. chymic. Sect. II. Aph. XXXVII. Oper. p. 261. A. FOTHERGILL l. c. p. 417.) ab eo abhorruerunt, alii vix externum admittentes: Nec defuere tamen audaciores, qui in hoc nequaquam acquiescentes cuprum varia forma indutum debita cum circumspeditione in difficilioribus casibus interne quoque adhibuerunt, persuasi, atrocissimam etiam veneni virulentiam, cauto et tempestiuo vsu, aut idoneis additamentis cicuratam, conuerti in salutarem efficaciam posse.

A. *Formae cupri nativae.*

Malachites, Cupri calx nativa acido aëreo foeta, laete viridis, quem tamen colorem ab instillato falis armoniaci spiritu in amoene caeruleum commutat, indurata atque elegantem politura nitorem adipiscens, hinc olim inter gemmas recensita, superstitioso veterum medicorum vsu celebris, qui in cordis formam exsculpta et amuleti instar de collo suspensa infantes contra epilepsiam aliosque terroris effectus praemuniri sibi persuadebant.

Chrysocolla, *Viride aeris nativum*, Calx cupri nativa viridis mollior, acida, quibus soluitur, viridi, spiritum falis ammoniaci nitide caeruleo tinctu perfundens, DIOSCORIDI (l. c. L. V. c. LIV.) inter medicamenta carni luxurianti exedendae atque vlceribus purgandis idonea recensita.

Caeru-

Caeruleum montanum, cu pri calxnatua caerulea, spiritu salis armoniaci perinde ac acidis solvenda, ab his viridem tinctum adipiscens, inter erodentia pharmaca a DIOSCORIDE (l. m. c. c. LVI.) relata.

Lapis armenus, ut plurimum calcarius cupri calce perfusus, et caeruleo colore tinctus, qui tamen ab acidis adfusus in viridem transit: DIOSCORIDI (l. m. c. c. LV.) ad externum tantummodo, prouti chrysocola, usum commendatus, aliis intus quoque adhibitus, vomitum ciens, hodie iure suo obsoletus.

B. *Formae cupri falsitiae.*

Scobs cupri, Limatura cupri: Eo remedio, aluum, vrinam et salivam mouente, iam a KOENIGIO (apud C. NEUMANN chymia medic. Züllich. 4. Ed. alt. T. II. 1756. p. 678.) et aliis (v. c. FR. STRVVE de rabiei caninae therapia. Lips. 1774. §. 17. p. 21. commendata, ante sex a vulnere inflictio horas praeterlapsas cum pane butyro oblito deglutito, et per tres continuos dies ieiuno adhuc ventriculo repetito, quatuordecim homines a cane rabido demorsos contra hydrophobiam praemuniuit, duos iam hydrophobos seruauit COTHENIVS (apud LOESECKE l. c. p. 350.): Insignem quoque huius scobis ad duo grana per singulos dies sumti efficaciam in malignis ad ossa usque progredientibus, canum et hominum, ipsis haec arrodentibus venereis vlceribus vidisse se testatur LIEB (apud BALDINGER neues Magazin für Aerzte. Vol. VII. 1785. fasc. 7. p. 547 sq.): Cum stanni scobe mixtam demorsis ab animali rabido commendant alii (v. c. FR. STRVVE l. m. c.).

Limatura aurichalci nonnullis pariter ad hydrophobiam arcendam aequae ac sanandam praedicata (C. FR. STRVVE l. m. c.).

Fuligo de cupreo abeno derasa multorum in eodem tristissimo casu sacra anchora (C. FR. STRVVE l. m. c.).

Flos aeris, cuprum repentino in vstrinis refrigerio capillorum quasi speciem nactum, a DIOSCORIDE (l. c. L. V. c. XLIII.) vsu tum externo, tum crassos humores extrahendi ergo, ipso interno commendatum.

Squama aeris a cupro candente, dum malleo percutitur, delabens, DIOSCORIDIS (l. m. c. cap. XLIV.) aeuo vsu tum externo, tum interno, aquam trahendi fine, apud medicos veniens.

Aes vstum, ex cupro siue solo (*Crocus veneris*), siue addito sulphure, sale communi, alumine, aut pluribus simul, aut aceto, vsto natum, vtplurimum ex fusco atrum, DIOSCORIDI (l. m. c. cap. XLII.) ad vlcera purganda, a carnibus luxuriantibus liberanda atque exsiccanda, ad oculorum vitia emendanda collaudatum, cardomomo iunctum et cum mulla propinatum, interno vsu epilepticis commendatum, qui inde aut vomunt, quod pariter obseruauit (l. m. c.) DIOSCORIDES, aut aluo laxantur, ab ARETAEO (de curatione morbor. acutor. L. I. c. 5. Oper. edit. BOERHAAV. Lugd. Bat. 1735. fol. p. 84.).

Sulphur cupri, puluis ex viridi nigricans, cupri puluerem per ferri laminam ex acido praecipitatum cum quatuor argenti viui partibus in mortario vitreo
niter

leniter calefacto terendo, in phiala parua per mensis spatium leni (100° thermometri Fahrenheitiani) calori exponendo, et cum aqua pluua trituro ex hac secedens, a I. B. PASQUALLATI (diss. de epilepsia. Vindob. 1766. 8.) interno vsu in epilepsia superanda multis laudibus exornatum, quas tamen nequaquam mereri in suis certe experimentis vidit (apud C. G. WEITZENBREYER l. c. §. IX. p. 36.) GREDING.

Aes viride, Viride aeris, Aerugo rasilis,
Cuprum per acidum vinaceorum acescentium, cum quibus per strata per aliquod temporis spatium dispositum erat (MONTET Memoir. de l'Acad. des scienc. à Paris. ad ann. 1750. 1753. 1776.) in aeruginem, partim salinae indolis, in meridionali praesertim Gallia corrosum, acinis hinc vuarum et racemorum reliquiis non raro impurum, fragile, laete viride, aquae, qua partim soluitur, et acidis, quae subit, eundem, spiritui salis ammoniaci, qui eandem in illud vim exercet, elegantissime caeruleum colorem impertiens, sapore acri aeruginoso, praeunte DIOSCORIDE (l. c. C. XLV.), apud medicos externo tantum vsu valuit, ad mundanda vlcera, exedendas excrescentias potissimum, alia atque alia forma, peculiari ut plurimum nomine insignita, adhibitum.

Nuperius tamen Cl. LIEB (l. c.) eandem aeruginem non extrinsecus solum cum essentia myrrhae aut melle rosarum subactam in fistulis et aphthis, sed intus quoque, haustibus sanguinem depurantibus iunctam, tum in vlceribus malignis ad ossa usque serpentibus, ipsis venereis ossa infestantibus, tum per tres dies continuos siue meracam, siue cum

Unable to display this page

viridi aeris cum terebinthinae et seminum lini oleo cocto colorem et vim detergentem in vlceribus sanandis vtilem (I. V. BILGVER *Anweisung zur ausübenden Wundarzneyk. im Feldlazareth.* Leipz. 1763. §. 91.) debet.

Vnguentum sibiricum, incolis vrbis Vdinsk (I. G. GMELIN *Reise durch Sibirien.* Goetting. 8. P. II. 1752. p. 146.) in sananda panaritii quadam specie vulgatum, praeter alumen, vitriolum caeruleum et mercurium sublimatum corrosiuum aeruginem quoque recipit cum refina vulgari et axungia porci in vnguentum redactam.

Cera viridis colorem et partem virtutis in emolliendis, vel potius erodendis verrucis pedumque clavis efficacis (I. Z. PLATNER instit. chirurg. §. 891.) viridi aeris debet, quod cum cera flaua, refina pini et terebinthina veneta subigitur: Ad hanc multum accedit emplastrum, quo linteo illito et per quatuordecim dies imposito clauos pedum saepissime extirpatos esse testatur ROUGERES (*Journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc.* T. XL. 1773. Dec.). Componitur scilicet illud ex viridi aeris cum cera flaua et gummi ammoniaco subacto.

Aes viride distillatum, *Aes viride crystallisatum*, *Flores viridis aeris*, *Cuprum acetatum*, *Acetas cupri*, verum sal, quod totum aqua perinde ac spiritu vini dissoluitur, et vtrique colorem viridem, salis autem ammoniaci spiritui tinctum caeruleum impertiens, igne violentiori tortum acidum suum, constat enim ex aceto et cupri calce, et paratur

paratur ex viridi aeris per illud soluto, et in crystallorum formam redacto, dimittens, et pulverem ex fusco atrum relinquens, his iam notis, colore obscurius viridi, acrimonia maiori a viridi aeris vulgari distinctum, aqua solutum virtute arrodente chirurgis commendatum; penicilli ope bis quotidie oculo illinendam iubet in pannis oculorum hanc eandem solutionem BELL (system of surgery. Vol. III. 1785.); in vlceris cancrofi sanatione ad finem perducenda eius vna cum mercurio sublimato corrosiuo aqua soluti vsum externum feliciter tentauit LA CHAPELLE (apud DESAULT journal de chirurgie. T. I. 1791.), grana sex ad decem mensura iactis soluta ad venenum narcoticum ex ventriculo eiiciendum deglutienda proposuit SCHEFFERS (*chemische Vorlesungen*. Greifswald. 1779. 8. §. 126.).

Magisterium cupri (ANGELVS SALA synops. aphorism. chymiatr. aph. XXXVIII. Oper. p. 262.) haud multum a crystallis viridis aeris videtur distare, ob mundificantem vlcera facultatem ANGELI SALAE laudes promeritum.

Spiritus aeruginis, Acetum esurinum, Acetum radicale, si quidem rite et circumspecte per distillationem ex crystallis viridis aeris paretur, nihil aeruginis continet, acrimonia tamen per saporem et odorem se manifestante alia aceti genera superat, vt tanquam odoramentum ad resuscitandos animi deliquio laborantes efficacius profecto agat. V. Vol. I. Ed. alt. p. 463.

Aqua viridis ab HARTMANNO (Oper. medico-chymic. Francof. 1684. fol. T. I. p. 29.) vulgo dicta,

dicta, quamuis iam a F. PLATERO, ampliori vtique ingredientium copia locupletata, adhibita, viride aeris hoc quoque recipit, quod breuiori et meliori sane formula cum aequali aluminis vsti, dupla mellis portione, et 3 2 vini albi partibus permiscetur, in purgandis narium et oris interni, etiam foetidissimis, tum scorbuticis, tum venereis vlceribus celebris, quibus paululum calefacta vel penicilli, vel stupae aut gossypii auxilio adplicatur (KLEIN select. rat. med. Francof. et Lips. 1765. 8. p. 18.); in mundandis ab vlceribus sordidis serpentibus digitorum vnguibus etiam efficax (E. G. BALDINGER *neues Magazin für Aerzte*. Vol. III. fasc. 1. p. 26.).

Tinctura cupri alcalina, solutio cupri acris nitidissime caerulea per spiritum salis ammoniaci peracta, odoris penetrantis, cum acidis efferuescens, ab iis instillatis turbata, et a largius infusis colorem caeruleum cum pallido viridi commutans, siue cum scobe cupri (H. BOERHAAVE elem. chem. T. II. proc. 192.), siue cum aerugine (HECKER *von den venereischen Krankheiten*. Erfurt. 1791. 8. LIEBL. c.) parata, tum externo vsu commendata, ad caneros venereos extirpandos (HECKER l. m. c.), siue nariibus attrahatur, siue gossypio aut linteo carpto excepta denti dolenti admoueatur, ad dolores dentium tollendos (apud WEITZENBREYER l. c. p. 24.), tum interno per longum temporis spatium continuato, guttarum trium ad viginti quatuor vsque mensura cum mulla aut alio potu sorbta, in pertinacissima (LIEBL. c.) epilepsia, et (BOERHAAVE l. m. c.) hydrope, vt tamen, etsi in vno aegroto largissimum
lotii

lotii profluuium excitasset, in aliis omni effectū caruisse candidissimus Vir fateatur.

Parum ab hac tinctura discrepant plures *tincturae lunae* Veteribus dictae, tinctu caeruleo conspicuae, quem cupro argento fere semper inhaerenti debent, et probabiliter ipsa *tinctura martis caerulea Ettneri* (Pharmacop. Wirtemberg. p. 210.) colorem, quo ab aliis martis tincturis tantopere differt, cupro in ferri scobe delitescenti acceptum refert.

Neque multum abludit

Aqua ophthalmica sapphirina, Aqua ophthalmica caerulea, ex aqua calcis, parca falis ammoniaci portione, et cupro, vel granulis aliquot crystallorum aeris viridis confecta, nisi velis aqua magis esse dilutam, in oculorum morbis, praesertim inflammationibus, iis potissimum, quae post operationes in oculis peractas superueniunt, praedicata, in sicca tamen ophthalmia minus conueniens; in varicibus vasorum albugineae dissipandis efficacem expertus est DUSSAUSOY (Journal de medecin. chirurg. pharmac. T. LXVIII. 1786. Sept.).

Tinctura aeris vinosae smaragdi virore conspicua, ex bracteolis aurichalci cum vino maluatico digesti confecta, in oculorum maculis delendis, vlceribus malignis sanandis, aliis malis tollendis externo usu, si ANGELO SALAE (septem planet. terrestr. spagyric. recens. Oper. p. 211.) credas, potentissima.

8. *Wismuthum, Bismuthum, Marcasita, Marcasita argentea, Plumbum cinereum*, metallum
 seriori-

ferioribus demum temporibus cognitum, BASILIO tamen VALENTINO iam notum (*letztes Testament*. Strasburg. 1712. 8. p. 145. 146.), fragile, nitoris argentei, vt tamen color paulisper in rubicundum vergat, et si aëri exponatur, variis iridis coloribus ludat superficies, texturae lamelliformae, ponderis specifici sat insignis ($= 98217:10000$. BRISSON l. c.), facilime (460°) ignis vi fluens, dum fluit, fumans, et vehementiori, si vasis clausis torqueatur, in altum actum, apertis vasis fumans, diutius vltum in calcem abiens, quae partim auolat, partim fixior, si agitetur, flauicat et tandem rubrum colorem induit, violentiori autem igne in vitrum abit, plurima quoque alia metalla fixa ignobilium nomine indigitata secum in vitrum conuertens; acidis facile, facilime et effervescentia aqua forti soluitur, nullum iis tinctum, at maiorem longe acrimoniam impertiens, ex omnibus iam per aquam meracam, prouti per salia lixiuiosa specie calcis lacteae, per sanguinis lixiuium sedimenti ochroleuci, per zincum et ferum metalli nitentis specie praecipitandum.

Wismuthum hoc, raro omnis arsenici, cobalti et argenti experts, in Bohemiae, Saxoniae, Sueviae fodinis obuium, metallica hac forma nunquam adhibitum a medicis fuit; at

PRAEPARATVM.

Magisterium wismuthi, Magisterium marcasitae, multis quoque Album hispanicum, Album Candiense, et, additis tenerrime comminutis margaritis,

ritis, *Album perlarum*, calx wismuthi alba, per aquam, ut plurimum distillatam et vini spiritum ex aqua forti praecipitata, summa cum cura elota, et ficcata, si cum carbonum pulvere igni exponatur, in globulum metallicum wismuthi rediens, dudum inter cosmetica relatum, et tanto maioris aestimatum, quod albedo eius leuissime in rubedinem cuti humanae sanae propriam inclinaret, eo fine aut cum aqua quadam aut cum unguento quodam odorato cutis partibus denudatis, siue pulcritudinis conservandae, siue si impetigine, aliisque eiusmodi vitiis (SCHRÖDER l. c. p. 447.), ipsa scabie (KERKSIG l. c.) defoedata sit, restituendae ergo illitum, ut tamen poros cutis oppilando, continuo certe hoc etiam externo usu et transpirationi obicem ponendo nocere, et quod crebro observatum fuit, cutem corrumpere possit, ne dicam, minus sollicita elotione id etiam evenire posse, ut pars acidi nitrosi acerrimi remaneat, quae sua etiam acrimonia offendere potest: Ab eo ori immisso dentium dolores sopitos vidit ODIER (*Götting. Anzeigen von gelehrten Sachen.* 1791. St. 48. p. 475.).

Ab usu interno eiusdem magisterii praecordiorum anxietates ingentes surrexisse, memorat iam POTT (de wismutho Observat. Collect. I. Berol. 1739. 4.); in fausto hoc effectu non deterriti aucti tamen sunt medici, intus idem praescribere; contra morbos a nimia nervorum sensibilitate proficiscentes potens in eo multoties deprehendit auxilium ODIER (*Journal de medecine, chirurgie, pharmacie.* T. LXVIII. Jul. 1786.), in ventriculi potissimum et
partium

partium cum eo proxime connexarum morbis (l. m. c.), iis praecipue, qui a nimia fibrarum eius carnosarum irritabilitate pendent (ODIER *Götting. Anz. von gel. Sachen.* l. m. c.), etiam symptomatibus hystericis, colica, alui fluxu, turbis fluxus muliebris, cordis palpitatione, doloribus capitis stipatis (ODIER l. m. c. p. 474.), et maxime in gastrodynia (ll. cc.); in hoc etiam morbo, perinde ac in debilitate ventriculi in spasmos prona, et in ipso malo hysterico efficax expertus est CARMINATI (Opusc. therapeutic. Pav. 8. Vol. I. 1788. n. 2.); in doloribus ventriculi chronicis BONNAT (*Journal de medecine, chirurgie, pharmacie.* Vol. LXXIV. Januar. 1788.); dolorum, quos scirrhus pylorum obsidens excitauerat, atrocissimorum insigne crebro ab eius usu lenimen comperit ODIER (*Gött. Anz. v. gel. Sach.* l. c. p. 475.); in epilepsia tamen, aut convulsionibus solum nihil effecit (ODIER l. m. c.), neque semper in ventriculi morbis cum viscerum laebe notabili aut aliis malis complicatis cum fructu adhibitum (ODIER l. m. c. p. 474.): Eius usu alius alias obstipatur, alias iusto magis relaxatur.

Exhibetur autem pulveris specie, vel (BONNAT l. c.) cum saccharo et mucilagine tragacanthae in trochiscos redactum, grano vno vel duobus, sensim sex (BONNAT l. c.), et nisi haec manifestum exserant effectum, duodecim (ODIER l. c.), bis vel ter (CARMINATI l. c.), melius quater vel quinquies (ODIER et BONNAT ll. cc.) per diem deglutitis.

Calx wismuthi alba, per cineres clauellatos ex eius per aquam fortem peracta solutione praeci-

pitata, a nonnullis loco magisterii praecipitur, a quo etiam parum distat; cum tamen non raro wismuthum cobalti particula contaminatum sit, quae cum eo aqua forti solui, et per cineres clauellatos praecipitari potest, haec utique nisi vitare, alterare tamen posset expectatum a calce wismuthi effectum (ODIER *Gött. Anz. v. gel. Sachen.* l. c. p. 475.).

Calx wismuthi igne usta, nec non alia ex wismutho parata medicamina maximopere laudantur a L. FR. IACOBI (Dissert. de bismutho. Erfurt. 1697. 4. Cap. III. p. 20 sq.), quae tamen laudes cum ex genio saeculi et auctoris principiis medicis somniis alchemicis potius nitantur, quam firmis argumentis et fida experientia, vix operae pretium est, eas ulterius enarrare.

9. *Argentum, Luna*, metallum candidum, nitris eximii, ad aëris, nisi sulphuris aut aquae fortis vaporibus aut gas hepatico inquinati, contactum constantis, ponderis specifici sat ingentis ($= 104743 - 105107 : 10000$ BRISSON l. c.), violentum satis (ultra 999°), ut liquetur, ignem postulans, eoque quamvis vehementissimo et diuturno, nisi alia addantur, neque in calcem, neque in vitrum, neque, si focus optimae lentis vstoriae exceperis, in vaporem abiens, nitro ipsi, cum quo ignis violentia liquato, nequaquam detonat, et plumbi calcibus, cum quibus neutiquam in vitrum abit, resistens, a sulphure tamen, et sulphuris, quod appellant, hepate per ignem liquefacto, ab hoc etiam si cum facta eius per aquam puram solutione coquitur, dissolvitur, facilius

cilius adhuc acidis pluribus, quibus nullum quidem, modo purum sit, tinctum, at maiorem longe acrimoniam impertitur, facile cum nonnullis eorum in cryсталlos abiens, quae facile aqua pura, et partim ipso vini spiritu soluuntur, prouti alia quoque argenti cum salibus connubia et calces, lucis radiis exposita, obscurum in superficie colorem induunt, ex omnibus per acidum salis marini et omnia salia, quae illud continent, specie sedimenti albi, quod, si igne vrgeatur, facile in fluidum pellucidum tenue abit, vltiori fumi albi specie auolat, per cupri, ferri, zinci laminam forma pulueris nitentis metallici, per argentum viuum facie elegantissima arboris argenteae (*Arbor Dianae*) praecipitatur: Cryсталli, quas cum nitri acido format, igne facile liquefcunt, et aquae plurima parte expulsa coeunt in massam paulo duriorē, aqua adhuc facillime soluendam, ad aërem humefcentem, in prunis detonantem, et purum nitens argentum relinquentem, nigredinem cuti et cuicunque corporis animalis parti inurentem, ob infernalem acrimoniam *Lapis infernalis* nuncupatam.

Quoniam argentum ab esculentis, potulentis, medicamentis interno certe vsui destinatis non corroditur, diuitibus commendata sunt vasa, aut argenti cortice intus obducta, aut ex argento confecta; recte quidem, si argentum semper meracum, nulla labe cuprea infectum, recipiatur; quod, quum vulgo non fiat, certe non mireris, vinum optimum et sincerum, obseruante VAN SWIETEN (l. c. Vol. IV.

p. 733.) in phiala argentea, at intus aerugine vi-
tiata, clausa aſſervatum, potatum, peſſima mala
produxiſſe.

Quamobrem quoque cruſta illa argentea, qua
olim pilulae multae ornabantur, non inepta modo
eſt, eo quod ingreſſum fluidorum et ſolutionem per
illa peragendum impediendo, effectum pilularum
ipſum retardat, ſed facile etiam nociua, quum in vita
communi vix occurrat argentum, ab omni labe cu-
prea liberum.

PRAEPARATA.

Solutio argenti in aqua forti, excolor et
limpida, ſiquidem, prouti debet, cum argento me-
raco, et cum aqua forti puriſſima conſecta ſit, facile
tamen ab inſtillata aqua communi lactis tenuis inſtar
turbida, et reliquis ſupra memoratis notis facile
diſcernenda, ob acrimoniam ſuam externo uſu
prodeſſe poteſt; multis inter coſmetica relata, et ad
denigrandos potiſſimum capillos, hinc inde, vti non-
nullis videtur, *aquae graecae* titulo adhibita, quo
tamen in uſu ſumma cautela opus eſt, niſi enim acri-
monia ſua cutem et bulbillos capillorum erodi, et
caluum caput eſſe velis, non lauari modo, vt cicu-
retur illa, lixiuio tenui ex cineribus lignorum ex-
cocto caput prius, ſed dilui etiam plurima aqua di-
ſtillata et pectinis ope circumſpecte applicari ca-
pillis debet.

*Crystalli argenti, Vitriolum argenti, Ar-
gentum nitratum, Nitras argenti*, ſal, aqua ca-
loris ope expulſa ex ſolutione illa delapſum dotibus
enarra-

enarratis facile dignoscendum, aqua distillata solum ob acrimoniam rodentem, vim roborantem, exsiccantem et putredini aduersam externo vsu proficuum. Aqua, quae non nisi quingentesimam eius partem dissolutam continebat, per quatuordecim dies maceratam carnem, nullo alieno odore imbutam, exsiccescere, indurari, vermibus et putredini diutissime resistere, comperit HAHNEMANN (*Chem. Annal.* 1788. Vol. II. p. 485.); aqua, in qua millesima eiusdem salis pars dissoluta erat, vlcerum foetorem putridum et luridam faciem breuissimo temporis spatio euanescere; eandem aquam gargarismatis et collutionibus additam in angina gangraenosa atque vlceribus oris interni ex abusu argenti viui prouenientibus mirifice prodesse testatur (l. m. c. p. 48.) IDEM: Ipsam fluuiatilem aquam diutius incorruptam seruari, nullam noxam inde recipiendo, si in 100000 eius partibus vna huius salis pars solvatur, modo solis lumen arceatur, et quicquid salis ingressum sit, facile iterum separari et pulueris nigri specie delabi, vtprimum, admissa luce aut sole, pauxillum salis communis adiiciatur.

Lapis infernalis, Causlicum lunare, Magisterium lunae siue *argenti* (ANGEL. SALA septem planet. terrestr. spagyr. recens. Oper. p. 194. 195.), *Lapis lunaris* (IDEM l. c. p. 196.), fundendo leni (ANGEL. SALA l. m. c.), aequabili, neque nimis diuturno igne (HERMBSTAEDT *neueste Entdeckungen in der Chemie.* Th. IX. 1783. p. 64 sq.), qui partes crystallorum aqueas fugat, in vasis vitreis aut porcellaneis argentum nitratum, et liquefactum in mo-

dulos metallicos excalefactos et feuo illitos effundendo natum, si purissimum et omni labe aliena liberum receptum fuerit argentum (SCHEELE *chem. Annal.* 1784. Vol. II. p. 124.), et lucis solisue radii arceantur (ANGEL. SALA l. m. c. p. 196.), albus, si argentum viuum forte intermistum fuerit, sulphurei coloris (HAGEN *ibid.* p. 229.), si cupri maior portio, aeruginis maculis, si aliquandiu asseruatus fuit, defoedatur, si argentum purius, cupri tamen adhuc pauxillum continens sumtum fuerit, quale in melioribus et antiquioribus monetis argenteis occurrit, qui vulgatissimus eius color est, niger, formae ut plurimum bacillorum cylindricorum, ob summam, qua pollet acrimoniam, princeps causticum, multiplici vsu apud Chirurgos celebre, siue solida siccaque adhibeatur forma, siue soluta.

Solida si adhibeatur forma, quo tamen in casu aut lapis, aut partes, quae eo continguntur, antea humectantur, parti, quam tangit, crustam albam inducit, paulo post nigrescentem, ea praerogatiua prae aliis rodentibus gaudet, quod cito sine notabili dolore effectum suum exferat, rarius, quam alia, inflammationem excitet, et commodius ac facilius, quam v. g. lapis causticus, definitae cuicunque parti, vicinis inde non affectis, applicari queat.

Conducit primo cauto vsu verrucis exedendis, quae saepius illo contingi debent, licet non raro primo aut altero contactu dolores creet (BELL *system of surgery.* Vol. V. 1787.), et in iis, quae tendinibus aut nervis propinquae sunt, euitandus sit; etiam ne cultro excisae verrucae denuo propullulent,
cauet,

cauet, si locus quem occupabant, eo contingatur (BELL l. m. c.): Sunt etiam, qui lapide hoc infernali ad consumenda sarcomata, aut, si aegri cultrum nimis reformidant, ad aperienda apostemata, ad suppurationem bubonum inguinalium, quorum callosi margines aliaque eiusmodi loca eo continguntur, promouendam (BELL l. m. c.), in medicatione panaritii, siue per puncturam excitati, foramini ipsi lapidis frustulum imponendo, siue pure iam maturo et per foramen lanceolae vi factum effluente, quoties aeger deligatur (EMANUEL Journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. T. LXXXIII. 1790. Maj.), foramen ipsum lapide contingendo, in curatione, quam vocant, radicali hydroceles (i. ELSE essay on the cure of hydrocele of the tunica vaginalis testis. London. 1770. 8. ACRELL Kongl. Svensk. Vetensk. Academ. Nya Handling. Vol. I. 1780.); in herniis sanandis, qui causticis vtuntur, oleo vitrioli inferiorem experti sunt lapidem infernalem (GAUTHIER et MAYOT Journal de medec. chirurg. pharmacie etc. T. XL. 1773. Novembr. GAUTHIER diff. sur l'usage des caustiques pour la guerison radicale des hernies, de façon à n'avoir pas besoin de bandages. à Londr. 1774. 12. et apud eum GAMET).

Multum porro praestat in carne luxuriante vlcera immundorum consumenda, modo multoties illo contingatur (TERRAS journal de medecine, chirurgie, pharmacie. T. LXXXIV. 1790. Aug.), et vlceribus (LENÆUS Kongl. Svensk. Vetensk. Acad. nya Handling. Vol. XI. 1790.), etiam ossium (i. F. W. NEV diff. exhib. observationes medico-practicas

et chirurgicas. Goetting. 1776. 4. I. D. METZGER ad-
versar. medic. Francof. ad Moen. 8. P. II. 1778.);
ad virus veneneum vlcera genitalia infestantium,
quae crebro contingi illo debent (s. F. SIMMONS on
the cure of gonorrhoea); ad fistulam salivalem ab
ulcere venereo serpente superstitem (LANGE apud
SCHMUCKER *vermischte chir. Schriften*. Vol. II. 1779.),
et ipsam lacrymalem (LANGLEBERT *Journal de me-
decine, chirurgie, pharmacie etc.* T. LXXXV. 1790.
Nov. et TILLOLOV *Recueil et periodique d'obser-
vations de medecine, chirurgie, pharmacie etc.* T.
IV. 1756. Jun. p. 449.).

Facilius tamen et potentius agit in vlceribus
sinuosis, et fistulis, praesertim lacrymalibus, aqua
distillata solutum et aliquoties de die iniectum; ita
A. FR. VOGEL scrupulum duabus aquae plantaginis et
totidem spiritus vini gallici vnciis solutum imperat
(*chir. Wahrnehmungen*. Lübeck. 8. II. Samml. 1780.);
ita Celeberr. JANIN (*Memoir. et observations ana-
tomiques, physiologiques et physiques sur l'oeil, et
sur les maladies, qui affectent cet organe.* à Lyon
et Paris. 1772. 8. p. 453.) drachmam dimidiam,
aquae fontanae vnciis duabus solutam, ad carnes fun-
gosas sacci lacrymalis et ductus nasalis delendas, et
octo eiusdem vnciis solutam ad roborandum faccum
lacrymalem mane et vespere iniici iussit.

Eadem temperata lapidis infernalis solutione
frequenter adplicata Ill. RICHTER (*chirurgische Biblio-
thek*. Vol. VIII. 1785. p. 34.) felicissime usus est ad
encanthidem tollendam.

Argentum

Argentum hydragogum, *Luna purgatiua*, ex aequali nitri et lapidis infernalis portione paratum, saporis valde amari, at vix acris, praeunte R. BOYLEO (Some considerations touching the usefulness of experimental natural philosophy. Oxf. 4. T. II. 1672.) a magno BOERHAAVIO (Elem. Chem. Vol. II. p. 468.) non extrinsecus modo ad sananda et mundanda ulcera, sed intus quoque ad necandos atque exterminandos vermes, intestina obsidentes, ad sananda ulcera inueterata, et serum hydropicorum extra vasa stagnans per aluum educendum ingenti cum fructu adhibitum.

Exhibetur autem ita, vt ficcati et in pollen tenerrimum comminuti grana duo cum sacchari albi granis sex in mortario vitreo commista cum micae panis scrupulo dimidio in pilulas nouem redigantur, quibus (si adultis porrigantur, omnibus) ieiuno ventriculo deglutitis, aquae mellitae calidae vnciae quatuor ad sex potandae praecipiuntur. Hodie propter effectum interdum nimis violentum obsoleuit.

Catharticum lunare (ANGELVS SALA l. m. c. Oper. p. 194 — 200.), *Magisterium hydragogum* (IDEM synops. aphorism. chymiatr. Oper. p. 262.), *Magisterium argenti deiectorium* (IDEM ternarius bezoardicorum. Oper. p. 570.), ex lapide infernali aqua distillata soluto, a puluere nigro delabente defuso, et per euaporationem ac refrigerium in crystallos redacto paratum, magna cum vi aquas peluens, mucum attenuans et excretionem eius promouens, ideo ANGELO SALAE in hydrope (Terna-

rius bezoardicorum l. c.), epilepsia, paralyfi, arthritide, aliis etiam pectoris morbis (septem planet. terrestr. spagyr. recens. l. c.) decantatum, et a quatuor ad sex et octo vsque grana cum vini maluatici aliquot vnciis bis terue tertio semper die exhibitum, vt tamen ipse, quoniam male praeparatum noxas facile inferre possit, periculosi medicamenti vsui interno (synops. aphorism. chymiatr. l. c.) valediceret.

Luna potabilis a guttis duabus ad quatuor in deliriorum variis generibus, cerebri neruorumque morbis olim depraedicata (ANGEL. SALA exegef. chymiatr. Oper. p. 689.).

Bezoardicum lunare, Calx antimonii cum calce argenti permista, a granis sex ad decem in cerebri vterique morbis laudatum (ANGELVS SALA l. m. c. Oper. p. 756.).

Tinctura lunae (N. LEMERY cours de chymie. p. 112. 113.) colorem caelestem et quam vnquam in epilepsia, apoplexia, paralyfi edidit efficaciam, cupri particulis debet, quae cum plurimo argento inhaereant, per intermedium spiritus vrinae alcali volatile spiritum vini subierunt.

10. *Plumbum, Saturnus*, Metallum ductile et malleabile, molle atque elatere, si cum aliis metallis compares, exiguo pollens, nitoris liuidi et in superficie satis fugacis, vt tamen tardius, quam ferrum et cuprum, aëri expositum in calcis speciem, eamque quidem albam, abeat, ponderis specifici sat insignis ($= 113523 : 10000$ BRISSON l. c.), igne facile (585°) liquandum, dum, accedente

cedente libero aëre, fluit, cuticulam iridis coloribus eleganter variam in superficie contrahens, qua subtracta noua breui renascitur, sic satis velociter in calcem abiens, oleis vnguinosis facillime dissoluendam, iisque, si quidem ea saturentur, magnam tenacitatem impertientem, ex sale ammoniaco alcali volatile expellentem, primo cineream (*Cineres plumbi*), vltiori igne flauam, tandem rubram (*Minium*), violentiori igne in vitrum tenue pellucidum, quem in statum, si nobilia metalla exceperis, omnia corpora fixa, quae cum illo ignis efficaciae exponuntur, secum conuertit.

Facile soluitur hoc metallum, siue perfectiori in conditione positum, siue calcis, siue vitri forma indutum, non phosphoro solum et sulphure, cum quibus igni exponitur, et sulphuris hepate, quod vocant, sed salibus omnis fere generis, potissimum acidis, etiam debilissimis et frigidis, quibus aliquamdiu contingitur, ipsis adeo oleis vnguinosis et pinguedinibus, iisque, modo purum sit, colorem quidem nullum, at dulcem omnibus saporem conciliat, iisque, quae vrente acrimonia infesta sunt, omnem illam demit: Cum plurimis acidis arctum init conubium, et facillime crystallorum cum iis formam subit, neque, nisi altero corpore superueniente, iterum separatur, ignis tamen violentioris vi liberari a compluribus iterum potest; ab adfuso tali solutioni hepate sulphuris quocumque siue aqua siue vini spiritu soluto, perinde ac a gas hepatico cum ea concusso vel aqua eodem saturata et instillata sedimentum obscurum, quod ab acido vitrioli infuso
non

non disparet, ab ingesto gallarum decocto aut tinctura sedimentum ardesiae et in superficie iridis coloribus conspicuum, a sanguinis lixiuio et salibus lixiuiosis, et si quidem aliis acidis solutum sit plumbum, ab infuso salis communis, phosphori et vitrioli acidis, et salibus compositis, quae vnum alterumue horum acidorum continent, sedimentum album praecipitatur, si sale communi eiusue acido usus fueris (*Magisterium saturni, Plumbum salitum, Murias plumbi*), materia prodit, lenissimo igno liquefcens, et si liquata in tabulam politam excalesactam marmoream aut metallicam effundatur, in massam aliquantum pellucidam, fragilem (*Saturnus corneus, Plumbum corneum*) abiens, vltiori ignis effectu tota fumi specie aufugiens, multa eaque calida aqua haud difficulter soluenda, ex qua ferro iniecto plumbum denuo deiicitur: Si acidi vitriolici vi praecipitatum ex alio acido fuerit plumbum, nascitur sedimentum aegerrime aquam subiens, et perinde difficulter igne liquefcens.

Sic plumbum quoque terram aluminarem, et plurima metalla acidis soluta ab his dirimit, rarius forma metalli perfecti, quod tamen argento viuo, stanno, cupro, arsenico salis communis acido solutis contingit.

Plumbi facultas apud medicos famosissima est venenata, iam Veteribus notissima: Etsi nollem plumbi veneno tribuere necem canum, in quorum venas saccharum saturni ad drachmas duas aqua calida solutum iniiciebatur (*BRUNNER Ephemer. Acad. Caesar. Natur. Curios. A. 4. Dec. III. obs. 92. I. A.*

TH. SPROEGEL diff. sistens experimenta circa varia venena in viuis animalibus instituta. Goetting. 1753. 4. p. 74.), aut mala typothetas prementia cum G. BAKERO (Medical Transactions published by the College of Physicians in London. 8. Vol. II. 1772. art. 20. p. 420 sqq.) et B. MOSELEY (treat. on tropical diseases and on the climate of the Westindies London. 1788. 8.) a frequenti typorum contrectatione deducere, nisi particulas manibus adhaerentes potibus cibisque intermisceant, aut oculis affricent (I. TH. WIECHMANN de morbis typographorum ex vitae genere oriundis. Ienae. 1792. 4. §. 14. p. 14.), copiosissima tamen eaque indubitata prostant exempla pessimorum effectuum plumbi et plumbeorum, cerussae (MOEGLING apud ZELLER docimasia, signa, causae et noxa vini lithargyrio mangonifati. Tubing. p. 18. *Medicinische Ephemeriden*. Chemniz. 1793. p. 130. 131.), lithargyrii (MOEGLING l. m. c. G. BAKER ap. TH. PERCIVAL observations and experiments on the poison of lead. London. 1774. p. 18.), aceti plumbi (BOERHAAVE elem. chem. P. II. p. 454. TH. PERCIVAL l. m. c. p. 12. 13.), aquae vegeto-mineralis (TH. PERCIVAL l. m. c. p. 13. 14. et medical Commentar. of Edinburg. Lond. 1775. n. XI. DE BEUNIE Memoir. de l'Academ. Imper. et royale de Bruxelles. T. III. p. 185) et extracti saturni, a GOULARDO denominati (TH. PERCIVAL on the poison of lead. p. 11. 12.), sacchari saturni (QUESNAY traité de la suppuration. à Paris. 1749. TH. PERCIVAL on the poison of lead. p. 16.), lithargyrii et minii cum oleo in vnguentum redacti (TH. PERCIVAL l. m. c. p. 14. 15.) vsum externum insequentium, colicae atrocissimae

cissimae (TISSOT epist. ad ALB. V. HALLER de vario-
lis, apoplexia et hydrope. Lausann. 1761. 12. app.
p. 227. I. A. VON BRAMBILLA *Abhandlung. der römisch-
kaiserlichen Königlich-Iosephinischen Academie.* Wien.
4. Vol. I. 1787. BAKER apud TH. PERCIVAL, MOEGLING ll. cc. TH. PERCIVAL on the poison of lead. p.
13. 14. 16.), cardialgiae (TH. PERCIVAL l. m. c. p.
12-14.), ciborum appetentiae deiectae (TH. PERCI-
VAL l. m. c. p. 14.), vomitus (I. A. VON BRAMBILLA l. c.),
paralyfis (TISSOT l. c. TH. PERCIVAL medical com-
ment. of Edinb. l. c. et on the poison of lead. p. 12.
13.), spasmorum (TH. PERCIVAL l. m. c.), alui per-
tinacissime obstructae (TH. PERCIVAL l. m. c. p. 15.
16. I. A. VON BRAMBILLA l. c.), doloris artuum rheu-
matismum simulantis (I. A. VON BRAMBILLA l. c.), hae-
moptysis suppuratione pulmonum terminatae (*Me-
decinische Ephemeriden.* l. c.), materiae morbosae olim
in cute haerentis nunc in mammas depositae (I. A. VON
BRAMBILLA l. c.), palpitationis (IDEM l. m. c.), anxie-
tatum (IDEM l. m. c. MOEGLING l. m. c.), deliquio-
rum animi (MOEGLING l. c.), convulsionum (WALL
apud TH. PERCIVAL on the poison of lead. p. 126.
MOEGLING, I. A. VON BRAMBILLA ll. cc. FOTHERGILL
l. c. p. 376.), epilepsiae (MOEGLING l. c.), gangrae-
nae (QUESNAY l. c.), tabis (BOERHAAVE l. m. c.)
et ipsius mortis (MOEGLING et I. A. VON BRAMBILLA, DE
BEUNIE ll. cc.).

Quae dira mala quum externum iam plumbi
plumbeorumque vsum insequantur, quibus effecti-
bus in interiora corporis penetralia deductum in
fabricam organicam saeviant, facile coniicias; non
enim

enim stirpes modo plumbi vaporibus ex vicinis vstrinis surgentibus et delabentibus infestatae, marcescunt, atque emoriuntur, pecoribus pascentibus fatales, quale memorabile exemplum in Scotia prope Lead-hills contigisse apud I. I. FERBER (*Neue Beyträge zur Mineralg.* l. p. 456.) refert Ill. I. CHRN. FABRICIVS; non animalia tantum, v. g. anates et anseres aquam, qua pictor penicillos pigmento plumbeo plenos macerauerat (TH. PERCIVAL on the poison of lead p. 7.), anates (WEHRS apud Ill. G. A. EBELL *über die Bleyglasur unserer Töpferwaare.* Hannov. 1794. 8. p. 487.), anseres (Ill. EBELL l. m. c. p. 463. 469.), gallopavones (Ill. EBELL l. m. c.), gallinas (EBELL l. m. c. et p. 451. 452. 463.), numidam (EBELL l. c. p. 463.), columbas (EBELL p. 457. et apud eum WEHRS p. 448.), lusciniās (EBELL l. c. p. 459. 461.), fringillas canarias (EBELL l. c. p. 459. 461. 481-486.), leporem vulgarem (EBELL l. c. p. 469.), lepores angoricos (EBELL l. m. c.), cuniculos (EBELL l. c. p. 463.), capreolum (EBELL l. m. c.), hinnulos cervinos (EBELL l. c. p. 462. 463.), capram (EBELL l. c. p. 460. 461.), vitulum (EBELL l. c. p. 471.), vulpes (EBELL l. c. p. 469.), canes (EBELL l. c. p. 445. 446. 453. 460. 465 — 480.) aquam non semper satis mundam ex vasis terreis lithargyrii vitro intus obductis haurientes, et partim pabulum ex eiusmodi vasis capientes, canes ex vasis plumbi lamina intus obductis pabulum vorantes (TH. PERCIVAL l. c. p. 39 sq.), canes et feles figulorum aquam haurientes, quae cum lithargyrii pulvere permixta fuit (FRICIVS paradox. de venenis. p. 266.), canes eorum hominum, qui in vstrinis lithargyrium ponderant,
huius

huius pulverem vestibus herorum adhaerentem lambentes (SPANGENBERG apud ILSEMANN diff. de colica saturnina. Goetting. 1752.), canes, quibus vinum plumbo infectum (BRUNNER l. c.), aut saturni saccharum maiore paullo pondere ingeritur (HILLEFELD l. c. §. XLI. Exp. III. VI. VIII.), feles plumbariorum cum esca plumbi pulverem inspersum deuorantes (TH. PERCIVAL l. c. p. 3.), canes, feles, pecora aquam potantia, qua plumbi minerae elotae fuerant (TH. PERCIVAL l. c. p. 22. 23.), equos et alia pecora aquam post inundationem ex plumbi fodinis promanantem haurientia (CARTE apud PERCIVAL l. c. p. 116. 117.), in pratis aqua eiusmodi iam aliorum deuoluta inundatis pascentia (TH. PERCIVAL l. c. p. 24. 25.), columbas aliasque volucres plumbi granula ex quisquiliis lecta (TH. PERCIVAL l. m. c. p. 25.), gallinas aliasque aues lac agitatum cum pabulo subactum ex vasis plumbeis sorbentes (TH. PERCIVAL l. m. c. p. 6. 7.), aues crustula sigillaria minio tincta deuorantes (TH. PERCIVAL l. c. p. 72.) torminibus ventrisque doloribus atrocissimis, ad rabiem interdum auctis, alui obstipatione pertinaci, pabuli fastidio, conuulsionibus, paralyfi artuum pessime mulctari, contabescere, et breui saepe temporis spatio perire, intestinis (HILLEFELD l. m. c. EBELL l. c. p. 477.), non raro etiam ventriculo et oesophago (HILLEFELD l. m. c.), hinc inde inflammatis atque (HILLEFELD et EBELL ll. cc.) erosis, tunica villosa interdum denudatis et pituita tenaci obscura intus oblitis, plurima ostendunt exempla, sed maiores adhuc infligere humano corpori calamitates, siue in vstrinis, in quibus plumbi minerae (CARTE apud TH. PERCIVAL l. c.

p. 112. WILSON essays and observations read before a society of Edinburgh. Vol. I. 1754. 8. n. 22. p. 459 sq.), excoquantur, argentum et aurum (s. STOCKHAVSEN de lithargyri fumo noxio vulgo dicto *Hüttenkatze und Hüttenrauch*. Gosl. 1656. 8. TH. PERCIVAL l. c. p. 23.) ex plumbo et per plumbum eliquantur, explorantur (Collectan. chymic. Leydens. cap. 165.), ac depurantur, lithargyrium in plumbum reducitur (ROTHERAM apud TH. PERCIVAL l. c. p. 98. 99.), in officinis, in quibus plumbum siue solum, siue cum aliis metallis (TH. PERCIVAL l. c. p. 38.) funditur, in iis, in quibus plumbi calces, v. g. minium (TH. PERCIVAL l. c. p. 36. A. FOTHERGILL l. c. p. 353.) vruntur, in iis, in quibus vitra eiusmodi calces recipientia parantur, et, prouti a nostratibus figulis (TIMAEVS A GULDENKLEE de morb. malign. et venenat. L. 7. cap. X. *Annalen der churbraunschweigischen Lande*. Vol. II. 1788. fasc. III. p. 170. EBELL l. c. p. 43.) quotidie adhuc iste labor peragitur, vasis terreis affiguntur, si peruersa atque incongrua furnorum, et caminorum potissimum constructio, atque ignis iusto violentior accedat, vapores plumbi in aërem assurgentes cum halitu hauriantur, siue, quemadmodum in metallis, in quibus plumbi minerae venis exilibus per duras matrices decurrunt (PERCIVAL l. c. p. 22.), in officinis, in quibus istiusmodi venae siue siccae, siue aqua adfusa tunduntur, in vstrinis, in quibus lithargyrium ponderatur (FR. HOFFMANN metallurgia morbifera. Opusc. pathologico-practic. p. 431.), in officinis, e. g. pictorum, figulorum (EBELL l. c. p. 31. 39.), vitriariorum, in quibus contunditur et teritur, in iis,

in quibus cerussa comminuitur (TRONCHIN tract. de colica pictonum. Genev. 1757. p. 29. TH. PERCIVAL l. c. p. 36. DE BEUNIE Memoir de l'Académ. imperial. et royal. de Bruxelles. T. III. p. 185 sq. PVL *Aufsätze und Beobachtungen aus der gerichtlichen Arzneywissenschaft*. Vol. V. fasc. 4. art. 1.), plumbi particulae, in atmosphaera obuolitantes, naribus et ore attrahantur, siue plumbum cistularum, quibus inclusus vulgo venditur, ab acrium contactu in calcem albam corrosam (MODEL *kleine Schriften*. p. 17.), aut saturni saccharo (WESTRVMB *chemische Annalen*. 1792. Vol. II. p. 110-112.) intermistum cum tabaci pulvere ptarmico naribus immittatur, siue plumbum, metallica adhuc facie conspicuum v. g. typorum ore et dentibus saepius tractetur (PHILIP *Journal de medecine, chirurgie, pharmacie*. Vol. XIX. p. 410. MOSELEY l. c.), aut globi (PAVLLINI *Ephemerid. Ac. Caes. Natur. Curios. Dec. II. A. 6. App p. 7.*), scobis (FERNELIVS *de lue venerea*. C. VII. p. 257.), puluerisue specie (PALMARIVS *de morbis contagiosis*. c. s. DETHARDING *Ephemerid. Ac. Caes. Nat. Curios. Dec. III. Obs. 7. et 8. p. 131.*) deglutiatur, siue calcis forma (VALLERIOLA *observation. medicinal. L. VI. Lugd. 1573. fol.*), cerussae (I. NARDIVS *noct. genial. Bonon. 4. T. I. 1656. l. IV.* FR. HOFFMANN *annotat. ad POTERII opera medic. et chem. Francof. 1698. p. 606.* PALLAS *Reise durch verschiedene Provinzen des russischen Reichs*. S. Petersb. 4. P. II. 1773. p. 191. THUNBERG *Resa uti Europa, Africa och Asia för åren 1770 — 1779. Uplal. 8. Vol. I. 1788. p. 98 sq.*), siue sacchari saturni (RHODIVS l. c. Cent. III. obs. 10. RIEDLEIN *lin. medic. obs. 31. mens. Mai.*

Mai. ann. 1695. p. 154. BORELLVS *Observ. Cent. IV.* obs. 32. ETTMÜLLER *Colleg. Consult. cas. 26.* FRICIVS l. c. p. 271. FR. HOFFMANN *medic. rational. systemat. II.* p. 292. et *medic. consultat. P. VIII.* p. 123. S. TOELKEMIT *diff. de sacchari saturni usu et abusu.* Lugd. Batav. 1712. §. 22. p. 13. VAN SWIETEN l. c. III. p. 357. *Vöckoskrift för Läkare och Naturforskare. Vol. VI.*), siue alia forma soluta inge-
ratur; ea enim est funesti huius metalli indoles, vt seu metalli adhuc forma compareat, seu calcis vitriue formam induerit, non acidis modo mineralibus fortioribus, sed vegetabilibus quoque mitissimis, adeo laruatis, soluatur, et tantum abest, vt salutarem inde nanciscatur facultatem, vt potius eo consortio stipatum, subdolo, quem sibi quasi proprium habet, modo, atrocius saeuat, ac latius serpat: Ita acetum in vasis plumbeis (DE BEUNIE l. c.), aut stanneis plumbo vitiatis, aut aliis metallicis, stanno eadem labe laborante intus obductis, aut terreis, plumbi vitro (MODEL l. c. p. 11. PERCIVAL l. c. p. 62-64. G. BAKER l. c. I. obs. 13. p. 263. WESTRUMB apud EBELL l. c. p. 285. 286. 288-290. A. FOTHERGILL l. c. p. 370-372. BAUMÉ *chymie experiment. et raisonnée. 8. II.* p. 542. ACHARD *medec. éclairée. II. n. 5.* p. 156. negante tamen DE BEUNIE l. c.), aut encausto multum plumbi recipiente (BAUMÉ l. c. Vol. II. p. 540. ACHARD l. m. c. contradicente DE BEUNIE l. c.) intus incrustatis, ipsis vitreis magnam plumbi portionem continentibus (MODEL l. c. p. 11.); ita alii succi vegetabiles acidi (DE BEUNIE l. c. WESTRUMB apud EBELL l. c. p. 290. 291.), succus pomorum expressus (I. FOTHERGILL *medical observa-*

tions and inquiries by a Society of physicians at London. Vol. V. 1776. n. 37.), fuccus uvarum immaturarum (DE BEUNIE l. c.), mustum (PARMENTIER l. c. II. p. 304. G. BAKER l. m. c. p. 300.), pomaceum (J. HARDY candid examination of what has been advanced on the colic of Poitou and Devonshire. Lond. 1778. 8. WALL medical tracts. Oxford. 1780. LE COMTE Histoir. de la Societé de medecine à Paris ad ann. 1776. Vol. I. G. BAKER l. m. c. Vol. II. n. 20. p. 420.), vinum ipsum (DE BEUNIE l. c. WESTRVMB apud EBELL l. c. p. 287. 288.), praesertim sua natura austerum (ZELLER l. c. §. XIII—XV. p. 14.), aut vitio demum superueniente acescens, cereuisia (DE BEUNIE l. c. WESTRVMB l. m. c. p. 278.), alii liquores per fermentationem parati (TH. PERCIVAL l. c. p. 42.), aut acidi (G. BAKER l. m. c.); ita lac (DE BEUNIE l. c.), potissimum acescens (HAYES Letters and Papers adressed to the Society instituted at Bath. Vol. IV. art. 10. A. FOTHERGILL ibid. Vol. V. p. 369. 370. WESTRVMB l. m. c. p. 282. 283.), aut a praeparatione butyri superstes (DE BEUNIE l. c. WESTRVMB l. m. c.), si in istiusmodi vasis coquantur, aut, quod peius adhuc est, fermentent, vel diu asseruentur, butyrum (COHAVSEN Ephemerid. Acad. Caes. Nat. Curios. Vol. VII. obs. 73. DE BEUNIE l. c.), aliae pinguedines et olea, cibi, cum pinguedinibus, butyro, carnum iusculis cocti, gelatinae acidulae (WESTRVMB l. m. c. p. 286. 287.), muria brassicae (IDEM l. m. c. p. 284. 285.) in eiusmodi vasis per plures dies asseruata; ita acetum (TURQUET DE MAYERNE syntagm. prax. medic. Vol. I.), spiritus ardens frumenti (PLOUCQUET l. c.) et sacchari (J. HUNTER medical

dical transactions. Vol. III. 1785. n. 14.), praefer-
tim si huic saporis gratia nitri acidum addatur (A.
FOTHERGILL l. m. c. p. 365.), aquae (A. PARÉ Op.
p. 746. I. NARDIVS l. c. CLAVDIVS de ingressu ad
infirmos. Bonon. 1612. L. II. c. 6. G. BAKER l. c. I.
p. 280.), in supellectili ex parte saltem plumbea,
aut intus stanno per plumbum corrupto obducta
vulgari modo distillatae, succi in torcularibus vel
prelis, in quibus succus ipse plumbeas partes con-
tingere potest (G. BAKER l. c. Vol. I. MARSHALL ru-
ral oeconomy of Gloucestershire, Herefordshire etc.
p. 313. A. FOTHERGILL l. c. p. 367.), expressi, salia
in vasis plumbeis per frigus in crySTALLORUM formam
redacta, oxymel in vase fictili vitro plumbi intus
incrustato coctum (A. FOTHERGILL l. c. p. 373.); ita
ipsa cereuisia lagenis ingesta, in quibus ad auerren-
das sordes adhibita plumbi granula relictæ fuerant
(TH. PERCIVAL l. m. c. p. 61.); ita pigmenta cre-
pundiis infantum crebro illita, dum ab his lambun-
tur et ori intruduntur (G. BAKER l. m. c.); ita vi-
trioli, quod vocant, oleum in vasis plumbeis, vel
cameris plumbi lamina intus munitis ex sulphure ar-
dente collectum (GÜNTHER *neueste Entdeckungen in der*
Chemie. P. II. 1781. p. 61. SCHILLER *chemische Annal.*
1788. Vol. I. p. 69. 70. MEYER *ibid.* 1789. Vol. II.
p. 116. 117.); ita ipse sal ammoniacus, et (DOERR-
FVRT *über den Kampfer*. p. 152.), quod vulgo vocant,
tartari arcanum, a vasis plumbeis, in quibus paran-
tur; ita vitriolum album a plumbi particulis mine-
ris, ex quibus excoquitur, inhaerentibus hac labe
non raro peccant; ita aqua, qua pictores penicillos
pigmento plumbeo non raro refertos eluunt, iis

pictoribus, qui penicillos lingua contingere affue-
 runt (A. FOTHERGILL l. c.); ita aqua, quae, qualis
 in natura occurrit, raro omni acido aëreo caret, cuius
 ope in plumbum et nascentem praecipue in eius su-
 perficie per alternam humiditatem et siccitatem cal-
 cem albam exercere vim dissoluentem valet, per
 tecta aut ex plumbi laminis confecta, aut minio
 picta, delabens, et per tubos plumbeos in recepta-
 culum plumbeum apertum derivata (TH. PERCIVAL
 l. m. c. p. 39.), aqua ex puteo tracta, cuius variae
 partes ex plumbo confectae et interna superficies
 eiusdem metalli lamina obducta erat (TH. PERCIVAL
 medical transactions. Vol. II. p. 420. WALL l. c.),
 aqua in plumbeo receptaculo collecta (VAN SWIETEN
 l. c. Vol. III. p. 357.), aqua ipsa per canales intus
 plumbi lamina munitos decurrens (Cl. GALENUS de
 medicamentis secundum locos L. VII. PALLADIUS de
 re rustica. c. II. ed. GESNERI II. p. 977. VITRUVIUS
 de architectura. L. VIII. c. 7. PLINIUS l. c. L. 31. c. 4.
 J. DE LAMONIERE observat. fluxuum dysenteric. Lug-
 duni 1625 populariter grassantium, et remedium
 illis vtilium. Lugd. Gall. 1626. LINDESTOLPE de
 venenis. p. 440. G. BAKER l. c. p. 301.), pernicio-
 sissimi metalli particulas secum vehendo inopinato
 in corporis penetralia deferre, et subdolas vitae in-
 fidias struere possunt.

Multifaria igitur sunt pericula ab hoc solo me-
 tallo salutis hominum impendentia; crescunt nefaria
 eorum arte, qui, quum plumbum acidorum, qui-
 bus dissolvitur, proprium saporem in dulcem con-
 vertat, ut pomacei (HARDY, WALL, LE COMTE II. CC.

A. FOTHERGILL l. c. p. 366.), musti (PLINIVS l. c. L. XIV. c. 21. CATO de re rustica. c. 105. et 107. ed. GESNER. Vol. I. p. 84. 85. COLVMELLA de re rustica. L. XII. c. 19. 20. ed. GESNER. Vol. II. p. 792. 794.), et vini potissimum acorem vel praeuertant (*new eröffnete Kunst- und Schatzkammer neuer und rarer Curiositäten von den allerwunderbarsten Wirkungen der Natur und Kunst.* Hamburg. Sechst. Aufl. 1707. P. VI. p. 287. GRAHAM art of making wines from fruits etc. all the native growth of Great Britain. Lond. 1760. J. TOWNSHEND universal Cook. 1773. p. 244. A. FOTHERGILL l. c. p. 362.), vel natum iam obtundant (MARTIALIS Epigrammat. L. X. epigr. 49.), vitio iam decimo quinto aerae nostrae seculo, ut videtur (c. CELTES orat. ap. PIRKHEIMER Opera. Francof. 1610. fol. p. 136.) in Gallia, Germania, Pannonia, Sarmatia et aliis terris, etiam decimo septimo et octavo in Germania (ZELLER l. c. §. 1. GAVBIUS *Hamburg. Magaz.* Vol. XVI. p. 501.), in Gallia potissimum (ZELLER l. m. c. R. I. CAMERARIUS diff. de colica parietico-epileptica. Tubing. 1698. 4. §. X. p. 15. PARMENTIER l. c. Vol. II. p. 304. WARREN apud A. FOTHERGILL l. c. p. 362. SAGE Examen chymique de différentes substances minerales. à Paris. 1769. 8.), hoc adhuc seculo, et praesertim in Galloprovincia (DARLUC histoire naturelle de Provence. P. III. 1786. p. 58.), in Italia et vicina Tirolis (MOSELEY l. c.) vulgatissimo, quamvis feuerissimis legibus in Gallia (DE LA MARE traité de la police. Amsterd. 1729. fol. P. II. p. 514. ZELLER l. c. §. 1. p. 4.) et in Germania 1487, 1498, 1548, 1577 (ZELLER l. m. c.), ferius quoque (DATT rerum germanic. nouissim. de

pace publica. L. 3. c. 14. p. 632 sq.), et nuperius (1787) demum in Saxonia latis (*Journal von und für Deutschland*. 1787. p. 137 sq.) interdicto, et (exemplum legas apud ZELLER l. c. §. V. p. 6. 7.) morte ipsa mulctato, aut, qui Veterum mos fuit (PLINIVS, CATO, COLVMELLA ll. mm. cc.) mustum in vasis plumbeis coquendo, aut vino liquefactum plumbum (GRAHAM, TOWNSHEND ll. cc) infundendo, aut quod ipsi generoso Burgundiae vino contingere testis est (l. m. c.) A. FOTHERGILL, plumbi globum in vino suspendendo, vel vino pomaceoue siue nativa sua indole, siue aetate aut negligentia in acetum abuturo scobem plumbi (MISSA recueil periodique d'observations etc. 1755. Apr. p. 294.), lithargyrium (ZELLER, GAVBIVS, SAGE ll. cc.), minium (GAVBIVS, PARMENTIER ll. cc.), cerussam (GAVBIVS, PARMENTIER ll. cc. FALCONER ap. PERCIVAL l. m. c. p. 122.), acidum liquorum horum euolutum subeuntes, saccharum saturni (GAVBIVS, PARMENTIER ll. cc.), acetum lithargyrii (GOCKEL apud R. I. CAMERARIUM l. m. c. §. VIII. p. 12.), vino generoso ut plurimum hispanico interdum temperatum (BRUNNER l. c. FRICCIUS l. c. p. 266. GOCKEL Ephemerid. Ac. Caesar. Natur. Curios. Dec. III. A. 4. p. 78.), etiam hoc solo (R. I. CAMERARIUS l. c. p. 12. §. VIII. ZELLER l. c. §. IV. p. 5.) solutum, arcano nonnunquam titulo et caro pretio vendita, addendo, potus modico usu infantes et salubres in subdola venena convertunt: Ita oleum ex seminibus napi expressum, ut pro amygdalarum vel oliuarum oleo veneat, plumbo, lithargyrio, saccharo saturni (I. G. WALLERIVS *Mineralogie oder Mineralreich in's Deutsche übersetzt*

setzt von I. D. DENSO. Berlin. 1750. 8. app. p. 573.), ita, vt pondere crescat et candore placeat, in Belgio ipsum butyrum (GAVBIUS l. c. p. 510.), et in annonae caritate adeo farina frumenti (*Geöffnetes Laboratorium; übersf. durch KÖNIGSDÖRFER. Altenburg. 1760. 8. p. 205.*) cerussa adulteratur.

Homines, qui alia aliaue forma vel via, nunc sua ipsorum culpa aut negligentia, nunc aliorum culpa aut dolo plumbum deglutierunt, multiplicibus inde plectuntur aerumnis, non semper iisdem, et pro alia atque alia plumbi forma, copia, consortio, corporis conditione aegrotata aut sana, debili aut robusta, nunc copiosioribus, nunc paucioribus, nunc grauioribus, nunc mitioribus, vt sint vtique exempla hominum, nihil inde mali (SAGE analyse chymique des trois regnes etc. P. III. p. 164.), ab ipso lithargyrii aceto hausto perpefforum (TH. PERCIVAL l. c. p. 38. 39.): Frequentissima tamen ea mala plumbi internum vsum insequuntur, quae colicae saturninae (ILSEMANN diff. de colica saturnina. Goetting. 1752. KÖNIG diff. casum aegroti colica saturnina laborantis sist. Argentor. 1764.), morbi saturnini (BÜCHNER diff. de optima morbum saturninum curandi methodo. Hal. 1748.), colicae spasmodicae plumbeae (RVD. I. CAMERARIUS l. c. p. 9), rhachialgiae metallicae (SAUVAGES nosolog. method. Vol. III. P. 2. p. 199.) nomine a vera causa repetito, oenagrae (R. LENTILIUS iatromnemat. medico-practic. Stuttgart. 1712. p. 65. GÖCKEL *Beschreibung des durch die Silberglätte verfälschten Weins und der davon entstandenen Weinkrankheit. Ulm. 1697.*) alii, alii Hüttenkatze (V. STOCKHAVSEN l. c. FR. HOFFMANN de me-

tallurgia morbifera l. c. p. 430.), alii a symptomatibus colicae paretico-epilepticae (R. I. CAMERARIUS l. c.), alii, a terris, in quibus frequentius occurrit, colicae pictorum (TRONCHIN l. c. GRASHUIS tentamen de colica pictorum. Amstelod. p. 22.) aut demonienfis (HUXHAM observ. de aëre et morbis epidemicis ab anno 1728 ad ann. 1737. p. 31.), alii ab hominibus, quos frequentius, quam alios inuadit, colicae figulorum (RAMAZZINI de morbis artificum. Oper. omn. Genev. 4. 1717. p. 495.), Galli etiam (COMBATUS observations et reflexions sur la colique de Poitou ou des peintres etc. à Paris. 1761.) nomine Colique des peintres, Colique des barbouilleurs, Angli nomine Millreek (ROTHERAM apud TH. PERCIVAL l. c. p. 101.) et Belland (CARTE ibid. p. 111. 112.) complectuntur, dolores scilicet ventris atroces, in regione epigastrica et umbilicali ut plurimum vehementiores, umbilico interdum versus spinam dorsi quasi retracto, non raro sensationem ponderis enormis ventriculo impositi excitantes, rarius convulsionibus, aut rabie, crebrius paralyfi artuum (EBELL l. c. p. 45. P. POTERIVS insignes curationes et singulares observationes. 8. Cent. II. Bonon. 1622. cap. 36.), praesertim superiorum, etiam apoplexia (EBELL l. c. p. 44.) terminati, ciborum digestio atque alui excretio maximopere turbata, illa saepius in verum omnis cibi fastidium degenerans, haec alias nimis laxa, ut sedari vix ista profluvia possint, alias pertinacissime obstipata (EBELL l. c. p. 45. I. A. WEBER *physikalisch-chemisches Magazin für Aerzte, Chemisten und Künstler*. Berlin. 8. P. I. 1780. p. 13.), ut aut nulla, aut globulorum siccissimorum, squamo-

forum,

forum, nigrorum specie secedant excrementa; salinae sapor dulcis; mucus sordidus linguam obtegens; sudor tenax, urinae excretio suppressa, tumor et durities abdominis, respiratio laesa, flauus aut lividus color totam corporis superficiem, genis exceptis, quae tanto laetius rubent, tingens, sitis haud extinguenda non raro ante memoratas calamitates comitantur; saepe quoque insequentibus febre hectica, sterilitate, tabe, et, rarius quidem repentina quam lenta morte, ut certe haud improbabilis sit coniectura, nonnullis indiciis, quae plumbea (I. A. FISCHER ap. CSTEPH. ORTH spec. de saturno. Erford. 1720. 4. epist.), cerussam (ZELLER l. c. p. 17.), et saccharum saturni (ZELLER l. m. c. ERNDL diss. medic. ex veneno salutem sistunt. Gieß. 1691. th. 21. LINDESTOLPE de venenis. p. 731.) ingredi illa loquuntur, confirmata, saturnina venenorum lentorum quorundam scelestissima veneficorum fraude paratorum principem constituere materiem: illud enim plumbi crimen est, quod etiam extra corpus viuum iisdem humoribus permistum perpetrat, quod siue iam solutum corpus ingrediatur, siue in corpore demum humorem deprehendens, quo dissoluatur, chylum et plurimos viles corporis animalis humores coagulet, ut primum cum iis coit, eo coagulo non oscula modo tenerrimorum vasorum lacteorum obturando succi nutritii introitui obstet, sed chylum quoque in reliquo decursu coagulando obstructiones, in glandulis praesertim mesentericis, gignat, atrophiae aliorumque malorum chronicorum largissimum fontem: Quare in cadaueribus hominum plumbi vim feralem expertorum praeter ventriculi atque

atque intestinorum inflammationes haud raras mesenterii potissimum glandulae obstructae, induratae, inflammatae, pus fundentes occurrunt.

Indole iam recensitorum, quos gignit, effectuum, ipso ordine, quo sese sequuntur, attento medico patescit interdum plumbi virus, suspicionem saepe mouet vitae genus, his periculis magis obnoxium; verum occurrunt profecto casus, in quibus ut plena lux affulgeat, his malis medicaturo, aut veneficii scelus, vel eodem crimine infimulati innocentiam manifestaturo, curatori multo potulentorum, ciborum, medicamentorum, in quibus quippe causa eorum malorum latere posset, inuestigatione opus est: Prodit utique saepius sua iam albedine lac aquatum aemulante (A PAREVS l. c.), interdum dulcedine, quam in ipsa absynthii aqua gustasse se testatur MATTHIOLVS (de ratione distillandi aquas app. ad comment. in Dioscoridem. Venet. 1565. fol.), aqua distillata contentam plumbi calcem, inconsueta oleorum, pinguium, aceti, vini, quod, si genuinum sit, potius paulisper austero, vel pro climatis, soli, anni, aetatis ratione, acidulo sapore (FRICCIUS l. c. p. 266. ZELLER l. c. §. 1. p. 3.) linguam ferit, aliorum potulentorum atque esculentorum dulcedo mangonium, in spiritibus ardentibus, aceto, aquis distillatis, vitrioli oleo, residuum, quod distillatione in vasis clausis peracta, vel perinde ac vinum, pomaceum, cereuisia, lac, olea, alia eiusmodi liquida cibiue euaporationi in vasis apertis exposita relinquunt, eiusque penitus inuestigata indoles, in salibus siccis pars aliqua solutionem in aqua renuens,

in

in fale ammoniaco pars ignis vi in altum acto ipso fale superstes: Quodsi istiusmodi residuum plane exsiccatum et cum carbonum puluere parcaque manu additis cineribus clauellatis, vel fluxu, quem appellant, nigro liquatum (ZELLER l. c. §. XIX. p. 15. LE COMTE l. c.), vel etiam solum igne ad candorem vasis vsque aucto tortum (A. FOTHERGILL l. c. p. 381.) grana plumbi manifesta exhibeat, de plumbo inhaerente nulla amplius superest dubitatio.

Liquores de plumbi labe suspecti aliis quoque notis sese produnt; turbantur scilicet omnes lactis tenuioris in morem, et sedimentum album sensim dimittunt, ab infuso falis communis acido (*Hamburg. Magaz.* Vol. XVI. p. 503.), vel peracta per aquam fontanam eius falis solutione, a lixiuio (Eph. Ac. Caes. Nat. Curios. Dec. III. A. VII. VIII. p. 228.), ex cineribus lignorum vel clauellatis (WILLIS pharmac. ration. P. II. S. 3. C. 5. p. 471.) parato, a falis ammoniaci spiritu, a vitrioli acido (GOCKEL Ephemer. Ac. Caes. Natur. Curios. Dec. III. A. IV. p. 78. R. 1. CAMERARIUS ap. ZELLER l. c. §. IX. p. 12. A. FOTHERGILL l. c. p. 382.) et salibus illud continentibus aqua solutis instillatis, vt ideo multi ad explorandos eiusmodi latices vno alteroue vtantur; sunt tamen plura, quae istius examinis dubium perquam reddere euentum possunt; ne enim dicam, crebro liquores istos iam turbulentos esse, antequam cum aliis permiscentur, vt discerni igitur tuto nequeat effectus ab infuso latice excitatus, fallere facile potest falis communis acidum, si superabundante aqua dilutus sit liquor examinandus, plumbi calcem acido iunctam

iunctam iterum dissolvente, vt eapropter liquor, quamuis plumbi haud expers, insons videatur; dantur porro quoque alia, quae per vitrioli acidum, et praesertim per memorata lixiuia et spiritum salis ammoniaci pulueris albi specie praecipitari ex eiusmodi liquoribus possunt, quae, etsi saepe perinde fraudulenter iis intermixta, tamen multo minus nociua sunt; ita vino acescenti oenopolae interdum immittunt tartari salem, qui vini acido solutus, acido vitrioli accedente, in tartarum, quem vocant, vitriolatam transit, difficillime aqua soluendum; addunt alii calcem viuam, quae vini acido dissoluta a vitrioli acido adfuso gypsi, a lixiuio aut salis ammoniaci spiritu terrae calcariae similiter albae specie deturbatur, vt, nisi vltius prosequaris illud examen, facile vinum, sola calce fucatum, iniustam adulterationis plumbeae iniiciat suspicionem: Vt igitur certus sis, sedimentum illud plumbo suam debere originem, aut solum igne paulo violentiori tentandum est, quo si bene fundata fuerit coniectura (DE LA FOLLIE extrait des journaux 1771. Octobr.) in vitrum abibit, interiora catilli quasi cortice obducens, aut memorata iam ratione cum carbonum puluere et cineribus clauellatis, quod quidem experimentum eo in casu plumbi metallici grana (LE COMTE l.c.) sistet.

Luculentius certe patet plumbi vitium, si fluidis de eo suspectis hepar sulphuris alcalinum simplex (T. BERGMAN diss. de arsenico. §. XI. Opuscul. Vol. II. p. 306.), hepar antimonii, scoriae in praeparatione reguli antimonii simplicis obuiae (HENNICKE apud ZELLER l. c. p. 22.), vel hepar sulphuris

ris arsenicale, siue vini spiritu siue aqua soluta fuerint, addantur; haec enim omnia plumbum siue acidis siue oleis solutum obscuro colore praecipitando, eodem colore mox inficiunt liquores hoc vitio infectos, vt ideo posterius praesertim hepar arsenicale siue *liquor auripigmenti*, ab hoc eius vfu quoque *liquor vini probatorius* dictus, a plurimis medicis ZELLERO (l. c. §. XI. p. 13.), MOEGLINGIO (apud eundem), WALLERIO (l. c. p. 294.), GAUBIO (l. c. p. 500.), MODELIO (l. c. p. 217.), A. FOTHERGILL (l. c. p. 380.), ad hanc variorum liquorum, et vini potissimum corruptelam inuestigandam maximopere commendatum sit; multa tamen in vfu huius liquoris circumspectione opus est, si iudicium euentui experimenti aequum superstruere velis: Primo curandum, vt sollicitè paratus et recens adhibitus sit liquor, nisi enim sulphure saturatus sit, cuius partem plurimam dimittit aliquandiu asseruatus, non obscuro, sed flauo potius, interdum pallido colore praecipitabit plumbum; neque obscurum impetrabis sedimentum, liquore probatorio quamuis optimo ac recentissimo, si liquor, v. g. vinum explorandum praeter plumbum quoque calcem viuam vel cretam continet, et praeterea multo tartaro scatet, cuius acidum cum calce in tartarum calcareum abit, difficilime solubilem (T. BERGMAN l. m. c.); haec enim simul deturbata albedine sua diluet sedimentum plumbeum: Adde, quod liquores obscurius tincti, vt effectus liquoris probatorii euidens satis sit, tribus aquae communis partibus (A. FOTHERGILL l. c. p. 381.) dilui debeant.

Cauendum

Cauendum perinde est, ne vinum probum in suspicionem huius corruptionis incurrat; facile id contingere posset iis vinis, quae aut natura sua aut aetate decolora variis pigmentis praecipue rubris inficiunt oenopolae; haec enim, etsi plumbi expertia, cum memorato liquore tentata, crebro exhibent sedimentum obscurum, pigmenti scilicet materia vna cum sulphure delabente.

Denique non plumbum solum, sed plurima quoque alia metalla (ZELLER l. c. p. 14. 21. 23. §. XIII—XV. et apud eum MAUCHART p. 21.) acidis soluta eodem colore obscuro praecipitat hoc sulphuris hepar, ut igitur, nisi aliae quoque accedant supra enarratae notae et conditiones, ex hoc solo experimento nihil certi de plumbi mangonio coniicere possis; at si liquor dulcem saporem offerat, quem praeter plumbum nullum aliud metallum acidis impertitur, si omni humore orbatus, perinde ac sedimentum per sulphuris hepar ex eo deiectum, et, si vinum sit, feces in dolio superstites (ZELLER l. c. p. 15. §. XIX.), cum carbonum pulvere et paucissimis cineribus clauellatis liquefactae plumbi grana metallica, si feces, prouti in dolio reperiuntur, luculentas plumbi (ZELLER l. c. p. 11. §. VIII.) vel lithargyrii (IDEM l. m. c.) miculas, elutratione facile separandas et curatius examinandas exhibeant, nullum amplius supererit dubium.

Facilius certe expediri illud negotium potest, aqua, gas hepatico saturata, qualem Cl. HAHNEMANNVS (*Chemische Annalen*. 1794. Vol. I. p. 109.)
nuper

nuper proposuit, qua quidem etiam plurima metalla acidis soluta colore obscuro deliciuntur, ferro tamen excepto, quod crebrius quam alia vinum intrans, et sapore, quem acidis conciliat, propius, quam reliqua, ad plumbum accedit: Praeparatur autem ista aqua (*Liquor probatorius fortior*), solvendo primo in sedecim vnciis aquae tepidae duas acidi tartari vncias, addendo post duas quoque drachmas hepatis sulphuris calcarii ficci et tenerrime comminuti, concutiendo haec in lagena ampla per decem continua temporis minuta, et dimidia hora elapsa liquorem sedimento superfusum defundendo in aliam lagenam, quae mediam iam acidi tartari vnciam continet, paulisper concutiendo, et nycthemero elapso limpidum liquorem in exiles lagenas probe obturandas decantando, atque asseruando.

Insignes noxae, quas facilis plumbi quacunque fere forma conspicui in tot liquoribus solutio et subdola indoles hominum sanitati inferunt, iam dudum induxerunt medicos (A. PARÉVM, MATTHIOLVM ll. cc. I. BEGVINVM tyrocin. chymic. p. 120. 121.), vt plumbum ex supellectili pharmacopoliorum proscriberent; exterminavit re domestica inconspicua facies et fugax nitor vasa ex mero plumbo conflata; sed adhibentur adhuc et in culinis et in officinis medicamentariis vasa ex stanno, plumbo adulterato, confecta, aut simili stanno intus obducta, vel conferminata, quae quum suo plumbo officere adhuc pessime possint, status Borussici pharmacopolis (*PVL Magazin für die gerichtliche Arzneykunde und medicinische Policey. Stendal. 8. Vol. II. fasc. 3. art. 8. 19.*)

publica lege omnis vasorum stanneorum vsus interdictus, et quemadmodum etiam in prouinciis austriacis (V. MEIDINGER *Versuch einer Eintheilung des Mineralreichs*. Vienn. 8. p. 68.) et Pomeraniae parte suecica (CHR. EHR. WEIGEL *Magazin für Freunde der Naturlehre und Naturgeschichte, Scheidekunst, Land- und Stadtwirthschaft, Volks- und Staatsarzney*. Berlin, Stralsund und Greifswald. 8. Vol. I. 1794. fasc. I. 1794. n. IV — VIII. XI. XII. p. 43 - 88. 92 - 97.) illis opificibus, qui alia metallica, praesertim cuprea vasa stanneo cortice obducunt, stanni purissimi vsus iniunctus est.

Frequentia medicorum monita de periculo ab vsu vasorum terreorum intus vitro plumbeo obduktorum imminente non summos modo variarum terrarum e. gr. Pomeraniae (CHR. EHR. WEIGEL l. m. c. art. IX. X. p. 88-92.) territorii Erfordiensis (HECKER in schedul. d. 14. Febr. 1794.) et principatus Onoldini magistratus permouerunt, vt inuentionem alius corticis vitrei minus periculosi vasis terreis inurendi enixissime commendarent, sed varios etiam de salute humanae gentis meritissimos VIROS G. A. EBELL (l. c. p. 639.), WESTRVMB (apud eundem l. c. p. 637.), G. F. CHR. FVCHS (*Beytrag zu den neuesten Prüfungen, ob Säuren im Stande sind, die Bleyglätte in der Töpferglasur aufzulösen*. Iena. 1794. p. 27.), I. B. TROMMSDORFF (*Journal der Pharmacie für Aerzte und Apotheker*. Leipzig. 8. Vol. I. 1794. fasc. 2. p. 253. 254.) incitarunt, vt detegendae eiusmodi crustae innocuae vili pretio igne non nimis vehementi, quem quippe vasa nostra coquinaria prunarum et flammae aestum denuo exper-

pertura, ferre sine vlla liquatione, quem furni figurorum nostratum progignere possunt, vasis nostris argillaceis inducendae omnem nauarent operam, quae conamina vt faustum fortiantur successum, tanto magis optandum est, quum neque proposita haecenus consilia plumbeorum in locum sal commune vel eius muriam, vitri vulgaris contusi puluerem, cineres lignorum aut paratum ex iis lixiuium, margam liquabilem, calcem viuam, mistum cum gypso aut spato ponderoso, fluorem mineralem supponendi fini perinde respondere, neque iterata vasorum istorum (MALOUIN chymie medicinale. T. I. Paris. 1750.) cum aqua coctio omne virus eluere, omne periculum auertere, neque ratio calcis plumbeae sine discrimine crustam illam vitream ingredientis definiri, imperari, et, si contra latas leges peccetur, euinci tam facile posse videatur.

Multiplex igitur adhuc superest periculum, a maligno hoc metallo nobis imminens, quod quo minus euitent, multos impedit officii ratio; hi certe, ne, dum vaporibus aut pulueri plumbi quacunque forma induti expositi sunt, ne aliquid deglutiant, vt, si plumbea manu tractauerint, antequam cibos capiunt, manus sollicite lauent, et diaeta pingui (FR. HOFFMANN medic. ration. systemat. T. IV. P. 2. c. 5. p. 334. VAN HAEN ration. med. P. I. p. 115.), A. FOTHERGILL l. c. p. 382.) vtantur, monendi sunt: Quos autem dirum venenum iam vexat, vitare frigus, acida, stimulantia, et quae aluum obstipare possunt, debent; si in ventriculo adhuc haereat, praestat vomitu, siue per media mechanica, siue per

multam aquam tepidam ingurgitatam, siue peremeticum paulo fortius; si in intestinis resideat purgantibus iisque paulo vehementioribus (FORESTVS l. c. obs. LXXI. p. 22. RIVERIVS prax. medic. L. X. c. 1. p. 446. SAUVAGES, PHILIP, COMBALUSIER, DU BOIS ll. cc. VNZER *Arzt* Vol. VII. p. 67. WILSON journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. Vol. VIII. p. 133. DRAZAN ibid. Vol. XIII. p. 301.) exterminare.

Caue tamen haec subsidia adhibeas, (BÜCHNER, GRASHUIS ll. cc. WEPFER Ephemer. Acad. Caes. Nat. Cur. Dec. II. a. 3. p. 71. NEBEL ibid. obs. 11. p. 118. FR. HOFFMANN de metallurg. morbifera. p. 438. A. FOTHERGILL l. c. p. 384. DE HAEN l. c. T. III. p. 73.), vt primum phaenomena docuerint, venenum ultra hos iam limites progressum esse: Tunc enim inuolventibus (PAVL. AEGINET. de re medica. L. III. Cap. XVIII. et XLIII. FERNELIVS, HUXHAM, FR. HOFFMANN, GRASHUIS, BÜCHNER ll. cc. MILO apud CITESIVS Opusc. medic. Paris. 1639. BAGLIVIVS Oper. omn. p. 687. SENNERT prax. medic. L. III. P. 2. Sect. 2. cap. 2. p. 268. ALLEN synops. vniuers. medic. pract. p. 239. VAN HAEN l. c. l. p. 114. BOURDEU journal de medecine, chirurgie, pharmacie. Vol. XVII. XVIII. XIX. LE TELLIER ibid. Vol. XVIII. p. 41. GRANDVILLE ibid. Vol. XIX. p. 29), butyro, oleis vnguinos, inter quae eminet oleum ricini (ODIER ibid. Vol. II. 1778. Apr. A. FOTHERGILL l. c. p. 384.), mucilaginibus, lacte, aqua cum herbis et radicibus emollientibus decocta, larga manu per os et anum ingerendis, balneorum quoque et fomentorum specie applicandis, et, quod pingua spectat,

stat, abdomini fricando inungendis opus est; sunt qui his (ALLEN, HUXHAM, KÖNIG ll. cc.) lenia laxantia aut interferunt aut addunt; alii, qui oleum a DIPPELIO denominatum (PARMENTIER l. c. I. p. 36.), alii (TH. PERCIVAL l. c. p. 27.), qui alumen, siue solum, siue cum mucilagine gummi arabici, vel cum spermate ceti permistum tanquam potentissimum auxilium praedicant.

Quod si his remediis non cedant dolores illi atroces, princeps medela est aqua calida gas hepatico saturata, tanto efficacior, si ferri etiam paululum contineat, largis haustibus potata, et simul balnei specie adhibita, siue natiua (A. FOTHERGILL l. c. p. 384—386. EBELL l. c. p. 573 sq.), quales et Anglia, et Germania nostra plures offert, siue (A. FOTHERGILL l. c. p. 385.) per artem parata, et opium (PAVLVS AEGINETA, ALLEN, GRASHUIS, AL. BRAMBILLA ll. cc. R. WARREN London medical transactions. T II. n. 7. p. 68 sq. WEDEKIND *gemeinnützige Wochenschrift physischen und medicinischen Inhalts*. Mainz. 1792. fasc. 5. p. 75. EBELL l. c. p. 584 sq.), quacunque forma congrua ingestum, etiam enematibus adiectum, ut tamen in eius quoque usu, si aliud iusto segnius euacuetur, aut plane obstructa sit, lenibus laxantibus (HUXHAM l. c. p. 29. LUDWIG Comment. Lips. de rebus in scientia naturali et re medica gestis. Vol. VIII. p. 490.), e. gr. magnesia alba, sale amaro, soda phosphorata (A. FOTHERGILL l. c. p. 384.) intermissis opus sit.

Quae a sanatione primarii mali crebro adhuc restant mala, in debilitate artuum praesertim sita,

continuato aquarum sulphurearum (A. FOTHERGILL l. c. p. 385. 386.) vsu, roborantibus, et electricitate (Nouveau Dictionnaire de medecine et de chirurgie. P. II. London. medical journ. Vol. V. 1784.) facile superantur.

Metallica sua facie conspicuum rarius adhibetur plumbum, nisi velis materiem instrumentorum quorundam chirurgicorum constituere, eodem lima corroso expleri nonnunquam ad aërem arcendum dentium cariosorum foveas, Veteres (AVICENNA canon. L. II. c. XII. et L. III. tract. 1. AMAT. LVSTITAN. curat. Cent. III. cur. 32. PARÉUS Oper. Libr. VII. c. 32. JONSTON Taumatographia nat. Cl. IV. p. 172. ETTMÜLLER Oper. T. III. L. VI. Sect. I. c. 4.) laminis plumbi impositis ad inhibendas pollutiones nocturnas, ad discutiendas scrophulas glandulasque tumidas fuisse vsos, ipsum L. HEISTERVM (l. c. p. 340.) istiusmodi lamina mercurio impraegnata scirrho mammae imposita periculum canceri auerti posse, sibi persuasisse, alios (V. ORTH l. c. p. 11.) ad contegenda et ab aëris contactu munienda vlcerum vulnerumque labia, ad comprimenda per laesiones aperta vasa, sanguinem vehentia, cruoremque ex illis promanantem sistendum, scobem plumbi teneriorem non extrinsecus modo inspersam (ORTH l. m. c.) in pertinacioribus cutis erosionibus adhibuisse, sed adeo temerario ausu ab empiricis intus in fluore albo, fluxibus sanguinis, malo venereo (MALOUIN l. c. Vol. II.) et (FERNELIVS l. c.) arthritide fuisse praescriptam. Globulos plumbi, praeunte HELMONTIO, nuperius fausto cum successu quatuordecim homini ileo laboranti

ranti deglutiendos imperavit NAUDEAU (Journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. Vol. LXIV. 1785. Jun.).

Tanto maior cumulus medicamentorum tum in fabricis, tum a pharmacopolis ipsis ex hoc plumbo paratorum in officinis medicamentariis prostat, quae refrigerando, acrimoniam mitigando, fibras constringendo, oscula vasorum secernentium et excernentium occludendo, repellendo, exsiccando, putredinem inhibendo, externo potissimum usu in inflammationibus (GOULARD traité sur les effets des préparations de plomb et principalement de l'extrait de saturne, employé sous différentes formes et pour différentes maladies chirurgicales. à Pezenas et Montpellier. 1760. 8. AIKIN *Beobachtungen über den äußerlichen-Gebrauch der Bleymittel, nebst einigen allgemeinen Anmerkungen über die örtlichen Arzneien, nach der zwoten Ausg. aus dem Engl. übersetzt.* Altenburg. 8. 1776.), etiam tonsillarum (BOUCHER recueil périodique d'observations de medecine, chirurgie, pharmacie etc. à Paris. T. VIII. 1758. Jun. p. 557. BELL system of surgery. Vol. V. 1787.), nisi criticis, aut nimium siccis, aut partes nimis sensiles afficientibus, aut in suppurationem procliuibus, aut cum laceratione partium coniunctis, aut a causa interna natis, in furunculis aliisque tumoribus neque criticis, neque metastaticis, aut ab alia causa interna natis, neque in suppurationem pronis, vlceribus, etiam phagadaenicis (TH. PARACELSVS chirurg. magic. T. II. l. 10.), variisque morbis cutaneis, topicis, remedia istiusmodi ferentibus, aliisque morbis externis,

in descriptione singulorum medicaminum enarrandis celebrantur. Diuiduntur autem 1) in calces; 2) in solutiones; 3) in salia; 4) in vnguenta; 5) in emplastra.

I. CALCES PLUMBI.

Cerussa, *Cerussa plumbi*, ex plumbo per aceti vapores corroso eiusque acido aëreo impraegnato nata, alba, creberrime (rarius tamen ea, quae lamellari facie apparet) creta adulterata, quae salis communis acidum aqua temperatum superinfusum subit, superstita, sed siue volumen, siue pondus spectes, multum diminuta genuina cerussa, cum nitro et carbonum puluere igni candenti exposita in veros plumbi globulos confluens, iam inclytæ Asclepiadarum scholæ Rhodiae (SCHVLZE histor. medic. p. 61.), GALENO (de simplicium medicamentor. facultat. L. IX.), DIOSCORIDI (l. c. l. 5. c. 53.) fatis superque cognita, eiusque tempore tum in Graecia et Rhodo, tum in Italia, nunc per omnem Europam parata, frequentius aliorum medicaminum materiem principem constituens, quam, qualis venit, a medicis vsitata.

Ne enim dicam, minus castas Russiæ puellas scelesto et infausto ausu eam deglutire, vt sibi sterilitatem concilient (PALLAS l. m. c.), feminis multis cosmetici loco inferuire. Medici vix intus adhibuere cerussam: Externum vero vsum iam DIOSCORIDES (l. c.) ad excrecentias leniter reprimendas, et vulnera ad cicatricem perducenda, inspersam pulueris forma in vlceribus leuibus, etiam saniem plorantibus, inflammationibus nulla humorum corruptela stipatis, ipsa

ipsa prurigine, serpigine et infantes toties torquente intertrigine alii (PAVL. AEGINETA l. c. L. V. c. 60. ETTMÜLLER Oper. T. II. L. I. Sect. 9. p. 384. et T. III. Sect. 1. c. 1. art. 1. p. 412. FR. HOFFMANN medicin. ration. systemat. T. III. p. 436.), in excoriatione ani alui fluxus acres vel equitationem infrequente LOESECKE (l. c. p. 380.), in cancro aperto I. H. IAENISCH (*Abhandlung von dem Krebs, und der besten Heilart desselben*. S. Petersburg. 1784. 8.) commendarunt; at multa etiam circa externum cerussae huius usum circumspeditione opus est, isque, quum partibus intertrigine laborantibus (MOEGLING apud ZELLER l. c. p. 18.), vlceri pone aures acrem saniem ploranti (MOEGLING l. m. c.), pedibus sudorem foetidum stillantibus (ARNEMANN *Entwurf einer praktischen Arzneimittellehre*. Göttingen. 8. P. II. 1792. p. 119.) inspersa, pessime nocuerit, in his malis (MOENCH *systematische Lehre von den Arzneimitteln*. p. 388.), perinde ac in erysipelate caute potius euitandus.

Sandyx, ex cerussa igne, donec sandarachae colorem nacta fuerit, vsta, DIOSCORIDIS, et GALENI (ll. cc.) tempore etiam medicis vstitata.

Magisterium plumbi, *Magisterium saturni*, calx plumbi alba ex aceto plumbi rarius per vini spiritum (ORTH l. c. p. 17. §. XIII.), quam per sal tartari siue aqua vulgari siue ex atmosphaera attracta soluto (ORTH l. m. c. MICHAELIS annot. in SCHRÖDERI pharmacol. c. XIII. JUNGKEN chem. experiment. curios. p. 383.), eo in casu acido aëreo gravida, ant per vitrioli acidum (ALBRECHT l. c. p. 31. §. XX.), nunc vitrioli acido imbuta, ab (A MYN-

SICHT et M. ETTMÜLLER Oper. P. II. p. 315.) in phthisi et febre hectica commendata, aut per salis communis spiritum (*Lac plumbi*, *Lac saturni*) praecipitata, a posteriori acido eodem impraegnata, aut (ANGE-
LVS SALA sept. planet. terrestr. recens. Oper. p. 213.
LE FEBURE *chymischer Handleiter* p. 644.) omni humore per distillationem sublato ab aceto superstes, non inter cosmetica modo relata, sed si ANGELO SALAE (l. m. c.) credas, in cancro, lupo, igne perfico mirifica, et intus a granis duobus ad quinque cum vino albo aut alio liquore forbta, dolores mitigans, humorum in ventriculo fluctuantium acrimoniam coercens, colicam, passionem iliacam, infarctus et scirrhus hepatis sanans; nostra tamen aetate fides his encomiis adhibita euiluit.

Praecipitatum Saturni, calx plumbi alba ex saturni extracto per aquam fontanam praecipitata, cum pauca aqua agitando permista a JANIN (l. c. p. 442. 443.) non solum tanquam medicina cosmetica, qua lauari bis per diem partes debent, sed etiam in hordeolis et lichenibus palpebrarum commendata.

Plumbum vstum, calx plumbi addita sulphuris circiter sexta parte, vstione parata, huius igitur acido imbuta, grisea, DIOSCORIDIS (l. c. c. 48.) aeuo celebris, qui etiam scorias plumbi feraces contusas et elotas (l. m. c.) medicamenti externi vices gerere posse refert.

Cineres plumbi, aliis quoque (Pharmacop. Wirtemberg. P. II. p. 131.) *Plumbum vstum*, ex
plumbo

plumbo meraco in calcem cineream exusto nati, emplastri, quod audit, saturnini materies.

Minium, plumbi calx laete rubra diuturno, at leniori, quo non liquefit, igne ex plumbo purissimo parata, fixo in igne habitu et facili in vitrum transitu haud aegre a cinnabari discernenda, rarius per se, vt aiunt, sed aut solutum, aut vnguentorum emplastrorumue forma indutum adhibetur.

Lithargyrium, mediae inter calcem et vitrum indolis, ponderosum, squamosum, coloris flauī nunc pallidioris (*Lithargyrium argenti*, *Spuma argenti*, *Argyritis*), nunc propius in rubrum vergentis (*Lithargyrium auri*, *Chrystitis*), in depuratione atque excoctione metallorum nobilium potissimum nascens, ideo vix vnquam a cupri, ex his metallis extracti, calce liberum, DIOSCORIDI (l. c. c. 52.) et GALENO (l. m. c.) notissimum, quamuis ab illo ad morbos oculorum sanandos, ad cicatrices et rugas cutem defoedantes aequandas, ab hoc (l. m. c.) in intertrigine, etiam ab aliis ad discutiendas inflammationes et exsiccanda vlcera (P. HERMANNI cynosur. mater. medic. Argentor. 4. 1726. P. III. p. 138.), ab ETTMÜLLERO (Colleg. consultator. p. 314.) cum aceto, farina fabarum et cumini seminibus in cataplasma subactum, ad tollendum scroti testiculique tumorem, extrinsecus applicatum, ab aliis adeo (I. ZWINGER principiorum chymicorum examen ad generalem Hippocratis, Galeni, ceterorumque Graecorum et Arabum consensum institutum. Basil. 1606. 8.) intus adhibitum fuerit; terrent tamen probos medicos non ab interno modo vsu, quae supra memorata sunt, sed

fed exemplum feminae, quae ingratum faciei ruborem dispulsura axillis quotidie bis aut ter eius pulverem insperferat (MOEGLING l. c.), et viri, qui, pruritum molestum mitigaturus, cataplasmati imposito lithargyrium adiecerat (BAKER apud PERCIVAL l. c. p. 18.), vtriusque ventris doloribus dirissimis multati insignem in ipso externo usu circumspeditionem commendat. Quare hodie apud Medicos vix usu venit, tanto frequentius parandis aliis medicinis inferuiens: Vix differt ab hoc lithargyrio

MOLYBDAENA veterum (DIOSCORIDES l. c. c. L.) scopo, vlcera ad cicatricem perducendi, olim vsitata.

Scoriae argenti (DIOSCORIDES l. m. c. c. LI.) ut plurimum plumbum continentes, veteribus eundem, quo lithargyrium, in finem adhibitae.

II. SOLVTIONES PLVMBI.

Acetum plumbi, *Acetum saturni*, dulce, a spiritu salis communis et ammoniaci, a cineribus clauellatis, sale tartari, communi, ammoniaco, a vitrioli acido et salibus illud continentibus, ab ipsa aqua fontana adfusa lactis instar turbidum; rarius ex plumbo metallica facie induto (ANGEL. SAL. l. m. c. ORTH l. c. p. 13.) aut eius minera (ORTH l. m. c.), quam eius calce, et aceto, cui aliquando pauxillum acidi nitri (ORTH l. m. c.) adiicitur, paratur: Hoc aceto externo vsui destinato, vna cum decocto theae et spiritu vini camphorato parca manu addito enematis forma ano iniecto alui profluuium feliciter superauit ADAIR (apud DUNCAN medical commentar. for 1783. 1784.). Sunt autem pro discrimine calcis
tria

tria huius aceti genera, quorum effectus ceterum parum inter se differunt.

Acetum cerussae, ab Oswaldo CROLLIO (Basil. chymic. p. 470.) iam commendatum ex aceto et cerussa, quae et ab aliis metallis purior est, et maiori copia acetum intrat, ut ei saturando magis par sit, modo terreis mangoniis libera feligatur cerussa.

Acetum minii, *Tinctura minii*, ex minio a cupri labe sane libero in pollen tenerrimum contrito et aceto parata iam ab O. CROLLIO (l. m. c.), nuperius ab V. CHRPH. SALCHOW (*Chirurgische Beobachtungen*. Altona. 8. Dritt. Aufl. 1784.) laudata, hic tamen non extrinsecus modo aeque ac alia saturnina aceta adhibuit, sed guttis quatuor quater per diem ingestis, liquore vegeto-minerali Goulardi simul extrinsecus adhibito, gonorrhoeam veneream cum testiculi tumore coniunctam, imo eius cortici peruiano et calcarillae nuptae auxilio febrem inflammatoriam vehementissimis lateris doloribus stipatam feliciter sanasse se narrat.

Acetum lithargyrii, reliquis acetorum saturninorum generibus vulgatus, etsi vix unquam sine omni cupri additamento, ex lithargyrio, quod tenuissime comminutum sub continua agitatione, donec penitus solutum sit, cum aceti boni dupla portione (GOULARD l. c. JANIN l. c. p. 441.) cocto natum, hac iam tenuiori et simpliciiori forma a multis in inflammationibus externis, et modo causa sublata fuerit, iis ipsis, quae ab internis causis oriuntur, ambustis, contusionibus, ulceribus malignis in sanationem vergentibus sanandis (ALBRECHT l. c. p. 36.),
partibus

partibus laeſis conſolidandis, vulnerum recentium fiſtendo ſanguine (I. B. ZAPATA ſecreti varii di medic., chirurgia, raccolta da GIUS. SCIENTIA. Rom. 1586. 8.) cum fructu adhibitum; ita CAPITO (*Gefchichte und Verſuche einer chirurgiſchen Privatgeſellſchaft in Kopenhagen*. Kopenhag. 1774. 8.) tumorem ceruicis cancroſum, aliud colli vlcus cancroſum, vt tamen internum ſimul conii uſum praeciperet, et aceto, quo vlcus eluebatur, decoctum eiſdem herbae adderet, et labii cancroſum vlcus ſolo hoc aceto ſanauit SCHOENHEYDER (*Collectan. ſocietat. medic. Havnienf. Havn. 8. Vol. I. 1774.*), qui quoque eiſ uſu progreſſum cancri mammam infeſtantis inhibituſ vidit: Multum etiam contuliſſe ad ſanationem mammae cancroſae ſanguinem menſtruum fundentis, fomenti more applicatuſ, testiſ eſt CHR. PETER (diſſ. ſiſtens hitoriſ rariorem mammae cancroſae ſanguinem menſtruum fundentis, methodo ſimpliciore ſanatae. Tubing. 1763. 4. p. 5.): Ita etiam partiſ poſt diuturnum decubituſ a gangraena incipiente rubentſ aceto lithargyrii aqua florum ſambuci temperato elui iubet FR. I. WOHLLEBEN (diſſ. de gangraena generatim, et in ſpecie de illa, quae a decubitu oritur. Vindob. 1777. 8.).

Extractum Saturni Janin (l. m. c.), ex aceto lithargyrii, tam diu, donec paſtae ſpiſſitudinem conſecutuſ fuerit, igni expoſito, tum, ſi duae aceti partiſ receptae fuerint (ſedecim partiſ) aqua fontana bulliente ſub continua agitatione ſoluto, poſt viginti quatuor horaſ deſuſo et lageniſ bene obturatiſ aſſeruando natuſ, ab Auctore in inflammatio-

nibuſ,

nibus, praesertim oculorum summopere commendatum, anonymo auctori libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts in äußerlichen Zufällen durch vielfältige Erfahrung bestätigt.* Halle. 1783. 8.) ipsi Goulardiano in aliis quoque malis praestare visum; sufficit eius guttas quatuor additis adhuc tribus spiritus vini camphorati cum aquae fontanae vncia miscere, eaque mistura antea parumper calefacta oculum subinde lauare, et humectata illa splenia imponere.

Extractum Saturni Goulardi, non est nisi acetum lithargyrii ad mellis vsque spissitudinem coctum, adfusa aqua distillata (a vulgari enim statim lactis opacitatem induit et plumbi soluti plurimam partem dimittit G. MURRAY de extracto saturni et aqua vegeto-minerali. Goett. 1778.) denuo solvendum, et in aceti lithargyrii conditionem reducendum, rarius spissiori illa forma adhibetur, nisi velis GOULARDUM ipsum hac ad emplastri spissitudinem accedente forma mammae tumentis, rubentis, induratae, vndique saniem stillanti fausto cum euentu imposuisse, sed aut aliorum plumbeorum principem constituit materiem, aut quoniam plumbi facultatem concentratam, ut ita dicam, continet in casibus, qui ea remedia requirunt, aliis additur (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.* VINCENT journal de medecine, chirurgie, pharmacie. T. LV. 1781. Febr.): Ita gargarismati, contra anginam adhibito, neque tamen nisi in vera inflammatoria, non perinde in catarrhali (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*) salutari RAULIN et BOUCHER (apud GOULARD l. c. p. 40.), alteri quod ad aphthas et linguae tumorem a febre acuta

acuta superstites sanandas imperavit SALCHOW (l. c.) extractum hoc adicere; ita hoc extracto cum ($\frac{1}{3}$) terebinthinae oleo, ($\frac{1}{2}$) axungia leporis, et ($\frac{1}{48}$) petroleo in vnguentum redactio strumam aliquoties dispulit auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*); ita Cl. ALTHOF (*pract. Bemerkungen etc.* l. p. 181.) misturae ex succo conii inspissato, extracto hyoscyami albi et extracto thebaico conflatae, quam alutae inunctam testibus a venereo virus inflammatis circumponi iubet, si quidem inflammatio non nimis violenta sit, extractum hoc addit: In prolapsu iridis cum fructu applicat BELL (system of surgery. Vol. IV. 1786.), in vlceribus scrophulosis, spongiosis, marcidis, qualia in hominibus debilibus, eneruatis crebro obseruantur, commendat (l. c. p. 77.) AIKIN, in vlceribus, quorum sanationi aut nimia partium relaxatio, aut nimia humorum congestio obstat, aequae ac in iis, quorum causa interna sublata est, praedicat expertus auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), qui coniunctum cum aliis tum externis pharmacis feliciter quoque cancro labiorum vulvae, coniunctum cum sapone veneto, herbis aromaticis et vino, fomentique specie applicatum tumori articulum brachii superioris occupanti, cum herbis aromaticis ac roborantibus simili forma applicatum urinae incontinentiae a sphincteris debilitate oriundae opposuit; in phimosi et paraphimosi, in penis vlceribus, si quidem cum frictione mercuriali coniungatur eius vsus, cum mica panis in emplastri formam redactum in bubonibus, ipsis iis, qui in supurationem proni sunt GOULARD (remarques et observations pratiques sur les maladies veneriennes, avec une

une seconde edition des maladies de l'uretre, et la composition des bougies spécifiques, pour guérir les embarras de ce conduit, et autres formules nouvelles et très utiles pour le traitement des maladies veneriennes. à Pezenas et Montpell. 8. T. II. 1760. p. 138 sq. 120 sq. 96 sq.), consentiente, quod posteriores attinet, (apud eundem l. m. c.) DE LA PEURONIE, in scirrhis, scrophulis in cancrum pronis, phlegmone aliisque tumoribus GOULARD (traité sur les effets des préparations de plomb etc.), faponi iunctum in anchylosi recente, et humorum tendinum vaginas oblinientium nimia spissitudine GOULARD (l. m. c. p. 136 sq.), cum ($\frac{2}{3}$) oleo oliuarum subactum in ambustionibus TERRAS (Journal de medecine, chirurgie, pharmacie. T. LXXXIV. 1790. Aug.); in erysipellate merito damnat, in fistulis ac gonorrhoea secundaria tanquam inutilem repudiat eius usum auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bley-extracts etc.*).

Aqua vegeto-mineralis Goulardi, Liquor vegeto-mineralis Goulardi non est, nisi extractum saturni, plurima aqua, et, additamento in multis certe casibus satis incongruo, ut plurimum vini spiritu (dupla ratione extracti portione) solutum, etsi cognito iam dudum aceto lithargyrii satis similis, et a multis Germaniae chirurgis, e. gr. Ill. THEDEN (*neue Bemerkungen und Erfahrungen etc.*) ante GOULARDUM eodem cum successu adhibitus, tanquam nova medicina (ll. cc.) a GOULARDO, eaque, quod magis adhuc reprobet, omnes fere externos morbos superans, nulla caussarum, ex quibus multi oriuntur,

tur, internarum ratione habita, deprædicatus, fomenti, balnei, iniectionis specie adhibitus, cum mica panis coctus, aut aliis cataplasmatibus additus, linteo carpto instillatus, in inflammationibus (THE-
DEN l. m. c.), etiam pertinacioribus (GOULARD l. m. c. p. 14.), et in gangraenam (IDEM l. m. c. p. 40.) vel suppurationem vergentibus (GOULARD l. m. c. p. 95.), in quibus duobus posterioribus casibus quam sinistre ut plurimum adhibeatur, argumentis atque experientia nixus egregie ostendit (l. c. p. 69. 71 sq.) AIKIN, quemadmodum etiam in inflammationibus profundioribus parum præstare testatur I. CHPH. IAEGER (*Fünfzig chirurgisch-practische Cautelen für angehende Wundärzte*. Francfurt. 1788. 8.), in aliis quoque interdum spem medici fallere ALBRECHT (l. c. p. 39.), tum in erysipellate (GOULARD l. m. c.), e. gr. faciei (SALCHOW l. c.), si quidem ab externa violentia proficiscatur (AIKIN l. c. p. 57.), neque per criticum naturæ molimen in cutem depositum sit, aut ab alia causâ interna natum, ideo penitus reiectus ab auctore libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), nam hoc præcipue in casu gangraenam facillime excitat, tum in phlegmone (GOULARD l. m. c.), leuiori certe, sanos cetera homines affligente, neque ultra cutem et pinguedinem extensa (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), discutiendis, et, dolorum respectu habito, leniendis, in erysipellate vræthrae (GOULARD l. m. c. p. 47.), in tumoribus atque inflammationibus testiculorum (AIKIN l. c. p. 54.), siue a contusione et violentia externa (GOULARD l. m. c. SALCHOW l. c.), siue a labe venerea (CRIBB on the use of injections in the gonorrhoea.

rhoea. London. 1773. 8. ALTHOF l. c. p. 181. SALCHOW l. c.), siue a gonorrhoea suppressa (AIKIN l. m. c.) proueniant, aliis frigido (AIKIN l. m. c.) liquore vtentibus, aliis (Cl. ALTHOF l. m. c.) tepidum praeferentibus, qui quoque in inflammatione nimis violenta magis nocere, quam prodesse sibi persuasit, in inflammationibus mammarum (BELL system of surgery. Vol. V.), parotidis, faucium (GOULARD l. m. c. p. 30. BELL l. m. c.), praemissa venaesectione, nec neglectis cantharidibus, cum melle rosarum, camphora et aqua reginae Hungariae combinatus (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), oculorum (GOULARD et apud eum GAUTIER et COULAS l. m. c. p. 52. MELLIN l. c. p. 341. I. PRINGLE l. c. p. 160. GUERIN *Versuch über die Augenkrankheiten*. Leipzig. 1773. POUPART journal de medecine, chirurgie, pharmac. T. XXXIX. DUSSAUSOY ibid. T. LXVIII. 1786. Sept.), iis praesertim, quae ab oculorum debilitate, siue a nimis intenso eorum usu, siue ab alia causa proficiscatur, aut externis causis in sanis cetera corporibus, non perinde in iis, quae ab interna acrimonia aut humoribus impuris nascuntur (*Richtiger Gebr. des Bleyextracts etc.*), in inflammatione pedis, ab auulso vngue nata (LOEFFLER ap. RICHTER *chir. Bibliothek*. Vol. VII. p. 790. 791.), in ambustionibus (GOULARD l. m. c. p. 70.), cum olei oliuarum aequali pondere subactus (TERRAS l. c.), in leuioribus potissimum tanto efficacior, quando partes combustae epidermide nondum laesa tamdiu igni admouentur, donec calor et ardor cesset, non perinde in iis, quae profundius penetrant, et si non carnes et ossa, tamen cutem et adipem violant, neque in ambustionibus

oculorum, ventriculi atque intestini recti (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), melius in ambustionibus a pulvere pyrio contractis (GOULARD l. m. c. p. 93.), in vulneribus sclopeto (IDEM l. m. c. p. 10. 71.), certe leuioribus, sano cetera corpori inflictis, neque ossa, neque articulos, neque viscera laedentibus (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), in contusionibus (GOULARD l. m. c. p. 10. 71. 90. MELLIN l. c. p. 341.), etiam violentioribus (SALCHOW l. c.), nisi cum nimio tumore et nimia sanguinis extra vasa stagnantis copia coniunctis (I. CHPH. JAEGER l. m. c.), sanos cetera homines afficientibus, et natiuum modo partium elaterem minuentibus aut delentibus (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), et (GOULARD l. m. c. p. 9. et *Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*) sugillationibus, symptomatibus puncturas apum (GOULARD l. m. c. p. 80.) et tendinum (GOULARD l. m. c. p. 30. 48.) insequentibus, si quidem (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*) paulo maiore spiritus vini camphorati aut aquae vulnerariae copia temperetur, neque humorum acrium decubitus metendus sit, in phimosi et paraphimosi (GOULARD *re-marques et observations etc.* p. 138.), si a tumore oedematoso aut inflammatione nascatur (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), in gonorrhoea (SALCHOW l. c.), contradicente merito auctore libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), in panaritio (GOULARD *sur les effets des préparations de plomb etc.* p. 30. MELLIN l. c. p. 341.): Dolores ab haemorrhoidibus caecis progenitos multum lenire GOULARDUS (l. m. c. c. 10. p. 220.), vix tamen, nisi recentissimos nodos eosque nunquam solum soluere
auctor

auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*); intestini recti prolapsi perinde ac herniae incarceratae repositionem multum adiuuare asserit GOULARD (l. m. c. c. 9. p. 217.), assentiente, ratione herniarum, AIKIN (l. c. p. 109.) et, absentibus tum inflammatione, tum violentioribus spasms, auctore libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*).

In vlceribus porro varii generis, malignis, inveteratis, sinuosis mirificam huius liquoris vim extollit GOULARDUS (l. m. c. c. 3. p. 95 sqq.), assentientibus, si internarum caussarum ratio simul habeatur, aliis quoque medicis; callos tamen vlcerum eius vsu evanescere, cum AIKINO (l. c. p. 76.) vix speres, in spongiosis et scrophulosis (AIKIN l. m. c. p. 77. 88.) tanto maiorem efficaciam expectans, qualem quoque alia adstringentia, antiseptica, topica spondent (IDEM l. c. p. 77. 86.), et memento, nimis diu et largiter denudatis cuticula et vasorum oscula hiantia offerentibus vlceribus applicata resorberi tandem, et in interiora corporis deductum mala superius enarrata progignere posse; vtilem etiam apprehendit in vlceribus MELLIN (l. c. p. 341.), efficacissimum experti sunt SALCHOW (l. c.) et SABATIER (apud HVNCZOWSKY *medizinisch-chirurgische Beobachtungen auf seinen Reisen durch England und Frankreich, besonders über die Spitäler*. Wien. 1783. 8.), aliique Gallorum medici (v. EVNDEM l. m. c.), in venereis partium genitalium non callosis (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), in ipsa ozaena et vlceribus sinuosis SALCHOW (l. c.); in fistula lacrymali iniectum egregiam opem tulisse bis vidit I. PH. HAGEN (*Wahr-*

nehmungen zum Behuf der Wundarzneykunst in Deutschland. Mietau. 1772. 8.), ipsam cancrum vsu huius liquoris feliciter superari gloriatur GOULARDUS (l. m. c. c. 4. p. 125.), leniri eius vsu dolores, modo vini spiritus exulet, saniei profluentis foetorem atque acrimoniam testatur AIKIN (l. c. p. 83.); mitigari dolores etiam expertus est auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc*); prodesse in excoriatione partium, longum decubitus sequente et gangraenae metum incutiente, SALCHOW (l. c.), vulnera eius vsu consolidari SALCHOW (l. c.), leuiora certe MELLIN (l. m. c.), sanguinem sisti (SALCHOW l. c.), vt tamen alios medicos spes postremi huius effectus crebro fefellerit (ALBRECHT l. m. c.).

Tumores quoque omnis inflammationis expertes, ipsarum glandularum, ab eius vsu euanescere perhibet GOULARDUS (l. m. c.); idem expertum se esse in tumoribus parotidis et glandularum mammarium, loquitur MELLIN (l. c. p. 341. 342.), crebro omni fere caruisse effectum asseuerat AIKIN (l. c. p. 70.), qui heic etiam rationem causae, in constitutione corporis generali saepe delitescens, habendam esse, rectissime monet, scirrhus recentes, benignos, hominum cetera sanorum, huic liquori cum mica panis in cataplasma redacto interdum cedere, refert auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc*), tumorem genu hydropicum, interna medicatione non neglecta, externo huius liquoris cum balsamo vitae externo coniuncti vsu dispulit C. L. SCHMALZ (*Seltne chirurg. und medicin. Vorfälle*. Leipz. 1784. 8.), ipsum articuli fungum recentem, a sola violentia externa
natum

natum auctor libri (*Richtiger Gebrauch des Bleyextrahts etc.*), hydrosarcocelen aliosque frigidos testicularum tumores eius vsu feliciter ablatos testatur GOULARDUS (remarques et observations. p. 58-80.); tumorem mollem, post luxationem ossium aliquando superuenientem, auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextrahts etc.*); tumoribus in ossium fracturis obuiis splenia imponit, eodem liquore madida WILMER (cases and remarks in surgery, to which is subjoined an appendix containing the method of curing the bronchocele in Coventry. London. 1779. 8.); hordeolum palpebrae eodem remedio dissipauit SALCHOW (l. c.); furunculum auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextrahts etc.*), irritato tamen frequentius atque infausito conatu, quam exoptato euentu; pedem hominis fulmine icti omni sensatione carentem, vehementer tumidum, et a sanguine extravasa stagnante rubentem, praegressa bis venaesectione, et imperatis intus medicamentis antiphlogisticis, fomento ex extracti saturni vnciis duabus et aquae libris duabus confecto, breui temporis spatio sanauit ALIX (obseruat. chirurgic. Altenb. 8. Fasc. I. 1774.). Tumores scrophulosos recentes, adhibitis simul intus laxantibus et resoluentibus perinde ac aquosos, ex debilitate partium singularium prouenientes, hoc liquore saepe dispulso vidit auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextrahts etc.*).

Principem liquoris huius virtutem ponit GOULARDUS (l. m. c. c. 1. 7. 8. p. 10. 173. 187.) in medela, quam cutis affectibus affert; neque vana omnino est ista laus, modo originis, ex quo promanant istae

efflorescentiae (*Richtiger Gebrauch des Bleyextraßts etc.*) ratio habeatur; eandem efficaciam in morbis cutaneis topicis experti sunt AIKIN (l. c. p. 101.) et MELLIN (l. c. p. 341.); in cutis pustulis faciem defoedantibus GOULARDUS (l. m. c. c. 7. p. 173.), in cuprea faciei rubedine perinde ac in tinea SALCHOW (l. c.), in lichenibus THEDEN (*Unterricht für die Unterwundärzte bey Armeen, besonders bey dem königlich-preussischen Artilleriecorps. Berlin. 8. Th. I. 1774.*), in efflorescentia illa cutis, quam nonnulli nulla febre stipatam verno tempore experiuntur (*Richtiger Gebrauch des Bleyextraßts etc.*), in scabie praesertim THEDEN (*neue Bemerkungen und Erfahrungen zur Bereicherung der Wundarzneykunst und Medicin. Berlin und Stettin. 1771. 8. sect. 14. p. 94.*), GOULARDUS (l. m. c. c. 8. p. 187.), MELLIN (l. c. p. 341.) et SALCHOW (l. c.); pruritus post diuturnum exanthema infantem excrucians superstitem sedimento ex hoc liquore sponte delapso sustulit MVR SINNA (*medicinisch-chirurgische Beobachtungen, nebst einigen Anmerkungen darüber. Berlin. 8. Zweyte Samml. 1783.*).

Mitto facultatem, quam, denegatam ab auctore libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextraßts etc.*), GOULARDUS suo liquori tribuit, articulis rigidis mobilitatem restituendi, et luxationes superandi (l. m. c. p. 136.), cum, quod AIKIN iam dudum solide demonstravit (l. c. p. 87.), nequaquam firmo nitatur fundamento istud encomium; neque, nisi causa doloris eius indolis sit, ut plumbeis istiusmodi medicinis tolli possit, multum confido in virtute eius dolores sopiendi, quam SALCHOW (l. c.) in dentium doloribus,

ribus, liquore hoc os crebro eluendo, eumque penicilli osse dentibus cariosis illinendo, auctor libelli (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*) in ipsis doloribus arthriticis expertos se esse commemorant.

Et quamvis inficias ire nolim, liquorem hunc, qualis ab Ill. THEDEN (*Unterr. für Unterwundärzte etc.*) ad roboranda membra debilitata praecipitur, eo pollere effectū, mallet tamen hunc ferri scobi tribuere, quae liquori addita, praecipitato plumbo, acidum subit.

At non in externo tantummodo huius liquoris usu substitit GOULARDUS; in vrinae ardore, profluvio feminis non voluntario, gonorrhoea a laxitate oriunda, ipsa dysenteria internum commendare usum non dubitans; dilui autem eum in finem extracti guttas duodecim ad quindecim mensura aquae iubet.

Lac plumbi, aliis *Lac virginis*, acetum plumbi, post affusum sal commune vel alumen aqua solutum, plumbum calcis albae forma dimittens, et inde lactis instar turbidum, a multis inter cosmetica relatum, reliquis saturninis simile, a LOESECKE (l. c. p. 382.) contra ambusta, a PLENCKIO (*System. tumor. p. 67.*) contra panaritium commendatum.

Psoricum Galeni (l. c. l. IX.) ex lithargyrio et duplo chalcitis portione, utroque aceto soluto, et post commistionem leni calore digesto paratum, pro-
viti nomen iam indicat, in cutis affectibus GALENI tempore usitatum.

Oleum saturni ex saccharo saturni aliquoties denuo per acetum soluto, et in crystallorum formam

redacto, tandem ad aërem deliquescente natum, olei spissioris speciem prae se ferens ab O. CROLLIO (Basilica chymica. p. 472.) ad guttas aliquot cum vino albo sorbitum in colica commendatum.

Tinctura Saturni, Tinctura antiphthifica, aliis a I. MICHAELIS (diff. de phthisi. Lips. 1658. 4. M. ETTMÜLLER colleg. pract. p. 403. ORTH l. c. §. XV. p. 18.), aliis a G. W. WEDELIO (pharmac. acroamatic. Ien. 1686. 4. p. 516.), plurimis a GRAMMANNO denominata, virtutem adstringentem ac roborantem, quam a guttis decem ad triginta vsque guttas exhibita, in profusioribus iusto et vires aegri exhaurientibus sudoribus sistendis (G. W. WEDEL amoenitat. mater. medic. Ien. 1684. 4. p. 349.), in febre hectica (M. ETTMÜLLER l. m. c. p. 316. et colleg. consultator. p. 242.), phthificos potissimum sensim perimente (V. RIEDLIN lin. medic. ann. 2. p. 330. M. ETTMÜLLER colleg. pract. p. 403. R. A. VOGEL praelect. de cognosc. et curand. morb. §. 646. HOFFMEISTER apud ALBRECHT l. c. p. 41. WHITE apud DUNCAN medic. comment. Vol. III. fasc. 1. aus dem Engl. überf. Altenb. 1776. p. 79. S. VOGEL *Versuch einiger Beobachtungen*. Goett. 1777. p. 12.), infringenda potius et demulcenda, et ne hos quidem effectus semper sortiri testis est (l. m. c.) WHITE, quam sananda exseruit, et (P. HERMANN l. c. p. 142) in vlceribus renum et pulmonum, in sanguinis expulmonibus et vtero (REYNOLDS medical transactions Vol. III. 1785.) aliisque partibus (ORTH l. c. §. XV. p. 19.) largiori iusto profluio, in pollutionibus nocturnis et gonorrhoea exseruisse fertur, potius
ferro

Unable to display this page

Unable to display this page

rosarum, libris duabus aquae reginae Hungariae solvantur, et cum dimidia camphorae cum saccharo tritae drachma, et tribus mellis rosarum vnciiis solvantur (*Richtiger Gebrauch des Bleyextracts etc.*), adeo in gangraenam procliui, RAULIN (*traité des maladies occasionnées par les promptes et frequentes variations de l'air. 1752. 12*) et BOUCHER (*recueil d'observations de médecine, chirurgie, pharmacie etc. T. VIII. 1785. Jun. p. 557.*), penicilli ope tonsillis illitum; in aphthis ipsis vlcusculis applicari iussit tanquam praestantissimum medicamentum O. CROLLIVS (*l. c. p. 471.*); aqua distillata, vel calcis, vel vulneraria solutum gonorrhoea et fluore albo laborantium vrethrae et vaginae iniiciendum suadent post LOESECKE (*l. c. p. 382.*), W. CRIBB (*Considerations on the use of injections in the gonorrhoea. Lond. 1773. 8.*), qui granum, vncia aquae solutum, ter per diem iniici, et, nisi decem dierum spatio huic cedat, tantundem vitrioli albi, et mediam partem camphorae cum spiritu vini rectificato tritae addi iubet, J. HUNTER (*on the venereal disease. Lond. 1786. 4.*), qui quatuordecim grana octo aquae vnciiis solui imperat, GIRTANNER *Abhandl. über die venerische Krankheiten. Götting. 1788. 8. p. 283.*) et S. HAHNEMANN (*Unterricht für Wundärzte über die venerischen Krankheiten, nebst einem neuen Quecksilberpräparate. Leipz. 1789. 8.*), qui tria, quinque (in feminis), decem ad quindecim eius grana aquae vncia soluta, et cum spiritus nitri dulcis guttis triginta, quae tria ad octo opii grana dissoluta in se continent, tepida octies vel decies per diem iniici praecipit: Cum albumine oui aut mucilaginibus subactum, magno cum fructu adhibuit

adhibuit in ophthalmia M. ETTMÜLLER (Colleg. practic. p. 594.).

Efficax porro se praeſtitit. aliorum quoque teſtimonio, in tumoribus, praefertim teſticulorum, etiam venereis, diſſipandis (BELL ſyſtem of ſurgery. Vol. V. 1787. GIRTANNER l. m. c. p. 118.), in vulneribus ſanandis (I. AGRICOLA commentar. in I. POPPIVM P. I. tr. de ſaturno. p. 224.) cum albumine ouorum ſubactum, et doloribus, quibus crebro ſtipantur, mitigandis (BELL l. m. c.), opio temperatum, in vlceribus, etiam ſcorbuticis (MUYS prax. chirurg. rational. Dec. I. obſ. 6. p. 36.), ipſis cancroſis, ſiue cum fuligine permixtum, et cum ſucco ſonchi et plantaginis ſubactum, ſiue terebinthinae oleo ſolutum, et camphora oleoque fuliginis temperatum fuerit (M. ETTMÜLLER chirurg. medic. p. 64.), ſanandis, in verrucis mollibus et ſuppurantibus tollendis, aqua plurima ſolutum (BELL l. m. c.): In puſtulis in facie erumpentibus delendis SHAW (l. c. I. p. 342.), in ſanguine ex tumoribus cultro apertis (IDEM l. c. II. p. 588.), ex vlceribus acrem ſaniem plorantibus (IDEM l. c. II. p. 450.), ex naribus (IDEM l. c. I. p. 360. 361.), etiam febricitantium (IDEM l. c. I. p. 129.) ruente ſiſtendo, in hyſtericis accēſſibus, aceto ſolutum, et linteis exceptum aegrotarum ventri impoſitum (IDEM l. c. I. p. 423.): Ad libidinem veneream reprimendam cum oleo ſubactum pubis regioni invngendum ſuadet O. CROLLIVS (l. c. p. 473.): Ad fluxum alui compeſcendum enematibus adiici iubet GOULARDUS (remarques et obſervat. etc. p. 183 ſq.).

Sed internus quoque uſus ſacchari huius doſi oppoſitus multis morbis internis fuit, antefignanis

THEOPHR.

THEOPHR. PARACELSO (v. TH. ERASTI disput. de medicina Paracelsi. 4. Basil. 1573. §. IV. p. 218.), TACHENIO (Hippocrates chymicus. p. 150.), et O. CROLLIO (l. c. p. 472. 473.), applaudentibus N. SEERV (triumphus lithargyrii s. diff. medico-chymica, qua vindicatur saccharum saturni et mercurius lithargyrii ab animaduersionibus D. C. IAEGERSCHMIDII. Hafn. 1700. 4.), C. FR. HVNDERTMARK (exercitatio de sacchari saturni vsu interno salutari, in qua simul varia chemiae capita illustrantur. Lips. 1741.), P. HERMANN (l. c. p. 141. 142.) et WERCHAV (diff. I. et II. de plumbo eiusque in corpus humanum vi medicamentosa varia. Lips. 1776. 1777.), damnantibus aliis e. gr. R. I. CAMERARIO (l. c. §. IX. p. 14. 15. EL. CAMERARIO de venenorum indole ac diuinatione disquis. extempor. Tubing. 1725. 4. p. 21. LILLE diff. de plumbi virtutibus medicis. Edinb. 1775. 8. D. W. NEBEL diff. de plumbo. Heidelb. 1787. 4.), aliis e. gr. BAKER (l. c. Vol. I. p. 234.), A. FOTHERGILL (l. c. p. 375.) ad casus desperatos restringentibus, aut parcissimam granorum aliquot, trium vel quatuor (O. CROLLIUS l. m. c. A. FOTHERGILL l. m. c.), ut plurimum superando malo parem (HAHNEMANN apud MONRO l. c. p. 220.) praecipientibus, aut opii (A. FOTHERGILL l. m. c.), aut spiritus nitri, cuius octo partibus soluunt, et aliquot solutionis guttas haustui decoctae cum hordeo aquae adiiciunt (A. GESNER et OOSTERDYCK SCHACHT Verhandelingen uitgegeewen door het zeelandsehe Genootschap der Wetenschappen te Vlissingen. P. III. Middelburg. 1773. et DE BEUNIE ibid. P. VI.) conubium imperantibus, aliis eam circumspectionem, serio

ferio iniungentibus (MONRO l. m. c. p. 219.), vt non modo, morbo, quem debellare debebat, victo, statim ab vfu huius salis abftineatur, fed, nondum quamuis victo, vt primum primi colicae faturninae prodromi comparent, illud remedium feponatur, et quicquid eius in intestinis adhuc haeret, tum cremore tartari aliisque falibus laxantibus oleo permiftis expellatur, tum, quos excitauit, aut excitare adhuc poffet, prauus effectus, largis iufculorum carniū et emulſionum hauſtibus, epithematibus, fomentisque humidis abdomini adplicatis, balneis calidis, et modo alius prius ſatis euacuata fuerit, opii ope tollantur vel praeuertantur.

Ita v. g. in profluuiis ſanguinis cum fructu exhibetur (SHAW l. c. l. p. 362., qui tamen iuſto largiorem doſin praecipit, MONRO l. c. l. p. 218. BAKER l. c. Vol. l. p. 237.); ita grano vno, ſenſim grano vno cum dimidio cum conſeruae roſarum granis quatuor et tincturae thebaicae granis tribus ſenſim quinque in pilulas compactis, et ſingulis ſex horis repetitis, haemoptyſin, haemorrhagiam vteri et narium feliciffime ſuperauit REYNOLDS (l. m.); in aliis quoque fluxibus eius vim experti ſunt multi (BAKER l. m. c.); ita in gonorrhoea commendarunt MICHAELIS (prax. clinic. P. l. c. 4. p. 266), LANGE (oper. T. l. p. 663.), ASTRUC (de morb. venereis. L. III. c. 2. §. 6), GOU-LARD (remarques et obſervations etc. p. 58.), SHAW (l. c. l. p. 291. 315. 316.); ſcrupulum eius dimidium cum camphorae grano vno et dimidio, eſſentiae lignorum drachmis duabus, ſpiritus nitri dulcis drachma vna, et ſpiritus terebinthinae ſcrupulo vno ſolutum, efficacem

efficacem deprehendit ORTH (l. c. §. XVI. p. 19.); oleo terebinthinae solutum (Colleg. pract. p. 469. consultator. p. 315.), aut addita camphora cum extracto tormentillae in pilulas redactum (Colleg. pract. p. 469. et 912.), aut cum ossibus sepiae in pulverem contusum (ibid. p. 469.) exhibuit M. ETTMÜLLER; in ardore urinae pulverem eius nucem moschata, lapidibus cancerorum et mandibulis lucii piscis temperatum praescripsit (l. c.) P. HERMANN; in dysenteria (l. m. c.) GOULARD: Commendarunt porro multi in ulceribus internis; ita addito camphorae grano scrupulum eius dimidium cum mercurii dulcis scrupulo vno, balsami copaibae drachma media et extracti ligni guaiaci drachma integra, succo liquiritiae et aqua nymphaeae in pilulas redactum (l. m. c.) ORTH; in ipsa phthisi M. ETTMÜLLER (Colleg. consultator. p. 262. pract. p. 401.) cum balsamo sulphuris coniunctum, et febre lenta hectica (Colleg. pract. p. 315. 316.) oleo terebinthinae solutum (Colleg. consult. p. 242.), in sudoribus nocturnis et tussi (Colleg. pract. p. 408.) hanc toties comitantibus; ita in tussi sicca et convulsiva TACHENIUS (l. c.) et HOFFMEISTER (l. c. §. XVII. p. 27.) egregio cum euentu adhibuisse se asserunt: Ita febribus intermittentibus cum laudano opiato et coralliis rubris M. ETTMÜLLER (Colleg. pract. p. 278.), quar-tanis potissimam, etiam pertinacissimis nitro, sali ammoniaco vel lapidibus cancerorum iunctum (Colleg. consultat. p. 381. 398. 410.), aliis O. CROLLIUS (l. c. p. 473.) temperatum, spiritu vitrioli humectatum JÜNGKEN (chym. experim. curios. p. 381 sq.); ita alii aliis febribus et inflammationibus internis (O.

CROLLIUS l. m. c. p. 472. JÜNGKEN l. m. c. CHARAS pharmacop. reg. p. 335.), ita camphorae media portione temperatum maniae ORTH (l. m. c.), ad duo et octo vsque grana exhibitum LIEUTAUD (Précis de la medec. pratiq. à Paris. 1759. 8. p. 217.) opposuerunt; in furore potissimum vterino, nimia vtique drachmae dimidiaei dosi SHAW (l. c. II. p. 430); ita in melancholia M. ETTMÜLLER (Colleg. practic. p. 875.), in malo hypochondriaco TACHENIVS (l. c.), malo hysterico SAXTORPH, qui quartam grani partem ter, sensim sexies per diem propinauit (Act. societ. medic. Havniens. Vol. III. n. 9.) cum fructu se adhibuisse asseuerant: Laudat quoque eius vsum internum in morbis lienis CROLLIUS (l. c. p. 473.), in omni hydropis genere PARACELSVS (ap. TH. ERASTVM l. c.) et BEGUIN (l. c.), si cum argento viuo coniungatur, in morbis ab ascaridibus excitatis LE FEVRE (journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. T. XXXIX. 1753. Mai.), in obstipatione alui et epilepsia infantum I. AGRICOLA (l. c. p. 223.), in lepra, peste, colica BEGUIN (l. c.) sanandis, in libidine moderanda O. CROLLIUS (l. c. p. 473.) et BEGUIN (l. m. c.); caue tamen, ne hanc exstincturus omnem generandi facultatem deleas.

Spiritus saturni non est nisi acetum fortissimum, ex saccharo saturni vasis clausis commisso per ignis violentiam extortum, primo tenuius, post continuato igne spissius, vt oleum fere referat (*Oleum saturni* multis, CROLLIO trium guttarum dosi in colica cum vino commendatum) principio flauescens, serius obscurius tinctum transtillans, facile flammam capiens,

capiens, omnino, quicquid ab alio aceto fortiori expectare iure poteris, similiter praestans, ideo in febribus ardentibus, variolis, ipsa peste (ORTH l. c. §. XII. p. 16. 17.), inflammationibus, ipso gonorrhoeae stadio inflammatorio sua vtilitate non carens, sed neque in his morbis, neque in lepra, scabie, lue venerea, melancholia, quibus a Veteribus oppositus fuisse fertur (CROLLIUS l. c. p. 473. POTERIUS pharmacop. spagyr. c. XIX.) specificae efficaciae.

Nitrum saturninum, ex nitri partibus tribus et sacchari saturni partibus duabus simul aqua calida solutis, et aqua plurima vaporum specie expulsa, in crystallorum formam redactis natum, valide adhuc adstringens, et tum extrinsecus, tum ad grana tria et quatuor intus, emulsione quadam solutum ad sanguinis profluvia sistenda (Act. Ac. Caes. Nat. Curios. Vol. I. Obs. 16.), etiam in asthma (SCHROEDER l. c. p. 474.) adhibitum.

IV. VNGVENTA SATVRNINA.

Quorum numerus, si priora nostro aevo dispensatoria peruoluas, satis ingens est, quamuis non omnia a plumbo vel plumbeis, quae recipiunt, nomen suum sortita fuerint; pollent tamen omnia viribus, quas plumbum externo usu exserit, omnino pinguedine, quae plurimorum est basis, camphora aliisque potentioribus, quae alia atque alia vnguenta saturnina praeter plumbum continent, magis minusue temperatis: Multum iam acre leniendo, aërem a partibus contactis arcendo, siue nuda applicentur,

sive linteo carpto, alutae, corio, telae linteae aut sericeae allita, praestant plurima.

Vnguentum album (Pharmac. ration. Cassell. p. 350. Pharmacop. Edinburg. Edit. in German. alt. p. 124.), *Vnguentum album simplex* (Pharmacop. Wirtemberg. P. II. p. 221.), *Vnguentum e cerussa* (Pharmac. suecic. Lips. et Alton. 1776. 8. p. 119. Pharmacop. Edinb. l. m. c.), olim amplior (JÜNGKEN corp. pharmaceutic. p. 656. b. New dispensatory. p. 634.) nunc simplicissima formula ex cerussa et dupla portione axungiae porci, optimum largitur medicamen externum desiccans, refrigerans, repellens, in ambustis aliisque morbis externis egregium, quibus saturnina conducunt.

Vnguentum album camphoratum (New dispensatory. p. 634. Pharmac. suec. l. m. c.) melius utique conficitur camphorae, cum olei guttis quibusdam tritae, drachmam unam et dimidiam (New dispensatory l. m. c.) ad sex usque (Pharmac. suec. l. m. c.) cum libra una et dimidia vnguenti albi, optime usus demum tempore, subigendo, quam plura adhuc (JÜNGKEN l. m. c.) alia addendo: In inflammationibus externis, praesertim haemorrhoidibus caecis inflammatis, egregie leniens.

Vnguentum ad ambusta (JÜNGKEN l. c. p. 635. b) cerussam pariter ac camphoram recipit una cum pulvere olibani, oleo rosarum et albumine ouorum in mortario plumbeo in vnguentum redactam. Usus ex nomine patet non incongruo.

Vnguentum ad ambusta (JURINE journal de medecine, chirurgie, pharmacie etc. T. LXXXIV.

1790. Aug.) ex vncia cerae, vncia olei oliuarum, quo lithargyrii drachma prius soluta fuit, et opii scrupulo conflatur; in vlceribus laxis aut spongiosis augeri lithargyrii pondus, dolore minus vrgente omitti opium potest.

Vnguentum apostolorum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 221. 222.) praeter terebinthinam, ceram, multasque resinas et gummi-resinas aeruginem et lithargyrium recipit, cui certe multum earum virium, quas in vlceribus sanandis exercuisse tradunt, debet ampla et AVICENNAE adscripta compositio.

Vnguentum e calaminari lapide (Pharmac. suec. p. 119.) praeter lapidem calaminarem lithargyrium quoque continet, cui certe partem virtutis in oculorum morbis efficacis acceptam refert.

Vnguentum ad cancrum exulceratum Barbettae (PH. FRAVENDORFFER tabula smaragdina medico-pharmaceutica. Norimb. 1699. 12. p. 323. 324.), praeter alia adstringentia et ficcantia plumbum vltum recipit.

Vnguentum ad cicatrices delendas Foresti (PH. FRAVENDORFFER l. c. p. 324. 325.) lithargyrium continet, quod omnino ad vim in nomine promissam facit.

Vnguentum desiccantium rubrum (New dispensatory. p. 637.), praeter lapidem calaminarem lithargyrium et pauxillum camphorae recipit; reliquis saturninis potentius exsiccare perhibetur.

Vnguentum diapompholygos (New dispensat. p. 638. Pharmacop. Wirtemb. p. 228.) praeter pompholy-

pholyga, a qua nomen traxit, plumbum vstum et maiorem adhuc cerussae portionem recipit, in vlceribus et lippis oculis quondam vlitatum.

Vnguentum in erysipelate Foresti (DE SPINA manuale siue lexicon pharmaceutico - chymicum. Francof ad Moen. 1700. 8. p. 1033.) lithargyrium et cerussam continet; vix sine periculo in morbo, cui dicatum est, adhibendum.

Vnguentum fuscum Würzii (DE SPINA l. c. p. 1033.) praeter tutiam plumbum vstum, cerussam et lithargyrium recipit, viribus ideo aliis vnguentis saturninis simile.

Vnguentum griseum (JÜNGKEN l. c. p. 692. b.) praeter tutiam et lapidem calaminarem memoratas modo tres plumbi calces recipit, viribus idcirco ad reliqua vnguenta saturnina accedens.

Vnguentum haemorrhoidale Noricum (JÜNGKEN l. c. p. 645. b.) praeter opium et camphoram tres modo dictas plumbi calces continet, in haemorrhoidibus dolentibus eximium aegrorum solatium.

Vnguentum haemorrhoidale Wedelii (DE SPINA l. c. p. 1034.) praeter mucilagines resinas et camphoram tutiam et cerussam recipit, scopo praefixo accommodatum.

Vnguentum ad herpetem Barbettae (PH. FRAVNDORFFER l. c. p. 328.) praeter flores sulphuris saccharum saturni recipit, cuius vsus, quam circumspeditionem in herpete requirat, supra dictum est.

Vnguentum de liquiritia (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 224.) praeter liquiritiam et pompholy-

pholygem camphoram et magnam cerussae copiam recipit, cui potissimum virtutes in sanandis leuioribus inflammationibus, excoriationibus et fissuris ipsi tributas debet.

Vnguentum e lithargyrio (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 225. 226.) praeter lithargyrium cerussam adhuc continet, vtrumque cum aceto et oleo rosato in mortario plumbeo subactum, in cutis vitiis sanandis, et vulneribus ad cicatricem perducendis olim frequentis vsus.

Vnguentum de minio camphoratum (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 226.) praeter camphoram et minium tutiam quoque, cerussam et lithargyrium recipit, refrigerans, exsiccans, more aliorum saturninorum in ambustis et vlceribus efficax.

Vnguentum mundificans Stablii (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 226. 227.) ex mistura plumbi cum aequali argenti viui pondere, amalgama vocant, terra tripolitana et vnguento albo camphorato compositum, ad sanandam scabiem aliasque cutis eruptiones commendatum.

Vnguentum nibili ad oculos Zwelfferi (JÜNGKEN l. c. p. 659. b.) praeter tutiam camphoram quoque et saturni saccharum ex minio paratum continens, in oculorum inflammationibus laudatum.

Vnguentum nobile Mynsichti (JÜNGKEN l. c. p. 693. b.) praeter gummirefinas, olea, sulphur et vitriolum saturnum quoque recipit, amplo ingredientium catalogo, et artificiosa parandi ratione seculum inuentoris redolens, exoletum.

Vnguentum nutritum (New dispensat. p. 640. Pharmac. rational. p. 356. 357.), *Vnguentum saturninum* (Pharmac. suec. p. 121.), ex aceto saturni cum oliuarum oleo, cui sueci medici ceram flauam addi adhuc iubent, subacto confectum, eam virtutem, qua plumbea vnguenta gaudent, intensiori omnino gradu exferens.

Vnguentum ad ophthalmiam siccam Sennerti (PH. FRAVNDORFFER l. c. p. 329.) praeter camphoram et aloën lithargyrium auri et argenti recipit, cui palpebris illitum potissimum debet vim, lenes oculorum inflammationes sanandi.

Vnguentum ophthalmicum (BELL system of surgery. Vol. IV. 1786.) praeter mercurium praecipitatum rubrum, lapidem calaminarem et tutiam lithargyrium quoque intrat, cui pars virtutis in oculi inflammationibus, certissime non omnibus, salutaris debetur.

Vnguentum ad perniones mirandum (SCHROEDER l. c. p. 302.) minio praesertim debet vim, qua non perniones tantum, sed etiam, modo partibus aegrotis antea spiritus vini fomenti instar applicatus fuerit, erysipelas et mammillarum fissuras sanasse fertur: Illinitur autem calidum plumae ope pernionibus, si quidem nondum vlcerati sint, petroleo prius confricatis.

Vnguentum piacentinum (PH. FRAVNDORFFER l. c. p. 330.) praeter mercurium praecipitatum minium et cerussam recipit, quibus certe partem virtutis in vlceribus venereis efficacis, et in nosodochio Paduano celebratae acceptam refert.

Vnguen-

Vnguentum rubrum le Mortii (DE SPINA l. c. p. 1046.) minio colorem, et vna cum camphora potio- rem efficaciae partem, quam in pernionibus dissipandis et in ambustis medicandis edidisse tradi- tur, debet.

Vnguentum saturninum (New dispensator. p. 641. Pharmacop. Edinburg. p. 128.) simplicitate sua se commendat, quippe ex saccharo saturni cera alba et oleo oliuarum conflatum, omnibus sane illis malis debellandis par, quibus vnguenta plumbea sufficiunt et conducunt.

Vnguentum saturninum Goulardi (Traité sur les effets des préparations de plomb etc. p. 10.) ex saturni extracto cum camphora et oleo rosato sub- acto conficitur.

Vnguentum ad scabiem (Pharmacop. Wirtem- berg. p. 230. 231.) praeter terebinthinam, styracem liquidam, oleum lauri, et mercurium praecipitatum album cerussam continet, quae, qua cautela adhi- beri debeat, et quantum ad siccandam scabiem facere possit, ex supra dictis patet.

Vnguentum contra scabiem (SCHROEDER l. c. p. 302.) praeter terebinthinam, salem communem et sulphur cerussam et lithargyrium recipit.

Vnguentum ad scabiem (JÜNGKEN l. c. p. 675. b.) praeter terebinthinam, styracem liquidam, sal commune et succum limoniorum cerussam continet.

Vnguentum ad scabiem (DE SPINA l. c. p. 1048.) praeter alia vnguentum nutritum recipit.

Vnguentum tripharmacum (New dispensator. p. 642. 643.) non est nisi emplastrum commune cum aceto et oliuarum oleo permistum et in vnguenti spissitudinem redactum, aliis vnguentis simplicioribus saturninis simile.

Vnguentum de tutia (JÜNGKEN l. c. p. 692. b.) praeter tutiam et succum solani cerussam et plumbum vstum recipit, quae exsiccantem tutiae vim omnino augent.

Linimentum saturni compositum, *Linimentum de amianto* (SCHRÖDER l. c. p. 300.), quod vesperi inunctum multum in sanandis tibiæ ulceribus, ficcanda tinea et scabie valere, praedicat (l. c.) SCHROEDER, potiore potentiae huius partem plumbo vsto debet, quod illud ingreditur.

CERATA, CEROTA

mediae, si spissitudinis rationem habeas, inter vnguenta et emplastra indolis, hinc ab aliis ad haec, ab aliis ad illa relata, cerussa ea forma iam DIOSCORIDIS (l. c. c. LIII.) aevo adhibita.

Ceratum de minio rubrum (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 65.) nomen, tinctum, et potiore efficaciae in ambustis, inflammationibus sanandis, partibus a vesicatorio adplicato suppurantibus ac dolentibus demulcendis salutaris partem minio, alteram tamen camphorae debet.

Ceratum saturninum Goulardi (GOULARD l. m. c.) ex saturni extracto et quadrupla cerae citrinae portione, quadruplo pondere olei ex nucibus iuglandis

iuglandis expressi soluta compositum, in ambustis, vlceribus inflammatis aliisque malis plumbeorum vsui externo cedentibus mirifice efficax, in ambustis Cl. TERRAS (l. c.) efficacius visum, si zinci flores fuerint intermisti; huius vsu per sex hebdomades continuato, epoto simul largis haustibus decocto maltae, vlcus malignum, foetidissimam faniem stillans, feliciter sanauit SCHNEIDER (apud RICHTER *chir. Biblioth.* Vol. V. p. 542.), aliud tibiae vlcus pertinax, vt tamen continuato per tredecim hebdomades eius vsu, simul solutione mercurii sublimati corrosiui per spiritum frumenti ardentem peracta quotidie illita, et intus nitro cum aliquot spiritus salis ammoniaci guttis ingesto opus esset, IDEM (l. m. c. p. 543.); medicationem manus, gelu violenter adustae, praemissis aliis hoc cerato tandem absoluit IDEM (l. c. Vol. XI. p. 317.); eodem cum aequali copia sacchari albi, salis ammoniaci, et opii permisto singulis diebus bis illito pertinacissimi exanthematis, faciem infantis defoedantis (l. c.) MURSINNA.

Lintea cerata (GOULARD traité sur les effets des préparations de plomb etc. c. 6. p. 10. 159.) sunt lintea, permixta cum extracto saturni et camphora cera leni calore liquefacta perfusa, doloribus rheumaticis atque arthriticis, dum partibus, per quas hi vagantur, circumponuntur, mitigandis ab inventore maximopere commendata, tumores capitis a violentia externa natos, quotidie renouata, bubones inguinales (LOEFFLER apud RICHTER *chirurg. Biblioth.* V. p. 751.), forsân quoque perniones discutientia, molestum multis in pedibus pruritum, plantis pedum

pedum subiecta pellentia (IDEM l. m. c.), contegen-
dis quoque vulneribus (IDEM l. c. Vol. VII. p. 792.),
sanandis a diuturno decubitu oriundis excoriationi-
bus egregie inferuientia, posteriori scopo tanto magis
accommodata, si oliuarum oleo inungantur (IDEM l. m.
c. et *Beyträge zur Arzneywissenschaft. u. Wundarzneykunst.*
Leipz. und Alton. 8. P. I. 1791.).

Cereoli mitigantes (GOULARD remarques et
observations etc. T. II. p. 185 etc.) ex cera flaua, cui
lenissimo igne liquefactae extracti saturni pars trice-
sima secunda intermixta fuit, conformati, ad vrethrae
inflammationes, et atroces, quibus gonorrhoea non
raro stipatur, dolores leniendos, si quidem dextra
manu intrudantur, vtilissimi, sanie adhuc ex vrethra
stillante, noxii.

EMPLASTRA SATVRNINA.

Quum plumbi calces oleis, quibus soluuntur,
tam facile illam tenacitatem concilient, qua potissi-
mum chirurgorum vsibus inferuunt, non mirum
est, iam ea de causa ab omni medicinae (v. DIOSCO-
RIDES l. c. c. L. LI. LIII.) aeuo alias atque alias
plumbi calces principem emplastrorum constituisse
materiem; ceterum ea etiam forma indutae notatos
iam effectus exserunt, quamuis et heic crebro tum
aliis quoque potentioribus intermixtis, tum ipsa ma-
iori spissitudine aliter atque aliter variatos. Partes
diuturno decubitu excoriatas, et ea de causa ruben-
tes noctu emplastro saturnino contegendas suadet
(l. c.) WOHLLEBEN; ambustis partibus, quae ob situm
suum, aut eo quod inde nimium relaxantur, cata-
plasmata

plasmata non admittunt, crassam emplastri saturnini crustam imponi iubet CLEGHORN (medical facts and experiments. London. 8. Vol. II. 1792.); scirrhum ipsum, si simul inspergatur cerussae pulvis et interna malo accommodata remedia propinentur, eius usu discuti, asseuerat (l. c.) I. H. IAENISCH.

Emplastrum adhaesivum (Pharmac. suec. p. 54. Edinb. p. 129.) liquando emplastrum commune cum resinae albae $\frac{5}{32}$ paratum, ad arcendum a vulneribus aërem, turundas in his retinendas, olim quoque ob magnam, quae ipsi inest, tenacitatem ad labia eorum vnienda adhibitum.

Emplastrum adhaesivum (Pharmac. rational. p. 120.) ex resina citrina liquefaciendo cum terebinthinae larignae quarta parte, et emplastri communis $\frac{3}{8}$ confectum, eidem, cui praecedens, scopo inferuiens.

Emplastrum adhaesivum (New dispensat. p. 627.) ex emplastro communi cum media parte picis burgundicae liquefacto confectum.

Emplastrum album coctum (Pharmac. Wirtemberg. p. 57.), *Emplastrum de cerussa* soluendo cerussae partes sex, et cerae albae partem vnam in olei partibus octo confectum, cicatricem vulnerum ulcerumque promouens; hoc solo imposito cancerum occultum, et cerussa ipsa adhuc adspersa ipsum apertum sanatum refert (l. c.) I. H. IAENISCH.

Emplastrum anticolicum (Pharmac. rational. p. 122.), quatenus emplastrum de galbano crocatum basin eius constituit, heic recensendum, quamuis virtutem, a qua denominatur, reliquis, potissimum graueo-

grauelentibus, debeat ingredientibus, in variis abdominis affectibus, calefactum antea, huic imponitur.

Emplastrum antibystericum (Pharmac. suec. p. 55.) quatenus ex emplastro gummoso potissimum constat, hic nominandum, virtutem tamen turbas hystericas sedandi assae foetidae debet.

Emplastrum antipodagricum (Pharmac. Wirtemb. p. 57.) minio potissimum constat oleis soluto et cum sapone coniuncto; quamuis a famigeratis medicis, partibus dolentibus applicatum, commendatum, infidum sane, quemadmodum omnia eiusmodi medicamenta, solatium praestat.

Emplastrum apostolicum Zwelfferi (DE SPINA l. c. p. 377.) amplae mixtionis medicamen lithargyrii magna portio oleo veteri soluta ingreditur, ex quo virtus eius diiudicanda.

Emplastrum arthriticum (SCHROEDER l. c. p. 191.) quatenus emplastrum diachylon et diapalmae recipit, hic memorandum; caue tamen, per nomen seductus, membris arthritide laborantibus applies.

Emplastrum barbarum Londinense (DE SPINA l. c. p. 382.) praeter plurima alia lithargyrium quoque et cerussa intrant, quibus partem tenacitatis et virtutis debet.

Emplastrum e calaminari lapide (Pharmac. suec. p. 55.) sola simplicitate ab emplastro griseo discrepat, non enim est nisi emplastrum commune, cui sub finem lapis calaminaris, cera flaua, seuum bouinum, et terebinthina intermiscentur.

Empla-

Emplastrum calidum (New dispensat. p. 633. Pharmac. pauper. Edinb. Edinb. 1758. 8.) ex vna emplastri vesicatorii et quatuor communis partibus permistis conficitur, in variis rheumatismi generibus egregii usus, partibus affectis applicatum.

Emplastrum in cancro palliativum anodynum Deckeri (FRAVNDORFFER l. c. p. 114.), cum emplastrum diapalmae et diapompholygos recipiat, huc referendum, vim tamen dolores demulcentem opio admisto debet.

Emplastrum ad canculos Hoffmanni (JÜNGKEN l. c. p. 633. a.); huius quoque basin emplastrum diapompholygos constituit; quid in cancro praestare valeat, ex supra de plumbeorum in cancro usu dictis colligere licet.

Emplastrum ad cancrum exulceratum Plateri (FRAVNDORFFER l. c. p. 114.) praeter alia terrea et adstringentia lithargyrium et plumbum vstum recipit, ex quibus, quid expectari ab eius usu possit, patet.

Emplastrum cicatricem inducens Barbettae (FRAVNDORFFER l. c. p. 115.) non est nisi emplastrum quoddam saturninum, cui mistura plumbi cum aequali argenti viui pondere additur.

Emplastrum ad clauos et verrucas pedum (Pharmac. Wirtemb. p. 58. 59.), cum emplastrum diachylon simplex recipiat, hic etiam recensendum, etiamsi maior pars efficaciae, quae ipsi tribuitur, a reliquis ingredientibus pendeat.

Emplastrum commune (Pharmac. suec. p. 57. Edinb. p. 130. rational. p. 124.) virtute reliquis emplastris

plastris saturninis aequale, simplicitate superius, quum ex solo lithargyrio et oliuarum oleo conflectur, vices emplastri diachylon simplicis aliorumque amplius compositorum egregie supplens, frequens quoque hodie aliorum emplastrorum basis, si quidem optime et circumspecte paratum sit, album, alias in luteum vel cinereum colorem vergens, quo etiam tinctu diu asseruatum comparet.

Emplastrum commune adhaesivum (New dispensat. p. 627.) ex emplastro communi, cui leni igne liquefacto sexta pars resinae citrinae in pulverem contusae intermiscetur, conficitur.

Emplastrum commune cum gummi (New dispensat. p. 627.) ex emplastro communi leni igne liquefacto, et gummi galbano, terebinthina communi et thure pariter liquatis et cum priori confusis conflatum, parum ab emplastro gummoso discrepans.

Emplastrum de creta (DE SPINA l. c. p. 384.) plurimam certe efficacitatis suae partem cerussae debet, cuius partes octo cum cretae tribus et axungiae suillae duabus in emplastri speciem compinguntur.

Emplastrum de cumino (Pharmac. Wirtemb. p. 59.) quum emplastrum diapalmae intret, hic nominandum, etsi virtutem flatus discutientem feminibus potius, a quibus nomen traxit, eorumque oleo et baccis lauri debeat.

Emplastrum defensivum, Emplastrum roborans (Pharmac. Edinb. p. 130.) ex emplastro communi potissimum constat, cui praeter ceram, resinam

nam albam et oliuarum oleum colcothar vitrioli adiicitur.

Emplastrum defensuum rubrum (Pharmac. Wirtemb. p. 59.) praeter alia minium et camphoram recipit, a quibus utique, quae ipsi tribuitur virtus, a vulneribus atque vlceribus inflammationem arcendi, deriuanda est.

Emplastrum defensuum rubrum Wepferi (Pharmac. Wirtemberg. p. 59. 60.) colorem et principem efficaciae partem minio debet.

Emplastrum diachylon compositum, Emplastrum diachylon cum gummi (Pharmac. Wirtemb. p. 61.) ex emplastro diachylon simplici, gummi ammoniaco et galbano crocoque conflatum, emolliendo ac digerendo in abscessibus sanandis eximia efficaciae.

Emplastrum diachylon simplex (Pharmac. Wirtemb. p. 61.) parum diuersum ab emplastro communi, quum mucilagines additae vix aliquid faciant ad virtutem eius acuendam.

Emplastrum diapalmae, Emplastrum diachalciteos (Pharmac. Wirtemb. II. p. 61.) lithargyrio cum oleo cocto praecipue suam debet efficaciam, ut tamen aliquid etiam ab adstringente vitrioli et foliorum quercus ingredientium virtute speres.

Emplastrum diapompholygos (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 62. suec. p. 57.) praeter pompholyga, a qua denominatur, maiorem longe plumbi vsti et cerussae portionem recipit, a quibus igitur potius virtutem refrigerantem atque exsiccantem deriues.

Ee

Empla-

Emplastrum diuinum (Pharmac. Wirtemb. II. p. 62.) valde compositum pharmacum, cuius basin constituit lithargyrium cum oleo oliuarum coctum, viribus resoluentibus, detergentibus, confortantibus olim celebre.

Emplastrum epispasticum (Pharmac. pauper. Edinburg. p. 20.) emplastrum adhaesivum pro basi habet, cui terebinthina et cantharides intermiscuntur.

Emplastrum exsiccativum Marburgense (DE SPINA l. c. p. 397.) praeter lapidem calaminarem et nihilum album cerussam, minium et lithargyrium recipit, in quorum indole nominis impositi rationem facile deprehendas.

Emplastrum ad fontanellas (SCHROEDER l. c. p. 193.) cerussa et lithargyrium intrant, arcendae inflammationi utique paria.

Emplastrum pro fonticulis A. Stegmanni (FRAVNDORFFER l. c. p. 119.) praeter vitriolum album cerussa et lithargyrium ingrediuntur, quae certe scopo huius emplastri, fluxum excitandi, haud respondent.

Emplastrum de galbano Mynsichti (JÜNGKEN l. c. p. 639. a.) excluso viridi aeris cum emplastro ad clauos et verrucas pedum conuenit, eidem quoque scopo destinatum.

Emplastrum de galbano crocatum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 63.) emplastrum diachylon simplex recipit, ideo hic nominandum.

Emplastrum griseum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 63.) emplastro e calaminari lapide satis affine, simpli-

simplicitate tamen longe inferius, praeter lapidem calaminarem et tutiam lithargyrium recipit, cui certe virtutis vlcera ficcantis et cicatricem inducentis plurimam partem debet.

Emplastrum gummosum (Pharm. suec. p. 57. Edinburg. p. 131. rational. p. 125.) emplastrum diachylon cum gummi vi salutari aequat, simpliciiori parandi modo superat; basin eius constituit emplastrum commune.

Emplastrum balense (ORTH l. c. §. XVIII. p. 20. 21.) nigrum, ex minio oliuarum oleo soluto, additis camphora et lauandulae oleo conflatur.

Emplastrum ad herniam (SCHROEDER l. c. p. 193.) praeter alia lapidem haematiten et saccharum saturni recipit, in herniis glutinandis et retinendis quondam celebratum.

Emplastrum ad herniam Londinense (DE SPINA l. c. p. 403.) praeter plurima alia sicca lithargyrii quoque satis ingens pondus ingreditur, parum certe ab alio eiusdem furfuris emplastro, BARBETTAE nomine insignito (FRAVNDORFFER l. c. p. 119. 120.) differens.

Emplastrum ad hernias Zwelfferi (JÜNGKEN l. c. p. 408.) pariter praeter multa alia adstringentia et glutinantia lithargyrium et minium recipit.

Emplastrum imperiale (DE SPINA l. c. p. 409.) potissimum emplastro triapharmaco constat, cui praeter alia cerussa et lithargyrium admiscentur.

Emplastrum magneticum Rosae (DE SPINA l. c. p. 410.) nigrum, cerussam et lithargyrium re-

cipit, cui certe potiolem virtutis partem debet, quam quidem magneti calcinato, omnino simul ingredienti.

Emplastrum mamillare (Pharmac. Wirtemb. II. p. 64. 65.) magnam certe virtutis, dolores in mammis a lactis abundantia profectos mitigantis partem emplastro de spermate ranarum debet, quod illud ingreditur.

Emplastrum manus Dei le Mortii (DE SPINA l. c. p. 419. 410.) a lithargyrio larga satis manu addito magnam certe efficaciam salutaris partem, quam in sanandis vulneribus exferuisse fertur, deducas.

Emplastrum e minio (New dispensat. p. 630.), si quidem rite paratum sit, rubrum, quem colorem, perinde ac nomen et omen minio cum oliuarum oleo cocto debet, virtute emplastro communi simile, tenacitate inferius.

Emplastrum e minio cum sapone (New dispensator. p. 630.) ex mox praecedente, cui adhuc calido sapo hispanicus agitando miscetur natum, ab hoc potestatem quandam discutiendi sibi sumens, in tumoribus arthriticis, qui tamen vix vnquam emplastra admittunt, nonnullis vsitatum.

Emplastrum miraculosum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 65. 66.) omnem, quam in vlceribus inveteratis et vulneribus recentibus sanandis miraculi instar exferere, olim somniarunt, vim cerussae, lithargyrio et minio debet, cum oliuarum oleo coctis, perparum saponi et camphorae postea additis.

Emplastrum mitigativum (JÜNGKEN l. c. p. 614. a.) emplastro diachylon simplici, quod recipit,
magnam

magnam partem virtutis, quam in doloribus mitigandis exercere fertur, debet.

Emplastrum narcoticum Mlynfichti (JÜNGKEN l. c. p. 495. a.), quod inuentor doloribus et cruciatibus podagricis audaci certe consilio opposuit, tenacitatis et facultatis refrigerantis partem magnam cerussae intranti debet.

Emplastrum neruinum Vigonis (JÜNGKEN l. c. p. 590.) magnam lithargyrii et minii portionem recipit, quae, quamuis plurimis aliis diuersissimae indolis iuncta characterem tamen sibi proprium emplastro imprimunt.

Emplastrum noricum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 66.) colorem brunneum et virtutem siccantem minio, roborantem, si quam in neruofas partes exercet, camphorae debet.

Emplastrum Opopeldoch (Pharmac. Wirtemb. II. p. 66. 67.) fuscum, antiquae originis, quam ex insigni quoque ingredientiam numero colligas, magnam virtutis in vulneribus sanandis efficacis partem lithargyrio acceptam refert in oliuarum oleo soluto.

Emplastrum oxycroceum Vigonis (JÜNGKEN l. c. p. 607. a.) praeter alia ab aliis huius emplastris formulis eo quoque recedit, quod lithargyrium et minium recipiat, iisque additamentis facultate saturinorum emplastrum imbuat.

Emplastrum ex pelle arietina Arnoldini de Villa noua (JÜNGKEN l. c. p. 618. a.), quamuis ex numerosis aliis conficiatur, efficaciae tamen potiore

partem debet ingredienti lithargyrio, quam glutini pellis, cuius nomen in fronte gerit.

Emplastrum de plumbo Zwelfferi (JÜNGKEN l. c. p. 654. a.) vim exsiccantem, in vlceribus aliorum atque aliorum generum interdum salubrem, praefertim zinci et plumbi calcibus, plumbi cineribus et cerussae debet, illud ingredientibus.

Emplastrum podagricum Tackenii (JÜNGKEN l. c. p. 592. a.) praeter saponem, camphoram et castoreum, cerussam et minium recipit, periculosum sane in podagra remedium.

Emplastrum polychrestum seu mirabile Meibomii (ORTH l. c. §. XVII. p. 20.) exsiccans, discutiens, leniens, in vlceribus ac vulneribus sanandis summopere commendatum, cerussa et minio potissimum constat oleo quodam solutis, quibus sapo venetus, et si vlceribus applicetur, alumen vstum. si vulneribus, camphora intermiscetur.

Emplastrum raparum, ab Ill. FRITZE (*medizinische Annalen für Aerzte und Gesundheitliebende vom Herbstmonate 1779 bis dahin 1780. Leipz. 8. B. I. 1781.*) in vlceribus inueteratis multopere laudatum, minio, quod recipit magnam efficaciae salutaris partem debet, etsi neque succo raparum expresso, neque camphorae et aromatibus additis omnem deneigare velim.

Emplastrum roborans (New dispensator. p. 630.) emplastro communi potissimum constat, cuius praepondio roborans thuris et sanguinis draconis adiectorum vis suffocatur.

Empla-

Emplastrum sacrum Galeni (JÜNGKEN l. c. p. 648. a.), quamvis plures quoque cupri calces recipiat, partem tamen efficaciae lithargyrio tribuas, quod ingreditur.

Emplastrum de sandyce Londinense (DE SPINA l. c. p. 435.) minio et cerussa potissimum constat, oleo solutis, quibus praeter ceram et resinam camphora adhiuc adiicitur.

Emplastrum saponaceum siue e sapone (New dispensator. p. 631.) ex emplastro gummoso et sexta saponis hispanici parte compositum.

Emplastrum saponaceum siue e sapone (Pharmac. Edinb. p. 132.) ex emplastro communi, media parte emplastri gummosi et $\frac{9}{32}$ saponis albi hispanici conflatum.

Emplastrum saponatum Barbettae (Pharmac. Wirtemb. II. p. 68. 69.), plurimam effectuum, quos reuera exercuit, partem cerussae et minio debet oleo solutis, et suo praedominio virtutem discutientiam saponi propriam sufflaminantibus.

Emplastrum de sapone Londinense (DE SPINA l. c. p. 435.) minio pariter potiore efficaciae partem debet, quam saponi addito.

Emplastrum saponis (Pharm. ration. p. 127.) pariter praesertim ex emplastro communi consistit, et, quicquid praeter effectus huic tribuendos praestat, camphorae potius caute intermistae, quam saponi debet.

Emplastrum saturninum (Pharmac. rational p. 128. 129.), ex saturni extracto Goulardiano paratur, quod cerae citrinae et seuo ouillo cum oliuarum oleo leni igne liquefactis agitando intermiscetur.

Emplastrum saturninum Clossaei (SCHROEDER l. c. 195.) cerussae et misturae sacchari saturni cum argento viuo ingredientibus efficaciam debet, quam in vlceribus malignis et callosis, soluto antea in aqua lapide salutis CROLLII ablutis, edidisse fertur.

Emplastrum saturninum Mynsichti (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 69.), praeter lapidem calaminarem, nihilum et tutiam, plumbum vstum et cerussam recipit, quae certe plurimum faciunt ad virtutem eius in vlceribus fordidis, inflammationibus, ambustis efficacem.

Emplastrum ad scirrhus Clossaei (SCHROEDER l. c. p. 195.) partem efficaciae lithargyrio, potioremm gummirefinis ingredientibus debet.

Emplastrum ad scirrhosos tumores M. Hoffmanni (FRAVNDORFFER l. c. p. 123. 124.) fuscum, partem certe non minimam virium, quae ipsi tribuuntur, lithargyrio intranti et cum oliuarum oleo cocto debet.

Emplastrum de spermate ranarum (Pharmac. Wirtemb. II. p. 69.) simplicioribus emplastris saturninis neutiquam superius, a spermate ranarum nihil virium habet, quos potiori iure a cerussa, alumine, et si quidem circumspecte adhibeatur, neque emplastrum nimis diu asseruetur, camphorae adscribas.

Emplastrum sticticum siue *stipticum* (Pharm. Wirtemberg. p. 70.) spadiceum, partem vtique virtutis

tutis exsiccantis, quam exferit, vitriolo, lapidi haematitae et calaminari, maiorem tamen minio et lithargyrio debet, oleo lini et oliuarum solutis.

Emplastrum suppurans (New dispensator. p. 633. Pharmac. pauper. Edinb. p. 21.) ex emplastro gummoso et tertia parte picis burgundicae conflatum, utique fini, quem nomen indicat, respondens.

Emplastrum de tartaro Fausii (DE SPINA l. c. p. 448.) praeter emplastrum diapalmae et de spermate ranarum saccharum quoque saturni recipit, ut igitur vis, quam exercet, hisce plumbeis potius, quam tartaro crudo tribuenda sit.

Emplastrum ad topbos venereos non exulceratos Hoffmanni (JÜNGKEN l. c. p. 635. a.) argentum quidem viuum et mercurium praecipitatum recipit, partem tamen efficaciae adiudices lithargyrio, cuius haud exigua portio emplastrum hoc intrat.

Emplastrum triapharmacum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 71.) ex fusco spadiceum, quem quidem colorem, aequae ac virtutem exsiccantem minio debet; camphora addita discutientem quoque natum.

Emplastrum ad ulcera gallica Hartmanni (FRAVNDORFFER l. c. p. 126. 127.), quamvis tutiam quoque et lapidem calaminarem recipiat, potestatem tamen ulcera ficcantem lithargyrio potius tribuas ingredienti.

Emplastrum vulnerarium miraculosum Schulzii (JÜNGKEN l. c. p. 641. a.), tametsi camphorae et baccis lauri partem efficacitatis in vulneribus atque ulceribus salutaris tribuas, potior tamen ad cerussam,

lithargyrium et minium referenda est, quae larga satis manu ingrediuntur.

SUPPLEMENTVM REMEDIORVM PLVMBEORVM EXTERNORVM.

Pulvis e cerussa compositus (New dispensat. p. 550.) ex cerussa, sarcocolla et gummi tragacanthae conflatus, in morbis oculorum praesertim, potissimum inflammationibus, aliisque ab acrimonia natis, vsitatus, olim crebrius.

Pulvis erysipelatodes Mynsichti (Pharm. Wirtemberg. II. p. 140. 141.) periculosaе utique in morbo, cui destinatus est, efficaciae.

Sief album, Trochisci albi Rhazis (New dispensator. p. 560.) non est nisi pulvis e cerussa compositus, addita camphora, a nonnullis (DE SPINA l. c. p. 996.) loco sarcocollae amylo et gummi arabico, in trochiscos conformatus, iisdem malis oppositus.

Sief citrinum Mesuae (ORTH l. c. p. 21. §. XII) ex cerussa, cadmia usta, croco et opio cum gummi tragacanthae et aqua pluviæ in trochiscos configuratis conflatum, in oculorum doloribus mirifice efficax.

Trochisci de minio (New dispensator. p. 561.), melius omnino *escharotici* (Pharmac Wirtemberg. p. 217.), minium quidem recipiunt, efficaciam tamen qua potissimum profunt, modo caute adhibiti, dominanti debent mercurio sublimato corrosivo.

II. *Aurum, Sol, Rex metallorum*, metallum flavum, colore et nitore constantiori, quam qui praegressis metallis omnibus competit, ut neque aëris contactu, neque ignis violentia destrui aut imminui queat, maiorem, quam quidem argentum, minorem quam cuprum, ut liquefiat, aestum requirens, et, dum liquida ista forma indutum est, smaragdi quasi splendorem reflectens, sulphuri, plumbi calcibus, et, dum adhuc metallicum fulgorem emittit, multis acidis, quibus alia metalla obtemperant, resistens, sulphuris tamen, quod audit, hepati, siue cum eo fundatur, siue cum eius per aquam facta solutione coquatur, et salis communis acido cum nitri acido copulato (appellant *aquam regis*) aut cum magnesia nigra distillato, siue acido muriatico superoxygenato recentiorum, atque ut primum calcis speciem prae se fert, aliis quoque acidis, et ipsi volatili alcali cedens, omnibus liquoribus et salibus, quibus solutum tenetur, nisi nimia aqua dilutis suum colorem imprimens, ex omnibus acidis per ferrum et cuprum colore et iubare suo metallico, per zincum, argentum viuum aqua forti, stannum aqua regis solutum colore purpureo, in vitra etiam, cum quibus liquatur, transeunte, per terras et alcalia calcis inconspicuae stramineae forma praecipitandum, quae, si quidem alcali volatili ad praecipitandum aurum usus fueris, (vocant ideo *aurum fulminans*) calori inter 248° et 572° thermometri Fahrenheitiani incluso aut frictioni exposita insigni cum fragore et horrenda cum violentia quaquaversum extensa detonat, et
in

in argento quidem, ferro et cupro maculam auream, in aliis corporibus purpuream relinquit: Pondere specifico superat omnia praegressa metalla ($= 19500:1000$), neque nitro liquefacto et candenti iniectum detonat.

Tanquam metallorum omnium perfectissimum, in cuius similitudinem si euehi corpus humanum posset, ab omnibus naevis muniri et liberari posse sibi persuadens chemica medicorum secta, praeecuntibus Arabum medicis, aurum in medicamentorias quoque officinas introduxit, quamuis suo iam tempore ANGELVS SALA (septem planetarum terrestrium spagyrica recensio. Oper. p. 186. 238. et tract. de variis tum chemicarum tum galenistarum erroribus. l. p. 9.), certe non iniquus chemicorum sui aevi somniorum censor, vanitatem huius opinionis subolfecerit.

Paucissimi tamen auro (I. G. HELCHER praef. H. FR. TEICHMEYER diff. de auro. len. 1730. p. 20.), metallica sua facie conspicuo vfi sunt, alia potius atque alia praeparatione illud humano corpori magis accommodaturi, crocis pulueribusque solaribus, magisteriis et pulueribus auri, tincturis et auro potabili magis confisi, arcana saepe arte fabricatis, et quamuis ab auro aut sole denominatis, haud raro tamen ne hilum quidem auri continenibus aut absque vilo auro confectis (exempla huius piaie fraudis vide apud CHRN. E. KLEINFELD *Kurtze Beschreibung von Verfertigung einer Essentiae dulcis, nebst zweyer von ihr entspringenden Medicamenten, nemlich des schwartzen Pulvers und des sogenannten Balsami mineralis*. Königsberg. 1723.

1723. 4.), aut tamen, qua forte pollebant virtutem, non auro, sed aliis potius ingredientibus, aromatibus praeprimis eorumque spiritu rectori debentibus: Obstat certe haec eadem auri indoles, ex qua medicamentosam, et si multos ex iis sequi velis, miraculosam eius facultatem deduxere veteres, ea scilicet, qua vix vnquam destrui, naturam suam exuere, vaporis speciem nancisci, arctiorem cum aliis, praesertim corpus animale irrigantibus humoribus inire copulam potest, quam maxime huic de salutaribus eius viribus veterum opinioni.

Cordiatum tamen, ut eorum termino utar, gaudere virtute, quacunque forma indutum, plurimi eorum et sibi ipsis et aliis persuaferunt; inde derives aurum foliatum, multos pulveres olim officinales, e. gr. analepticum frigidum MINDERERI (Pharmacop. Wirtemb. p. 130. 131.), bezoardicum SENNERTI (ibid. p. 135.), cephalicum WINTERI (ibid. p. 136.), epilepticum ad guttetam RIVERII et epilepticum holfaticum (ibid. p. 139.), epilepticum Marchionis et epilepticum nigrum Viennensem (ibid. p. 140.), et pannonicum rubrum ordinarium (ibid. p. 144.), et ipsas aquas distillatas compositas spirituosas e. gr. aquam carbunculi (Pharm. Wirtemb. II. p. 12.) intrasse: Erant adeo medici, qui ut auri virtute bearent iuscula et potulenta, aegroto propinata, aurum candefactum in iis extinguere iubebant (HELCHER l. c. p. 19. 20.): Gestatum iam lepraem arcere et melancholicis hilarem reddere arrium somniauit M. FICINVS (de triplici vita sana longa et coelesti. 8. Basil. 1529. L. II.): Vtrum eadem fiducia in auri virtutibus

tibus cor siue nervos excitantibus posita medicos induxerit, an luxus quaedam species, vt pilulas auri bracteolis obducendas praeciperent, nescio, persuasissimus ceterum tantum abesse, vt hoc ornamento acuatur earum efficacitas, vt potius pilulae, per corticem istum ab humore illos dissolvente diu defensae, tardius longe agant; ne dicam, haud raro loco genuini spurium receptum fuisse, cuius cupreae partes alios longe, quam quos medicus iure suo sperabat, non poterant non progenerare effectus.

Ita olim quoque, vt foueas et cicatrices profundiores praeuerterent, variolis laborantium faciem auro hoc foliato obducebant (I. G. HELCHER l. c. p. 19.).

Potior multo est auri foliati vsus in fissuris papillarum mammae, quibus imponitur, iam dudum (*Götting. Anz. von gel. Sach.* 1757. fasc. 36. p. 360.), nuperius a Cl. ELWERT (*Reichsanzeiger* 1794. fasc. 89. p. 849. 850.) commendatus.

P R A E P A T A T A.

Auri magisterium (ANGEL. SALA septem planetar. spagyr. recens. et synops. aphorism. chymiatric. aphorism. XL. Oper. p. 190. 191. 262. 263.) non est, nisi aurum fulminans multoties spiritu melissae irroratum iterumque exsiccatum, et cum croco ($\frac{1}{24}$), ambra grisea ($\frac{1}{80}$) et moscho orientali ($\frac{1}{80}$) permittum, quod a granis tribus ad octo exhibitum viscera roborare, a putredine et veneno conseruare et liberare, in palpitatione cordis, animi deliquiis, vertigine, epilepsia, melancholia, malo hysterico, lethargo,

thargo, paralyfi conducere perhibet ANGELVS SALA: Cuius quidem laudis partem mereri inficias ire quamvis nolim, haec tamen certius tribuenda moscho et ambrae quam auro videtur.

Magisterium chryſopurpureae (GVERN. ROLF-
FINCH chymia in artis formam redacta. Francof. ad
Moen. 1686. 4. p. 341.) est pulvis purpureus, ex
auro fulminante, cui spiritus salis communis adfusus,
et leni primo, post fortiori igne expulsus fuit, natus,
quem ROLFINCIVS granorum trium pondere propi-
natum ad cordialia medicamenta refert.

*Aurum fulminans, Aurum sclopetans, Aurum
crepitans, Pulvis auri, Aurum diaphoreticum,*
Κεραυνοχρυσος, nonnullis quoque *Crocus auri*, Calx
auri inconspicua, straminei coloris, ex solutione per
aquam regis parata ope alcali volatilis, vel si ad con-
ficiendam aquam regis sal armoniacus receptus fuerit,
per alcali frixum praecipitata, probe elota, atque
prouide exsiccata, commendantibus O. CROLLIO l. c.
p. 380.) eiusque commentatore I. HARTMANNO (ap.
eundem l. c. p. 386.), ROLFINCIO (l. c. p. 339.)
aliisque in officinas quoque (New dispensat. p. 489.
490. Pharm. Wirtemberg. II. p. 27. 28.) medica-
mentarias recepta, quamvis, forsan haud satis solli-
cite elota, non tormina modo, praesertim infanti-
bus, et anxietates (Pharmac. Wirtemb. II. p. 28.),
sed conuulsiones, animi deliquia, artuum sudorem ge-
lidum, virium prostrationem, vomitus vehementes
(FR. HOFEMANN medic. ration. systemat. II. p. 287.),
alui profluvia violenta (D. LVDOVICI pharmac. mo-
derno seculo adplicanda. Goth. 1685. p. 182. 188.),
ventriculi

ventriculi erosiones (RIVINVS apud FR. HOFFMANN l. m. c.), ipsam adeo mortem (FR. HOFFMANN et RIVINVS l. m. c. G. E. STAHLIVS de verae προεξωριστικῆς medicae practicae vera dignitate. Hal. 1707.) concitasset, a grano tamen vno ad quatuor exhibitum, diaphoreticas et sudoriferas in febribus salutare exferere vires, O. CROLLIVS, I. HARTMANNVS, ROLFINCIVS (ll. cc), ANGELVS SALA (septem planetar. spagyric. recens. Oper. p. 189.) asserunt, catharticas sine vlla nausea et vomitu expertus est ANGELVS SALA (processus de auro potabili. Oper. p. 268.), testantur alii v. g. ROLFINCIVS (l. c.), qui quoque suecici exercitus imperatorem BANNERVM grauissima colica et pertinaci alui obstipatione laborantem granis eius sex cum vino maluatico sumtis cum sanitate in gratiam rediisse memorat: Argenti viui nimia copia corpus ingressi virulentiae opponit N. LEMERY (cours de chymie. p. 100.): Alui excrementa ab eius vsu nigrescere narrant auctores pharmacopoeae Wirtembergicae (l. m. c.).

Aurum potabile, Tinctura auri, Tinctura solis, Elixir auri, Essentia auri, Cordiale; in hoc conficiendo, praestantissimo, vti quidem sibi persuadebant, medicamento in essentiam, formamque fluidam omni acrimonia nociua orbam redigendo defudarunt plurimi (v. ANGELI SALAE processus de auro potabili nouo paucisque adhuc cognito. Oper. p. 264 - 290. I. I. FISCHER diss. de aurea auri tinctura. Brunop. 1704. I. G. BERGER diss. de auro potabili. Vitemb. 1705. 4. CRÜGER Miscellan. Acad. Caesar. Nat. Curios. Dec. III. A. 8. app. I. G. SACHSENS diss. epistol.

epistol. de auro potabili genuino seu tinctura solis secundum secretiorem Paracelsi mentem praeparata, remedio contra multos morbos contumaces probato. 4. Ienae. 1748.), aliis (v. gr. SACHSENS l. c.) arcanam sibi seruantibus operandi rationem, aliis cum orbe communicantibus, multis sua omnino lingua vtentibus, nec semper ingenue satis loquentibus, plurimis, v. gr. R. A. GLAUBERO (tr. de medicina vniuersali siue auro potabili vero. Amstelod. 1657. 8. p. 67 - 69.) in summas et absonas adeo medicinae suae laudes excurrentibus, quamuis et eae auri tincturae, quae reapse aurum recipiunt, nam non recipiunt omnes, arcano praesertim modo praeparatae, non semper aurum contineant, et quae pauxillum auri, tinctu aureo vel purpureo sese manifestantis, continent, certissime non huic, sed vini spiritui, naphthae, oleo aethereo, spiritui rectori plantarum, a quibus vini spiritus antea abstractus fuerat, suas debeant, quas forte exserunt (I. G. HELCHER l. c. p. 35 - 39.) analepticas, excitantes, diaphoreticas, anodinas, corruptelae aduersas vires.

Nolo enarrare taediosas eas operationes, quibus THEOPHR. PARACELSVS (Archidoxor. L. VI. libr. de vita longa; libro de gradibus et compositionibus fragment. 2. et alibi), BASIL. VALENTINVS (*letztes Testament, aus dem Original nachgeschrieben und zum viertenmal ans Licht gegeben, von G. PH. NENTER. Strasb. 1712. 8. p. 33. 253 - 259.*), I. QUERCETANVS siue DUCHESNE (tetras grauissimor. totius capitis adfectuum. Marpurg. 1606. 8. p. 440. c. 29. sclopetarius s. de curandis vulneribus, quae sclopetorum et similium

tormentorū ictibus accipiuntur. Lion. 1576. 8. p. 208.), I. OSIANDER (ap. ANGEL. SALAM l. m. c. Op. p. 284. 285.), FRANCISC. ANTONIVS, Anglus, (apud eundem l. m. c. Oper. p. 288 - 290. et TENZELII exeg. chymiatric. ibid. p. 684 - 686.), O. CROLLIVS (l. c. p. 377 - 386.), eiusque commentator I. HARTMANNVS (ap. eundem p. 387 - 391.), ANGEL. SALA (l. m. c. Oper. p. 266 - 278.) aurum potabile confecerunt, neque in inēptas illas excurrere laudes, quibus illud cumularunt; quicunque liquorem auri particulam etsi exilissimam reuera continentem, innoxium, nitide purpureum, et, virtute tamen reliquorum potius ingredientium, quam quidem auri, sudores cientem, nervos excitantem et reficientem, sibi comparare cupit, aurum aqua regis solutum, per superaffusum vel vitrioli aetherem, vel rorismarini (New dispensat. p. 489.) vel aliud quodvis oleum aethereum ex aqua regis extractum vini spiritu, quem vocant, rectificato caloris auxilio soluat.

Aurum vitae (QUERCETANVS *Sclopetarius* l. m. c. ANGEL. SALA de auro potabili. Oper. p. 279. 280.) non est nisi calx auri, aceto, eoque intercedente vini spiritu imperfectius soluta, praestantissima, si modo dictis medicis credas, et innumerabilibus morbis vincendis par medicina.

Aurum praecipitatum azurinum (ANG. SALA composit. et formula antidoti pretiosi etc.) calx auri ex aqua regis, quae spiritus nitri partes tres, et spiritus salis rectificati duas recipit, per oleum, quod vocant, tartari praecipitata; non fulminare constat, sed caeruleo, si quidem omnia satis pura fuerint, comparare tinctu, persuadere mihi non possum.

Bezoar-

Bezoarticum auratum (ANGEL. SALA sept. planetar. spagyr. recens. Oper. p. 191.), etsi ab ANGELO SALA in peste morbisque affinibus, in venenis omnis generis debellandis maximopere deprædicatur, has tamen laudes seculi potius genio, quam sanæ experientiae tribuas; est nempe magisterium auri cum extracto viperarum, lacryma cerui, succo ex radicibus carlinae et herba cardui benedicti recentibus expresso, oleo rutæ et radicum angelicæ permistum.

Bezoarticum metallicum (BEGUIN tyrocinium chymicum p. 321.) Calx auri ex aqua regis præcipitata non fulminans, quam ad grana sex vsque exhibitam sudores ciere refert BEGUIN.

Bezoarticum pretiosum aureum (ANGEL. SALA compositio et formula antidoti pretiosi), ex auro præcipitato azurino cum triplo pondere pollinis tenerrimi plurium gemmarum commisto, multoties spiritu salis irrorato, et candefacto, donec carneum colorem induerit, tandem saccharo, ambra et moscho condito, quibus potius, quam pretiosis illis terris, quas exercuisse fertur, vires debet.

Ceraunochryson diaphoreticum (BEGUIN l. c. p. 322.) paratur, auri calci, per salem tartari ex aqua regis præcipitatae, quater vel quinquies vini spiritum in vase argenteo superaffundendo, spiritum incendendo, et sublimatas spiritus flamma cessante calcis particulas vase vitreo suspenso excipiendo, et finito labore vini spiritu eluendo.

Chrysobezoar vel Electrum aureum cordiale (ANGELVS SALA l. m. c.), calx mixta ex auri ferrique calce, obscure rubens ex aqua regis cum sale am-

moniaco parata per oleum tartari praecipitata, follicite elota, cum sulphure deflagrans, tenerrime cum aceto distillato comminuta, atque exsiccata. Roborantem, quam teste ANGELO SALA, pulvis hic in vomitu, ventris profluviis, fluore albo, et fluxu muliebri nimio sistendis, granorum trium et septem pondere commonstravit, virtutem ferro potius tribuas, quam auro.

Cornu cerui auratum (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 39.) ex auro foliato cum cornu cerui vsto terendo exartissime permisto, et, donec purpurae tinctus compareat, in crucibulo exusto, paratum, a scrupulo dimidio ad integrum in febribus malignis, variolis et morbillis tanquam cordiale et alexiterium olim exhibitum.

Laudanum mercuriale H. BEYERI (ANGELVS SALA de auro potabili. Oper. p. 266.) non est nisi aurum potabile spissius sanguinei coloris, cum spiritus salis dulcis specie paratum.

Oleum solis (AEGEL. SALA l. m. c. p. 290.) non est nisi auri potabilis species, spissitudine ad oleum accedens.

Spiritus salis I. OSIANDRI (ANGELVS SALA l. m. c. p. 284.) non videtur esse nisi acetum fortius, quod postquam calcem auri ope argenti viui praeparatam, soluerat, vehementiori igne iterum ab hoc dirimitur, vix auri aliquid secum rapiens.

I N D E X

R E R V M A L P H A B E T I C V S.

A

- Acetas cupri. 347.
 ferri. 329.
 Acetum cerussae. 397.
 emetikum. 196.
 esurinum. 348.
 lithargyrii. 397.
 minii. 397.
 philosophorum ex antimo-
 nio. 246.
 plumbi. 396.
 radicale. 348.
 saturni. 396.
 Acida. 32-59.
 Acidum boracis. 55-57.
 muriaticum. 53.
 nitri vinosum. 52.
 vitrioli vinosum. 46. 47.
 Adamas. 30.
 Aerugo. 345.
 ferri. 324.
 Aes. 333.
 vstum. 344.
 viride. 345.
 crystallif. 347.
 distillat. 347.
 Aether Frobenii. 43.
 nitri. 52.
 vitrioli. 43-45.
 Aethiops antimonialis Hux-
 hami. 176.
 martialis. 324.
 Aëtites. 321.
 Agaricus mineralis. 16.
 Album candiense. 351.
 hispanicum. 351.
 Album perlatum. 352.
 Alcahest Glauberi. 74.
 Helmontii. 74.
 Alkali minerale. 59.
 muriaticum. 77.
 salitum. 77.
 vitriolatum. 62.
 vegetabile nitratum. 66.
 salitum. 82.
 volatile causticum. 96.
 fluor. 96.
 nitratum. 66.
 purum. 96.
 salitum. 82.
 Alcalia. 58-60.
 Alkermes minerale. 214.
 Alumen. 109-124.
 draconisatum. 111. 123.
 plumosum. 26. 109.
 romanum. 109.
 saccharatum. 123.
 tinctum. 111. 123.
 Amarum genuinum. 106.
 Ambra grisea. 147-149.
 maritima. 147.
 Amethystus. 29.
 Amiantus. 26.
 Ammoniacum purum. 96.
 Anodinum minerale. 76.
 Antidotos pantagogos. 239.
 Antihecticum Poterii. 235 sq.
 301 sq.
 Antimonii calx lota. 233.
 Antimonium. 171-250.
 crudum. 172.
 cum cornu cerui calcina-
 tum. 231.

- Antimonium diaphoreticum.**
 213. 214. 233. 234.
 ablutum. 233.
 dulce. 233.
 iouiale. 235.
 martiale. 235.
 rubrum. 191.
 incineratum. 192.
 martiale cachecticum. 235.
 metallicum. 187.
 regulinum. 171. 187.
 salitum. 182.
Aqua aluminosa Bateana. 118.
 123.
 composita. 118. 123.
 arsenici. 268..
 benedicta Rulandi. 197.
 calcis. 9 - 16.
 fortis. 50.
 graeca. 356.
 S. Luciae. 100. 101.
 magistralis Fallopii. 123.
 ophthalmica caerulea. 350.
 sapphirina. 350.
 Rabelii. 43.
 regis. 443.
 stimmi sulphurea. 246.
 tartarea. 247.
 vegeto-mineralis Goulardi.
 401 - 409.
 viridis Hartmanni. 348.
Arbor Dianae. 355.
Arcanum antimonii. 244.
 becchicum Willisii. 165.
Arena. 28.
Argentum. 354 - 362.
 hydragogum. 361.
 nitratum. 356.
Argilla vitriolata. 109.
Argyritis. 395.
Aroma Philosophorum. 90.
Aroph Paracelsi. 90. 91.
Arsenicum. 250 - 279.
 album. 250 sq.
Arsenicum calciforme. 250.
 citrinum. 268.
 deflagratum. 267.
 fixum. 267.
 rubrum. 269.
 Veterum. 269.
Asphaltum. 152. 153.
Atramentum sympatheticum.
 164.
Auripigmentum. 269 - 277.
Aurum. 443 - 452.
 crepitans. 447.
 diaphoreticum. 447.
 fulminans. 443. 447. 448.
 potabile. 448 - 450.
 praecipitatum azurinum.
 450.
 sclopetarium. 447.
 vitae. 450.

B
Balneum regis. 172.
Balsam, wunderbarer. 245.
Balsamum antimonii. 186.
 rubrum. 186.
 vulnerarium. 186.
 plumbi. 411.
 sulphuris. 169.
 amygdalatum. 169.
 anisatum. 169.
 barbadense. 169.
 Rulandi. 169.
 succinatum. 169.
 terebinthinatum. 169.
 viride Metensium. 346.
 vitae. 245.
Balsamus antimonii. 245.
Barytis salita. 2.
 vitriolata. 1.
Belemnites. 17.
Bezoarticum antimoniale. 196.
 236.
 Angeli Salae. 236.
 auratum. 451.
 Bezoar-

- Bezoarticum iouiale. 451.
 lunare. 362.
 martiale. 235.
 flauum. 235.
 metallicum. 451.
 minerale. 236.
 pretiosum aureum. 451.
 Bismuthum. 350.
 Bitumen iudaicum. 152.
 Bolus. 27. 28.
 Borax. 103. 104.
 depurata. 103.
 rafinata. 103.
 veneta. 103.
 Butyrum antimonii. 182.
 lunare. 185.
 arsenici. 268.
 fulphuris. 166.
- C.
- Cadmia botrytis. 291.
 fornacum. 292.
 natiua. 292.
 Caeruleum montanum. 343.
 Calces plumbi. 392-396.
 Calices vomitorii. 188.
 Calx. 7-16.
 antimonii. 192.
 abluta. 233.
 cum cornu cerui vsto.
 230.
 cum sulphure. 232.
 nitrata. 233.
 per se. 192.
 sine sulphure. 236.
 arsenici alba. 230.
 salita. 98.
 wismuthi. 351-354.
 zinci. 279-290.
 Caput mortuum vitrioli. 144.
 Carabe. 149.
 citrina. 150.
 Carbonas ammoniaci. 93.
 potassae. 74.
- Carbonas sodae. 59.
 Carneolus. 29.
 Catharticum lunare. 361.
 Causticum antimoniale. 182.
 lunare. 357.
 Cerata. 426. 427.
 Ceratum de minio rubrum.
 426.
 saturinum Goulardi. 426.
 Ceraunochryson diaphoreticum. 451.
 Cereoli mitigantes. 428.
 Cerota. 426. 427.
 Cerussa. 392. 393.
 antimonii. 234.
 diaphoretici. 234.
 lunaris. 234.
 solaris. 234.
 plumbi. 392.
 Chalcedonius. 29.
 Chalybis rubigo praeparata.
 326.
 Chalybs cum sulphure praeparatus. 325.
 praeparatus. 323.
 sulphuratus. 325.
 tartarifatus. 328.
 Chamaeleon mineralis. 249.
 Chryfitis. 395.
 Chryfobezoar. 451.
 Chryfocolla. 342.
 Cineres plumbi. 363. 394.
 Cinis antimonii. 192.
 Cinnabaris antimonii. 237.
 Claretum purgatorium. 197.
 Clyffus antimonii. 246.
 Coagulum aluminosum. 121.
 122.
 Colcothar vitrioli. 144.
 Cordiale. 448.
 Cornu cerui auratum. 452.
 Corpora inflammabilia mineralia. 147-169.
 Cremor antimon. diaphor. 233.
 Ff 4 Cremor

I N D E X.

- Cremor calcis. 9.
 sulphuris. 166.
 Creta farinacea. 16.
 rubra. 320.
 scriptoria. 16.
 vulgaris. 16.
 Croci martis. 324-328.
 Crocus antimonii. 191. 192.
 lotus. 192.
 chalybis ruber. 292.
 aeris. 447.
 martis. 327.
 adstrictorius. 326.
 adstringens. 144. 326.
 aperiens. 326.
 aperitiuus. 325.
 emmenagogus. 326.
 niger. 325.
 obstructiuus. 325.
 saccharinus. 326.
 sulphuratus. 325.
 metallorum. 192.
 Rulandi. 191.
 folis. 444.
 Crytalli argenti. 356.
 Crytallus. 29.
 mineralis. 73.
 montana. 29.
 Cuprum. 333-350.
 acetatum. 347.
 ammoniacum. 137. 138.
 vitriolatum. 133.
 D
 Diaphoreticum iouiale. 235.
 martiale. 235.
 minérale. 233.
 solare. 234.
 regulinum. 234.
 Dulcor saturni. 44.
 E
 Eau de Luce. 100. 101.
 Electrum. 149.
 aureum cordiale. 451.
 maius. 189.
 Electrum minus. 189.
 Electuarium chalybeatum. 324.
 Elixir acidum. 40-43. 52.
 antimonii. 198. 244.
 auri. 448.
 Emeticum antimonii mitius. 213.
 Emplastra saturnina. 429-441.
 Emplastrum adhaesiuum. 429.
 album coctum. 429.
 anticolicum. 429.
 antihysericum. 430.
 antipodagricum. 430.
 apostolicum. 430.
 arsenicale. 278.
 arthriticum. 430.
 attractiuum ruptorium pe-
 frilentielle. 278.
 barbarum. 430.
 e calaminari lapide. 430.
 calidum. 431.
 ad caneros. 431.
 ad cancrum. 431.
 in cancro. 431.
 cicatricem inducens. 431.
 ad clauos et verrucas pe-
 dum. 431.
 commune. 431. 432.
 adhaesiuum. 432.
 cum gummi. 432.
 de cerussa. 429.
 de creta. 432.
 de cumino. 432.
 defensiuum. 432. 433.
 rubrum. 433.
 diachalciteos. 433.
 diachylon compositum. 433.
 cum gummi. 433.
 simplex. 443.
 diapalmae. 433.
 diapompholygos. 433. 434.
 diuinum. 434.
 epispasticum. 434.
 exsiccatiuum. 434.
 ad fontanellas. 434.
 Empla-

Unable to display this page

I N D E X.

Flores sulphuris. 156. 159.
 viridis aeris. 347.
 zinci. 279-290.
 Flos aeris. 344.
 stibii Helmontianus. 196.
 emeticus dulcis. 196.
 Fluor mineralis viridis. 19.
 Fondant de Rotrou. 148.
 Fuligo de cupreo ahen. 346.

G

Gas hepaticum. 168. 384.
 Geodes. 321.
 Gilla Paracelsi. 145.
 Theophrasti. 145.
 vitrioli. 145.
 Globuli martiales. 329.
 Granatus. 30.
 Guttae aureae Lamottii. 331.
 febrifugae. 265.
 Gypsum. 18.

H.

Haematites. 320.
 Helmintholithus. 17.
 iudaicus. 17.
 Hepar antimonii. 191. 192.
 lotum. 192.
 sulphuris. 156. 163-168.
 383.
 arsenicale. 164. 383.
 calcareum. 163. 164.
 ceratum. 166.
 martiale. 166.
 salinum. 164. 165.
 volatile. 156.
 vulgare. 164. 165.

Hyacinthus. 30.

K

Κεραυνόχρυσον. 447.
 Kermes minerale. 214-218.

L

Lac lunae. 16.
 plumbi. 394. 409.

Lac saturni. 394.
 sulphuris. 166.
 virginis. 409.
 Lana philosophica. 279.
 Lapides. 1-31.
 Lapis aquilinus. 321.
 armenus. 30. 543.
 calaminaris. 292.
 de pyrmison. 277.
 de tribus. 277.
 de vena plumbi. 173.
 diuinus. 124.
 geodes. 321.
 infernalis. 355. 357-360.
 iudaicus. 17.
 lazuli. 30.
 lunaris. 357.
 lyncis. 17.
 medicamentosus. 123. 129.
 nephriticus. 26.
 prunellae. 73.
 salutis. 123.
 Laudanum mercuriale. 452.
 Laxatium polychrestum. 19.
 Lazurus orientalis. 30.
 Leo ruber. 173.
 Lilium minerale. 74.
 Paracelsi. 76. 237.
 Limatura aurichalci. 346.
 cupri. 343.
 ferri. 321-324.
 martis. 321.
 alcoholisata. 323.
 Linimentum de amianto. 426.
 saturni compositum. 426.
 volatile. 96. 103.
 Lintea cerata. 427. 428.
 Liquor aethereus vitriola-
 tus. 46.
 anodinus martiatus. 331.
 anodinus mineralis Hoff-
 manni. 47-49.
 antipodagricus. 99.
 arsenici fixi. 208.

Liquor

INDEX.

Murias ammoniaci. 82.
antimonii. 182.
calcis. 98.
magnesiae. 108.
potassiae. 95.
sodae. 77.

N

Naphtha. 154.
nitri. 52.
vitrioli. 43. 45. 46.
Natrium. 59. 60.
vitriolatum. 62.
Nihil griseum. 291.
Nihilum album. 290.
Nil. 290.
Nitras ammoniaci. 77.
argenti. 356.
potassiae. 66.
Nitri acidum. 50-53.
Nitrum. 66-77.
alcalisatum. 74.
ammoniacale. 77.
anodinum. 76.
antimoniatum. 76.
causticum. 74.
commune. 66.
flammans. 77.
per metalla fixatum. 74.
phlogiston. 77.
prismaticum. 66.
regeneratum non fixum. 77.
saturinum. 419.
semitolatile. 77.
stibiolum. 76.
tabulatum. 73.
vulgare. 66.
Nix antimonii. 187.

O

Oel, liquorisch. 185. 246.
Oleum antimoniale. 185.
antimonii. 182. 185.
aliud. 244.

Oleum antimonii compositum. 186.
corrosivum. 182.
cum mercurio sublimato. 182.
febrifugum. 243.
glaciale. 182.
lunare. 185.
liquidum. 185.
arsenici fixi. 268.
asphaltum. 153.
calcis. 98.
corrosivum arsenici. 268.
gabianum. 153.
martis per deliquium. 92.
328.

naphthae. 45.
petrae. 153.
saturini. 409. 418.
folis. 452.
succini. 150. 152.
sulphuris antimonii. 246.
vini. 45.
vitri antimonii. 243.
vitrioli. 32.
dulce. 45.

Osteocolla. 18.
Oxide d'arsenic. 250.
Oxymel aeruginis. 346.
Oxyfaccharum vomitium. 197.

P

Panacea anglica. 19.
antihypochondriaca. 19.
antimonialis emetica. 211.
Glauberiana. 214.
solutiva. 19.
universalis. 211.
Wilson's. 214.
Petroleum. 154.
Petroleum. 153-155.
Phlegma aluminis. 122.
Pilulae aeternae. 188.
alterantes Plumeri. 221.
Pilulae

I N D E X.

Pilulae benedictae Falleri. 146.

caeruleae. 138.

perpetuae. 188.

Plumbum. 362-442.

cinereum. 350.

nigrum. 173.

philosophorum. 173.

sacrum. 173.

vitum. 394.

Pocula emetica. 188.

Πομφολυξ. 290.

Potassa arsenicata. 267.

Poudre d'Algaroth. 193.

de Chevalera. 249.

des Chartreux. 214.

Powder of James. 231.

Ruffel. 214.

Praecipitatum saturni. 394.

fulphuris. 166.

Pforicum Galeni. 409.

Pulvis albus antimonii. 233.

alterans Plummeri. 221.

angelicus. 193.

anticachecticus Ludouici. 235.

anticancrosum Bernhardi. 261.

antidysentericus anglicanus. 225.

antilyssus Hillii. 123.

antimonii fixus. 193.

auri. 447.

benedictus. 260.

cachecticus. 325.

Carthusianorum. 214.

Comitis de Palma. 19.

e cerussa compositus. 442.

emeticus Monckii. 195.

erysipelatodes Mynsichti. 442.

febrifugus Iacobi. 231.

nitrosus. 70.

Sentinelli. 19.

stypticus. 111.

Heluetii. 122.

sympatheticus. 142.

vitalis Halensis. 235.

Q

Quartzum. 29.

Quinta essentia antimonii. 243.

R

Radix metallorum. 173.

Ramoneus. 195.

Realgar. 269.

Regulus alchemisticus. 188.

antimonii. 171. 187.

Regulus antimonii aculeatus. 193.

compositus. 187.

ionialis. 187. 189.

lunaris. 188. 189.

martialis. 187.

medicinalis. 191.

metallicus. 187.

saturninus. 187. 189.

simplex. 187.

sine marte. 187.

solaris. 191.

stellatus. 188.

vegetabilis. 187.

venerens. 187. 189.

vulgaris. 187.

metallorum. 189.

Rete Vulcani. 189.

Rex metallorum. 443.

Risigallum. 269.

Rubinus. 30.

antimonii. 191.

auripigmenti diaphoreticus. 274.

Rubrica. 320.

febrilis. 320. 321.

S

Saccharum saturni. 411-418.

Sal. 77.

amarum. 106-108.

muriaticum. 108.

ammoniacum. 82-103.

cupiferum. 137. 138.

depuratum. 90.

fixum. 98.

anglicum. 106.

antepilepticum Weismanni. 137.

138.

antimonii muriaticum. 182.

armoniacum. 82.

caeduum. 71.

catharticum anglicum. 106.

chalybis. 139. 141.

colcotharis. 145.

commune. 71.

regeneratum. 95.

culinare. 71.

decrepitatum. 78.

digestivum Syluii. 95.

ebshamense. 106.

epsoniense. 106.

febrifugum Syluii. 95.

fossile. 71.

gemmae. 71.

G g

Sal

I N D E X.

- Tinctura martis caerulea Ettneri.* 349.
 cum vino maluatico et pomis aurant. 331.
 cydoniata. 330.
 e vitriolo Zwelfferi. 145.
 helleborata. 145.
 in spiritu salis. 331.
 Londinensium. 331.
 pomata. 331.
 Radcliffii. 329.
 stiptica. 144.
 tartarifata. 329.
 vinosa. 332.
 metallorum. 75. 236.
 mineralis amara. 240.
 minii. 397.
 neruina Bestucheffii. 331.
 neruino-tonica flava. 331.
 saturni. 411.
 solis. 448.
 succini. 152.
 sulphuris. 165.
 volatilis. 99.
 tartari. 65.
 veneris. 138.
 vitri antimonii. 238.
 altera. 239.
 zincea. 290.
Topasius. 30.
Trochisci abi Rhazes. 442.
 de minio. 442.
 e nitro. 70.
 escharotici. 442.
Tutia. 291.
 alexandrina. 291.
- U
- Ultimus index.* 173.
Unguenta saturnina. 420-426.
Unguentum ad ambusta. 420.
 cancrum. 421.
 cicatrices delendas. 421.
 herpetem. 422.
 ophthalmiam siccam. 424.
 perniones. 424.
 pforam. 158.
 scabiem. 128. 129. 159. 425.
 aegyptiacum. 346.
 album. 420.
 camphoratum. 420.
 simplex. 420.
 apostolorum. 346. 421.
 contra scabiem. 425.
 de liquiritia. 422.
 minio camphoratum. 423.
 tutia. 425.
 deficcantium. 421.
 diapompholygos. 421. 422.
 e calaminari lapide. 421.
- Unguentum e cerussa.* 420.
 e lithargyrio. 423.
 e sulphure. 158.
 fuscum. 422.
 griseum. 422.
 haemorrhoidale. 422.
 in erysipelate. 422.
 mundificans. 423.
 nibili. 291.
 ad oculos. 423.
 nobile Mynsichti. 423.
 nutritum. 424.
 ophthalmicum. 424.
 paralyticum. 50.
 placentinum. 424.
 pforicum. 159.
 rubrum. 425.
 saturninum. 424. 425.
 sibiricum. 347.
 triapharmacum. 426.
- V
- Venus.* 333.
Vinum antimoniale. 212.
 antimonii Huxhami. 212.
 chalybeatum. 332.
 emeticum. 188. 197.
 hippocraticum antimoniale. 197.
 martiale. 332.
Viride aeris. 345.
 natiuum. 342.
Vitriola. 124 — 146.
Vitrioli acidum. 32 — 50.
 oleum. 32.
 spiritus. 32. 33.
Vitriolum album. 124.
 anglicum. 139.
 argenti. 356.
 caeruleum. 133.
 cupri. 133 — 139.
 ferri. 139 — 146.
 hungaricum. 139.
 martis. 139.
 romanum. 139.
 veneris. 133.
 viride. 139.
 zinci. 124 — 133.
Vitrum antimonii. 194.
 ceratum. 225.
 succineum. 193.
- W
- Wismuthum.* 350 — 354.
Witherit. 3.
- Z
- Zarnic.* 269.
Zincum. 279 — 292.
 vitriolatum. 124.

APPARATUS MEDICAMINVM

TAM SIMPLICIVM

QVAM

PRAEPARATORVM ET COMPOSITORVM

IN

PRAXEOS ADIVMENTVM

CONSIDERATVS.

P. II.

REGNVM MINERALE
COMPLECTENS
VOL. II.

A V C T O R E

IO. FRID. GMELIN

AVLAE REGIAE CONSILIARIO, PHILOSOPHIAE ET MEDICINAE
DOCTORE, HVIVS PROFESSORE P. O. ACADEMIARVM CAE-
SAREAE NATVRAE CVRIOSORVM, SCIENTIARVM ELECTORALIS
MOGVNTINAE ERFORDIENSIS, ATQVE IMPERIALIS PETROPO-
LITANAE, SOCIETATVM SCIENTIARVM REGIAE GOETTINGENSIS,
OECONOMICAE PETROPOLITANAE, PHYSICARVM TIGVRINAE,
BELGICAE ET IENENSIS, PERINDE AC MEDICORVM
HELVETICAE, ET METALLICAE SODALI.

GOETTINGAE

APVD IOANN. CHRIST. DIETERICH

1796.

12. *Mercurius, Hydrargyrum, Hydrargyrus, Argentum viuum, Argentum liquidum, Argentum fusum, Argentum mobile, Aqua argentea, Aqua metallorum, Aqua sicca, Protheus, Chamaeleon minerale, Seruus fugitiuus, Illusor chymicorum, Impostor chymicorum, Azoph, Zaibar, Zabach*, nitore eoque constanti argentum referens, pondere specifico, si aurum ac platinam exceperis, omnia reliqua metalla superans, quod quippe, pondere aquae distillatae = 10000 posito, aequat, si BRISSONO (loc. cit.) fidem tribuas, 135681, si aliis v.g. MUSSCHENBROECKIO (elem. physic. p. 274.) et BOERHAAVIO (de mercur. p. 21.) 141108, aut inter vtrumque intermedium, saporem quasi metallicum linguae immersae imprimens, caloris materiem tam tenaciter retinens, vt, qua nota ab omnibus aliis metallis mirifice discedit, ideo a multis ex metallorum ordine exclusum, non consueto modo atmosphaerae calore fctum, perpetuo liquida compareat forma, sed in hibernis etiam rigoribus intemperatam seruet, nisi, argento viuo thermometri FAHRENHEITIANI 38 et 40 gradibus (HUTCHINS *Chemische Annalen* 1784. Vol. I. p. 38.) infra 0
P. II. Vol. II. A descen-

descendente, aut summo Sibiriae vltimae (J. G. GMELIN *Reise durch Sibirien von dem Jahr 1733 bis 1743*. Goettingen. 8. P. I. 1751. p. 356. II. 1752. p. 451. PALLAS *Reise durch verschiedene Provinzen des russischen Reichs*. 4. Petersb. P. III. 1776. p. 418. LAXMANN *chemische Annal.* 1785. Vol. I. p. 244. 245. FRIES *ibid.* 1787. Vol. II. p. 318.) frigori exponatur, aut cum acidis aliisque salibus solutis, quae aliis corporibus vicinis caloris materiem avidissime furripere, docet experientia, in contactum veniat (C. BLAGDEN *history of the congelation of quicksilver*. London. 1784.). Eminent porro mercurius summa partium mobilitate, exactissima earum, etiam minimarum, forma globosa, quae diuelli praeterea facili opera a se inuicem possunt, vt inclusus firmissime sacco ex corio aut solidiori panno confecto mercurius pressus pluuiæ argenteæ instar per minutissimos eius poros transstillet, et transseat omnis, modo ab omni peregrina materia liber sit.

Caloris maioris vi aequabiliter expanditur, calore decrecente contrahitur mercurius, aequabilius longe, quam vini spiritus (COTTE *histoire de la société de medecine à Paris pour 1776*. p. 360), hinc barometris et thermometris multo aptior; calore vehementiori (G. FR. HILDEBRANDT *chemische und mineralogische Geschichte des Quecksilbers*. Braunschweig. 4. 1793. p. 45.) in vapores abit, ad 6000um vsque thermometri Fahrenheitiani aucto, ebullit, et totus, si quidem purus sit, in auras auolat, halitibus, si inspirentur, nocentissimis,
para-

paralyfes atque apoplexiam frequentes progredientibus, si vasis clausis ebulliente mercurio in frigidiore apparatus parte colligantur, in veras iterum argenti viui guttas confluentibus.

Et si facile mobilitatem (extinguatur) et splendorem suum amittat mercurius, in puluerem cinereum acerbi saporis abiens, siue solus concutiatur in tubis vitreis occlusis, siue diu fatis cum aqua, aceto, cum pinguedinibus, balsamis, mucilagimbus, saccharo, terris absorbentibus, sulphure, antimonio conteratur, difficilius tamen, partim eo quod vaporum specie tam facile aufugit, partim eo quod eodem igne nitorem metallicum tam facile recuperat, ignis solius vi in calcem conuertitur, quae eximio rubore conspicua et acris, nullo alio corpore adiecto, in vasis clausis igni violento exposita, praeunte multo aëre vitali, quem, dum calcinabatur, absorpserat, in perfectum argentum viuum redit, ea nota ad metalla nobilia quam proxime accedens.

Facile quoque mercurius a multis salibus dissoluitur, neque colorem eorum immutans, neque acrimoniam mitigans, ut potius, quae acidis mineralibus inest, ab eius connubio mirifice augeatur, additis aliis metallis, potissimum zinco et cupro, forma sua metallica et liquida ab iis iterum secedens, a salibus lixiuiosis et terris calcis facie ex omnibus acidis praecipitandus, cum multis salibus, ut primum superfluous humor ignis vi expulsus est, in crystallos elegantes, aqua distillata denuo, saepe quoque vini spiritu dissoluendas abiens.

Facillime dissolvitur mercurius, facilius quando plena adhuc metalli facie gaudet, quam calcis forma indutus, nitri acido, seu quae vulgo audit, aqua forti, modo ab omni alieno acido depurata, siue fortiori, siue magis diluta, siue frigida, siue calida, ut tamen ad solutionem accelerandam levi calore, et ad acidum penitus saturandum finem versus ebulliente opus sit. Acerrima haec solutio cutem et ungues colore obscure rubro tingens, et, modo saturata sit, pilis, lanae, ligno carbonis quasi nigredinem inurens, etsi pellucidissima, et dilutionem per aquam distillatam purissimam egregie ferens, a minima aquae fontanae guttula lactis tenuioris in modum turbatur, aurum ex aqua regis calcis dilute purpureae (lilas vulgo vocant) specie deturbat, ab acidis salis communis, arsenici, molybdaenae, spumae lupi, tartari, acetosellae, citri, phosphori, et pinguedinis, ipso aëreo, salibusue haec acida continentibus infusis, sedimentum album dimittit, in quo mercurius, relicto nitri acido, cum his acidis copulam iniit; simile, si coloris rationem habeas, sedimentum album exhibet ab injectis terris acido aëreo adhuc foetis, calcaria, magnesia, aluminari, acidum hoc tunc secum coniungens, viride ab infusa cupri solutione, pallidissime roseum ab urina, flauum, a vitrioli acido aut salibus illud continentibus feruidis instillatis, albidum in luteum, si siccet, abiens, a lixiuio caerulei berolinensis, lateritium certe in initio ab aqua gallarum principio adstringente foeta, aurantium in luteum postmodum abiens, ab aqua calcis, ochroleucum, si dilutiori acido solutus fuerit mercurius,

luteum

luteum paulatim flauescens, si ebulliente, ab instillato lixiuio caustico, album, si frigido ad solutionem vsus fueris acido, luteum sensim ochroleucum, si calido, ab infusis aqua solutis cineribus clauellatis, flauum, si frigido acido solutus sit mercurius, luteum, si feruida, ab alcali minerali aqua soluto; album, si feruida, atrum, si frigida aqua forti solutus fuerit mercurius, ab instillato alcali volatili.

Eadem solutio dissipato aut per instillatum vini spiritum purissimum subtracto superfluo humore eximias exhibet crystallos, prismata hexaëdra utroque sine truncata referentes, pellucas, albas (*Hydrargyrum nitratum*, *Nitras mercurii*), atmosphaerae expositas non humescentes, si diu tamen expositae illi fuerint, aqua distillata, quamuis feruida, quae rubrum illis colorem impertitur, non nisi addito nitri acido, denuo dissoluendas, si prunae ardenti imponantur, detonantes, caloris vi facile liquandas, qua tortum partim in auras abit, plurima tamen expulsa et omni aqua, tandem omni fere acido, colore ex albo in flauum et rubrum transeunte, tum annuli tricoloris (*Mercurius tricolor*) specie in altum agitur, tum calcis lateritiae (*Mercurius praecipitatus ruber*) forma in fundo remanet.

Difficilius longe soluitur mercurius vitrioli acido, nec nisi fortissimo atque ebulliente, et quae ex ea coctione nascitur massa, quamuis externa facie perfectum salem metallicum referat, eo tamen multum abludit a salis perfecti indole, quod vix tertia eius pars aquae, etsi purissimae, iniecta soluitur, plurima potius pulueris citrini (*Turbith minerale*)

rale) specie in fundum secedat, quae feruidissimam quoque aquam subire renuit; minor illius massae, si quidem cum atmosphaera in contactu maneat, humescentis, portio, quae in aquam transit, aqua illa vaporis specie dispulsa in crysallos exiles coit, facile, si atmosphaerae exponantur, eius humore attracto diffuentes, in telae quasi speciem inter se contextas.

Neque falis culinaris acidum, si mercurio infundatur, magnas in illum exferit vires soluentes, exferit tamen, si fortius cum eo coquitur, et dum cum eo ebullit, noua semper acidi portio superingeritur, aut si loco mercurii viui calx eius rubra, siue sola ignis vi, siue nitri acido adiecto parata, siue calx per sal culinare vel cineres clauellatos ex acido nitri, siue per hos ex soluto in aqua mercurio sublimato corrosiuo praecipitata, calenti acido immittatur; efficax quoque in ipsum viuum mercurium, si distillatione a magnesia nigra immutatum sit, siue elastica, siue liquida forma illum contingat, et quum validius eum trahat, quam quodcunque fere aliud acidum, cuicunque fere eius solutioni instilletur siue acidum ipsum liberum, siue sal neutrum ex eo conflatum, eius consortio auctus, sedimenti albi, aqua vix dissoluendi (vocat *Mercurium praecipitatum album*) specie in fundum cadit.

Soluitur etiam falis communis acido mercurius, si per cineres clauellatos ex aqua forti praecipitatus cum sale ammoniaco tritus fortiori igni exponitur; sed vulgatissimus Arabum aeuo iam notus modus, quo sal metallicum ex vtriusque connubio pro-

nitum,

nitum, *mercurium sublimatum corrosiuum album* vulgo appellant, praeparatur, est sublimatio, qua vtriusque halitus sibi occurrentes, mutuae attractionis vi arctiorem copulam ineuntes spiculorum salinorum specie altiori et frigidiori apparatus parti adfiguntur.

Respuit quidem aquam regis vulgarem mercurius viuis; soluitur tamen ea, quae ex spiritus salis fumantis partibus tribus et spiritus nitri fumantis parte vna, melius adhuc ea, quae inuersa ratione ex vtroque conflatur, soluitur quoque, si mercurio infundantur spiritus salis communis partes quinque, et modice calefacto instilletur sensim spiritus nitri non fumantis pars vna; imo si, infusa peractae per aquam fortem solutioni salis communis muria, plurima mercurii pars sedimenti albi forma delapsa sit, in liquore supranatante in aquam regis nunc conuerso soluta nunc superest exigua mercurii pars.

Ab acido sulphuris volatili et fluoris in calcem potius, quae acidi portionem secum coniunctam retinet, corroditur, quam soluitur; neque multo potentius in illum agunt acida succini, boracis, et phosphori, aceti, acetosellae, citri, pomorum, tartari, sebi, caerulei Berolinensis, nisi aut calcinatus quocunque modo, aut solutus aliis acidis, aut praecipitatus ex his fuerit; calcis tamen forma indutus ipso vino et sero lactis dissoluitur.

Facile etiam cum aliis metallis coit mercurius, (audit *amalgama*) pastam argenti more nitentem pro alia atque alia ratione metalli et mercurii nunc molliorem nunc duriores referens, facillime cum

metallis nobilibus, si cum eorum puluere, scobe, bracteis, superadfusa aqua, conteratur, aut leniori ignis gradu fluentibus v. g. wismutho, stanno, plumbo, si liquefactis his agitando intermisceatur.

Commemoranda potissimum venit mirabilis illa facultas, quam mercurius alia atque alia ratione praeparatus, alio atque alio modo adplicatus, in corpus animale viuum exserit (B. ALBINUS diff. de mercuriali salivatione. Francof. ad Viadr. 1689.), siue globosa eius particularum figura (AL. THOMSON dissert. medic. Lugd. Bat. 1705. 8. IV. Propos. 3. p. 92), siue facillima in minimos globulos partitione (M. PANTELIUS disp. de mercurio et eius in usu medico operandi ratione. Regiom. 1698. 4. §. IX. p. 8.), siue facultate, qua ponderosae eius particulae continuo per vasa motu agitatae natum praeter naturam humorum viscorem tollunt (H. BOERHAAVE praefat. in AL. LUISINI aphrodisiacum s. de lue venerea. Leid. fol. 1738. LOESECKE l. c. pag. 265. 266. J. FRID. EHRMANN dissertat. de hydrargyri praeparatorum internorum in sanguinem effectibus. Argentor. 1761. 4. pag. 16. 17), siue nitatur illa insigni, quod ipsi competit, pondere, quae multorum, praecipue PITCARNII (de ingressu morbi, qui venerea lues vulgo appellatur in dissertat. medicis. Edinburg. 1713. 4. et diff. de causis diuersae molis, qua fluit sanguis per pulmones natis et non natis. p. 37.), C. A. GERHARD (materia medica. Ed. alt. Berol. 8. 1771. pag. 559), ED. BARRY (medic. transactions. Lond. 8. Vol. I. 1768. art. 10. p. 125), DE LA ROBARDIERE (recherche

che sur la rougeole, sur le passage des medicamens et des alimens dans le torrent de la circulation, sur le choix des remedes mercuriaux dans la maladie venerienne. Paris 1776. 12.), veri specie tamen carens, est opinio, siue singulari quadam, quam in alios atque alios corporis humores (FR. HOFFMANN de vera medicamentorum in morbis virtute et efficacia rite dignoscenda. §. 40. Opusc. med. practic. Hal. 1736. 4. Dec. I. p. 136. J. G. BAIER diff. de mercurii in corpus humanum agendi modo. Altorf. 1739. 4. p. 8. BOISSIER DE SAUVAGES diff. sur les medicamens, qui affectent certaines parties du corps humain plutot que d'autres. Bourdeaux 1751. 4. p. 41), et mucum (PLENCK method. nov. et facil. argent. viuum aegris venerea labe infectis exhibendi, cui accedit hypothesis noua de actione metalli huius in vias saliuales. Vindob. 1766. 8. p. 58), saliuam (BOISSIER DE SAUVAGES l. m. c. p. 41), pinguedinem praesertim eiusque acidum (SCHWEDIAUER practical observations on venereal complaints. Edinb. 1788. p. 162), aut salem humorum armoniaco aemulum, aut virus venereum ipsum, quo, perinde ac acidum alcali consortio, illud mitescat (Practical essays on medical subjects by a Member of the royal College of physicians of London and Edinb. Lond. 1773. 8. Chemico-medical dissertation on mercury, on its various proportions and mode of operating. Lond. 1774. 8. R. MAYWOOD essay on the operation of mercury in the human body. Lond. 1787. 8. ALTHOF l. c. p. 36 sqq.) exercet, attractione, siue specifico quodam stimulo, quo hoc potius quam aliud fabricae animalis systema afficit (PR. OWEN diff. de

mercurio. Edinb. 1757. 8. G. CULLEN lectures on materia medica, Edinb. 1772. N. D. FALCK on the medicinal qualities of mercury. Lond. 1776. 12. J. ANDREE observations on the theory and cure of the venereal disease. Lond. 1779. 8. A. DUNCAN observations on the operation and use of mercury in the venereal disease. Edinb. 1772. CHPH. GIRTANNER *Abhandl. über die venerische Krankheit*. Goetting. 8. 1788. I. p. 332. 333. III. p. 786. S. HAHNEMANN *Unterricht für Wundärzte über die venerischen Krankheiten*. Leipz. 1789. 8. §. 633. p. 251), siue specifica quadam vi (ALBERTI diss. de istis mercurii partibus, quae inprimis miasma venereum, in corpore haerens, destruere valent. Ienae. 1758. p. 34. VAN SWIETEN l. c. V. p. 521. J. C. G. MÜLLER diss. de viribus ac usu mercurialium. Ienae. 1775. 4. p. 13), qua ex dominantibus artis salutaris principiis hactenus non explicanda, et in humores, et in solidas corporis viui partes agit.

Excitat certe paulo largius et diutius continuatus mercurii alio alioue modo praeparati vsus pulsus solito citatiorem, debiliorem et durum, odorem molestum in naribus, saporem in ore ingratum metallicum, tinctum faciei pallidum, murmura in canali cibario, cetera nullis doloribus stipata, nares acutas quasi catarrho obseratas, crassos orbitarum margines, pallida et liuentia labia, horripilationes intima corporis penetralia concutientes aut continuas, aut crebro recurrentes, fastidium cibi, praesertim animalis, imo interdum nifus vomendi vehementes, capitis dolores lancinantes

nantes aut comprimentes, radicem nasi aut occiput potissimum occupantes, nasi, aurium, manuum pedumque frigus, alium segnem, somnum inquietum, languorem insignem, oculorum nitorem quasi aqueum, musculorum colli rigorem quasi rheumaticum, linguae in dorso candorem, et, nisi progredienti eius efficaciae obex ponatur, difficilem paulisper deglutitionem, dolorem quasi pungentem, per radicem linguae et vtrumque oris interius latus vagantem, dentium quasi vacillantium aut hebetium sensum, tonsillarum et glandularum submaxillarium tumorem, et, si mercurii ulterius efficacis viribus nihil obstat, tandem salivae profluvium largissimum, quae omnia per quatuor ut plurimum dies aegrum exagitantia symptomata febris mercurialis nomine complexi gestiunt alii; e. gr. Cl. HAHNEMANN (*Unterricht für Wundärzte über venerische Krankheiten*. Leipz. 1789. 8. §. 290.) febris salivatoriae alii, v. g. Cl. ALTHOF (l.c. pag. 34.), morbi mercurialis alii e. g. G. FR. SCHREIBER (*Specimen de morbo mercuriali*. Erford. 1792. 4.)

Minimam longe mercurii partem, quo medici utuntur, metallica (audit tunc *mercurius virgineus*) sua facie et puram sistit nobis natura, plurima potius ex mineris, quae cinnabarin modo magis modo minus impuram referunt, et in Iaponia, Sina, Sibiria (prope Nertschinsk), regno Mexicano, Chilensi, Peruviano, Sicilia, Hetruria, Hungaria, Transylvania, Temesia, Bohemia, Stiria, Carinthia, Tirol, potissimum Carniolia, in Palatinatu rhenano, Ducatu Bipontino et propinquis quibusdam oris ex terrae visce-

visceribus eruuntur, iam PLINII (l. c. L. XXXIII. c. VIII. p. 599.), DIOSCORIDIS (l. c. L. V. c. LX. p. 456.) et GALENI (de simplicium medicamentorum facultatibus. L. IX. p. 299 a) tempore excocta, plurima, quemadmodum olim, Hannibale et Romanis hoc regnum tenentibus, ex Hispania, ita nunc ex Carniolae metallo Idriensi, quod nostra quidem aetate quotannis (J. J. FERBER *Nachricht von dem Anquicken der gold- und silberhaltigen Erze etc.* Berlin 1787. 8. p. 83-86.) 16000 eius centumpondia largitur, huius mercurii copia prodit.

Duplici autem potissimum modo ex mineris suis elicetur hydrargyrum, aut enim, sicuti in officinis rhenanis, minerae hae contusae cum calce viua, aut quae maiorem eius partem in se recludunt cum pauperioribus permistae vasis retortis ex ferro crudo fabrefactis, quarum plures seriatim in furno nudae igni exponuntur, ingestae, ignis vim expertae, hydrargyrum vaporum forma eructant, qui vasis appensis aqua refertis excepti in guttas condensantur, vt defusa aqua colligi facile queat mercurius (COLLINI *journal d'un voyage, qui contient différentes observations mineralogiques &c.* Mannheim. 1776. 8. C. 4. tab. VIII.), aut, quae in Hispania (JUSSIEU *mémoire de l'Acad. des scienc. à Paris. ad ann. 1719. p. 461 &c.* BOWLES *introduzione alla storia naturale e alla geografia fisica di Spagna, pubblicata e commentata dal Cav. D'AZARA, e tradotta da FR. MILIZIA.* Parma. 8. Vol. I. p. 77), et Carniolia (J. J. FERBER *Beschreibung des Quecksilbergwerks zu Idria in Mittelcrain.* Berlin. 1774. 8.) vsu venit operandi ratio, minerae contusae nudae
fornici

fornici ex lapide calcario constructae furni impositae foco huic subtrato excalesfactae vapores per foramina sex in posteriori furni parte aperta exeuntes, olim per tot series ollarum ex argilla coctarum, subglobosarum utroque fine peruiarum, (vocant *Aludel*), in plano quinque orgyas longo versus mediam sui partem inclinato positarum, nunc, melius utique (SCOPOLI *Anfangsgründe der Metallurgie*. p. 136. T. X. f. A — D.) per canales muri instar constructos in cameram frigidam, dum labor iste durat, undique arctissime occlusam, ducuntur, et, opitulantis etiam vasis, aqua frigida repletis, quae in hac camera ponuntur, in liquidum mercurium rediguntur.

Ita mercurius, ab aqua et fuligine, qua nonnunquam post eliquationem contaminatus prodit, liberatur, 150 utplurimum librarum pondere corio, interdum duplici, et praeterea doliis inclusus in officinas tum artificum, tum medicamentarias intrat.

Intrat tamen haud raro aliis iam vitiatus, quae ineptum non modo reddunt aliis atque aliis instrumentis physicis, sed salutarem quoque eius virtutem magis minusve corrumpunt. Sunt v. c. qui mercurio, in mortario ferreo, superinfuso oliuarum oleo excalesfacto, agitando intermiscunt liquefacti aut stanni, aut, quod crebrius evenit, plumbi cum aequa wismuthi portione permisti, partem quartam (MOENCH *systematische Lehre von den gebräuchlichsten Arzneimitteln*. Dritte Auflage. 1795. 8. p. 218.) intermiscunt: Sunt, qui alia ratione aut solum, aut wismutho temperatum addunt plumbum.

Vltro

Vltro patet illa fraus aliquando ex minori mercurii mobilitate, et oblongata magis, quam globosa, caudatam fere dixeris, particularum, in quas diuellitur, figura, ex superstite, si per corium premitur, in hoc corio metallo solido, cuius ne hilum quidem remanet, si idem periculum cum mercurio meraco capias; certius definit ignis, quo opus est, vt ferrum candeat; illo enim igne in auras vtique abit mercurius, nequaquam illa metalla, quibus vitiari mercurius solet; quodsi igitur mercurius in cochleari ferreo igni expositus, quo cochlear illud penitus candet, relinquat aliquid, non amplius dubitabis, esse adulteratum, et ex indole et copia residui colliges, quo peregrino metallo et quantopere corruptus sit. Certissime atque exactissime determinatur illud vitium ope distillationis, qua quippe, si genuinus sit mercurius, et circumspecte satis operetur artifex, ne minimam quidem sui ponderis iacturam facit mercurius; vt igitur hoc scrutinium subeat, definitum mercurii de corruptela hac suspecti pondus vasi retorto minori vitreo puro et sicco ingeritur, quod circumligata eius fini charta grisea in tubum sensim angustiores conuoluta in arenae, quod appellant, balneo ita ponitur, vt, collo eius fere perpendiculari, finis illius chartae contingat superficiem aquae vase appposito contentae; subternitur nunc focus, calore paulatim eo vsque aucto, donec mercurius ebulliat, quo facto vapores mercurii per collum vasis et continuum tubum chartaceum propulsi, vt primum cum aqua in contactum veniunt, multi iam in collo vasis, in guttas liquidi mercurii condensantur; ita conti-

continuato tam diu eo igne, donec nulli amplius vapores affurgant, omnem mercurium tum in collo retortae tum infra aquam in vase excipiente habebis, cuius sollicitè collecti et ab aqua adhaerente caute mundati pondus, si genuinus fuerit mercurius exacte respondebit ponderi adhibiti et in vas intromissi mercurii: sin minus, tantum imminutum deprehendes, quantum peregrini metalli mercurio inhaeserat.

Illud peregrinum metallum, quod facile nunc examinari vltcrius potest, in fundo vasis haerens, suo pondere exacte referet iacturam ponderis, quam mercurius hac operatione perpeffus est, mangonium igitur mercurii, eius indolem et rationem confirmabit.

Quodsi ergo peregrino quodam metallo, et nocentissimo praeprimis plumbo, adulteratum esse mercurium haec exploratio manifestat, depuratione eius omnino opus est; ea quidem, si salutarem tibi praefigas in eius vfu finem, optime fit per eandem distillationem, aut similiter in vasis retortis vitreis, in arenae balneo positis, aut in vasis retortis ex argilla coctis, quae nuda ignis vim experiuntur, peractam; metallica vasa ob summam qua in mercurium feruntur, attractionem, ne ferro quidem denegandam, si ad hunc laborem perficiendum adhibeantur, nouae labis metum merito incutiunt.

Ab aliis sordibus argenteum argenti viui nitorem crebro obscurantibus minoris momenti, v. g. pinguibus, puluisculis in atmosphaera obuolitantibus et in eius superficiem delapsis facilius liberari potest
mercu-

mercurius, si vel per gossypium, quo infundibulum vitreum farcitur, traiciatur, vel per corium aut alutam prematur, vel in mortario lapideo cum aqua, addito forte aceto aut sale communi, aut utroque, aliquamdiu, donec plenus metalli splendor redeat, conteratur.

Argentum viuum, quamuis iam ARISTOTELI (*Μετεωρολογικ.* L. IV. c. 8.) et THEOPHRASTO ERESIO (de lapidibus ed. Heins. p. 400.) *ἀργυρου χυτου* nomine notum, sero tamen in officinas medicamentarias receptum fuit, a multis potius e. gr. PLINIO (l. m. c. et c. 6. p. 596), et Graecis potissimum, HERACLIDE (apud PLINIUM l. c. L. XX. c. 5. p. 370), NICANDRO (ibid. L. XXII. c. 13. p. 412), DIOSCORIDE (l. m. c. et L. VI. c. 27), GALENO (l. m. c. L. V. c. 19), et qui eorum verba repetierunt, AETIO (tetrabibl. I. ferm. 1. et tetrabibl. IV. ferm. 1. c. 79), PAUL. AEGINETA (de re medica L. V. c. 64), ACTUARIO (method. medend. L. V. c. 12), ISIDORO (ORIGEN. L. XVI. c. 18), P. DE ABANO (de venenis eorumque remediis p. 14), aliisque tanquam venenum detestatum, ab aliis serioris quoque aevi, externo adeo usu reformidatum, ut v. g. CHR. G. DE HONESTIS (expositio super antidotarium MESUES. Venet. 1602. fol.) ex vnguento a MESUE ad scabiem sanandam commendato, argentum viuum, quod ille receperat, exulare iuberet, MANARDUS (epistolarum L. VI. Paris. 1528. 8.), J. COSTAEUS (in MESUAE simplicia et composita et antidotarii nouem posteriores sectiones adnotationes. Venet. 1602. fol.), C. SCHELLIG (consilium in pustulas malas, morbum, quem malum de francia vulgus appel-

appellat, quae sunt de genere formicarum. Heidelberg. 1497. 4.), WEND. HOCK (mentagra siue tractatus de causis, praeservatiuis, regimine et cura morbi gallici &c. Venet. 1502.), EUST. RUDIUS (de morbo gallico L. V. a *Mundino Mundinio* ore excepti &c. Venet. 1604. 4.), J. HARTMANN (diff. de lue venerea. Marburg. 1611. 4.), M. MOREL (quaestion. medic. Monspel. 1617. 4.), M. UNZER (anatomia mercurii spagyrica, siue de hydrargyri natura, proprietate, viribus et vfu L. II. Hal. Saxon. 1620. 4.), CONSTANT. DE REBEQUE (le Chirurgien hospitable. Laufann. 1673. 8.) et J. MOYLE (Chirurgus marinus. Lond. 1702. 8.) timidos valde in eius vfu se gererent, alii v. g. NAT. MONTESAURUS (de epidemia, quam vulgares mal Franzos appellat. 1497.), SEB. AQUILANUS (interpretatio morbi gallici et cura. Lugd. 1506. 4.), C. TORELLA (dialog. de dolore cum tractat. de vlceribus in pudendagra euenire solitis. Romae 1500.), U. DE HUTTEN (de guaiaci medicina et morbo gallico. Mogunt. 1519.), B. STEBER (a malo Franczos, morbo gallorum praeservatio ac cura) et L. PHRSIUS (epitome opusculi de curandis pustulis vlceribus et doloribus morbi gallici mali Franzos appellati, Basil. 1532. 4.), J. VOCHS (de pestilentia anni praesentis et eius cura, cum quibusdam dubiis et digressionibus. Magdeb. 1507. 4.), BENED. VICTORIUS (lib. de morbo gallico et eius cura. Basil. 1536.), J. B. MONTANUS (tractat. de morbo gallico apud Luifinum l. c.), P. HASCHARD (morbi gallici compendiosa curatio. Louan. 1554.), Vid. VIDIUS (de curatione morborum generatim. Venet. 1611. L. XXVII.), J. LANGE

(medicinal. epistolar. miscellan. Basil. 1554. 4. epist. 43.), J. FERNELIUS (de luis venereae curatione perfectissima), D. LEONUS (method. curandi febres &c. Bonon. 1562.), B. TOMITANUS (de morbo gallico. 1563.), J. PALMARIUS (de morbis contagiosis. L. VII. Lutet. 1578. 4.), A. QUIQUEBOEUF et P. PAULMIER (Estne hydrargyrus luis venereae alexipharmacum? Paris. 1596.), AUR. MINADOUS (tractat. de virulentia venerea &c. Venet. 1596. 4.), GUIL. ARRAGOSIUS (epist. s. dissert. de natura et viribus hydrargyri, apud THEOD. ZWINGER fasc. dissertat. medic. selectior. Basil. 1710. 8.), AL. MASSARIAS (practica medica cur. J. BURMANNI. 4. Francof. 1601.), J. B. SYLVATICUS (controuersiae medicae numero centum. Mediol. 1601. fol.), J. RENODAEUS et G. ARBAUD (an hydrargyrum tutum luis indicae alexipharmacum? Lutet. 1606.), F. PACIUS (comment. in septimum Galeni librum cum tract. de morbo gallico per methodum curando. Vicent. 1608. fol.), H. GUARGUANTUS (responsa varia. Venet. 1613.), J. C. CLAUDINUS (empirica rationalis, libris sex absoluta. Bonon. 1653. fol.), J. C. ROSENBERG (rosa nobilis iatrica s. animaduersiones et exercitationes medicae hippocraticae et hermeticae. Argent. 1624. 12.), A. EVERHAERS (antiqui morbi recrudescentis cum gallico collatio. Mediob. 1661.), FR. DECKER (exercitation. practicae circa medendi methodum. Lugd. et Amstelod. 1673.), A. BIGORRA (doctoralis laureae triumphus. Monsp. 1658.), N. DE BLEGNY (Zodiacus medico gallicus. Genev. 4. T. I. 1679. p. 108.), S. JANSONIUS (flagellum veneris of verhaal van Venus - plage. Rotterdam.

terdam. 1680.), THEOD. DE CRAANEN (Oper. omn. Antwerp. 1689.), N. HEINSIUS (de kwynende Venus. Amsterd. 1697.), J. LINDER de venenis in genere et specie. Lugd. Bat. 1708. 12.), H. CESTONUS (vera condicione della falsa Pariglia. Liburn. 1708.), J. SINTELAER (the scourge of venus and mercury. Lond. 1709.), L. G. DE KAVEN (Venus à la mode. Leipz. 1717.), J. BOUEZ DE SIGOGNE methode nouvelle pour guerir les maladies veneriennes. Paris 1722.), A. M. ZANNINI (in edit. Oper. omn. G. BALLON. Venet. 4. Vol. III. 1736. epist. dedicat.), LUDOLF et RITTER (demonstratio, quod atrocissima luis venereae symptomata non sint effectus morbi, sed curae mercurialibus institutae. Erf. 1747. 4.), L. H. WINKLER (*Gründlicher Vorschlag, sich von allen venerischen Krankheiten zu befreien*. Freyberg 1752.), L. G. FABRI (appendice al trattato dell' uso del mercurio sempre temerario in medicina. Lucca 1751. 4.), J. VERGELY DE VELNOS (dissert. sur un nouveau remede antivenerien vegetal. Paris 1768.), J. ST. MITTIE (lettre sur les inconveniens du mercure. à Paris 1784. 8.), ipsum adeo externum in mali venerei medicatione tanquam periculosum et noxium penitus reiicerent.

Fuere tamen iam inter Arabes medicos, qui, quamvis alias Graecorum vestigiis serviliter insistentes, eorum criminatione haud deterriti, mercurio alia atque alia forma induto ad sanandos corporis humani morbos vti non dubitabant, ii tamen in externo utique usu acquiescentes: Ita JANUS DAMASCENUS f. JOANNES fil. MESUE (Medicinae theoreticae. Basil.

1543. fol. L. III. c. 5.), EBN SINA vulgo AVICENNA (Cantic. de medicina), ABUBERIG, ABEN. MESUAI et RHazes (in libro de simplicibus medicamentis cura O. BRUNSFELSI. Argentor. 1531. fol. et J. SERAPIONIS fil. falso adscripto cap. 375.) pediculis necandis, posteriores tres quoque (l. m. c.), perinde ac J. MESUE (Grabadin. L. I. in Oper. omn. Venet. 1589. fol. p. 185.) et EBN-SINA (Canon. medic. Venet. 1582. fol. L. II. Tr. 2. p. 119.) scabiei, posterior quoque (l. m. c.) aliis morbis cutaneis et vlceribus malignis opposuere. Ipsum mercurium, quem vulgo vocant, sublimatum corrosivum, Arabibus vtique iam cognitum, quamuis venenis atrocissimis accenseat (Lib. ad Almanzorem. Venet. 1783. fol. L. 8), aequae ac ante eum aethiopici, vt videntur, medici CHUZI (Continens. 1486. fol. l. 14. c. 1.) inter medicamenta erodentia refert RHazes.

Verum enim vero, etiamsi medio aerae nostrae aevo arabum medicorum codices in multorum essent manibus, multi eorum versionibus et amplis commentariis illustrarentur, non paucis adeo medicorum scholis normae quasi loco inferuissent, etiamsi GALENUS, ea aetate tam magni habitus, vt multis oraculi instar aestimaretur, de virulenta mercurii epoti indole (de simplicium medicamentorum facultatibus L. IX.), proprio experimento destitutus, dubitasset, et RHazes (L. ad Almanzorem 8.), periculo in finia capto, non nocere comperisset, vix tamen auferre, praeiudicio isto occaecati reliqui Europae medici, mercurium adhibere, donec nouus, in priorum medicorum libris, quos consulere plurimi male-

malebant, quam naturam ipsam, non obuius morbus, turpissima illa lues venerea, mitiorum, haecenus consuetarum, medicinarum usu exasperata potius, quam sanata, nouum, et uti quidem videbatur, anceps posceret remedium. (J. FR. HERRENSCHWANDT diss. de historia mercurii medica. Lugd. Bat. 1737. 4.)

Non huius est loci, in aetatem et primam morbi illius, qui largam et Europaeis certe primam vires huius metalli medicamentosas ulterius experiundi et definiendi exhibuit ansam, inquirere; sufficiat potius increbescentem ab eo tempore paulatim mercurii usum persequi, modum, quo effectus illos salutare producit, quantum quidem fieri potest, enucleare, et multifarias illas formas atque applicandi rationes, quibus medici et agyrtae ad nostra usque tempora usi sunt, enarrare, ac, quantum quidem experientia permittit, diiudicare.

In omne fabricae animalis systema efficacitatem suam exserere mercurium, facile sibi persuadebit, qui, quas intulit noxas, quas perfecit medicationes, attentiore paulo animo secum perpendit. Humores iusto spissiores eius usu attenuari, tot loquuntur faustissimi euentus, multifarium eius in glandularum et viscerum obstructionibus, ipsis inflammationibus, usum insecuti, maximae et perniciofae humorum dissolutionis a nimio, improuido, diuturno eius usu progeneratae, et atrocium malorum, quibus aegrotos nimia humorum resolutione v. gr. scorbutica laborantes, mulctauit, exempla, ut haec certe eius virtus extra omnem dubitationis aleam sit posita.

Neque sane in fibram contractilem nulla est eius vis; vnde enim citatior ille pulsus, quem medici in aegrotis mercurio vtentibus, nulla eius alia caussa intercedente, obseruant? Vnde tumor ille partium oris interni, salivae profluuium vtplurimum praecedens? Vnde notabile illud in multis istiusmodi aegris irritabilitatis augmentum, a morbo ipso vtique non pendens? Vnde languor ille insignis eorum, quibus per longum temporis spatium exhibitus fuit mercurius, nisi in fibram quoque muscularem agere mercurium tibi persuadeas?

Neque dubius est mercurii in neruos effectus, funestus omnino, vt ea certe forma veneni nomine dignissimus sit, si halitus specie per nares atque os corpus ingrediatur, ita vt non tremores modo artuum experiantur v.gr. metallici, qui in fodinis, in quibus mercurius virgineus occurrit, operantur (KEYSZLER *Reisen*. Hannov. 4. edit. nov. 1751. pag. 1199. J. J. FERBER *Beschreibung des Quecksilberbergwerks zu Idria in Mittelcrayn*. pag. 12), chirurgi (B. RAMAZZINI de morbis artificum diatribe p. 491.), qui in mercurio per frictionem applicando defudant, et ii, qui e.g. in officinis venetis mercurii cum stanno mistura vitri superficiem illinunt (*Idem* l.m.c. p. 501.), sed alii quoque artifices, qui surgentibus ex igne mercurii vaporibus sese exponunt, (FABRICIUS HILDANUS obseruat. et curation. chirurgicar. cent. V. Francof. 1646. obs. 92-98. p. 491. SAUVAGES nosologia methodica. T. II. P. 2. p. 55. et T. III. P. 2. p. 181. FERD. PONZETTI de venenis. L. II. c. 21.), potissimum

mum aurifabri, qui in deaurandis ignis auxilio aliis metallis versantur (SCHENCK obseruat. medic. L. VII. p. 820. FORESTUS obseruation. L. VIII. Obs. 5. FERNELIUS de luis venereae s. morbi gallici curatione perfectissima. Antwerp. 1579. 8. c. 7. M. ETTMÜLLER colleg. medico-chirurg. p. 137. FR. HOFFMANN opusc. patholog. practic. Vol. II. p. 427. B. RAMAZZINI l. m. c. pag. 486 sq. A. VAN HAEN ration. medend. T. II. p. 214. et T. III. p. 220-229.), tum asthmatis, tum paralyfi artuum, et apoplexiae praesertim valde sint obnoxii, neque rara adeo sint exempla hominum (TANAQUIL GUILLAU-MET de la crySTALLINE. Lyon 1611. 12. KORNBECK historia morborum a mercurio. Vienn. 1776.), ab inspiratis exitiosis his halitibus mortem repentinam obeuntium. Ab interno quoque medicamentorum mercurialium vsu conuulsiones et epileptica sympto-mata nata referunt FR. HOFFMANN et G. L. SCHOTT (de medicamentis infecuris. Hal. 1713. §. XXII. p. 33.); hominibus cerebro debili vel nimis laxo praeditis, vertigini, torpori, conuulsionibus ob-noxiis praeprimis nocere testatur WILLIS (de anima brutorum c. 9. de paralyfi).

Memorandus praecipue venit effectus, quem mercurius in organa, secernendae atque excernendae salinae inferuentia, exercet, vt primum largiori paulo copia, sano etiam corpori, ingeritur, vt ideo inter medicamenta salinae profluuium excitantia siue sialagoga primum merito occupet locum; tantum tamen abest, vt in hac virtute omnis ver-tatur cardo, in largiori hoc salinae fluxu omnis

absoluatur mercurii ope perfecta medicatio, ut potius in plurimis morbis mercurium poscentibus eo effectu non opus sit, in aliis aut noceat, et fini, quem medicus praefixum sibi habet, obstet, aut praeter necessitatem debilitet aegrum, et perfectam eius sanationem procrastinet, consilio igitur tum per modum adhibendi, tum per interposita alia medicamina vitandus sit.

Sunt tamen morbi, in quibus mercurius singularem quandam exserit salutarem efficaciam, nequaquam semper ex generalioribus istis principiis explicandam. Et inter hos quidem morbos eminent morbi venerei, in quibus, aequae ac in affini satis Africae et calidioris Americae vicinarumque insularum morbo, incolis sub nomine Yaws (AD. FR. LÖFFLER *Beyträge zur Arzneywissenschaft und Wundarzneykunst*. Leipz. und Alton. 8. P. I. 1791.) et Pians (BAJON *memoires pour servir à l'histoire de Cayenne et de la Gujane françoise*. à Paris. 8. T. I. 1777.) notissimo, quicquid recentius quoque v. g. POTEL (*journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c.* 1776. Tom. XLVI. Dec. nr. 2.) obmurmuret, ad argentum vivum tanquam ad sacram anchoram confugiunt, et, modo circumspicte satis procedant, fundata multiplici successu fiducia confugiunt medici.

Primus tamen, qui ad debellandum truculentum hoc malum, primo in Europam introitu leprae, cui iam THEODERICUS (*Chirurgia*. Bergam. 1498. fol.) et alii opposuerant, tantopere aemulum, mercurio usus est, videtur fuisse JO. WIDMANN f. de SALICETO (*tractat. de pustulis et morbo, qui vulgato nomine*

nomine mal de Franzos appellatur. 1497. 4.), frequentibus mox non agyrtis modo (B. STEBER l. c.) qui nulla adhibita cautela eo utebantur, sed veri etiam nominis medicis, P. PINCTORE (de morbo foedo et occulto his temporibus affligente. Romae 1500. 4.), JO. ALMENAR (libell. ad euitandum et expellendum morbum gallicum. Venet. 1502. 4.), M. J. PASQUAL (praxis medica s. methodus medendi. Valent. 1555. 8.), V. GISELINO (ep. de hydrargyri usu ad M. EVERARDUM. Antwerp. 1579. 8.), HERCULE SAXONIA (luis venereae perfectissim. tractat. Patav. 1597. 4.), SEGUYN et RABAULT (qu. med. an ut leprae sic luis venereae hydrargyrosis? Paris 1598.), A. BASTELLO (Speculum medicinae. Madrit 1599. 4.), J. QUERCETANO (lib. de priscorum philosophorum verae medicinae materia, praeparationis modo, atque in curandis morbis praestantia. Genev. 1603. 8.), G. FABRICIO HILDANO (Curation. chirurgic. Centur. 5. obs. 96. Oper. Francof. 1646. fol. p. 493-495.), M. MORELLO (quaestion. medicae. Monspel. 1617. 4.), J. COLLE (de cognitu difficultibus in praxi ex libello HIPPOCRATIS de insomniis, et ex libris AVENZOARIS per commentaria et sententias dilucidato. Venet. 4. 1628.), S. HAFENREFFER (Πανδοχείον αιολοδέρμων, in quo cutis eique adhaerentium partium affectus omnes traduntur. Tubing. 1630. 8. L. I. c. 2.), J. JOHNSTON (Idea vniuersae medicinae practicae. Lugdun. 1655. 8. L. XI. p. 729.), P. SARTORIO (*Franzosenarzt oder Tractat von der Schwachheit der Franzosen und derselben Cur.* Strasburg 1645. 8.), BOUJONIER et PATIN (Qu. med. Estne certa et optima luis venereae per solam

hydrargyrosin curatio? Paris 1649.), MATTOT et GUERIN (Qu. med. An in curanda syphilide balneum ptyalismo praemittendum? Paris 1668. 4.), F. MENDEZ (Stadium Apollinare. Lugd. 1668. 4. Th. IX.), J. D. MAJOR et J. N. SCHIPPEL (diff. de usu et abusu mercurii in lue venerea. Kilon. 1673. 4.), P. DE SORBAIT (Prax. medic. auct. et a plurimis mendis repurgata. Vienn. 1678.), L. VON HAMMEN (Curricul. medic. monspeliens. Monspel. 1674. 4.), GU. HARRIS (de morbis acutis infantum, annexis etiam quibusdam de lue venereae origine, natura et curatione. London 1705. 8.), FR. CALMETTE (Riuerius reformatus siue praxis medica methodo Riuerianae non abfimilis. Genev. 1677. 8.), M. G. PURMANN (*Wahrhafter Feldscherer oder die wahrhafte Feldschererkunst*. Halberst. 1680. 8.), M. ETTMÜLLER (Medicus theoria et praxi instructus i. e. fundamenta medicinae vera. Lips. 1685. 4.), J. H. JÜNGKEN (compend. chirurg. manual. absolut. Francof. 1691. 8.), J. MOYLE (Chirurg. marin. s. Chirurg. P. I. et II. Lond. 1702. 8.), C. OERI (diff. de hydrargyri vini viribus et usu. Basil. 1706. 4.), W. HALLET (diff. de viribus argenti viui. Lugd. Bat. 1714. 4.), AL. KNIPS MALOPE (de Co Auerrhoae, de duobus remediis ab eo maxime illustratis, mercurio et Aponensibus thermis commentat. Paris 1725. 4.), BAILLI et FRÉMONT (qu. med. An. hydrargyrus vnicum syphilidis αλεξιφάρμακον? Paris 1727. 4.), J. G. H. KRAMER (Commerc. litterar. Noric. 1734. hebd. 41. p. 322. et hebd. 42. p. 330.), J. ASTRUC (de morbis venereis. Paris 1738. 4. L. II. C. 9. p. 158 sqq.), J. D. SCHLICHTING (syphilidos mnemo-

mnemofynon criticum. Amsterdam 1741. 8.), L. HEISTER (compendium medicinae practicae. Amstelod. 1743. 8.), M. GHISI (lettere mediche. Cremona. 1749. 4. n. 1.), CONNALLO O CONNEL (diff. de optima tutissimaque luem veneream radicitus extirpandi methodo, cui accedit diff. altera de necessitate ac possibilitate operationis caesareae in partu desperato. Lugd. Batav. 1751. 4.), auctore libelli (Parallele des differentes methodes de traiter la maladie venerienne. à Amsterdam. 1764. 8.), N. R. VON ROSENSTEIN (Underrättelsen om Barn-Sjukdomer och deras Bote-medel &c. Stockh. 1764. 8.), TH. GATAKER (essays on medical subjects, originally printed separately, to which is now prefixed an introduction relating to the use of hemlock and corrosive sublimate, and to the application of caustic medicines in cancerous disorders. London 1764. 8. p. 182 sq.), J. WATHEN (practical observations concerning the cure of venereal disease by mercurials, to which is added a letter to P. COLLINSON, containing an account of an ear of dog's grafs, that was swallowed by a child, and afterwards discharged on its back. Lond. 1765. 8.), G. HEUERMARN (*Vermischte Bemerkungen und Untersuchungen der ausübenden Arzneywissenschaft*. Kopenhagen und Leipz. 8. Vol. II. 1767. p. 20), J. HARTMANN (Kongl. Svensk. Vetensk. Acad. Handling. Vol. XXIX. ann. 1768. trin. 3. art. 8. p. 273 sq.), N. J. PALLUZZI (Saggio di nuove osservazioni e scoperte. Florent. 1768. 8. p. 143 sq.), VAN HORNE (examen des principales méthodes, d'administrer le mercure pour la guérison des maladies veneriennes. à Londres

à Londres et Paris 1769. 8.), N. D. FALCK (treatise on the venereal disease. London 1771. 8. P. III. p. 271 sq.), G. van SWIETEN (l. c. Vol. V. p. 509 sq.), CÉZAN (manuel anti-syphillitique ou essai sur les maladies veneriennes avec une préservatif de ces maladies. à Londres et Paris 1774. 8.), DARSSES (de hydrargyri vsu in lue venerea. Monsp. 1776.), J. HOWARD (tr. on the medical properties of mercury. London 1782. 8.), J. de PLENCIZ (acta et obseruata medica. Prag. et Vienn. 1783. 8.), J. SCHWEDIAUER (practical observations on the more obstinate and inveterate venereal complaints. London 1784. 8. c. 11-15. p. 153-209), ANDRIEN (compte rendu au public sur les nouveaux moyens de guérir la maladie venerienne. nouv. edit. à Paris 1786. 8.), A. FR. HECKER (*deutliche Anweisung die venerischen Krankheiten genau zu erkennen und richtig zu behandeln.* Erfurt. 1791. 8.).

Non autem ad sanandum modo iam praefens, sed ad praecauendum quoque malum hoc a multis et commendatus fuit et adhibitus mercurius; vt a contagio tuti sint in veneris suspectae castris militantes, ante concubitus, lumbos (FALCK l. c.), genitalia (W. HARRISON diff. de lue venerea. Edinb. 1781. 8.), aut penis glandem (L. WARREN nouvelle methode également prompte et facile pour guérir la gonorrhée virulente et pour s'en garantir. Amsterd. 1771. 8.) vnguento mercuriali infricari alii, mercurium dulcem in vola manus cum saliuâ subactum ante coitum peni alii (ASSALINI essai medical sur les vaisseaux lymphatiques &c. avec les moyens de

de prévenir les effets des substances venimeuses, comme la salive du chien enragé, le venin de la vipère, le virus venerien &c. Turin et Milan. 1787. 8.), ante et post coitum genitalia lauari aqua phagadaenica, illamque iniici alii (GUILBERT DE PRÉVAL examen de l'eau fondante de Mr. GUILBERT DE PRÉVAL. à Paris 1777. et CEZAN l. c.), coitu peracto meracam mercurii sublimati corrosiui (grani vnus vel duorum) in aqua (vnciiis octo) factam solutionem eadem ratione adhibendam alii (HARRISON l. c. J. HUNTER treatise on the venereal disease. London 1786. 4. S. GRAHAM diss. de gonorrhoea virulenta. Edinb. 1776. ALTHOF l. c. p. 67), mercurium dulcem cum aqua permistum alii (FALCK l. c.), mercurium tartarifatum aqua solutum (PRESSAVIN traité des maladies veneriennes, dans lequel on indique un nouveau remede, dont l'efficacité est constatée par des experiences reiterées et un succès constant depuis dix années. Génév. 1773. 12.) alii post concubitum vrethrae iniici suadent. Et cicurari certe posse per argentum viuum virus syphiliticum probabile reddit experimentum HARRISONII (l. m. c.), qui a permixta cum medicamento mercuriali PLENCKII sanie venerea iterato sanorum corporum aliis atque aliis partibus per vulnera insita ne vestigium quidem mali venerei inde progenitum vidit.

At quocunque pacto exhibeatur, annotantibus iam THEODERICO (l. c. l. 3. c. 49.) et GUIDONE DE CAULIACO (Chirurgia magna. Bergam. 498. fol. tr. 6. doct. 1. c. 3. rubr. 1. 2. 4.), glandulas, quae saliuam

salivam largiuntur, potissimum petit mercurius; oritur primo, secundo, crebrius tertio die, imo ferius a primo inde mercurii usu non febricula modo, calor, anxietas, sitis, et languor, sed oris praefertim halitus foetidissimus, certissimum et facillimum salivae largis breui temporis spatio rivis proditurae indicium; dolent gingivae, assurgunt dentes, rigescunt buccae, intumescunt labia, inflatur caput, turgescit lingua, et parte, qua dentes contingit, perinde ac reliquae internae oris partes, multis iisque dolentibus, crebro profundis, exaratur ulceribus; profluit plenis rivis, ne per noctem quidem interruptis, saliva putidissima.

Largius hoc sputi profluvium, quamvis vires aegroti mirifice prosterнат, aliasque adhuc alibi memorandas calamitates inducat, multosque tum aegros, tum ipsos medicos a mercurii usu deterruerit, multis tamen ad sanandam funditus luem veneream adeo necessarium visum fuit, ut, nisi hac via ex humoribus corporis humani quasi eluatur, deleri virus venereum nunquam posse sibi persuaderent. Ita iam tempore JOSEPHI GRUENBECK (tractat. de pestilentiali scorra &c. 1496. 4.) de mercurii usu sensere medici; inter hos J. WIDMANN (l. c.), et M. BROCARDUS (diff. de morbo gallico ap. LUISINUM l. c.); in eadem perstiterere opinione plurimi insequentium seculorum medici, FRACASTORIUS (Syphilis s. morbus gallicus. Veron. 1530. 4.), J. a BETHENCOURT (nova poenitentialis quadragesima, nec non purgatorium in morbum gallicum siue venereum, opus fructiferum. Paris. 1527. 8.), J. JOHNSTON (l. c.), G. FABRICIUS HILDANUS

DANUS (observ. chirurgic. cent. V. obs. 96. Oper. p. 494), FR. BOUJONIER et R. PATIN (l. c.), GU. ROLLFINK et Z. N. GOETZ (diff. de salivatione. Ienae 1656. 4.), GU. ROLLFINK et J. J. HAGER (diff. de salivatione. Ienae 1670. 4.), B. TIMAEUS a GULDENKLEE (Casus medicinales praxi triginta sex annorum observati. Lips. 1715. 4. p. 273 sq.), J. G. TRUMPH et B. CHRN. CAPELLE (diff. de salivatione mercuriali. Ienae 1668. 4.), P. MATTOT et CL. GUERIN l. c., J. WIGAND (diff. de ptyalismo. Giess. 1669. 4.), GU. HARRIS (l. c.), R. WISEMANN (Several chirurgical treatises. London. 1676. fol.), FR. CALMETTE (l. c.), TH. SYDENHAM (epistol. de luis venereae historia et curatione. Londin. 1680. 8.), M. G. PURMANN (*Anweisung zur Salivationscur.* 8. Frankf. 1700.), J. M. HOFMANN et AD. UNZELMANN (diff. de salivatione mercuriali. Altorf. 1691. 4.), A. NUCK (sialographia. Leid. 1692. 8.), N. M. WILHELMI (diff. de salivatione mercuriali. Lugd. Batav. 1694. 4.), FR. HOFFMANN (medicin. rational. systematic. Hal. 4. T. IV. P. 5. 1739. C. IV. p. 161 sq.), H. BOERHAAVE (aphorismi de cognoscendis et curandis morbis. Lips. et Hal. 8. 1739. aphor. 1467. p. 545), G. E. STAHL et J. D. ISAAC (diff. de salivatione mercuriali, aliis praeter luen veneream morbis rebellibus extirpandis pari. Hal. 1710. 4.), P. PAXTON (spec. de corpore humano et eius morbis, or an essay concerning the knowledge and cure of most diseases affecting human bodies, to which is annex'd a short account of salivation and the use of mercury. Lond. 1711. 8.), J. L. PETIT (traité des maladies des os, dans le quel on a représenté les appa-

appareils et les machines, qui conviennent à leur guérison. Paris. 1705. 12.), G. RAST et J. FINKENAU (diff. de salivatione mercuriali. Regiom. 1705. 4.), G. GORIS (Mercurius triumphator. Lugd. Batav. 1717. 8.), H. OOSTERDYCK SCHACHT et ABR. VAN LOON (diff. de πτυαλισμῳ artificiali. Lugd. Batav. 1720. 4.), B. BOSCHETTI (diff. de salivatione mercuriali. Venet. 1722. 4.), A. KNIPS MALOPE (l. c.), M. SCHURIG (sialographia s. salivae humanae consideratio. Dresd. 1727. 4.), DE LA METTRIE (système de M. BOERHAAVE sur les maladies veneriennes, avec des notes et une dissert. du traducteur sur l'origine, la nature, et la cure de ces maladies. à Paris. 1735. 12. p. 98. 99.), M. ALBERTI et H. A. SCHRIMPF (diff. de hydrargyrosi s. de salivatione ope mercurii. Hal. 1740. 4.), J. ASTRUC (de morbis venereis. Paris. 1738. 4. L. IV. C. 9. p. 426), J. D. SCHLICHTING (loc. cit.), W. CHR. HOFMANN (diff. de salivatione mercuriali. Gieß. 1743. 4.), CONNALLUS O- CONELL (l. c.), PH. J. BORELLUS et H. GUIL. SIBECKER (diff. de salivatione artificiali. Marb. 1752. 4.), J. GRAINGER (diff. de modo excitandi ptyalismum, et morbis inde pendentibus. Edinb. 1753. 8.), J. WATHEN (l. c.), G. HEUER-MANN (l. c. Vol. II. 1767.), MARIGUES (journal de medecine, chirurgie &c. Aout. 1771. p. 160), et ipse G. van SWIETEN (l. c. T. V. p. 525 sq.), nuperius demum Cl. c. A. GLOGGNER (diff. de salivationis usu in morbis venereis. 4. Goett. 1793.).

Plurimi tamen inter hos modo memoratos viros, et praecipue quidem recentiores, limitatas tantum

tantum laudes praeter modum aucto illi salivae per argentum viuum fluxui tribuunt; alii leuiori malo alia, potissimum sudorifera vegetabilia, aut etiam leniora mercurialia, aut ex antimonio paratas medicinas opponendo, grauius solummodo, pertinacius atque inueteratum, mercurio ad largum salivae usque profluuium adhibito impugnant, alii, funestis illis nimiae profusionis symptomatibus, quae graphice descripsit Ill. VON HUTTEN (lib. de guaiaci medicina et morbo gallico. Mogunt. 1519. 4.), perterriti, persuasi tamen, euacuandum hac via esse virus venereum, parcioribus praebitis adhibendo hoc pharmacum, modica tantum salivae excretionem excitata acquiescunt. Ita iam J. DE VIGO (pratica copiosa in arte chirurgica. Romae 1514. fol.) eo usque tantum mercurium adhiberi suadet, donec saliva promanare incipiat; ita ASTRUC (l. m. c.), non subitaneam, tumultuariam, immodicam ciendam esse salivationem, sed placidam, moderatam, remissam, facile tractabilem, quae ori inflammationem nullam vel leuem, quae vlcera pauca et superficialia inferat, quae vnam aut alteram vel ad summum tres salivae libras intra horas viginti quatuor suggerat, rectissime monet; sputi libras tres vel quatuor spatio viginti quatuor horarum exscreatas sufficere, si maior copia excernatur, inhibendum, esse fluxum, hortatus est BOERHAAVE (l. m. c. §. 1470-1472).

Alii autem tum horrenda illa mala, quae salivae fluxum a mercurio excitatum, ea ipsa de causa et in nosodochio Florentiae ab incurabilibus denominato, et anno iam 1730 (PISO de regimin.

magnor. auxil. diff. 4. p. 439) in nosodochio Patuino interdictum, in hominibus praesertim debilioribus, aut in hoc profluvium suapte natura magis pronis, crebro tam comitantur, quam sequuntur, extimescentes, tum salivatione quamvis abundantissima neutiquam semper omne virus venereum elui, morbos ex eo natos penitus sanari, multoties experti, tum acrimoniam veneream, quocunque id fiat modo, argento viuo, quamvis salivae fluxum nullum prognerante, obtundi, mala exinde oriunda tolli felicissime atque extirpari posse, multiplici experientia edocti (v. g. B. ALBINUS l. c. §. 23), ceterum in mercurio tanquam potentissimo veneni syphilitici antidoto confisi, ea cum circumspectione hoc utuntur remedio, ut nasciturum ex hoc usu nimium salivae effluxum solerter opprimant et restringant.

Ita iam suo tempore J. ALMENAR (libell. ad evitandum et expellendum morbum gallicum. Venet. 1502. 4.), CATANEUS (tr. de morbo gallico apud LUISINUM), J. BENEDICTUS (tr. de morbo gallico apud LUISINUM), C. MUSITANUS (de lue venerea. L. IV. Neapol. 1689. 8.), D. ABERCROMBY (tuta ac efficax luis venereae, saepe absque mercurio ac semper absque salivatione mercuriali curandae methodus. Londini. 1684. 12.), et qui hunc librum in gallicum sermonem conuertit G. B. DE S. ROMAIN (méthode assurée et efficace pour guérir la maladie vénérienne sans salivation mercurielle &c. à Paris 1690. 12.), J. N. PECHLIN (Observ. physico-medicar. Hamb. 1691. 4. l. 1. obs. 72. p. 194.), RAVELLY (traité de la rage. Metz 1696.), J. MOYLE (l. c.)

(1. c.) et FR. DE FONSECA HENRIQUEZ (trat. unico do azougue nos cazos que he prohibido. Lisboa. 1708. 4.) inutilem, adeo noxium mercurii ad sputationem largam vsque exhibiti vsum pronuntiarunt; adstipulantibus et tum argumentis tum sua aliorumque experientia confirmantibus ferioribus medicis, potissimum FR. CHICOYNEAU et A. PELISSERY (quaest. medic. an ad curandam luem veneream frictions mercuriales in hunc finem adhibendae, vt salivae fluxus concitetur? Monspel. 1718. 8.), C. WILLOUGHBY (the practice of salivating shewn to be of no use or efficacy in the cure of venereal disease, but greatly prejudicial thereto, or the antivenereal virtue of mercury proved to be independent of any salival evacuation. Lond. 1723. 4.), J. JUNCKER (apud LUDOLF et MUSCULUS diss. de gonorrhoea. Erford. 1731.), J. S. (mechanical dissertation on the lues venerea, proving the certainty of curing that disease without salivation. Lond. 1732. 8.), P. DESAULT (diss. sur les maladies vénériennes, contenant une méthode de les guérir sans flux de bouche, sans risque et sans dépense. Bourdeaux 1733. 12.), J. G. KRAMER (Commerc. litterar. Noric. 1734. hebd. 41. 42. p. 322. 330.), H. HAGUENOT (mémoires contenant une nouvelle méthode de traiter la verole. Montpellier 1734. 8.), WERLHOF (Commerc. litterar. Noric. 1735. p. 98.), N. ROBINSON (a new treat. of the venereal disease &c. Lond. 1736. 8.), J. DOUGLAS (diss. on the venereal disease. London. 8. 1737.), J. A. PUJATO (decas rarior. observ. medicar. theoricis practicisque observationibus illustratarum. Venet. 1737. 4.), ANONYMO

(Letter from a physician abroad, proving both by facts and reason, that the Montpellier method bids fairer for the cure of the pox, than the common way by salivation. London. 1738. 8.), a BRUNN (diff. de methodo tuta et facili curandi citra salivationem luem venereum. Scaphus. 1739.), SCHREIBER (de pestilentia p. 43), A. GUIARD (essais sur les maladies vénériennes &c. à la Haye 1740. 8.), J. J. FICK (Act. Acad. Caes. Nat. Curios. Norimb. 4. Vol. V. 1740. obs. 15. p. 66), de RABOURS et CANTWELL (qu. med. an ptyalismus frictionibus mercurialibus prouocatus perfectae luis venereae sanationi aduersetur? Paris. 1741. 4.), J. MIDI et L. R. DESBOIS (qu. med. an syphilis per frictiones mercuriales absque vlla excretionem, nisi fere insensibili, sanabilior? Paris. 1741. 4.), DELBOET (diff. de tuta et facili luem curandi methodo. Argent. 1750.), J. D. CHEVALIER et L. P. F. R. le THIEULLIER (qu. med. an per suffitum felicius et tutius quam per inunctionem mercurialem, morbi venerei curatio? Paris. 1752. 4.), A. DEIDIER (Consultations et observations médicales. Paris 1754. 12.), J. RAULIN (observations de médecine. à Paris 1754. 12. et lettre sur l'alliage du camphre avec le mercure et le succès de ce remède dans les maladies vénériennes. à Paris 1755. 12.), M. MOONEY (diff. on the nature and cure of the venereal disease. Lond. 1756. 8.), T. GOULARD (remarques et observations pratiques sur les maladies vénériennes, avec une seconde édition des maladies de l'urethre &c. à Pezenas. 1760. 12.), PH. FLECHET DE FLECHY (observations particulieres sur la médecine

cine et la chirurgie, l'art des accouchemens, et les maladies vénériennes. à Paris 1761. 12.), ANONYMO (Parallèle des différentes méthodes de traiter la maladie vénérienne. Amsterd. 1764. 8.), N. ROSEN VON ROSENSTEIN (l. c.), J. HARTMANN (Kongl. Svensk. Vetensk. Acad. Handling. Vol XXIX. ann. 1768. trim. 3. art. 8. pag. 276), N. J. PALLUCCI (saggio di nuove osservazioni e scoperte. Florent. 1768. 8. p. 143 sq.), C. SALLIN et A. A. BÉLANGER (qu. med. an curandae lui venereae confirmatae methodus extinctionis aliis praestantior? Paris. 1768. 4.), HOUSTET (Mém. de l'Académ. de chirurg. à Paris. T. IV. 1768. p. 141 sq.), J. J. GARDANE (recherches pratiques sur les différentes manières de traiter les maladies vénériennes. à Paris 1770. 8.), FALCK et A. DUNCAN (ll. cc.), J. COLOMBIER (Cod. de médecine militaire pour le service de terre. à Paris 1772. 8.), J. L. L. (chemico-medical dissertation on mercury, on its various proportions and mode of operating. London 1774. 8.), M. E. BLOCH (*Medicinische Bemerkungen*. Berlin 1774. 8.), F. B. DARSSSES (l. c.), AD. MURRAY et P. DUBB (diss. meditamenta circa methodum lui venereae curandae. Vpsal. 1771. 4. p. 25 sq.), J. HUNCOVSKY (*med. chirurg. Beobachtungen auf seinen Reisen durch England und Frankreich, besonders über die Spitäler*. Wien 1783. 8.), L. NANNONI (del veleno venereo. Firenz. 1784.), J. V. MÜLLER (*praktisches Handbuch der medic. Galanteriekrankheiten, zum Gebrauch für Aerzte und Wundärzte mit den nöthigen Recepten*. Marburg 1788. 8. c. 13. p. 215) et Ill. GIRTANNER (l. c. T. I. c. 9. p. 319 sq. c. 20. p. 387 sq.).

Hunc tamen scopum mercurio ad debellandum virus venereum nullo excitato salivae fluxu vtendi affecuturi ad alia atque alia subsidia confugere alii atque alii medici: Fuere, qui adiectis nunc his nunc illis huic mercurii efficaciae aduerfantibus pharmacis hanc reprimere, intemerata tamen manente antisyphilitica virtute, annisi sunt; addi argento viuo iusserunt eo fine camphoram A. MATTHIOLUS (de morbo gallico. Venet. 1535.), P. HERMANN (cynosur. mater. medic. p. 93. a.), SCHREIBER (l. c. p. 60), QUINCY (philosoph. transact. abridged by EAMES and MARTYN. Vol. VII. p. 590), J. RAULIN (l. c.), qua adiecta non impediri modo salivae profluvium RAISIN (journal de medecine, chirurgie &c. 1756. Dec. p. 434), CORDET (ibid. Febr. 1757. p. 149), TILLOLOY (ibid. Septembr.), et MONCHAN (ibid. T. XII.), sed natum iam fisti H. M. MISSA et G. D. DESPATUREAUX (qu. med. an lui venerae hydrargyrus camphoratus? Paris. 1756. 4.), expertos se esse profitentur; lapidem bezoar adiecit R. LENTILIUS (Miscellanea. p. 25), millepedes addidit CHR. J. VON TREW (Commerc. litterar. Noric. 1731. p. 412), assentientibus CHR. FEUERLEIN (ibid. 1736. hebd. 29 et 37. p. 227 et 289), et J. G. H. KRAMER (medicin. castrensis. Norimb. 1735. 8.), sulphur J. GRAINGER (diss. de modo excitandi pyalismum et morbis inde pendentibus. Edinb. 1753. 8.), TH. QUELLMALZ (Hydrargyri vires a sulphure suspensae. Lips. 1748.), J. HIGGS (Practical essay on the cure of venereal, scorbutic, arthritic, leprous, scrophulous and cancerous disorders in a method entirely new. London. 1755. 4.), MAUF-

LATRE et QUERENET (recueil periodique d'observations de médecine, chirurgie, pharmacie &c. 1756. Mars.) et nuperius J. HUNTER (treat. on the venereal disease. London 1786. 4.), sulphur antimonii auratum A. PLUMMER (Essays and observations physical and literary read before a Society at Edinburgh. 8. Vol. I. 1733. n. 6.), opium, corticem cinchonae, ferrum, scammonium alii, quae tamen omnia multiplici docente ASTRUCII, HEUERMANNI, COLOMBIERI, SWEDIAUERI et BLOCHII (ll. cc.) experientia, eam mercurii potentiam neutiquam delent.

Quamobrem alii, v. g. W. HOCK (mentagra f. tractatus de causis, praeservatiis, regimine, et cura morbi Gallici. Ed. alt. Argent. 1514. 4.), G. VELLA (consilium medicum pro egregio artium doctore, Aloysio mantuano, qui morbo gallico laborabat, apud LUISINUM), AMATUS LUSITANUS (curationum medicinalium centuriae septem. Venet. 1557. 8. cent. 1.), GU. RONDELET (de morbo italico lib. 1. Monsp. 1560.), L. BOTALLUS (luis venereae curandi ratio. Paris. 1563. 12.), G. DORDONUS (de morbi gallici curatione tract. 4. Pap. 1568. 8.), L. GHINUS (morbi neapolitani curandi ratio perbrevis. Spir. Nemet. 1589. 8.), FR. MONAVIUS (cristallina, puta luis venereae novae inventae species, ab ipso MONAVIO pertractata. Brunsv. 1665. 8.), TH. TURQUET de MAYERNE (syntagm. praxeos Mayernianae. Lond. 1690. P. II.), J. DOLAEUS (encyclopaedia medica. Francof. 1686. 4. l. 3. c. 15), J. VALLISNERIUS (vera methodus celtica lue affectos sanandi. 1693. cod.), C. J. LANGIUS (Oper. omn. Lipsi. 1704.),

H. HEINRICI (tela ex pharetra Apollinis in sui securitatem subducta. Hal. 1713.), A. PITCARNIUS (de ingressu morbi, qui venerea lues. Amstelod. 1714.), J. VERCELLONUS (de pudendorum morbis et lue venerea tetrabiblion. Lugd. Bat. 1722.), R. DIBON (diff. sur les maladies vénériennes. à Paris. 1725.), J. FR. SCHROMMIUS (diff. de aethiope minerali. Altd. 1725.), J. A. WEDEL et J. G. SLEVOGT (diff. de lue venerea. Ien. 1729.), J. J. STAHL et G. FEINLER (de mercurii in corpus humanum agendi modo. Erford. 1738.), P. DE ROTUNDIS (de victus ratione in febre acuta continua &c. Rom. 1739.), B. VOYSIN (le medecin familier et sincère. à Turin. 1747.), L. R. MARTEAU et N. A. J. B. CHESNAU (an in curanda lue venerea suffumigia rite adhibita remedium optimum? Paris 1745.), J. J. BAIERUS (diff. de abusu purgantium in morbis venereis. Altdorf. 1749.), J. M. DELBOEL (diff. de tuta et facili quadam luem veneream curandi methodo. Argent. 1750.), A. E. BÜCHNER et J. L. TELLGMANN (diff. de commoda venereae luis sine sialagogis curatione. Hal. 1758.), N. DU SAULSAY (journal de medecine, chirurgie &c. T. X. p. 239), COSTA (traité de la verole. Berol. 1760.), D. LANGHANS (*Anweisung sich von den meisten Krankheiten befreien zu können.* Bern 1763. P. III.), J. BENEDICTUS, ALMENAR, PALMARIUS, MOYLE, DESAULT, J. DOUGLAS, MOONEY, P. DE SORBAIT, et WATHEN (ll. cc.), ne nimio impetu in glandulas salivales irruat mercurius, deorsum deriuare (vocatur ideo etiam *methodus deriuatoria*) eius efficaciam student, interpositis scilicet medicinis, quae aluum valide ducunt, sibi persuadent.

persuadentes, et diuidi minuique eo artificio violentiam, qua mercurius agit, et elui atque expelli hac via optime posse virus venereum, non perpendentes, ea arte eliminari iterum ex corpore mercurium, antequam cum humoribus permixtus, quae perficere debebat, peregit, et mirifice debilitari repetito illo purgantium vsu canalem intestinalem.

Quare alii cautiore v. g. a BETHENCOURT (1. c.), A. M. BRASSAVOLUS (de morbo gallico. Venet. 1751.), L. SEPTALIUS (animaduers. et caut. medic. Mediol. 1614. 8. l. 7.), ST. BLANCARDUS (Venus belegert en ontset. Amsterd. 1684.), FR. HOFFMANN et van den VELDE (diff. de mercurio et medicamentis selectis &c. Hal. 1700.), J. JACKSON (enchiridion medicum. Norimb. 1716.), TH. ZWINGER (theatr. praxeos. Basil. 1710.), D. TURNER (Syphilis, a practical dissertation on the venereal disease &c. London 1717. 8.), J. M. BOEHM (diff. de morbo dicto neapolitano. Argent. 1738. 4.), et POUPPÉ DESPORTES (histoire des maladies de S. Domingue. à Paris 1770.), lenioribus tantum, quae aluum tentant, non suppressere omnino, sed moderari tantummodo salivae fluxui annisi sunt.

GUIL. BROMFIELD, vt ad vias vrinae ducat (Account of the english nighshades and their effects, with practical observations on the use of corrosive sublimate and Salsaparilla, and some hints offered to the faculty on the cure of lues venerea by the secretion of urine instead of salivation. London 1757. 12.) balneorum calidorum, gargarismatum

adstringentium et remediorum internorum diureticorum vsum cum mercurii vfu coniungendum suadet.

Alii eodem consilio sudoriferis iungere mercurium maluerunt, non violentis quidem illis apud veteres decantatis, quorum vfu totum quasi corpus in sudores diffluere diceret, qualia illa balnea laconica, a P. MAYNARDO (de morbis venereis. 1518. ap. Luifinum), M. BROCARDO (diff. de morbo gallico ap. Luifinum), B. PERDULCI (vniuersa medicina ex medicorum principum sententiis consiliisque collecta opus edit. a R. CHARTERIO. Paris. 1630. 4. l. 12.), D. SENNERT (medic. practic. Vitemb. 4. P. 6. 1635.), D. TURNER (l. c.), T. a GÜLDENKLEE (l. c.), ferius adhuc a RONDELETIO (l. c.), P. GYONGYOESSIO (diff. de empiricis remediis. Harderov. 1753.) et H. BASSIO (tr. de morbis venereis. Francof. et Lips. 1763.), in hoc confortio celebrata, sed paulo mitioribus, v. gr. potibus ex lignis quibusdam potissimum peregrinis paratis largius haustis, eo artificio syphiliticum virus vna cum mercurio per cutis poros difflaturi, vel balneis, vel vtrisque; priores aut certe alias sudorem cientes medicinas commendarunt mercurii comites A. FERRERIUS (de pudendagra. Tolos. 1533.), B. VICTORIUS (lib. de morbo gallico. Florent. 1551. 8), PR. BORGARUTIUS (method. de morbo gallico. Patav. 1566.), H. BRUCAEUS et C. BATTUS (diff. de morbo gallico. Rostoch. 1569.), P. LOWE (easy, certain and perfect method to prevent and cure the spanish sickness. London. 1596. 4.), J. VARANDAEUS (tr. de elephantiasi s. lepra;

lepra; item de lue venerea et hepatitide seu hepatis atonia. Monsp. 1620. 8.), S. CORTILIO (de chirurgica institutione libr. V. cum practica chirurgica eiusdem libros IV. continente. Francof. 1610. 8.), L. GUYON miroir de la beauté et santé corporelle, contenant toutes les difformités et maladies, qui peuvent survenir au corps humain. Lyon. 1615. 8.), J. VIGIERIUS (Oper. medico-chirurgica. 1659.), J. H. JÜNGKEN (compend. chirurg. manualis absolutum. Francof. 1691. 8.), G. UCAY (tr. de la maladie venerienne. Tolos. 1693.), J. D. GOHL (*Compendium oder Einleitung zur Praxi clinica*. Lips. 1733. 8.), CHR. WEISBACH (*Wahrhafte Cur aller Krankheiten*. Marburg 1712.), M. ALBERTI et J. HAVIGHORST (de singulari mercurii dulcis usu in desperatis quibusdam morbis. Hal. Magd. 1745. 4.), G. S. BAUMLER (*mitleidiger Arzt*. Argent. 1731.), J. H. KNIPHOF (Act. phys. med. A. C. N. C. T. V. Obs. 16.), S. J. HILSCHER (prol. de insigni faucium tumore et angore molestissimo circa salivationem mercurialem symptomate evitando. Ien. 1741.), D. M. LOHMANN (diff. de curatione luis venereae sine salivatione. Duisburg. 1741. 4.), CHR. G. STENZEL et J. PH. KLIPSCH (diff. sist. casus aliquot hominum a lue venerea per salivationem curatorum. Vitemb. 1793.), A. E. BÜCHNER et J. FR. FRANCK (diff. de grauissimo luis venereae symptomate, tortura nocturna. Erf. 1744.), H. LUDOLF et P. CHR. GRASS (diff. de mercurio in alcali soluto tutissimo specifico antiuenerico. Erford. 1747.), BOURRU (l'art de se traiter soi-même dans les maladies veneriennes. Paris 1770.), QUERCETANUS, D. SENNERT, J. JUNCKER, PURMANN,

PURMANN, M. ETTMÜLLER, JACKSON, SCHROMMIUS, FEURLEIN, HUNDERTMARK, MAJOR et SCHIPPEL, WEDEL et SLEVOGT, J. J. STAHL et FEINLER, BÜCHNER et TELLGMANN (ll. mm. cc.): Potuum istorum in vicem cum mercurio coniunxerunt balnea anonymi auctores librorum (les operations de chirurgie, avec un traité des maux veneriens. Paris 1688. et *neue Anweisung zu der gründlichen Erkenntniß und glücklichen Curierung derer innerlichen menschlichen Krankheiten*. Leipz. 1744.), GARNIER (traité pratique de la verole. Lugd. 1699.), J. B. F. ALLIOT et J. FR. LEAULTÉ (Quaest. med. an morbus antiquus syphilis? Paris. 1717.), FR. BAILLY et D. C. FRÉMONT (quaest. med. an hydrargyrus vnicum syphilidis alexipharmacon? Paris. 1727.), M. ALBERTI et H. A. SCHRIMPFIIUS (diff. de hydrargyrosi. Hal. Magdeb. 1740.), J. DE PELLERIN (treat. of the venereal maladies &c. Lond. 1750.), JAUBERTHOU (traité des maladies vénériennes. Paris 1766.), FABRE (traité des maladies vénériennes. Paris 1759.), COSTE (trait. de la verole. Berlin 1760.), BROMFIELD (observations sur le solanum avec des remarques sur l'usage de la falsepareille, du mercure et de ses preparations. à Paris 1761.), POMMÉ (trait. des affections vaporeuses des deux sexes. Lugd. 1763.), J. Z. PLATNER (ars medendi singulis morbis accommodata. Lips. 1765.), ROYER (diff. sur une nouvelle methode de traiter les maladies vénériennes par des lavemens. Paris 1765.), MATTOT et GUÉRIN, CALMETTE, VERCELLONUS, DESAULT, HAGUENOT, ASTRUC, J. M. BOEHM, GUIARD, LIEUTAUD, MARTEAU et CHESNEAU, N. DE SAULSY, GOULARD (ll. mm.

(ll. mm. cc.): Sudorifera et balnea simul mercurio iungenda esse, auctores fuere FR. B. DE LINDEN (*Venus Spiegel. Argent. 1732.*), BARRY (*Essays and observations read before a Society at Edinb. Vol. III. p. 394 et Vol. IV. p. 32*), S. SCHARSCHMIDT (*Abh. von den venerischen Krankheiten. Berlin 1750.*), G. H. BEHR (*medicina consultatoria. Augsp. 1751.*), CHR. G. LUDWIG (*institutiones medicin clinicae. Lips. 1758.*), TURQUET DE MAYERNE, TH. ZWINGER, FR. et W. C. HOFFMANN, VOYSIN, BOERHAAVE, LANGHANS (ll. mm. cc.). Quum tamen tantum absit, vt haec remedia salinae profluvium inhibendo viribus aegri parcant, vt potius omnes fere eius humores in sudores resoluendo malum augeant, mirum sane non est, plurimos nostri aevi medicos ab hoc operandi modo recessisse.

Illud tamen attentos medicos experientia docuit, mirum quantum iuvari felicem mercurii in debellanda lue venerea effectum, intemerata permanente transpiratione insensibili; quare non regimen tantum calidum inculcant aegris, tum per omne medicationis tempus, tum per aliquod adhuc absolutam medicatione temporis spatium, atque ab aëre frigido et humido interdicunt, cui si quando exponi eos iubet muneris ratio, vsum vestimentorum et tibialium laneorum commendant, sed praemittunt quoque balneum tepidum, et sublato morbo per aliquot adhuc septimanas aliquoties per hebdomadem vti aegrum balneo, post balneum calefacto lecto committi, corpus pannis laneis calefactis per horae mediae spatium fricari suadent, et lenia diaphoretica

v. g. spiritum a *Minderero* denominatum aliquoties per diem recipi iubent.

Iuuat quoque, vt stimulus, quem mercurius incutit, paulisper debilitetur, octo diebus primum mercurii vsum praegredientibus alternatim per binos dies vesperi praebere laudani liquidi SYDENHAMI guttas aliquot, et, vt omnis complicatio, a fordibus primarum viarum metuenda, tollatur, tertia vespera medicamentum leniter aluum laxans.

Quodsi venerea lues cum scorbuto aut alia quacunque sanguinis resolutione complicata sit, hoc malum remediis huic fini respondentibus prius tollendum, quam mercurius adhibetur, cuius quippe vfu mirifice exasperatur haec labes; si nimis debilis viribusque exhaustus sit aeger, diaeta animalis, vsus vini, corticis cinchonae, ferri et ferreorum aliorumque roborantium praeire mercurii vsui debet.

His demum praemissis adhibetur mercurius, primo minori copia, sensim, et quidem (BLOCH et ROSENSTEIN ll. cc.) optime per intervalla, maiore, quodsi ab eius vfu alui profluuium contingat, quo mercurius, antequam, quos debebat, produxit effectus, e corpore eliminaretur, aut halitus oris foetere incipiat, vt illud sistatur, et vltior mercurii in glandulas salivales efficacia praeuertatur, non seponendus modo mercurius, sed praebendum quoque aliquoties de die ad guttas aliquot laudani liquidum SYDENHAMI; post aliquot dies vero repetendus, ac donec sublatus sit morbus, et profligato iam malo per aliquot adhuc hebdomades continuandus mercurii vsus, aegro ceterum somnus longior,

longior, et vsus quidem modicus carnis et vini concedendus, verum ciborum acidorum et facile acescentium interdicendus, et vt eius vires morbo et mercurio labefactatae restaurentur, roborantium tandem, potissimum corticis cinchonae et ferri vsus superaddendus.

Quodsi, hac circumspectione quamuis adhibita, largioribus riuis promanet praeter expectationem medici salua, opio caute sistendum profluvium, quotidie per mediam horam balneo tepido commitendus aeger, absoluto balneo corpus pannis laneis fricandum, stricta seruanda diaeta, vires, forte exhaustae, per roborantia restaurandae, os internum aqua cum cortice cinchonae decocta et tinctura laccae laudanoque liquido SYDENHAMI temperata eluendum, atque vlcera, palatum orisque interiora erodentia, penicilli ope tinctura myrrhae melle rosarum edulcata mundanda.

Si praemissam et absoluta medicatione imperatam venaesectionem, nisi plethora aut inflammatio suadeat, inutilem et facile nociuam, et copiosa balnea, excipias, parum abludit haec medendi ratio ab ea, quae adhuc Monspeli vfitata, monspeliensis ideo audit, a monspeliensibus potissimum medicis, CHICOYNEAU et HAGUENOT (ll. cc), similiter a GOULARDO (l. m. c.), MIDI et DESBOIS, P. FLECHET DE FLECHY, HOUSTEL, COLOMBIER, DARSSÉS, CHEVALIER et LE THIEULLIER, A. MURRAY et P. DUBB, NANNONI, HUNCZOVSKY, SALLIN et BELANGER (ll. cc.), auctore anonymo libri: *Parallèle des différentes méthodes de traiter la maladie vénérienne.*

nérienne. Amsterdam, 1764. 8. et M. FR. BOEHM (diff. varia syphilidis theoria. Argent. 1771. 4.), commendata.

Licet in plurimis casibus melius sit, mercurium ea cum cautela adhibere, ut nulla exoriat salivatio, nonnullae tamen morbi conditiones violentiorem, quae salivam vberiore proliciat, mercurii effectum poscere videntur; luem quae ossa iam infecit, nisi largius sputi cieatur profluuium, sanari non posse, persuasissimum sibi habet Cl. BLOCH (l. m. c.); inueteratam et pertinacem luem non cedere mercurio, nisi ad illud usque punctum exhibito G. GORIS (Mercurius triumphator, continens argenti viui historiam, indolem, praerogativam et noxas in morborum chronicorum, praesertim luis venereae curatione. Lugd. Bat. 1717. 8.); gravius malum expugnandum esse salivatione per mercurium excitata praeter alios LOESECKE (l. c. p. 270), Cl. GLOGGNER (l. c. p. 45) contendunt.

Quodsi igitur salivatione opus esse colligat medicus, non praeparandum tantum corpus, atque omnia, antequam mercurius adhibeatur, tollenda, quae exacerbari eius effectum vel turbare eum possent, sed ita etiam administrandum argentum viuum, ut modica tantum sensim exurgat et per omnem decursum maneat sputatio.

Vtantur igitur (van SWIETEN l. c. V. p. 531) aegroti, qui ea medicatione indigent, per octo dies continuos primam mercurii administrationem praegressos, ii praesertim, quibus exsuccum atque aridum est corpus, victu molli humectante, acris,
aroma-

aromatica, excalefacientia excludente, crebris decoctorum mollium ac demulcentium haustibus, singulis diebus balneo tepido, ne sordes intestinorum obtent, medicina leniter aluum ducente, vel eius loco enematibus, et, ne plethora discrimen a salivatione imminens augeat, si quidem adsit, sanguinem sibi mitti curent; induantur vestibus laneis, quibus ad plenam vsque sanationem induti persitent, ipso capite cucupha lanea contecto, et in atmosphaera calida permaneant.

Quibus praemissis adhibetur mercurius primo parcioribus praeberiis, ne nimio impetu feratur in glandulas salivales, et, antequam venenum venereum superavit, rursus ex corpore exeat, sensim paulo maioribus, donec primi salivae largius profluxurae prodromi appareant; quibus sese monstrantibus, aut imminuatur dosis argenti viui haftenus adhibita, postea, si nimis parcus videatur salivae effluxus, denuo augenda aut per aliquot dies mercurii usus interrumpatur, aut, si ulterius et violentius progrediatur sputi euacuatio, penitus abrumpatur; largior ista iusto excretio, in summum saepe periculum aegrum praecipitans, perinde ac superueniens alui fluxus, argentum viuum nimis cito e corpore eliminans, opiatis potius, vel facta sulphuris in tribus lixiui caustici partibus solutione octo aquae florum aurantiorum partibus temperata, aut mixto cum scobe ferri et camphora sulphure (HECKER l. c.), quam aut enematibus, aut purgantibus internis, aut ferro, a B. HIRSCHLIO eum in scopum (*Briefe über verschiedene Gegenstände von dem Reiche der Arzneywissenschaft.*
P. II. Vol. II. D schaft.

schaft. Berlin 1768. 8.) laudato, prior quoque vitrioli spiritu (HEUERMANN l. c. Vol. II.) compescenda. Ceteroquin aegro in omni isto temporis spatio decocta cum radicibus graminis, feminibus hordei, auenae et aliis eiusmodi aqua largis haustibus crebro potanda, tumidae, dolentes, ulceribus erosae interiores oris et colli partes gargarismatibus et collutionibus ex herbis emollientibus, rapis, melle rosarum etc. paratis, qualia iam suo tempore commendarunt (ll. cc.) GRUENBECK, M. BROCARDUS et B. ALBINUS, fouendae, et si tumor iste praefocationem minitetur, sanguis mittendus, et, ut impetus humorum aliorum vertatur, clysteribus irritantibus injectis stimulanda vehementius aluus.

Neque alia praetermittenda, quibus ad complendam medicationem per argentum viuum citra saluationem adhibitum opus esse supra monui. Quae cautelae et leges si religiose obseruentur, plurimas noxas, quae hinc inde intulisse improvidum hydrargyri usum perhibent illius potissimum aduersarii, praeuertes.

Negandum certe non est, saepe nocuisse; legas, eius usu interfectos (C. TORELLA, U. DE HUTTEN, PURMANN ll. cc. G. FABRICIUS HILDANUS l. c. Cent. III. Oper. p. 277 et 914. J. DOLAEUS *Ephemerid. Acad. Caes. Nat. Curios.* 1686. Dec. II. A. 4. obs. 120. p. 228. D. CRÜGER *ibid.* J. CH. MENZEL *ibid.* Dec. III. 1706. obs. 34. p. 49. D. SCHLICHTING *act. phys. med. Acad. Caes. Nat. Curios.* T. VIII. 1748. obs. 26. p. 60. KIRKLAND *London medical journal.* 8. Vol. VII. ann. 1786. P. I. nr. 1.), tabidos

bidos (C. TORELLA l. c. FABRICIUS HILDANUS l. m. c. WEPFER l. c. obs. 275. KIRKLAND l. m. c.), pallidos per omnem vitam (J. B. MONTANUS l. c.), epilepticos (J. B. MONTANUS l. c. F. ZANNETTI Nov. act. physico-med. Acad. Caesar. Nat. Curios. T. VII. p. 184. D. RAYMOND traité des maladies qu' il est dangereux de guérir. Avignon. 1757. 12. II. obs. 6. p. 303), arthriticos (PELARGIUS *medizinischer Jahrgang* V. et VI. p. 669. CHR. E. LOT diss. de arthritide incongrui mercurialium vsus effectus. Hal. 1759. 4.), lotium difficulter mittentes (A. AGOSTINI stranguria, quae venerea dicitur, mercurii potest esse aliquando effectus. Venet. 1763. 8.), cynanchicos (M. STOLL ratio medendi in nosocomio practico Vindobonensi. Vienn. Austr. 8. T. III. 1780. p. 431), maximo angore affectos (S. B. HILSCHER diss. de insigni faucium tumore et angore molestissimo circa saluationem mercurialem symptomate euitando. Ienae 1741. 4.), caecos (FABRICIUS HILDANUS obseruat. cent. V. obs. 13. WILLISIUS de anima brutorum. P. II. c. 2.), surdos, caecos et mutos BLEGVN (Zodiacus medico gallicus ann. I. Iun. obs. 13.), insigni sanguinis profluvium passos (EL. CAMERARIUS diss. Taurinens. epist. 7.), vlcerosos et hydropicos (KIRKLAND l. m. c.), alia atque alia ratione mulctatos (AL. BENEDICTUS, FR. CALMETTE, PURMANN, COLOMBIER, J. ANDREE, J. GRAINGER ll. cc. A. MOELLENBROEK Miscellan. Ac. Caes. Nat. Curios. Dec. II. Ann. I. 1684. obs. 54. p. 131. HERRENSCHWAND apud AD. MURRAY et P. DUBB l. c. p. 42 sq.), aliis atque aliis malis affectos (HECKER l. c.), quae vltiori hydragryri vsu magis adhuc ingrauescunt, eaque indole

facile dignosci a similibus malis ex alio fonte propul-
 lulantibus possunt. Nolo vrgere illud mercurii op-
 probrium, mercurii nimis larga manu adhibiti glo-
 bulos pertinacissime infixos aliquando haerere ossium
 cellulis aut interiora corporis caua replere (A. MUSA
 BRASSAVOLUS de morbo gallico apud LUISINUM,
 BONNET sepulchret. T. III. p. 452, 453. SCHENCK
 observ. medic. L. VI. obs. 12. p. 80. N. FONTANUS
 responsum et curationum medicinalium. Amsterd.
 1631. 12. l. 1. p. 100. TIMAEUS a GÜLDENKLEE
 l. c. l. 3. p. 955. G. FALLOPIUS l. c. c. 76. aphrodif.
 p. 809. FERNELIUS patholog. L. VII. c. 7. p. 229.
 J. G. BRENDL prolus. de hydrargyri reliquiis a
 ptyalismo expellendis. Goetting. 1747. 4. C. FR.
 HUNDERTMARK progr. de ozaena venerea. Lipsi 4.
 1758. J. S. G. STOLL diss. de mercurii in solidis
 corporis humani haerentis noxa. Argentor. 1760. 4.),
 recentioribus observationibus non satis confirma-
 tum, aut heic enarrare amplius damna, quae non
 nisi hac illaue forma indutus, hac illaue ratione
 adplicatus, huic illiue materiae iunctus corpori
 humano intulit, de his pravis eius effectibus in
 recensu singulorum pharmacorum mercurialium am-
 plius locuturus.

Sunt utique, qui, quamvis mercurii usum non
 omnino damnent, eum tamen non nisi in grauio-
 ribus eiusmodi morbis admittunt (v. g. P. SARTORIUS
*Franzosenarzt oder Tractat von der Schwachheit der
 Franzosen und derselben Cur.* 8. Strasburg 1645.),
 et in decrepitis, exsuccis, eneruibus, nutricibus,
 feminis grauidis, menstruum sanguinem fundenti-
 bus,

bus, hyſtericis, in hominibus epilepticis, rheumaticis, arthriticis, in haemoptysin pronis, aut debilitate pulmonum, et (BORELLUS l. c. p. 9) neruoſi ſyſtematis, labe hepatis, ſcorbuto (J. G. H. KRAMER diſp. epistol. de ſcorbuto. Norimb. 1737.), cancro laborantibus, perinde ac in iis, quibus ab uſu mercurii caput perquam intumeſcit, aut oculi dolent, difficulter mouentur, et propinqua obieſta dignoſcere non valent, aut parciffimum iam mercurii praebium ſaliuam ciet, exulare, aut non niſi maxima cum circumſpectione adhiberi iubent. Rariſſime quoque infantibus, caute hypochondriacis, ſcrophuloſis, alui fluxu affectis adhibendum eſſe vult GUIL. BUCHAN (domestic medicine. Lond. 1772. 8. cap. 36.).

Audaciores tamen alii (v. g. AD. MURRAY et P. DUBB l. c. p. 25 ſq.) morbo quoque comitiali laborantibus, difficulter reſpirantibus, ſanguinem ſpuentibus, hypochondriacis venerea labe infectis adhibere mercurium haud dubitarunt, et ſecundo cum ſucceſſu adhibuerunt; epilepſiam adeo cum morbo venereo complicatam mercurii uſu feliciter ſublataſ legas (apud M. ETTMÜLLER medic. theoria et praxi inſtructus i. e. fundamenta medicinae vera, cur. AUSSFELDIO. Dresd. 1685. 4.); iuuenem morbo attonito correptum illito aliquoties vnguento mercuriali ab hoc malo liberauit V. RIEDLIN (obſerv. medicinal. Auguſt. Vindelic. 1691. 12. cent. III. obſ. LXXI. p. 389), alium poſt diuturnam hemi-
cranium epilepticum poſt annum interuallum eodem denuo morbo affectum mercurii ad ſaliuae uſque profluuium ſubminiſtrati auxilio ſanauiſſe ſe refert

HOUSSET (dissertation sur les parties sensibles du corps animal, suivie d'un mémoire sur les avantages, que procurent les frictions mercurielles dans le traitement de quelques epilepsies idiopathiques, avec les consultations et lettres, qui y ont rapport, terminé par deux observations sur l'usage du mercure pour la guérison du scorbut et des dartres. à Lausanne. 1770. 8.); mercurium eadem ratione in eiusmodi malis adhibitum commendat TH. WILLIS (pathologiae cerebri et nervosi generis specimen, in quo agitur de morbis convulsivis et de scorbuto. Oxon. 1667. 4. p. 46), et M. ETTMÜLLER (Collegium practic. Oper. p. 812), morbum ischiadicum quam maxime rebellem mercurio prudenter administrato cedere testatur expertissimus LENTIN (Memorabilia circa aërem, vitae genus, sanitatem et morbos Clausthalensium annorum 1774 - 1777. Goetting. 1779. 4.); alios morbos rheumaticos atque arthriticos WEDEL (de medicament. facultatib. L. II. sect. 2. c. 12.), LOEW (Ephemerid. Acad. Caesar. Nat. Curios. Dec. III. A. 5. 6. obs. 156.), HUXHAM (de aëre et morbis epidemicis 1728-1737. p. 21), FALCK (l. c.); calculos dissolutos eius virtute testantur FALCK (l. c.) et R. MEAD (de imperio solis et lunae. c. 3. p. 76); paralylin sanatam TH. WILLIS (de anima brutorum. Oxon. 1672. 4. Exerc. 2.); puellam a muliebri fluxu obstructo catalepticam hoc mercurii auxilio restituto cum valetudine in gratiam redeuntem perhibet MICHEL (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. XI. 1759. August. p. 109 sq.); ipsum scorbutum, quod quidem aliorum praesertim J. G. HEM-

PELII (*Eigene Erfahrung und Wahrnehmungen vom Scharbocke*. Kopenhagen. 8. 1778.) experientiae penitus refragatur, mercurii ope felicissime sublatum (l. c.) HOUSSET, (*medizinisch-chirurgische Wahrnehmungen*. P. II. p. 253) L. HEISTER, (l. c.), N. D. FALCK, R. LENTILIUS (*Miscellan. medico-practica* pag. 269) et alii (*Ephemerid. Acad. Caes. Nat. Curios. Dec. II. ann. 3. obs. 173. ann. 9. obs. 165. Dec. III. ann. 7 et 8. obs. 7.*).

Qui mercurium nimia copia corpus ingressum pertinaciter inhaerendo plurima caussari mala sibi persuadent, auro naribus intruso et in ore detento elicere illum tentant (LAZARUS RIVERIUS *observationes*. Cent. II. obs. 91. *Oper. medic. vniuers.* Francof. 1669. fol. p. 606. et S. JACOB apud. eund. *observ. communic.* XIII. p. 674). Debilitas, tumores, exanthemata, vlcerata, quae non raro nimium mercurii vsum sequuntur, feliciter roborantium vfu tolluntur.

Non autem lues tantummodo venerea ipsa, sed multa mala, ex eodem virus progenita, mercurio expugnari solent: Ita verrucas venereas medicamentis mercurialibus externis deleri suadet Ill. GIRTANNER (l. c. I. p. 237); ita vlceribus vteri venereis cautum mercurii vsum externum opponit J. ASTRUC (*traité des maladies des femmes, ou l'on a taché de joindre à une théorie solide la pratique la plus saine et la mieux éprouvée, avec un catalogue chronologique des médecins, qui ont écrit sur ces maladies*. à Paris. 4. 1761. T. II. p. 179), vlceribus genitalium venereis (Chancres) aliisque eiusdem

dem profapiae tum internum tum externum mercurii vsum opponit Cl. B. BELL (treat. on the theory and management of ulcers, with a dissertation on white swelling of the joints. Edinb. 1778. 8.), externum tantummodo alii (v. apud Ill. GIRTANNER l. c. I. p. 215-218); multi etiam, qui bubones venereos externo mercurii vfu dispellere student; caue tamen, bubonem scirrhum frustra tentes, aut pus iam profundum irrites, et vlceris consolidationem mercurii vfu procrastines. Nec desunt etiam nostris temporibus, qui in gonorrhoea, quin in gonorrhoea secundaria, cui nihil venerei subest, mercurio tum intus tum extrinsecus vtuntur, certissime, nisi venereum miasma subfit (SCHWEDIAUER l. c. p. 24. Auctores Commentarior. de rebus in scientia naturali et medicina gestis. Lips. 8. Vol. 26. 1784. p. 518) incassum; vix maiora praeſtabit in scirrhu testiculi dissipando, nisi venerea labes remanserit, quo tum in casu tam ore recipitur, quam vnguenti forma perinaeo adplicatur (SCHWEDIAUER l. c. p. 71).

Ita mercurii ope paralyſin a miasmate syphilitico profectam vicit HOUSTET (Mém. de l'Académie de chirurgie. à Paris 1768. 4. nr. 7. p. 141); surditatem ex eodem, vt videtur, fonte promanantem mercurio ad lene vsque salivae profluvium adhibito feliciter sustulit GORDON (Medical and philosophical commentaries by a society at Edinburgh. London. 8. Vol. III. 1775. P. I.); amauroſin eiusdem originis hydrargyro ad sui medicationem egere solide monet J. L. SCHMUCKER (*Vermischte chirurgische Schriften* P. II.).

Neutiquam tamen mercurii falubris vſus ad morbos tantummodo venereos reſtringitur, ſed in numeroſis aliis morbis prodeſt, gentem humanam affligentibus.

Plicae polonicae opponunt hydrargyrum, ad ſaliuae vſque profluuium exhibitum HERCULES SAXONIA (de plica, quam Poloni Gwozdziec, Roxolani coltunum vocant? Patav. 1604. 4.) et DE BERNIZ (Act. Acad. Nat. Curioſ. Dec. I. A. 2. obſ. 52.).

Fuere, qui cancrum cedere mercurio aſſeuerabant (Nov. litterar. mer. Baltic. 1701. pag. 365. A. E. BÜCHNER et C. CLESS de medicamentorum mercurialium vſu in cancro. Hal. 1755. 4. OL. BORRICHUS apud BARTHOLINUM Epistol. medicinar. Cent. IV. epist. 92.), at nocere in hoc morbo exemplis citatis experti ſunt Cl. J. BIERCHEN (Intrådes Tal om kårftſkadors, ſcrophulöſe och veneriſche Scårs och Svullnaders igenkanaande. Stockh. 1772. 8.) et R. RÖNNOW (Kongl. Svensk. Vetensk. Academ. Handling. för År 1778. V. 39. trim. 2. art. 9. p. 150), teſtatur quoque Ill. GIRTANNER l. c. I. p. 336); in ſcrophuloſo nihil prodeſſe BIERCHEN (l. m. c.).

In aliis quoque maligni moris vlceribus a VALLISNERIO (apud PISON. de regimine magnorum auxil. diſſ. IV. p. 243), et TREWIO (Commerc. litterar. Noric. 1731. p. 410), commendatum hydrargyrum fuit.

Sunt alii, qui in ſcrophulis cum fructu exhiberi poſſe argentum viuum perhibent (Gentleman's Magazine and hiſtorical Chronicle for the Year 1754.

Vol. XXIV. Jun. p. 265 sq. BORDEU recueil des pieces, qui ont concouru pour le prix de l'Academie de chirurgie. à Paris. 4. T. III. 1759. p. 80. J. A. WOLSTEIN diff. de scrophulis. Ien. 1775. 4. p. 30. A. GUIL. TOETTELMANN diff. de scrophulis et morbis scrophulosis. Goetting. 1777. 4. p. 30. 31. N. D. FALCK l. c. BELL treat. on the theory and management of ulcers &c. GUIL. G. PLOUCQUET et J. U. SCHAEER diff. sistens casum morbi scrophulosi. Tubing. 1790. 4. p. 8-10. D. MONRO l. c. I. p. 238. GUIL. LEURS Prijsverhandeling bekroond door hat Genootschap ter Bevordering der Heelkunde te Amsterdam. Amsterdam. 8. D. I. 1791.); tumorem strumofum eius auxilio dispulsum perhibet CLAUNIG (Act. physico-medic. Ac. Caesar. Nat. Curios. Vol. II. obs. 12.), aliis tamen aut nocere (GIBBS observations on various cures of scrophulous disorders commonly called the kings evil. London. 1712. 8. GRAINGER historia febris anomalae batavae. Altenburg. 1770. 8. GUIL. DEASE introduction to the theory and practice of surgery. London. 8. Vol. I. 1781. S. HAHNEMANN apud D. MONRO l. m. c.), aut malo superando impar esse (TH. KIRKLAND enquiry into the present state of medical surgery. London. 8. Vol. II. 1786.), tum ex aliorum, tum ex sua ipsorum experientia colligentibus, visum fuit.

In aliis glandularum infarctibus, iis praefer-
tim, quibus infantes a venereis parentibus progeniti
affliguntur, mercurius mirifice prodest (GUIL. DEASE
l. m. c.); iis, qui a causa frigida proficiscuntur,
hydrargyrum opponit Ill. RICHTER (*Chirurgische
Biblio-*

Bibliothek. Vol. VI. 1783. p. 565), in pertinacibus glandularum infarctibus hydrargyri ad salivae usque profluvium adhibiti usus suadet Ill. CRELL (in HALLER'S *Sammlung akademischer Streitschriften die Geschichte und Heilung der Krankheiten betreffend in einen vollständigen Auszug gebracht und mit Anmerkungen versehen.* Helmstädt. 8. Vol. I. p. 398); strumas leni salivae profluvio per argentum vivum excitato dissipandas suadet GUIL. SALMON'S (*Compendium of the theory and practice of Chirurgy.* Lond. 1699. p. 639); similiter refractarias viscerum oppilationes mercurio feliciter denicit AASKOW (*Acta Regiae Societatis medic. Havniens. Havn. 8. Vol. I. 1783.*); alios morbos diuturnos ex eius generis obstructionibus toties natos hoc pharmaco oppugnandos esse, autor est FR. ZYPÆUS (*fundamenta medicinae reformatæ physico-anatomica.* Bruxell. 1683. 12. p. 356); cum simili ex causa crebro proveniant, haud mireris, in malo hypochondriaco et melancholia commendatum (GU. ROLFINK ordo et method. medicinae specialis *ὡς ἐν γένει* ad normam veterum et recentiorum. Ien. 1665. 4. p. 510), in mania (TH. WILLIS *patholog. cerebri et nervosi generis specimen, in quo agitur de morbis convulsivis et scorbutis.* Oxon. 1667. 4. P. II. c. 12. J. D. SCHLICHTING *nov. act. Acad. Caes. Nat. Curios. T. I. 1757. n. 88. p. 346*), in febribus intermittentibus quartanis (TH. WILLIS *diatr. duae.* Hag. 1659. 12. alt. de febr. c. 6. GUIL. BALLONIUS *epidemiorum et ephemeridum.* Paris. 1640. 4. L. II. p. 131. J. H. SCHULZE et J. G. GRAEVIUS *diff. de mercurialium usu in febre quartana curanda.* Hal. 1742. 4. §. XII.

§. XII. p. 17), in hydrope (Memoir. de l'Académ. des scienc. à Paris 1703. p. 174. Act. Acad. Caes. Nat. Curios. Dec. II. ann. 4. obs. 36. Recueil periodique d'observations &c. T. II. p. 366. van SWIETEN l. c. T. IV. p. 225. FALCK l. c. J. LIND essay on diseases incidental to European in hot climates, with the method of preventing their fatal consequences &c. London. 1768. 8. p. 268), ad tollendum eum morbum mercurii ad salivae usque profluvium exhibiti usum contulisse D. MONRO (l. c. p. 238) et (apud eum) HAHNEMANN testantur: Hydropem cum hepatis obstructione complicatum mercurii auxilio feliciter sustulit FR. KNIGHT (Medical Transactions published by the College of physicians in London. London. 8. Vol. III. 1785. art. 23).

In hepatis inflammatione, nisi cum febre putrida complicata, mercurii, ita tamen adhibiti, ut saliva non profluat, utilitatem extollunt Angli potissimum medici, experientia edocti, CLARKE (Medical and philosophical Commentaries by a Society in Edinburgh. London. 8. Vol. V. 1777.), ANDR. MURRAY (diff. de hepatitide, maxime Indiae orientalis. 8. Goett. 1779. p. 53), R. HAMILTON (Medical Commentaries, collected and published by ANDR. DUNCAN. London. Vol. IX. ad ann. 1783. 1784.), GUIL. SAUNDERS (treatise on the structure, economy and diseases of the liver, together with an enquiry into the properties and component parts of the bile and biliary concretions, being the substance of the Gullstonian lectures. London. 1793. 8.), J. WATSON (medical facts and observations. London.

8. Vol. V. 1794. art. 3.), in aliis quoque morbis inflammatoriis J. LIND (London medical journal. Vol. VIII. 1787. P. I. art. 4.) et R. HAMILTON (l. m. c.), inflammationibus intestinorum, pulmonum, oculorum, etiam rheumaticis et praecipue catarrhalibus (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. LXXXV. Oct. 1790.), et ipsa adeo dysenteria, nisi putridae indolis sit, (J. LIND l. m. c. PAISLEY et WILSON apud eundem, GUIL. BOAG Medical facts and observations. London. 8. Vol. IV. 1793. nr. 1.), potissimum tamen inflammatoria J. PRINGLE (Observations on the diseases of the army &c.). Quin imò in aliis quoque febribus, tum sporadicis (N. D. FALCK l. c.), tum epidemicis, praesertim verminosis (J. BENVENUTO dissert. historico-epistolari ad J. B. BECCARIUM, qua epidemicae febres in Lucensis dominii quibusdam pagis grassantes describuntur &c. Lucc. 1754. 8. p. 35. et apud eum J. VALDAMBRINI et GHISI p. 65), in ipsis adeo biliosis (v. g. in febre flava terrarum calidiorum BOAG l. m. c.) et malignis (J. B. MOREALI system. theoretico-practic. febrium malignarum et contagiosarum. Mutin. 1739. 4.), quod cum J. F. BIANCHINI (Lettere medico-pratiche intorno all' indole delle febbri maligne e de loro principali rimedi colla storia de vermi del corpo umano e dell' uso del mercurio. Venez. 1750. 8.) fane neutiquam probes, commendatus et adhibitus fuit mercurius.

Magnam porro, nisi nimis fero adhibeatur, (QUIN treatise on the dropsey of brain illustrated by a variety of cases. Lond. 1790. 8.), hydrargyrum

gyrum ut plurimum (non opus esse testatur PERCIVAL Medical facts and experiments. London. 8. Vol. I. 1791.) ad salivae profluvium usque adhibitum, exserit efficaciam in cerebri, quem vocant hydrope, testibus DOBSON et PERCIVAL (medical and philosophical Commentar. by a Society of Edinburgh. Vol. VI. 1779.), QUIN (diss. de hydrocephalo interno. Edinb. 1779. 8.), MACKIE (Medical commentaries, a view of the latest discoveries in medicine and medical philosophy, by A. DUNCAN for the Year 1780. P. II.), J. HOOPER et D. C. LETTSOM (Memoirs of the medical Society of London, instituted in the Year 1773. 8. Vol. I. art. 8. 9), ut tamen in difficili morbo non raro spem medici fallat (HOOPER, LETTSOM, QUIN ll. cc. B. WILMER cases and remarks in surgery. Lond. 1779. 8.) Fuerunt etiam, qui in medicatione spinæ ventosæ magnam in argento vivo posuerunt fiduciam (J. D. SCHLICHTING philosoph. Transact. nr. 466. A. E. BÜCHNER et NIEMANN diss. de remediis mercurialibus spinæ ventosæ medicandæ interdum idoneis. Hal. 1754. 4.), in aliis quoque ossium morbis (SCHREIBER de pestilentia p. 44) adhibuerunt.

Insignis porro hydrargyri est potentia in sanandis morbis cutaneis, etiam iis, qui nequaquam ex labe venerea pronascuntur, a primis iam inde temporibus, quibus eo remedio utuntur medici, agnita, in elephantiasi, qua affectis nocere tamen perhibetur (FR. RAYMOND histoire de l'elephantiasis, contenant l'origine du scorbut, de la vérole, et un précis de l'histoire physique des temps. Lausanne.

fanne. 1767. 8.) olim frequens, et a ferioribus quoque medicis (EDM. MORPHAEUS quæstion. medic. duodecim. Monspel. 1668. 4. quæst. 3.) commendata; in lepra tamen non nisi veneno ex interioribus corporis propulso salutaris (G. GUIL. SCHILLING diff. de lepra. Traiect. ad Rhen. 1769. §. LIX.); in peculiari eius specie, Surinamensibus familiari (TH. FERMIN traité des maladies les plus fréquentes à Surinam, et des remedes les plus propres à les guérir. Maelricht. 1764. 8. p. 109), in capitis tinea a b. MURRAYO (progr. de medendae capitis tineae ratione. Goetting. 1782. 4. p. 14 sq.) in herpete (HOUSSET l. c.) egregie efficax, in scabie sananda multoties extrinsecus tentata, in ipsa peste auxilium spondens SCHREIBERO (l. m. c.).

Nollem certe ex eodem fonte deriuare virtutem, quam mercurius in variolis exercet, tot exemplis fausti effectus confirmatam (BOUCHARD Miscellan. Ac. Caesar. Nat. Curios. Dec. I. ann. 3. obs. 9. p. 13. et GRASS ibid. obs. 56. p. 93. HUXHAM essay on fevers &c. p. 167. SPIESS ap. WERLHOFF de variolis et anthracibus. p. 95. n. 108. Act. medicor. Berolinens. Dec. I. Vol. II. p. 11. BALLONIUS l. c. TH. DIMSDALE present method for the inoculating of the small pox. London. 1767. 8. p. 17. N. A. CATANEO Raccolta d'opuscoli scientifici e filologici. Venez. 12. T. XLVII. art. 7. LETTSOM *Nachrichten vom allgemeinen Dispensatorium, aus dem Engl.* p. 176), siue virus illi, quod variolas progenerat, tanquam antidotum resistendo, cum BOERHAAVIO (aphorism. de cognosc. et curandis morb. &c. §. 1392.),

§. 1392.), van SWIETEN (l. c. Vol. V. pag. 61), SCHREIBER (Anweisung zur Erkenntniß und Cur der vornehmsten Krankheiten. Leipzig. 1756.), FOWLERO (dissert. de methodo medend. variolis praecipue auxiliis mercurii. Edinburg. 1778. 8.), et van WOENSEL (Memoir. de la Societé de medecine. à Paris ann. 1777 et 1778.), et (neue mit dem Merkur in den Blattern gemachte Erfahrungen, welche dessen specifische Kraft in dieser Krankheit beweisen. Leipzig. 1783.), siue salivae profluuium, in hoc morbo adeo salutare, promouendo, cum B. LOESECKE, qui ideo etiam in morbillis et febre miliari eius usum commendat (l. c. p. 271), et D. COTTUNIO (de sedibus variolarum συνταγμα. Vienn 1771. 8. p. 80), siue vermes, qui intestina vellicantes in infantibus potissimum complicatum adeo reddere malum possunt, necando agere cum M. A. PLENCIZ (Oper. medico-physic. Vindob. 1762. 8. tr. 2. c. 4. p. 105 sq) tibi persuadeas.

Et ingens profecto est hydrargyri vis in enecandis omnis fere generis animalibus minoribus, iis potissimum, quae corpus humanum crebro infestant, in pediculis perimendis Arabibus medicis olim iam comprobata, in filaria siue dracunculo seu vena medinensi expellenda a GALLANDAT (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. XII. 1760. Jan. nr. 4. p. 24. et Cl. BAYON (memoir. pour servir à l'histoire de Cayenne et de la Gujane françoise. à Paris 8. T. I. 1777. celebrata, nuperius tamen a LOEFFLERO (Beiträge zur Arzneywissenschaft und Wundarzneykunst. P. I. 1791.) in dubium reuo-

reuocata, in vermibus praesertim, intestina obfidentibus, occidendis, iam dudum (G. A. WEDEL amoenitates materiae medicae. Ienae. 1704. p. 371. FR. HOFFMANN medicina rational. systematic. T. IV. P. 5. p. 85. 86. c. XII. §. VII. H. BOERHAAVE l. m. c. §. 1371. 1372. BIANCHINI l. c. p. 240. GUALTH. VAN DOEVEREN diff. de vermibus intestinalibus hominum. Lugd. Batav. 1753. 4. multisque aliis) confirmata.

In rabie, morsus animalium rabidorum toties excipiente, tum praecauenda, tum sananda, commendatus iam fuit, vt tentaretur, sub finem praeteriti seculi a Gallorum Medico TAURY (Histo. de l'Acad. des sciences. à Paris. ann. 1699. nr. 57.) mercurius, consentiente cum hac egregiae virtutis coniectura multiplici plurium medicorum experientia, PALMARII (de morbis contagiosis p. 272), DESAULT (diff. sur la rage. 1734. 12. in dissert. de medecine. à Paris. 12. T. II. 1738.), R. JAMES (method of preserving and curing the madness, caused by the bite of a mad dog. Lond. 1735. 8.), FR. BOISSIER DE SAUVAGES (diff. sur la nature et la cause de la rage. Toulouse. 1750. 4. p. 53. 54. 58. 59. et nosolog. methodic. T. III. P. 1. p. 357), DARLUC (Recueil periodique d'observations &c. T. III. p. 193. 198. et T. IV. p. 278), ROSE (ibid. T. V. p. 170), HOIN (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. XV. p. 100), Cl. DE CHOISEL (ibid. T. V. p. 189 sq. et nouvelle methode sure pour le traitement des personnes attaquées de la rage. à Paris. 1756. 8.), ROEDERERI (progr. de morfu canis rabidi sanato. Goetting. 1760. 4.),

CORIANI (apud A. N. HAGG diff. de hydrophobia eiusque per mercurialia potissimum curatione. Argent. 1761. 4.), LIEUTAUD (synops. vniuers. prax. medic. p. 318), KÜHNII (nov. act. Ac. Caes. Nat. Curios. T. I. obs. 55. p. 219 sq.), TISSOTI (avis au peuple sur la santé. p. 209), LAYARDI (essay on the bite of a mad dog. Lond. 1762. 8. p. 113), PH. G. HENS-
LERI (*Anzeige der hauptsächlichsten Rettungsmittel derer, die auf plötzliche Unglücksfälle leblos geworden sind, oder in naher Lebensgefahr schweben.* Altona 1770. 8. p. 61), GYSERI (apud J. J. FLACHSLAND diff. de rabie canina, eius sequelis atque medela. Argentor. 1780. 4. p. 45 - 47), SAULQUINI (journal de medecine &c. T. XXX. 1769. Februar. n. 6. p. 152), BLAIRII (histoir. de la Societé de medecine à Paris. ann. 1777 et 1778.), MATTHIEU (ibid. ann. 1779.), aliorum Gallorum (journal oeconomique 1760. p. 115. et journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. XL. Aug.), et Lipsiensium (Com-
mentar. de rebus in scientia naturali et medicina gestis. 8. Lips. Vol. XXV. 1782. p. 548); non paucis medicis metallum hoc, donec, lenis saltem, salivae fluxus natus sit, exhibentibus, PERRY (me-
chanical account and explication of the hysteric passion &c. Lond. 1755. p. 109), BERTRAM (diff. praef. KALTSCHMIED de salivatione mercuriali ceu indubio praeferuationis et curationis remedio aduer-
sus rabiem caninam. Ienae. 1760. 4.), J. LOTTI (saggio e memoria della cura préservativa dell' idro-
fobia eseguita in dieci persone offese da cane rabioso. Venez. 1775.), HOLDEFREUND (*Erzählung merkwür-
diger Krankengeschichten.* Braunschweig und Wolfen-
büttel.

büttel. 1775. nr. 3.), et FALKENER (Medical Transactions published by the college of physicians in London. Vol. II. 1787. art. 15. p. 221).

Magnum porro auxilium praestitit mercurius in tetano, testibus Al. et Don. MONRO (Essays and observations physical and literary read before a Society in Edinburgh and published by them. Edinb. 8. Vol. III. n. 30.), posteriori quoque (praelection. medic. in CRONII instituto et orat. anniuersar. ex HARVEYI instituto dicta d. Oct. 18. ann. 1775. in theatro collegii R. medicorum Londinensium. Lond. 1776. 8. et Memoires of the medical Society of London. 8. London. Vol. I. 1787.), DE LA ROCHE (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. XL. p. 213), B. RUSH (Memoir. of the medical Society of London. London. 8. Vol. I. 1787.); puellam praegressa mensium obstructione catalepticam mercurii vi cum sanitate in gratiam redeuntem vidit MICHEL (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. XI. 1759. Aug. art. 3. pag. 109), spasmus oesophagi et natam ex eo difficilem deglutationem hoc remedio feliciter superavit TH. PERCIVAL (Medical Transactions published by the college of physicians in London. Vol. II. 1772. art. 8. p. 90 sq.); singularem quendam, spasticum similiter oesophagi morbum, dummodo recens adhuc esset, N. MUNCKLEY (ibid. Vol. I. 1768. art. II. p. 165), vomitum per quatuor menses omnibus aliis pharmacis pertinaciter resistentem J. R. ZWINGER (Act. heluet. physico-mathematico-anatomico-botanico-medica. Basil. 4. Vol. IV. 1760. art. 17. p. 234).

Unable to display this page

At multum porro interest, qua forma, quo consortio, qua via corpus humanum ingreditur mercurius; rarius porrigitur crudus, quam aliis atque aliis modis praeparatus.

Argentum viuum, etsi a multis (v. gr. P. ABANO l. c. p. 14. exemplum virulentæ huius potentiae allegante), si quidem deglutiatur, inter venena relatum sit, ob insignem tamen suam mobilitatem, nisi obstaculum quoddam offendat, nihil efficiendo per omnem canalem cibarium cito decurrit, et ano exit (J. E. HEBENSTREIT et CHPH. FR. SARTORIUS diff. de vsu hydrargyri interno. Lips. 1735. 4.). Quamvis igitur ab hoc mercurii vsu sperare multum virtutis vix liceat, non feminae tantum Smirnenfes, vt pulcræ et opimæ maneant, tres quotidie eius drachmas sorbent (MALOUIN chymie medicinale. à Paris. 12. 1750. Vol. II.), sed sunt quoque inter medicos, qui salutares inde vires expectant (v. GUIL. RIVIÈRE quaestion. medicae duodecim. Monspel. 1696. 4. quaest. 5. J. J. BAJER et J. P. ROESEL diff. de mercurii crudi vsu interno. Altorf. 1704. 4. JOS. VALDAMBRINI uso del mercurio crudo. Firenze. 1744. 4.).

Vermibus potissimum intestina vellicantibus hac quoque specie indutum cum syrupo, conserua, diacydonio solummodo subactum opposuere nonnulli v. g. A. LE GRAND (curios. rerum abditarum naturaeque arcanorum perscrutator. p. 219), qui eius scrupulos binos, et BIANCHINI, qui (l. c.) quater vel quinquies per diem drachmam integram deglutiendam imperat, tametsi iam suo tempore G. BAG-

LIVIVS (Oper. omn. medico - pract. et anatomic. Edit. IX. Antwerp. 1715. 4. p. 60), ferius J. B. BURSERIUS (epist. de anthelmintica argenti viui facultate. Favent. 1753. 4.), periculis extra corpus viuum captis, vermibus his non officere hydrargyrum viuum, experti sint.

Alter morbus, cui debellando argentum viuum, amygdalarum oleo ut plurimum iunctum, deglutendum praeceperunt medici, est dolentissimus ille ileus; ita RIVERIUS (prax. p. 456), RHODIUS (cent. observ. 2. obs. 80.), M. ETTMÜLLER (colleg. practic. p. 101.), SYLVIVS DE LE BOË (id. prax. medic. L. I. c. 15. §. 53.), ZACUTUS LUSITANUS (prax. admirand. L. II. obs. 35. et de princip. medic. hist. L. II.), A. PARAEUS (Oper. L. XXI.), BÜCHNER et RAU (nov. act. Acad. Caesar. Nat. Curiosor. T. III.), FR. HOFFMANNUS (medicin systemat. T. IV. P. 2. Sect. 2. c. 4. obs. 3. p. 305 - 308), A. DE HAEN (ration. medend. T. XI. 1767. p. 184 - 193), BOUCHEL (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. XL. 1773. Dec. art. 3. p. 503), cum felici successu a duobus, tribus, quatuor unciiis ad dimidiam usque et integras adeo libras exhibuerunt, quemadmodum nuperius in vomitu, puellam per quatuor menses vexante J. R. ZWINGER (l. c.), et in pertinaci aui obstipatione, qua ebriosus quidam laborabat, PERRY (apud DUNCAN medic. Commentar. Dec. II. Vol. VI. art. 13.). Monendum tamen est, multa in hoc mercurii usu (FR. HOFFMANN l. m. c. LA BORDE journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. L. Jul. art. 1. p. 305q. HAHNEMANN apud D. MONRO l. c. p. 231) opus esse cautione, largius

largius praeibum non nisi in casibus celerrimam opem poscentibus admittendum (DE HAEN l. c. p. 191), neque tentandum vnquam eum vsum esse, si inflammatio vel spasmus adsit.

Rhachiticis, antequam alia sumant, haustum argenti viui depurati ingerendum suadet GUIL. BROMFIELD (Chirurgical observat. and cases. Lond. 8. Vol. II. 1773).

Quid ad foetum expellendum et calculum vrinae dissoluendum facere possit, vix perspicere licet.

Suis adeo effluuiis scopo medici respondere videtur interdum mercurius; sunt qui pennae anserinae stipiti inclusum, et medios inter capillos collocatum pediculis pellendis cum fructu adhibent; alii qui sacco ex aluta confecto et mercurio referto ac lateribus bracciae adsuto, aut eodem consilio, aut vt salinae profluuium cieant, vtuntur (A. KAAUW BOERHAAVE perspiratio dicta HIPPOCRATI per vniversum corpus anatomice illustrata. Leid. 1738. 8. §. 432.).

Multi in aqua cum argento viuo cocta, aut sub continua agitatione per aliquot horas digesta, aut (R. BOYLE medicinal experiments. Lond. 1692. 12. p. 80) per noctem infusa, quamuis ea aqua nihil eius soluatur, neque pondere imminutum ab ea coctione redeat (MENGHINI Commentar. Bononiens. T. II. P. 2. p. 120. HILDEBRANDT l. c. p. 93) principem ad vermes intestina obsidentes et morbos verminosos debellandos fiduciam ponunt. Ita iam suo tempore eo consilio commendauit J. B. van HELMONT (*Aufgang der Arzneykunst*. Sulzbach. 1683. Tract. 54. *von den Krankheiten*. c. 21. §. 7. p. 1078.

et sextupl. digest. aliment. humani. p. 180), consentientibus BAGLIVIO (Oper. omn. p. 59), G. BATE (dispensatory, by W. SALMONS. London. 1693. 8.), PEZOLD (Act. Ac. Caesar. Natur. Curiosor. Cent. VII. Obs. II.), KRAMER (Commerc. litterar. noric. 1734. p. 323. et 1736. p. 122), C. FR. HUNDERTMARCK (de mercurii viui et cum salibus varie mixti summa in corpus humanum vi atque efficacitate &c. Lips. 1754. 4. p. 72 sq.), C. CHRN. KRAUSE (de amuletis medicis. Lips. 1758. 4. §. 20. p. 21), WERLHOFIO apud Ill. BALDINGER (historia mercurii et mercurialium medica. Goetting. 4. P. II. 1781. pag. 7), KLEINIO (select. rational. medicaminum. Francof. 1765. 8.), LOESECKIO (l. c. p. 338), PH. R. VICAT (delectus obseruat. practicar. ex diario clinico depromptus. Winterth. 1780. 8.), ROSENSTEIN, qui (l. c. p. 299) melle temperatam ano iniiciendam suadet, MELLIN (l. c. p. 58), VAN DOEVEREN (l. c.), P. S. PALLAS (de infestis viuentibus intra viuentia. Lugd. Batav. 1760. pag. 23. 24.), BALDINGERO (l. m. c.), medicis Cassellanis (pharmacia rationalis correct. et aucta. p. 111), L. HEISTERO, qui (*Wahrnehmungen*. nr. 200. p. 351. 352) ea aqua columbas a vermibus liberatas vidit, quam virtutem, etsi tributa sit ab aliis plumbo (pharmac. rational. l. m. c.), mercurium vtique crebro contaminanti, et aquae, cui liquefactum infunditur, eam facultatem impertienti (P. S. PALLAS l. m. c. p. 24), ab aliis, v. g. GERHARDO (Materia medica. 2te Auflage. Berlin 1771. 8.), vitrioli acido, mercurium in turbith minerale conuertenti, aliisque aquae communi inhaerentibus, aut ex consilio additis

ditis particulis, neutri tamen deberi, ex eo elucescit, quod nec aquae purissimae desit cum mercurio purissimo decoctae (G. BAGLIVIVS l. c. p. 59. BALDINGER l. m. c. p. 8).

At non anthelminticas modo vires nancisci a quacunque subtiliori hydrargyri parte aquam, sed veneno quoque venereo aduersas, et morbis cutaneis superandis pares, ex eo colligas, quod partem certe non infimam decoctorum in lue venerea praedicatorum, alterius a PH. FRAUNDORFFER (tabula smaragdina. Norimb. 1699. p. 81), inter probatissima medicamenta collocati, alterius a ZWELFFERO denominati, a JUNGKENIO (l. c. p. 396 sq.), DE SPINA (manuale siue lexicon pharmaceutico-chymicum. Francof. 1700. 8. p. 235), ab ipso KLEINIO (l. m. c.) et WERLHOFIO (apud BALDINGER l. m. c.) commendati, aequae ac antipsorici medicorum Suecicorum (Pharmacop. suec. Lips. et Alton. 1776. p. 47. 48.) constituat, et salivae profluvium excitasse, a B. KAEMPFIO (l. c.) comperta sit.

Venerei veneni delendi ergo argentum quoque viuum granorum duodecim pondere prunis ardentibus infusum aegrotis inhalandum praeceptum olim fuit (J. G. BAIER diss. de mercurii in corpus humanum agendi modo secundum leges physicas. Altd. 1739. 4. §. XIV. p. 9).

Crebrius tamen argentum viuum, difficilioribus paulo artificiis quasi praeparatum, fuit a medicis adhibitum.

Fuere inter hos, qui mercurium alia aliaue ratione praeparatum, aegrotis, venereo veneno

affectis, infantibus praesertim, ita exhibebant, ut lac caprae, vaccae, asinae, nutricis, matris haurirent, hydrargyro, uti quidem sibi persuadebant, tinctum. Ita lacte asinae, vaccae, caprae, cui hydrargyrum inunctum fuit, nutriendum suadet aegrotum DAUMOND (dissert. sur une nouvelle manière d'administrer le mercure, à la fin du traité de physiologie de M. JEAN FÉRAPIÉ DU FIEU. Lyon. 1763.), caprae, melius proeclioris, cui mercurius administratus fuit, lac infantibus potius inferuire putant ASSALINI (Essai medical sur les vaisseaux lymphatiques &c. avec les moyens de prévenir les effets des substances venimeuses, comme la salive du chien enragé, le venin de la vipère, le virus venerien &c. Turin et Milan. 1787. 8.), J. V. MÜLLER (*praktisches Handbuch der medicinischen Galanteriekrankheiten.* c. 19. pag. 280), M. E. BLOCH (*medicinische Bemerkungen.* Berlin. 1774. 8. p. 163) et ROSENSTEIN (l. m. c.), qui tamen matris quoque et nutricis lac mercurio imbui posse suadet; in nosocomio etiam Lutetiano infantibus a virus venereo liberandis destinato nutricibus exhibetur mercurius (J. COLOMBIER *histoir. de la Société de medecine.* à Paris ad ann. 1779. p. 181).

At enim vero ab hac administrandi ratione vix aliquid sperandum auxilii (GIRTANNER l. c. I. p. 434. 435.); animalia enim ab adhibito mercurio non aegrotant modo saepius, et lac largiuntur parcius, tandem largiri desinunt, sed contabescunt saepe atque emoriuntur; et quamvis non perinde periculosus sit mulieribus, lac tamen eorum non subire, coniicias ex periculis J. B. LE ROUX des TILLET
et

et C. L. BERTHOLLET (diff. de lacte animalium medicamentofo. Paris. 1779. 4.), vt infantem lac nutricis magnis praebitis hydrargyrum haurientis fugentem nullum faluae profluuium pati expertus fit BLOCH (l. m. c. p. 162).

Alii fumi specie applicare corpori maluerunt mercurium, hanc formam tum potiffimum praeferentes, quando de labe venerea delenda folliciti erant.

Cognitum autem fuit illud medicationis genus a primis inde increbescens in Europa lue venereae temporibus, J. CATANEO (l. c. c. 9.), J. BENEDICTO (l. c.), A. BOLOGNINO (l. c. libr. de vnguentis c. 6.), J. DE VIGO (pratica copiofa in arte chirurgica. Romae. 1514. fol.) iam memoratum, a N. MASSA (de morbo gallico, in quo omnes modi poffibiles fanandi continentur. Venet. 1532. l. 5. c. 7.), J. WYERO (*Arzneibuch von etlichen bis anher unbekannten und unbeschriebenen Krankheiten.* Frankf. am Main. 1580. 8.), A. BASTELLO (*Speculum medicinae.* Madrit 1599. 4.), J. D. MAJOR et J. D. SCHIPPEL (diff. de vfu et abufu mercurii in lue venerea. Kiliae 1673. 4. c. 6. thef. 7. 10-17. 23.), et noftro adhuc feculo ab agyrta quodam CHARBONNIERE (Lettre d'un Médecin à un de fes amis de province touchant le remede de M. DE CHARBONNIERE. à Paris. (1738.) 12. et Lettre de M. *** DE CHARBONNIERE au fujet de deux ouvrages, qui ont paru contre la methode de fumigations, avec la reponfe de M. DE CHARBONNIERE. Paris. 1742. 12.), a C. DIONIS et N. M. DE GAVIGLAND (quaest. med. an fyphilidi conueniat fuffumigatio recens? Paris. 1741. 4.),

L. R. MARTEAU et N. A. J. B. CHESNEAU (quaest. med. An in curanda lue venerea suffumigia rite adhibita remedium optimum? Paris. 1745. 4.), a J. D. CHEVALIER (lettre à M. DEJEAN sur les maladies de S. Domingue &c. à Paris. 1752. 12. et quaest. med. An per suffitum felicius et tutius, quam per inunctionem mercurialem, morbi venerei curatio? Paris. 1752. 4.), a J. HIGGS (practical essay on the cure of venereal, scorbutic, arthritic, leprous, scrophulous and cancerous disorders, in a method entirely new. London. 1755. 4.), ab agyrtis suecicis (Berättelsar inlämnade til kongl. Collegium medicum, rörande Medicinal-Verkets tilstånd i Riket i såsom en förfätning of Provincial-Medicornum berättelsen til Kongl. Collegium medicum &c. Stockholm. 1765. 8.) et sibiricis (J. G. GMELIN *Reise durch Sibirien*. Göttingen. 8. Vol. II. 1752. p. 163) et Calmuccis (PH. FR. GMELIN *specificum antidotum nouum aduersus effectus morsus rabidi canis*. Tubing. 1750. 4. p. 24. §. 26.), qui tabaco, cuius fumum fugebant, cinnabarin inspergebant, recentius a G. HEUERMANN (l. c. Vol. II. 1767.), medicis Lutetianis (apud J. J. GARDANE *Detail de la nouvelle direction du bureau des nourrices de Paris*. Paris 1775. 8.) et potissimum a P. LALOUETTE (nouvelle methode de traiter la maladie venerienne par la fumigation avec les proces verbaux des guérisons operées par ce moyen. Paris. 1776. 8.) commendatum atque adhibitum, quamvis suo iam tempore J. BENEDICTUS (l. c.), A. MUSA BRASSAVOLVS (de morbo gallico ap. LUISINUM), H. FRACASTORIUS (Syphilis siue morbus gallicus. Veron.

Veron. 1530. 4.), J. CALVO (Libro di medicina y chirurgia, que trata de las llagas en general y en particular, y assimesmo dal morbo gallico &c. Sevilla 1580. 4.), TH. BOVIUS (flagello contra de medici communi detti rationali. Vienn. 1601. 4.), FAB. PACIUS (Comment. in septimum Galeni librum cum tract. de morbo gallico per methodum curando. Vicent. 1608. fol.), ANGELUS SALA (Septem planetarum terrestrium spagyrica recens. Oper. p. 205), J. D. MAJOR et J. N. SCHIPPEL (l. c. c. 4. th. 14-16. c. 6. th. 7-23.), J. A. STISSER (Laboratorii chemiei specim. III. Helmst. 1698. 4.), FR. HOFFMANN (medicin. rational. systematic. T. IV. P. 5. c. 4. §. 9. p. 162), J. HILL (medical essays of Edinburgh. 1737. 8. p. 41), J. ASTRUC (l. c. L. II. C. IX. p. 168), et serius G. van SWIETEN (l. c. Vol. V. p. 514 sq.), D. PONYRKA (diff. de anathymiasis cinnabaris. Argentor. 1780. 4.) et Ill. GIRTANNER (l. c. I. pag. 436), argumentis tum a nociva vaporum mercurialium et sulphureorum ex istiusmodi suffitibus assurgentium, aliis quoque exemplis probata indole, tum a directa experientia petitis innixi, tanquam damnosam et summopere periculosam hanc medicationem reprobarent, alii, e. gr. A. FRACANCIANUS (de morbo gallico lib. edit. a Cam. COCCHIO. Bonon. 1564. 4.), J. HARTMANN et J. KEIL (diff. de lue venerea. Marburg. 1611. 4.), non nisi summa circumspeditione adhibita, admitterent, aut certe (v. gr. EUSTACH. RUDIUS de morbo gallico L. V. Venet. 1604. 4.) aliis per mercurium peractis medicationibus inferiorem haberent, aut non nisi in robustis (v. gr.

GUIL.

GUIL. RONDELET de morbo italico l. vnus sub finem
 ap. LUISINUM, AL. TRAJ. PETRONIUS de morbo gal-
 lico. L. VII. apud LUISINUM, et ipse NIC. MASSA
 l. c. l. 5. c. 7.), aut inueterata et leniori medelae
 non cedente lue laborantibus (G. FALLOPIUS tract.
 de morbo gallico. Patav. 1564. 4. c. 69. ZACUTUS
 LUSITANUS prax. histor. l. 2. c. 1. DE HORNE exa-
 men des principales méthodes d'administrer le
 mercure pour la guérison des maladies vénériennes.
 à Londres et Paris. 1769. 8. p. 4. J. J. GARDANE
 recherches pratiques sur les différentes manieres de
 traiter les maladies vénériennes. à Paris. 1770. 8.
 p. 76 sq.), aut ad debellanda mala topica ex labe
 venerea prognata (D. TURNER Syphilis, a practical
 dissertation on the venereal disease. Lond. 1717. 8.
 J. ASTRUC l. c. l. 2. c. 13.), e. gr. vlcera atque pa-
 pulas (H. FRACASTORIUS l. c.), tumores, vlcera
 fistulosa, ophthalmias venereas (DE HORNE l. c. p. 4),
 lippitudinem veneream cum inflammatione adnatae
 et vlcere corneae (G. FALLOPIUS l. m. c.), bubo-
 nes, pus fundere pertinaciter renuentes, et ve-
 nerea narium vlcera (van SWIETEN l. m. c. p. 516),
 exostoses, cariem, testiculos induratos (J. V. MÜL-
 LER l. c. Sect. II. c. 12. pag. 208) adhiberent,
 fumum assurgentem v. gr. per intermedia infundi-
 bula ad partes malis memoratis affectas deriuando,
 et sollicite cauendo, ne, quantum quidem fieri
 potest, perniciosissimi illi vapores, qui, quando
 cum spiritu trahebantur, toties (G. FALLOPIUS tract.
 de metallis et fossilibus. Opp. omn. Francof. 1584.
 p. 391. TANEQUIL GUILLAUMET de la crystalline.
 Lion. 1611. 12. FERD. PONZETTI de venenis com-
 menta-

mentarius, Venet. 1492. fol. L. II. c. 21. M. ETTMÜLLER mineralog. cap. de mercurio mens. April. 1665. et Colleg. medico-chirurg. p. 135. J. FERNELIUS de luis venereae s. morbi gallici curatione perfectissima. Antwerp. 1579. 8. P. FORESTUS observation. et curat. medicinal. et chirurgic. Lugd. Batav. 8. L. VIII. obs. 5. SCHENK observ. medic. L. VII. p. 820. RAMAZZINI l. c. p. 486 sq. 501. FR. HOFFMANN opuscul. pathologico-practic. Vol. II. p. 427. A. DE HAEN ration. medend. T. II. p. 214 et T. III. p. 220-229. J. J. FERBER *Beschreibung des Quecksilberbergwerks zu Idria in Mittelcrayn*. Berlin 1774. 8. pag. 12. G. HEUERMANN l. c. Vol. II. KORNBECK historia morborum a mercurio. Vienn. 1776.) vertiginem, paralyfin artuum, apoplexiam, ipsam mortem repentinam induxerunt, per os et nares ingrediendo cerebrum et pulmones petant, qua cautela, etsi difficilima, religiose administrata, sperari posset, fore, vt mercurius halitus specie per vasa cutanea resorptus citius, validius, minori longe pondere, quos debebat exferere, effectus edat.

Qui praeparatum adhibere maluerunt mercurium, alio alioque modo scopo suo potiri annisi sunt; acquievere alii imperfectiori illa calcinatione, qua per diuturnam triturationem splendore ac mobilitate sua destituitur argentum viuum, et in pulverem abit ex cinereo atrum, vocant vulgo *extinctionem*; auctam alii efficaciam comperisse sibi visi sunt in mercurio perfectius per ignem calcinato; placuit aliis arctius hydrargyri cum aliis metallis, aut cum sulphure, aut cum salibus iisque potissimum

mum acidis connubium; aliis hunc, aliis illum falem praeferebant. Praetulerunt alii ob noxas, quas deglutita ventriculo facile inferunt (ASTRUC l. m. c. II. c. II. PETIT traité des maladies des os. II. p. 496. J. HUNTER et SCHWEDIAUER II. CC. WITHERS *Bemerkungen über die Fehler bey dem Gebrauche der Arzneymittel*. Leipz. 1776. p. 261. BRAMBILLA *von der Phlegmone*. II. p. 380. HILDEBRANDT *dulcis mercurii laudes*. Erlang. 1793. 8. p. 27), mercurialium usum externum, alii aliis argumentis permoti internum. Inde innumera illa medicamenta, ex mercurio praeparata, quibus a primis inde temporibus, quibus medicato inserviebat usui, et medicorum scripta obruuntur, et nostra pharmacopolia.

PRAEPARATA.

I. *Unguenta mercurialia, Mercurius unguinosus.*

Haec utique prima, quantum quidem novimus, fuit adhibendi mercurii ratio et forma, Arabibus iam medicis e. gr. ABHENGUEFITH (L. de simplici medicina cap. 385. ad calcem oper. MESUE), ABUBECKER MOHAMMED BEN ZACHARIAE a patria Raia vulgo dicto RHAZES (libr. ad ALMANZOREM IX), AVICENNAE (Canonis I II. tr. 2. cap. 47.) et MASAWAIH siue vulgo MESUAEO (Antidotarium distinct. II.), et, qui eos sequebantur, M. ROGERIO, a patria PARMENSI dicto (Chirurgia. Bergam. 1498. fol. l. I. c. 42.), M. ROLANDO (Chirurg. 1499. fol. l. I. c. 15.), THEODORICO (Chirurg. Bergam. 1498. fol. l. 3. c. 49. f. 175 a.), P. HISPANO (summa experimentorum f. thesaur. pauperum, f. de medendi corpo-

corporis humani morbis per euporista. Antwerp. 1497. c. 4.), B. DE GORDONIO (lilium medicum, practica GORDONI dicta et tr. de vrinis et pulsibus. Lion. 1474. 8.), GUIL. DE VARIGNANA (secret. sublim. ad varios curandos morbos. Venet. 8. 1520. tract. 3. c. 9.), ARNOLDO BACHUONE, vulgo VILLANOVO (breuiar. practic. a capite vsque ad pedes. Mediol. 1483. fol. 1. 2. c. 43.), GUIDON. DE CAULIACO (Chirurg. Bergam. 1498. fol. tract. 6. doct. 1. c. 3.), VALESCO DE THARANTA (Practica vulgo dicta Philonium de curatione morborum. Venet. 1502. fol. 1. 7. c. 14.) vfitata.

Et primo quidem adhibita fuere ista vnguenta ad mala tantummodo externa superanda; ita tali vnguento ad necandos pediculos vfi sunt ABHENGUEFITH, RHAZES, AVICENNA, PETER HISPANUS, GUIL. VARIGNANA, B. DE GORDONIO, GUID. DE CAULIACO, VALESCUS DE THARANTA (ll. cc.), prouti hodiernum principem nonnullorum vnguentorum eodem consilio praescriptorum materiem constituit, ad sanandos varios cutis morbos, impetiginem ABHENGUEFITH, AVICENNA et MESUE (ll. cc.), tineam ROLANDUS (l. c.), morphaeam albam ROGERIUS (l. c.), et eam potissimum pessimam leprae speciem, quae mali mortui nomine notata fuit (THEODORICUS l. m. c.), scabiem ABHENGUEFITH, AVICENNA, MESUE, ARNOLDUS BACHUONE (ll. cc.), contradicente tamen UNZERO (*der Arzt*. Hamburg. 8. T. IX. 1763. pag. 268), quemadmodum nostro adhuc aevo nonnulla a scabie denominata vnguenta intrat; ad demulcenda et tollenda mala topica, a veneno venereo excitata, tum cutanea tantam saepe cum morbis cutaneis

modo memoratis similitudinem prae se ferentia, tum alia, v. gr. inguinum (FR. MERY et Cl. J. GENTIL quæst. med. an bubo venereus scirrhodes absque cauterio curandus? Paris. 1751. 4.) aliarumque glandularum tumores, paralyfes (HOUSTET memoir. de l'Acad. de chirurgie à Paris. 4. T IV. 1768. 7. p. 141 sqq.), penis contorsionem (HAHNEMANN *Unterricht* &c.), exostoses J. L. PETIT (traité des maladies des os, dans lequel on a représenté les appareils et les machines, qui conviennent à leur guérison. à Paris. 1705. 12.), et ANT. LE PASCHEUX DE LA REAULTE (Quæst. med. an exostosi venereae frictions mercuriales? Monsp. 1756. 4.), phimosis et paraphimosis J. C. BRUNS (diss. observation. quasdam anatomic. et chirurgico medic. exhib. Gotting. 1760. 4.), vlcuscula venerea GUIL. FORDYCE (review of the venereal disease and its remedies. London. 1768. 8.) et alia: In enarratis his casibus vnguentum parti affectae illinitur, et ut plurimum linteo vel fascia contegitur.

At quum iam antiquiores illi medici hydrargyri extrinsecus applicati effectum omnem non in parte, quam proxime contingit, subsistere, sed in interiora corporis penetrare, in os internum praesertim agere, et praeter omnem medici atque aegroti expectationem abundantissimum sputi profluvium (v. gr. FABRICIUS HILDANUS Oper. p. 492, qui cinguli specie adhibito ea mala exorta vidit) excitare experirentur, mirum certe non est, medicos inductos fuisse, ut iisdem vnguentis vterentur ad morbos internos superandos.

Et

Unable to display this page

aegri et mercurii effectus ipse postulat, in huius quoque medelae usu opus est; aeger, per totum medicationis tempus in conclavi temperate calido occludendus, et ab omni frigore sollicite munendus, toties, mane alternis diebus, linteis, antequam sputum promanare inchoat, non mutatis, pharmaco illinitur, donec imminentem salivationem praesentiat, quod ut plurimum quarta inunctione peracta contingit, nunc autem, si nolis, hos in salivae fabricam effectus ulterius progredi, per aliquot dies ille labor praetermittitur, et si evanuerint illi effectus, denuo repetitur, tam diu hac cum cautela continuandus, donec omne malum extirpatum sit, vel si opus esse videatur ad tollendum morbum abundante sputi profluvio, qui multorum adhuc valetudinariorum, medicorum et praesertim agyrtarum mos est, minuendum certe applicati vnguenti praebium, quod haecenus paulatim ad auctum fuerat, ne nimis importune et largiter sputum profluat, et quidem eodem gradu, quo auctum fuerat, sensim ad illud pondus, quod prima inunctione adhibitum fuit, et in eo usu pergendum, donec omnis labes venerea ex humoribus abluta sit. Alii (v. gr. Ill. GIRTANNER l. c. I. p. 355) autem singulis inunctionibus vnicam tantummodo drachmam, alii (v. gr. MELLIN l. c. p. 130) duas adhibent, alii primis quidem inunctionibus duas consumunt drachmas, at pro alia atque alia mercurii vnguentum intrantis ratione, mali indole ac pertinacia, et aegroti robore et conditione pedetentim ad unciam dimidiam (ASTRUC l. c. L. IV. c. 7. p. 398), imo ad integram adeo (Pharmacia rationalis

nalis p. 355) adscendunt; alii furis aut crurum interiori lateri (v. gr. Ill. GIRTANNER l. m. c.) allinendo acquiescunt; alii (v. gr. ASTRUC l. c. p. 398) prima aut primis inunctionibus a tarsis ad furas, sequentibus a furis ad media crura, tandem vltra nates procedunt; alii (Pharmacologia rational. l. m. c.) primis diebus solis tarsis, insequentibus simul genubus, porro brachiorum etiam articulis, tandem dorso quoque linimentum applicant, singuli vtplurimum partem, cui admouetur, panno laneo, ita vt rubescat, prius fricando, vnguentum autem ipsum tamdiu vi quadam adhibita allinendo, donec cutis arida iterum videatur.

Quibus cautelis si addas, ad parandum vnguentum recipi hydrargyrum purissimum, et quicquid vnguinosi adiiciatur, adiici recens atque incorruptum, subigi ac commisceri alterum cum altero aequabilissime, neque unquam in vsum vocari vnguentum vetustatis situ obrutum, haud immerito ad palmarias luis venereae medicationes referenda videtur haec hydrargyrosis, ideo iam sub finem seculi decimi quinti et initium decimi sexti (J. GRÜENBECK tr. de pestilentiali scorra siue malo de Frantzios originem remediaque eius continent. (1496.) 4. et de mentulagra, alias morbo Gallico. 1503. 4. U. DE HUTTEN l. de guaiaci medicina et morbo gallico. Mogunt. 1519. 4.) vfitata, et a medicis plurimis, J. WIDMANN (tr. de pustulis et morbo, qui vulgato nomine mal de Franzios appellatur. MCCCXCVII. 4.), C. GILINO (opuscul. de morbo gallico ap. LUISINUM), M. BROCARDO (diff. de

morbo gallico ap. *eundem*), J. CATANEO (l. c.), G. VELLA (consilium medicum pro egregio artium doctore Aloyfio Mantuano, qui morbo Gallico laborabat ap. LUISINUM), P. MAYNARDO (l. de morbo Gallico ap. *eundem*), ANGELO BOLOGNINO (l. de cura vlcerum exteriorum et de vnguentis. Bonon. 1514. fol.), J. BENEDICTO, J. DE VIGO, H. FRACASTORIO (ll. cc.), J. a BETHENCOURT (Noua poenitentialis Quadragesima, nec non purgatorium in morbum Gallicum siue Venereum opus fructiferum. Paris. 1527. 8.), porro a N. MASSA (epistol. medicinal. Venet. 1558. 4.), P. A. MATTHIOLO (de morbo Gallico l. vn. Venet. 1535.), M. A. BLONDO (tr. de origine morbi Gallici, deque ligni Indici ancipiti proprietate. Venet. 1542. 8.), A. FRACANCIANO (de morbo gallico fragmenta quaedam elegantissima ex lectionibus. Patav. 1563. 4.), G. DORDONO (de morbi gallici curatione tract. quatuor. Pap. 1568. 8.), J. CALVO (Libro di medicina y chirurgia, que trata de las llagas en general y en particular y assi mesmo del morbo Gallico, en el quel se ensenna su origen, causas, y curacion, el modo da hazer el vino santo, das las unciones, y corregger sus accidentes. Sevill. 1580. 4.), J. CRATONE A KRAFTHEIM (de morbo Gallico comment. a SCHOLZIO edit. Francof. 1594. 8.), P. FORESTO, A. BASTELLO (ll. cc.), P. DE TORREZ (libro, que trata de la enfermedad de las bubas. Madrid. 1600. 4.), A. CAESALPINO (ars medica. Romae. 12. 1601-1603. libr. 4.), E. RUDIO (de morbo Gallico L. V. Venet. 1604. 4.), S. CORTILLO (l. c.), L. SEPTALIO (animaduersion. et caution. medic. 1614.), TIMAEO A GÜKDENKLEE (Caf.

(Caf. medicinal. Lips. 1663. 4. p. 273), R. WISEMANN (several chirurgical treatises. London. 1676. fol.), FR. CALMETTE (Riverius reformatus. Genev. 1677. 8.), TH. SYDENHAM (ep. de luis venereae historia et curatione. Londin. 1680. 8.), ST. BLANCARD (Venus belegert en ontset of Verhandelinge van de Pokken en deselfs toefallen, met een grondige en zekere genesinge, steunende meest op de gronden van Cartesius. T'Amsterdam. 1684. 4.), M. G. PURMANN (*Anweisung zur Salivationscur.* Frankfurt. 1700. 8.), C. DE CABALLIS (phaenomen. medic. singulari intuitu recens. Venet. 1686. 12.), ANONYMO (Les opérations de chirurgie par une methode courte et facile, avec deux traités, l'un des maladies de l'estomac, et l'autre des maux vénériens. Paris. 1688. 12.), G. BAGLIVIO (Oper. omn. medico-practic. Lyon. 1752. 4. p. 53-56), EL. ALBERTI (diff. de lue venerea. Altd. 1702.), J. L. PETIT (l. c.), VASTI et ECKMANN (l. c. p. 8), FR. DE FONSECA HENRIQUEZ (tratado unico do azougue nos cazos, que he prohibido. Lisb. 1708. 4.), J. CHR. SELIG (de medicinae vnguentariae recentioris praestantia diff. Altd. 1723. §. VIII. p. 20), M. PEAGET et C. DIONIS (quaest. med. an luis venereae curationi per frictum potius, quam per suffitum faueant medicae observationes? Paris. 1738.), C. FR. HUNDERTMARK (diff. de singulari vsu frictionis et vnctionis in curatione morborum. Lips. 1740. 4.), M. ALBERTI et H. A. SCHRIMPF (diff. de hydrargyrosi siue de salivatione ope mercurii. Hal. 1740. 4.), L. HEISTERO (compend. medicin. practic. Amstelod. 1743. 8. c. 11. p. 225-240), H. BOERHAAVIO (tr.

medico - practic. de lue venerea. Lugd. Bat. 1751. 8.), C. O-CONNEL (diff. de optima tutissimaque lue veneream radicitus extirpandi methodo. Lugd. Bat. 1751. 4.), QUERENET et MAUFLATRE (Recueil periodique d'observations de medecine, chirurgie, pharmacie &c. à Paris. 8. Tom. IV. 1756. Mart. art. 3. p. 182-197. et Maj. art. 1. p. 323-337), LE NICOLAIS DU SAULSAY (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. X. 1759. Mart. art. 4. p. 232-241), P. J. MALOUIN (Chimie medicinale. Paris. 12. Ed. 2. vol. 2. c. 33. p. 158), GUILFORDYCE (review of the venereal disease and its remedies. Lond. 1768. 8.), S. F. MORAND (Opuscules de Chirurgie. à Paris. 4. P. II. 1772. art. 3. c. 4. p. 260-267), P. FABRE (nouvelles observations sur les maladies vénériennes. Paris. 1779. 8.), DE HORNE (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. LI. 1779. Jan. art. 1. p. 38-44), GUIL. DEASE (observations on the different methods, of treating the venereal disease. Dublin. 1781. 8.), L. NANNONI (trattato di chirurgia e di rispettive operazioni. Siena. 8. Tom. IV. 1783. lect. CII. p. 321 sq.), C. DE MERTENS (observation. medic. Vindob. 8. T. II. 1784. p. 108), P. A. PERENOTTI DI CIGLIANO (del vario modo di curare l'infezione venerea, e specialmente del uso vario del mercurio. Turino. 1788. 12.), A. FR. LOEFFLER (*Beyträge &c.* P. I.) et aliis commendata et cum fructu adhibita.

Tabem ex veneno venereo natam hac methodo superatam testatur de MEZA (Act. Societ. medic. Hafnienf. 8. Hafn. Vol. II. 1779. p. 211).

Non

Non defuere tamen, qui, quamuis hydrargyri in lue venerea debellanda potentiam non negarent, vnguentorum tamen horum vsum, multi forsitan eo, quod, nimis solliciti de supprimendo sputi profluvio, mercurii quoque efficaciam fini accommodatam sufflaminabant, imparem isti negotio (DE HORNE examen des principales methodes &c. p. 7 sq.), mitigando tantum, non extirpando sufficere (J. B. MONTANUS l. c.) pronunciarunt, leniori tantummodo morbo opposcentes (GUIL. DEASE, J. D. CHEVALIER et L. P. F. R. LE THIEUILLIER ll. cc.), aut acrioribus, v. gr. mercurio sublimato corrosiuo (C. GILINUS et ST. BLANCAARD ll. cc.) linimenta ista acuentes, aut cum frictionibus illis clysmata antiuenerica (DE HORNE journal de medecine &c. T. Ll. p. 44), vel suffitus mercuriales (IDEM l. m. c. p. 41), vel internum mercurii sublimati corrosiui (IDEM l. m. c. p. 42. ROSENSTEIN l. c. J. J. GARDANE moyens certains et peu couteux de detruire le mal venerien. à Paris. 1772. 8. et FR. B. DARSSSES diss. de hydrargyrosi in lue venerea. Monsp. 1776. 4.), aut dulcis (TIMAEUS A GÜLDENKLEE, QUERENET et MAUFLATRE ll. cc.) aut gummosi (J. LIND l. m. c. SCHLICHTING act. physico - medic. Acad. Caes. Nat. Curios. T. VIII. Norimb. 1748. obs. 8. p. 25), aliorumue mercurialium (L. HEISTER l. m. c.), aut haustus ex ligno guaiaco cocti (C. DE CABALLIS l. c.) aut aliorum sudoriferorum (DE HORNE journal de medecine &c. T. Ll. p. 38) vsum coniungentes.

Alii vero, licet inunctione circumspecte adhibita grauidas (NANNONI l. c.), infantes (L. BOTALLUS luis

venereae curandi ratio. Paris. 1563. 12.), fenes et vetulas (GOULARD l. m. c.), ipsos tabidos (FR. DE FONSECA HENRIQUEZ l. c.) tentari sine vlla noxa posse, experientia docuerit, sine dubio diris illis malis improuidum eius vsum secutis, epilepsia (D. RAYMOND traité des maladies, qu'il est dangereux de guérir &c. Avignon. 1757. 12. Vol. II. obs. 6. p. 303. J. B. MONTANUS l. c.), pallore (IDEM l. c.), insignibus et medelam pertinaciter respuentibus faucium vlceribus (J. LANZONI Ephemer. Acad. Caes. Nat. Curios. Dec. III. A. I. 1694. obs. 28. p. 57), faucium, linguae, gingiuarum gangraena (J. DOLAEUS ibid. Dec. II. A. 4. Norimb. 1686. obs. 120. p. 228), aliis, et ipsa morte (J. DOLAEUS l. m. c. D. CRUGER ibid. J. D. SCHLICHTING act. physico-medic. Acad. Caes. Nat. Curios. Norimb. T. VIII. 1748. obs. 26. p. 68) territi, ancipitem (P. von der STYLLE *chirurgisches Handbuch*. Frankfurt. 1611. 8.) pronunciarunt, et periculi plenam (BEN. VICTORIUS lib. de morbo gallic. Florent. 1551. 8. J. G. H. KRAMER medicina castrensis. Norimb. 1735. 8. c. 15. pag. 86-91. DE HORNE examen &c. pag. 7 sqq.), aut noxiam (FABIUS PACIUS comment. in septimum Galeni librum cum tractatu de morbo Gallico per methodum curando. Vicent. 1608. fol.), pituitosis praecipue et phlegmaticis (J. J. GARDANE recherches pratiques sur les différentes manieres de traiter les maladies vénériennes. à Paris. 1770. 8. c. 5.), vt non nisi summa cum cautela admitterent (J. HARTMANN et J. KEIL diff. de lue venerea. Marburg. 4. 1611.), aut morbo tantummodo profundius infixio, deteriori, aliisque artis auxiliis non cedenti opponerent (CH.

(CH. WIRSUNG *Arzneybuch*, darin wird vom Haupt bis zu den Füßen verzeichnet, was jedes Glied des menschlichen Leibes für Krankheiten angreifen &c. Frankfurt. 1568. fol. HIER. CAPIVACCIUS de lue venerea acroases, opera PH. SCHOEPFII editae. Spir. Nemet. 1590. 8. C. DE REBECQUE le Chirurgien charitable. Laufann. 1673. 8. J. B. VERDUC Pathologie de chirurgie. Paris. 1710. 12. P. II. c. 40. D. TURNER practical dissertation on the venereal disease &c. London. 1717. 8.), lenius malum internis medicinis (J. B. VERDUC l. c.), aut potibus ex ligno guaiaco paratis (CH. WIRSUNG, H. CAPIVACCIUS, C. DE REBECQUE ll. cc.), aut remediis ex hydrargyro confectis (J. HARTMANN et J. KEIL, D. TURNER ll. cc.) oppugnantes, alias, efficacitatem nimiam temperandi causa, camphoram aut sulphur vnguento adicientes.

Alios spurcities, quae omnino continuato per aliquod temporis spatium istorum vnguentorum usu, euitari penitus nequit, et metus (J. J. GARDANE l. m. c.), quo minus poris cutis per pingua ista occlusis transpiratio supprimatur, quae, vt malum feliciter superetur, benignas naturae leges sequatur necesse est, ab hoc medelae generae absterruit, quamuis vtrumque incommodum coniuncto frequenti balneorum tepidorum usu tolli ex parte queat; alios (van SWIETEN l. c. Vol. V. p. 526 sq.) periculum, ab assurgentibus in conclavis calidi saepe angusti et humilis atmosphaeram, et resorbis atque inspiratis (FABRICIUS HILDANUS obseruat. chirurg. Cent. V. obs. 98. p. 495. GOULARD sur les maladies veneriennes. p. 12. 51. 55. LOESECKE l. c. p. 265.)

p. 265.) hydrargyri vaporibus, aliis quoque, et interdum ipsis iis, quibus hydrargyrum neutiquam prodest, quin imo saepe pessime nocet, imminens; aegrotos multos, potissimum eos, qui ut alii, se hoc morbo laborare, ignorent, optant, aut ob negotia extra cubiculum peragenda ea lege sese obstringi renuunt, praeceptum a multis (neque tamen ab omnibus v. gr. NANNONI l. c.) medicis inculcatum, ut per omne hydrargyroscos istius tempus conclavi calido inclusi maneant.

Grauior utique contra memoratum horum vnguentorum usum obiectatio illa est, mercurium, ea specie exhibitum, nimis inaequaliter agere, tum eo quod aliorum hominum densa magis sit cutis inhalandis mercurii effluuiis minus fauens, aliorum laxa magis et maxime sensibilis, ita ut in illis perparum efficiat, in his iusto violentius operetur (GIR-TANNER l. c. l. pag. 356. 357), tum quod vnguenta ipsa iam maiorem, iam minorem mercurii copiam, nunc negligentius, nunc maiore cum cura pinguedini intertritam recipiant, tum eo quod, etiamsi eadem eiusdem vnguenti copia adhibeatur, cum modo maior modo minor eius portio linteis aegroti, manibus chirurgi illinentis adhaereat, vera mercurii corpus ipsum ingressi copia supputari nequeat (GARDANE l. m. c. VAN SWIETEN l. m. c. p. 525. 526).

Ad arcendum quoque in coitu impuro virus venereum vnguenta mercurialia illini praeceperunt, alii ante concubitum genitalibus (HARRISON l. c.) aut glandi penis (WAREN l. c.), alij (FALK l. c.)
coitu

coitu peracto lumbis. In glandularum partiumque glandulofarum tumoribus tam venereis, quam ex alio fonte ortis, efficacia praedicabat A. E. BÜCHNER et G. F. JAENSCH (de efficaci mercurialium vsu chirurgico. Halae. 1756. §. XI. XII. p. 22. 23), in vlceribus venereis, pisi maioris magnitudine mane et vesperi anteriori et superiori tarfi loco illita J. JUNKER (Conspect. chirurg. Tab. XLIX. Tit. VI. 7.).

Verum ad alios quoque morbos medicandos fausto successu adhibita fuere ista linimenta; ita sarcocelen, vti quidem videbatur, alius plane originis, praemissis chirurgicis subsidiis, vnguento mercuriali per aliquot mensium spatium quotidie inuncto, penitus extirpauit TERLIER (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. Tom. XVI. 1762. Apr. art. 5. p. 333).

In tetano debellando colli lateribus et maxillae inunctum linimentum mercuriale egregio cum successu tentarunt RUSH et CLARKSON (Transact. of the Colleg. of physic. at Philadelph. 8. Vol. I. P. I. 1793.).

Magnam sibi famam acquisiuere linimenta mercurialia, quotidie aliquoties, saepe ad lene, imo largum adeo vsque salinae profluuium vulneri allita, si cum interno potissimum mercurialium vsu combinentur, ad auertendam et sanandam, quae morsum animalium rabidorum insequitur, rabiem; ita Cl. P. DESAULT (dissert. sur les maladies veneriennes avec deux dissertations l'une de la rage, l'autre sur la phthisie. à Bourdeaux. 8. T. II. 1733.), DARLUC (recueil periodique d'observations de medecine, de chirurg-

chirurgie et de pharmacie. à Paris. 8. T. III. 1755. Sept. art. 2. pag. 182 sq. et Tom. IV. 1756. Apr. art. 4. pag. 258 sq.), T. ROSE (ibidem. Tom. V. 1756. Sept. art. 2. p. 170 sq.), DU CHOISEL (ibid. Sept. art. 3. pag. 184 et nouvelle methode sure, courte et facile, pour le traitement des personnes attaquées de la rage. à Paris. 1756. 8.), R. JAMES (treatise on canine madness. London. 1760. 8.), EHRMANN (ap. A. N. HAGG diff. de hydrophobia eiusque per mercurialia potissimum curatione. Argent. 1761.), P. LAYARD (essay on the bite of a mad dog. Lond. 1762. 8. p. 123 sq.), J. MEASE (essay on the disease, produced by the bite of a mad dog, or other rabid animal. Philadelph. 1793. 8.) et (apud eum) DEXTER, J. JOHNSTONE (medical essays and observations. Eversham. 1795. 8. pag. 287), TISSOT (l. c. p. 209), SAULQUIN (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. XXX. 1769. Febr. art. 6. p. 152 sq.), FALKENER (medical transactions published by the college of physicians in London. 8. Vol. I. 1772. art. 15. p. 221), R. A. VOGEL (acad. praelection. de cognoscendis et curandis praecipuis corporis humani affectibus Goetting. 1772. 8. p. 72 sq.), LOTTI (l. c.) plurimos eorum ope saluatos fuisse testantur; nihil tamen effecisse in nonnullis casibus fatetur (ll. cc.) DARLUC, incassum saepe adhibita fuisse referunt CORVINUS (apud A. N. HAGG l. m. c.), MEDERER (methodus facilis et certissima homines et animalia a bestiis rabiosis ad morsu conservandi. Friburg. 1784. 4.), BENSELL (Transactions of the College of physicians of Philadelphia. Philadelph. 8. Vol. I. P. I. 1793.) et alii.

Maniam

Maniam chronicam et rebellem illito capiti raso bis per diem vnguento mercuriali, donec saliva largius proflueret. sanatam narrat SCHLICHTING (Act. Acad. Caes. Nat. Curios. Tom. I. 1757. 4. obs. 88. p. 346). Iuuenem post hemicraniam epilepticum saliva eodem remedio largius profluente a malo hoc liberauit (l. c.) HOUSSET. Tetanum vniuersalem, praemissa venae sectione, illita quotidie vnguenti mercurii partem dimidiam recipientis drachma, subiuncto balneo, et continuato per aliquot dies hoc medendi modo sanauit (l. c.) DE LA ROCHE et (ibid. Vol. XLII. 1774. mens. Sept. p. 215) DU BOUEIX: Deglutiendi facultatem illito ad lene salivae profluuium vsque eiusmodi vnguento bis feliciter restituit J. BRISBANE (Select cases in the practice of medicine. London. 1778. 8. p. 30).

Ita etiam in cerebri hydrope cruribus ad lene vsque salivae profluuium, vt tamen neutiquam eo opus sit, inunctum, addito simul interno mercurii dulcis aliorumque vsu eximiam opem praestitit DOBSONIO, PERCIVALLO et MACKIE (ll. cc.), nullam WILMERO (l. c.) vnguentum mercuriale.

In febribus et ipsa dysenteria illinendum abdomini nuperius suadet BOAG (medical facts and observations. IV. n. 1.): In hepatitide alii, quamuis et hic crebro incassum adhibeatur (J. JOHNSTONE l. m. c. p. 236. 237. 241).

Ad propellendum dracunculum multum conferre, si membro aegrotanti allinatur, asseuerat BAJON (l. c. I.), tumorem potius augere et extractionem eius difficiliorem reddere LOEFFLER (*Beyträge* I.).

At

At multum quoque ad gradum efficaciae facit ratio mercurii, quam vnguentum recipit, et reliquorum, quae illud ingrediuntur, indoles. Ne enim dicam, fuisse (v. gr. J. PASCHALEM libr. de morbo quodam composito, qui vulgo apud nos Gallicus appellatur. Neapoli. 1534. 4.), qui hydrargyrum cum salina subigi et in linimenti speciem redigi iusserunt, ne illas hic memorem, quas, medicinae ex hydrargyro iam paratae, intrant, numerosae prostant vnguentorum mercurialium formulae, quae cum aliis atque aliis vnguinosi combinari illud praecipunt.

Vnguentum ad pediculos (LE MORT pharmacologia medico-physica p. 163) ex mercurio cum terebinthina et sedecim axungiae suillae partibus conflatum, et oleo ligni rhodii irroratum.

Vnguentum ad pediculos inguinales a Scretta denominatum (FRAUNDORFFER l. c. p. 329. 330.) praeter semina staphidis agriae et extractum nictotianae mercurium vivum (ratione pinguedinis habita partem octavam) primo cum parvissima terebinthinae copia, post cum pinguedine subactum recipit, usum, cui adhibetur, in fronte indicans.

Vnguentum ad scabiem (LE MORT l. m. c.) ex argento vivo cum quatuor olei laurini et triginta duabus axungiae porcinae partibus subacto duabus sulphuris, dimidia aluminis, et nitri parte temperato et oleo spicae condito paratum, articulis, praefertim carpis, fricando inungendum.

Vnguentum antipsoricum cum mercurio (New dispensatory p. 635) ex radice enulae et rumicis
acuti

acuti cum aqua et aceto, donec media humoris pars auolauerit, coctis, liquore expresso cum fisymbrio aquatico et axungia suilla cocto, et madore omni dissipato denuo expresso, cum cera lutea et oleo laurino tandem cum argento viuo antea cum terebinthina subacto, permisto paratum, simpliciiori vnguento in sananda scabie nequaquam efficacius.

Vnguentum antisiphyliticum (BLEGNY observat. de lue venerea c. 3. adiect. zodiaco medico Gallico. Genev. 4. T. I. 1679.) ex vnguento rosato cum $\frac{1}{6}$ argenti viui, $\frac{1}{12}$ terebinthinae, $\frac{1}{24}$ olei laurini et $\frac{1}{96}$ croci compositum, ad salivae in venereis excitandum profluuium ab auctore adhibitum.

Vnguentum caeruleum fortius (New dispensatory p. 637) ex mercurio cum duabus axungiae suillae partibus et $\frac{1}{32}$ balsami sulphuris subacto confectum, malo venereo sanando potissimum adhibitum, caesii coloris, mercurio magis ferax, quam reliqua. In scabie noxium compertum ab ELLERO (*vollständige Chirurgie*. Berlin. 1763. p. 499).

Vnguentum caeruleum mitius (New dispensatory p. 637) coloris laetioris mercurium cum $\frac{1}{16}$ terebinthinae et quatuor axungiae partibus subactum recipit, eidem scopo dicatum.

Vnguentum contra vermes a Cl. DEKKERS denominatum (FRAUNDORFFER l. c. p. 337. 338.) praeter fel taurinum oleum amygdalarum amararum et vnguenta quaedam magis composita mercurii quoque pauxillum continet, quod utique ad enecandos vermes, quo consilio abdomini illinitur, facere aliquid potest.

Vnguentum enulatum cum mercurio (Pharmacop. Leidens. Edit. vlt. Lugd Batav. 1732. 8. p. 106) praeter radicem enulae axungiam porcinam, oleum vetus et sal commune argentum viuum ($\frac{2}{35}$) quoque cum aequali terebinthinae lotae portione subactum recipit, in sananda scabie praepriis celebratum.

Vnguentum enulatum siue contra scabiem pharmacopoeae Haganae cum mercurio (JÜNGKEN corp. pharmacent. p. 676. b.) praeter radicem enulae, hellebori nigri et zingiberis, ceram, axungiam porcinam et oleum vetus, sulphur quoque cum succo pomorum limoniorum tritum et quintam hydrargyri partem cum aequali terebinthinae portione permistam continet, scabiei sanandae potissimum inferuiens, praecedente tamen facilius salivae fluxum excitans.

Vnguentum mercuriale (New dispensatory p. 639. Pharmacop. suec. p. 120. GIRTANNER l. c. I. p. 445) omnino tanto melius, quanto simplicius, ex mera axungia suilla leni igne colliquefacta, et, dum iterum spisseseit, cum dimidia aut aequali portione, duabus tribusue partibus argenti viui, donec omnes eius globuli disparuerint, contrita conflatum; addunt, alii (New dispensatory l. m. c. Pharmacop. Edinburg. pag. 127. Pharmacop. rossic. Petropol. 1778. 4. p. 135), vt paulisper durius fiat vnguentum, quartam ratione axungiae seui ouilli partem, alii (J. LIND Medical journal. Vol. VIII. P. 1. art. 4.) pauxillum cerae, alii, vt salivationem auertant (DESPATUREAUX l. c.), camphoram, alii (B. ALBINUS de salivatione mercuriali §. 24.) mercurium (vncias

(vncias sex) cum axungia fuilla (sesquiuncia) et aequali anatinae et caninae portione, oleo oliuarum vetusto (vnciis quatuor) et aequali olei iuniperi portione subigunt, alii (idem l. m. c.) theriacam, mithridatium, alii puluerem atque oleum ireos florentinae, oleum florum cheiri, vulpinum, et lumbricorum, hermodactylos, et gummi euphorbium, alii oleum spicae, petroleum, styracem calamitam et liquidam, alii succum rutae, ebuli et salviae inspissatum, alii oleum laterum et hypericonis cum succis fumariae, bryoniae et rumicis acuti coctum, myrrham, cerussam et cineres vitis, alii viride aeris adiiciunt. Loco axungiae butyrum recipit H. MERCURIALIS (medicin. practic. oper. P. DE SPINA edit. Francof. 1602. fol. tract. de morbo gallico), alii (H. FABRICIUS ab *Aquapendente* medicin. practic. edit. a P. BOURDELOT. Paris. 1634. 4. l. 3. c. 35.) oleum oliuarum vetustum (vncias quatuor) cum radice althaeae (vnciis duabus), et aequali radicis lilii albi, et serpentariae portione coquant, coctum exprimunt, cum oleo nardino (duabus vnciis), et aequali olei mastichini et laurini portione permiscent, et additis adhuc thure (vncia media), et aequali mastichis, myrrhae et lithargyrii portione cum sex vnciis vnguenti a B. ALBINO (l. c.) imperati confundunt; alii (F. PLATER praxeos medicae oper. Basil. 1602. 4. tr. 3. p. 442) mercurium cum sex partibus vnguenti de althaea, vel neruini, vel Agrippae, vel enulati subigi iubent; alii (MAETS apud LE MORT Collectanea chymica Leidensia Maetfiana et Marcgrauiana. Leid. 1696. 4. p. 110. III.) mercurium (sesquiunciam) cum salua extinctum

oleo laurino (vnciis duabus) et cerae (vnciae mediae), aut (vnciam vnam ad tres) oleo laurino (vnciae mediae), axungiae porcinae non salitae (vnciis duabus), cerae (drachmis tribus), styracis liquidae (scrupulo) et floribus sulphuris (scrupulo), aut additis sub finem adhuc rubia tinctorum (drachma duabus), croco (drachma), cinnamomo (drachma), moscho (granis quatuor) et ambra grisea (granis quatuor) argentum viuum (vncias tres) cum aequali portione terebinthinae venetae et axungiae porcinae subactum, oleo liliorum alborum (sesquiunciae), et olei laurini ac rutae aequali portioni intermiscant.

Vnguentum mercuriale simplex (J. J. PLENCK methodus noua et facilis argentum viuum aegris venerea labe infectis exhibendi. Vindob. 1766. 8. p. 69) ex mercurio cum aequali portione gummi arabici addita subinde aqua terendo in mucilaginis speciem conuerso, et cum dupla vnguenti nutriti portione subacto conflatum, tophis, testiculis tumidis, addito balsamo vlceribus quoque sanandis, additis camphora et sapone nigro discutiendis tumoribus induratis vtile, pruritus quoque ex acrimonia venerea natus tollens.

Vnguentum mercuriale terebinthinatum (GIR-TANNER l. c. I. pag. 446) subigendo mercurium (vnciam) cum terebinthina (drachmis duabus), donec omnes globuli euanuerint, et cum vnguento simplici (drachmis quatuordecim) permiscendo confectum, perinde ac alia eiusmodi vnguenta, quae mercurius ingreditur, eo quod facilius ille terebinthinae nubit, quam pinguedini, paratu facilius, et dura-

durabilius, at delicatulis valde molestum, quoniam cuti eorum illitum pruritus, imo ruborem, leuem cutis inflammationem, dolores creat, parum utique distans ab vnguento neapolitano.

Vnguentum mundificans STAHLII (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 226. 227) mundandae et liberandae ab efflorescentiis cuti, cui eo consilio, vel etiam articulis brachiorum et manuum inungitur, a STAHLIO destinatum, ex colliquato cum plumbo, contrito cum terra tripolitana et commixto cum vnguento albo camphorato mercurio conflatum.

Vnguentum neapolitanum (Pharmacop. Wirtemb. II. p. 227. Pharmac. rational. p. 354) terendo mercurium (vncias quatuor), donec omnis exstinctus sit, cum terebinthina (sesquiuncia), et permiscendo cum axungia porcina lota (vnciis decem), addendo sub finem vel oleum oliuarum, vel grati odoris ergo oleum spicae (drachmam) paratur, ad sanandam luem neapolitanam celeberrimum, J. DE VIGO iam vsitatum. Parum discrepat vnguentum a Cl. MELLIN (l. c. p. 129) praescriptum, qui mercurium primo parcissima terebinthinae portione exstingui, et tum demum cum duabus axungiae porcinae partibus misceri iubet.

Vnguentum pediculorum (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 128) praeter semina staphidis agriae, radicem veratri albi, saponem venetum, oleum laurinum, et pinguedinem porcinae argentum viuum ($\frac{2}{3}$) terebinthinae media portione exstinguendum recipit, molestis illis insectis fugandis utique par.

Vnguentum pediculorum Mynsichti (JÜNGKEN l. c. p. 674. b.) amplius adhuc compositum similiter haud exiguum argenti viui salua ieiuni extinctam portionem recipit.

Vnguentum veterinariorum (BALDINGER histor. mercurii et mercurialium medica. P. II. Goetting. 1781. 4. p. 7) ex hydrargyro et oleo baccarum lauri conflatum, veterinariis ad vaccarum fugandos pediculos et sanandam scabiem vsitatum.

II. *Cerata atque emplastra mercurialia.*

JO. DE VIGO et ANGEL. BOLOGNINO (l. de vnguentis ad libr. de cura vlcera exteriorum. Bonon. 1514. c. 6.) iam vsitata, et, quamvis tardius, diuturno tamen vsu, inuito quoque interdum medico auctam praeter naturam saluae excretionem (van SWIETEN l. c. V. p. 496) excitantia, eodem a nonnullis, v. gr. J. DE VIGO (l. c.), L. GUYON (le miroir de la beauté et santé corporelle, contenant toutes les difformités et maladies, tant internes, qu'externes, qui peuvent survenir au corps humain. Lyon. 1615. 8. Vol. 2.), A. WEICKHARD (Colerus rediuius s. Thesaurus pharmaceuticus Galenico-chymicus, ex optimis auctoribus congestus. Francof. 1626. fol.) consilio, quo vnguenta, ad debellandam scilicet luem veneream applicata, eoque fine super alutam extensa, articulis, artibus, totique, si ventrem, thoracem et caput exceperis, corpori, donec prima appaterent saluae largius profluxurae indicia (G. VELLA consil. de morbo gallico. Mant. 1515. 4. N. MASSA tr. de morbo gallico. Venet. 1532. TH.

RANGONUS de morbo galeco fanando. Venet. 1538.
 D. FONTANONUS de morbis internis curandis. Lugd.
 1550. A. LOBERA de las quadro enfermedades cor-
 tesanos. Toled. 1544. J. SAPORTA de lue venerea.
 1600. A. DE LEON practica de morbo gallico.
 Valladolid. 1605. B. PERDULCIS vniuersa medicina.
 Paris. 1649. T. GUILLAUMET traité de la crystalline.
 Lyon. 1611. FR. RANCHINUS traité de l'origine de
 la verole. Lyon. 1620. EPIPH. FERDINANDUS ob-
 serv. Venet. 1621. J. C. SPARR diss. de lue venerea.
 Argentor. 1673. B. CHRISTINUS arcana Lazari Ri-
 verii 1676. P. GARNIER traité pratique de la verole.
 Leyd. 1699. J. G. RAUCH diss. de mercurii usu et
 abusu. Marb. Catt. 1727. et alii, praesertim ASTRUC
 l. c. L. II. c. 6. p. 141) imposita; at, quoniam
 pressione atque immobilitate molestiam creant, ob
 difficulter ac serius resorbtum mercurium minus
 certos effectus edunt, et poros obstruendo facilem
 eruptionibus atque inflammationibus cutaneis, prae-
 fertim erysipelati ansam praebent (DE HORNE exa-
 men &c. p. 3), vix cicurando atque ex corpore eli-
 minando virus illi venereo adhibita, sed potius
 malis topicis ex eodem fonte promanantibus, cutis
 affectibus superficialibus (J. V. MÜLLER l. c. p. 208),
 nodis (DE HORNE l. m. c.), tophis (H. BOERHAAVE
 de cognoscendis et curandis morbis aphor. 1479.),
 exostosis (DE HORNE l. m. c.), testiculorum tumo-
 ribus (van SWIETEN l. c. V. p. 500), aliarum par-
 tium glandulosarum et glandularum tumoribus, etiam
 non venereis (A. E. BÜCHNER et G. F. JAENSCH
 l. m. c.), bubonibus (DE HORNE l. m. c. van SWIE-
 TEN l. c. V. p. 496), etiam scrophulis (BIERCHEN

l. c.) opposita; bubones emplastri vsu aliquando magis indurari, vnguento illito facilius cedere expertus est BALDINGER (histor. mercur. medica continuata. Cassell. 1785. 4. p. 29).

Imposito temporibus et carpis emplastro mercuriali, et propinato simul interne mercurio delirantem cum sanitate in gratiam rediisse refert N. D. FALK (treat. on the medical qualities of mercury P. III.); cariem tibiae, in qua os emollitum erat, ex causa interna natam, simili emplastro tentauit R. BROWNE CHESTON (pathological inquiries and observations in surgery from the dissections of morbid bodies, with an appendix containing twelve cases on different subjects. Gloucester. 1766. 4. app. art. 11. p. 141), quod tamen, cute quamuis illaesa ventriculi dolores, adempto emplastro statim cessantes, aegrotae excitauit.

Ceratum mercuriale (New dispensat. p. 646) mediae inter vnguentum atque emplastrum tenacitatis et spissitudinis, mercurium ($\frac{1}{4}$) primo cum balsamo sulphuris, post cum axungia porcina et cera flaua inuicem liquatis, subactum recipit.

Ceratum mercuriale simplex (J. J. PLENCK l. m. c. p. 70) ex argento viuo cum aequali gummi arabici copia terendo addita subinde aqua in mucilaginis formam redacto, et cum cera liquefacta et butyro cacao permixto conflatum, in scrophulis venereis (IDEM l. m. c. p. 93) vtile.

Emplastrum ad topbos venereos non exulceratos (JÜNGKEN l. c. p. 635. a.), ab HOFFMANNO denominatum, praeter multa alia argentum viuum ($\frac{1}{18}$ vel.

($\frac{1}{18}$ vel paulo minus) continet, vt igitur et huic debeatur pars virium, quas exferuisse nomen inscriptum indigitat.

Emplastrum cicatricem inducens (FRAUNDORFFER l. c. p. 115) similiter hydrargyrum cum aequali plumbi copia confusum et cum emplastro de plumbo vel diapompholygos permistum recipit.

Emplastrum commune cum mercurio (New dispensat. p. 629) proxime accedit, si mercurii potissimum rationem habeas, ad ceratum mercuriale, vt tamen loco cerae atque axungiae emplastrum commune recipiat, omuino vices sesquipedalis illius compositi a vigo primum descripti egregie supplens.

Emplastrum commune cum mercurio. s. *Emplastrum mercuriale* (Pharmac. Edinburg. p. 131) ex mercurio (vnciiis octo) cum terebinthina veneta (vnciiis duabus et dimidia) subacto et emplastro communi (librae vni et dimidia) colliquefacto intermisso, virtute medicata parum a praecedente distat.

Emplastrum de ranis cum mercurio (Pharmacop. Wirtemb. II. p. 68) ampla compositio, a JO. DE VIGO primo descripta et adhibita, mercurio, cuius nunc octauam, nunc sextam, nunc quartam, nunc tertiam partem recipit, si non omnem, tamen plurimam, quam in resoluendis glandularum tumoribus (A. E. BÜCHNER et G. CHR. JAENSCH l. m. c.) exercet, efficaciam debens; in cereoli formam reducto vrethram nimis angustam feliciter dilatauit FABRICIUS HILDANUS (Oper. omn. p. 1030). Eo potissimum prae aliis vti sunt nonnulli veteres

medici ad luem veneream ipsam curandam (A. WEICKHARD l. c.).

Emplastrum ex ammoniaco cum mercurio (New dispensat. p. 629) haud multum ab simile emplastro communi cum mercurio, eo tantummodo cum discrimine, quod loco emplastri communis gummi ammoniacum recipit, quod additamentum resolventem mercurii virtutem omnino multum auget.

Emplastrum mercuriale (Pharmac. Wirtemberg. II. p. 65) ex mercurio cum ($\frac{2}{3}$) terebinthina et ($\frac{1}{3}$) styrace liquida subacta, et colliquefactis inuicem emplastro diachylon simplici ($\frac{2}{3}$) et gummi ammoniaco ($\frac{1}{3}$) intermisso paratum, praecedenti satis simile, virtute tamen resolvente, quam nullam ab emplastro diachylon adipiscitur, inferius.

Emplastrum mercuriale (New dispensatory, p. 629. Pharmacop. suec. p. 58), ex emplastro gummoso tanquam basi conficitur, cuius librae vni et dimidia liquefactae hydrargyri vnciae octo cum terebinthinae venetae vncia et styracis liquidae vncia vna et dimidia subactae agitando intermiscentur, ut igitur resoluendi potentia a praegresso vix discrepet.

Emplastrum mercuriale (Pharmac. Edinburg. pag. 131) idem cum emplastro communi cum mercurio.

Emplastrum mercuriale (Pharmac. rational. p. 127) ex mercurii vnciis tribus cum terebinthinae larignae vnciis tribus extincto, et cum emplastri communis libea vna permisto conflatur, ut igitur non multum abludat ab emplastro mercuriali pharmacopoeae Edinburgicae.

Empla-

Emplastrum mercuriale (s. SHARP critical inquiry into the present state of surgery. London. 1750. 8. p. 174 sq.) ex argenti viui cum balsamo sulphuris subacti partibus duabus, emplastri diachylon cum pice burgundica partibus quatuor, et antimonii crudi parte vna componitur, cereolis potissimum utile, quibus constrictam vrethram fausto cum successu saepe dilatauit s. SHARP.

Verum enim vero memorata supra incommoda, quae externum medicamentorum mercurialium usum omnino premunt, multos (e. gr. A. GALLO de ligno sancto non permiscendo. Paris. 1540. 8. D. TURNER l. c. VAN SWIETEN l. c. V. p. 546 sq. J. J. GARDANE l. c. p. 105 sq. J. J. PLENCK methodus noua et facilis argentum viuum aegris venerea labe infectis exhibendi, cui accedit hypothesis noua de actione metalli huius in vias saliuales. Vindob. 1766. 8. c. 3. p. 55 sq. et *Sammlung von Beobachtungen über einige Gegenstände der Wundarzkunst*. Wien. 8. P. II. 1770. art. 5. pag. 109 sq. GIRTANNER l. c. I. p. 348. 388.) eosque magni nominis medicos, persuasissimos, ea ratione dolin mercurii corpus ingredientis curatius definiri, eiusque effectum ad arbitrium medici dirigi facilius posse, induxit, vt internum hunc usum, iam J. VOCHS (l. c.) cognitum, et THEOPHR. PARACELSO consuetum, externo praeferunt, quamuis negari non possit, eo facilius laedi ventriculum, aliaque profluuia excitari, aliis atque aliis in spasmos deduci (DE HORNE examen &c. p. 30) digestionis officinam, quae mala additis aluum laxantibus alii (TH.

DE MAYERNE l. c.), absorbentibus alii, opio aut camphora alii praeuere annifi sunt. Multum porro intereedit discriminis, quo medicamento mercuriali, et quo pacto illo vtaris; alia enim est efficacia mercurii agitando aut terendo cum aliis atque aliis tenacioribus aut ficcis subacti, alia magis vel minus perfecte calcinati, alia aliis atque aliis particulis salinis alia atque alia ratione intricati atque arctiori vinculo iuncti.

III. *Pilulae mercuriales.*

Pilularum, in quibus mercurius cum aliis atque aliis continua trituratione permiscetur, forma plurimis hydrargyri praeparati vsum internum praeferebantur apprime placuit (H. VERVEER Verhandelinge over de Venus - smet &c. Te Rotterdam. 1774. 8.). Notandum tamen est, etsi hanc formam eligendo periculum illud euitetur, quod ob consortium particularum salinarum a multis aliis medicinis ex hydrargyro petitis metuendum est, vix adeo immutari mercurium, vt sperari possit, fore, vt omnis ille, qui cum pilulis deglutitur, efficaciam suam exferat, timendum igitur, ne minus aequabiliter agat, quamuis, quod omnino in praeparandis istis pilulis fieri semper debet, donec omnes eius globuli euanuerint, et aequabilissime per omnem reliquam materiam terendo dispersus et commixtus fuerit mercurius.

Ita, vt illos taceam, qui arcanum sibi seruant pilularum conficiendarum modum, e. gr. LOE-SECKE (l. c. p. 275) mercurium (partes tres) cum felle

felle taurino vel terebinthina subactum, additis saponem hispanico albo (partibus quatuor), gummi guaiaco (partibus quatuor) et sulphure antimonii aurato (partibus quatuor) cum syrupo quodam in pilulas compactum vermibus intestinis, obstructis visceribus, malis morsum animalis rabidi excipientibus, et lue venereae opponit; ita anonymus quidam (*Hamburgisches Magazin*, Hamburg und Leipz. 8. Vol. XV. 1755. p. 36-38) fluorem album et gonorrhoeam praeter alia feliciter oppugnauit sequentibus pilulis, quarum singulis vesperis et mane drachmam in quindecim pilulas dispersitam deglutiendam imperauerat; mercurium ex cinnabari reductum (vnciam vnā cum dimidia) cum terebinthina veneta (vncia dimidia) ita subigi iubet, vt vel armato oculo nullus amplius mercurii globulus in conspectum prodeat, et terebinthina fuliginis in modum nigrescat, huicque misturae adiici rhabarbari vnciam mediam, et succini praeparati drachmam vnā cum dimidia. Ita Ill. PLENCK (methodus noua et facilis &c. p. 69) argenti viui drachmam cum duabus gummi arabici drachmis, addita subinde aqua terendo in mucilaginis speciem conuersam cum drachma extracti conii et puluere radicis glycyrrhizae in pilulas compingi iubet, quarum (singulae grana duo pondere aequant) mane et vespere sex recipi iubet. Cl. N. J. PALLUCCI (continuazione del saggio di nuoue osservazioni e scoperte &c. Firenz. 1770. 8. p. 143) ex mercurii, saponis alicantici et micae panis portione aequali adpersa subinde aqua vel syrupo capillorum veneris, ita inter se mistis, vt mercurius oculum fugiat,

fugiat, pilulas granorum trium vel quatuor confici, et bis vel quater de die vnam earum deglutiri suadet, simul fidem faciens, centum quoque eiusmodi pilulas pedetentim sumtas nullum salinae excitasse profluuium. Cl. PAISLY (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. LXXXV. Octob. 1790.), perinde ac Cl. WILSON (ibid.) contra dysenteriam in India grassatam, praegresso vomitoriorum usu, egregio cum euentu, donec vrina expallescere inciperet, usus est pilulis sequentem in modum confectis, quarum singulis ternis horis aegroto vnam propinari curauit; iussit scilicet mercurii scrupulum cum gummi arabici in puluerem contusi scrupulis duobus et paucula aqua subigi, et addito radicis ipecacuanhae in pollinem contritae scrupulo in 160 pilulas dispelci. JO. HAARTMANN (Kongl. Svensk. Vetensk. Academ. Handling. Vol. XXIX. ann. 1768. trim. 3. art. 8. pag. 276. 277.) usus est egregio cum successu ad sananda tum luem veneream ipsam, tum eius symptomata varia, v. g. indurationes, pilulis puluere lycopodii conspersis et granum vnum pondere aequantibus, ex hydrargyri drachmis sex vel vncia, saponis albi hispanici, extracti guaiaci, et sulphuris antimonii aurati singulorum vncia media et syrupo communi compositis. Alii (v. GIRTANNER l. c. I. p. 358. 448.) ex argenti viui vncia cum terebinthinae vncia vna et dimidia, additis, si opus sit, aliquot olei terebinthinae guttis, aequabilissime subacta 80 pilulas (*Mercurius terebinthinatus* GIRTANNER l. c. I. p. 351) puluere radicis glycyrrhizae conspergendas confici, earumque mane et vesperi vnam vel duas sumi iubent.

Pilulae

Pilulae aethiopicae (Pharmac. Edinb. p. 117), *Mercurius mellitus* (GIRTANNER l. c. I. p. 351), ex argento viuo (drachmis sex) primo cum melle optimo (uncia media), donec omnes globuli euanuerint, subacto, et cum sulphure antimonii aurato (uncia media), gummi guaiaco (uncia media) aequaliter commixto, et cum mucilagine gummi arabici in pilulas (240, quarum duae aut quatuor mane et vespera aegrotis propinantur) redacto parantur. Inter palmarias ex mercurio praeparatas medicinas, iudice Ill. GIRTANNER (l. c. I. p. 359. 449. Ill. p. 685.) referendae, in sanandis morbis cutaneis, iis quoque, qui neutiquam a labe venerea proficiscuntur, eximiae efficaciae, alium non aequae tentantes, ac pilulae a PLUMMERO denominatae, quas etiam virtute sua vincere perhibet (l. m. c. I. p. 359) Ill. GIRTANNER.

Pilulae aethiopicae (New dispensat. p. 573) parantur, mercurium (drachmas sex) cum resina guaiaci et sapone hispanico subigendo, et, quando omnes mercurii globuli euanuerunt, cum sulphure antimonii aurato (singulorum horum uncia media) et syrupo communi in pilulas redigendo.

Pilulae Barbarossae, ab inclyto eius nominis rei maritimae apud Turcas praefecto, et post initium seculi decimi sexti Algerii imperante, qui conficiendi eas modum Francorum regi Francisco I. patefecit, nomen sortitae, medicis diu usitatae, et a M. A. BLONDO (tract. de origine morbi gallici, deque ligni indici ancipiti proprietate. Venet. 1542. 8.), GUIL. RONDELETIO (de morbo italico tr. apud

apud LUISINUM), J. WYER (*Arzneymbuch von etlichen bis anher unbekannten und unbeschriebenen Krankheiten*. Frankfurt am Mayn. 1580. 8.) et aliis collaudatae, semen ciceris magnitudine aequantes ex argenti viui vnciis viginti quinque, rhabarbari electi drachmis decem, diacrydii drachmis tribus, farinae frumenti drachmis duabus, moschi et ambrae singulorum drachma vna, et succo pomorum limoniorum parantur (P. DE BAYRO de medendis corporis humani malis encheiridion vulgo vademecum. Leid. 1578. 8. cap. de doloribus capitis ex morbo gallico genitis).

Pilulae Bellostii ab inuentore AUG. BELLOSTE (Suite du Chirurgien de l'hospital, contenant differents traités. à Paris. 1724. 12.) eiusque filio M. A. BELLOSTE (traite du mercure avec une instruction sur le bon usage des pillules de M. BELLOSTE. Paris. 1756. 12. et dissertation de Mr. BELLOSTE sur ses pillules mercurielles. 12.) plurimum praedicatae, verum quod conficiendi illas rationem spectat, arcanae habitae, parum a praegredientibus distant, violentius tamen efficaces, vt grauissima damna earum vsum secuta esse referat D. CIRILLO (osservazioni pratiche interno alla lue venerea. Napoli. 1783. 8. P. II. p. 124); constanter vero (Ill. GIRTANNER l.c. II. p. 367) ex argento viuo (vncia), saccharo (drachmis duabus), diacrydio et ialapa (vtriusque vncia), et vino albo, ita vt fiant pilulae granorum quatuor, quarum quatuor ad octo simul exhibentur.

Pilulae ex mercurio gummoso (J. J. PLENCK *Sammlung &c.* II. art. 5.) ex argento viuo purissimo cum

cum amyli partibus tribus et mucilagine gummi arabici subacto et in pilulas formato, quae singulae granum vnum mercurii continent, et binae quotidie propinantur, paratae, aut (quae singulae grana tria pondere aequant, ex mercurio (drachma vna), gummi arabico in puluerem contuso (drachmis tribus) et syrupo cichorei cum rheo ita permisto, vt mercurii conspici nihil amplius queat, tum demum cum mica panis albißima (vncia media) in pilulas redacta, quarum sex mane et vesperi aegroto praebentur, PLENCKIO multum depraedicatae, at, nisi recentes, parum vtilis, eo quod paucorum dierum interuallo indurantur, et tum saepius haud dissolutae, aluo iterum egrediuntur (MOENCH *systematische Lehre von Arzneimitteln*. Marburg. 8. 3te Aufl. 1795. p. 222), et, si aqua dissolvas, vel cum lacte coquas, plurimam mercurii partem in fundum dimittunt.

Pilulae mercuriales (Pharmac. Edinb. p. 119. 120.), *Pilulae mercuriales mellitae* (HECKER *deutsche Anweisung &c.*), *Mercurius mellitus* (GIRTANNER l. c. I. p. 351), terendo hydrargyrum (vnciam vnam), addito, si opus sit, parca manu syrupo, cum mellis aequali portione, donec nihil amplius mercurii appareat, et cum mica panis (vnciis duabus) in pilulas (480) redigendo, quarum quotidie binas ad sex vsque deglutiat aeger, paratae. Lenissimis medicamentis mercurialibus internis accenset (l. m. c.) Cl. HECKER.

Pilulae mercuriales (New dispensat. p. 572) ex mercurio cum resinae guaiaci et saponis hispanici

aequali copia, addito syrupo, vel (drachmis quinque) cum terebinthina argentoratensi (drachmis duabus), extracto cathartico (scrupulis quatuor) et rhabarbaro (drachma), vel (ibid. p. 573) primo (drachma dimidia) cum terebinthina veneta, tum cum duro guaiaci extracto (drachma vna cum dimidia), et oleo sassafras (guttis viginti), aequabiliter permisto et in hanc formam redacto, natae.

Pilulae mercuriales (Pharmacop. pauperum in usum nosocomii regii Edinburgensis. Edinburg. 1759. 8. p. 34), diuersae utique a mox praecedentibus, ex mercurio (uncia vna) cum melle perfectissime subacto, et cum gummi ammoniaco (uncia vna) et sapone hispanico (uncia vna) commixto componuntur.

Pilulae mercuriales laxantes (New dispensat. p. 572) conficiuntur, hydrargyrum (unciam) cum resina guaiaci, extracto hellebori nigri, rhabarbaro (singulorum uncia media) et syrupo communi in pilulas redigendo.

Pilulae mercuriales laxantes (Pharmacop. pauper. Edinb. p. 35) similiter ex argento viuo cum melle subacto et sapone hispanico conflantur, addita tamen loco gummi ammoniaci massa pilularum ecphracticarum purgantium, et aucta mercurii (ad unciam vnam et dimidiam) ratione.

Ad has pilulas quam proxime accedunt ea medicamina, quae similiter subigendo argentum viuum cum aliis atque aliis aut tenacioribus aut ficcis parantur, alia tamen, quam pilularum facie conspicua, rarius hydrargyrum ita diuisum in se
conti-

continentiā, vt non, si diu asseruata fuerint, aut in ventriculum deuenerint, in maiores globulos confluere, nullo effectū edito per intestina ruere, et per aluum euadere possit.

IV. *Medicamenta mercurialia interna, terendo hydrargyrum cum aliis parata, aliam, quam pilularum formam prae se ferentia.*

Aethiops antiphthisicus (ASTRUC l. c. p. 455), mercurius cum balsamo peruuiano ficco (*Aethiops peruuianus*), aut cum balsamo canadensi, aut cum balsamo Copaiua subactus, a quo in morbo, cuius titulum in fronte gerit, vix aliquid bonae frugis exspectes, in plurimis potius phthiseos speciebus et stadiis ancipitis valde vsus.

Aethiops antirheumaticus, Aethiops antiscorbuticus (ASTRUC l. m. c.) hydrargyrum cum gummi guaiaco terendo aequabiliter permistum, a quo in rheumatismo et arthritide, ea praesertim, quae cum labe venerea complicatur, aut ab illa originem ducit, multum speres, in scorbuto, qui mercurium aegre ferre videtur, potius metuas.

Aethiops purgans (ASTRUC l. m. c.), ex argento viuo cum manna calabrina vel refina ialapae in puluerem aequabilem conuerso natus, scopo aluum mouendi aut vermes intestinos necandi aliquando adhibitus.

Aethiops diureticus (ASTRUC l. m. c.), ex hydrargyro cum gummi iuniperi vel fale ammoniaco terendo exactissime mixto natus, potiores vires,

quas tum in transpirationem insensibilem, tum in lotii excretionem exercet, a commemoratis modo additamentis deriuat.

Bolus ad necandos pellendosque lumbricos Zapatae (FRAUNDORFFER l. c. p. 62) ex mercurii scrupulo dimidio vel integro cum saccharo, pauca aqua addita in mellis spissitudinem redacto, et, instillatis aliquot olei amygdalarum guttis cum conferua rosarum subacto, natus, vsus rationem in fronte indicat.

Bolus caeruleus (GIRTANNER l. c. I. p. 359. 449), paratus ex argenti viui granis decem cum scrupulo conferuae rosarum tam diu contritis, donec omnes mercurii globuli euanuerint, hodie vix vsitatus.

Trochisci mercuriales (GIRTANNER l. c. I. p. 359. 448.) ex mercurio viuo et sacchari candi dupla portione secundum artis leges fabrefacti, singuli drachmae dimidiaae pondere, grata infantibus a vermibus infestatis medicina.

Mercurius saccharatus (New dispensatory p. 508), *Aethiops saccharatus* (LOESECKE l. c. p. 277), ex mercurio cum aequali portione sacchari candi rubri in aequabilem pollinem subacto paratus, qui pollen, si sicca forma sex circiter granorum pondere sumatur, non contemnendum in vermibus, qui infantum intestina vellicant, debellandis, et in ipsis symptomatibus venereis sanandis praebet medicamentum; puluere duplam sacchari portionem recipiente (*Pulvis hydrargyri saccharatus*) per sex continuas hebdomades bis quotidie ad scrupulum dimi-

dimidium propinato, luem ipsam sanatam fuisse testis est COLLINGWOOD (ap. DUNCAN medical commentaries for 1791. n. 5.); quamcunque tamen sacchari rationem sequaris, facillime, si cum fluidis permiscetur, a saccharo secedit intertritum hydrargyrum, quem quidem secessum instillatis aliquot (vnciae mercurii 32) olei baccarum iuniperi guttis praeuerti sibi persuaferunt Londinenses (New dispensat. l. m. c.) medici. Puluere ex mercurio cum tribus sacchari canariensis partibus subacto, radice valerianae, et floribus liliorum conuallium composito in nares attracto bis caecitatem ex obstructis sinibus frontalibus ortam sustulit Cel. SCHMUCKER (*vermischte chirurg. Schriften*. Berlin und Stettin. 8. Vol. II. 1779.), hydropem oculi alius medicus (*Götting. Anz. von gel. Sachen*. 1780. p. 380).

Mercurius gummosus (J. J. PLENCK methodus noua et facilis &c.) ex mercurio cum sesquialtera aut dupla gummi arabici portione, addita inter terendum aqua syrupo edulcata, tam diu contrito, donec, euanescentibus omnibus globulis, in mucilaginis griseae speciem abeat, praeparatur, omnis utique acrimoniae expers, interno usu tutior, quam multa alia ex argento viuo confecta medicamina, ut etiam infantibus, grauidis, debilibus propinari possit, ventriculum non laedens, certe minus infestus (J. QUARIN animaduersiones practicae in diuersos morbos. Vienn. 1786. 8.), mobilitate sua orbatus facilius vasa subit, muco intercedente cum humoribus miscetur, ideo in lue venerea a J. J. PLENCK (l. m. c. p. 22-47. et *Sammlung &c.* P. II.),

MEDERER et ZEERSEN (apud eundem methodus &c. p. 46. 47.), P. J. HARTMANN et CHR. J. SOMMER (diff. curation. nonnull. ad liquoris mercurialis vsum spectantes. Francof. ad Viadr. 1769.), ab J. L. ODHELIO (Kongl. Svensk. Vetensk. Acad. Handling. Vol. XXXI. ad ann. 1770. trin. 4. art. 4. p. 292-314.) a KAEMPFIO (act philosophico-med. societ. academ. scientiar. princip. Hassiae. Gieff. Cattor. 4. Vol. I. 1771. art. 23.), J. CLARK (observations on the diseases in long voyages to hot countries, and particularly on those, which prevail in the East-Indies. London. 1773. 8.), Ill. THEDEN (*Unter-richt für die Unterwundärzte bey Armeen.* Berlin. 1774. 8. P. II.), J. L. L. (a chemico-medical dissertation on mercury, on its various preparations and mode of operating. London. 1774. 8.), ab J. G. ESSICH (*Praktische Anweisung zur gründlichen Cur aller nur möglichen Gattungen venerischer Krankheiten für angehende Stadt- und Feldwundärzte &c.* Augsburg. 1787. 8.), infantum praesertim, ab J. J. GARDANE (détail de la nouvelle direction du bureau des nourrices de Paris. Paris. 1775. 8.), medicanda, in aliis morbis a labe venerea natales ducentibus, aut a lue venerea residuis, v. gr. epilepsia a KAEMPF (l. m. c.), morbo articulari ex hoc fonte orto a L. D. HERZOG (diff. de morbo articulari speciatim venereo, praesertim de arthritica quadam feliciter sanata. Helmst. 1768. 4.), in rhachitide, ab HARTMANN et SOMMER (l. c. p. 37), aliisque sanguinis depravationibus a KAEMPF (l. m. c.), in morbis inflammatoriis et dysenteria a J. LIND (medical Journal Vol VIII. 1787. P. I. art. 4.), in glandulis mesenterii obstructis ab HART-

MANN et SOMMER (l. m. c.), a J. CHR. GUIL. MÜLLER (diff. de viribus ac vsu mercurialium. len. 1775. 4. p. 27), in atrophia exinde nata ab eodem (l. m. c.), in fungo articularum a CARTHEUSER (apud HARTMANN et SOMMER l. c. p. 38), teste SOMMER (l. m. c.) in cancro labii superioris aperto sanandis, in veneno serpentum debellando a J. N. LAURENTI (Specimen medicum exhibens synopsis reptilium emendatum, cum experimentis circa venena et antidota reptilium austriacorum. Vienn. 1768. 8 p. 198), et in ascaridibus lumbricoidibus, intestina obsidentibus necandis a P. J. HARTMANN (progr. de liquoris mercurialis Plenckiani virtute anthelmintica. Francof. ad Viadr. 1770.) et J. CHR. GUIL. MÜLLER (l. m. c.) eximio cum fructu adhibitus.

Alio tamen atque alio modo paratus fuit hic mercurius gummosus; ipse inuentor principio fluidam formam aliis praetulit, v. gr. (*Solutio mercurialis simplex*, *Solutio mercurii gummosa*) mercurii viui drachmam cum gummi arabici drachmis duabus in mortario lapideo, adfuso subinde aquae fumariae cochleari dimidio tamdiu teri, donec omnes globuli euanescent, durante hoc labore sensim syrapi kermesini vnciam mediam, et aquae fumariae vncias octo intermisceri, aut paratum hoc pharmacum adhuc cum alio ex balsami copaiuae et gummi arabici singulorum drachma dimidia, syrapi kermesini drachmis duabus, et aquae fumariae vnciis duabus composito permisceri (*Solutio mercurialis balsamica*, *Liquor mercurialis PLENCKII*), et vtriusuis misturae mane et vespere cochlearia duo (metallica euitando)

evitando) aegrotis propinari iussit; serius tamen maluit prius medicamen ex mercurii drachma et gummi arabici drachmis tribus, addito inter terendum syrupo cichorei cum rheo, et aquae rosarum vnciis duodecim confici, mel et gummi tragacanthae in vices arabici substituit Cl. W. SAUNDERS (a new and easy method of giving mercury by J. Plenck, translated from the latin. London. 8. Ed. III. 1772.); Berolineses medici (HERZOG l. c. p. 48) mercurii drachmas duas cum gummi arabici vncia integra teri, et aquae rosarum vncias sedecim admisceri iubent; P. J. HARTMANN (cautiones nonnullae &c. p. 23) eandem mercurii et gummi rationem sequendo utrumque primo in mortario vitreo, tum addito subinde denuo gummi super lapidem porphyrium teri, tum parca manu syrupum, tandem aquae suaevolentis vncias duodecim et syrupi cuiusdam vnciam mediam addi, et, si sedimentum subcinereum ponderosius videatur, hoc, liquore decantato, denuo cum gummi arabico et adspersa aqua teri, duabus tribusve aquae vnciis temperari, et cum liquore defuso permisceri denuo suadet: loco argenti viui mercurium saccharatum cum gummi permisceri iubet BLOCH (*medizinische Bemerkungen* &c. p. 172), Cl. LAURENTI (l. c.) pro vna dosi argenti viui drachmam cum gummi arabici drachmis duabus subigi, aquae fontanae vncias tres adfundi, et extracti gentianae scrupulos duos saccharique albi drachmas duas solui in eo liquore imperat. Potentiam eius acuendi causa ROSENSTEIN (l. c.) et GARDANE (*recherches pratiques* &c. p. 251) mercurium sublimatum corrosivum album adiici;

adiici; et posterior quidem libram solutionis mercurialis simplicis aquae purae vnciiis octo quatuor mercurii corrosivi sublimati albi grana dissoluta in se continentibus temperari iubet.

Infantibus gratiorem fyrupi (*Syrupus mercurialis*) formam parat Ill. PLENCK (method. noua et facilis &c. p. 68. 69.), cuius mane et vespere cochlear paruum propinari praecipit, mercurii scilicet drachmam dimidiam cum sesquialtera drachma gummi arabici et pauca aqua subactam cum fyrupi violarum vnciiis duabus et aquae florum sambuci vncia vna permiscendo, aut argenti viui scrupulum cum gummi arabici scrupulis tribus et conferua cynosbati subigendo et cum fyrupi simplicis vncia vna et dimidia commiscendo.

At contra huius cum mucilagine combinati argenti viui vsum multa etiam opposita sunt; laboris, quem eius praeparatio requirit, difficultatem (HEYER *neues Magazin für Aerzte*. Leipz. 8. Vol. IX. P. 6. p. 564), vt patientiam pharmacopoei non raro superet, metuas; paulo diutius asseruatum medicamen mercurii plurimam partem sedimenti grisei specie in fundum dimittere (J. FR. HENKEL *neue medicinische und chirurgische Anmerkungen*. Berlin. 8. Zweyte Sammlung. 1772) et (L. E. HIRSCHEL *Beiträge zu seinen Betrachtungen über den innerlichen Gebrauch des Sublimats und Schierlings*. Berlin. 1768. 8.), eo quod non solutus, sed suspensus tantummodo in liquore viscido tenetur, tardius vtique, si loco gummi arabici gummi tragacanthae recipiatur, inaequalem igitur non posse non esse eius effectum,

multum quidem cum eo mercurii corpus ingredi, verum maximam eius partem, nullo effectu praestito, alio iterum egredi (GIRTANNER l. c. l. p. 358), lentius operari experti referunt (l. m. c.) GARDANE et CEZAN (manuel antisyphillitique ou essai sur les maladies veneriennes à Londres et Paris. 1774. 8.) et debilius, vt leniori modo malo (GARDANE l. m. c.), gonorrhoeae quibusdam speciebus, grauidis atque infantibus sufficiat (CÉZAN l. m. c.); nihil penitus efficere in ossium carie, eorumque perinde ac glandularum tumoribus (CÉZAN l. m. c.), contra luem veneream vt plurimum nihil praestare (J. FR. HENKEL l. m. c.), vrethrae quoque injectum, quod quidem auxilium ad gonorrhoeam veneream sanandam proposuerat GUIL. ROWLEY (essay on the cure of the gonorrhoea or fresh contracted venereal infection, without the use of internal medecines. London. 1771.), contra virus venereum nihil valere (S. F. SIMMONS observations on the cure of gonorrhoea and some other effects of the venereal virus. Lond. 1780. 8.), nihil (P. J. HARTMANN et SOMMER l. c. p. 38) in spina ventosa, salinae tamen profluuium, quod nunquam cieri asseuerauerat et inter praerogativas eius retulerat Ill. PLENCK (methodus noua &c. p. 54) crebro, interdum satis cito, eius vflu excitari N. MUNNICKS (diff. de lue venerea eiusque praecipuis auxiliis, inter quae Ill. SWIETENII et Cl. PLENCKII remedia potissimum examinantur. Lugd Bat. 1769.), SAUNDERS (l. m. c.), M E. BLOCH (*medizinische Bemerkungen* p. 171), ne ipsis quidem istius remedii patronis HERZOG (l. c.), ODHELIO (l. c.), P. J. HARTMANN et SOMMER (l. c. p. 37),

inficias

inficias euntibus, alii v. g. HENKEL (l. c.) alui, alii v. g. CÉZAN (l. c.) sanguinis profluvia et articulorum dolores eo usu procreari testantur, inutilem pronunciant medicinam AD. MURRAY et P. DUBBS (nonnulla circa methodum luis venereae curandae p. 24).

Medicamentum Geruasii (J. J. GARDANE recherches pratiques &c. p. 251 sq.) non est, nisi argentum viuum, eo momento, quo exhibetur, in cochleari cum syrupo quodam subactum.

Arcanum Nicole (Lettre sur un remede antivénérien, dans le quel il n'entre point de mercure. Paris. 1766. 12.), quamvis eius inuentor et venditor nihil continere argenti viui asserat, mercurium tamen sublimatum corrosivum album recipere demonstrare annisus est MARGES (examen et analyse chymique des différens remedes, que M. NICOLE met en usage pour le traitement des maladies veneriennes &c. Paris. 1771. 12.), ex mercurio cum pasta farinacea subacto et in panes conformato conflari innuit (l. m. c.) GARDANE.

Mercurius alcalizatus (New dispens. p. 508), *Mercurius alcalifatus* (Pharmac. rational. p. 206), *Aethiops alcalifatus*, *Aethiops absorbens* (ASTRUC l. m. c. p. 455), a J. BURTONO (treatise on non naturals, in which the great influence, they have on human bodie, is set forth and accounted for. Yorck. 1738. 8.) primum memoratur, G. CHEYNEO (natural method of curing the diseases of the body and the disorders of the mind, depending of the body. London. 1742. 8.) et R. BROOKES (introduction to physick and surgery. London. 1754. 8.) proba-

probatus, ex mercurio cum lapidibus cancrorum praeparatis (dupla portione vel $\frac{5}{8}$) in puluerem aequabilem ex atro cinereum terendo conuerso natus, multis (Pharmac. rational. p. 206. LOESECKE l. c. p. 276) a scrupulo dimidio ad drachmam vsque dimidiam exhibitus, siue solus, siue resinae ialapae iunctus, in bubonibus, gonorrhoea, morbis cutaneis aliisque inquinamentis venereis solenne remedium, ad incidendam quoque lentam humorum pituitam, referendasque natas ex ea causa viscerum oppilationes (Pharmac. rational. l. m. c.), praedicatus, in hepatis inflammationibus, praegressa venaesectione et salium mediorum vsu, (J. LIND essay on the most effectual means of preserving the health of seamen in the royal navy and a dissertation on fevers and infection &c. London. 1774. 8. p. 266), eximio cum fructu exhibitus, in febribus intermittentibus iugulandis ipso cinchonae cortice interdum superior (J. HUXHAM obseruationes de aëre et morbis epidemicis ab anno 1726 ad finem 1737 Plymuthi factae. Lond. 1739. 8.), ad scorbutum, cui vix prodesse putes, medicandum adeo celebratus (DOSSIE theory and practice of chirurgical pharmacy &c. London. 1761. 8. p. 348), difficilis et taediosae praeparationis medicina.

V. *Mercurius sulphuratus, Sulphuretum hydrargyri, Sulfure de mercure.*

Aethiops mineralis, Aethiops mercurialis, primum memoratur a TURQUET DE MAYERNE (Syntagm. praxeos medic. ad calc.), G. BATE (dispensator,

fator. Londin. 1693. 8.) et a GUALTH. HARRIS (l. de morbis acutis infantum, acc. obseruat. aliquot de morbis grauioribus, de luis venereae origine, natura et curatione. Genev. 1696. 4. pag. 136), niger, mercurius, vel (*Aethiops mineralis empyrus*) exponendo vtrumque mistum igni, donec sulphur ardere desinat (T. DE MAYERNE et G. BATE ll. cc.), vel (Pharmacop. suec. p. 35. YV. GAUCKES prax. medico - chirurgic. rational. Groening. 1700. 8. C. 24. p. 210) cum liquato lenioris ignis vi sulphure agitando, vel, quod melius vtique videtur cum floribus sulphuris terendo, (*Aethiops mineralis apyrus s. sine igne paratus*), donec omnes globuli euanuerint (G. HARRIS l. c.), permistus, nunc ex aequali vtriusque copia (New dispensat. p. 508. Pharmac. Edinb. p. 97. 98. Pharmac. rossic. p. 98 N. LEMERY cours de chymie. p. 223), nunc ex duabus mercurii vnaque sulphuris (Pharmac. suec. et edinb. ll. mm. cc. New dispensat. l. c. p. 509. J. FR. SCHROMMIUS diss. de aethiope minerali. Altdorf. 1725. 4. §. IX. p. 11), nunc ex tribus mercurii duabusque sulphuris (Pharmac. Wirtemb. ll. p. 4), nunc ex vna mercurii et quatuor sulphuris partibus (J. D. CHEVALIER et L. R. P. F. THIEUILLIER l. c.), nunc ex quatuor mercurii partibus et vna sulphuris (J. HIGGS l. c.), nunc ex duabus sulphuris vnaque mercurii (MAYERNE et BATE ll. cc.), nunc ex tribus sulphuris et quatuor mercurii (Dispensat. Borusso - Brandenburgic. p. 3. G. HARRIS l. c.) partibus conflatus, quae tot quoque aliorum praestantiorum medicaminum fuit fors, ab aliis (TRILLER dispensator. vniuersal. T. II. p. 8), rarius impetuosa

tuosae et nociuae potentiae, quam inertiae (BOERHAAVE element. chem. T II. pag. 493) accusatus, atque ex officinis medicamentariis (GIRTANNER l. c. I. p. 359) proscriptus.

Neque sane negari potest, noxas interdum ab eius usu fuisse illatas, tum potissimum, quando ex consilio J. D. CHEVALIER (l. c.), G. HEUERMANN (l. c. Vol. II.) et aliorum, siue nudus vnciae circiter pondere, siue postquam cum combustilibus et flagrantibus quibusdam materiis in pastillos, trochiscos vel tabellas redactus erat, prunis inspersus, suffitus specie ab aegrotis excipiebatur, quemadmodum superius relatum fuit; at interno quoque usu haud raro effectus edere, expectatione medici vehementiores, experientia docuit; salinae certe profluuium, quod eius usu nunquam cieri, HARRIS (l. c. p. 137), BATE, GAUCKES, N. LEMERY (ll. cc.), SCHROMMIUS (l. c. p. 15), LOESECKE (l. c. p. 279), sibi aliisque pollicebantur, haud raro excitasse SPIELMANN (institut. chem. p. 216), MONRO (l. c. I. p. 247), MOENCH (l. m. c. p. 220) et alii perhibent, siue contingat illud vitio mixtionis iusto minus sollicitae et diligentis, ut mercurii globuli plures integri maneant (MONRO l. m. c.), vel rursus secedant, siue ob acidum in primis viis haerens, mercurii partem (aggredi enim mercurium in hoc pharmaco comprehensum certis sub conditionibus e. gr. aquam fortem, nuperius quoque comperit Ill. HILDEBRANDT l. c. p. 294) extrahens, et a sulphure inuolvente liberans; praemisso certe aluum laxantium usu, iunctis potuum demulcentium haustibus, et aegris ab omnium acidorum usu interdictis,

dictis, quas cautelas etiam LOESECKE (l. c. p. 280), iniungit, nunquam ab usu huius pharmaci saluam promanasse asseuerat Ill. BALDINGER (histor. mercur. et mercurialium medic. P. Ill. Goetting. 4. 1781. p. 7), qui etiam nullas vnquam alias noxas frequentem eius usum secutas fuisse, testatur (l. m. c. p. 6.).

Perinde iniusta videtur illorum (C. FR. HUNDERTMARK diss. de mercurii viui et cum salibus varie mixti summa in corpus humanum vi atque efficacitate, eiusque cum sulphure coniuncti virtute in idem nulla. Lips. 1754. A. E. BÜCHNER et G. F. JAENSCH l. c. §. VI. p. 15. 16.) sententia, qui inertem proclamant hunc aethiopem (S. P. HILSCHER progr. de aethiope minerali. Ien. 1748. 4. S. R. WINKLER de variis aethiopis medicamentosi generibus. Erlang. 1786. NEUMANN praelection. chymic. ed. ZIMMERMANN p. 503). Sulphur certe, etiamsi humoribus nostris non soluatur, in excretiones potentiam suam exercere supra ostensum fuit; et argentum viuum, metallico nitore et insigni illa mobilitate priuatum non recta per intestinorum anfractus via decurrere, quae adhuc de mercurialibus dicenda sunt, demonstrabunt. Aegrotorum per longum temporis spatium hac medicina vtentium cimelia argentea, quae corpus contingunt, nigrescere, aurea argenteum induere calorem notauit Ill. LEONHARDI (in edit. MACQUER *chymisches Wörterbuch*. Leipz. 8. P. IV. 1782. p. 223).

Prima huius aethiopis virtus, eaque, quam immortalis BOERHAAVE (l. m. c.), in reliquas paulo iniquior, solam illi concedit, est, vt vermes intestina

stina praecipue infantum toties occupantes, necet, iam a MAYERNIO (l. c. p. 231) et HARRIS (l. c. p. 135) praedicata, tot aliis aliorum v. gr. LOESECKE, D. MONRO, BALDINGER (ll. cc.), J. G. WALLERII (disputat. academ. Holm. et Lips. 8. fascic. I. continens physico-chemic. et chemicò-pharmaceuticas. 1780. Sect. 2. disp. XV. pag. 354) periculis confirmata.

Exhibetur autem eo in casu infantibus duorum ad octo granorum, adultis dimidii imo integri scrupuli pondere semel vel bis per diem, interposito singulis v. gr. quaternis diebus pharmaco aluum ducente, modo pulveris specie, saccharo et cinnamomo alioue aromate conditus, vel (*Morsuli contra vermes* Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 111) cum radicis ialapae resina fartae (drachmis tribus) aequali copia, feminibus cinae, et corallina officinali (singularum vncia media), cinnamomo (drachmis duabus) et saccharo albo, aqua rosarum soluto (vnciis septem) in morsulos, vel (*Rotulae contra vermes* Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 152) cum aequali (scrupulis duobus) feminum cinae, corallinae officinalis et cinnamomi portione, et saccharo albo in aqua rosarum soluto (vnciis quatuor) in rotulas lege artis redactus; propinantur autem rotularum, quarum singulae vnciae aethiopis scrupulum dimidium recipiunt, quotidie drachmae duae ad sex, morsulorum vero, quarum singulae vnciae aethiopis scrupulum et similem ialapae rationem tenent, infantibus, dulcia eiusmodi appetentibus, aliisque medicinis praeferentibus, drachma vna ad duas.

In

In difficilioribus etiam morbis a vermium pro-
genie in intestinis nidulante originem ducentibus
eximiam opem praestare hunc aethiopem, loquitur
exemplum puellae epilepticae, exhibitis post pur-
gatam fordibus aluum sedecim huius pharmaci prae-
biis a SCHULZIO (apud SCHROMMIUM l. c. p. 21. 22.)
sanatae.

Neque in hac sola virtute vermifuga omnem
consistere aethiopis mineralis potentiam, ex ante
dictis facile intelligas; vtraque certe materies, ex
cuius connubio coaluit, insigni iam dudum inclaruit
in morbis cutaneis diuturnis sanandis efficacia, ut
igitur haud mireris, in scabie (JÜNGKEN lexic. phar-
maceut. &c. ALLEN synops. vniuers. practic. medic.
p. 294. LOESECKE l. c. p. 280. SCHULZE l. m. c.
p. 24. BALDINGER l. m. c.), tinea capitis (LOESECKE
et BALDINGER ll. mm. cc.) sananda, tinea, infricato
tamen simul abdomini vnguento neapolitano (FRI-
DRICH ap. HARTENKEIL *medicinisch-chirurgische Zeitung*.
Salzburg. 8. 1795. d. 7. May. p. 188), achoribus
retropulsis et epilepsiam caussantibus (SCHULZE
l. m. c.), varis faciem defoedantibus (IDEM l. m. c.)
eximiam tulisse opem.

Sulphuris potissimum consortio, materiem tran-
spirationis insensibilis ad cutem propellentis, niti
videtur faustus ille successus, quem in morbis ca-
tarrhalibus, praesertim angina eius indolis, et pal-
pebrarum tumore ab eius usu comperit SCHULZE
(l. m. c. p. 23. §. XXIV.), et pars certe effica-
ciae, quam in hydrope debellando (BATE l. c.)
edidisse fertur.

Oculorum alios quoque morbos et vlcera foeda vfu huius medicaminis fanata refert Ill. BALDINGER (l. m. c.).

Glandulas obstruētas aethiopis huius vfu referatas SCHULZIUS (l. m. c.) in puella vidit, eius auxilio a duro glandularum colli mentique tumore liberata; in glandularum tumoribus scrophulosis commendat GOURSAND (Recueil des pieces, qui ont concouru pour le prix de l'Academie royale de chirurgie. à Paris. 4. T. III. 1759. p. 288); in morbis scrophulosis, ipsa ophthalmia scrophulosa, scirrhis vlceribusque matricis et intestini recti aequali nitri portione temperatum et cinnabari antimonii fucatum (audit tunc ipsi *pulvis mineralis*) multum extollit GUIL. ROWLEY (seventy four cases with the manner of cure and the preparation of the remedies. Lond. 1779. 8.); atrophiam toties ab obstruētis mesenterii glandulis oriundam, strumas et scrophulas cedere huic aethiopi expertus est Ill. BALDINGER (l. m. c.).

Morbum, americanis indigenum, Yaws dictum, non sanari quidem penitus, verum demulceri tamen mirifice huius medicaminis vfu testis est G. GUIL. SCHILLING (diatribe de morbo in Europa pene ignoto, quem Americani vocant Yaws. 8. Ultraj. 1770.).

Morbos cutaneos ex labe venerea propullulantes exhibito bis vel ter per hebdomadem eius scrupulo, vel drachma dimidia addita parca manu ialapa feliciter sustulit J. G. H. KRAMER (Commerc. litterar. Noric. 1739. hebd. 38. p. 297). Fuere,
qui

qui in hydrophobia eius vsum tentarunt (J. JOHNSTONE l. c. p. 296).

In ipsa denique lue venerea praeter BATE (l. c.) aliosque vsum eius cum fausto euentu tentavit G. GAUCKES (l. c.), leniori tamen modo malo opponens; iussit autem ille mane et vesperi scrupulum vel drachmam dimidiam cum cereuisia aegroto praeberi.

Fuere autem inter hos, qui morbum venereum ipsum aethiope oppugnabant, multi, qui pilularum formam pulveri praeferebant; natae sunt sic *pilulae aethiopicae* (Pharmacop. Wirtemb. II. p. 125), in quibus ille cum media portione reguli antimonii medicinalis et gummi guaiaci, et cum aequali portione extracti sassaparillae subigebatur; harum grana duodecim ad drachmam dimidiam usque, tum in memorato modo morbo, tum in scabie maligna, vlceribus fordidis, hydrope, febre quartana exhibebantur.

Pauciores aethiopem cum pinguedine permixtum vnguenti specie in morbo venereo adhibuerunt; ita J. HIGGS, MAUFLATRE et QUERENET (ll. cc.), ille, propinata interne simul serpentaria, hi, mercurio dulci.

Accedit ad hunc aethiopem medicamentum illud *hypnoticum* (*Aethiops narcoticus*), a J. C. JACOBI (Act. Acad. Caesar. Natur. Curiosor. Vol. I. 1757. append. art. 5. p. 136), maximopere collaudatum, atque instillando argentum viuum (vncias duas), spiritu nitri fumante (vnciiis quatuor) solutum, aquae calcis aut lixiuio alcalino ex aqua calcis (libris duabus) et cineribus clauellatis (vnciiis duabus)

cum sulphure (vncijs quatuor) cocto, et sedimentum eluendo paratum; hoc pulvere (*Pulvis hypnoticus*) somnum induci (JACOBI l. m. c. et KRIEL Verhandeligen uitgegeeven door het hollandsch Maatschapp. der Weetenfch. te Haarlem. D. XII. p. 31), et mixto cum decima parte pulueris nigri, terendo per tres dies continuos mercurium cum aqua acquifiti, atque adultis ad fcrupuli dimidii pondus propinato virus venereum deuinci fine faluæ fluxu poffe affeueravit (l. m. c. art. 58. p. 228) J. C. JACOBI.

Propius adhuc ad aethiopem mineralem accedit, vt tamen pauxillum ferri contineat, illud medicamentum, quod Cl. NAVIER (Memoir. de mathématique et de phyfique présentés par des étrangers à l'Academie des sciences à Paris. 4. T. VI. 1774. art. 35. p. 335), non in vermibus modo profligandis, fed in morbis quoque cutaneis inueteratis, atque tumoribus fcrrophulofis, fcirrhofis ipsisque adeo cancrofis, efficax, vti quidem afferit, expertus est, ex mercurio hepate fulphuris foluto et per factam acidi cuiusdam vi ferri folutionem præcipitato paratum, accenfum tamen odorem phofphori flammamque albam fpargens.

Aethiops iouialis (LEONHARDI apud MACQUER *chemifches Wörterbuch* &c. IV. 1782. p. 218), ex aequali mercurii, ftanni et fulphuris parte terendo paratus, qui quotidie aliquoties drachmæ dimidiaæ pondere deglutitus in debellanda taenia haud parum auxilii præstat.

Aethiops auripigmenti v. Vol. I. p. 276.

Aethiops antimonialis v. Vol. I. p. 176.

Aethiops

Aethiops mineralis auratus (HECKER l. m. c.) ex sulphure aurato antimonii cum argento viuo, donec huius globuli euanescent, terendo permisto natus, ex lenioribus medicaminibus mercurialibus, debilibus, praeter naturam sensibilibus atque irritabilibus, in sputum sanguineum procliuius, si quando hydrargyro opus habent, conducens.

Panacea mercurialis nigra, flores salis ammoniaci aethiopici (J. G. WALLERIUS l. m. c.), *Mercurius fixatus, Panacea* (SCHROEDER l. c. p. 392), ex argento viuo, sulphure et sale armoniaco, per sublimationem arctius combinatis, nata, vix nisi colore magis obscuro a cinnabari caerulea discrepans, inter diaphoretica olim relata.

Cinnabaris, ex arctiori mercurii et sulphuris copula per sublimationem ut plurimum firmata progenita, ponderosa, colore laetissime rubro, per triturationem siue siccam, siue magis adhuc instillato quodam fluido exaltando conspicua, ponderosa, si prunis iniiciatur, cum flamma caerulea et halitibus, quales sulphur ardens eructat, deflagrans, ceterum odoris ac saporis omnis expers, neque aqua, neque humoribus aquosis dissoluenda, olim medicis (G. SCHULZ scrutinium cinnabarinum. Hal. 1680. 8. F. CHPH. OETINGER cinnabaris exul redux in pharmacopolium. Tubing. 1760. 4. J. G. WALLERIUS et N. SKRAGGE de cinnabaris in corpus humanum effectus. Vpsal. 1762. 4. P. DEMETRIUS de medicis cinnabaris viribus. Lipsi. 1778. 4. MANGOLD Act. ac. elector. Mogunt. scient. util. Erford. II. p. 402 sq.) plurimi aestimata, ideo creberrime

vſitata, atque ob propriam ſibi virtutem in numeroſas formulas recepta v. gr. in puluerem *epilepticum* D. MOEBII (FRAUNDORFFER l. c. p. 234), HARTMANNI (SPINA l. c. p. 758), CRATONIS (ibid. p. 759), RUDOLPHI IMPERATORIS (ibid.), et DOLAEI (ibid. p. 761), abſorbentem WEDELII (Pharmacop. Wirtemb. II. p. 130), arthriticum WEPFERI (ibid. p. 133), antiſpaſmodicum nitroſum (ibid. p. 134); pulueris cephalici cum ſaccharo a CAMERARIO (ibid. p. 136), et alterius a WINTERO (ibid. l. m. c.) denominati, pulueris confortantis CAMERARII (ibid. p. 137), pulueris confortantis Cellenſis (ibid. p. 138. et pharm. ſuec. p. 87), pulueris epileptici mirabilis MYNSICHTI et alterius epileptici rubri (Pharmac. Wirtemb. p. 140), pulueris praecipitantis STAHLII (ibid. p. 145), pulueris temperantis (ibid. p. 147. 148. et New diſpenſatory p. 558), pulueris contrayeruae compoſiti ſive bezoardici (Pharmac. ſuec. p. 86), pulueris Tunchinenſis (Pharmac. rational. p. 266), a COBBIO denominati et ad praeuertendas morſus animalium rabidorum ſequelas a Sinenſibus primo adhibiti a WALL (Philoph. Tranſact. 1744. nr. 474. art. 18. p. 212), a REID (ibid. 1741. Nov. 5.), B. Patre, PH. FR. GMELIN (Specificum antidotum nouum aduerſus effectus morſus rabidi canis. Tubing. 1750. 4.), J. DALBY (on the virtues of cinnabre and muſk againſt the bite of mad dog. Birmingham. 1764.), commendati, porro ſpecifici cephalici MICHAELIS nomine inſigniti (Pharmacop. Wirtemb. II. p. 171) aliorumque formulas intrans, quorum omnium ſalubrem efficaciam tametſi negare omnem nolim, eam tamen cinnabari deberi, ante me dubi-

dubitarunt (v. gr. NICOLAI *Recepte u. Curarten* p. 554) multi, humoribus nostris, in corpore viuo circulanti-
bus, contradicentibus quamuis aliis, praesertim J. G. WALLERIO et F. CHR. OETINGER (ll. cc.), non solui, LOESECKE (l. c. p. 277. 278), BALDINGER (l. m. c. p. 11) aliique perhibent, deglutitam non mutatam aluo iterum exiisse expertus est CARTHEUSER (diff. de cinnabaris inertia medica. Francof. ad Viadr. 1743. 4.); laudes olim ipsi in sedandis neruorum turbis tributas, nuperius a J. DALBY (l. m. c.) et N. D. FALK (l. c.) recoctas, nullo firmo niti funda-
mento subolsfecit iam BOERHAAVIUS (Element. Chem. T. II. p. 494), experientia eorum teste pronuncia-
runt B. Pater (l. m. c. p. 24. §. 26.), LOESECKE, CARTHEUSER, TRALLES (ll. cc.), BALDINGER (l. m. c. p. 11. 12).

Arctius scilicet illud vinculum, quod in hac cinnabari inter argentum viuum et sulphur inter-
cedit, vtriusque efficaciam fere delet, quod vt primum laxatur et soluitur, illa redit; quamuis igitur in ventriculum detrusa aut nihil aut saltem perparum efficiat, (interdum enim saliuae fluxum induxisse, praeter alios testatur LIEUTAUD synops. vniuers. prax. medic. Amstelod. 4. 1765. P. II. L. 2. acidum forsan in ventriculo offendens, cuius vi a sulphure inuolvente dirimitur), et *emplastrum de cinnabari* (SPINA l. c. p. 384), perinde ac *emplastrum febrifugum* (J. LE MORT pharmac. med. phys. p. 172), et *unguentum epilepticum* (JÜNGKEN corp. pharmac. p. 670. b.), et *Panacea Anwaldina*, quae, multum olim depraedicata, cinnabari potissimum constare, cui crocus et conchae praeparatae accedant, (O. CROLLIUS

l. c. p. 195) fertur, colorem quidem, nihil tamen virtutis debere cinnabari tam certum fit, quam quod certissimum, prunis tamen inspersa, quarum calore inflammata in sua principia, sulphur et hydrargyrum, ambo vaporis specie conspicua, resoluitur, fatis potenter operatur.

Quare a primis inde huius medicationis incunabulis suffituum illorum ad morbos venereos sanandos adhibitorum princeps materies fuit cinnabaris, rarius meraca, quam aliis, potissimum fragrantibus (B. ALBINUS et G. C. DE HORN l. c. §. 22) temperata, v. g. (drachmae duae), cum gummi guaiaco (drachmis tribus), benzoë et styrace calamita (vtriusque drachma vna et dimidia) ac terebinthina in trochiscos (*Trochisci contra luem veneream* D. DEKKERS, FRAUNDORFFER l. c. p. 310), aut (B. ALBINUS et G. C. DE HORN l. m. c.) cum thure, benzoë, et mastiche (singulorum drachmis sex ad unciam cinnabaris dimidiam), aut cum terebinthina, styrace liquida, et gummi tragacanthae in similem formam redacta.

Verum quam anceps sit remedium illa fumigatio, supra iam fuit ostensum, ab HANNEMANNO quoque (Ephemerid. Acad. Caes. Nat. Curiosor. Dec. II. ann. 6. Norimb. 1688. p. 566) reprobata.

Cinnabaris nativa, *Hydrargyrum Cinnabaris* (Linn. Syst. nat. III. p. 376), laetissime rubra, ponderis specifici, ratione ad pondus specificum aquae purae habita, = 7000 — 8000 : 1000, septem mercurii partes, aliquando plus continens, rarius quidem, quam olim vulgo putatum fuit, arsenico in-
inqui-

inquinata, idcirco tamen non immerito a plurimis medicis, qui suam in cinnabari posuere fiduciam, posthabita, quamuis alii (e. gr. J. A. HOSTETER *ob der natürlichen und rein gewachsene Zinnober als eine Arznei in den menschlichen Leib ohne Gefahr gebraucht werden könne.* Leipz. 1708. 4. et vortrefliche Güte des natürlichen jedoch rein gewachsenen Zinnobers, entgegengesetzt J. G. BECKERN, daß dieser Zinnober recht gebraucht ein ganz unschädliches und nie genug gepriesenes Medicament sey. Schleswig. 1711. 4.), in natua proximum quasi supremi numinis donum omni arte humana superius conspicientes omni factitiae praeferrent, aut (G. CLAUDER inuentum cinnabarinum, hoc est, dissertatio de cinnabari natua Hungarica in maiorem efficaciam fixata et exaltata. Ienae. 1684. 4.), continuata per plures menses variis lenioris caloris gradibus digestionem ita immutari posse sibi persuaderent, ut nouem eius granis lues venerea sanari penitus possit.

Cinnabaris factitia, olim Venetiis (DEMACHY *l'art du distillateur des eaux fortes.* à Paris. 1773. fol. Vol. II. P. 3. Sect. 4. art. 2.) et Viennae (KOESTLIN apud J. BECKMANN *Beyträge zur Oeconomie &c.* IV. p. 153. J. A. WEBER *nützliche Wahrheiten für Fabrikanten und Künstler.* Wien. 1787. 8. p. 41 - 61. 247 - 263. praktischer Theil. p. 9. 76. WASSERBERG *chem. Abhandlung vom Schwefel.* Wien. p. 314 sq.), nunc Idriae (HACQUET *Magazin der Bergbaukunde.* P. III. p. 67), et insigni quotannis copia Amstelodami (*Bergmännisches Journal.* Ann. IV. 1791. P. II. p. 84 sq. DEMACHY l. m. c. J. J.

FERBER *neue Beyträge zur Mineralgeschichte verschiedner Länder &c.* Vol. I. p. 339 sq. RÜCKERT *chemische Annalen* 1789. Vol. I. p. 302 sq.), parata, cum hodie rarius a medicis interne adhibeatur, rarissime a pharmacopoeis ipsis confecta, sed, perinde ac a pictoribus aliisque artificibus, quibus utique melius conducit, quam medicis, ut plurimum specie pollinis in molendinis isti soli fini accommodatis impetrati emta, de arsenici labe (N. D. FALCK et J. J. FERBER ll. cc) nonnullis suspecta, nunc lapide pyrmieson (J. A. WEBER *physicalisch - chemisches Magazin für Aerzte, Chemisten und Künstler.* Berlin. 8. P. I. 1780. p. 51), frequentius minio (J. J. FERBER l. m. c. p. 344. 345. J. A. WEBER l. m. c. p. 50 sq. DOSSIE *geöffnetes Laboratorium übersetzt durch Königsdörffer.* p. 221), aut alia atque alia ferri calce (J. J. FERBER l. m. c. p. 345), praesertim ea, quam ferri vitriolum post distillationem acidi relinquit, aut laterum pulvere (J. J. FERBER l. m. c.), nunc pigmentis vegetabilibus, sanguine draconis (G. FR. HILDEBRANDT l. m. c. p. 324. 325), fantalo rubro (J. A. WEBER l. m. c. p. 51), aut semine lycopodii (J. A. WEBER l. m. c.), nunc paucioribus, nunc pluribus fucata.

Facile tamen detegi istae fraudes possunt, plures, si specimen certissime genuinae cinnabaris cum suspecta comparare liceat, coloris varietate; arsenicum et lapidem de pyrmieson, qui illud recipit, prodit nidor allii foetori similis, quem eo corrupta cinnabaris spirat, carbonibus ardentibus inspersa, et funus albus, flammam assurgentem lambens; reliqua manifestantur, eo quod cinnabaris ferro candenti

denti inspersa aut vasis clausis igne paulo violentiori exagitata, materiam quandam superstitem relinquit, quum pura et genuina tota in altum auolet; relinquit autem carbonis speciem, si cum materia vegetabili permista fuerit, puluerem, quem, oleo lini super eo accenso magnes trahit, si ferri calce, pulverem cum fluxu nigro facile in metallicum plumbi granum conuertendum, si minio fuerit vitiata, quod dulci quoque sapore se prodit, quem bonum acetum cum istiusmodi cinnabari coctum adsciscit.

Cinnabaris antimonii v. Vol. I. p. 237.

Cinnabaris caerulea (J. G. WALLERIUS disput. academic. fasc. I. disp. XV. p. 355) ex decem partibus aethiopis mineralis cum tribus salis ammoniaci septies sublimatis nata, aequae ac insequentia medicamina salis ammoniaci intermixto maiorem, quam prae cinnabari exserit, efficaciam, debet, colore caesio distincta, ceterum obsoleta.

Mercurius violaceus diaphoreticus s. *Flores ammoniaci-mercuriales* (ASTRUC l. c. p. 457. 458), ex atro in violaceum colorem vergens, sublimando aethiopem mineralem per deflagrationem paratum cum aequali salis ammoniaci portione impetrati, scrupuli dimidii imo integri pondere, boli vel pilularum forma ad virus venereum delendum quondam praescribebantur, a CHARMETTON (Recueil des pieces, qui ont concouru pour le prix de l'Academie royale de chirurgie. à Paris. 4. T. III. 1759. p. 210 sq.) ad dissipandos tumores scrophulosos commendati.

Mercur-

Mercurius violaceus Parisiensium (TRILLER dispensat. vniuers. P. II. p. 404), ex mercurii partibus tribus, sulphuris et salis ammoniaci, vtriusque partibus duabus, paratur.

Mercurius diaphoreticus Kenelmi Digbaei (III. BALDINGER histor. mercurii et mercurial. medica. P. IV. 1781. p. 4), ex argento viuo (libra integra) cum sulphure antimonii aurato (vnciiis quatuor) terendo permisto, et aliquoties sublimato exortus.

VI. *Medicamenta, in quibus mercurius aliis metallis iungitur, olim frequentia, hodie parum usitata.*

Amalgama plumbi, in minutos globulos redactum, praemisso amygdalarum dulcium oleo, deglutiendum olim exhibebatur aegrotis, morbo iliaco laborantibus (J. VESTI et G. G. ECKMANN diff. de usu et abusu medicamentorum mercurialium. Erford. 1705. 4. p. 7. §. 111.).

Amalgama stanni (v. Vol. I. p. 300); hoc amalgamate scrupuli pondere quotidie exhibito intra breue temporis spatium profligatam lepram refert MISSA (Recueil periodique d'observations de medecine, de chirurgie et de pharmacie. à Paris. 8. T. II. 1755. Febr. art. III. p. 140); praedicarunt quoque alii (F. HOFFMANN et van den VELDE diff. de mercurio et medicamentis select. Hal. Magdeb. 1700.) et C. OERI (diff. de hydrargyri natura, viribus et usu. Basil. 1706.); puluerem, terendo hoc amalgama cum aqua nascentem, ad debellandos vermes intestina irritantes et ipsam taeniam (BALDINGER
l. m. c.

l. m. c. P. II. p. 10), cum fructu adhibuerunt alii. Alias mercurii cum stanno misturas commendant PARACELSUS (de curation. impost. curat. luis gallic. c. 9.), MAETS (collectan. chymic. Leidenf. p. 261. et Chem. ration. p. 83), MAUR. HOFFMANN (act. laborat. chymic. proc. 154.) et FR. HOFFMANN (Not. ad Oper. POTERII p. 72. et Medic. ration. systemat. T. IV. P. 5. c. 4. p. 170).

Amalgama ferri, quod totum a magnete trahitur, difficulter obtinendum, ex aequali vtriusque metalli portione sibi comparavit CROHARÉ (journal de medecine, chirurgie, pharmacie. T. XLII. 1774. Sept. art. 3. p. 276), cuius in morbis chronicis medicandis laudes canit.

Sal mercuriale ferreum liquidum (Navier Contrepoissons de l'arsenic, du sublimé corrosif &c. T. II. P. 4. c. 12. p. 345 sq.), mercurium sublimatum corrosivum album aqua solutum cum solutione ferri in aceto facta commiscendo obtinetur, acrimoniae expers, et, sit fides apud NAVIER, in multis morbis chronicis tutum et utile. Mercurii quoque cum ferro connubium in sananda lue venerea efficax extollit DIBON (diff. sur les maladies veneriennes. Paris. 1724.); similis remedii arcani ex acido salis communis, ferro et paucis argento vivo saturato, conflati mentionem iniicit SCHEELE (Veckoskrift för Läkare och Naturforskare Vol. VII.).

Eiusdem mercurii cum antimonii regulo copulam D. DE PLANIS CAMPY (la verole reconnue, combattue et abattue. Paris. 1623.) praedicat.

Mercuri-

Mercurius dulcis martiatus (P. J. HARTMANN diff. martis cum mercurio coniunctionem vlibus practicis commend. Hal. 1759. 4. et diff. de mercurio dulci martiali, eiusque praeparatione et vfu medico. Francof. ad Viadr. 1773.), residuum a floribus salis ammoniaci, quos haematifatos appellant, cum argento viuo terendo et sublimando paratus, vtrumque metallum, ferrum et mercurium, continet, vt itaque vtriusque vires coniunctas, ferri roborantes, mercurii resoluentes spondeat, in mixta hac indicatione apprime utilis (P. J. HARTMANN ll. mm. cc. et NOSE über die Behandlung des venerischen Uebels. Augsp. 1780. 8.).

Mercurius diaphoreticus multorum non est nisi mercurii calx antimonii calce aut antimonii aurique calce simul temperata, quales misturas eximii, vtinam meritis! laudibus condecoratas descriptas legere est apud D. DE PLANISCAMPY (l. c.), FR. HOFFMANNUM (ll. mm. cc.), SENNERT (institut. medic. L. V. P. 3. Sect. 3. c. 18.) et (l. c. L. III. c. 15. p. 395-397), sub nomine *praecipitati solaris*, *praecipitati solaris regulini s. diaphoretici*, HERCULIS BOVII, *auri vitae CLOSSAEI* apud J. SCHROEDERUM.

Panacea de la Vigne, Mercurius praecipitatus ruber solaris et lunaris (FR. HOFFMANN pharmacopoea medico-chymica. L. III. c. 15. §. 22.), pulvis ruber ex calce mercurii et vtriusque metalli nobilis conflatus, coniungendo consueta ratione aurum et argentum cum hydrargyro, superfluum huius portionem ex nato inde amalgamate exprimendo, amalgama in pulverem conterendo, novum sub-

subinde hydrargyrum (vt tandem decuplo superet aurum atque argentum) adfundendo, et per nouem mensium spatium phialae inclusum leni lampadis igni exponendo confectus, vnius vel duorum, imo quinque et decem granorum pondere in morbis quam maxime desperatis commendatus, et insigni, qua pollet acrimonia periculofus, hinc merito exoletus.

Praecipitatus solaris (GERV. UCAY traité de la maladie venerienne. Ed. 3. à Paris. 1702. 12. p. 90. J. DEVAUX abrégé de la medecine pratique de J. ALLEN. T. III), puluis obscure ruber, ex mercurii aurique calce coniunctis compositus, amalgama auri, quartam huius metalli partem recipiens, per tres menses continuos lampadis igni fensim aucto exponendo, natus, granorum trium, imo duodecim pondere olim exhibitus, verum acrimonia sua, qua vomitum aluumque violentissime mouet, facile nociturus, ideo obsoletus.

Similiter argentum viuum cum auro permisceri suadent A. GALLUS (de ligno sancto non permiscendo. Patav. 1540.), HERCULES SAXONIA (luis venereae perfectissimae tractat. Patav. 1597.), B. CHRISTINUS (Arcana L. Riverii. 1676.), BASSIUS (tract. de morbis venereis. Francof. et Lipsi. 1763.), CAESALPINUS (de metallis p. 195), SENNERT (l. m. c.), UNZER (anatomia mercurii. p. 233), et in *auro vitae* HARTMANN, et *auro vitae alio* SCHROEDERUS (l. m. c.), in *suo mercurio per se praecipitato* ZWOELFFER (mantiss. spagyric. p. 354), in *AZOTH* HOFLINGII et *mercurio diaphoretico* CARDILUCCII JÜNGKEN (Chem. experi-
mental.

mental. p. 260), in suo HERCULE BOVIUS (SCHROEDER l. c. p. 396).

Mercurius dulcis solaris, Manna mercurii (SCHROEDER l. c. p. 400), non est nisi mercurius dulcis, primo in crystallos, tum in liquorem redactus, denique cum auri calcinati tertia parte digestus.

Arcanum corallinum Zwelfferi (JÜNGKEN corp. pharmac. p. 305. a.), pulvis ruberrimus, mercurium dulcem cum octava vel sexta parte croci folis spongiosi primo terendo permistus, tum vstus.

Mercurius praecipitatus viridis, Lacerta viridis, pulvis viridis, ex mercurii cuprique calce commistis constans, olim quidem in gonorrhoea virulenta (J. VESTI et G. G. ECKMANN l. c. p. 22. §. XIII. N. LEMERY cours de chymie. p. 272), et phimosi non extrinsecus modo, sed granorum duorum, imo sex et octo pondere intus boli pilularumue forma adhibitus, siue (N. LEMERY l. m. c.) commixtam cum cupri solutione mercurii solutionem caloris vi omni humore orbando, residuum siccum denuo per acetum soluendo, et acetum iterum per ignem dissipando, siue (New dispensat. p. 522) ex mercurio sublimato corrosivo albo aqua dissoluta ope instillatae solutionis cupri per spiritum salis ammoniaci peractae praecipitando argentum vivum paratur, forsan quoque ab infixo adhuc acerrimo acido vehementissime operatur, et ventriculum praesertim haud parum laedit, hinc hodie ex pharmacopoliis fere omnibus exul.

VII. *Calces mercurii, Mercurius oxydatus.*

Aethiops per se, Aethiops mineralis per se, Mercurius oxydatus niger, mercurius continua cum aqua trituratione in puluerem atrum omnis nitoris expertem conuersus, HOMBERGIO (Memoir. de l'acad. des scienc. à Paris. ann. 1700. p. 277 sq.) cognitus, facillime acida, etiam vegetabilia, subiens, hinc sueta medicaminum a KEYSERO quondam venum datorum materies, cito quoque et aequaliter cum pinguedinibus in vnguentum redigendus, J. C. JACOBI (l. m. c. art. 58. p. 228) laudes meritis, eo quod, quamuis, notante etiam KUHNIO (Nov. act. acad. Caes. Nat. Curios. Vol. I. p. 331), veneno venereo aduersetur, saluam non cieat, ab aliis grani vnus, et plurium, imo octo pondere, consilio aluum ducendi exhibitus, quam eius virtutem a tribus iam eius granis deglutitis in se ipso expertus est b. MANGOLDUS (Act. Acad. elector. Mogunt. Erford. T. I. 8. 1757. p. 244-251), qui etiam arcanum ab HUNDERTMARKIO (Responso seu consilia praestantium medicinae doctorum, de morbo, qui Card. A. M. QUIRINUM per 5 et amplius menses lectulo affixum detinuit. Brix 1750.), Card. QUIRINO oblatum, in ea calce latuisse suspicatur; teste ANT. LE GRAND (Curios. rerum abditar. naturaeque arcanor. perscrutator. p. 219) scrupulorum duorum dosi cum diacydonio propinatus vermibus ex intestinis expellendis suppar. Faciliorem et minus taediosam parandae huius calcis rationem docuit DEMACHY; iubet scilicet ille (Nov. act. Acad. Caesar. Nat. Curios. Vol. VII. 1783. p. 48. 49.) argentum viuum cum spissa ex gummi tragacanthae vel arabico con-

fecta mucilagine ita conteri, vt ellipsis agitando describatur, donec nulli amplius appareant globuli, huic massae, vt soluatur, aquam calidam infundi, per chartam griseum traïci, et puluerem nigerrium, qui labore hoc peracto chartae adhaeret, leni calore exsiccare.

Mercurius praecipitatus per se, Mercurius praecipitatus, Praecipitatum, Praecipitatus ruber, Pulvis Vigonis, Calx mercurii rubra, Mercurius oxydatus ruber, Mercurius calcinatus, calx ex argento viuo caute in vase altiori per longius temporis spatium igni exposito (WESTRUMB *chem. Annal.* 1793. Vol. I. p. 111. 112. van MONS *ibid.* 1794. Vol. I. p. 127. 128), a veteribus (SCHROEDER l. c. p. 392) interdum additis filicibus, nata, iam GEBERO (*vollständige chymische Schriften &c.* Frankf. und Leipz. 1710. 8. L. II. c. 17. p. 110), R. BOYLEO (*Histor. fluiditat. et firmitatis.* Amstelod. 1667. 12. P. II. Sect. 51. p. 121), J. KUNCKELIO (*Laborat. chymic.* P. III. c. 6. p. 226 sq.), HOMBERGIO (l. c. ann. 1705. p. 101 sq.), cognita, rubra, nitens, eoque nitore mercurium praecipitatum rubrum ut plurimum superans, ex lamellis quasi lithargyrii instar conflata, acri et metallico sapore linguam feriens, igni in vasis clausis et apparatu pneumatico torta largam aëris vitalis copiam largiens, et in argentum viuum rediens, multis, v. gr. CRATONI A KRAFTHEIM (*commentar. de morbo gallico* ed. a SCHOLZIO. Francof. 1594. 8.), AEG. DAELMANS (*nieuw hervormde geneeskunst gegrond op de gronden van het acidum en alcali.* Amsterdam. 1689. 8.), FRAUNDORFFER (*Ephemer. Acad.* Caesar.

Caesar. Nat. Curios. Dec. III. ann. 3. Lips. 1696. obs. 4. p. 5), ANGELO SALAE (syn. aphorism. chymiatr. Sect. II. aph. 34. p. 260), et nuperius Angliae praesertim medicis e. gr. FR. GEACH (medical and chirurgical observations on the inflammations of the eyes, on the venereal disease, ulcers, and gun-shot-wounds. London. 1768. 8.) et J. ANDREE (observations on the theory and cure of the venereal disease. London. 1779. 8.), inter palmaria virus venerei antidota relata, eo scopo v. gr. cum $\frac{1\frac{3}{8}}{20}$ extracti et $\frac{3}{20}$ resinae (*Pilulae magneticae Oslii* TROMMSDORFF *Journal der Pharmacie*. Vol. II. Fasc. 2. p. 86-98), dimidii, integri, duorum adeo granorum pondere vel cum aequali (v. gr. octo granis) pulveris radice liquoritiae pondere, et (granis quinque) conferua cynosbati (GIRTANNER l. c. I. p. 449) in pilulas (duodecim, quarum una singulis vespere, tertia semper exclusa, ante cubitum deglutitur), vel cum opii aequali copia et conferua cynosbati (GIRTANNER l. c. I. p. 450) in bolum redacta, maiore quatuor aut quinque granorum pondere alium et vomitum violentissime mouens, licet diaphoretica potius quam hac facultate gaudere afferant SENNERT (l. m. c. c. 18.), POTERIUS (pharmacop. spagyric. L. II. c. 13.) et ZWELFFER (l. m. c. p. 353). Externo etiam usu saluam ciere expertus est FABRICIUS HILDANUS (observat. cent. 5. obs. 94.); in plura quoque medicamenta externa v. gr. *aquam causticam* (SCHROEDER l. c. p. 152), mundandis ulceribus utilem, *aquam mercurialem* RULANDI (SPINA l. c. p. 134), ulceribus malignis adhibitam, *emplastrum ad topicos venereos non*

exulceratos HOFFMANNI (JÜNGKEN corp. pharmac. p. 635. a.) fuit receptus.

Praecipitatus dulcis (SCHROEDER l.c. p. 394) paratur, argentum viuum cum mercurio praecipitato rubro, super quo vini spiritus deflagrauit, calcinando.

Mercurius praecipitatus ruber, *Mercurius calcinatus ruber*, mera, si quidem, prouti decet, violentum et diuturnum satis ignem experta fuerit, mercurii calx, a praecedente, nisi debiliore velis nitore, parum distincta, licet alia plane ratione, soluendo scilicet argentum viuum aqua forti, hancque, donec superites massa rubrum induat colorem, per ignis vim iterum expellendo, (P. J. BONZ nov. act. Acad. Caesar. Natur. Curios. T.VII. obs. XV. p. 100 - 105. RÜCKERT *chem. Annalen*. 1788. Vol. II. p. 497 - 501. VAN MONS *ibid*. 1792. Vol. I. p. 131 - 133. et HILDEBRANDT *ibid*. 1792. Vol. II. p. 398 - 402), parata.

Et haec mercurii calx acris metallici saporis igne torta largitur aërem vitalem et argentum rediuuum, atque acidis plurimis facilius dissoluitur, quam mercurius viuus; non raro alienis adulteratur, lateribus in puluerem contusis (J. M. SCHILLER *vermischte Aufsätze chemischen, pharmazeutischen und physikalischen Inhalts*. Nürnberg. 1790. 8.), minio et cinnabari, si quidem fraus subsit, ut plurimum ut eadem coloris varietas exsurgat, quam genuina merx prae se fert, utraque simul corrupta; patet omnino hoc vitium specimen calcis certissime genuinae cum hac suspecta comparanti, laterum mi-
stura,

stura, quando, quod a calce ignis vim in catillo experta superest, combusto super hac materia lini oleo a magnete trahitur; prodit minium intermistum plumbi granum a liquata hac cum carbonum pulvere calce remanens; cinnabarin interesse colliges, si calx haec catillo aut carbonibus candentibus inspersa fumum et flammam sulphuris monstrat.

Insignis, quam in corpus viuum exercet, acrimonia externo potissimum vsui destinauit hoc pharmacum; hinc vlceribus, siue ex causa venerea, siue aliunde ortis, potissimum oculorum (PLATNER institut. chirurg. rational. §. 314. p. 195), ad carnem luxuriantem exedendam, callososque eorum parietes absumendos et pus bonae notae excitandum, in vlcusculis cancris penis (J. DE VIGO l. c. N. MASSA de morbo gallico tr. 6. c. 61. GIRTANNER l. c. I. p. 217), morbis oculorum venereis, verrucis venereis corrodendis (GIRTANNER l. c. I. p. 236), vulneribusque ab animalium rabidorum dentibus inflictis, nunc pulueris forma inspergitur (GIRTANNER l. m. c.), nunc et frequentius quidem, v. gr. cum decem partibus vnguenti basilici (*Vnguentum rubrum* GIRTANNER l. c. I. p. 452), in vnguenti formam redactum, etiam in lue venerea ipsa (FR. DE ROMA Consultation. medicae chirurgic. Op. posthum. Napol. 1669. fol.), et morbis cutaneis (N. D. FALCK l. c.) adhibetur. Principem ita constituit materiem tam *pulueris cathaeretici pro ossibus* (cariosis scilicet, quibus adspargitur), alumini vsto ($\frac{3}{8}$), cerussae ($\frac{6}{8}$), oleo caryophyllorum ($\frac{1}{8}$), euphorbio ($\frac{1}{8}$), myrrhae ($\frac{6}{8}$), sabinae siccae ($\frac{6}{8}$),

radici iridis et aristolochiae rotundae (vtriusque $\frac{1}{5}$ $\frac{2}{8}$) iunctum (SCHROEDER l. c. p. 262), et aquae lauandis partibus impetigine defoedatis dicatae (TURQUET DE MAYERNE prax. tract. 2. c. 21.), et *unguenti piacentini*, in nosodochio patauino ad sananda vlcera venerea et alia adhibiti (FRAUNDORFFER tabul. smaragd. p. 330), in quo minio ($\frac{1}{16}$) et cerussa ($\frac{1}{8}$) temperatum, cum cera alba ($\frac{1}{8}$) et oleo comuni ($\frac{5}{8}$) subigitur; simili vnguento, hanc mercurii calcem recipiente, adhibito simul intus mercurio sublimato corrosiuo, vlcus venereum teterimum, malam, parotidem, ductus saliuales arrodens, sanauit LANGE (apud SCHMUCKER *vermischte chirurg. Schriften*. Vol. II.); opio (granis duobus vel tribus) temperatum, et cum cera alba (drachma) ac butyro non salito (drachmis duabus) permistam (drachmam dimidiam) calcem in ophthalmia praedicauit BOERHAAVE (de morbis oculorum. Goett. 1730. 8. p. 95), in lippitudine Ill. THEDEN (*Neue Bemerkungen &c.* I. p. 192); vnguentum, ex eadem, tutia praeparata ($\frac{1}{16}$), nitro depurato ($\frac{1}{20}$), camphora ($\frac{1}{20}$) et axungia porcina ($\frac{3}{5}$) conflatum, in tunicae corneae claritate restituenda aliisque oculorum malis delendis potentissimum deprehendit CHR. L. MURSINNA (*medic. chirurg. Beobachtungen nebst einigen Anmerkungen darüber*. Berlin. 8. Erste Samml. 1782.); mercurio praecipitato rubro cum aequali copia argenti viui et stanni in amalgama redacto, et cum quadrupla portione vnguenti rosati, et aliquot guttis olei menthae piperitae subacto, dolores ab haemorrhoidibus caecis natos cito et mirifice leniuit N. D. FALCK (l. m. c.); eodem mercurio praecipitato rubro (scru-

(scrupulo vno), praecipitato albo (granis quinque), saccharo saturni et floribus sulphuris (amborum drachma dimidia), cum oleo ligni rhodii (guttis quinque), vnguento pomato (drachmis sex) et oliuarum oleo subactis, ad sanandam scabiem feliciter vsus est M. RULAND (Curation. empiricar. et histor. in certis locis et notis personis expertar. et rite probatar. Centur. Lauing. 1594. 12. l. 4. tit. scabies); mercurio praecipitato rubro, cum theriaca et vnguento digestiuo subacto, praescripto simul pro interno vsu turbith minerali, a cane rabido morsam saluauit KÜHN (nov. act. Acad. Caesar. Nat. Curios. T. I. obs. 58. p. 219 sq.); cum axungia porcina commistus egregium quoque praebet, modo circumspecte adplicatus, pediculis necandis par remedium; mercurio praecipitato rubro et aequali florum sulphuris portione cum vnguento saturnino Zwelfferi (octupla portione) et oleo oliuarum in linimentum redacto, ad tineam, achores, fauos sanandos vsus est H. SCRETA (apud M. FRICCIUM paradoxa de venenis. Aug. Vindel. 1710. 8. p. 117); amplius adhuc compositum *unguentum ad scabiem*, quod hunc mercurium praecipitatum recipit, habet LE MORT (pharmac. medico-physica. p. 165).

Ingreditur porro *ceratum mercuriale* a N. D. FALCK (l. c.), in vlceribus cutisque vitiis, ab acrimonia venerea proficiscentibus collaudatum, in quo (uncia dimidia) cum mercurio dulci (vnciis duabus), saccharo saturni (uncia integra), cera alba (vnciis quatuor), oleo nucum iuglandis (vnciis sex) et oleo lauendulae (guttis triginta) coniungitur; et

emplastrum ad clauos pedum. quod LE MORT (l. m. c. p. 168.) tum his delendis, tum vlceribus durioribus sanandis, tum bubonibus venereis discutiendis commendat; permiscetur autem (scrupuli duo) cum gummi ammoniaco (drachmis duabus), resina pini (drachma vna), et vitriolo cupri (drachma media vel scrupulo).

Vlceribus liquida quoque interdum forma cum aqua agitando permistus (LOESECKE l. c. p. 288.) applicatur.

Puluere nicotianae et radicis ari temperatum, atque naribus attractum in gutta serena eximiam tulisse opem narrat LOESECKE (l. m. c.), cum puluere herbae nicotianae et radicis ari maculati permixtus ac naribus attractus in amaurosi quoque commendatur a Sueciae medicis (Veckoskrift för Lakare och Naturforskare &c. Vol. VI.). Suffitibus mercurialibus adiecit J. ZECCHIUS (de morbo gallico 1586.).

Neque tamen ingens illa acrimonia ab vsu interno huius quoque pharmaci deterruit, multis tamen, H. FRACASTORIO (de morbis contagiosis c. 10.), AL. FR. PETRONIO (l. c. l. 6. c. 23.), B. TOMITANO, J. WYERO, J. ZECCHIO, S. CORTILIONI, D. TURNERO (ll. cc.), A. M. BRASSAVOLAE (de morbo gallico. Venet. 1551.), A. FERRERIO (de pudendagra. Tolos. 1533), M. J. PASCHALI (opusc. de morbo gallico), G. FALLOPIO (de morbo gallico. Patav. 1564. c. 79.), PR. BORGARUTIO (method. de morbo gallico. Patav. 1566.), J. PALMARIO (l. de hydrargyro. c. 6.), P. P. PEREDAE (prax. medic. Barcin. 1579.), J. BALCIANELLO (disc. contro l'abuso dell' antimonio praeparato, argento viuo sublimato, e del praecipitato in

in medicina solutiua ordinato. Veron. 1603. 4.), P. FORESTO (l. c. l. 32. obs. 19. schol.), H. GUARGUANTO (respons. var. Venet. 1613.), J. VARANDAEO (tr. de morbo gallico. Monsp. 1620.), FR. RANCHINO (traité de l'origine &c. de la verole. Lyon. 1620.), TH. BARTHOLINO, qui (epistolar. medicinal. Hafn. 8. Cent. III. 1657. obs. 100.) externum iam usum insignes fuisse secutas noxas, memorat, C. MUSITANO (trutina chirurgico-physica. Colon. Allobr. 1698.), B. BOSCHETTI (diff. de saluatione mercuriali. Venet. 1722.), G. S. BAUMLERO (*mitleidiger Arzt*. Argent. 1731.), J. G. RAUCHIO (diff. de mercurii usu et abusu. Marburg. Catt. 1727.), L. HEISTERO et J. J. SCHMIDIO (diff. de chirurgorum erroribus in curandis morbis venereis. Helmst. 1728.), B. VAN LINDERN (*Venus-Spiegel*. Strasb. 1732.), M. ALBERTI et H. A. SCHRIMFFER (diff. de hydrargyrosi. Hal. Magdeb. 1740.), G. FR. VENEL (quaest. chemic. duodec. Monsp. 1759. quaest. 6.), D. MONRO (l. c. Vol. I. c. 8. Sect. 4. p. 254. 255.) et (apud eundem) S. HAHNEMANNO detestato.

Primus, qui internum eius, quamvis multoties abluti, usum tentauit, videtur fuisse J. DE VIGO, qui, (chirurg. compendios. Venet. 1520. fol. l. 5. et chirurg. copios. Rom. 1514. fol. l. 2. c. 20.) granorum duorum pondere in colica, et (chirurg. compendios. l. m. c.) granorum trium vel quatuor pondere cum theriaca subactum in peste commendat; primus, qui eum, aqua sollicitè ablutum, granorum quinque pondere, non ad hos modo morbos, verum etiam ad quartanam pertinacem et melancholiam,

choliā, et potissimum ad virus venereum iugulandum intus adhibendum praecepit, fuit P. A. MATTHIOLUS (l. c.), sequentibus mox aliis V. ANT. GALLO (de ligno sancto non permiscendo. Paris. 1540. 8.), RANGONO (de morbo galeco sanando. Venet. 1538.), M. A. BLONDO (de origine morbi gallici. Venet. 1542.), A. ALCAZER (Chirurgiae. L. VI. Salmant. 1575), TH. BOVIO (Flagello contra de medici communi detti rationali. Venet. 1583. 4.), A. CAESALPINO (κατοπτρον s. speculum artis medicae Hippocraticae &c. Lugd. gall. 1601-1603. l. 4.), F. PLATERO (prax. medic. Basil. 1602.), SENNERTO et ZACUTO (ll. cc.), A. WEICKARDO (Colerus rediuius. Francof. 1626.), HARVY (apud TURNER l. c.), J. LOSSIO et J. G. REBENTROST (diss. de lue venerea. Vitemb. 1683.), M. B. VALENTINI (prax. medic. infallibil. c. 12. p. 143), H. BOERHAAVIO (Elem. Chem. II. p. 485); ita N. GRIMM (Ephemer. Ac. Caesar. Nat. Curios. Dec. II. A. 4), eius granis primo tribus, sensim pluribus, donec leue contingeret salivae profluuium, exhibitis, quatuordecim dierum spatio pertinax gutturis vlcus sanavit. Multi veneno venereo infecti et plurimis aliis pharmacis frustra tentati decocto bardanae saturato, cuius singulis libris medium huius mercurii praecipitati granum additum fuerat, potato, teste Perill. STOERCKIO (ann. medic. secund. Vindob. 8. 1761. p. 224), cum sanitate in gratiam redierunt.

Multi tamen eorum, qui deglutiendum aegrotis praeceperunt mercurium praecipitatum rubrum, eius acrimoniam metuentes, et, ducibus A. LIBAVIO
(Alche-

(Alchemia. Francof. 1597. 4. p. 404), GEOFFROY (Memoir. de l'Acad. des scienc. à Paris. ann. 1735. p. 68), H. BOERHAAVIO (l. m. c.), J. R. SPIELMANNO (institut. chem. p. 152), et J. FR. EHRLMANN (de hydrargyr. praeparat. interior. effect. §. VI. p. 9), perinde ac colorem a superflite acerrimo nitri acido, cuius tamen, modo ignem sat fortem et diuturnum expertus fuerit, nihil (J. C. WIEGLEB *fortges. kleine chemische Abhandl.* Langensalz. 1770. 8. p. 153 sq. GUIL. H. S. BUCHOLZ *chemische Versuche über das Mayer'sche Acidum pingue*, 1771. 8. p. 85 sq.), amplius superest, deriuantes, alio atque alio modo mitigare illam annisi sunt; Ill. A. MURRAY et P. DUBB (l. c. c. 2.) additamentum alcalinum imperant; terrae cuidam absorbenti nuptum grani vnus vel duorum pondere in pertinacissima gonorrhoea, cui tamen raro mercurialia conducunt, exhibuit LOESECKE (l. m. c.); alii sollicita et repetita aquae purissimae et feruidae auxilio peracta ablutione acrimonia nociua exuere conati sunt; multi alia atque alia, arcana interdum habita, ratione, vti quidem sibi persuadebant, cicuratum, nouo nomine insignitum interno vsui accommodarunt.

Praecipitatum nobile (*Angelus Sala* exegesis chymiatr. op. p. 755) non est nisi species mercurii praecipitati rubri, salis acido inquinata, nata ex calce mercurii aqua regis soluta, et ignis vi vsta, in scabie maligna collaudata.

Mercurius corallatus (SCHROEDER l. c. p. 393) non est nisi mercurius praecipitatus ruber, cui ternis vicibus noua acidi nitri portio infusa et ignis vi iterum expulsa fuit, illo igitur nequaquam mitior.

Arcanum

Arcanum corallinum (J. HARTMANN apud O. CROLL *Basilica chymica*. Lipsi. 1634. 4. p. 211. 212. qui tamen nullo vini spiritu usus fuit. New dispensatory p. 514.), *Arcanum corallinum Paracelsi, seu mercurius sublimatus rubeus non corrosivus* (CROLL l. c. p. 207-210. qui tamen sublimando aliquoties argentum viuum cum nitro et vsto siue vitriolo siue alumine mercurium praecipitatum rubrum parat), non est nisi mercurius praecipitatus ruber, iteratis adhuc vicibus nitri acido imbutus, et, primo fortissimo igne, tum coquendo per mediam horam cum aqua pura orbatus, bis cum spiritu vini, quem tartarifatum vocant, per distillationem iterum separato, permistus, denique tertia adhuc vice diu cum spiritu vini calore tandem ad lenem usque bullitum aucto digerendo, refrigeratum defundendo, ac subsidentem in fundo puluerem exsiccando, paratus, ab O. CROLLIO et J. HARTMANNO (l. m. c.), posteriori et J. KEILIO (diff. de lue venerea. Marburg. 1611.), in hydrope, lue venerea, podagra praedicatus; in his morbis perinde ac in scabie, cancro aliisque vlceribus a J. FORTI (Consult. medic. T. I. Cent. 3. conf. 75.), J. B. van HELMONT (Pestis tumulus. Colon. 1644.); tanquam remedium incidens, depurans, veneno venereo quam maxime aduersum a LIEUTAUD (l. c. P. II. p. 610), posteriori titulo quoque a MALOUIN (chymie medicinale. à Paris. 12. Vol. II. 1750.) collaudatum, grani vnus, imo trium pondere exhibitum, a J. FR. CARTHEUSER et CHR. C. GULDE (diff. de suspectis quibusdam pharmacis salino-mercurialibus. Francof. ad Viadr. 1759. 4.), inter pharmaca suspecta relatum.

Lauda-

Laudanum minerale (J. HARTMANN ap. CROLL l. m. c. p. 212), est arcanum corallinum, primo cum aceto calido, et hoc expulso cum vini spiritu tractatum, quod siccatum granorum duorum pondere sumtum primo laxare aluum, tum sudorem somnumque conciliare, in scabie, vlceribus, fistulis mirifice prodesse, gloriatur inuentor.

Rosa vitae mineralis (FRAUNDORFFER l. c. p. 255) non est, nisi mercurius praecipitatus ruber, cui quater vini spiritus infunditur, et quater per distillationem iterum expellitur, qui lente per aluum et vomitum operari, et granorum quatuor, imo sex pondere in hydropo et lue venerea maximopere conducere traditur.

Mercurius corallinus (New dispens. p. 513), multis *Arcanum corallinum*, ex eodem mercurio praecipitato rubro paratus, qui cum vini spiritu per aliquot dies continuos digestus, accenso hoc spiritu exsiccatur P. DE SORBAIT (Vniuers. medic. theoretic. et practic. Norimb. 1672. fol.) granorum quatuor pondere, donec leue oriatur salinae profluuium, in lue venerea vsitatus, granorum trium pondere etiam ab YV. GAUKES (l. c.) commendatus, assentientibus T. KNOBLOCH (*kurzer Bericht von den Franzosen*. Gieff. 1620.), P. SARTORIO *Franzosenarzt*. Strasburg. 1645.), FR. DE LE BOE SYLVIO et RAUCH (ll. cc.), E. GOCKELIO (consil. et obseruat. medic. Dec. VI. Aug. Vindob. 1683.), PH. FRAUNDORFFER (Ephemer. Acad. Caes. Nat. Curios. Dec. III. A. 3. obs. 4. p. 5.), et R. DIBON (diff. sur les maladies veneriennes. Paris. 1724.);
pedum

pedum dolorem pertinacissimum salua pharmaco hoc exhibito largissime profluente deuicit ANDR. LOEW (Ephemer. Ac. Caes. Nat. Curios. Dec. III. ann. 1697. 1698. obs. 156.).

Panacea mercurialis rubra (New dispensat. p. 514), pariter ex mercurio praecipitato rubro nascitur, qui primo per viginti quatuor horas cum octupla aquae portione, et hac defusa exsiccatus cum aequali spiritus vini copia per quindecim dies digeritur, affusa bis et accensa dupla tincturae sulphuris portione denuo per duos aut tres dies cum vini spiritu digeritur, eoque defuso exsiccatur. Exili v. gr. granorum duorum pondere transpirationem insensibilem augere, maiori vomitum aluumque mouere perhibetur.

Praecipitatus diaphoreticus excellens (J. HARTMANN apud O. CROLL l. c. p. 488 - 490.) non est, nisi mercurius praecipitatus ruber, artificiosa valde ratione fabricatus, deflagrante super eo vini spiritu ex opinione inuentoris correctus, qui grani vnus pondere deglutitum nunc vomitum, nunc aluum, nunc sudorem mouere testatur.

Puluis principis (New dispensat. p. 514.) non est, nisi idem mercurius praecipitatus ruber, primo ter cum plurima aqua bulliente semper recenti per duodecim horas digestus, tum exsiccatus, cum dupla salis tartari portione exacte permixtus, et denuo, donec omni prorsus sapore spoliatus sit, cum aqua pura, denique bulliendo cum spiritu vini tractatus, et hoc defuso exsiccatus, satis sic similis *Arcano corallino* (Pharmacop. Wirtemb. II. p. 26).

Turbith

Turbith minerale rubrum Zwelfferi (JÜNGKEN corp. pharmac. p. 300) parum ab hoc pulvere abludit, nisi velis, vini spiritum deflagrare.

Mercurius praecipitatus antiuenericus (J. HARTMANN apud O. CROLL l. c. p. 203. 204.), non est, nisi mercurius praecipitatus ruber, primo aqua calida saepius affusa omni acrimonia orbatus, post ter oleo, quod vocant tartari per deliquium, ablutus, humore semper per distillationem iterum expulso denuo aquae calidae ope ab omni sale liberatus, septies cum albumine ouorum tractatus, humore iterum per distillationem exutus, denuo aliquoties aqua calida ablutus, et septies affuso, septies per distillationem iterum expulso, denique accenso vini spiritu exsiccatus. Granorum trium et quinque adeo pondere cum scammono aut succo liquiritiae coniunctus, lvi venereae et hydropi ab HARTMANNO oppositus.

Aurum horizontale, Turpethum minerale (ZWELFFER mantiss. spagyr. p. 358); PARACELsus et HELMONTIUS ita parandum praeceperunt, vt mercurio praecipitato rubro infunderent multoties aquam regis, eaque per distillationem iterum segregata, tandem cum spiritu vini purissimo digererent (MARGRAF Collect. chym. Leydenf. 1696. 4. c. 124. p. 107. PENICHER Collect. pharmaceut. p. 175).

Mercurius auratus (Angelus Sala sept. planet. terrestr. spagyric. recens. op. p. 207. 208.), non est nisi mercurius praecipitatus ruber, primo cum sale tartari permixtus, tum aquae distillatae ope ab omni sale liberatus, denique cum ($\frac{3}{14}$) auro diaphore-

phoretico et ($\frac{3}{14}$) marte rubificato combinatus, ver-
mibus et veneno venereo aduersus.

Guttae Lamottianae (ASTRUC l. c. L. II. c. 7. p. 147.), *Gouttes du Général Lamotte*, laetissime purpureae, non videntur esse nisi laruata quaedam mercurii praecipitati rubri vel cinnabaris in liquore acri solutio, cuius guttae aliquot, infuso foliorum theae v. gr. instillatae, per mensem vnum aut duos continuos quotidie sorbentur.

Elixir antisiphyliticum (BOUEZ DE SIGOGNE methode nouvelle pour guerir les maladies vénériennes, beaucoup plus sûre, et plus aisée, qu' aucune de celles, qui ont été en usage jusqu' ici &c. à Paris. 1722. 12.), cuius mane et vesperi aliquot guttas cum infuso calido theae sumi iubet modo nominatus autor, parum abluere videtur ex sententia Cl. ASTRUC (l. m. c. L. VI. p. 613) a guttis Lamottianis, pariter rubicundum.

Mercurius solubilis (HAHNEMANN *chemische Annalen*. 1790. Vol. II. p. 22.) nigerrimus, quem tamen colorem diu asseruatus in canum mutat, et, si praescriptae a Cl. HAHNEMANNO leges religiose feruentur, a salis communis perinde ac a vitrioli acido liber, hinc mitis, insipidus, et sine violentia efficax, neque vomitum neque alui fluxum, neque alia in ventriculo atque intestinis incommoda ciens, facilius aequabiliter cum aliis, praesertim pinguedinibus permiscendus, hinc certius, si in isto confortio extrinsecus adhibeatur, reforbtus, atque aequabiliores effectus exserens, bulliente aceto et ipsis humoribus animalibus totus soluendus, ex aqua
forti

forti purissima per spiritum salis ammoniaci causticum purissimum praecipitatus, ablutus, atque sine calore exsiccatus.

Interno potissimum usu conducit in phimosi, vlceribus genitalium cancrrosis, adstipulante quoque, qui in tribus hominibus eius periculum fecit, Ill. MOENCHIO (*systematische Lehre von Arzneimitteln &c.* Ed. 3. p. 226), et Cl. HUFELAND (apud C. CHR. G. AMELUNG diss. de mercurio solubili Hahnemanni. Ienae. 1792. 4. §. 16. p. 20-24), aliisque ex eodem fonte natis (Ill. BUCHOLZ apud AMELUNG l. m. c. §. 19. p. 25. 26. et HUFELAND ibid. p. 20), in gonorrhoea (AMELUNG l. m. c. p. 18-20. 24. 25. §. 14. 15. 18.) et fluore albo (Ill. BUCHHOLZ l. m. c. p. 25-28. §. 19. 21.), bubonibus, testibus tumen-
tibus atque induratis, aliisque eiusmodi malis, a causa venerea ortis, et in lue venerea ipsa, consentientibus quoque Ill. FRITZE (*klinische Annalen.* Heft I. p. 108) et LA FONTAINE (*medizinisch-chirurgische Abhandlungen.* Breslau und Leipzig. 1791. p. 139), opii tertia parte temperatus, et liquiritiae vel sacchari puluere edulcatus, primo die dimidii vel integri grani pondere, quotidie medio grano aucto, vt sensim grana quinque propinentur, et primi salivae largius promanaturae praenuncii compareant, exhibitus (HAHNEMANN *Unterricht für Wundärzte über die venerischen Krankheiten nebst einem neuen Quecksilberpräparate.* Leipzig. 1789. 8.). Vomitus excitasse comperit Ill. HILDEBRANDT (dulcis mercurii laudes. Erlang. 1793. 8. p. 33).

VII. *Calces mercurii praecipitatae, quibus salini aliquid adhaeret, potentiam earum augens, Mercurii praecipitati plurimi.*

A mox praecedentibus medicamentis mercurialibus eo distinctae, quod semper adhaerentem sibi habeant salis cuiusdam particulam, eam tamen adeo exilem, ut ea intercedente nequaquam solui penitus aqua possint, qua quidem nota à salibus mercurialibus mirifice discrepant; aliae lenius, aliae violentius efficaces.

Mercurius praecipitatus albus, Mercurius cosmeticus, Lac mercuriale, Calcinatum maius Poterii, Panacea mercurii albi vulgaris (J. HARTMANN prax. chymiatric. Genev. 1682. 8. p. 16), *Praecipitatus communis* (SCHROEDER l. c. p. 394), *Praecipitatum album, Catharticum mercuriale*, et, si aqua calida elotus sollicitè fuerit, *Manna mercurii*, albus, nitoris omnis expertus, mediae inter mercurium sublimatum corrosivum et dulcem efficaciae, nitri acido soluendus, praeter acidi nitrosi vestigia (T. BERGMAN Kongl. Svensk. Vetensk. Acad. Handling. ad ann. 1769. §. XVIII.), salis communis acidum mercurio coniunctum continet, minorem quidem, quam mercurius corrosivus, maiorem tamen, quam mercurius dulcis, eius portionem, et soluto per aquam fortem argento vivo donec non amplius inde turbetur, muriam salis communis instillando, praecipitatus, eo quod cum ferri scobe vasis clausis igni violentiori expositus, argentum vivum largiatur, ferrum salis communis acido unitum relinquat, et prunis inspersus totus auolet,

auolet, facile ab aliis materiis candore et externa facie illum aemulantibus, dignoscendus.

Non raro autem adulteratur (DOSSIE *geöffnetes Laboratorium übersetzt von G. H. KOENIGSDOERFFER.* p. 205), quae fraus facile detegitur, quum genuina merx vasis clausis violentiori paulo igne agitata nihil, corrupta autem aliquid relinquat, quod indolem intermistae materiae manifestat; est autem illa potissimum vel amylum, quod, praeterquam pondus specificum mercurii praecipitati albi mirifice minuit, carbonem relinquit, vel creta (MOENCH l. m. c. p. 226), quae violenta cum acidis efferuescentia facile se prodit, cerussa, quae si mercurius praecipitatus albus cum cineribus clavellatis et paucis carbonum pulvere terendo permixtus ignis vim experiatur, plumbi metallici specie superest, scoriae salinae innidulantis.

Ob acrimoniam suam externo potissimum inferuit usui, rarius cum aqua (v. gr. in aqua cosmetica Mynsichti JÜNGKEN corpus pharmac. p. 179. a.) permixtus, ut plurimum unguenti forma adhibitus, tam ad tumores induratos, praesertim topicos venereos emolliendos, qui eo pannis calidis excepto fricantur, ulceribus oculorumque morbis venereis sanandis, quam (BARCHUSEN pyrotophia. Lugd. Bat. 1698. 4. p. 187) ad scabiem, etiam inueteratam et rebellem, herpetem miliarem, serpiginem, pustulas faciei (ideo *cosmeticus* appellatus), lichenes (BELL a treatise on the theory and management of ulcers. Edinb. 1778. 8.), aliaque id genus cutis vitia, quamvis non venerea, consentiente quoque

N. D. FALCK (l. c.), tollenda, non neglectis tamen, si quidem ex interna causa proueniunt, internis medicamentis. Ita J. ZELLERUS (*Vnguentum ad scabiem Zelleri* Pharmac. Wirtemb. II. p. 231. b.) cum septem vel octo partibus vnguenti rosati (cuius loco vnguentum quoque pomatum, vel alia pinguedo recipi potest) subactum felicissimo cum euentu scabiei, etiam ferinae, opposuit, qua affectas partes drachma eius quotidie inungi imperauit, confirmante eximiam hanc efficaciam (*Vnguentum mundificans Zelleri* Pharmac. rational. p. 353), B. WERLHOFII (Commerc. litterar. Noric. 1735. p. 100 sq.) et Ill. BALDINGERI (histor. mercur. medic. Cassel. 4. 1785. p. 13), et, oleo, quod appellant, tartari per deliquium, adiecto, LANGII (miscell. veritat. medic. fasc. 1. p. 6.) experientia; eo additamento auctum efficax quoque in vlceribus sordidis inuenit hoc vnguentum Cl. LANGE.

Eodem vnguento, simplici scilicet, R. LENTILIUS (Miscellan. medico-practic. p. 107), Ill. BALDINGER (l. m. c. p. 13) et B. Collega J. A. MURRAY (de medendi tineae capitis ratione paralipomena. Goetting. 4. 1782. p. 14. 15.) tineam capitis feliciter oppugnarunt.

Simile linimentum, duodecimam tamen modo mercurii huius praecipitati partem recipiens Immort. BOERHAAVIUS (Elem. Chem. T. II. p. 483. 484.) infectis cutaneis eradicandis, scabiei, vlceribus faciei et malignis aliarum quoque partium sanandis aptissimum expertus est; minore quoque mercurii huius praecipitati portione dotatum cutis
 ylcuscu-

ulcusculis scabiosis eiusque madori, in infantibus pone aures saepius obuiro, fausto successu opposuit; CHALMERS (Account of the weather and diseases of South-Carolina. I. p. 96 sq.), cum argenti viui portione subactum, adhibitis simul fonticulis atque internis medicamentis tineae. Vnguentum ex tribus vnguenti pomati partibus et vna mercurii praecipitati albi compositum (l. c. I. p. 452), siquidem nostrum hunc velit (v. L. I. p. 352. 381.), in cutis morbis venereis imperat Ill. GIRTANNER.

Similiter ad oculorum inflammationem scrophulofam sanandam vertici illini iubet vnguentum ex mercurio hoc praecipitato et aequali lactis sulphuris portione et sedecim (ratione mercurii) axungiae porcinae partibus conflatum ROWLEY (treatises on one hundred and eighteen principal diseases of the eyes and eyelids. Lond. 1790. 8.).

Mercurium praecipitatum album, primo cum aceti lithargyrii partibus tribus commixtum, et dissipato omni humore cum aequali axungiae porcinae copia in vnguentum redactum, in scabie et herpete miliari multum praedicat MAETS (Collectan. chymic. Leidenf. p. 109); eodem cum octo partibus vnguenti e cerussa albi subacto tineam crebro sanauit FR. HOME (Clinical experiments, histories and dissections. Lond. 1781. 8.). Vnguentum aliud ad scabiem (Pharmac. Wirtemb. II. p. 230. 231.) pariter praeter cerussae quadruplam copiam ($\frac{1}{4}$) mercurium praecipitatum album recipit. Linimentum mercuriale psoricum, quod in scabie praestantissimum expertus est DOSSIE (Theory and practice of

chirurgical pharmacy. London. 1761. 8. p. 265), perinde ex mercurio praecipitato albo cum olei oliuarum partibus duodecim et cerae albae partibus quatuor; aliud *Vnguentum e mercurio praecipitato* (New dispens. p. 639) ex eodem mercurio praecipitato albo et tripla magisterii sulphuris portione cum vnguento simplici subactis conflatur.

Eodem mercurio praecipitato cum fabinae pulvere iuncto ossis tibiae tumorem feliciter sanavit L. ROBERG (de foeda lue dicta venerea. Vpsal. 1700. 4.).

Quamvis suspectum (J. FR. CARTHEUSER et CHR. C. GULDE l. c.) aut periculosum valde (G. UCAY, YV. GAUKES, BOSCHETTI, BAUMLER ll. cc., GIRTANNER l. c. l. p. 381) pronunciarent alii mercurii huius praecipitati albi usum internum, alii (v. gr. AD. MURRAY et P. DUBB l. c.) ob leuiorem acidi et metalli unionem mercurio sublimato corrosiuo inferiorem haberent, alii v. gr. NABOTH (apud FR. HOFFMANN medic. ration. systemat. ll. p. 265) et J. PALMARIUS (de morbis contagiosis l. de hydrargyro c. 6.) interfectos hoc usu homines referant, multi tamen e. gr. TURQUET DE MAYERNE, DE LE BOE SYLVIUS, RAUCH (ll. cc.), J. HARTMANN (praxis chymiatrica p. 16), M. FR. FRIESS et J. F. ORTLOB (diff. de saluatione. Lips. 1684.), HARVY (ap. D. TURNER l. c.), J. FR. HERRENSCHWANDT (diff. de historia mercurii medica. Lugd. Bat. 1737.), C. FR. HUNDETMARCK et C. BERGMANN (de mercurii viui et cum salibus varie mixti summa in corpus humanum vi atque efficacitate &c. Lips. 1754.), GAR-

DANE (recherches pratiques &c.) non tentarunt modo, sed secundo successu eximiam eius vtilitatem edocti commendarunt. Ad expellendos ex intestinis vermes multum conferre iam docuit MAYERNE (prax. l. 3. c. 4.). Cum tribus gummi ammoniaci partibus in pilulas redactum, quarum singulis mane et vespers tres scrupulum pondere aequantes, recipi imperat, donec halitus foetere incipit, in sanando morbo venereo omnibus aliis ex mercurio paratis medicinis praefert H. OVERCAMP (van de natuur der fermentation en desselfs effecten in't menschelyke ligham. Amsterdam. 1681. 4. et alle de medicinale, chirurgicale en philosophische Werke. Amsterdam. 1694. 4.), quamvis cum iudicio, tuto tamen exhiberi ANGELUS SALA (synops. aphorism. chymiatr. Sect. II. aph. XXXIV. p. 261); praeter mercurium dulcem medicando eidem morbo aptissimum esse subsidium enunciat H. BOERHAAVE (tr. medico-practico de lue venerea. Lugd. Bat. 1751. 4.), qui quoque cum tribus sacchari partibus permistum *panaceae mercurialis* nomine dignum putat, tuto efficacem, ieiuno adulto eo consortio stipatum ad nouem grana exhibitum, aluum mouere, leuiter vomitum, repetito aliquoties vsu blande saliuam, pituitam soluere, gonorrhoeam, scabiem, vlcera venerea sanare expertus est (Elem. Chem. II. p. 483). Ipse G. van SWIETEN (l. c. V. p. 532. 533.) cum dupla sacchari portione terendo mistum quatuor circiter granorum aut paulo minori pondere aegrotis venerea labe infectis egregio cum euentu ter vel quinquies per diem propinauit, praescripto insuper, vt vomitum,

alui fluxum, tormina praeuerteret, aquae corticum citri laudano puro (grana huius duo ad uncias illius quatuor) conditae cochleari. Eodem mercurio praecipitato albo, primo vnus, sensim duorum granorum pondere exhibito cum saccharo permisto lente quidem, at penitus tandem superavit cariem ossium B. FUUN (Verhandeligen uitgegeeven door de Hollandse Maatschappy der Wetenschappen te Haarlem. 8. P. II. 1755. art. 15. p. 388 sq.). Exactissima lotion eundem, qui alias ad indolem mercurii sublimati corrosiui accedat, mercurio dulci magis similem reddi asseuerabat J. R. SPIELMANN et J. FR. EHRLMANN (l. c. §. VII. p. 12); igni commissum et fistula vitrea perpetuo agitatum adeo mitescere, vt nec vomitum, nec aluum, vix saluam cieat, H. BOERHAAVE (l. m. c. p. 484); in phiala per arenam sublimatum tantopere cicurari, vt aluum modo moueat, J. VESTI et G. G. ECKMANN (l. c. §. IV. p. 9). Sublimatus et fecibus abiectis aqua dissolutus, et denuo sublimatus *aquilam celestem* exhibet, J. BEGUINO (Tyrocin. chemic. c. 18. p. 338. 339.) *Manna mercurii* quoque dictam.

Mercurius gryseus (J. HARTMANN ap. O. CROLL l. c. p. 205), mercurius praecipitatus albus (vel flauus) aqua rosarum sollicitè elotus, exsiccatus, optimo vini spiritu irroratus, cum aequali spiritus vini et camphorae portione permistus, et priori per lentam distillationem iterum orbatus, quem trium imo sex granorum pondere extracto theriacae mistum aluum mouere, et sex ante exacerbationem horis sorptum febres pellere, in epidemicis potissi-

potissimum, et primario in peste et sudore anglico conducere perhibet J. HARTMANN.

Mercurius dulcis (SCHEELE Kongl. Svensk. Vetensk. Academ. Handling. ad ann. 1778. p. 70-73). Quemadmodum maiori acidi muriatici copia per praecipitationem simul argento viuo insinuata sedimentum delabi ad mercurium sublimatum corrosivum album propius accedens per experimenta ostenderunt Viri Clariss. MONNET (ibid. Vol. 32. p. 104) et RETZIUS (ibid. p. 113), ita mercurii solito maiori portione caloris bullientis auxilio in aqua forti (aequali copia) soluta, et feruida falis communis (ratione mercurii = 9:12) muriae sub perpetua agitatione intermixta, sedimentum deiici, miti indole, et partium, quibus constat, inter se ratione mercurio sublimato dulci adeo esse simile, vt, sollicitè, donec aqua feruida nullum amplius ex eo saporem contrahat, elotum, a medicis quoque mercurii sublimati dulcis in locum substitui queat, sibi persuasit (l. m. c.) B. SCHEELE, assentientibus, si praesertim sublimatio accedat, GOETTLINGIO (*Verbetterung. pharmac. chem. Operationen &c.* p. 88), et immutata paulisper operandi ratione DELKESCAMPIO (*chemische Annalen.* 1788. II. p. 501), ipsoque HERMSTAEDTIO (apud Ill. SELLE *neue Beiträge zur Natur- und Arzneywissenschaft.* III. p. 57), medicorum tamen suffragio hactenus non ornatus, nisi velis, a Cl. SCHWEDIAUER (l. c.) purgandi scopo fuisse commendatum.

Mercurius praecipitatus albus (New dispens. p. 520. Pharmacop. Edinb. p. 100), *Mercurius*
L 5 *praeci-*

praecipitatus albus dulcis, pulvis albus ex soluto per aquam calidam mercurio corrosiuo albo ope spiritus salis ammoniaci praecipitatus, vtique mercurio praecipitato albo prius memorato mitior, cum aut nullum plane contineat vel nitri vel salis marini acidum, vel paucissimum, idque per alcali salis ammoniaci cicuratum, interno vsu magis tutus, externo minus efficax, asseruatus facile in colorem ochroleucum vergens.

Mercurius praecipitatus albus (New dispens. p. 521. Pharmac. suec. p. 75), et *Praecipitatus albus* s. *CLOSSAEI vomitiuo-catharticus* (SCHROEDER (l. c. p. 394), *Mercurius praecipitatus* (Pharmacop. russic. p. 99. 100), paratus ex mercurio sublimato corrosiuo albo vna cum aequali salis ammoniaci portione aqua dissoluto, cui, donec nihil amplius decidat, lixiuium cinerum clauellatorum vel lignorum instillatur, quod, alcali volatile ex sale ammoniaco extricando, huius vi puluerem album praecipitat, aqua purissima multoties eluendum. Indole, partium, quibus conflatur, inter se ratione, et efficacitatis gradu omnino similis mox praecedenti.

Mercurius praecipitatus albus (Pharmac. rational. p. 213), quum instillata salis communis muria neutiquam omne argentum viuum praecipitari ex aqua forti possit, vt ne portio adhuc nupranatante liquore haerens pereat, alii hanc spiritu salis ammoniaci infuso deturbari, alii mox ab initio muriae spiritum hunc adiici, Cassellani medici praecipitationem, per mixtum cum dimidia portione salis tartari et aqua solutum salem ammoniacum

niacum peragi, et, ne quid remaneat, donec non amplius turbetur liquor, oleum, quod vocant tartari per deliquium, infundi iubent, ea ratione vtique maiorem mercurii huius praecipitati albi copiam impetraturi, eius tamen efficacitatis certe gradu a praecedentibus discrepantis, quum ex mercurio praecipitato albo ad veterum normam fabricato, et altero per alcali volatile praecipitato componatur, mediae igitur potentiae.

Mercurius cinereus Blackii, Hydrargyrum nitratum cinereum (SCHWEDIAUER l. c. p. 179). *Pulvis mercurii cinereus* (GIRTANNER l. c. l. p. 353. 383. 453.) nascitur, quando argentum viuum per spiritum falis ammoniaci efferuescentem ex aqua forti praecipitatur, aqua distillata eluitur, et siccat, ab Ill. GIRTANNER (l. m. c. p. 383) et Cl. SCHWEDIAUER (l. c.) inter optimas ex hydrargyro paratas medicinas relatus, qui mane et vesperi grani vnus pondere, vel cum conferua rosarum in pilulas cinnamomi puluere conspergendas redactus grani primo vnus, aut duorum, sensim sex pondere in lue venerea exhibetur.

Turbith nigrum parum a puluere mercurii cinereo discrepans, colore tamen multo obscuriore et defectu acidi aërei, quum praecipitando argento viuo adhibeatur spiritus falis ammoniaci causticus, propius ad mercurium accedens, quem solubilem appellare gestit Cl. HAHNEMANN, in quo parando maiorem omnino curam tum saturando nitri acido, tum alcali volatili ab omni falis acido liberando impenditur.

Mercur.

Mercurius praecipitatus fuscus (New dispensatory p. 522), *Praecipitatus luteus* (J. HARTMANN apud O. CROLL l. c. p. 205), a WURTZIO, qui crebro eo usus est, multis cognominatus, paratur argentum viuum ex aqua forti per lixiuium cinerum clauellatorum vel oleum tartari per deliquium praecipitando, sollicitè sedimentum lauando ac ficcando, ex luteo fuscus, mitis, vt granorum sex et decem adeo pondere deglutitus aluum tantummodo mouere feratur, haud ita pridem in lue venerea medicanda multum vsitatus.

Praecipitatus luteus diaphoreticus (J. HARTMANN apud O. CROLL l. c. p. 203) conficitur, mercurium sublimatum corrosiuum album soluendo aqua feruida, instillando huic, donec nihil amplius praecipitet, tartari, quod vocant, oleum per deliquium, liquore defuso sedimentum luteum, recenti semper aqua, donec nullum amplius ex eo saporem contrahat, lauando, et lento igne ficcando. Granorum quinque vel septem pondere bis in septimana cum theriaca aut mithridatio exhibitus obstructa viscera reserare, et ad icterum inprimis sanandum multum facere fertur.

Mercurius deieciorius (ANGELUS SALA exegeschymiatri. op. p. 756), *Flores argenti* aliis, paratur crystallos hydrargyri nitrati oleo tartari per deliquium irrorando, donec nulla amplius exsurgat spuma, liquorem per filtrum traiciendo, quod in filtro remanet, aqua distillata eluendo, per aliquot dies cum aceto digerendo, et defuso aceto denuo lauando et ficcando. Granorum duorum
ad

ad sex vsque pondere propinatus leniter aluum mouere fertur.

Mercurius dulcificatus (ANGELUS SALA sept. planet. terrestr. spagyric. recens. p. 209), est species mercurii praecipitati albi, per salem armoniacum ex aqua forti praecipitata, sollicitè elota, cum aceto lithargyrii permixta, et humore per distillationem omni expulso, cum calce plumbi permixta, ANGELO SALAE, postquam cum aequali succi mercurialis inspissati portione et septem partibus vnguenti rosati in vnguenti (*Vnguentum mercuriale*) formam redegerat, in sananda scabie, pustulis, vlceribus venereis aliisque mali moris familiaris.

Praecipitatus correctus (SCHROEDER l. c. p. 394) conficitur, mercurium praecipitatum bulliente aceto dissoluendo, et ex hoc per oleum tartari per deliquium iterum praecipitando.

Pulvis rosae vitae (ANGELUS SALA Oper. p. 851-856), *Mercurius incarnatus praecipitatus* (J. HARTMANN l. m. c. p. 205), dilutissime roseus, per vrinam eiusque salia, ea potissimum, quae phosphori, salis communis aut acetosellae acidum continent, ex aqua forti praecipitatus, qui cum cura elotus granorum sex ad decem vsque pondere ingestus per inferiora tantum purgare perhibetur.

Mercurius phosphoratus, *Mercurius phosphoreus*, *Sal phosphoricum mercuriale*, *Hydrargyrum phosphoratum*, *Phosphoras mercurii*, albus, aqua vix dissoluendus, in aëre immutatus persistens, instillando aquae forti hydrargyrum continenti phosphori

phosphori acidum, aut sal quoddam medium acidum illud continens, aqua solutum, donec nihil amplius delabatur, praecipitatus, sollicitè ablutus, et ficcatus (HAGEN *Lehrbuch der Apothekerkunst*. Königsberg. 8. Ed. 4. Vol. II. 1792. p. 309. ANONYMUS in *Journal der Erfindungen, Theorien und Widersprüche in der Natur- und Arzneywissenschaft*. Gotha. 8. fasc. II. 1793. p. 45. J. B. TROMMSDORFF *Journal der Pharmacie für Aerzte und Apotheker*. Leipzig. 8. Vol. I. P. I. 1793. p. 97. GOETTLING *Taschenbuch für Scheidekünstler und Apotheker*. 1794. p. 149. 184.), MARCGRAFIO (*Chem. Schrift*. Berlin. 8. P. I. 1761. p. 54) et T. BERGMANNO (comm. de attractionibus electivis opusc. physicor. et chemic. Vol. III. 8. Lips. 1788. p. 454.) cognitus, ex hydrargyro iterum et phosphori acido conflatus, nuperius demum medico usu venit, Viris clarissimis BALDINGERO et GIRTANNEO (ll. mm. cc.) praeteritus, a Cl. SCHWEDIAUER (l. c.) et NISBETT (*Abhandl. über die Luftseuche übersetzt von D. C. F. MICHAELIS*. Lipzig. 1789. 8. p. 301), obiter modo memoratus, primo publicas in lue venerea laudes obtinuit ab arcanorum venditore J. S. MITTIE (*Etiologie nouvelle de la salivation, ou explication de la maniere, dont le mercure fait saliver. à Montpell. 1777. 8. et observations sommaires sur les traitemens de maladies veneriennes, particulièrement avec les vegetaux. à Paris. 1779. 8. MACQUER journal des savans. Febr. 1781.*), confirmatas observationibus ANONYMI modo laudati (l. c.) et J. FR. SCHMIDT (*diff. hydrargyri phosphorati historia chemica et usus medicus*. Erford. 1794. 4. p. 19-23), qui grani

dimidii

dimidii vel integri pondere bis quotidie ingesto, saccharo et aromatibus condito, non luem veneream modo ipsam, adeo inueteratam et refractariam, et ossium, glandularum, cutis morbos, ex eadem causa progenitos, sed alia quoque cutis vitia chronica, et ipsos morbos rheumaticos et arthriticos diuturnos cessisse, expertos se esse profitentur, neque tamen negant, in aegris nonnullis, salivae profluvium, dosi imminuta euitandum, nauseam et vomitum, cinnamomo aliisque aromatibus additis auerendum, eius usum fuisse secuta.

Sal sedativus mercurialis (MONNET traité de la dissolution des métaux p. 328), soluto per aquam fortem mercurio boracem aqua solutum infundendo praecipitatus, flavus, ad aerem paulisper virescens, difficilime aqua soluendus (T. BERGMAN de attractionibus attractivis §. 21. Nov act. soc. reg. scient. Vpsal. Vol. II. p. 210), ignis vi sublimatus, aurantium colorem adsciscens (WENZEL *Lehre von der Verwandtschaft* &c. p. 362), medicis quoque commendatus a CROHARÉ (apud ROZIER observations de physique &c. T. IX. p. 348. et T. X. p. 411), et externo iam usu, si scilicet per frictionem applicatur, in morbo venereo sanando efficax (CROHARÉ l. m. c. CHAUSSIER ibid. T. VI. p. 351. et T. IX. p. 346 et 352).

Mercurius benzoïnus (TROMMSDORF *chemische Annalen*. 1790. Vol. II. p. 309. 310.), siue solutos in aqua distillata benzoës flores soluto per aquam fortem argento viuo instillando, et praecipitatum inde sedimentum aqua frigida eluendo, siue mercurium

curium praecipitatum fuscum cum floribus benzoës et aqua coquendo, et humorem omnem leni calore expellendo paratus, albus, nitens, ad aërem non mutabilis, aqua difficilime, paulo facilius vini spiritu soluendus, igne aperto totus auolans, a Cl. TROMMSDORF (l. c.), amplius adhuc MITTIE (l. c.) medicis commendatus.

Mercurius praecipitatus flavus, Mercurius emeticus flavus, Turbith vel Turpetum minerale, Mercurius praecipitatus (O. CROLL l. c. p. 194), *Mercurius laxatius* (J. HARTMANN prax. chymiatr. P. I. tr. 3. cathart. miner. nr. X.), iam BASILIO VALENTINO aut quisquis librorum eo nomine inscriptorum autor fuerit, (*Schlussreden*. Hamburg. 1700. 8. p. 378.) et PARACELSO (*Chirurgia magna cur.* J. D. O. FRANCI. Argent. 1573. fol. T. III.) cognitus, siue argentum viuum cum vitrioli, quod appellant (SCHROEDER l. c. p. 393), vel sulphuris (idem l. c. p. 392) oleo coquendo, massam albam, quae sicca remanet, in tenuem pollinem comminutam in aquam coniiciendo, puluerem flavum delabentem, defusa aqua limpida, sollicitè lauando et ficcando, siue soluto per aquam fortem argento viuo vitrioli acidum (SCHROEDER l. c. pag. 395), aut solutum in aqua tartarum vitriolatum (POTT miscellan. Berolinensia. Tom. V. pag. 91.) instillando, et sedimentum inde praecipitatum aqua feruida eluendo, ex mercurii calce, et, nisi summa cum cura et repetitis conatibus elotus fuerit (MONNET traité de la dissolution des métaux. à Amsterdam et Paris. 1775. 8. p. 310. BAUMÉ chymie experi-

experimentale et raisonnée. II. p. 403), parcissima
 acidi vitrioli portione (ROUELLE Memoir. de l'Acad.
 des scienc. à Paris. ann. 1754. p. 882 sq. BAYEN
 journal de physique. 1777. T. VI. p. 487. SPIEL-
 MANN et EHRLMANN l. c. p. 8. M. LANDRIANI opusc.
 fisico-chimici. Milan. 1781. 8. p. 160-164. SCO-
 POLI dictionar. chemic. di MACQUER. Turpetho.
 MOENCH l. m. c. p. 238. E. G. H. ARZT *Versuch einer*
systematischen Anordnung der Gegenstände der reinen
Chemie. Leipzig 8. 1795. p. 167.) constans, ignis
 vehementioris vi aequae ac a lixiuio caustico ru-
 bescens, ponderosus, quum interno usu et anima-
 libus necem inferat (HILLEFELD experimenta quae-
 dam circa venena. Goett. 1760. p. 61), et homi-
 nibus horrenda tormina, violentos vomitus, alui
 profluvia, anxietates, internarum partium spasmos
 (FR. HOFFMANN medic. ration. systemat. Tom. II.
 p. 260. HELLWICH Miscellan. Acad. Caesar. Natur.
 Curios. Dec. III. ann. 8. J. VESTI et G. G. ECKMANN
 l. c. §. XII. p. 21. 22. ANT. DEIDIER consultations
 et observations medicinales. à Paris. 1754. 12.
 Vol. III.), colli, capitis, oris tumorem atque in-
 flammationem lethalem (CHR. G. STENZEL de mer-
 curio dulci praestantissimo pituitae resoluendae et
 euacuandae remedio. Vitemb. 1742. 4. p. 4. 5.),
 interdum intolerabiles artuum dolores, malleolo-
 rum vlcera, rigiditatem brachiorum, atrophiam
 ipsam, et facilius aliis ex argento viuo paratis me-
 dicinis salinae fluxum creasse, ex multis medicorum
 periculis pateat, multis interno usu (J. VESTI et
 G. G. ECKMANN l. m. c. p. 19. 22. J. F. CARTHEUSER
 et CHR. C. GULDE, AD. MURRAY et P. DUBB II. CC.

HAHNEMANN apud MONRO l. c. I. p. 254. MOENCH l. m. c. GIRTANNER l. c. I. p. 383. 384.) detestatus, aliis non vnguenti modo forma in fistulis aliisque vlceribus malignis et foetidis expurgandis (O. CROLLIUS l. c. p. 199. et apud eum J. HARTMANNUS p. 207), aut emplastri (*Emplastrum* ad tophos venereos dissoluendos JÜNGKEN l. c. p. 635. a.), aut ptarmici specie (R. BOYLE teste BOERHAAVIO elem. chem. II. p. 490. WARE Memoir. of the medical society at London. Vol. III. 1792. n. 15.) aliis, et potissimum puluere nicotianae vulgato temperatus, ad sanandam guttam serenam commendatus, et egregio cum successu adhibitus, sed intus quoque granorum paucorum (1-6) pondere conferuae aut electuario intermixtus, in lue venerea (BASILIUS VALENTINUS l. m. c. PARACELUS Chirurg. magn. P. III. O. CROLLIUS l. c. p. 199. et apud eum l. c. p. 207. J. HARTMANNUS, TH. ZWINGER Consilior. et epistolar. medicinal. J. CRATONIS a KRAFTHEIM L. II. oper. L. SCHOLZII L. II. Francof. 1592. p. 275. GUIL. CLOWES brief and necessary treatise touching the cure of the disease now usually called lues venerea. London. 4. Ed. 3. 1637. J. KORNTHAUER comment. ad PARACELSI tract. de peste. Francof. 1622. 4. J. SCHMIDT *Spiegel der Wund-arzneey*. Ulm. 1656. 4. p. 484. FR. GEACH l. c.), in gonorrhoea (R. MURDOCH diff. de gonorrhoea. Edinb. 1754.), in vlceribus venereis (O. CROLLIUS l. m. c.), exanthematibus venereis (SCHWEDIAUER l. c. c. 13. art. 3. p. 186), tabe venerea (BOERHAAVE l. m. c.), hydrope pertinacissimo (O. CROLLIUS et BOERHAAVE ll. mm. cc.), potissimum pectoris (b. GAU-

(b. GAUBIUS apud BALDINGER historia mercurii medica continuata. Cassell. 1785. 4. p. 9.), scabie (O. CROLLIUS l. m. c.), glandularum morbis obstinatissimis (BOERHAAVE l. m. c.), ictero (O. CROLLIUS l. m. c.), asthma (J. HARTMANNUS l. c. p. 206. 207.), podagra (O. CROLLIUS l. m. c. p. 206.) aliisque arthritidis speciebus (B. VALENTINUS l. c.), in tumore genuum enormi arthritico (MICHAELIS apud RICHTER *chirurg. Bibliothek*. Vol. V. 1779. Fasc. 1. p. 118), quin imo in febribus continuis et intermittentibus, pleuritide et peste (O. CROLLIUS l. m. c. p. 207.) praedicatus.

Etsi facile dem, in aliis horum morborum carere nos posse ancipiti hoc medicamento, in aliis summum ab eius usu imminere periculum, robustum, quod turbis ab eo excitatis satis resistat, poscere corpus, nec nisi durioribus malis esse opponendum, in his tamen cauto usu, camphora imprimis cicuratum (MALOUIN l. c. II. p. 200), mira aliquando praestat, summas praesertim laudes in rabie canina tum brutorum animalium (MELLIN l. c. p. 134) tum hominum promeritum.

Primus, qui in atroci hoc morbo proposuit, et ficcis quidem corporibus nocere, phlegmaticis autem tanto melius conducere expertus est, est R. JAMES (Philosoph. Transact. Vol. XXXIX. nr. 441. art. VIII. p. 244. Art of curing the madness caused by the bite of a mad dog. Lond. 1735. 8. New method of preventing and curing the madness caused by the bite of a mad dog. Lond. 1743. 8. Modern practice of physick, London. 1746. 8.

Treatise on canine madness. London. 1760. 8.); iubet autem ille, illito simul atque affricto bis per diem vulneri ipsi vnguento mercuriali, prima et altera vespera turpethi grana tria ad octo, aequali camphorae portione temperata, et cum syrupo in bolum redacta, ingeri, elapsis aliquot diebus repeti eandem medelam internam, donec salivam profluxuram esse pateat, repeti denuo praenunciis illis sputi promanaturi euanescentibus, et post duos tresue dies quotidie ad primam vsque lunae phasin balneo frigido immergi aegrum, hac praeterlapsa tribus insequentibus vesperis duo vel tria turpethi grana deglutiri, balnea iterari, eamque medicatio- nem tribus vel quatuor redeuntibus lunae periodis similiter institui.

Plurimos hac medela saluatos non JAMES (Philosoph. Transact. l.c.) modo refert, sed alii quoque e.gr. SAUVAGES (dissert. sur la rage. p. 53. 54. 58. 59.), C. F. KÜHN (nov. act. physic. medic. Acad. Caes. Leopoldino-Carol. Norimb. 4. T. I. 1757. art. 55. p. 219), DARLUC (Recueil periodique d'observations de medecine, de chirurgie, et de pharmacie. à Paris. 8. T. III. 1755. Sept. Sect. I. art. 2. p. 182. et T. IV. 1756. April. nr. 4. p. 258), FALKENER (medical Transactions published by the college of physicians in London. Vol. II. art. 15. p. 221.) et LAYARD, qui tamen monet, irritabili- bus et spasmo iam affectis obesse (essay on the bite of a mad dog. Lond. 1762. 8. c. 3.) testan- tur. Ipse WERLHOFFIUS (apud Ill. J. E. WICHMANN diss. de insigni venenorum quorundam virtute me- dica. Goetting. 1763.), vnguento mercuriali, cau- terio

terio et cucurbitulis extrinsecus simul adhibitis, pilulis ex cantharidum grano vno, turpethi grano medio, camphorae granis decem et mucilagine tragacanthae compositis, quarum per sex septimanas continuas quotidie sex ingeri imperabat, eundem morbum oppugnauit: Incisum adhibuit J. JOHNSTONE (l. c. p. 299).

Trochisci tonici mercuriales, Gâteaux toniques mercuriels (BRU methode curative de traiter les maladies veneriennes par les gâteaux toniques mercuriels. à Paris. 1789.), *misturam huius turpethi cum mercurio praecipitato albo melli saccharo et farinae intermistam continere videntur; est enim illos parandi ratio, quae sequitur: Infunditur argenti vivi vnciae vncia aquae fortis, atque ut primum illud metalli nitorem amisit, duae adduntur salis communis vnciae; quod in fundum delabitur; sedimento sponte sua iterum dissoluto omnis humor caloris ope expellitur; quod remanet sal ficcum flavesceat aqua bulliente soluitur, humor denuo ignis vi expellitur, et salis albidum, quod superest, drachmae duae soluuntur in aquae bullientis libra una, solutioni huic aluminis drachmae tres cum dimidia, pariter aquae libra solutae et mellis vnciae duae adduntur, et elapso mense (aestate dimidio) huius liquoris libra una et vncia una cum sacchari crudi vnciis duabus et farina in pastam rediguntur, ex qua fiunt trochisci 240.*

*Mercurius dulcis, Mercurius sublimatus
dulcis, Mercurius sublimatus purgans, Hydrar-
gyrus muricatus mitis, Murias hydrargyri mitis,*
M 3 *Pana-*

Panacea Quercetani, Corallinum album Libavii, Draco mitigatus, Panchymagogum minerale, Manna metallorum, Aquila alba. Non dubito huc referre eo nomine a medicis insignitum medicamen, quippe quod perinde ac reliqua huius sectionis, modo rite paratum sit, sapore caret, et aqua dissolui renuit, tuta efficacia (G. FR. HILDEBRANDT dulcis mercurii laudes. Erlang. 1793. 8.) omnibus fere reliquis pharmacis ex argento viuo paratis palmam praeripit.

Constat quidem mercurius hic dulcis, aequae ac corrosivus albus, ex salis culinaris acido et argento viuo, ut ideo, perinde ac ille igne exagitatus, totus fumi specie auolet, et auro affricatus (BERGMAN de connubio hydrargyri cum acido salis. §. XXV. Opusc. Vol. IV. p. 324, GOETTLING Almanach ad ann. 1792. p. 21), colorem eius non mutet, eo tamen cum discrimine (R. KIRWAN *Versuche und Beobachtungen über die specifische Schwere und die Anziehungskraft verschiedener Salzarten, und über die wahre neu entdeckte Natur des Phlogistons, aus dem Engl. übersetzt und mit einer Vorrede versehen von* D. L. CRELL. Berlin und Stettin. 8. Vol. I. P. 2. 1785. p. 19), ut illius perparum (in 100 partibus 14, easque aqua adhuc temperatas), huius multo maiorem portionem (86), quam quidem mercurius ille corrosivus, contineat, eiusque partem non penitus calcinatam, quae calcinatio maiorem utique acrimoniam illi inurit (BERTHOLLET Memoires de l'Acad. des sciences à Paris ad ann. 1780. Paris. 1784. p. 448 sq. PH. FR. HOPFENGAERTNER diff. exhib. observationes et cogitata circa mercurii cum acido

acido muriatico connubium. Stuttgard. 1792. p. 25), sed in calcem minus perfectam, aethiopi per se dicto aemulam, conuersam.

Magnum ideo inter vtrumque, si externarum dotium rationem habeas, intercedit discrimen; pondere specifico multum superat alterum mercurius hic dulcis, ita vt eius pondus, pondere aquae = 1000 posito, aequale sit 8235 — 9882 — 12353 (MUSSCHENBROECK elem. physie. p. 274.); sapore omni caret, quo tamen acerrimo pollet mercurius sublimatus corrosiuus, neque salis communis (ALSTRÖMER apud T. BERGMAN de connubio hydrargyri cum acido salis. §. XXVII. Opusc. Vol. IV. p. 326), neque vini spiritu soluitur, neque aqua, quamuis feruidissima, nisi vltra 1200 partes vni eius parti (ROUELLE Memoir. de l'Ac. des scienc. à Paris. ann. 1754. p. 882 sq.) impendas, quam ingressus colorem syrapi violarum ita mutat, vt ex caeruleo paulisper in virescentem vergat, ab instillatis alcalibus non effervesceat quidem, verum turbatur, et a volatili quidem infuso opali ad instar; facile tamen oliuarum oleum subire fertur, et cum tripla eius portione emplastri tenacitatem adipisci (J. G. WALLERIUS l. c. P. II. Sect. III. C. 14. §. 16. art. 10. g.); corrosiuo praeterea solidior, et nitore quidem ad metallicum accedente, superior, candore autem et pelluciditate paulo inferior, vt tum interna facie in colorem flauescientem vergat, tum tritus aut cultro rasus eum colorem ostendat, solis radiis expositus aut lixiuio cinerum clauellatorum expositus obscurum tinctum nanciscens, citius atque euidentius eam mutationem patiens ab infusis aut calcis aqua, aut

aliis liquoribus alcalinis, post primam sublimationem in tenebris tritus lucet (SCHEELE apud T. BERGMAN l. m. c. §. XXV. p. 324). Cryſtalli eius imbricatim ſibi incumbentes priſmata tetraëdra referunt vtrinque pyramide tetraëdra terminata.

Ex recensitis his notis ſimul liquet, an genuinus ſit et ſollicite paratus mercurius dulcis. Arſenico corrumpi, eamque fraudem per ducentos fere iam annos in Anglia frequentem occurrere conqueſtus eſt DOSSIE (*geöffnetes Laboratorium &c.* p. 198); ea ratione vitiatam mitiſſimam cetera medicinam intus adhibitam teterrimos progeneraturam eſſe effectus, facile eſt intellectu; at neque difficile eſt ſcrutinium; talis enim mercurius dulcis carbonibus ardentibus vel potius catillo amplo poſtea altero inuerſo conteſto ac ſenſim candenti inſperſus fumo aſſurgente allium redolente ſuum prodit arſenicum, tanto certius, quando (DOSSIE l. m. c. p. 199.) cum tertiâ parte florum ſulphuris, aut (London diſpenſ. p. 517) cum dupla portione fluxus nigri et pauca ferri ſcobe terendo commiſtus antea fuit, qui fumus niſi allium redolet, niſi in poſteriori experimento liquationis veſtigia in ferri ſcobe compareant, accuſationem hanc iniuſtam eſſe colligas.

Crebrius fane noxios edit effectus mercurius dulcis, eo quod minus ſollicite et religioſe præparatus fuit; aut enim, id quod tamen rarius accidit, mercurii pars metallici nitoris tenax et arctius conubium renuens, globulorum minimorum ſpecie, qui lente vitrea certe uſurpari, et numum aureum, cui affricantur, cortice quaſi argenteo obducendo demon-

demonstrari queunt, massae innidulatur, aut pars certe mercurii sublimati corrosiui, ex quo vulgo mercurius dulcis conficitur, nondum cicurata remansit, omni nunc massae virosam illam acrimoniam concilians, cuius iste iam dudum merito accusatus fuit.

Variis tamen notis hic naeuus manifestatur; anceps profecto illa est, quae a sapore desumitur, quem sollicite paratus nullum habet; facilior a vini spiritu et aqua depromptus; nihil enim soluit ille mercurii dulcis religiose fabricati, etsi per longum temporis spatium calore ad ebullitionem vsque aucto cum comminuto mercurio tractatus fuerit, vt ergo pondus mercurii dulcis ab ea operatione diminutum et spiritus vini defusus, si ab instillato caustico vel cinerum clauellatorum lixiuio fuscum vel luteum sedimentum dimittat, vitium istud prodat. Aquam porro quamuis feruidam quum difficillime et pro exigua tantummodo portione subeat mercurius dulcis, facile sublimatus corrosius, in ea vtriusque dote nouum latet examinis adminiculum, si enim aqua distillata cum eiusmodi mercurio dulci in tenuem puluerem contrito per aliquod temporis spatium cocta et per chartam griseam traiciendo separata sapore distincto gaudeat, ab affusis alcalibus plurimum turbetur, et multum sedimenti dimittat, quod cum calce viua aut ferri scobe igne violentiori in vasis clausis tractatum argentum viuum promit, nullum superest dubium, quin isto adhuc veneno contaminatus sit.

Ostendunt quoque illam corruptelam aqua calcis et liquores lixiuiosi, praesertim caustici; si

enim in mortario vitreo aut lapideo cum his subigas bonae notae mercurium dulcem, atrum aut faltem obscure cinereum induet colorem; sin autem illa adhuc labe peccat, aurantio potius vel ad hunc accedente tinctu comparebit.

Vulgo enim paratus mercurius dulcis (Pharmacop. Wirtemberg. II. p. 107. New dispensat. p. 518. Pharmacop. Edinb. p. 99. Pharmac. suec. p. 73. Pharmac. rossic. p. 99. Pharmac. rational. p. 208.) ex mercurio sublimato corrosiuo albo, qui alia atque alia ratione cum argento viuo, donec omnibus eius globulis euanescentibus in aequabilem cum eo puluerem conuersus sit, terendo permiscetur, et in vasis vitreis aucto statim ad magnum usque gradum igne in altum agitur, segregata exacte superiori materiae sublimatae portione laxiori, candidiori, minus ponderosa, mercurii sublimati corrosiui albi magis aemula, cum noua, minori tamen multo argenti viui portione eadem ratione permiscetur, et igni committitur, eum laborem tertia adhuc vice eadem cum cura et circumspeditione repetendo, et tandem mercurium dulcem simili cum cautela a superiori materia perinde ac a fecibus in fundo superstitibus liberatam ex vitro eximendo.

Quum tamen subtilissimo eoque acerrimo pulvere, qui dum teritur mercurius sublimatus corrosiuus cum argento viuo, affurgit, nisi adspargendo hinc inde pauxillum aquae incommodum illud praeuertatur, molestissima et adeo nociua sit opificibus ista operandi ratio, suo iam tempore LE MORT (Chym. medico-physic. p. 138.) ex argento viuo
cum

cum sale communi et dupla portione colcotharis vitrioli aequabilissime permisto et simili cetera modo igni exposito, vtilius adhuc et tutius nuper Cl. HERMBSTAEDT (apud Ill. SELLE *Beyträge zur Natur- und Arzneywissenschaft*. III. p. 61. et *physicalisch-chemische Versuche und Beobachtungen*. Berlin. 1789. 8. Vol. II. p. 101-114), assentientibus et sua experientia confirmantibus BONZ et BENTLY (apud DEMACHY *Laborant im Großen aus dem Französ. übersetzt und mit Zusätzen versehen von S. HAHNEMANN*. Leipz. 8. Vol. II. 1784. p. 156), DOLLFUS (*pharmaceutisch-chemische Erfahrung*. p. 7), MOENCH (l. c. p. 236), aliisque, ex mercurio (partibus sedecim) in aequali pondere olei, quod audit, vitrioli soluto, dissipato per ignem omni humore comminuto, cum noua portione argenti viui (quinque partibus) et sale communi decrepitato (nouem partibus) permisto et sublimato parari, eamque sublimationem iterari iubet.

Fuere multi, et sunt adhuc, qui in duplici vel triplici illa sublimatione non acquiescentes, sed sexies (New dispensat. p. 518), septies (*Calomelas* vel *Calomel* potius a mellea quasi dulcedine tunc multis audit), nonies vel decies, superaccedente per trium hebdomadum spatium cum vini spiritu vaporum vel flammae specie iterum expellendo digestionem, *panacea mercurialis* a multis nuncupatur (Pharmacop. Wirtemb. p. 124. ASTRUC l. c. L. IV. c. 12. §. IV. p. 455-457. ST. FR. GEOFFROY tract. de materia medica. Paris. 8. T. I. 1741. p. 260. 261. M. B. VALENTINI polychresta exotica in curandis affectibus contumacissimis probatissima. Francof. ad

ad Moen. 1700. 4. diff. 6. R. J. CAMERARIUS et J. CASPAR diff. de panacea mercuriali. Tubing. 1700. 4.), imo decies et quater repetendam illam esse imperant, sibi persuadentes, operoso isto artificio efficaciorum ac tutiorum reddi hanc medicinam, at quicquid ea arte fieri tibi fingas, aut spe tua excides, aut faciliori et certiori via isto fine potiri te posse facile perspicias. Fac enim, iterato isto labore maiorem semper intrudi mercurio sublimato argenti viui copiam, tutius forsan inde obtinebis medicamen, sed certissime ob rationem partis minus efficacis auctam debilitatum, ut eo maiore eius praebio opus sit (G. W. WEDEL et J. A. STOLL diff. de mercurio dulci. Ienae. 1700. 4. p. 19. J. VESTI et G. G. ECKMANN l. c. §. V. p. 11. M. FRICCIUS l. c. p. 120. 121. A. MURRAY et P. DUBB l. c.), ne dicam, esse certum quendam finem (J. CHR. BERNHARDT *chemische Versuche und Erfahrungen &c.* Leipz. 1755. 8.), ultra quem argentum viuum cum mercurio sublimato coniungi arctius non potest. Obseruauit praeterea cum aliis Cl. BAUMÉ (l. c. II. p. 423), repetitis istis toties sublimationibus mercurium dulcem in sua secedere principia, et tantum abesse, ut eo labore mitescat, ut potius pars eius mercurii corrosiui virulentam indolem recuperet, et ea contaminatum pharmacum nauseam, dolores, sensationem ponderis ventriculi prementis procreet.

Vnica sublimatione rem absolui posse, modo mercurio sublimato corrosiuo prius cum aqua in pastam redacto intermisceatur argentum viuum, asserit

BAILLEAU (Histoire de la Societé de médecine à Paris. ad ann. 1776. p. 328), duas praescribunt medici Wirtembergici et Castellani (Pharmac. Wirtemb. et rational. ll. cc.), tres Suecici et Rosfici (Pharmac. suec. et roffici. ll. cc.), ad summum quatuor Scotici (Pharm. Edinb. l. c.), omnino scopo attingendo pares, si leges artis supra memoratae strictè seruentur, et impetratus sic mercurius dulcis atque in tenue pollen comminutus aut per longum temporis spatium cum vini spiritu, qui, quicquid mercurii sublimati corrosivi inest, extrahit, digeratur (vocant tunc multi New dispensat. p. 520. *Panaceam mercurialem*), aut aqua meraca semper recenti (Pharmac. Wirtemb. l. c.), vel frigida, vel (zur MÜHLEN dispensat. Monasteriens. 1749. p. 65. J. FR. CARTHEUSER elem. chym. dogmatico-experimentalis. Francof. ad Viadr. 8. Ed. 2. 1753. p. 88.) tepida, vel (D. LUDOVICI pharmac. modern. diff. 1. de purgant mineral. p. 222), quae praestat, calida (appellant nonnulli *mannam mercurii*), optime bulliente, abrasa, si velis, antea parte magis friabili (J. G. BRENDel arist. chemico-pharmaceutic. 1751. Opuscul. cur. H. A. WRISBERG. Goetting. 4. P. I. 1769. p. 63), toties terendo eluatur, donec et aqua, et qui superest mercurius dulcis, nullo amplius sapore linguam feriant, et mercurii pollen tenuissimus aquae supernatet (N. D. FALCK l. c. sect. 2.); liberatur sic certissime ab exitioso mercurii corrosivi consortio mercurius dulcis, facilius et certius adhuc, si (Pharm. ration. l. m. c.) primo aquae riuo, quo mercurius dulcis abluitur, (pars octaua ratione mercurii dulcis) sal ammoniacus adiiciatur, cuius

cuius adminiculo (BAUMÉ l. m. c. p. 428) longe facilius secedit, et aquam subit, quicquid mercurio corrosivo simile mercurio dulci forte inhaesit.

Qui magis adhuc obtundere salis acidum, mercurio dulci inhaerens, cupiunt, cum lixiuio caustico, alcali volatili, vel (NORFORD recueil periodique d'observations de médecine, chirurgie, pharmacie &c. à Paris. 8. T. VII. 1757. Dec. art. 6. p. 442 sq.) aqua calcis in vase vitreo tractant mercurium hunc dulcem, in subtilissimum antea pulverem contritum, et finito hoc labore ac defuso liquore supranatante aqua meraca aliquoties eluunt atque exsiccant, impetrantes sic pulverem nigrum mitissimum, mercurio ab HAHNEMANNO solubilis titulo insignito analogum, parando (HEYER *neues Magazin für Aerzte*. Vol. IX. fasc. 6. 1787. p. 564.) mercurio gummoso aptissimum. Ita Cl. MOSCATI (L. FRANCK *medizinisch-chirurgische Zeitung*. 1795. April. p. 71. 72.) mercurio dulci lagenae immisso infundi iubet lixiuii caustici vncias tres vel quatuor, igni arenae vel cinerum committit, vas aliquoties concutit, et ut primum pulvis nigrum colorem induit, quod mediae horae spatio ut plurimum accidit, ex igne eximi, et refrigeratum iterum liquorem defundi. Ita (l. c.) Cl. SAUNDER (*Mercurius cinereus* siue *Mercurius niger Saunderi*) terti in mortario, instillata subinde aqua, cum alcali volatilis aequali copia eumque laborem tamdiu continuari praecipit, donec albus eius color in atrum abierit; ita (*Mercurius praecipitatus dulcis* vel *cinereus*) alii (HEYER l. c.) drachmam mercurii dulcis cum aquae calcis

calcis faturatae ac recentis vnciiis octodecim tamdiu conteri imperant, donec in puluerem ex atro cinereum conuersus fit.

Primi, qui huius medicaminis mentionem faciunt, nisi obscura aliqua PARACELSI (l. c. de virib. membror. p. 324.) et LAUR. HOFFMANNI (de vero vsu et fero abusu medicamentor. chymicor. p. 124.) loca huc torquere velis, fuere J. BEGUIN (tyrocinium chymicum. Vitemb. 1623. 12. c. 18. p. 335), O. CROLLIUS (l. c. p. 213. 214.) et J. QUERCETANUS (Tetr. grauissim. capit. affectuum p. 409), quibus breui temporis spatio ita adstipulati sunt medici, vt in plurima Europae pharmacopolia reciperetur, et sollicita ac religiosa eius praeparatio, quae nunquam aliis committi debebat, pharmacopoeis serio iniungeretur.

Habuit tamen et hoc medicamentum suos, eosque acres aduersarios, a multis adeo inter venena relatum (TEICHMEYER medic. legal. p. 65). Neque negari omnino potest (D. CRUGER Ephem. Acad. Caes. Nat. Curios. Dec. 2. ann. 6. obs. 41. R. LENTILIUS ibid. Dec. 3. ann. 5. 6. app. R. GLAUBER furnor. philosoph. P. II. c. 38. p. 84. D. SENNERT tr. de consens. et dissens. Chymicor. cum Aristotelicis. c. 18. TH. TURQUET de MAYERNE de morb. externis tract. 10. proleg. de morbis venereis. FR. HOFFMANN et G. L. SCHOTT diss. de medicamentis infecuris. Hal. 1713. pag. 31), crebro nocuisse. A vaporibus eius febrem biliosam fuisse natam refert STROEM (Physicalsk, oeconomisk og medico-chirurgisk Bibliothek for Danmark og Norge, udgivet

udgivet of et Selskab. Kiobenh. 8. B. II. 1794. art. 1.). Memorat HELWIG (obseruat. physico-med. posthum. Aug. Vindelio. 4. 1680.) necem vsu eius insecutam; J. LEDELIUS (Ephemerid. Acad. Caesar. Natur. Curios. Dec. II. A. X. obs. 14.) ab vncia media deglutita post atrocissima alui profluvia, WAGENIZ (meditatio medica curiosa de mercurio dulci puluerato. Quedlinb. 1705.), a quindecim eius granis ingestis in iuvene sanissimo vomitus, praecordiorum angustias, tremores et sexto die mortem; ita FR. HOFFMANNUS (Medicin. ration. systemat. T. I. p. 263.) in homine ventriculo pleno bis grana eius sex deglutiente et frigori exposito apoplexiam lethalem; in infante duodecim annorum a granis eius quindecim ingestis post summas anxietates et vomitus mortem FR. HOFFMANN et G. L. SCHOTT (l. m. c. p. 30. 31.); ita saepe contra omnem medici expectationem (FR. HOFFMANN l. m. c. p. 264. R. LENTILIUS miscellanae medico-practica tripartita. Vlm. 1698. 4. P. I. p. 207. HARDER apiar. observ. medic. centum ac physic. experimentis refert. Basil. 1687. 4. obs. 43. p. 192.) enorme, interdum (CHR. G. STENZEL l. m. c. p. 7.) lethale, externo adeo vsu (CHR. J. TREW commerc. litter. noric. 1731. spec. 52. p. 411. 412. SCHULZE praelect. in dispensat. Brandenb. p. 188.) salinae profluvium, aut gingivarum noxas, aut dentium iacturas (HILDEBRANDT l. m. c. p. 19.) perpessi sunt mercurio hoc dulci vtentes. Quamobrem (C. BONTEKOE fundament. medicin. Amsterd. 1688. 8. p. 64. G. H. WELSCH curat. propr. et consil. med. Aug. Vind. 1681. Dec. III. cur. 1.) ipsi B. HALLERO
(Vor-

(*Vorlesungen über die gerichtliche Arzneywissenschaft, aus einer nachgelassenen lateinischen Handschrift übersetzt.* Bern. 8. Vol. II. 1784.) suspectus declaratur, ab aliis (AD. MURRAY et P. DUBB l. c. c. 2) eo, quod solui humoribus renuit, ipsi corrosiuo postpositus. At enim vëro haec infortunia potius, quam medicinae ipsi, intempestiuo eius (FR. X. WANNER sist. rationem dulcificationis mercurii dulcis &c. Argent. 1747. 4. §. XXXII. p. 35.) ac nimis diu continuato vsui, iusto largiori dosi, corruptelae supra memoratae, et, quod J. G. BRENDELIUS (l. m. c. p. 62. 63.) egregie exposuit, et M. FRICCIUS (l. c. p. 124.) iam indigitat, praesertim minus sollicitae eius praeparationi, quae mercurii corrosiui partem intemeratam in eo relinquit, debentur. Nisi in singulis, quae repetuntur, mercurii dulcis sublimationibus, noua argenti viui portio intermisceatur, venenum nasci iam pronunciauit M. B. VALENTINI (Pandectae medico-legales. Francof. 1701. 4. P. VI.), mercurium dulcem optimae notae iteratis sublimationibus, nisi semper viui quid adiectum fuerit, quum viui aliquid in qualibet sublimatione expellatur, ad indolem a corrosiuo propiorem reduci J. G. BRENDELIUS (l. m. c. p. 63).

Neque enim inficias ire licet, multa in vsu mercurii dulcis circumspectione opus esse, taceam illas cautelas, quae medicaminum ex mercurio paratorum vsus generatim poscit, superius iam commemoratas; sunt adhuc aliae, quas mercurius dulcis sibi proprias requirit.

Exulet mercurius dulcis, in hominibus, scorbuto (M. FRICCIUS l. c. p. 125), phthisi (M. FRICCIUS

l. m. c. CHR. G. STENZEL l. c. p. 6. 7.), scirrhus (BIERCHEN l. c. p. 9.), irritabilitate morbosa (M. FRICCIUS l. c. p. 126. HILDEBRANDT l. m. c. p. 40.), debilitate morbos insequente (M. FRICCIUS l. m. c. CHR. G. STENZEL l. c. pag. 7.) laborantibus, nisi summa vrgeat necessitas, quo tum in casu opii (J. DE PLENCIZ act. et observat. medic. Prag. et Vienn. 1783. 8. HAMILTON Philosoph. Transact. Vol. LXVI. for 1776. P. II.) vel ipecacuanhae (AD. FR. LOEFFLER *Beyträge &c.* P. I. 1791. 8.) parcissima dosi, vel camphora (E. J. van den BOSCH historia constitution. epidem. verminos. 1760-1763. per insulam Overflaque et contiguam Goedereede grassatae &c. p. 343. LYSON observations on the effects of calomel and camphire. London. 1777. 8. MOENCH l. c. p. 236), vel millepedibus (CHPH. J. DE TREW et CHPH. FEUERLEIN ll. cc. J. G. H. KRAMER medicina castrensis. Norimb. 1735. 8. c. 15.), vel sulphure (S. TH. QUELMALZ progr. quod hydrargyri vires a sulphure suspensas expendit. Lips. 1748.), et potissimum aurato antimonii (*Pulvis et Pilulae alterantes Plummeri* Vol. I. p. 221.) praeuerti noxius effectus poterit, iisque additamentis simul cauere, ne nimio impetu in glandulas saliuam excernentes ruat, et praeter expectationem medici largum eius profluuium, consuetis symptomatibus stipatum, excitet.

Reliquae cautelae ad internum potissimum mercurii huius dulcis usum spectant. Biliosis minus conducere iam monuere G. W. WEDEL et J. AD. STOLL (l. c. p. 34.), qui quoque (l. c. p. 33. 34.) grauidas, senes et infantes ab eius usu interdiciunt, quam-

quamuis dulcem hunc mercurium melius ferri ab infantibus, experientia adstipulante, asserat Ill. HILDEBRANDT (l. m. c. p. 40.); obesse iis, quorum intestina nimium sunt debilitata, et qui siue ex hac siue ex alia causa in alui profluvia nimis proueniunt, annotauit LOESECKE (l. c. p. 287); neque iis hominibus, quibus argento viuo intima corporis penetralia peruagante opus est, prodesse posse, si mox iterum aluo egrediatur, facile colligas; accedit, quod mercurius dulcis ipse aluum stimulet, et tormina, adeo aliquando vomitum cieat, quod ne fiat, aliis medicamentis cauendum est; ita van SWIETEN (l. c. V. p. 533.) eo consilio post singulas doses mercurii dulcis cochlear aquae distillatae corticum citri, cuius singulis binis vnciis granum laudani puri adiectum fuit, sorberi, Ill. GIRTANNER (l. c. I. p. 373.) saponem adiici praecipit.

Neque vanus profecto est metus perniciosae acrimoniae, quam mercurius dulcis, alia atque alia salia, praesertim sal culinare (MOENCH l. c. p. 236), et acida potissimum contingens, adipisci posset. Vitandus itaque, dum mercurius dulcis adhibetur, ciborum salitorum, et salis communis aliorumque salium mediorum (G. W. WEDEL et J. A. STOLL l. c. p. 35. LOESECKE l. c. p. 122. MELLIN l. c. p. 145.) in medicamentis usus, et si quando salia media perfecte saturata, quae nihil acidi marini continent, cum eo coniungere vtile videatur medico, consultum non modo est, parcissima illa recipere dosi, sed agitando tantum, non terendo (Pharmacop. Wirtemb. II. p. 107.) permiscere.

Magis adhuc metuenda sunt acida, quamvis vegetabilia atque animalia periculofam ex eo nancisci acrimoniam nullo experimento constet, tutius tamen est, aegros, mercurio dulci vtentes, non a cibis modo potibusque, sed a medicamentis quoque abstinere acidis atque acidulis, neque exhibendus est aegris (J. G. WENDELIN de medicamentis metallicis. Hal. 1743. 4. §. 39. p. 78. WANNER l. c. p. 34. J. VESTI et G. G. ECKMANN l. c. §. XIV. p. 22.), praesertim infantibus (LOESECKE l. c. p. 122), quorum ventriculus atque intestina acida saburra turgent, nisi hac prius exterminata, aut (J. G. H. KRAMER l. m. c.) interposita vel addita, quae illud acidum absorbeat, terra; ita grana eius duodecim cum lapidum cancrorum praeparatorum drachmis duabus misceri iubet eo consilio MELLIN (l. c. p. 147).

Quum porro gingivae ac dentes a frequenti et diuturno eius contactu mirifice laedantur (LOESECKE l. c. p. 286), praestat certe, nisi alia obstant, ea exhibere forma, qua velociter in ventriculum detruditur, quam ea, qua diutius oris interioribus partibus adhaeret; ideo boli (New dispens. p. 582.) vel pilularum (O. CROLLIUS l. c. p. 214. FR. HOFFMANN et G. L. SCHOTT l. m. c. p. 33. WENDELIN l. c. p. 77.) forma praecellit morsulis, rotulis, trochiscis et ipsi pulveri.

Habet etiam pulveris forma, nisi addito saccharo vel elaeosaccharo illud temperetur, id incommodi, quod (WENDELIN, FR. HOFFMANN et L. M. SCHOTT ll. mm. cc.) in ventriculum perueniens, ob ingens, quo pollet, pondus specificum fundum

Unable to display this page

peractō concubitu aquam cum mercurio dulci agitando permistam vrethrae iniiciendam suadet.

Quamuis ab hoc vsu vix aliquid sperari possit auxilii, multiplex (BEGUIN l. c. p. 336. J. RHODIUS observ. medicinal. Patav. 1687. 8. cent. III. obs. 84. p. 193. et analect. et not. in L. SEPTALII animadversion. et caution. medicas. Patav. 1652. 8. ad l. 7. p. 578. J. VESTI et G. G. ECKMANN l. c. p. 11-16. §. VI. G. W. WEDEL et J. A. STOLL l. c. p. 29. 30. TIMAEUS A GULDENKLEE cas. medicinal. Lips. 1663. 4. p. 273. G. FABRICIUS HILDANUS Oper. p. 879. BEN. SYLVATICUS Consilior. et responsor. medicinal. centur. IV. acced. method. collegiandi. Patav. 1656. fol. CHPH. SELIGER Ephem. Acad. Caes. Nat. Curios. Dec. II. ann. 1. 1683. obs. 136. p. 338. P. J. FABRUS insignes curationes variorum morborum, quos medicamentis chymicis curavit. Tolos. 1627. 8. cur. 93. M. B. VALENTINI l. m. c. M. LISTER sex exercitation. medicinal. de quibusdam morbis chronicis. London. 1694. 8. G. RIVIERE quaestion. medic. Monspel. 1696. 4. quaest. 4. N. BOIREL nouvelles observations sur les maladies veneriennes. à Paris. 12. 1711. J. MOYLE, B. BOSCHETTI, CHR. J. DE TREW, J. G. H. KRAMER, CHPH. FEUERLEIN ll. mm. cc. J. G. BAIER de mercurii in corpus humanum agendi modo secundum leges physicas. Altd. 1739. J. C. BRUNNER diff. de methodo tuta et facili citra salivationem curandi luem veneream, quam experimentis et observationibus practicis firmatam et illustratam alias sibi comparavit. Scaphus. 1739. 4. D. M. LOHMANN diff. de

de curatione luis venereae sine salivatione. Duisb. 1741. 4. CHR. G. STENZEL et J. PH. KLIPSCH casus aliquot hominum a lue venerea per salivationem curatorum. Vitemb. 1742. 4. H. BOERHAAVE tract. medico-pract. de lue venerea. Lugd. Bat. 1751. 8. P. GYONGYOSI diff. de empiricis remediis. Harderv. 1753. §. 3. A. DE STOERCK lib. quo continuantur experimenta et observationes circa nova sua medicamenta. Vindob. 1765. 8. J. CLARCK observations on the diseases in long voyages to hot countries, and particularly on those, which prevail in the East-Indies. Lond. 1773. 8. G. VAN SWIETEN l. m. c. p. 532. A. E. BÜCHNER et J. E. RICHTER diff. de medicamentorum mercurialium cum salibus paratorum efficacitate per adiunctum sulphur ad certos quosdam morbos magis accommodanda. Hal. 1754. 4. §. XXV. p. 39. C. GUIL. POERNER selectus mater. medic. in usum praelect. academic. Lips. 1767. 8. N. D. FALCK l. c. p. 406. SCHWEDIAUER l. c. GIRTANNER l. c. l. p. 373. 435. HILDEBRANDT l. c. §. VIII. p. 48.) tamen docuit experientia, in lue venerea debellanda princeps esse medicamentum, licet negari non possit, minus circumspecte eo vtentes facilius in salivae fluxum ruere, quam qui argentum viuum alia ratione praeparatum adhibent.

Qui mercurium dulcem prae reliquis eligunt, plurimi certe intus adhibent, ipsis infantibus ea labe infectis singulis vesperis grani dimidii pondere, adultis maiori et paulatim aucta, optime boli aut pilularum forma, quae nulla in ore mora facta integrae deglutiuntur; in illam formam v. gr. cum

conferua rofarum (*Bolus mercurialis* New dispensat. p. 583.) redactus, hanc aliis atque aliis additis adipiscens.

Ita P. GYONGYOSSI (l. m. c.) cum mica panis, J. VESTI et G. G. ECKMANN (l. c. p. 15.) cum extracto fumariae, vel (l. c. p. 12. 13.) cum aloë hepatica, resina scammonii vel ialapae, et vna alteraue olei caryophyllorum vel cinnamomi gutta, cum extracto scorzonerae, sassaparillae, colocynthidis, rhabarbari, bezoardico vel panchymagogo G. W. WEDEL et J. A. STOLL (l. c. p. 33.), cum extracto scorzonerae J. A. WEDEL et J. G. SLEVOGT (diff. de lue venerea. lenae. 1729. 4.), cum lapidibus cancrorum, sulphure antimonii aurato, gummi guaiaco, resina guaiaci et balsamo Copaiba (A. E. BÜCHNER et J. E. RICHTER l. c. p. 38.), cum camphora, croco et theriaca Andromachi, aut loco posterioris cum resina ialapae, extracto aloës et panchymagogo Crollii N. GISLER (Kongl. Svensk. Vetensk. Acad. Handling for 1768. Vol. XXIX. trim. 4. art. 8. p. 353 sq.), vel cum terebinthina veneta (New dispens. p. 574), vel cum creta praeparata et mucilagine gummi arabici (ibid. p. 573), vel cum extracto molliori ligni guaiaci et oleo ligni sassafras (ibid.), vel cum extracto ligni guaiaci et camphora (ibid.), cum sulphure antimonii aurato, pilulis polychrestis, gummi guaiaco et essentia succini (KAEMPF in *Fragmenten zur Arzneykunde und Geschichte*. Frankf. 1780. 8.), cum extracto quodam amaro, aqua facile dissoluendo HILDEBRANDT (l. m. c. p. 37) subigi iubent.

Prostant quoque, ne dicam *pilulas alterantes* PLUMERI (Vol. I. p. 221), quae, quamvis a C. A. VANDERMONDE (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. VIII. Mart. 1758. p. 252) vituperatae, a Cl. SCHWEDIAUER (l. c. c. 13. p. 187), TODE (*Bibliothek*. Vol. I. fasc. 3. p. 203), GIRTANNER (l. c. I. p. 381), in domanda lue venerea inutiles declaratae, a multis, e. gr. J. G. HASENNEST (Act. Acad. Caesar. Nat. Curios. Vol. V. 1740. obs. 136. p. 451), R. BROCKLESBY (oeconomical and medical observations. London. 1764. 8.) efficaces compertae fuere, et ipsius B. OFFERDINGERI (*Anleitung für das Landvolk in Absicht auf seine Gesundheit*. Zürich. 1773. 8. p. 641. 677. 678.) laudes meruere, aliae atque aliae in officinis et apud auctores pilularum mercurium dulcem recipientium formae, suis iam nominibus insignitae.

Pilulae ad gonorrhoeam HOFFMANNI (SPINA manuale s. lexicon pharmaceutico-chymicum. Francof. ad Moen. 1700. 8. p. 688.) praeter mercurium dulcem (drachmam vnam et mediam) terebinthinam (vnciam), balsamum peruianum et Copaiba (vtriusque drachmam), radicem symphyti (drachmas duas), nitrum vitriolatum (aequale pondus), succum liquiritiae (vnciam mediam), resinam guaiaci (drachmas tres), extractum rhabarbari (aequale pondus), lapides cancrorum (aequale pondus), succinum (aequale pondus), oleum lignorum guaiaci et assafras recipiunt.

Pilulae ad gonorrhoeam virulentam ETTMÜLLERI (SPINA l. m. c.) ex mercurio dulci (drachma
N 5 media),

media), ossibus sepiae (aequali pondere), terebinthina cypria (drachma), et oleo succini (guttis quatuor) conflantur.

Pilulae anthelminthicae HOFFMANNI (SPINA l. m. c.) praeter mercurium dulcem (grana quindecim) extractum aloës (drachmam vnam), camphoram (grana tria) et spiritum vitrioli (guttas sex) continent.

Pilulae catharticae (Pharmacop. suec. p. 83.) ex mercurio dulci (drachma), extracto ialapae (scrupulis duobus) et panchymagogo Crollii (drachmis duabus cum dimidia), et oleo iuniperi distillato (scrupulo medio) componuntur.

Pilulae mercuriales (Pharmac. ration. p. 256) ex mercurio dulci (partibus quatuor), sulphure aurato antimonii (partibus duabus), gummi guaiaco (partibus tribus) et spiritu vini conficiuntur, parum igitur abludentes a pilulis Plummeri.

Pilulae Plummeri (Pharmac. Edinb. p. 120) praeter mercurium dulcem (partes tres) sulphur antimonii auratum (aequale pondus), extractum glycyrrhizae (partes duas) et mucilaginem gummi arabici recipiunt.

Pilulae rubrae (GUIL. ROWLEY seventy four cases with the manner of cure, and the preparation of the remedies. London. 1779. 8.) ex aequali mercurii dulcis et sulphuris aurati antimonii copia conflantur.

Fuere tamen medici, qui hoc etiam medicamento ad sanandum morbum venereum et varia mala ex eo promanantia extrinsecus vti mallent.

Ita

Ita ad fluorem album et gonorrhoeam venereae profapiae sananda suo iam tempore TURQUET DE MAYERNE (Syntagma praxeos &c.) mercurium dulcem cum melle rosato (partibus duabus) et aqua calcis (partibus 48), C. MUSITANUS (de lue venerea L. IV. Neapol. 1689. 8.) cum aqua plantaginis (partibus 32), J. VESTI et G. G. ECKMANN (l. c. p. 13.) cum aqua rosarum (partibus sedecim), GIRTANNER (l. c. l. p. 170. 445.) cum aqua quacunque distillata (partibus sedecim) agitando permistam, J. GUIL. BAUMER (Act. Acad. Elect. Erford. T. II. Erford. 1761. p. 455.) cum oleo hypericonis (aliquot grana cum eius vncia dimidia), R. BROCKLESBY (l. m. c.) cum gummi arabico et olivarum oleo subactum vaginae vel vrethrae iniiciendum suadent; at nihil ea iniectione effici nuper enunciauit S. F. SIMMONS (Observations on the cure of gonorrhoea and some other effects of the venereal virus. London. 1780. 8.), et quum ob insigne pondus specificum semper fundum petat, neque, vel maxima agitatione, dispertiri aequabiliter possit, et siphonem facile obturet, ea forma non conducere monuit Ill. MOENCH (l. c. p. 236).

Praetulerunt alii (GIRTANNER l. c. l. p. 217) inunctionem, quo etiam adhibendi modo salivae profluuium excitari, observavit iam B. ALBINUS (diff. de salivatione mercuriali. Francof. ad Viadr. 1689. 4.); cum oleo et sale ammoniaco coniunctum et cuti sub continua frictione illitum tanquam remedium efficax commendat CLARE (essay on the cure of abscesses by caustic and the treatment of wounds

wounds and ulcers, with a new method of introducing mercury in the circulation for the cure of lues venerea. London. 1779. 8.); cum axungia porcina subactum et saccharo saturni auctum applicarunt alii (v. MOENCH l. m. c. p. 237); aliud praedicat Ill. HILDEBRANDT (l. m. c. p. 37. 38.) ex mercurio dulci (partibus quatuor), cera alba et oleo amygdalarum (utriusque partibus sex), et seuo ouillo (partibus nouem) constans; in cancro tamen genitalium nimium irritare haec vnguenta, neque ex arbitrio medici pendere copiam argenti viui, corpus ingredientis et efficaciae gradum, monuit (l. c. I. p. 217) Ill. GIRTANNER.

Nuperius, vt salivae fluxum citius, tutius, quum nulla eius particula in ventriculum perveniat, et minori longe copia administrato mercurio dulci excitaret, eundem grani unius vel duorum pondere cum saliva subactum, aut syrupo quodam temperatum oris labiis, linguae, genarum interiori faciei, quae omnes partes vasis absorbentibus repletae, et glandulis salivariis satis vicinae sunt, donec praenuncii illius profluuii appareant, affricari suadent (l. m. c.) CLARE, et (apud eum) HUNTER et CRUIKSHANK, aliorum tamen, vt videtur, assensum haud promeriti, tentata aliquoties sine successu ab A. FR. LOEFFLER (l. c. Beytr. I.) medicatione.

Neque morbum tantummodo venereum ipsum mercurio dulci feliciter oppugnari, sed alias atque alias quoque eius propagines eius efficaciae cedere, loquitur experientia; quid in gonorrhoea virulenta valeat, iam dictum; syrupo mixtum et vulvae labiis allitum

allitum fluorem album eiusdem indolis tum prae-
vertere, tum tollere testis est CLARE (l. m. c.);
faniei acris et foetidae ex vagina muliebri fluxum
suis pilulis rubris et pulvere minerali sanatum glo-
riatur (l. m. c.) ROWLEY; fluorem album benignum
mercurio dulci sulphuri iuncto A. E. BÜCHNER et
J. E. RICHTER (l. c. p. 40). Arthritidem veneream
mercurii dulcis cum opio coniuncti auxilio supera-
tam memorat (l. m. c.) PLENCIZ, salivae fluxu, per
mercurium dulcem (granis duobus) cum sulphure
antimonii aurato (aequali pondere), camphora
(grano vno) et lapidibus cancerorum praeparatis
(drachma dimidia) combinatum, atque alternis
vesperis exhibitum excitato, alius medicus (*Berlini-
sche Sammlungen zur Beförderung der Arzneywissenschaft,
der Naturgeschichte, der Haushaltungskunst, Cameral-
wissenschaft und dahin einschlagenden Litteratur.* Berlin.
8. Vol. I. art. 6. p. 83 sq.). In scrophulis vene-
reis commendat ROSENSTEIN (l. c. p. 721). Oph-
thalmiam veneream mercurii dulcis vi sanatam te-
statur (l. m. c.) ROWLEY; bubones venereos mer-
curio dulci (granis quatuor ad quinque) cum saliva
subacto et affricato dissipatos QUARIN (l. m. c.), in
consolidandis vlceribus venereis, etiam inueteratis,
potentissimum experti sunt M. ALBERTI et J. HAVIG-
HORST (diff. de singulari mercurii dulcis usu in de-
speratis quibusdam morbis. Hal. 1746. 4.), succo
conii (drachmam vnam et dimidiam cum vnciis
duabus succi) iunctum, et linteo carpto instillatum
QUARIN (l. m. c.). At in aliis quoque vlceribus
mercurii dulcis usum conducere, ex multorum me-
dicorum experientia constat; in vlceribus vermi-
nosis

noſis atque inueteratis, non neglecta externa eorum cura, in vlceribus pedis, etiam iis, qui fluxum muliebrem obſtrictum inſequebantur, vtiliſſimum deprehenderunt mercurii dulcis uſum internum J. VESTI et G. C. ECKMANN (l. c. §. V. p. 11. et §. VII. p. 16 - 18); homines multis vlceribus, putridiſſimam ſaniem plorantibus, exſeſos, mercurii dulcis cum ſulphure antimonii aurato permiſti uſu egregie ſubleuatos memorat J. R. RICHTER (l. m. c. p. 39. §. XXV.); vlcera, etiam decrepitorum, eo remedio ſanata (l. c.) N. GISLER, vlcera pedum maligna, acerrimam ſaniem ſtillantia, partim huius partim aethiopis mineralis ope ſanauit CHEYNE (*Engliſh malady or a treat. on nervous diſeaſes of all kinds* p. 343); vlcera vterum atque inteſtinum rectum arrodentia, genu, pedem, inſeſtantia, inueterata quoque et mali moris, pilularum rubrarum potiſſimum auxilio ſuperata (l. m. c.) ROWLEY; in vlceribus, niſi malignis et putridis, cetera mali moris et pertinaciſſimis, mirificam eius efficaciam experti ſunt Ill. RICHTER (*Anfangsgriinde der Wundarzneykunſt*. I. §. 753.) et G. FR. HILDEBRANDT (l. m. c. §. 16. p. 59. 60.), interne potiſſimum eo uſi, vt tamen vlceribus ſiccis, callo circumſcriptis, ſuperandis externus vnguenti ſpecie ſufficeret uſus.

In fiſtulis quoque, iis adeo, quae pleuritidem ſequebantur, ſuas pilulas cum fructu exhibuit (l. c.) N. GISLER; cancro oppoſuerunt mercurium dulcem GUIL. RIVIERE (l. m. c.), A. E. BÜCHNER et C. CLESS (*diff. de medicamentorum mercurialium uſu in cancro*. Hal. 1755. 4. §. XXIX. p. 47.), cancrum

naſi,

nasi, mercurio et conio incassum tentatum, nouem mensium spatio praeter fumum mercurialem, extrinsecus adhibitum, et mercurium sublimatum corrosiuum, cuius singulis diebus octauam grani partem vna cum nitro et camphora administrabat, pilulis suis rubris felici euentu curauit (l. m. c.) ROWLEY; succum ex pomis putridis expressum et cum mercurio dulci permistum cancro adplicari iubet L. HEISTER (*kleine Chirurgie*. Nürnberg. 1747. 8. p. 160); ossium cariem non sustulit quidem (N. GISLER l. c.) mercurius dulcis, vlcera tamen effecit, ex quibus facile eximi poterat os cariosum; mercurium dulcem spinae ventosae opposuit A. E. BÜCHNER (diss. de remediis mercurialibus spinae ventosae medicandae interdum idoneis. Hal. 1754. 4.), cum dupla lapidum cancrorum et media sulphuris antimonii aurati portione, saltem cum eximio aegrotorum leuamine J. E. RICHTER (l. c. §. XXV. p. 39.), aliis atque aliis permistum alii.

In vlceribus per cutem serpentibus mercurii dulcis vsum commendat LOESECKE (l. c. p. 122.), in aliis morbis omnibus, cutem defoedantibus, siue ex labe venerea siue ex alio fonte promanantibus P. GYONGYOSSI (diss. de empyricis remediis. Harderv. 1753. §. 14.), N. D. FALCK (l. c. Sect. III.); in herpete (J. E. RICHTER l. c. p. 39.), cui tamen non raro frustra opponitur (G. FR. HILDEBRANDT l. c. §. 18. p. 63.), in ipsa lepra QUERCETANUS (tetr. grauissim. capit. affectuum. p. 460 sq.), et cum antimonii sulphure aurato permistum A. PLUMMER (physical essays read before a Society at Edinburgh.

burgh. Vol. I. 1754. 8. n. 6.); in gutta rosacea multum leuaminis attulit J. E. RICHTER (l. m. c.), qui quoque in tinea sananda praedicat; externis remediis non neglectis radici ialapae iunctum efficacem in hoc morbo comperit mercurium dulcem KÜHN (apud J. G. FRITZE *medizinische Annalen für Aerzte und Gesundheitliebende*. Leipzig. 8. Vol. I. 1781.); solo eius usu saepe debellavit Ill. HILDEBRANDT (l. m. c. §. 19. p. 63). In scabie collaudant mercurium dulcem J. VESTI et G. G. ECKMANN (l. c. §. V. p. 11.), M. ALBERTI et J. HAVIGHORST (l. c. §. 13.), in venerea potissimum J. E. RICHTER (l. m. c.), et ante hos iam (l. m. c.) QUERCETANUS.

At non in chronicis tantummodo, verum quoque in acutis cutis exanthematibus utilem experti sunt mercurium dulcem medici. Ita in vario-
lis iam commendavit (l. m. c.) QUERCETANUS, et recentior quoque testatur experientia (Miscellan. Acad. Caesar. Nat. Curios. Dec. I. ann. 3. p. 13. 93. DIMSDALE *Unterricht von der Methode die Kinderblattern einzupfropfen übers.* Leipzig. 1768. p. 11. ROSENSTEIN l. c. p. 222. J. C. LETTSOM *medical memoirs of the general dispensary for part of the years 1773. and 1774.* London. 1774. 8. METZGER *aduersaria medic.* P. II. Francof. 1778.), et recentissima Ill. HILDEBRANDT (l. m. c. p. 73-75. et *Bemerkungen über die Pocken in der Epidemie des Jahrs 1788.* Cap. 4.), Cl. HUFELAND (*Bemerkungen über die natürlichen und künstlichen Blattern zu Weimar im Jahr 1788.* Leipz. 1789. p. 21.), AD. FR. LOEFFLERI (*Beytr.* P. I.) aliorumque (vid. G. H. SCHIERHOLZ *de mercurii usu in vario-*

variolis. Goetting. 1788.) administrato, potissimum ante accessum huius morbi, mercurio dulci, siue solo, siue cum sulphure aurato antimonii, siue cum camphora, siue cum tartari emetici sexagesima parte permisto, mitiorem longe et minus ancipitem decurrere morbum, seu deducas illam virtutem ex comprobata eius in morbis cutaneis efficacia, seu ex vi veneno varioloso aduersa, seu ex facultate saluæ fluxum ciendi, in hoc morbo tantopere proficuum, seu ex potentia in infantibus toties obuios vermes necante, et aluum ducente, complicationem hinc morbi, et quod prono alueo inde fluit, periculum auertente, seu ex virtute eius spissa attenuante, in ipsis inflammationibus multum celebrata.

Non enim pituitam modo potentissime incidit (CHR. G. STENZEL de mercurio dulci præstantissimo pituitæ resoluendæ et euacuandæ remedio. Vitemb. 1742. 4. G. W. WEDEL et J. A. STOLL l. c. p. 28. LOESECKE l. c. p. 122), sed alios quoque humores iusto spissiores resoluit (D. LYSONS practical essays upon intermitting fevers, dropies, diseases of the liver, the epilepsy, the colic, dysenteric fluxes, and the operation of calomel. Bath. 1772. 8.) mercurius dulcis.

Quam ob rem scirrhum testiculi diuturno eius eoque interno vsu feliciter discussit J. E. RICHTER (l. m. c.), externo tentarunt alii; saltem non infimam partem emplastri, a CLOSSÆO (J. SCHROEDER l. c. p. 195. 196.) ad scirrhos dissipandos collaudati, efficit hic mercurius dulcis. Scirrhum prostaticæ,

extrinsecus simul adhibitis fumo et vnguento mercuriali pilulis suis rubris ingeltis vicit (l. m. c.) ROWLEY; vteri scirrhus *idem* (l. m. c.); eius vsu interno alias quoque partes induratas emolliri comperit N. GISLER (l. c.); in vero tamen scirrhus, in quo omne vasorum lumen deletum est, irritum imo periculosum damnat mercurii dulcis vsus Ill. HILDEBRANDT (l. m. c. § 9. p. 50). Glandulis obstructis fausto cum euentu opposuere mercurium dulcem G. W. WEDEL et J. A. STOLL (l. c. p. 28.), KLAUNIG (Act. Acad. Caesar. Nat. Curios. Vol. II. p. 33.), M. ALBERTI et J. HAVIGHORST (l. c.), J. E. RICHTER (l. c. p. 39. 40.), A BRUNN (l. c.), et Ill. THEDEN (*Neue Bemerkungen und Erfahrungen* &c. I. p. 167.); et posterior quidem infantibus, eo malo laborantibus, aquam (libras circiter quatuor, ita vt vna remaneat) cum mercurio dulci (vnciis duabus) per duos dies continuos coctam, ita exhibet, vt mane, et interdum vesperi partem eius 120^{ma}m forbeant.

In strumis colli salutarem deprehendit mercurii dulcis vsus internus (l. c.) N. GISLER; in scrophulis iam praedicarunt (l. m. c.) QUERCETANUS et GUIL. RIVIÉRE (l. c.), et recentius tum ROWLEY (l. c.) scrophulosis morbis omnis fere generis praeter alia ex argento viuo parata medicamina optimo cum successu pilulas suas mercuriales opposuit, tum Cl. GUIL. LEURS (*Prysverhandeling bekroond door het Genotschap ter Bevordering der Heelkunde te Amsterdam. Vol. I. 1791.*), Ill. HILDEBRANDT (l. m. c. §. 10. p. 50. 51.), Cl. HUFELAND (*über die Natur,*

Natur, Erkenntnißmittel und Heilart der Scrofelkrankheit, eine von der kaiserlichen Academie der Naturforscher gekrönte Preisschrift. Jen. 1795. 8. sect III. c. 2. art. 4.) et alii (quos vide apud Cl. KORTUM comment. de vitio scrophuloso. Lemgo. II. 1790. p. 31.) summo cum fructu mercurium hunc dulcem exhibuerunt.

Alia etiam viscera obstructa mercurii dulcis usu referari, multiplex edocuit observatio (G. W. WEDEL et J. A. STOLL l. c. p. 28. 29.); in lienis infarctu efficacissimum vidit BAJON (Memoir. pour servir à l'histoire de Cayenne et de la Guajane françoise. à Paris. 8. I. 1777.); in oppilato hepate alii; in sexcentis illis morbis, qui ex obstructis abdominis visceribus propullulant, alii.

Ita inter medicamenta in ictero salutaria refert mercurium dulcem FRITZE (l. c. p. 153); in eodem morbo, praegresso salis ammoniaci et emetici usu, multoties mirificam praestitisse opem, testis est Ill. HILDEBRANDT (l. m. c. §. 13. p. 54. 55.).

Quum ex hoc praesertim fomite crebro nascantur febres intermittentes, eaeque quidem pertinacissimae, potissimum quartanae, mirum non est, has mercurii dulcis siue meraci, siue cum cortice cinchonae coniuncti auxilio haud raro fuisse iugulatas. Eo nomine commendatus iam fuit mercurius dulcis a G. W. WEDELIO et J. A. STOLLIO (l. c. p. 29.), J. E. RICHTERO (l. c. p. 39.), SARCONIO (*Geschichte der Krankheiten, die durch das ganze Jahr 1764 in Neapel sind beobachtet worden, aus dem Ital.*

übersetzt durch FUESSLIN. Zürich. 8. P. III. 1772. §. 846. p. 243), SELLIO (medicina clinica p. 597), LYSONIO (l. m. c. p. 32.), THOMPSONIO (medical consultations. London. 1773. p. 111); suo iam tempore FR. HOFFMANNUS (medicin. ration. systematic. T. IV. P. 1. §. VIII. p. 64. 65. 85. medicin. consultat. T. IV. Dec. V. cas. VII. p. 321. praxis clinic. compendiosa febrium cum cautelis. Hal. 1705. 4.) egregio cum successu in febribus intermittentibus etiam rebellibus domandis interdum ad lene vsque salinae profluuium usus est mercurio dulci, quem (drachmam) cum cortice cinchonae (drachmis tribus), regulo antimonii medicinali (drachmis duabus), croco martis tenuissimo (drachma), arcano duplicato (drachma), et oleo menthae (guttis quatuor) permiscendum curauerat, ita vt pulueris huius cum rob sambuci et iulepo rosarum subacti mane et vespere drachmam mediam deglutiri iuberet, adstipulantibus J. H. SCHULZIO et J. G. GRAEVIO (l. c. p. 19. 20. §. XIV. XV.), et sua ipsius experientia comprobante C. PEZOLDO (observ. medico-chirurgic. LXVIII.). Nuperius quoque L. FRANCK (*medizinisch-chirurgische Zeitung, herausgegeben von HARTENKEIL*. Salzburg. 8. 1795. d. 7. Maj. p. 181. 182.) mercurium dulcem, quotidie pondere granorum quatuor ad decem vsque, aliquando cortici cinchonae aut radici valerianae et saccharo nuptum, in febribus quartanis medicandis vtilissimum depraedicat, et Ill. HILDEBRANDT (l. m. c. §. XIV. p. 56. 57.) eius consortio corticis cinchonae stipati usu febrem quartanam, aliis remediis pertinacissime resistentem, fugatam refert.

In morbo hypochondriaco, cuius primus fons toties in obstructis abdominis visceribus latet, profuisse suas pilulas narrat (l. c. p. 368.) N. GISLER; felici cum successu pilulis ex mercurio dulci, aloë et camphora conflatis et singulis quaternis vesperis exhibitis, in medela melancholicorum usus est Immort. WERLHOFIUS (Opera edit. WICHMANNI. Hannov. 1775. p. 694), non mediocri cum aegrotorum leuamine Ill. HILDEBRANDT (l. m. c. p. 52. §. 11.); in maniacis sanandis summam suarum pilularum vim extollit (l. c. p. 359.) N. GISLER; multum ad recuperandam sanitatem maniacae feminae fecisse, expertus est Ill. HILDEBRANDT (l. m. c.).

In hydrophobia auertenda, adhibito simul extrinsecus argento viuo, mercurium dulcem intus ingestum efficacem praedicant KALTSCHMID et BERTRAM (diss. de saluatione mercuriali ceu indubio praeservationis et curationis remedio aduersus rabiem caninam. Ien. 1760.), ANDRY (recherches sur la rage. à Paris. 1778. 8.) et auctores libri (Instruction concernant les personnes mordues par une bête enragée. Strasb. 1778. p. 9.); infricandum oris interioribus partibus suadent CHR. FR. JAEGER (*medizinische Anweisung wegen der tollen Hundewuth.* Stuttg. und Tübing. 1782. 4. p. 16.) et J. JOHNSTONE (l. c. p. 287), monuit tamen R. HAMILTON (remarks on the means of obviating the fatal effects of the bite of a mad dog. Ipswich. 1785.), iusto tardius operari; incassum adhibuerunt alii (apud A. DUNCAN medical commentaries for the Year 1792. Edinb. 8. D. II. Vol. 7. 1793.

Sect. IV. art. 3.), et J. JOHNSTONE (l. c. p. 299-302.), etsi salivae profluuium excitasset.

In hydrope quoque, toties ex obstructis infimi ventris visceribus proficiscente, praeceuntibus iam PARACELSO (*von der Wassersucht*) et QUERCETANO (l. m. c.), GR. HORSTII (ed. MARC. DONATI histor. medic. memorabil. Francof. 1664. 8. L. 7.), G. W. WEDELI et J. A. STOLLII (l. c. p. 29.), M. ETTMÜLLERI (SCHROEDER dilucidatus. Oper. omn. cur G. FRANCO. Francof. 1688. fol.), D. MONROI (Essay on the dropsy and its different species. Lond. 12. Ed. 2. 1756. p. 62.), JAC. LINDII (essay on the diseases incidental to Europeans in hot climates. London. 1768. 8. p. 268), LYSONII (l. m. c. p. 64.), METZLERI (*Preischrift von der Wassersucht*. Ulm. 1787. p. 50.) et J. FERRIAR (medical histories and reflexions. Warrington and London. 1792. 8.) laudes meruit; ad decrementum tumoris, in hydrope anasarca conspicui, conferre, crebro comperit Ill. HILDEBRANDT (l. c. §. 15. p. 57.); hydropem, qualis haud raro febrem scarlatinam excipit, etiam pertinaciorem, mercurio dulci (drachma media), cum auro fulminante, extracto scillae (vtriusque aequali cum priori pondere), rhabarbari radice electa (drachmis duabus), sale a sylvio febrifugi titulo insignito (aequali pondere) et rob iuniperi in pilulas grani vnius vel duorum compacto, quarum singulis binis aut ternis horis vnam alteramue per duos tresue continuos dies aegroto exhibendam, et infusam cum baccis iuniperi, aut decoctam cum radice tritici repentis aquam calidam superbibendam iussit,

iussit, feliciter dispulit M. A. PLENCIZ (Oper. medico-physica. Vindobon. 1762. 8. tract. 3. de scarlatin. §. LX. p. 121 - 124); eundem mercurium dulcem (grana sedecim), cum resina ialappae (aequali pondere), elaterio (granis sex), extracto panchymagogo Crollii (drachma dimidia) et essentia ialapae in pilulas subactum, hydropi opposuit L. HEISTER (*medicinisch-chirurgische Wahrnehmungen*. P. I. p. 450). Qui lenioribus cedere renuebat, militum hydro-
pem, mercurio dulci, praeunte LUDOLFO, cum lapidibus cancrorum praeparatis (parte media), antimonio diaphoretico et millepedibus praeparatis (amborum parte quarta) coniuncto, fausto cum euentu impugnavit Ill. BALDINGER (*von den Krankheiten einer Armee*. Langensf. 1765. 8. p. 217); mercurio dulci cum ari radice (partibus octo) permisto, et ad salivae profluuium vsque administrato ascitico sanitatem reddidit Cl. BLOCH (*medizinische Bemerkungen*. Berlin. 1774. 8. p. 113 - 115); mercurium dulcem vel cum sapone veneto, vel cum sapone ex sale tartari et gummi guaiaco confiato in pilulas redactum, et ea copia propinatum, ut saliva profluere incipiat, mirifice efficacem in hydrope pel-
lendo iam expertus est J. H. RIEPENHAUSEN (Morbi epidemici statim ab initio proximi belli vsque ad eius finem, scilicet ab anno 1757 vsque ad 1762 Goettingae et circa eam grassati. Hal. 1766. 8.): Feminam hydropicam largiori paulo salivae fluxu per mercurii dulcis usum internum excitato cum sanitate in gratiam rediisse legas (Ephemer. Acad. Caesar. Nat. Curios. Dec. II. A. 4. obs. 36.); in-
ertem tamen deprehendit Perill. QUARIN (l. m. c.),

et quod asciten spectat, etiam Ill. HILDEBRANDT (l. m. c.).

Egregiam potissimum praestitisse opem in hydrocephalo interno sanando largiori paulo copia ingestum testes sunt praeter J. DOLAEUM (encyclopaedia chirurgico-rationalis. Francof. 1689. 4.) Anglorum medici, C. GUIL. QUIN (de hydrocephalo interno diss. Edinb. 1779. et treat. on the dropsy of the brain illustrated with a variety of cases, to which are added observations on the use and effects of the digitalis purpurea in dropsies. Lond. 1790. 8.), PERCIVAL (Medical and philosophical commentaries by a Society in Edinburg. 1779. P. II.), DOBSON (Medical Observations and Inquiries by a Society of Physicians in London. London. 4. Vol. VI. 1784. art. 6.), HAYGARTH (ibid. art. 7.), HUNTER (ibid. art. 8.), et FERRIAR (l. c.); in puero trienni, imposito simul ceruici emplastro vesicatorio, ad salinae usque profluuium egregio cum successu exhibuit LEIB (Transactions of the College of Physicians of Philadelphia. Philadelphia. 8. Vol. I. P. I. 1793.), qui tamen (l. m. c.) in alio puero, perinde ac CURRIE (ibid.) et PERKINS (ap. DUNCAN l. c. Dec. II. Vol. I. P. I. Sect. I. art. 2.) eadem medela nihil effecit; malum minuere visus fuit Ill. HILDEBRANDT (l. m. c. p. 59. §. 15.), nequaquam fustulit.

Quum spissitudini quoque, in inflammationes pronae, temperet mercurius dulcis, ea forte ex causa in hydrope cerebri, qui (QUIN l. m. c.) inflammatoriam saepe prae se fert indolem, crebro salutaris, mirifica eius, si quando aluum nimium stimulet,

stimulet, opii exili portioni permisti, sanguine prius misso et aluo laxata, potentia in intestinorum (J. LIND medical journal. London. 1787. p. 43.), et hepatis inflammationibus (J. A. MURRAY diss. de hepatitide p. 53.), R. HAMILTON (Medical commentaries Vol. IX. for 1783 and 1784. Sect. II. art. 1.), in ipsa pleuritide et peripneumonia (J. LIND et R. HAMILTON ll. mm. cc.), in angina, ipsa gangraenosa (COLDEN medical observations and inquiries &c. Vol. I. n. 19. p. 211. BAILEY et MICHAELIS apud Ill. RICHTER *Chirurg. Bibliothek*. Vol. V. p. 737-739) et membranacea (BARD Transactions for promoting useful knowledge. Philadelph. 4. Vol. I. 1771. Phys. art. 4. et apud RICHTER l. m. c.) patet; in ophthalmia, non tantum venerea et scrophulosa, sed aliis quoque ex causis, ex laesione externa, transpiratione suppressa, primarum viarum fordibus nata, graui, chronica, pertinaci, virtute salutari omnia alia medicamenta superauit mercurius dulcis, siue solus, siue cum cortice cinchonae exhibitus (Ill. HILDEBRANDT l. m. c. §. 23. p. 72. 73.), eo in morbo iam a WARNERO (description of the human eye, and its adjacent parts together with their principal diseases. London. 1773. p. 25 sq.) commendatus.

In rheumatismo chronico multo cum fructu vsi sunt mercurio dulci alii; rheumatismum brachii et humeri per nouem menses plurimis aliis medelis pertinaciter resistentem, pilularum, quarum singulae doses mercurii dulcis et sulphuris aurati antimonii vtriusque granum vnum continebant, diuturnus vsus fugauit.

Quum dysenteria et colica similem non raro originem agnoscant, haud mireris, in his quoque (LYSONS l. m. c. p. 177.) aliquando cum successu fuisse administratum, in illa quidem opio, in hac medicamento cuidam cardiaco iunctum; in illa utique inertem, si ulceribus exesa, aut alio modo laesa per medicamenta violenta fuerint intestina.

Ad munienda contra luem armenta omnibus reliquis praefert mercurium dulcem cum camphora permixtum J. A. PLENCIZ (l. m. c. T. I. addit. sect. II. p. 226), qui potentia vermes pellendi ac necandi prodesse, sibi persuasissimum habet.

Et certe ingens ipsi inest virtus vermifuga; celebrant eo nomine mercurium dulcem N. CHESNEAU (observ. medic. Paris. 1672. 8. L. III. p. 322), J. VESTI et J. G. ECKMANN (l. c. §. V. p. 11. et §. VIII. p. 18.), G. W. WEDEL (amoenit. mater. medic. L. II. Sect. 2. c. 8. p. 366.), J. A. STOLL (l. c. p. 31. 32.), LOESECKE (l. c. p. 122. 123.), HILDEBRANDT (l. m. c. §. 20. p. 65.); suam quoque in specifico CLOSSII contra taeniam partem agit (P. I. Vol. IV. p. 124 sq.), quare aliis atque aliis aut aluum laxantibus, aut pariter vermifugis, qualia e. gr. GERARDO praecipiente fabinae folia, aut gratioribus v. gr. elaeosaccharo (HILDEBRANDT l. m. c.) mixtus, alia atque alia forma in ipsis officinis venit, olim ab HARRISIO (l. c.), serius a MELLINO (l. c. p. 145) reprobatus.

Pilulae anthelminticae HOFFMANNI (SPINA l. c. p. 688), praeter mercurium dulcem (grana quindecim) extractum aloës (drachmam), camphoram

phoram (grana tria), et vitrioli spiritum (guttas sex) recipiunt.

Pulvis ad vermes (LE MORT pharmac. medico-phys. p. 135) praeter mercurium dulcem et varia amara corallinam et vitriolum ferri recipit, et scrupuli dimidii, imo integri pondere exhibetur.

Pulvis ad vermes (FRAUNDORFFER l. c. p. 252), ampla compositio, quam praeter mercurium dulcem radix ialapae, vitriolum ferri, alumen, sal gemmae, creta, myrrha, atque alia vegetabilia, potissimum amara atque aromatica ingrediuntur, dosi scrupuli medii, imo scrupuli et drachmae integrae adhibita.

Pulvis contra vermes seu lumbricos Zwelfferi (JÜNGKEN l. c. p. 274. b.) ex mercurio dulci (drachmis duabus cum media), seminibus cinae (uncia), corallina (drachmis duabus), radice mechoacannae albae (aequali pondere), magisterio ialapae cum amygdalis subacto (drachma), seminibus anisi (drachma vna et dimidia), et saccharo albiſſimo (uncia media) conflatur, et scrupuli, imo integrae drachmae, pondere in lacte vel mulso propinatur.

Pulvis contra vermes Zwelfferi alius (JÜNGKEN l. m. c.) praeter mercurium dulcem corallinam (vtriusque unciam mediam), semina cinae, saccharum album, (vtriusque unciam), myrrham, macis (vtriusque drachmam), cornu cerui rasum et radicem turbith (vtriusque drachmas duas) recipit, et drachmae dimidia, imo integrae pondere praebetur.

Rotulae

Rotulae ad vermes necandos Morelli (FRAUNDORFFER l. c. p. 261) praeter mercurium dulcem (drachmam mediam) et saccharum aqua solutum corallinam, femina fantonici, et rhabarbarum electum (singulorum drachmam) continent.

Rotulae aduersus lumbricos aliae Zwelfferi (JÜNGKEN l. c. p. 352. a.) ex saccharo albissimo aqua rosarum soluto (vnciiis quatuor), mercurio dulci (drachmis tribus vel vncia media), et radice mechoacannae albae componuntur, et drachmae, imo mediae vnciae, pondere propinantur.

Rotulae contra vermes seu lumbricos Zwelfferi (JÜNGKEN l. m. c.), ex saccharo albo aqua rosarum soluto et legitime in hunc finem praeparato (vnciiis quatuor), feminibus cinae (drachmis tribus), radice turbith (drachmis duabus cum dimidia), corallina et mercurio dulci (vtriusque drachmis duabus), et cinnamomo (drachma vna et media) constant, et drachmarum duarum, imo mediae vnciae, pondere praescribuntur.

Tabellae anthelminticae (New dispensatory p. 565) ex saccharo (vncia media) aqua rosarum soluto, scammono et mercurio dulci (vtriusque granis quatuor) conficiuntur, alternis diebus mane exhibendae.

Tabellae pro vermibus (LE MORT l. m. c. p. 129. 130.) principem certe virtutem a mercurio dulci habent, quem praeter corallinam, camphoram et scammonium recipiunt.

Trochisci anthelmintici siue hermetici Scretae (Pharmac. Wirtemb. II. p. 216), *Trochisci hermetici*

metici s. mercuriales Scretæ (SPINA l. c. p. 1004), ex mercurio dulci (vncia dimidia), diacrydio sulphurato (drachma), cornu cerui, quod philosophice praeparatum appellant (scrupulis duobus), cinnamomo (scrupulo), saccharo albo (vncia), conferua rosarum rubrarum (drachmis duabus) et mucilagine tragacanthæ aqua rosarum soluta ita compinguntur, vt singuli grana quindecim pondere aequent, dulcis igitur mercurii grana duo, diacrydii vnum contineant, et solitarii ergo, aut bini propinentur.

Si quid in epilepsia (ingreditur enim puluerem antepilepticum DOLAEI (SPINA l. c. p. 761.) et aliis morbis conuulsivis, v. gr. illo, quem Germani Kriebelkrankheit appellant (J. TAUBE *Geschichte der Kriebelkrankheit, besonders derjenigen, welche in den Jahren 1770 und 1771 in den Zellischen Gegenden gewüthet hat.* Göttingen. 1782. 8.) bonae frugis praestitit, magna cum veri similitudine ex virtute vermes interficiendi deducas, quos creberrimam eiusmodi morborum esse causam, inter omnes constat. Neque tamen vermes tantummodo ex intestinis eliminat mercurius dulcis, sed aliis quoque ea foribus liberat, quibus tot mala progignuntur, tot alia exasperantur, eo nomine iam ab O. CROLLIO (l. c. p. 214), G. W. WEDELIO et J. A. STOLLIO p. 26. 27.) multisque aliis laudatus atque frequentissime alia atque alia forma adhibitus. Hanc aluum ducendi facultatem multum utique facere ad efficaciam, quam in aliis atque aliis enarratis morbis exserit, extra omnem dubitationis aleam positum est, at perinde certum, quam in veneno venereo domando

domando ab eo expectas, virtutem turbare, ac interdum fere abolere.

Bolus catharticus cum mercurio (New dispensatory p. 581), vel ex mercurio dulci (granis quinque), radice ialapae (scrupulo) et syrupo rosarum solutiuo, vel, si fortiori opus sit cathartico, ex mercurio dulci, speciebus aromaticis (amborum scrupulo dimidio), gummi guttae (granis septem) et syrupo rhamni cathartici compingitur.

Bolus mercurialis (New dispensat. p. 583), ex mercurii dulcis granis quinque ad quindecim et conferuae rosarum drachma dimidia conflatur, excitando quidem inprimis salinae profluuiio destinatus, at non raro praeter medici expectationem aluum laxans.

Pilulae de cambogia (New dispensat. p. 572), partem utique eius, quam edunt in aluo euacuanda, efficaciae gummi guttae, cuius nomen in fronte gerunt, aloae succotrinae, et extracto hellebori nigri debent, at certe non exiguam mercurio dulci, cuius aequalem cum reliquis recipiunt portionem.

Rotulae laxativae infantiles (SCHROEDER l. c. p. 233) omnem, a qua denominantur, efficaciam radici ialapae et mercurio dulci acceptam referunt, cuius utriusque aequalis portio illas intrat.

Tabellae purgantes (LE MORT l. m. c. p. 129), licet scammoniei, radice ialapae et rhabarbari et foliorum fennae maiorem longe portionem contineant, partem tamen huius quoque virtutis mercurio dulci debent. Drachmae mediae, imo unciae dimidiaae pondere propinantur.

Qua

Qua virtute in oculorum morbis (N. GISLER l. c. p. 368. J. TAUBE l. c.) tantopere conducat, definire nolim; quid in ophthalmia praestet, supra iam dictum; amaurosin salivae profluvio, per internum mercurii dulcis usum excitato, sanatam refert L. HEISTER (ap. VOGT de amaurosi salivatione curata. Altd. 1713. 4.); in ipsa cataracta profuisse suas pilulas tradit (l. m. c.) N. GISLER; tum incipientem, tum consummatam pilulis suis rubris et pulvere, quem vocat, minerali, sanasse se ostentat (l. m. c.) ROWLEY; maculas corneae, leucomata et alia eius generis pilula alba, id est, mercurio dulci cum saccharo et mucilagine gummi arabici in pilulam compacta, deleta *Idem*; maculas corneae mercurio dulci cum saccharo et alumine permisto illinendas suavit BOERHAAVE (de morbis oculorum p. 66.); pulvere mercurii dulcis cum saccharo permisti penicilli ope admoto pannum oculi sustulit G. F. JAENSCH (diss. de efficaci mercurialium usu chirurgico. Hal. 1756. 4. §. XV. p. 26).

In ischuria incipiente plurimum prodesse mercurium dulcem (grana decem) opio (granis duobus) temperatum, singulis sex horis exhibitum, testatur HAMILTON (Philosoph. Transactions Vol. LXVI. for the year 1776. P. II.); in rhachitide suas pilulas egregio certe cum aegrotorum leuamine exhibuit (l. c. p. 172.) N. GISLER, qui quoque paralyticis mirifice profuisse suas pilulas (l. c. p. 359. 367.) testatur; in eodem morbo commendatus iam fuit mercurius dulcis ab aliis (J. VESTI et J. G. ECKMANN l. c. §. IX. p. 18. 19.).

Mercuri-

Mercurius corrosiuus ruber (New dispens. p. 512. 513.), si quidem differt a mercurio praecipitato rubro, ab acido, praesertim salino tenacius argento viuo adhaerente, maiorem ei acrimoniam conciliante, pendet illa discrepantia; recipitur enim vt soluatur illud, aqua fortis, quae distillando sedecim eius vncias cum drachma salis marini ad siccitatem vsque impetratur.

Mercurius sublimatus ruber nascitur ex hydrargyro nitrato violentiori igne in altum acto, parum certe distinctus ab eo, quem vulgo praecipitatum rubrum dicunt.

Mercurius tricolor, si permistum, donec globuli eius euanuerint, cum vitriolo vsto, et nitro argentum viuum vehementi igne torquetur, alia atque alia ratione aquae et nitri acido nubens triplicem in superiori vitri parte affigit annulum, summum album vel cinereum, medium flauum, infimum rubrum. Medicis alchemicis olim magni aestimatus hodie merito euiluit.

VIII. *Salia mercurialia, tam liquida, quam sicca.*

Hoc sub titulo illa comprehendo medicamina mercurialia, quae veram prae se ferunt salis indolem, et aqua distillata perfecte soluuntur, in quibus igitur paulo largiori, quam quidem in praecedentibus copia, nunc hoc, nunc illud principium salinum secum coniunctum habet argentum viuum.

Difficulter quidem et perparum, nec nisi in calcis formam redactum alcalibus solui argentum
viuum

viuum nuperius quoque expertus est Ill. HILDEBRANDT (*Geschichte des Quecksilbers*. p. 267, 270.), calcinatum tamen alia atque alia ratione iis potissimum alcalibus, quibus acidum aëreum affixum est, solui WEIGELII (*Observ. chemic. et mineralogic.* II. Exp. X. p. 12.), WENZELII (l. c. p. 421), LAVOISIER et CORNETTI (*Memoir. de la Societé de médecine.* à Paris. ad ann. 1780 et 1781. p. 238 sq.) et ipsius Ill. HILDEBRANDTI (l. m. c. p. 271) pericula loquuntur; praedicauit iam suo tempore (l. c.) QUERCETANUS, assentiente postea SEVERINO (de recondita abscessuum natura. L. IV. c. 23. §. 9. p. 255) *spiritum mercurialem*, id est, spiritum vrinosum argentum viuum dissolutum in se continentem; et plurimi quoque sunt in commendanda ad luem veneream debellandam medicina (*Essentia mercuriali*), quae solum continua trituratione et decantatione per lixiuum causticum fortissimum hydrargyrum recipit, post praeceptorem suum LUDOLFUM D. CHR. GRASSO (diff. de mercurio per alcali soluto tutissimo specifico antiuenerico. Erford. 1747. 4. §. VI-XII.) et L. A. RITTER (diff. sist. demonstration. quod atrocissima luis venereae symptomata non sint effectus morbi, sed curae mercurialibus institutae. Erf. 1747. 4. §. XII. p. 25.); nullos tamen, quantum noui, haëtenus affeclas naëti.

Debilius quoque aggrediuntur mercurium salia neutra, facilius tamen et validius reliquis sal armoniacus, siue (*Tinctura mercurialis Garayi*) diu cum argento viuo teratur, aequabiliter permixtus aëris contactui exponatur, vt primum humorem attraxit, in mortario agitetur, exsicceetur, denuo

aëri exponatur, illoque artificio decies vel ultra repetito, tandem liquor per filtrum traiectus exsic-
cetur (Com. DE GARAYE Chymia hydraulica C. 4.
sect. 7. *ins Deutsche übers. Zweyte Auflage.* Frankf.
und Leipzig. 1755. 8. p. 234. 235.), siue mercurius, quem dicunt praecipitatum fulcum, cum aequali
salis armoniaci portione contritus ignis vi in altum
agatur, materia in altum acta in aquam coniiciatur,
et pulvis albus, qui in eo fundum petit, salis niten-
tis lamellati, quod duodecuplo aquae pondere,
insigne frigus excitando, soluitur, specie sublime-
tur (NAVIER contrepoisons de l'arsenic &c. II.
p. 104), siue mercurius, qui audit, praecipitatus
ruber, cum ($\frac{4}{7}$) salis ammoniaci tritus, ignis vio-
lentiae simili modo expositus (HILDEBRANDT *Ge-
schichte des Quecksilbers.* p. 280 - 282), siue vel idem
(HILDEBRANDT l. m. c. p. 279. 280.), vel mercurius
praecipitatus fuscus (NAVIER l. m. c. p. 94.)
bullienti salis armoniaci per aquam paratae solutioni
iniiciatur; quocunque modo procedas, nascitur,
quum argentum viuum vel eius calx salis armoniaci
portionem in suas partes diuellendo, eius acidum
attrahat, *sal*, *salis* veteribus *Alembroth* nuncupati
instar, ex mercurio sublimato corrosiuo et sale am-
moniaci compositus (MACQUER memoir. de l'Acad.
des scienc. à Paris. ad ann. 1755. p. 545 sq. HIL-
DEBRANDT l. m. c. p. 280. 281.), vt tamen poste-
rius (HILDEBRANDT l. m. c. p. 281.) subtilissimas
mercurii atomos aliquando intermixtas habeat. Spi-
ritu vini solutus hic sal maximopere fuit commen-
datus in chronicis cutis morbis a b. MACQUERO
(l. m. c.), maximo cum fructu adhibitus aqua so-
lutus

lutus seni, pertinacibus, dolentissimis, grauissimis viscerum abdominis obstructionibus et spirandi difficultate laboranti a b. SPIELMANNO (apud J. FR. EHRMANN diss. de hydrargyri praeparatorum interiorum in sanguinem effectibus. Argent. 1761. 4. p. 26. §. XVII.).

Tinctura antiuenerica Molleti, Quintessence venerienne du Sieur Mollet: salis eius generis mercurium et salis ammoniacum soluto in se tenenti vires suas debere testis est NAVIER (l. m. c. p. 113).

Guttae albae Wardii, D. Ward's white drops, acre sane atque anceps remedium, cuius quotidie vnicam guttam aqua plurima temperatam sorbendam aegris lue venerea affectis imperavit inuentor. Si N. FALCKIO (l. c.) fides, paratur, si quatuor argenti viui vnciae in sedecim aquae fortis meracioris et cum septem vnciis alcali volatilis permistae vnciis soluantur, et crystallorum ex eo liquore refrigerato delapsarum libra tribus aquae rosarum libris soluantur; secundum Ill. GIRTANNERUM vero (l. c. I. p. 386), si praecipitatum ex aqua forti salis ammoniaci vi hydrargyrum aqua denuo soluantur.

Mercurius tartarizatus, Hydrargyrum tartarizatum: Continuata aliquamdiu trituratione (*Aethiops tartarizatus*) argentum viuum cremorem tartari ita subire, ut nulli eius amplius appareant globuli MONNET (Melang. de philosophie et de mathématique de la Société royale de Turin. Vol. IV. ad ann. 1766-1769. p. 103) et PAECKEN diss. de sale acido essentiali tartari. Goetting. 1779. 4.) iam obseruarunt, et addito, dum teruntur, syrupo

v. gr. capillorum veneris, adeo arctum neſti inter vtrumque vinculum, vt pulueribus etiam intermiſtis, qui humorem abſorbent, non reuiuifcant, expertus eſt DE MORVEAU (*Anfangsgründe der theoretischen und praktiſchen Chemie zum Gebrauch der öffentlichen Vorleſungen auf der Académie zu Dijon, aus dem Franzöſ. überſetzt mit Anmerkungen von CHR. EHR. WEIGEL. Leipz. 8. Vol. III. 1780. p. 56*). Quamvis mercurium metallico adhuc nitore conſpicuum cremore tartari nequaquam ſolui docuerit experientia, eadem tamen oſtendit, calces eius, tum calcem ignis vi ſine vlllo additamento paratam (NAVIER l. m. c. app. 1.), tum eam, quae vulgo mercurius praecipitatus fuſcus audit (NAVIER et MONNET ll. mm. cc. WENZEL l. c. p. 308. PRESSAVIN traité des maladies veneriennes, dans lequel on indique un nouveau remède, dont l'efficacité eſt conſtatée par des expériences réitérées et un ſuccès conſtant depuis dix années. à Geneve. nouv. edit. 8. 1775. p. 371 ſq.), bullientis aquae adiuvento et ipſa mora ſolui cremore tartari poſſe, et ſalem fiſtere, qui facile aquam ſubit (A. DUNCAN observations on the operation and uſe of mercury in the venereal diſeaſes. Edinb. 1772. 8.), facilius adhuc, ſi (NAVIER l. m. c.) boracis, aut (S. HAHNEMANN apud DEMACHY *Laborant im Großen &c.* T. II. p. 172) ſalis ſedatiui pauxillum fuerit additum.

Hunc ſalem vere metallico ſapore imbutum, et cupri politam atque humectatam ſuperficiem, cui affricatur, argenteo cortice obducentem, etiam a Cl. SCHWEDIAUER (l. c. c. 17. ſect. 3.) inter meliora medicamina mercurialia recensitum, aqua ſolutum

(Mercur-

(*Mercurius tartarifatus liquidus, Eau vegetale mercurielle*) et fyrupo quodam edulcatum, siue intus, siue extrinsecus adhibeatur, multis, forte nimis (BALDINGER histor. mercur. et mercurialium prog. 6. Cassell. 1785. 4. p. 15.), laudibus cumulat PRESSAVIN (l. c. et dissert. sur un nouveau remede anti-vénérien. Lyon. 1767. 8.), quamvis diffiteri haud possit, id ipsi cum aliis ex argento viuo paratis medicinis commune esse, vt, nisi euacuantibus auertatur, saluæ fluxum cieat (traité p. 135. 323. 329. 331. 342.), non malum modo venereum ipsum, pertinacissimum adeo, quod mercurii sublimati corrosiui (trait. p. 334. 346-351.), vnguenti mercurialis (traité p. 320. 334.) et medicamenti a KEYSERO denominati (diss. p. XLV. et trait. p. 351.) vim eluserat, tuto, cito, et sine molestia, eius vsui cessisse, sed alias atque alias eius propagines, scabiem (traité p. 341. 345.), vlcera, potissimum colli (l. m. c. p. 325. 327. 328. 334.), pedum (l. m. c. p. 329. 334.) et foetidissima narium (l. m. c. p. 346.), scirrhus glandularum in cancrum degenerantes (l. m. c. p. 330. 332. 343. 349. 351.), rhagades et verrucas cancras, alias ani (l. m. c. p. 320. 324. 327. 328. 334. 350.) et genitalium (l. m. c. p. 320. 324. 327. 328. 330. 334. 340. 343. 344. 347. 350. 351.) eiusmodi excrecentias, gonorrhoeas (l. m. c. p. 330. 341. 343. 346. 351. et dissert. p. XLIV. XLV.), cranii aliorumque ossium exostosis (traité p. 345. et diss. p. XLIII.), hemicranias (l. m. c. p. XLII.), ophthalmias, rheumatismos (l. m. c. p. XLI. XLIV. et traité p. 330. 334. 335.), ipsam tabem ex hoc fonte oriundam

(l. m. c. p. 331. 333.) felicissime deuietas fuisse, exemplis fufius enarratis refert. Confirmavit has laudes fua ipfius experientia faltem ex parte J. C. TH. BOELKE (diff. de mercurio tartarifato liquido. Goett. 1787. 8. p. 45 - 51).

Externo quoque vfu, linteis carptis inflillatum, quae vlceribus eiusmodi intruduntur, in vlceribus tum venereis, tum alius originis, quamuis pertinaciffimis, et ad offa vsque penetrantibus, mirifice prodeffe, capta a BOELCKIO (l. m. c. p. 52 - 59.) pericula loquuntur. Vrethrae iniectum ad auerendam infectionem veneream commendavit (ll. cc.) PRESSAVIN.

Puriori tartari acido iungi poffe facilius ac maiori copia mercurium, fiue illud diu cum argento viuo teratur, fiue cum aqua et mercurio praecipitato per fe, aut loco huius cum mercurio praecipitato rubro, aut mercurio praecipitato fufco coquatur, fiue paratae per nitri acidum argenti viui folutioni inflilletur aut acidum tartari purum, aut cremor tartari, aut tartarus tartarifatus, aut fal polychreflum Seignette aqua foluta, docent experimenta a MEYERO (*alchymiftifche Briefe*. Hannover. 1767. 8. p. 7 fq.), PAECKEN (l. c. p. 14.), ESCHENBACH (progr. de quibusdam auri calcibus et falibus mercurialibus. Lipf. 1785. p. XVI. XVII.) et DE MORVEAU (l. c. III. p. 57.) commemorata. Medicis tamen vſibus haftenus non inclaruit ifta miftura.

Ab aliis quoque acidis vegetabilibus foluitur hydrargyrum: Mercurium, quem vocant praecipitatum per fe, tam vinum rhenanum, quam expreffum

pressum ex pomis citreis succum subire A. S. MARCGRAFIUS (*Chymische Schriften*. Berlin. 8. P. I. 1761. p. 120.) expertus fuit; in posteriori perfectissime quoque dissolvit hydrargyrum, per alcali ex acido quodam praecipitatum C. FR. WENZEL (l. c. p. 250. 251.): In succo ex uvis immaturis expresso et aliis acidis vegetabilibus alias atque alias hydrargyri calces NAVIER (l. c. II. p. 75.) et R. DAVISONS (diff. de solutione mercurii in acido vegetabili, eiusdemque usu. Lugd. Bat. 1767. 4.). Prior arcanum quoddam remedium, a quodam *Diennert Liqueur fondante* nominatum, non esse nisi eiusmodi solutionem hydrargyri acido vegetabili peractam (l. c.) asserit.

Antiquissima est, apud medicos quoque, *mercurii in aceto solutio*, PENOTO (theatrum chemic. Argent. Vol. I. p. 654. et de vera praeparatione et usu medicam. chymicor. ed. III. Vrsell. 1602. 8. p. 34.), HENCKELIO (de appropriatione. p. 32.), STAHLIO (specim. Beccherianum. p. 127. n. 180.), SCHROEDERO (l. c. p. 409.) et aliis iam cognita, recentius cum aliis atque aliis mercurii calcibus feliciter tentata; aethiopem, quem vocant per se, et KEYSERUS (ap. R. DE HAUTESIERK recueil d'observations de médecine des hopitaux militaires. à Paris. 4. Vol. II. 1772. app.), et MANGOLDUS (act. acad. elect. Mogunt. Erford. I. p. 247.) aceto dissolutum vidit; mercurium praecipitatum per se A. S. MARCGRAF (l. m. c.), CHR. EHR. WEIGEL (observ. chemic. et mineralog. II. p. 10.) et DE MORVEAU (l. c. III. p. 15.), mercurium praecipitatum rubrum WESTENDORF (diff. de optima acetum concentratum

eiusdemque naphtham conficiendi ratione, vtriusque affectionibus ac usu medico. Goetting. 1742. 4. p. 29. 30.), mercurium praecipitatum fuscum A. S. MARCGRAF (l. m. c.), DE MORVEAU (l. m. c. p. 14.), WENZEL (l. c. p. 206.), MONNET (Melanges de philosophie et de mathématique de la société royale de Turin, pour les années 1766 - 1769. Vol. IV. p. 100 sq.), turbith minerale WESTENDORE (l. c. p. 31).

Facilius tamen succedit istud negotium cum mercurio praecipitato fusco; largitur illa solutio, si humoris portio dissipata fuerit, salem (*Hydrargyrum acetatum, Acetas hydrargyri, Terre feuilletée mercurielle de Fourcy*) paulisper acrem et leniter adstringentem, album, argenti more nitentem, squamosum, tactu vnguinosum, qui ab aëris tactu nitorem facile amittit, aqua, nisi calida, non solvitur, digitis ficcis et calidis adhaerescit, leni per calorem evaporatione flavescit, vasis clausis igne tortus acidum suum dimittit, et prunis ardentibus inspersus totus auolat.

Hic sal iam a PENOTO (ll. cc.) in morbis veneris grani unius pondere cum vino ter per septimanam exhibitus, eodem pondere adhuc Lutetiis visitatus (J. J. FERBER *Beyträge zur Mineralgeschichte verschiedner Länder &c.* l. p. 354), basin (HAUTE-SIERK l. m. c. et DE HORNE examen des principales methodes, d'administrer le mercure pour la guérison de la maladie venerienne. à Londres et Paris. 1769. 8. p. 95.) constituit pilularum et tragearum, a KEYSERO, magnas ex earum commercio diuitias et tandem praemium regium reportante,

tantis

tantis laudibus celebratarum (Reponse de M. KEYSER à un libelle du Sieur THOMAS, intitulé: Le Préfervatif ou Avis au Public sur les dragées antiveneriennes. Paris. 1756. 12. Reponse de M. KEYSER à l'Auteur anonyme d'un livre intitulé: Traité des tumeurs et des ulcères. à Paris. 1759. 8. Methode de M. KEYSER pour l'administration de ses dragées, dans le traitement des maladies veneriennes, imprimé par ordre du Roi. à Paris. 1762. 8.), in quibus cum manna et farina permiscetur, melius (J. PH. VOGLER pharmac. select. p. 78. 79.) cum amylo, tragacantha et saccharo in trochiscos vel pilulas redigitur.

At alii quoque fausto cum successu vfos se fuisse hoc a KEYSERO denominato medicamento praedicarunt, v. gr. J. COWPER (Narrative of the effects of the celebrated antivenereal medecine lately discovered by M. KEYSER. London. 1760. 8.), FR. ROUX (diss. de tragearum antiueneriarum praestantia. Monspel. 1765. 4.), J. B. REY (recueil d'observations sur le traitement des maladies vénériennes. Lyon. 1770. 8.), PELTIER (nouvelle méthode d'employer les dragées antivénériennes de M. KEYSER. à Paris. 1779. 8.) et J. PH. VOGLER (l. m. c. p. 79). Si glandularum obstructio, solidorum relaxatio et dispositio debilis occurrat, proficuum deprehendit earum vsum J. V. MÜLLER (l. c. p. 244), in hydrope venereo J. PH. VOGLER (l. m. c. p. 81).

Minus tamen arrisit haec mercurii forma aliis v. gr. AD. MURRAY et P. DUBB (l. c. c. 2. p. 22). Nocuisse testantur A. LE CAMUS (Journal économi-

que. Aug. 1756. p. 110. et Januar. 1757. p. 135), GIRTANNER (l. c. I. p. 384) et DE HORNE (l. m. c.); colicas grauiſſimas, hypercatharſes, febres lentas eius uſum inſecutas Ill. QUARIN (animaduerſ. pract. in diuerſ. morb. Vienn. 1786. 8. p. 18 ſq.); colicas, alui profluuia, etiam cruenta, tabem adeo eius uſu progenerata J. COLOMBIER (Code de médecine militaire pour le ſervice de terre. Paris. 1772. 8.); non ſaliuæ modo aluique profluuium, ſed nauſeam, vomitum, cardialgiam, colicam J. PH. VOGLER (l. m. c.), ſaliuæ profluuium et vehementem alui fluxum procreare teſtatur quoque auctor libri: Parallele des différentes methodes de traiter la maladie venerienne. à Amſterdam. 1764. 8. p. 178 ſq.; impares eſſe has pilulas labi venereæ delendæ IDEM (l. m. c.) et PRESSAVIN (diſſert. p. XXXI et traité &c. p. 90-92), modo malos gignere effectus, modo nihil efficere, CÉZAN (manuel anti-ſyphilitique &c.). Quum tot aliis, ſale culinari, vulgatiffimo ciborum noſtrorum condimento, ſaponibus, alcalibus, terris, ipſo ferro præcipitetur ex aceto argentum viuum, magna utique, ne horum aliquid in ventriculo offendat hæc medicina, circumſpectio opus eſt.

Acido ex oſſibus extricato via humida neque mercurium metallica adhuc facie conſpicuum (HILDEBRANDT *Gefchichte des Queckſilbers*. p. 235), neque per alcali quoddam ex acido præcipitatum (WENZEL l. m. c. p. 239), neque ſolo igne calcinatum (MARGRAF l. c. I. p. 54.) ſolui, experimenta loquuntur; vix ſolui mercurium præcipitatum rubrum, quem
adpel-

adpellant, Ill. HILDEBRANDT (l. m. c. p. 235) expertum se esse profitetur.

Solui tamen hoc acido, alcali volatili et vitrioli acido adhuc contaminato, pauxillum (in eius drachma circiter grana octo) mercurii praecipitati rubri, siue cum, siue sine nitri acido praeparati J. A. M. SCHAEFFER (diff. de mercurialibus quibusdam pharmacis eorumque praecipuis virtutibus. Lipf. 1790. 4. §. VI. p. 19. 20.), HEROLD (quaedam momenta de usu mercurii phosphorati Schaeferi. len. 1793.), Cl. G. FR. CHR. FUCHS (*chemische Bemerkungen über das phosphorsaure Quecksilber, die Boraxsäure, das stinkende Johanniskraut und den saftlosen Astragalus*. Jena und Leipz. 8. 1795.), Cl. WESTRUMB (apud eundem l. m. c. p. 9. 10. §. 8.), Cl. WIEGLEB (apud eundem l. m. c. §. 7. p. 7-9.), Cl. GOETTLING (*Almanach für Scheidekünstler und Apotheker*. ad ann. 1794. p. 149-176.), Cl. TROMSDORFF (apud Cl. FUCHS l. m. c. p. 9. §. 10-12. et *Journal der Pharmacie für Aerzte, Apotheker und Chemisten*. Leipzig. 8. Vol. I. fasc. 2. p. 203 sq.), Ill. HERMBSTAEDT (apud eundem l. m. c. p. 249. 250. et apud Cl. FUCHS l. m. c. §. 6. p. 6. 7.), et WILHELMI (apud Ill. GRUNER *Almanach für Aerzte und Nichtärzte* ad ann. 1795. p. 68 sq.) testantur, et nasci, humore omni per calorem expulso, salern (*Hydrargyrum phosphoratum, Mercurius phosphoratus*) metallici saporis, ad aëris contactum deliquescentem, grato acore aquam, qua facile et fere totus soluitur, imbuentem, aquae heliotropii succo tinctae colorem caeruleum in rubrum conuertentem, a commixtis cineribus clauellatis halitum alcalinum, calor

caloris vi primo fumum cupri ruborem in candorem commutantem, eructantem, postea vero liquefactum.

Hic sal, a J. A. M. SCHAEFFERO (l. m. c. p. 20.) et Ill. NICOLAI (*Recepte und Curarten*. Vol. V. p. 557-582.) commendatus, a Cl. BRETSCHNEIDER (apud HEROLD l. c. et apud Cl. FUCHS l. m. c. p. 73-101.), HEROLDO (l. m. c.), Ill. STARK (apud Cl. FUCHS l. m. c. p. 66. 67.), DORLIO (apud eundem l. m. c. p. 68-70.) et STURMIO (ibid. p. 70-72.) secundo cum successu et ut plurimum sine molestia aegroti adhibitus, tum in morbo venereo, tum in aliis atque aliis eius propaginibus fuit, siue illum aqua distillata soluendo, et, si placet, melle vel syrupo quodam edulcando, siue cum extracto gentianae rubrae et marrubii albi in pilulas redigendo, et, si externa luis venereae symptomata adsint, v. g. ulcera, exanthemata, haec simul soluto in aqua distillata sale fouendo.

Inter omnia salia facillime subit mercurius nitri acidum, modo purum atque intemeratum, solutione limpida, temperaturam aquae distillatae omnino, nequaquam aquae naturalis ferente, si, diluta quamvis, cuti aut alii corporis animalis parti instillatur, maculam obscure purpuream relincente, cupri laminam politam iniectam argentea crusta obducente, acerrima, et si humoris pars exhalauerit, in crystallos albas similiter acrimonia insignes, abeunte, aqua distillata denuo facillime soluendas.

Ob ingentem, qua pollet, acrimoniam externo potissimum usu venit haec solutio, eximie
perfecto

profecto efficax, quodocunque exedente, putredini et venereae potissimum labi aduersa medicina opus est, nunc liquoris, nunc salis, nunc vnguenti vel emplastri speciem prae se ferens.

Liquor exfoliativus Bellostii, Eau de Belloste (H. BELLOSTE Chirurgien de l'hôpital. à Paris. 1696. 8. c. 12.) non est nisi peracta per aquam fortem argenti viui solutio, multa plantaginis aqua temperata, quam peritissimus ille chirurgus siue penicilli ope ossibus illitam, siue per sinus vlcera iniectam in carie ossium saluberrimam deprehendit.

Liquor mercurii viui Mynsichti (JÜNGKEN l. c. p. 64. b.) non est nisi solutio argenti viui per aquam fortem peracta, plurima (ad singulas uncias libra) aqua plantaginis temperata, et cum lapide medicamento permixta, ideo lactis tenuis instar turbida, in vlceribus, etiam antiquis et pertinacibus, tum venereis, tum ex alio fonte scaturientibus, in delendis exanthematibus olim frequenter vsitata, oculis tamen et dentibus infestissima.

Aqua grisea (Pharmac. Wirtemb. II. p. 18.) solutio argenti viui per aquam fortem parata, decocta (singulae unciae eius libris duabus) cum radice chelidonii maioris et aristolochiae longae, cum herba scordii et rutae hortensis, et floribus rosarum aqua diluta, in vlceribus phagadaenicis, et synouia praecipue quondam celebris, a GOHLIO (Act. medic. Berolinens. Vol. III. p. 86.) primum descripta, et multis ab hoc denominata.

Calx mercurii (New dispensat. p. 512.) potius *Hydrargyrum nitratum* vel *Nitras hydrargyri*,

gyri, non est nisi mercurii per aquam fortem parata solutio, lenis caloris auxilio omni humore orbata, alba, ob summam acrimoniam rarissime adhibita.

Vnguentum citrinum (New dispensat. p. 637. Pharmac. suec. p. 120. rational. p. 351.) non est, nisi argenti viui (vnciae vnus) in aqua forti (vnciis duabus) solutio, feruidissima adhuc cum liquata leni igne porci axungia (libra) in mortario lapideo fortiter agitando permista, coloris flauī, eximie acris, hinc in vlceribus venereis, vulneribus ab animalibus rabidis inflictis, virtute alia vnguenta mercurialia superans, a Cl. J. WARE (remarks on the Ophthalmy, Pforophthalmy and purulent Eye. London. 1780. 8.) in pforophthalmia topica multopere commendata, si quotidie pauxillum eius, candelae calore paulisper liquefactum, digiti indicis ope margini palpebrae inungitur.

Vnguentum citrinum (GIRTANNER l. c. I. p. 452.) ex argento viuo aequali copia aquae fortis purae soluto, et cum oleo oliuarum (quatuor ratione argenti viui partibus) et axungiae suillae (octo ad sedecim partibus) agitando permisto paratur.

Vnguentum ophthalmicum Heckeri (A. FR. HECKER *deutliche Anweisung die venerischen Krankheiten genau zu erkennen und richtig zu behandeln*. Erfurt. 1791. 8.), ex aqua forti, quam duplicem vulgo vocant (vncia media), argento viuo purissimo saturata, cum camphora (drachma media) in oliuarum oleo (vnciis duabus) soluta, et butyro recenti non salito (vnciis quatuor) permista paratur. Hoc vnguento parcius palpebris allito ophthalmias per-
tinaces,

tinaces, et tunicae corneae obscuraciones ex veneno venereo natas, fuisse sublatas testatur (l. m. c.)
Cl. HECKER.

Emplastrum antiuenericum Zwelfferi (JÜNGKEN corp. pharmaceut. p. 654. a.) ex eadem mercurii solutione cum axungia suilla (dupla ratione mercurii portione) permista, lenissimo igne ad emplastri fere spissitudinem cocta, et additis cera, mastiche et thure adhuc aucta paratum, in vlceribus venereis multopere praedicatum.

Emplastrum de ranis cum mercurio Zwelfferi (JÜNGKEN corp. pharmac. p. 637. a.) loco argenti viui crudi solutum in aqua forti recipit.

Verum ne in huius quidem acerrimi medicamenti vsu externo subistitire medici; suo iam tempore L. ROBERG (diss. de foeda lue dicta venerea. Vpsal. 1700. 4.) in debellanda lue venerea inter reliqua medicamenta ex argento viuo confecta palmam mereri, expertum se esse testatur. Alii atque alii alia atque alia ratione in cicuranda eius acrimonia vsi sunt.

Essentia mercurialis Charras non est nisi argenti viui in aqua forti solutio, plurima aqua communi (partibus viginti quatuor) diluta, et limpida iterum a sedimento albo defusa (GIRTANNER l. c. I. p. 382), multum ab inuentore in malo venereo sanando celebrata, etsi magnam argenti viui partem per istam temperaturam in fundum dimiserit.

Aqua mercurialis (J. DEVAUX ad calcem versionis gallicae libri J. ALLEN synopsis vniuersae medicin. Paris. 1728.), chirurgi cuiusdam Lutetiani in lue
vene-

venerea vilitata, non est nisi ptisana sudorifica, solutione mercurii nitrosa condita, ita ut aeger mane ieiuno ventriculo duas ptisanae libras vncia media, integra, imo maiore adhuc solutionis istius portione imbutas deglutiat.

Mercurius nitrosus (Ill. SELLE *neue Beyträge zur Natur- und Arzneywissenschaft*. Berlin. 8. P. I. 1782.) crytalli excolores tabulares, ex saturata mercurii per aquam fortem sine ignis auxilio solutione delabentes, in labe venerea delenda, malo potissimum inueterato, aegroto ceterum robusto, etiam exanthematibus (HECKER l. m. c.) et hydrope venereo (Ill. SELLE l. m. c.), ossium malis ex hoc fonte prognatis, aliisque a male curata gonorrhoea proficiscentibus (J. FR. FRITZE *Annalen des klinischen Instituts zu Berlin*. 8. fasc. I. 1791.) sanandis mirifice efficaces; soluuntur scilicet quadrupla aquae distillatae portione, eiusque solutionis mane et vespere initio guttae duae multa adhuc aqua temperatae porriguntur, praebio, si vomitum cieant, aut aluum laxent, imminuto, et si aluum stimulare pergant, substitutis aliis ex hydrargyro paratis medicinis.

Syrupus mercurialis Belleti (Exposition des effets d'un nouveau remède, dénommé syrop mercuriel. à Paris. 1768. 12.); quamvis inuentor neget et perneget (Exposition des effets d'un nouveau remède, dénommé syrop mercuriel, rendue publique, conformément à la lettre suivante adressée à l'Auteur par Mr. LE DUC DE PRASLIN: On y a joint une instruction détaillée sur la manière d'em-

d'employer ce remède dans les maladies veneriennes de toute espece, dans les ecrouelles, et le rachitis, autrement la maladie des enfans noués. Seconde edition, augmentée d'un recueil de nouveaux procès verbaux, et certificats, qui est précédé de quelques reflexions sur la brochure de Mr. DE HORNE. à Paris. 1770. 12.) acidum vllum minerale intrare arcanum suum remedium, et ipse Ill. GIRTANNER (l. c. l. p. 386.) et J. SCHWEDIAUER (l. c. c. 14.) referant, esse mercurium ex nitri acido per alcali vegetabile praecipitatum, aethere vitriolico solutum, et syrupo quodam gratioire edulcatum, Cl. DE HORNE (Examen des principales methodes d'administrer le mercure &c. p. 111 sq) tamen, quum chemica arte in hunc syrupum, et qui illius basin constituit, *liquorem fundamentalem* inquireret, indubia eaque haud parca acidi nitrosi deprehendit vestigia, vt igitur huc referri quodammodo possit.

Si inuentorem (ll. cc.) et, quos in medium ille produxit, testes audias, non in venereis modo morbis omnis generis sanandis, reliquis ex argento viuo paratis medicinis palmam praeripit, sed et in rhachitide et scrophulis medicandis efficacissimum se praestitit.

Non placet tamen ille syrupus AD. MURRAY et P. DUBBS (l. c. c. 2.), ardorem ventriculi, dolores capitis, anxietates ab eius vsu nata enarrat J. J. GARDANE (recherches pratiques sur les differentes manières de traiter les maladies vénériennes. à Paris. 1770. 8. c. 14. p. 249), eadem syptomata, etiam tormina, alui profluvia, febres DE HORNE

(l. c.); ex vno et viginti aegris, quibus BELLETUS suum syrupum exhibuit, duos esse mortuos, quindecim modo sanatos (IDEM l. m. c.); in tribus aegris funesta ex eius usu euenisse symptomata testatur POMMÉ (nouveau recueil des pièces, relatives au traitement des vapeurs, ou supplément au traité des affections vaporeuses des deux sexes &c. à Paris. 1771. 8. p. 333).

Syrupus vegetalis Velnosii, arcanum quoque remedium, praeter inuentorem ab IS. SWAINSON (Account of cures by the vegetable syrup of M. DE VELNOS in the venereal disease. London. 1787. 8.), multis laudibus celebratum; non differre a syrupo mercuriali Belleti perhibet Ill. GIRTANNER (l. c. I. p. 386).

Roob antisyphiliticum D. l'Affeçieur, arcana puriter medicina, in Gallia venalis. Conuenire cum syrupo mercuriali BELLETI refert (l. m. c.) Ill. GIRTANNER, mercurium sublimatum corrosiuum album recipere a BUCQUETO et D'ARCET examinatum D. RYAN (ap. A. DUNCAN medic. commentar. for 1780. fasc. 4.) asserit.

Mercurius sublimatus corrosiuus albus, Mercurius sublimatus corrosiuus, Mercurius sublimatus, Hydrargyrus sublimatus, Mercurius sublimatus crystallinus et caelestis, Laudanum minerale corrosiuum, Sublimatum corrosiuum, Hydrargyrum salitum, Murias hydrargyri corrosiuus, Malleus metallorum, acerrimus et austeri saporis, candidissimus, facile crystallorum nitentium, rarius cubicarum, quam acicularium tetraedro-prisma-

prismaticarum in cuneum quasi desinentium formam adipiscens, aëris contactu neque humescens; neque fatiscens, aqua, cuius bullientis 3,475 et vini spiritu, cuius bullientis 0,883 partes (WENZEL l. c. p. 435. 444.) exigit, totus soluendus, ex mercurio, eoque quidem calcinato, et fortissimo salis culinaris acido arctissima copula, ea circiter ratione, vt 200 eius partes argenti viui contineant 151, acidi 49 (T. BERGMAN de minerar. docimas. humida Opusc. Vol. II. p. 423), iunctis conflatus, ponderis specifici haud mediocris (8000:1000 ratione aquae), Arabibus iam medicis, CHUZAEIS (apud RHAZES contin. L. XII. c. 1.), RHAZEO (Libr. ad Almanfor. VIII.), AVICENNAE (canon. medic. ed. FORTUNAT. PLEMPH Lovan. 1658. fol. L. 2. P. 2. p. 219), GEBERO (de inuent. verit. p. 720) cognitus, per sublimationem, quam dicunt, rarius, quam debebat, a pharmacopoeis, quam ab iis, qui eiusmodi mercium magnam copiam parant, olim potissimum Venetiis, hodie, maximam quod spectat partem, Amstelodami, alio atque alio modo, alio atque alio ingredientium delectu et ratione conficitur, vt mirum certe non sit, pharmaci iam praeparati crebro non aliam modo esse atque aliam partium constituentium inter se rationem (SCOPOLI *chemische Annalen* 1784. Vol. I. p. 24 - 29. PH. FRID. HOPFENGAERTNER diff. exhib. obseruationes et cogitat. circa mercurii cum acido muriatico connubium. Stuttgart. 1792. p. 5. sq.), sed, quod prono alueo inde fluit, alium etiam atque alium solubilitatis, quam dicunt, in aqua, et ipsius, quam in corpus animale exferit, efficacitatis gradum.

Ex vitriolo ferri ad rubedinem vsque vsto, alumine vsto (quod posterius tamen plurimi omiserunt), sale communi et nitro cum argento viuo contritis, suo iam tempore parauit hunc mercurium sublimatum (l. m. c.) GEBER, sequentibus eum aliis, potissimum quoque Venetis, quorum operandi rationem TACHENIUS (Hippocrat. chymic. p. 215) patefecit, et Batauis multis (J. J. FERBER *neue Beyträge zur Mineralgeschichte verschiedner Länder &c.* I. p. 349 sq.) artificibus; iusserunt alii (J. KUNCKEL laboratorium chymicum *herausgegeben von* J. C. ENGELLEDER. Hamburg und Leipzig. 8. 1716. p. 242. 243. BOULDUC *Memoir. de l'Academ. des scienc. à Paris ad ann. 1730.* p. 508 sq.), solui argentum viuum bulliente vitrioli oleo, et superstitem ab hac solutione massam albam cum sale communi terendo permistam ignis violentia in altum agi, modo nostra aetate apud artifices quoque, etiam Batauos (DEMACHY *Laborant im Großen mit* H. D. STRUVE'S *Anmerkungen und einem Anhang von* WIEGLEB *aus dem Französ. übers. und mit Zusätzen versehen von* S. HAHNEMANN. Leipz. 8. Vol. II. p. 146 sq.) frequentiore, vtiliore (T. BERGMAN de connubio hydrargyri cum acido salis. §. VIII. Opusc. Vol. IV. p. 294), et magis compendiario: In utroque operandi modo vitrioli acidum ignis vi ex vitriolo (et si quidem illud addatur, ex alumine) vel ex mercurio illo vitriolato expulsum, in sale communem agit, et basin eius alcalinam vehementer attrahendo acidum aëris forma extricat, quod pro suo in hoc nisu argentum viuum eodem aestu in vapores resolutum arripiendo, in sale illum metallicum cum isto coit.

Quam-

Quamuis omnino pro vario parandi eum modo aliquod intercedat discrimen, illud tamen vix notabiliter alterare mercurii huius corrosivi efficacitatem in corpus humanum poterit, maioris autem momenti, si potissimum interno vsui adhibere voveris, illa corruptela est, qua, nefario artificio, a BARCHUSEN (pyrosophia. Lugd. Batav. 1698. 4. p. 192), N. LEMERY (Mém. de l'Acad. des scienc. à Paris. ad ann. 1734. p. 264 sq.), DOSSIE (l. c. p. 193), S. J. HOCHSTETTER (diss. de noxiis quibusdam circa medicamenta officinalia. Jen. 1738. 4. p. 14.), SPIELMANNO (institut. chem. p. 209), J. J. FERBERO (l. m. c. I. p. 352), WALLBAUM (*Verzeichniß einer vollständigen Apotheke*. Leipz. 1769.) et aliis (New dispens. p. 517) notato, et contra NEUMANNUM (Chemia medico-dogmatic. experimental. T. I. P. 2, §. 15. p. 188) et HAHNEMANNUM (*über die Arsenikvergiftung, ihre Hülfe und gerichtliche Ausmittelung*. Leipz. 1786. 8. p. 241. et *Unterricht für Wundärzte* p. 201. et *Kennzeichen der Güte und Verfälschung der Arzneimittel*. Dresden. 1787. 8. p. 245), ab J. H. POTTIO (observation. et animadversion. chemic. praecipue circa sal commune &c. p. 15.), ab ACH. GAERTNERO (specifica method. recent. cancrum sanandi. Tubingae. 1757. 4. §. XXXIV. XXXVII. p. 31. 34.), a T. BERGMANO (dissert. de arsenico. Vpsal. 1777. §. VI. C. Opusc. Vol. II. pag. 290. et Kongl. Svensk. Vetensk. Acad. Handling. ad ann. 1769. §. XVI. Opusc. Vol. IV. p. 306) et GOETTLINGIO (*Taschenbuch für Scheidekünstler und Apotheker*. ann. 1783. pag. 184.) per experimenta probato, mercurio

sublimato corrosiuo arsenicum album intermisceri perhibetur.

Difficilis erit detectu haec fraus, solius coloris ratione habita, praesertim si in puluerem contusus veneat mercurius sublimatus; idem enim utrique est color, eadem utriusque dos, ut, si ignis violentiam experiatur, fumi ex albo cinerei specie auolet, qui laminis metallicis politis eum contingentibus pruinae albae quasi forma se affigit, ut tamen arsenici fumus singulari penitus odore, allium quomodocunque mentiente, nares feriat, qui igitur, si a mercurio sublimato siue solo, siue cum tertia parte florum sulphuris terendo permisto (DOSSIE l. m. c. p. 199), siue prius cum spiritu vini, qui mercurium sublimatum facilius longe soluit, quam quidem arsenicum, tractato, prunis insperso, furgat, certissima erit arsenici interfiti nota.

Altera nota huius fraudis est, si mercurio sublimato corrosiuo aqua soluto instillata aqua gas hepatico saturata nubes aurantias excitet, quae tinctus sui tenaces sensim sedimenti specie in fundum delapsae elotae, exsiccatae, atque ardentibus carbonibus iniectae allii nidorem spargunt (s. HAHNEMANN *über die Arsenikvergiftung* &c. p. 239. 241.).

Si porro mercurius sublimatus aqua dissolutus ab instillata cupri per spiritum salis ammoniaci peracta solutione sedimentum dimittat ex viridi flauicans, quod facile quidem spiritum salis ammoniaci causticum et acida, nequaquam tamen aquam, ipsam arsenico grauidam, subit, et siccum prunis inspersum arsenici fumum eructat (s. HAHNEMANN l. m. c. p. 237. 238.), de hoc vitio certus eris.

Si

Si eidem mercurio sublimato aqua dissoluto instillata aqua calcis feruida, recens, saturata, album praecipitet sedimentum, quod lente delabatur, aqua multo arsenico grauida iterum soluitur, et siccatur, oleo irroratum, et prunis immixtum, memoratum illum odorem spirat (S. HAHNEMANN l. m. c. p. 239), ingens sane huius corruptionis est suspicio.

Si denique, mercurio sublimato corrosiuo cum dupla portione fluxus, quem appellant, nigri et paucissima scobe ferri terendo permixto, et in cattillo satis capaci igne primum, donec ebullitio cessat, leniori, tum sensim, tandem semel et simul eo usque aucto, ut omnia albo fulgore candeant, exposito, tam arsenici fumus assurgat, quam ferri scobs, quasi liquefactionis initium perpessa, formam suam paulisper mutauerit (New dispens. p. 517), certum habebis arsenici inhaerentis iudicium.

Magis anceps est nota a mutationibus, quas alcalia aut aqua calcis (GOETTLING l. m. c. ann. 1782. p. 49.) mercurio sublimato corrosiuo inducunt, deprompta. Ita mercurium sublimatum arsenico adulteratum aqua feruida solutum ab infusa alcali fixi dupla portione similiter aqua soluta statim dimittere sedimentum nigrum, quod, si genuinus sit, aurantium delabatur, asserit praeter alios DOSSIE (l. m. c. p. 193. 194.), quod quidem examen suo iam tempore fallaciae arguunt BARCHUSEN (l. c.) et BOULDUC (Histo. de l'Acad. des scienc. à Paris. ad ann. 1699. p. 69.); neque mercurius sublimatus arsenico vitiatum ab instillato alcali fixo aqua soluto semper maculam nigram contrahit (BOULDUC l. m. c.

et ACH. GAERTNER l. c. p. 36). Et si ACH. GAERTNERUS (l. c. p. 37.) alcalia volatilia genuinum exhibere huius pharmaci quasi lapidem lydium, et ex mercurii sublimati corrosivi arsenico fucati solutione ab instillato salis ammoniaci spiritu sedimentum praecipitari atrum asserat, alium tamen huius experimenti euentum se vidisse contendit T. BERGMAN (l. m. c. §. XVI. p. 307), et mercurium sublimatum corrosivum manifeste arsenico corruptum ab instillato salis ammoniaci spiritu caustico colorem non mutare expertus est. Perinde incertum esse examen per aquam calcis institutum comprobavit BÜCKING (*Neues Magazin für Aerzte*. Vol. VI. fasc. 1. p. 65).

Tot prostant virosae huius salis acrimoniae exempla, vt, si vllum, hoc certe inter venena acerrima suum mereatur locum. Non enim canes modo, siue in venas impulsus (M. ETTMÜLLER de chirurgia infusoria. Lips. 1668. 4.), siue drachmae pondere ingestus (J. J. WEPFER cicutae aquaticae historia et noxae commentario illustratae. Basil. 1679. 4. p. 300), feles, scrupuli pondere ingestus (J. AD. THEOPH. SPROEGEL experimenta circa varia venena in variis animalibus instituta. Goetting. 1753. 4. p. 43.) et cuniculos scrupuli dimidii pondere deuoratus (J. A. TH. SPROEGEL l. c. p. 47.) interficit, sed in hominibus quoque, qui illum ingesserunt, praecordiorum oppressione (G. W. WEDEL et J. A. STOLL l. c. p. 22. FR. HOFFMANN medic. ration. systemat. P. II. p. 263), ficitatem oris et linguae, sitimque immensam (LOEW apud SYDENHAM Oper. II. p. 324), nauseam (VALLERIOLA obseruat. medic.

medic. Lugd. 1589. 8 L. I. obs. 6. p 47), vomitus violentissimos et pertinaces (G. W. WEDEL et J. A. STOLL, VALLERIOLO et LOEW ll. mm. cc. A. BACCIIUS prolegom. ad libr. de venenis et antidotis. Rom. 1506. p. 21. M. JACOBÆUS act. Hafnienf. Vol. I. 1671. 4. obs. 116), saepe cruentos (G. W. WEDEL et J. A. STOLL l. m. c.), animi deliquia (VALLERIOLO l. m. c.), atrocia tormina (BACCIIUS et LOEW ll. mm. cc. KOENIG apud J. J. WEPFER l. c. p 302. VALLERIOLO l. c. obs. 6. 7. 8. p. 47. 55. 70.), dolorem ventriculi quasi vrentem (BACCIIUS l. m. c.) vel lancinantem (VALLERIOLO l. m. c. PH. SALMUTH obseruat. medic. posthum. Brunsvic. 1648. 4. cent. I. Obs. 9. p. 6. 7.), eiusdemque inflammationem (PH. SALMUTH, G. W. WEDEL et J. A. STOLL, FR. HOFFMANN ll. mm. cc.), alui profluvia putidissima (BACCIIUS, VALLERIOLO ll. mm. cc. LAMBERT commentaires ou oeuvres chirurgicales. Marseille. 1627. 4.), deliria (FR. HOFFMANN l. m. c.), conuulsiones (FR. HOFFMANN l. m. c.), perpetuam animi inquietudinem (FR. HOFFMANN l. m. c.), crebro quoque pertinacem stranguriam (VALLERIOLO l. m. c.), halitum foetidum (VALLERIOLO l. m. c.), sudores gelidos (G. W. WEDEL et J. A. STOLL l. m. c.), interdum salivae profluvium largum (KOENIG et LAMBERT ll. mm. cc.), vocem raucam (G. W. WEDEL et J. A. STOLL l. m. c.), stertorem (G. W. WEDEL et J. A. STOLL l. m. c.), et putredinis vestigia in interioribus oris partibus conspicua (VALLERIOLO l. c.), et saepe mortem induxit (FR. HOFFMANN, SALMUTH, BACCIIUS ll. mm. cc. P. AMMANN Irenicum Numae Pompilii cum Hippocrate. Lipsi 1689. MEIBOM exc.

codic. ap. BLUMENBACH *medicinische Bibliothek*. Vol. I. P. 2. p. 376. 377. A. MOELLENBROEK *Miscell. Ac. Caes. Nat. Curios.* Dec. II. ann. 1. 1684. obs. 54. p. 131. et PIBRAC *Memoir. de l'Acad. de chirurg. à Paris*. T. IV. et T. XI. p. 245.), non raro ce-
 rem (G. PATIN *lettres choisies*. à Cologne. 12. Vol. I. 1692. L. LXV. p. 149.), cadauere citissime in
 putredinem ruente (G. W. WEDEL et J. A. STOLL
 l. m. c.), et in ventriculo ut plurimum (PH. SALMUTH,
 P. AMMANN, LOEW II. cc.) erosiones monstrante.

In minima praebia crebro repetita partitum
 veneni lenti specie adhiberi a nefariis hominibus
 refert FOURNIER (*observations sur la fièvre lente ou
 hectique*. Dijon. 1781. 8.), siue saccharo (HEUCHER
*Mithridates sistens praeservationem principis a ve-
 neno* Opp. omn. T. I. p. 128. §. XXV.), siue
 arsenico (FORESTUS *observat. et curat. medicin.*
 L. XXX.) permistum, necem lentam eo veneficio
 perpetrata commemorat c. a REYES (*elysius iu-
 cundar. quaestion. campus*. Francof. 1670. 4.).

Ex recensitis his symptomatibus perinde ac ex
 notis supra enarratis facile agnoscas mercurii sub-
 limati virus, cui debellando atque ex corpore eli-
 minando aqua tepida largissimis haustibus potata,
 et per anum injecta, lac, olea vnguinosa recentia,
 et mucilaginosae, quae eius acrimoniam inuoluunt
 atque obtundunt, eximie inferuiunt. Oleo saluauit
 duos aegrotos ab huius veneni usu vitae periculum
 incurrentes (l. c.) VALLERIOLA, oleo et lixiuio ex
 cineribus lignorum parato FORESTUS (l. m. c.), oleo
 amygdalarum et lacte puellam quindecim annorum

LOEW (l. c.), oleo amygdalarum cum theriacae drachma media et lacte tepido alius (*Hamburgisches Magazin*. 8. Hamburg und Leipz. Vol. XV. 1755. P. V. n. 7. p. 537.) puellam quatuor annorum, oleo lini et amygdalarum per os atque anum largius ingesto, aqua multa tepida et tandem sale tartari in sculo ouino soluto AKENSIDE (de dysenteria p. 43.) feminam, quae integram eius drachmam sumferat; lacte plures J. PRIMIROSE (de vulgi erroribus. Amstelod. 12. L. IV. 1630.); aquam spiritu vini conditam alii, aquam calcis alii praedicarunt, salia lixiuiosa, aqua soluta P. TOUSSAINT NAVIER (Contrepoissons de l'arsenic, du sublimé corrosif &c. P. II. c. 2. p. 181. MALOUIN chimie medicinale. T. II. p. 210.); circumspecto usu alcali vegetabilis, decoctis mucilaginosi soluti, cum sanitate in gratiam rediit adolescens, qui ultra mediam huius veneni unciam deuorauerat (KRAMER *Commerc. litterar. Noric.* 4. 1735. hebdomada XXX. p. 236 sq.); salem absinthii commendauit eodem consilio DU MONCEAU (*journal de medecine, chirurgie, pharmacie*. 1778. T. II. Januar.), tincturas ferri alcalinas TOUSSAINT NAVIER (l. m. c. p. 196.), hepar sulphuris, praesertim martiale, antiphlogisticis, balneis demulcentibus, fomentationibus, lubricantibusque mitissimis iunctum *idem* (l. m. c. c. 5. p. 231 sq.).

Exitialis tamen haec acrimonia non obstitit, quo minus ante A. M. BRASSAVOLI (*Examen omnium simplicium, quorum usus est in publicis officinis*. Rom. 1536. fol.) tempora mercurio hoc sublimato ad luem veneream sanandam vterentur medici.

Quum

Quum autem tantam animaduerterent mercurii sublimati virulentiam medici, externo tantummodo adhibuerunt vsui, alia atque alia forma vlceribus, etiam non venereis, tumoribus, aliis atque aliis cutis morbis eum opposcentes. Ita Veterinarii Frisiae orientalis equis scabiosis vnguento ex butyro insulso et mercurio sublimato corrosiuo albo conflato, aut lixiuio fortiori ex cineribus nicotianae extracto et eodem mercurio condito medentur.

In tumoribus venereis, potissimum ossium, ficcum adhibuit ALEXIUS PEDEMONTANUS, siue, quod verum eius nomen est, HIER. ROSELLO (de secretis. Venet. 1557. 4.), granum eius scrophulis cultro apertis imposuit TURQUET DE MAYERNE (Syntagm. prax. medic. Lond. 1690. 8. P. I.); ficcum quoque eius pollinem apice cultelli margini vlceris aqua calida prius abluto inspersum, imposito postea vlceri linteo carpto vnguento basilico flauo imbuto, atque exhibito aegro vini cyatho, et ad leniendos, quos mercurius sublimatus exasperat, dolores, caute laudano, efficacissimum expertus est in vlceribus canerosis DUNDAE (ap. DUNCAN medical commentar for 1788. Dec. II. Vol. III. 1789.); frequentius huic etiam externo vsui inseruit aqua solutus (*Aqua mercurialis* multis); ea forma iam TORELLAE, HOCKIO, BRASSAVOLO (II. CC.), A. FERRO (de ligni sancti multiplici medicina et vini exhibitione. Romae. 1537.), AL. LOBERAE (de las quadro enfermedades corte-fanas. Toled. 1544.), B. RINIO (de morbo gallico. 1546.), et FR. RENNERO (*Handbüchlein die Franzosen zu curiren*. Nürnberg. 1559.), ad mundanda vlcera vsitatus;

vsitatus; in vlceribus impuris aut margine calloso circumcinctis, nisi dolentibus aut inflammatis, plurimum valere expertus quoque fuit Ill. HILDEBRANDT, qui (l. m. c. p. 35. 44. 66.) singulis aquae distillatae vnciis eo consilio dimidium mercurii sublimati granum, etiam maiorem eius copiam solui praecipit; ophthalmiam quoque veneream eadem solutione, quae, donec oculus maiorem sine dolore ferre queat acrimoniam, singulis vnciis non nisi quartam grani partem dissolutam continet, *idem* (l. m. c. p. 35. 44.) et DUSSAUSOY (journal de medec. chirurg. pharmac. Sept. 1786. T. LXVIII.), tylosin callosam ROWLEY (on the diseases of the eyes &c.) felicissime oppugnauit. Ad consumendas verrucas venereas, quae eo consilio aliquoties quotidie eo liquore irrorantur, et delendas genitalium partium, quas vocant, carunculas mercurii sublimatum aqua solutum commendat Ill. GIRTANNER (l. c. I. p. 216. 237); in gonorrhoea iniiciendum (ita vt in aquae vnciis octodecim vnum mercurii granum soluatur) vrethrae suadet Ill. TODE (*Erleichterte Kenntniß und Heilung eines gemeinen Trippers*. Kopenhagen und Leipzig. 1780. 8.).

Aqua tali mercuriali cariem maxillae inferioris praegresso cauterio penitus sanauit JOURDAIN (Journal de medec. chirurg. pharmacie. T. XXI. 1764. Octob. art. 7. p. 352); mercurio sublimato (drachmis duabus) vna cum cerussa, lithargyrio, alumine vsto, tartaro vsto (singulorum drachma) cum aqua fontana et spiritu vini (vtriusque vnciis duabus) cocta, et cum vnguento aegyptiaco (uncia media)

media) permisto, ad exsicccanda vlcera sinuosa, quibus per siphonem iniiciebatur, vsus est FABRICIUS HILDANUS, cum vnguento camphorato remixtum FR. HOFFMANN (Medic. ration. system. T IV. P. 5. 1739. c 7. p. 313.), cum vnguento aegyptiaco, aqua rosarum et plantaginis subactum TAGAULT (de chirurg. institutione. Paris. 1543. fol. l. 3. de vlceribus) in sanandis fistulis potentissimum expertus est, cum mica panis subactum in panaritio PITIOT (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. LXXVII. Octobr. 1788.), cum viridi aeris in aqua solutum in vlcere narium cancroso CHAPELLE (apud DESAULT journal de chirurgie. à Paris. 8. Vol. I. 1791.); vini spiritu solutum et quotidie illitum ad consolidandum inueteratum pedis vlcus multum fecisse SCHNEIDER (ap. RICHTER *chirurg. Bibliothek.* V. p. 543) testatur.

Manus scabie pertinacissima infectas eadem solutione lauando, ab hoc malo liberatas vidit M. RULANDUS (Curation. empiric. et histor. in certis locis et notis person. expertar. Cent. IV. Basil. 1583. 12.), caput tinea diuturna vexatum eadem (ita vt singulae aquae librae drachmas duas mercurii sublimati continerent) bis quotidie lauando ZACUTUS LUSITANUS (de medic. princip. hist. l. 1. hist. 3. obs. 2. p. 2.); eundem liquorem (vt tamen decem modo grana libra aquae solueret) tum in tinea tum in lichenibus efficacissimum deprehendit B. BELL (tr. on the theory and management of ulcers. Edinb. 1778. 8.); aquam similem (scrupulum mercurii sublimati in octo aquae vnciis soluendo) in scabie

(CHPH.

(CHPH. L. HOFFMANN vom Scharbock, von der Lust-
seuche, von der Verhütung der Pocken im Angesichte,
von der Ruhr und einigen besondern Hülfsmitteln, nebst
einer Nachricht von dem Zustand und Verbesserung der
Arzneuverfassung im Hochstifte Münster während der
jetzigen Regierung. Münster. 1782. 8. p. 278.) prae-
dicat, et egregio cum successu (vt tamen mercurii
drachmam mediam viginti quatuor aquae vnciis
solueret) adhibuit b. H. CHRN. WOELTGE (obseruat.
medicar. fascicul. Goetting. 1783. 4. p. 28 sq.).
Eundem (grana decem aquae libra) aqua solutum
in lichenibus et tinea exsiccandis aliis praefert BELL
(on ulcers &c.); et saluberrimum expertus est in
morbo faciem inprimis mirifice defoedante A. DUN-
CAN (medical cases with remarks. Lond. 1778. 8.
hist. III.). Mercurii sublimati drachmas duas cum
aquae fluuiatilis vnciis duodecim per eam temporis
moram, qua ova indurescunt, coqui, clarum, post-
quam aliquamdiu in cella stetit, liquorem caute a
sedimento separari, et per gossypium traici iubet
J. H. LANGE (Miscell. veritat. de rebus medicis.
Luneb. 8. Fasc. I. 1774. p. 117 sq.), qui hunc
liquorem naribus attractum in ozaena atque oph-
thalmia venereis mirifice prodesse testatur. Mercuri-
um sublimatum (drachmas sex) aqua plantaginis
(vnciis tribus), rosarum (duabus) et florum auran-
tiorum (vncia vna) solutum faciei pustulis aliisque
impuritatibus, etsi a prima lotione intumescat atque
inflammetur facies, efficacissimam experti sunt R.
LENTILIUS (Miscellan. medico-practic. P. I. p. 104.)
et M. FRICCIUS (Paradoxa de venen. p. 130.);
eundem (grana sex), aqua plantaginis et rosarum
(vtrius-

(vtriusque vncia) solutum in impetigine et pruritu M. FRICCIUS (l. m. c. p. 131.); eundem (drachmam cum dimidia) vna cum camphora (scrupulis quatuor), alumine (drachmis duabus), et borace (drachmis tribus) cum aqua fragorum (vnciis sex), plantaginis, nymphaeae et rosarum (singularum vnciis quatuor) permistum, in eodem malo TURQUET DE MAYERNE (l. c. tr. 2. c. 21.), qui (c. 16.) alia atque alia ratione combinatum in faciei rubore, maculis, asperitatibus tollendis eum collaudat. Eundem mercurium sublimatum (drachmam) vna cum sale tartari albissimo (drachma vna et dimidia), borace, saccharo cando, sale prunellae, alumine vsto, perlis (singulorum drachma media), camphora (scrupulo medio), cum aqua fragorum (vnciis quatuor), rosarum, plantaginis et nymphaeae (singularum vncia vna et dimidia) permistum et vesperi applicatum in varis faciei multum praestare refert (l. m. c. p. 131. 132.) M. FRICCIUS; vna cum borace, et saccharo canariensi (singulorum drachmis binis) in petia ligatum, cum rore maiali supra triticum collecto (libris quatuor) coctum, et, postquam per linteum traiectus fuit, addita calido adhuc liquori camphora auctum, ad faciei maculas delendas adhibuit A. VAN MYNSICHT (armamentar. medico-chymicum. sect. 26.), qui quoque (l. m. c. sect. 21.), eodem vel cum cerussa, tartaro albo, et alumine vsto (singulorum drachmis duabus), vitriolo albo, camphora (vtriusque vncia media), et nihilo albo (drachma media) permisto, et pulveris huius vncia media cum aceti vini optimi vnciis quatuor coniuncta, vel vna cum saccharo albo cando

cando (vtriusque vncia media) in aqua plantaginis et rosarum (vtriusque vnciiis quatuor), spiritu vini optimo (vncia media) et aqua forti (scrupulo) soluto, et penicilli ope applicato, in lichenibus pertinacissimis feliciter se fuisse usum memorat.

Neque dubitavit LANGIUS (epistol. medicinal. L. III. c. 2.), eodem (drachma vna cum dimidia) cum sale armoniaco, cantharidibus (amborum drachma), herba scabiosae (drachmis duabus) et vnguento resinoso (vncia) in vnguentum redacto, anthraces pestiferos oppugnare, quemadmodum A. CAESALPINUS (speculum art. medic. l. 3. c. 3.) cum arsenico, croco, caryophyllis aromaticis et cinnamomo sacculo sericeo inclusum, et carpis cordisque regioni applicatum omne pestis contagium arcere sibi persuasit.

In sphacelo, senes potissimum et macilentos homines afficiente, eundem mercurium sublimatum (scrupulos duos) cum tinctura corticis peruiani Huxhami (vnciiis quatuor), aethere vitrioli (vnciiis tribus) et oleo menthae piperitae (drachmis duabus) praecipit (l. c. sect. III.) N. D. FALCK.

Potissimum tamen malis topicis ex labe venerea propullulantibus (CHPH. L. HOFMANN l. m. c. p. 274 sq) superandis, et morbis praecipue cutaneis (HECKER l. c. VOGLER l. c. p. 59.) sanandis inferuit haec mercurii sublimati solutio, pediculis et cimicibus necandis pariter apta, a posteriori Viro Ill. (*Liquor ophthalmicus* l. m. c. p. 62.), ita ut grana duo aquae rosarum vnciiis tribus iniiciantur, in leucomate, pterygio, panno oculorum,

pforophthalmia, et periodica lippitudine inflammationis experte faustissimo cum successu, aut lintei mollis detriti ea humectati auxilio applicata, aut penicilli mollis ope per guttas in oculos immissa. Ingreditur quoque medicinam, quam P. J. FABRUS (Chirurgia spagyrica. Tolos. 1626. 8.) vlceribus venereis opposuit. Carunculas, quas vocat, vrethrae interiorem faciem exasperantes, mercurio hoc sublimato cum viridi aeris permisto exedi iubet J. SCHMIDT (Ephemer. Acad. Caes. Nat. Curios. ann. VIII. obs. 92. p. 152).

Verum enim vero non ad externos tantummodo morbos sanandos, sed ad interna quoque mala medicanda extrinsecus applicatus a multis, P. A. MATTHIOLO (op. de morbo gallico. Venet. 1535.), A. WEICKARDO (Coler. rediciv. Francof. 1626.), A. FERRERIO (l. m. c.), FR. DE ROMA (consultation. medicae chirurg. op. posth. Neap. 1669. fol.), FORESTO (l. c. l. 32. obs. 16.), PURMANNO (*chirurg. Lorbeerkrantz.* p. 685.), MANGOLDO (id. mater. medic. p. 294.), M. HOFFMANNO (prol. de medic. delect. p. 230.), F. PLATERO (l. c.), ST. BLANCARDO (Venus belegert en ontset. Amsterd. 1684.), ANONYMO (ap. GREG. HORSTIUM observ. medic. singul. L. IV. Vlm. 1628.), DIBON (dissert. sur les maladies veneriennes. Paris. 1724.), et TH. GATAKER (observat. on venereal complaints and on the method recommended for their cure. Lond. 1764.) fuit.

Et resorberi per oscula vasorum in cute hiantia partem huius medicinae, humoribus mistam suam in hos, et glandulas praesertim, et salivam,
et,

et, si quidem illos infecerit, virus venereum exferere posse potentiam, suadet analogia vnguentorum mercurialium, et tot aliorum medicamentorum per externum contactum in partes interiores efficacium. Et non ad sanandam modo luem, sed ad arcendum quoque contagium commendatus fuit mercurius hic sublimatus.

Posteriori hoc consilio aqua (granum vnum ad duo vnciiis aquae octo) solutum concubitu peracto tum vrethrae iniiciendum, tum genitalia eo diligenter lauanda praecipiunt (ll. cc.) HARRISON et HUNTER; granum vnum aquae vncia solutum S. GRAHAM (diss. de gonorrhoea virulenta. Edinb. 1776.), et voto interdum respondere hunc usum exemplo adducto testatur Cl. ALTHOF (*praktische Bemerkungen über einige Arzneimittel*. Vol. I. p. 67-69.); in gonorrhoea ex nimio veneris purae usu nata eadem forma optato cum successu vrethrae iniiciendum imperavit HAHNEMANN (*Unterricht für Wundärzte über venerische Krankheiten &c.*).

Balnea hunc mercurium sublimatum recipientia non egregio tantum cum successu ad debellandum morbum venereum adhibuit Cl. BAUMÉ (*Chymie experiment. et raisonn.* Vol. II. p. 418-420.), sed, hominibus quoque tenerioris compagis et sensibilibus, nulla inde aut in ventriculum aut in pulmones redundante noxa, aut subsequente largiori salinae profluuiio, a dimidio grano (pro libra aquae) incipiendo, et sensim, prouti ferre poterit aegrotus, interdum ad octo vsque grana adscendendo, et aegroto, cui ut plurimum triginta balnea sufficiunt, dum in balneo per duas circiter horas

confidet, libram iusculi ex carne vitulina cocti, aut aquae radici altheae vel seminibus lini infusae propinando.

Negari vtique non potest, nasci interdum hac medicatione, quae vt plurimum aluum et vrinam pellit, vrinae ardorem, et in hominibus, quibus delicatula est cutis, huius ruborem, pustulas, pruritus; at prior tolli facillime potest, substituendo semel loco balnei mercurialis balneum aquae simplicis, et posteriores sequelae praeuerti, balneo aquam cum pugillo seminum lini coctam adiiciendo; inutilia tamen, et adeo noxia haec balnea censet Ill. GIRTANNER (l. c. I. p. 348.); euentum expectationi non respondisse refert GARDANE (*Recherches pratiques sur les différentes manières de traiter les maladies vénériennes.* p. 76 sq.).

Eundem mercurium sublimatum aqua solutum ad delendum virus venereum enematis instar ad iniiciendum imperauit FERRAND (*observations sur les différentes méthodes de traiter les maladies vénériennes, avec une nouvelle méthode de guérir ces maladies par des lavemens mercuriels.* Narbonne. 1770. 4.) et Chirurgus TH. ROYER (*Lettre sur une brochure anonyme, portant pour titre: Parallèle des différentes méthodes de traiter la maladie vénérienne.* Paris. 1765. 12. *Instruction pour l'administration des lavemens antivénériens.* Paris. 1765. 8. *Lettre à M. J. J. GARDANE.* Bouillon. 1770. 12. et *nouvelles observations faites dans les hôpitaux militaires de la marine pour constater la sûreté et l'efficacité des lavemens antivénériens.* Londres et Paris. 1771. 8.), quam quidem metho-
dum

dum et DE HORNE (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. LI. 1779. Januar. p. 30.) laudat, et nuperius MACQUART (Histo. de la Societ. de medecine à Paris. ad annos 1782. et 1783.) in gonorrhoea virulenta commendat.

Iustissime tamen monuit GARDANE (l. m. c. p. 142.), parca copia injectum medicamen, eo quod oscula vasorum lacteorum in intestinis crassis parviora occurrunt, parcius resorbunt, parum efficere posse, maiore sublimati copia imbutum diu retineri non posse, et, quemadmodum etiam Ill. GIRTANNER (l. c. I. p. 348.), crebro adhibitum, atrocissima tormina, tenesmus, imo prolapsus intestini recti progignere.

Si igitur ea methodo expugnare morbum venereum animus est, non munire modo intestina contra mercurii sublimati acrimoniam, sed hanc quoque aliis additis temperare oportet. Ita Cl. VOLLMAR (*Neues Magazin für Aerzte*. Vol. VIII. 1786. P. 4. pag. 289. et Vol. IX. 1787. P. 4. p. 348.) clysmate simplici ex aqua tepida vel lacte praemisso, decoctum (libras duas) ex mucilaginoso v. g. radice althaeae, radice taraxaconis, radice sassaparillae, ligno guaiaco, cui mercurii sublimati (granorum sex) vna cum opio (granis viginti quatuor) in aqua distillata (unciis sex) soluti cochlear dimidium additur, iniiciendum suadet, eam medelam non morbis modo venereis, sed etiam aliis a pituita tenaci vel atra bile intestina obfidente natis opponens. Ita quoque N. D. FALCK (treat. on the venereal disease P. III.) in exulcera-

tione intestinorum clysmata adhibet ex lacte et aqua parata, quibus pauculas guttas mercurii sublimati vini spiritu soluti instillat.

Eundem mercurium sublimatum aqua solutum et linteo carpto instillatum vulnere alligatum, ab animalibus rabidis inflicto, morsos ab hydrophobia praemunire testatur LOFTIE (*Medical facts and experiments. London. 8. Vol. I. 1791.*).

Arrisit aliis, qui eundem in finem extrinsecus adhibuerunt mercurium sublimatum, vnguenti forma. Suo iam vnguento mercuriali addidit mercurium sublimatum ST. BLANCAARD (*Nieuwe Konstkammer der Chirurgie of Heelkonst. Amsterdam. 1685. 8.*). Potissimum autem nostro aevo inclauit vnguento ex hoc mercurio sublimato, sale armoniaco (vtriusque drachma) et axungia porcina (uncia) composito Ill. D. CYRILLO (aviso intorno alla maniera di adoperare l'unguento di sublimato corrosiuo, nella cura delle malattie veneree. Napol. 1780. 8. et osservazioni pratiche intorno alla lue venerea. Napol. 1783. 8.), praeparatis ad faciliorem resorbtionem per balnea tepida praecedentibus diebus adhibita, plantis pedum, his quotidie vespera drachmas binas memorati vnguenti infricari iubet, eaque medicatione pertinacissimam quoque luem veneream vinci expertus est, assentiente Medico Sueco (*Veckoskrift for Läkare och Naturforskare. Stockh. 8. Vol. VI. 1785.*), quum tamen alius RYDBAECK (*ibid. Vol. IX. 1788.*) impar huic fini deprehenderit.

Praesertim in rheumatismis, durante medicatione mercuriali a refrigerio natis, doloribus coxas
et

et artus torquentibus (J. V. MÜLLER l. c. c. 14.), in ophthalmia rebelli, praesertim senum, ossium tumoribus, morbo ischiadico, ex alia quoque causa exorto (D. CYRILLO l. m. c.) beneficam opem praestitit. Simile unguentum a pluribus retro seculis ad delendum virus venereum in Polonia fuisse usitatum testatur F. L. DE LA FONTAINE (*chirurgisch-medizinische Abhandlungen, verschiednen Inhalts, Polen betreffend*. Breslau und Leipzig. 1792. 8. Sect. II. epist. 2.). Singularem unguenti mercurium hunc sublimatum recipientis formulam pustulis faciei delendis accommodatam habet CRATO A KRAFTHEIM (l. c. L. IV. conf. XXVII. p. 186. 187.).

Sunt etiam plures formulae in officinas receptae, quae mercurium hunc sublimatum recipiunt, eique potiore suarum virium partem debent, externo usui dicatae.

Trochisci escharotici, Trochisci de minio
v. Vol. I. p 442.

Aqua phagadaenica TURQUET DE MAYERNE (de morb. extern. tract. 2. c. 10.) iam cognita, aliis *Aqua diuina Fernellii*, ex eodem mercurio sublimato, aqua calcis soluto, et a multis adhuc vini spiritu temperato, conflatur; quum tamen aqua calcis magnam mercurii partem praecipitet, et acrimonia omni exuat, minori longe pollet potentia, quam facta per aquam simplicem solutio, vlceribus praesertim venereis mundandis non solum adhibita, sed a multis quoque tam ad gonorrhoeam sanandam (*Abhandlungen und Beobachtungen aus der Arzneygelahrheit von einer Gesellschaft von Aerzten in Hamburg*.
R 4

burg. Hamburg. 1776. 8. et CÉZAN l. c.), siquidem vrethrae iniiciatur, quam ad contagium venereum arcendum, si quidem ante atque post coitum et in vrethram impellatur, et partes genitales ea lauentur (J. J. GARDANE methode sûre et facile de traiter les maladies veneriennes, approuvée par la faculté de medecine à Paris, et publiée par ordre du gouvernement. à Paris. 1773. 12.); nihil enim aliud fuisse medicamentum, a GUILBERTO DE PREVAL caro pretio et titulo *Eau fondante* venditum, ex inuestigatione medicorum Parisinorum (Précis pour la faculté de Paris, contre le S. G. DE PRÉVAL. à Paris. 1777. 4. Reponse de M. G. DE PRÉVAL. 1777. 4. Reponse de la faculté à la reponse de M. GUILBERT. à Paris. 1777. 4. Consultation de la faculté de medecine. 1777. 4. et Examen de l'eau fondante de M. G. DE PRÉVAL, par M. l'Ab. TESSIER. 1777.) liquet.

Aqua mercurialis pro scabiosis (GREG. HORSTIUS observ. medicin. singular. Vlm. 1625. 4. L. II. c. 2. obs. 13.) praeter mercurium sublimatum et euphorbium (utriusque drachmas duas), arsenicum album (drachmam), spiritum vini optimum (mensuram dimidiam), et aquam rosarum (vncias octo) recipit, scopum, cui inuentor accommodavit, in fronte gerens.

Linimentum ad serpiginem Grülingii (FRAUNDORFFER tabul. smaragd. p. 164.) ex mercurio sublimato, alumine (utriusque drachma) et gummi tragacanthae in aqua plantaginis dissoluto (vncia) conflatur.

Aqua

Aqua aloëtica mercurialis Zwelfferi (JÜNGKEN l. c. p. 177. a.) praeter mercurium sublimatum (drachmam dimidiam vel scrupulos duos) aloën succotrinam (drachmas sex) recipit, ambo aqua, succo vel decocto millefolii aut plantaginis (libra vna cum vnciis duabus) soluta, et melle rosarum (vncia vna et dimidia) edulcata; in vlceribus venereis, serpigine aliisque cutis defoedationibus commendata.

Aqua aluminosa (New dispensatory p. 610.) non est nisi aluminis et mercurii sublimati (vtriusque drachmarum duarum) in aqua (duabus libris) solutio, in pustulis et vlceribus cutaneis commendata.

Aqua mercuriata (JÜNGKEN l. c. p. 177. 424. a.) praeter multa alia, cerussam (vncias duas), alumen crudum (vnciam vnam cum dimidia), nitrum, sal ammoniacum (vtriusque drachmas duas), zingiber (drachmam vnam cum dimidia), aquam folani, plantaginis et rosarum rubrarum (singulorum vncias tres), aquam polygoni (vncias quatuor), acetum acerrimum (libram), lithargyrium quoque et mercurium sublimatum (vtriusque vnciam) recipit, vlceribus venereis, et cutis defoedationibus variis, quibus penicilli ope illinitur, inseruiens.

Aqua mercurialis ad vsus externos (Pharmac. Wirt. 2. p. 21.) ex iisdem fere, ex quibus aqua mercuriata, alia tamen ratione inter se mistis, componitur, iisdem vitiis tollendis adhibita, quam quippe cerussa (vncia), lithargyrium (vncia media), alumen crudum (drachmae sex), mercurius sublimatus, sal ammoniacus (vtriusque drachma), aqua

R 5

folani,

folani, plantaginis, rosarum, nymphaeae (singulorum vnciae quatuor) et acetum vini (libra dimidia) intrant.

Liquor mundificans (VOGLER l. c. p. 58. 59.) non est nisi mercurii sublimati solutio, vel (granorum quindecim ad viginti) in decocta cum radice rumicis acuti, vel (granorum sex) cum floribus genistae sagittalis, vel cum foliis iuniperi fabinae et radice acori calami aqua (vnciis octo), internarum medicinarum usu non neglecto, siue lauando, siue lintea eo humectata imponendo, et post vnam alteramue horam partes, quibus applicatus fuit, aqua pura vel pauculo sapone impraegnata, vel, si ruborem et dolorem excitauerit, lacte meraco aut aqua calcis viuae temperata, abluendo, in cutis exanthematibus, potissimum venereis, mirifice efficax; si flores genistae recepti fuerint, siue liquor gargarismatis in modum adhibeatur, siue per nares attrahatur aut iniiciatur, in faucium, palati, uvulae, narium vlceribus, si folia fabinae et radix calami, ossibus simul carie affectis, praesertim salutaris.

Oleum mercurii ad verrucas et clauos pedum D. Fausii (SPINA l. c. p. 641.) nascitur, saccharum candum album cum aequali mercurii sublimati portione et paucissima ferri scobe, quae omnino partem mercurii sublimati in sua principia diuellit, primo leni, post violentiori igne vasis clausis torquendo.

Et si externo iam hoc usu noxas aliquando intulerit mercurius sublimatus, et v. g. PIBRAC (Mém. de l'Acad. de chirurg. à Paris. 4. T. IV.

1768. comm. 8. p. 153.) letales adeo eius effectus notauerit; J. H. DEGNER casum feminae recenscat, ab imposito emplastro mercurium sublimatum adspersum continente demortuae, alios damnorum, eius usum externum secutorum casus HOURY (Mercure de France. Janv. 1764. p. 108.), et SENTER (Transactions of the college of physicians of Philadelphia. Philadelph. 8. Vol. I. P. 1. 1793.) ab eodem, ulceri cancroso insperfo in altero casu gangraenam, in altero convulsiones, in tertio febrem hecticam insecutam viderit; insignes tamen illae iacturae, quas ab externo iam mercurii sublimati usu perpeffa esse fertur toties aegrotorum vita et sanitas, tantum abest, vt ab usu eius interno deterreret, vt multi potius tanto maiorem ab eo sperarent efficaciam, et qui infortunia eum excipientia non negabant, intempestiuo potius atque imprudenti eius vsui tribuerent, quam quidem pharmaco ipsi.

Neque nostro demum seculo fuisse tentatum, multis constat testimoniis. Sua iam aetate BASILIUS VALENTINUS, vel quicumque sit auctor librorum hoc nomen in fronte gerentium (*Chymische Schriften, ausg. durch PETRAEUS. p. 1077.*), commendauit remedium, superiori iam et ineunte, quod viuimus, seculo in Sibiria (J. G. GMELIN *Reise durch Sibirien. Götting. 8. P. I. 1751. p. 148.* et GEORGI *Bemerkungen einer Reise im russischen Reiche im Jahr 1772. S. Petersburg. 4. Vol. I. 1775. p. 77.* CLERC *histoire naturelle de l'homme. à Paris. 1767.*), Ostiacorum praesertim genti (J. B. MITTLER *de moribus Ostiacorum. Berolini. 1720.*), in Russia
(s. G.

(S. G. GMELIN (*Reise durch Rußland zur Untersuchung der drey Naturreiche*. S. Petersburg. 4. P. I. 1771. p. 93.), Anglia (R. WISEMANN l. c. c. 2. et D. TURNER syphilis &c. p. 99.), Gallia (ASTRUC l. c. pag. 147.), Germania (ST. BLANCARD Chirurgie, deutsch. Ausg. 2. Druck. Hannover. 1690. 8. p. 431. ZWELFFER animaduers. in pharmacopoeam Augustanam. Norimb. 1667. fol. mantiss. p. 352. FR. C. MEDICUS *Sammlung von Beobachtungen aus der Arzneywissenschaft*. Zürich. 8. Vol. II. 1766. KRAMER commerc. litterar. Noric. ann. 1734. hebd. XLI. obs. 4. p. 324.) empiricis multis in medicatione luis venereae familiare, quemadmodum secreta multa medicamenta, nostro adhuc aevo venalia, v. gr. a MAREDANT et NICOLE (GIRTANNER l. c. I. p. 386. 387. MARGES examen et analyse chymique des differens remedes, que M. NICOLE met en usage pour le traitement des maladies vénériennes &c. Paris. 1771. 12.) ebuccinata, guttae mercuriales LANGHANSII (Les gouttes glaciales helvetiques, et traité sur l'usage des gouttes mercurielles dans tous les maux vénériens, trad. de l'allemand. Lyon. 1759. 12.), teste Ill. GIRTANNER (l. c. III. p. 622.), et Roob antisiphyliticum Laffeteur (Rapport sur l'analyse du Roob antisiphilitique du Sieur Laffeteur. Paris. 1779. 8.) suam huic mercurio efficaciam debent. At non empirici modo atque agyrtae, sed medici quoque religiosi iique primi ordinis FR. HOFFMANNUS (Medic. ration. systematic. T. III. Ed. 2. Hal. 4. 1732. Sect. II. C. 5. §. XII. art. 2. p. 514.), H. BOERHAAVIUS (Elem. Chem. II. p. 488.), A. N. R. SANCHEZ (apud ACH. GAERTNER l. c.

§. 1. p. 5. Histoire de la Société de médecine à Paris. ann. 1779. à Paris. 1782. p. 266 sq. et observations sur les maladies veneriennes, publiées par M. ANDRY. à Paris. 1785. 8. p. 3. sq.), G. VAN SWIETEN (l. c. V. p. 541 sq. Medical observations and inquiries. Vol. II. p. 233 sq. Description abrégée des maladies, qui regnent le plus communement dans les armées. Vienn. 1759. apud C. FR. HUNDERTMARK progr. de ozaena venerea. Lips. 1758. apud J. FR. EHRMANN l. c. p. 33. et apud ASTRUC traité des tumeurs et ulceres. à Paris. 1759.), CHPH. BLASCHKE (diff. de virtute venenorum medicata. Vienn. 1757. 8.), A. E. BÜCHNER et A. FR. STOCKHAUSEN (diff. de mercurii sublimati corrosivi usu medico interno. Hal. 1758. 8.), JO. DELLA BONA (historia aliquot curationum mercurio sublimato corrodeute perfectarum. Veron. 1758. 8. et observation. medicae, mantissae loco addita historia aliquot curationum mercurio sublimato corrodeute perfectarum, olim edita. Patav. 1766. 4.), A. DE HAEN (ratio medendi in nosocomio practico, quod condidit Maria Theresia. Vindob. 8. Vol. I. 1757. p. 150. Vol. II. 1757. p. 101. 209-212. Vol. III. 1758. p. 217. Vol. IV. 1759. p. 239.), LUDWIG (institut. medic. clinic. Lips. 1758.), LIEUTAUD (l. c.), J. CHR. BRUNS (diff. observ. quasd. anatomicas et chirurgico-medicas exhib. Goettingae. 1760. 4.), G. E. ZANONI (vindiciae mercurii sublimati, ep. ad G. VAN SWIETEN. Romae. 1761.), A. DE STOERCK (annus medicus, quo sistuntur observationes circa morbos acutos et chronicos. Vindob. 8. II. 1761. p. 222-224.), JO. CALVI (lettera
sopra

sopra l'uso medico interno del mercurio sublimato corrosivo, e sopra il morbo venereo. Cremona. 1762.), F. A. CREN (tr. physico-medicus de americana lue, ac omnium tutissima curandi methodo mercurii sublimati corrosivi ope. Melit. 1762. 4.), M. LOCHER (observationes practicae circa luem veneream, epilepsiam et maniam. Vienn. austr. 1762. 8.), J. E. WICHMANN (diff. de insigni venenorum quorundam virtute medica. Goetting. 1762. 4.), LE MORE (Gazette de medecine. 1762. Oct. nr. 21.), ACH. GUIL. LE BEGUE DE PRESLE (memoire pour servir à l'histoire de l'usage interne du mercure sublimé corrosif. à la Haye. 1763. 12. et observations sur l'usage interne du colchique d'automne, du sublimé corrosif, de la feuille d'oranger, du vinaigre distillé &c. à la Haye et à Paris. 1764.), P. IMM. HARTMANN et G. H. HARLEMANN (diff. observ. quasdam ad cicutae, mercurii sublimati et phosphori usum internum pertinentes sist. Helmst. 1763. 4.), H. J. COLLIN (nosocomii civici Pazmanniani annus medicus tertius. Vindob. 1764. 8. p. 298.), GUIL. BAYLIES (practical essays on medical subjects. Lond. 8. 1765.), J. J. PLENCK (l. c. p. 1. 2. *Sammlung von Beobachtungen über einige Gegenstände der Wundarzneykunst*. Wien. 8. P. II. 1770. et *Schreiben an G. L. RUMPELT, worinnen die Wirksamkeit des ätzenden sublimirten Quecksilbers und des Schierlings wider den Herrn HIRSCHEL dargethan wird*. Wien. 1766. 8.), G. CHRISTIANOPULI (descriptio historica morborum grauissimorum, nunc mercurii sublimati corrosivi usu interno feliciter sanatorum. Brixiae. 1767.), LANGE (miscellae veritates de rebus medicis. fasc. I. p. 118.),

p. 118.), TH. C. MEDICUS et W. MUNNIKS (ll. cc.), A. CANESTRINI (diff. de mercurio. Oenipont. 1768.), J. FRANC. THIRION (quaest. med. an mercurii adhibendi multiplices methodi morborum venereorum curationi profint? Erford. 1768. 4.), BOURRU (l'art de se traiter soi-même dans les maladies veneriennes. à Paris. 1770.), ANONYMUS (diff. sur la nature de l'esprit de nitre dulcifié, relativement à la dissolution de mercure &c. à Londres et Paris. 1770.), J. J. GARDANE (récherches pratiques sur les différentes &c. et moyens certains et peu couteux, de détruire le mal vénérien. Londres. 1772. 8.), et (apud eundem pag. 285.) BUCHOZ et RAYMONT, J. COLOMBIER (code de medecine militaire pour le service de terre. Paris. 1772. pag. 384 sq.), J. C. LA FEBURE (Méthode familière pour guérir les maladies vénériennes avec les recettes des remèdes, qui y sont propres. à Paris. 1773. 12.), ANONYMUS (practical essays on medical subjects. London. 1773. pag. 22.), N. V. ROSENSTEIN (*Anweisung zur Cur von Kinderkrankheiten, üb. von J. A. MURRAY.* 1785. Goett p. 755.), J. G. HALLMANN (Lätt och minst kost samt fatt, at bota och förekomma venerisk smitta hos gemene man, i brist af veneriske cur-hus. Stockholm. 1774.), L. A. DE CÉZAN (l. c. p. 200.), P. J. MACQUER et F. VICQ D'AZYR (quaest. med. an lui venereae sublimatum corrosivum? Paris. 1774. 4.), DE HORNE (Exposition raisonnée des différentes méthodes d'administrer le mercure dans les maladies vénériennes &c. p. 37 sq. et journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. XLVI. 1776.),

PETEL (ibid.), FR. B. DARSSES (diff. de hydrargyri usu in lue venerea. Monspel. 1776. 4.), DAZILLE (observations sur les maladies des nègres, leurs causes, leurs traitements, et les moyens de les prévenir. à Paris. 1776. 8.), AD. MURRAY et P. DUBB (l. c. p. 16.), STÖLLER (*Beobachtungen und Erfahrungen aus der innern und äußern Heilkunst mit physiologischen, anatomischen und praktischen Anmerkungen.* Gotha. 1777. 8. app. art. 3.), G. BICKER (diff. de recto atque tuto mercurii sublimati corrosivi in variis morbis usu. Goetting. 1777. 4.), M. STOLL (rat. medend. in nosocom. practic. Vindobonens. Vienn. austr. 8. T. III. 1780. p. 431.), C. GUIL. NOSE (*über die Behandlung des venerischen Uebels.* Augsburg. 1780. 8.), W. WIKISSELY (diff. de mercurii sublimati corrosivi in siphylide efficaci tutoque usu. Vienn. 1780. 8.), HERZ (*Briefe an Aerzte.* Berlin. 2te Sammlung. Br. IV. p. 102.), J. G. BERNSTEIN (*Practisches Handbuch für Wundärzte.* Frankenthal. 8. 1787. Art. Sublimat.), ANONYMUS (Instruction sommaire sur le traitement des maladies vénériennes dans les campagnes, rédigée et publiée par ordre du gouvernement. Paris. 1787. 8.), GUIL. H. S. BUCHHOLZ (nov. act. Acad. Caes. Nat. Curios. T. IV. Obs. LIII. p. 261 sq.), TERRAS (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. LXXX. 1789.), MELLIN (l. c. p. 144.), VOGLER (l. c. p. 73 sq.), MOENCH (*systematische Lehre &c.* p. 233.), D. MONRO (l. c. l. p. 264.), DE LA FONTAINE (l. c.) tanquam potentissimum in aliis atque aliis morbis sanandis commendarunt medicamentum.

Multi

Multi eorum, quos modo nominaui, e. gr. VAN SWIETEN, DE HORNE, A. MURRAY et P. DUBBS, NOSE, CREN, LOCHER, LE BEGUE DE PRESLE (ll. cc.) huic adeo prae omnibus aliis ex argento viuo paratis medicinis palmam tribuunt, siue summae efficaciae rationem habeas, qua aliis praecellit, siue minoris longe molestiae, quam, dum effectus suos exserit, aegrotis creat, qui ea vtentes aëris commercio, a quo si alia ex argento viuo conflata medicamina adhibuerint, vulgo excluduntur, aestate certe, et per diem, libere frui, liberaliori quoque victu uti, suis officiis fungi possunt, et rarius omnino, quam quidem ab aliis, saluæ fluxum experiuntur.

Multi tamen exemplis fausti euentus recensitis non permoti, e. gr. SYLVIVS DE LE BOE (l. c.), GERV. UCAY (traité de la maladie venerienne. Tolos. 1693.), A. DEIDIER (diff. de morbis venereis. Montep. 1723.), D. TURNER (l. c.), P. J. MALOUIN (l. c. c. 33. p. 158.), ASTRUC (de morb. vener. p. 593. 624. traité des tumeurs et des ulceres &c. avec deux lettres 1) sur la composition de quelques remèdes, dont on vante l'utilité, et dont on cache la preparation; 2) sur la nature et le succès des nouveaux remèdes, qu'on propose pour la guérison des maladies vénériennes. à Paris 1759. 12. Vol. 2. p. 394. et traité des maladies des femmes. T. III. p. 317), GUIL. BROMFIELD (Account of the english nightshades and their effects; also practical observations on the use of corrosive sublimate and sassaparille &c. London. 1757. 12.), C. FR. HUNDERTMARK (progr. de ozaena venerea. P. II. Vol. II. S Lips.

Lipf. 1758. 4.), L. ESTEVE (quaestion. chemic. Monspel. 1759. quaest. 2.), J. FR. CARTHEUSER et CHRN. C. GULDE (l. c.), DOSSIE (theory and practice of chirurgical pharmacy. London. 1761.), L. E. HIRSCHEL (*Betrachtung, ob die Wirkung des mercurii sublimati corrosivi in den venerischen Krankheiten innerlich gegeben gegründet seye? Nebst einer Erwähnung der cicuta.* Berlin. 1763. 8. et *Beyträge zu seinen Betrachtungen über den innerlichen Gebrauch des mercurii sublimati corrosivi und des Schierlings, worin die Einwürfe des H. Plenck gegen dieselbe widerlegt werden.* Berlin. 1767. 8.), POMMÉ (traité des affections vaporeuses des deux sexes. Paris. 1763.), ANONYMUS (Parallele des différentes methodes de traiter la maladie vénérienne. à Amsterd. 1764. p. 140 sq.), G. FR. VENEL et J. FR. DRILHON (qu. med. de innocentia, sufficientia, vtilitate, praestantia hydrargyrosis ex compositis mercurialibus salinis intus exhibitis in curatione morborum venereorum. Piscenis. 1764.), J. WATHEN (practical observations, concerning the cure of the venereal disease. Lond. 1765.), J. J. HUBER (nov. act. Acad. Caes. Nat. Curios. Vol. III. ann. 1767. obs. 100. p. 527.), PIBRAC (l. c. p. 153.), BELLET (l. c.), C. GUIL. POERNER (Select. mater. medic. Lipf. 1767. 8. p. 197.), GUIL. FORDYCE (Review on the venereal disease and its remedies. London. 1768. 8.), PRESSAVIN (traité des maladies vénériennes &c.), ANONYMUS (Examen des nouvelles methodes d'administrer le mercure &c.), M. FR. BOEHM (diff. varia syphilidis theoria. Argent. 1771. §. XXIV.), J. L. L. (chemico-medical dissertation on mercury, on its various

various proportions and mode of operating. Lond. 1774. 8.), J. A. DE BRAMBILLA (*Chirurgisch-praktische Abhandlung von der Phlegmone und ihren Ausgängen*. Wien. 8. Vol. II. 1775.), S. ST. DE MEZA (opuscul. pathologico-practica. Hafn. 1776. 8.), DE LA PEYRE (Histo. de la Societé de medecine à Paris, ad ann. 1777 et 1778. Paris. 1780. p. 122.), D. CIRILLO (osservazioni pratiche intorno alla lue venerea. Nap. 1783. 8. P. II. p. 124 sq.), FR. A. CLAD (diff. de proscribendo potius quam praescribendo ulterius mercurii sublimati interno ac locali in re medica et chirurgica usu. Argentor. 1784. 4.), QUARIN (animadversiones practicae in diuersos morbos. Vienn. 1786. 8. p. 318.), S. HAHNEMANN (apud D. MONRO l. c. I. p. 264.), GIRTANNER (l. c. I. p. 360 sq.), J. A. M. SCHAEFFER (l. c. §. II. p. 8.), tanquam exitialem et periculi plenam materiam ex internarum medicinarum censu exulare iusserunt.

Mortes adeo, hunc usum internum secutas commemorant V. A. MOELLENBROEK (Ephem. Acad. Caes. Nat. Curios. Dec. II. ann. 1. 1684. obs. 54. p. 131.), ZANNINI et CLAD (ll. cc.), alia funesta symptomata Medici Galli (Gazette de santé par une société des medecins. 1776. p. 139.), tabem J. HAARTMANN (Kongl. Svensk. Vetensk. Academ. Handling. Vol. 29. ad ann. 1768. p. 273.), J. AL. DE BRAMBILLA (l. c.), J. des LONGROIS (sur la pulmonie. à Paris. 1783. 8.), GIRTANNER (l. c. III. p. 827. et apud BLUMENBACH *medizinische Bibliothek*. Vol. II. p. 519.), QUARIN (l. c.), J. HUNCZOVSKY (*medizinisch-chirurgische Beobachtungen auf*
S 2
seinen

seinen Reisen durch England und Frankreich, besonders über die Spitäler. Wien. 1783. 8.), A. G. RICHTER (*Chirurg. Bibliothek.* Vol. IV. p. 277.), sputum sanguinis J. A. DE BRAMBILLA (l. c.), A. G. RICHTER (l. m. c.), GIRTANNER (l. c. I. p. 364.), QUARIN (l. c.), tussim H. J. COLLIN (l. c. p. 132.), respirationem difficilem TERRAS (l. c.), symptomata apoplectica, visus atque auditus defectum J. A. DE BRAMBILLA (l. c.), vertiginem TERRAS (l. c.), abortus J. A. DE BRAMBILLA (l. c.), nervorum morbos insanabiles et membrorum contractiones QUARIN (l. c.), alui fluxus pertinacissimos TH. GATAKER (*Essays on medical subjects, to which is prefixed an introduction, relating to the use of hemlock and corrosive sublimate, and the application of caustic medicines in cancrus disorders.* Lond. 1764. 8.), J. COLOMBIER (l. c.), C. DE MERTENS (*observ. medic.* Vindob. 8. T. II. 1784. p. 100.), D. CIRILLO (l. c.), GIRTANNER (l. m. c.), ALTHOF (l. c. I. p. 109.) tenesmus GARDANE (*recherches pratiques &c.* p. 101 sq.), abdominis, et intestinorum praesertim debilitatem ALTHOF (l. m. c.) et TH. GATAKER (l. c.), horum et ventriculi potissimum dolores atrocissimos TH. GATAKER (l. c.), J. GARDINER (*Essays and observations physical and literary read before the philosophical society in Edinburgh.* 8. Vol. III. 1771. p. 380.), GIRTANNER (l. c. I. p. 364. III. p. 700.), C. DE MERTENS et D. CIRILLO (ll. cc.), van SWIETEN (*comment. in BOERHAAVI aphorismos.* T. V. p. 549.), nauseas J. GARDINER, van SWIETEN, GIRTANNER et ALTHOF (ll. mm. cc.), asperitatis in faucibus sensationem van SWIETEN (l. m. c.),

(l. m. c.), vomitus IDEM, J. COLOMBIER, C. DE MERTENS, (ll. mm. cc.), aliaque digestionis vitia D. CIRILLO (l. c.), hydropem LENTIN (*Beobachtungen der epidemischen Krankheiten am Oberharze*, p. 103.), cutis calorem (GARDANE l. m. c.), sudorem J. COLOMBIER (l. c.) et J. ANDREE (observations on the theory and cure of the venereal disease. London. 1779. 8.), quin imo salivae paulo largius profluvium PRICE OWEN (tract. de mercurio. Edinb. 1757.), FIELIZ (ap. RICHTER *chirurg. Bibliothek*. V. p. 140.), TH. GATAKER (l. c.). In Gallia praecipue meridionali saepius nocuisse, quam profuisse, testantur (ll. cc.) PIBRAC, HUNCZOWSKY, GIRTANNER, in Magnae Britanniae nosodochiis GUIL. FORDYCE (l. c.), in Hassia MOENCH (l. m. c. p. 233.), in Austriae nosodochiis atque exercitibus QUARIN et J. A. DE BRAMBILLA (ll. cc.), qui posterior enarratas a LOCHERO (l. c.) felicitis successus historias fictitias, et ad exaltandas laudes medicinae ab Ill. van SWIETEN medicis commendatae fuisse excogitatas, et ideo hunc mercurii sublimati usum internum in illis abrogatum perhibet; idem in Russia, Suecia, Italia contigisse tradit (l. c. I. p. 363.) GIRTANNER, in Anglia J. ANDREE (observations on the theory and cure of the venereal disease. Lond. 1779. 8.), in Sibiria CHAPPE D'AUTEROCHÉ (voyage en Sibérie, fait par ordre du Roi en 1761. Paris. 1768. fol. Vol. I. p. 66.). In pertinacibus tantum et leniori medelae non cedentibus malis admittit (l. c.) TH. C. MEDICUS; in aegrotis abundante pituita obrutis C. GUIL. POERNER (l. c.), anceps atque incertum esse medicamen JO. CALVI (de me-

dicamentis pro nosocomiorum leuamine moderandis. Ed. II. Pifis. 1763. 4.), G. HEUERMANN (l. c. Vol. II.), J. ANDREE (l. m. c.) et J. HUNTER (treat. on the venereal disease. London. 1786. 4.) pronuntiant.

At enim vero, quamuis iusto magis decantatas fuisse mercurii sublimati laudes, facile concedi, quamuis infelices illae sequelae negari omnes nequaquam possint, multas tamen incauto, intempestiuo, immodico (van SWIETEN l. m. c. p. 556.) potius vsui, vel prauae eius praeparationi tribuas, quam medicinae ipsi; saluam aegrotis ea vtentibus largius aliquando profluere, ne ipse quidem van SWIETEN (l. m. c. p. 549 - 555.) et GARDANE (recherches pratiques &c. p. 120.) inficias iuerunt; contingere id posse aegrotis, in illud profluum procliuius, aut, quemadmodum et v. SWIETEN (Comment. V. p. 552.) et Coniunctiff. RICHTERUS (l. c. V. p. 140. 141.) annotauerunt, ab vsu aliorum ex argento viuo paratorum medicaminum illud perpeffis, facile des, rarius tamen contingere, vnanimis fere loquitur experientia, neque repugnes, homines sensibiliores v. STOERCK (l. m. c. p. 224.), irritabiliores (c. DE MERTENS l. m. c. DE HORNE journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. XLVI. 1776. Jul.), pulmone debili praeditos (A. STOERCK ann. medic. 2. p. 215. TERRAS l. c.), ficcis (A. STOERCK l. m. c.), in tussim, aut haemoptysin (CÉZAN et STOERCK ll. cc.), aut alia sanguinis profluvia (A. STOERCK l. m. c.), aut alui profluvia pronos, scirrhis, tumoribus inflammatoriis, febre lenta laborantes (DE HORNE l. m. c.),
ab

ab usu huius pharmaci ardorem, nauseam, vomitum experientes, facile laedi, et vel plane arcendos esse ab eo usu, vel largissimis potuum demulcentium haustibus obuoluendam medicaminis acrimoniam, vel opio addito (RICHTER *chirurg Bibliothek.* XII. p. 476.) muniendos contra violentum hunc stimulum eorum nervos; plethoricos, praemissa venaesectione, deplendos, alios a saburra primas vias opplente, prius liberandos, ipsius epidemici characteris rationem habendam (NOSE l.c.), multa opus esse in huius, quemadmodum in usu omnium potentiarum, siue ex argento viuo, siue ex aliis confectarum medicinarum, usu circumspeditione, qua neglecta neutiquam mireris more aliorum praestantiorum efficacitatis gradu ad venena accedentium medicaminum multifarias inferre noxas, qua autem adhibita ipsis infantibus, adeo lactantibus (J. J. GARDANE *recherches pratiques &c.* p. 136. BALDINGER apud BICKER l.c. p. 8.), imo, si fides CÉZAN (l.c.) et G. MACAULAY (*medical observ. and inquiries by a Society of physicians.* Vol. II. p. 256.) grauidis praeberi potest, et neque ventriculum neque intestina infestabit (Commentar. de rebus in scientia naturali et medicina gestis. Lips. 8. Vol. XXVII. 1785. p. 95.), neque pulmonibus (J. J. GARDANE l.m.c. p. 128.), quamuis debilibus, nocebit, ut potius bis in phthiseos pulmonalis initiis propinatus omnibus eius symptomatibus profligatis aegros saluasse perhibeatur (BRILLOUET *journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c.* T. XLVIII. 1777. Nov. art. 3. p. 405.), iuueni in diuturnos pulmonum morbos ipsamque tabem propenso, cui

ad delendam veneream tabem porrigebatur, nequaquam obesset (Commentar. de rebus in scientia naturali et medicina gestis. Vol. XXVII. p. 91.), et puerum compagis debilioris, anhelantem et continue tussientem, cui sanandae paedarthrocaces ergo quatuordecim hebdomadam spatio sensim septuaginta quatuor eius grana exhibita fuerant, non ab hoc tantum malo, sed, accedente quamvis febre scarlatina epidemica, pectori toties infesta, a tussi quoque et difficili anhelitu liberaret (ALTHOF l. c. p. 92-94.), et adolescentem, per duos iam annos de tussi, pungentibus pectoris doloribus et spiritu difficili conquerentem, et de tuberculis pulmonum suspectum, hausto insuper potu ex lichene islandico, farfara et millefolio cocto, integrae sanitati restitueret (ALTHOF l. m. c. p. 93. 94.), tabem veneream felicissime vinceret (D. CIRILLO l. c. p. 130.), eique tabi, quae abusui veneris et nefandae paederaestiae originem debet, ab aliis (e. gr. GARDANE l. m. c. p. 141.) opponatur, et multoties superata per eius usum lue venerea observati a medicis e. gr. DE HORNE (l. m. c.), RICHTER (l. m. c. Vol. XI. p. 261. 262.), ALTHOF (l. c. p. 89.), per plures adhuc sequentes annos aegroti, ne minimum quidem tabis vestigium ostenderent, ut taceam, a tabe usum huius mercurii insequente praepropere concludi, causam tabis in eo usu delitescere, et multa exempla tabis eum secutae tum nondum satis demonstrata (ALTHOF l. c. pag. 102.), tum (DE HORNE exposition raisonnée des différentes méthodes d'administrer le mercure &c. c. 4.) ficta esse, et satis larga mercurii sublimati praebia aut
ex

ex consilio medici aut incuria aegroti deglutita sinistro euentu caruisse; ita FR. B. DARSSES (l. c.) refert, virum semestri spatio praeter sedecim argenti viui vncias vnguenti specie adplicatas, 485 eius grana, ita Ill. MOENCH (l. m. c. p. 233.) militem, loco decem quadringentas pilulas ab HOFFMANNO denominatas spatio duorum dierum, Ill. HOFFMANNUS ipse (in litter. apud JACOBI l. m. c.) aegros spatio vnus diei quadraginta impune deglutientes, ita Ill. RICHTER (l. m. c. Vol. IV. p. 698.) puellam, quae ex proprio arbitrio tribus huius mercurii granis spiritu frumenti solutis semel et simul forbtis aluum tantummodo laxauit, ita Cl. ALTHOF (l. c. p. 109.) hominem robustum, cui quadruplex eius praebium non nisi intestina paulisper debilitauit.

Quodsi magna medicorum pars mercurii sublimati vsum internum atro veneni indomiti carbone notauit, alii v. g. J. HAARTMANN et J. HUNTER (ll. cc.), et FABRE (traité des maladies vénériennes. à Paris. 1782. 8.), imparem potius esse virus venereo abolendo pronunciarunt; nullum vnquam se vidisse eius successum asserit FR. VACCA' BERLINGHIERI (saggio intorno alle principali e più frequenti malattie del corpo umano ed a rimedi più valorosi. Pisis. 1787. 4. T. II. c. 5.); nunquam ingentem TH. C. MEDICUS (l. c.); malum pertinacius illi nequaquam cedere J. GARDINER et S. HAHNEMANN (ll. cc.), vix symptomata ad tempus mitigare, leuiori tantummodo malo sufficere TH. GATAKER (l. c.), eo vfu symptomata modo mitigari J. WATHEN (practical observations concerning the cure

of the venereal disease by mercurials &c. London. 1765. 8.), J. HAARTMANN et HUNTER (ll. cc.), GIRTANNER (l. c. l. p. 364.), SCHWEDIAUER (l. c. l. p. 228.), atque isto successu saepe fatis celeri et aegrotos et medicos turpiter falli; at, ut primum aegroti uti eo definant, aucta ferocia recrudescere malum J. HAARTMANN, GIRTANNER, HAHNEMANN (ll. mm. cc.), negante omnino RICHTERO (l. c. XII. p. 476).

Ne dicam, causam irriti istius euentus latere nonnunquam in peruerso praeparandi modo, quale exemplum allegat PLENCIZ (acta et observ. medic. Prag. et Vienn. 1783. 8.) hominis, qui terendo in mortario marmoreo mercurium sublimatum cum frumenti spiritu et aqua fontana solutionem eius confecit, a multis mercurii per particulas calcarias praecipitati et cicurati puluisculis lactis tenuioris instar opacam, et multum huius mercurii in charta relinquentem, per quam traiciebatur.

Negari porro non potest (DE HORNE l. m. c.), neque in omnibus morbis, quibus mercurius et praeparata ex eo medicamina conducunt, perinde conferre, neque in omnibus solum sufficere mercurium sublimatum, prouti neque aliae medicinae ex argento viuo paratae in omnibus, quae hoc pharmacum poscunt, malis aequae salutarem praestant effectum; dari malum, et huic durissimo cuneo resistens, ipsi confitentur alias mercurii sublimati patroni J. J. GARDANE (recherches pratiques &c.), J. COLOMBIER (l. c.) et A. DE HAEN (l. c. ll. p. 213.); ipse LOCHERUS (l. c.) sex dimisit milites, teterrima
lue

lue pessime mulctatos hoc remedio non leuatos; A. STOERCK (l. c. II. p. 323. 224.) interdum per binos menses continuos incassum adhibuit, et medicus Lipsiensis (Comment. de rebus in scient. natur. et medic. gestis. Vol. XXVII. p. 95.) aliquoties hunc morbum frustra tentauit hoc remedio. Ozaena ossium carie stipata huic mercurio pertinacissime resistens conio cessit (G. L. RUMPELT in sua versione germanica libelli STOERCKIANI, quo demonstratur, stramonium, hyoscyamum, aconitum non solum tuto posse exhiberi usu interno hominibus, verum et ea esse remedia in multis morbis maxime salutifera. Dresden. 1765. 8.); aegroti venerei, mercurium sublimatum aegre ferentes, conio circumspecte adhibito, cum sanitate in gratiam redierunt (H. J. COLLIN ann. medic. III. p. 132. 298.); cutis morbum ex venereis sordibus oriundum, mercurio sublimato corrosiuo neutiquam obtemperantem, mercurio dulci ad lene usque sputi profluvium exhibito sustulit Coniunctiss. RICHTER (*Chirurg. Bibl.* I. p. 40. IV. p. 277. 278.).

Porro mercurio sublimato corrosiuo opus est pro alia atque alia morbi, cui opponitur, aegroti, cui propinatur, indole, alio atque alio consortio; ne enim dicam, morbos ossium, aliosque topicis symptomatibus comitatos externa simul indigere medicatione, siue ex argento viuo, siue aliunde petita, largi praesertim potuum demulcentium ex feminibus hordei, auenae, ex radicibus althaeae, graminis, cichorei, liquiritiae paratorum, saccharo vel syrupo edulcatorum, lacte temperatorum haustibus

stibus nocitura alias pharmaci acrimonia cicuranda, in aegrotis praesertim delicatioribus et sensibilioibus opio cum grano salis addito contra nimiam stimuli vim tuendi nerui, neque vnquam ieiuno stomacho sumendum pharmacum, in exsuccis potissimum adiungenda simul balnea (A. N. R. SANCHEZ histoire de la Societé de médecine à Paris ad ann. 1779. p. 266. et observat. sur les maladies vénériennes. p. 3. 149. M'CAUSLAND ap. DUNCAN medic. Commentaries for 1781 and 1782. Vol. VIII. 1783. P. II.), in eneruibus nutrienda et cinchonae cortice ferreisque medicinis roboranda solida, eaeque cautelae omnes adhibendae, quibus generatim in vsu argenti viui, et quae ex eo conficiuntur, medicamentorum opus est.

Inter has cautelas praecipue referenda est illa, vt medicatio mercurio hoc sublimato peragenda satis diu continuetur; ea enim vel a medico (A. DE HAEN l. m. c.), vel, quod frequentius contingit, ab aegroto, qui toties praecipuis symptomatibus euanescentibus omne malum sublatum esse sibi fingit (ALTHOF l. c. p. 100.), et consuetam vitae rationem sequitur (A. DE HAEN l. m. c.), nauci habita, sane haud mireris, morbum vix sopitum, nedum penitus profligatum, denuo resurgere (ALTHOF l. c. p. 99. 100. DE HORNE journal de médecine &c. l. c. J. J. GARDANE l. m. c.); quare multi medici e. gr. GARDANE (l. m. c.) eandem mercurii sublimati portionem, qua paulatim adhibita sensibilia morbi indicia disparuerunt, vt perfecta fiat medicatio, his dissipatis eadem cum circumspectione adhuc sumi praecipiunt.

Multum

Multum porro interest, qua dosi ingeratur mercurius ille sublimatus; non omnibus eandem aut conducere aut sufficere, in aprico est; fuere, qui quatuor vel sex (J. J. GARDANE l. m. c.) eius granis pedetentim et debita cum cautela deglutitis omnem absoluerunt curationem; aliis sedecim (J. J. GARDANE l. m. c.), aliis viginti quatuor (RICHTER l. m. c. Vol. XI. p. 496.), aliis triginta sex, imo quadraginta octo granis (TERRAS l. c.), aliis (ALTHOF l. c. p. 93.) septuaginta quatuor, pertinaciori malo sanando maiore adhuc eius copia opus est.

Multum denique pendet felix huius remedii successus a dosi, quam singulis vicibus recipit aegrotus; infantibus, si quando iis exhibere velis, duodecima grani pars per diem propinata sufficit; et in ipsa adultorum medela praestat ab octava grani parte inchoare, et si vires aegri permittant, et grauitas morbi postulet, paulatim ad medium, imo ad integrum granum diurno temporis spatio, partite tamen praebendum, adscendere, et sollicitè cauere, ne aegrotus morae pertaesus (MOENCH, ALTHOF et RICHTER ll. cc.) et morbum vno quasi ictu iugulaturus, duplex, vel magis adhuc multiplicatum praebium vno haustu sorbeat.

Praestat porro aegrotum aëre paulo calidiori (TERRAS l. c.) vti, et, si, memorata circumspectione quamvis religiose adhibita, tussim (COLLIN l. c. DE HORNE journal de medecine &c. l. c.), colicam (DE HORNE l. m. c.) experiatur, ab ulteriori usu abstinere; si calorem cutis vel dolores capitis sentiat, aut ex naribus aut ano sanguis profluat, aut erysi-
pelatis

pelatis species vel alia inflammationis signa superveniant, venam secare, si alius obstructa sit, enema applicare, quemadmodum quoque faustus mercurii effectus multum iuuatur leni alui purgatione singulis quinque (HOFFMANN ap. JACOBI l. c.) vel octo diebus repetita (J. J. GARDANE l. m. c.). Si quando salivae fluxum appropinquantem ex enarratis supra indicibus colligat medicus, per aliquot dies intermittendus medicinae usus (J. J. GARDANE l. m. c.).

Alii porro hanc, alii illam formam mercurii sublimati corrosivi intus adhibendi potiore duxerunt, pauciores, v. gr. POTS, qui (apud T. DE MAYERNE tract. de febribus c. 4. p. 72.) pulverem suum antifebrilem ingredi iubet, siccam pulveris; plurimi aut liquidam formam, aut formam pilularum.

Quum mercurius sublimatus corrosivus perinde solvatur spiritu ardente ac aqua, et acidorum mineralium acrimoniam, in qua mercurii etiam huius sublimati violentia fundatur, vini spiritu potentius infringi, quam aqua, alia quoque experimenta doceant, et multis visum sit rarius in salivam agere hoc latice solutum, quam aqua (Medical observat and inquiries. Vol. II. pag. 230.), praeceuntibus olim in Anglia (apud D. TURNER l. c.) et Sibiria (v. J. G. GMELIN l. c.) aliis, Ill. van SWIETEN (ll. cc.), eoque duce A. DE HAEN, A. STOERCK, COLLIN, LOCHER, CREN (ll. cc.), perinde ac Ill. SANCHEZ (apud van SWIETEN Comment. Vol. V. p. 550.), Sueciae (S. AURIVILLIUS et IS. OL. GRUFBERG diss. de spiritu vini mercuriali. Vps. 1760. 4.), Scotiae (*Solutio mercurii corrosivi Pharmacop.*

macop. pauper. Edinburg. pag. 39.), Angliaeque medici A. GORDON (medical observat. and inquir. by a Societ. of physicians in London. 8. T. I. 1757. obs. 29. p. 365. et T. II. 1762. p. 78.), J. CLEPHANE (ibid. Vol. I. p. 388.), GUIL. HASTIE (ibid. p. 395.), R. DAVIES (ibid. p. 397.), J. BARKER (ibid. p. 408.), R. MILLER (ibid. p. 390. et T. II. 1762. p. 73.), G. FR. BOYD (ibid. T. I. p. 405. et T. II. p. 85.), AL. RUSSEL (ibid. T. II. p. 88.), G. MACAULAY (ibid. p. 256.), R. BROCKLESBY (oeconomical and medical observations &c. London. 1764. 8. p. 290 sq.), frumenti spiritu semel rectificato (*spiritus vini mercurialis, solutio mercurii sublimati spirituosus*) solutum, ita vt huius vncia illius granum medium reciperet, imperauerunt, eiusque liquoris singulis mane et vespers cochlear vnum (circiter aequale vnciae mediae), vnum et dimidium, imo cochlearia duo sorbere aegros, infantes singulis vespers guttas triginta (GIRTANNER l. c. I. p. 435.), iusserunt, aliis (R. DE HAUTESIERK formul. medicamentorum nosodochiis militaribus adaptatae, digest. et auct. Cassell. 4. 1761.) camphoram (*Liquor syphiliticus*), aliis (ANDRIEU agenda antisymphilitique. Paris. 1786. 8. p. 34.), inepto sane consilio, praeter syrupum mercurialem resinam ialapae, sal mirabile Glauberi et nitrum, aliis (v. gr. STOCKHAUSEN l. c. p. 20. 21.) gratiae ergo aquam cinnamomi et syrupum violarum superad-dentibus; aliis in locum spiritus frumenti, multorum palato et naribus minus grati, spiritum sacchari ardentem (FRANC DE LA MURE Gazette de medecine. 1762. Novembr. n. 42.), aut suaviorem adhuc

adhuc vini spiritum (v. ap. van SWIETEN Comment. T. V. p. 550.) recipientibus; ita DOSSIE (theory and practice of chirurgical pharmacy. p. 438.) mercurii sublimati grana decem (*Tinctura mercurii sublimati corrosivi*) spiritus vini rectificati libra vna; medici Sueci (Pharmacop. suec. p. 75.) illius grana sex spiritus vini rectificati vnciis tribus, aquae cinnamomi aequali portione, et aquae distillatae simplicis libra media solui, eumque liquorem (*Mixtura mineralis, Solutio mercurialis*) syrupi althaeae vncia edulcari, medici Cassellani (Pharmac. rational. p. 217.) grana illius duodecim spiritus vini rhenani vel gallici libra vna et dimidia, et aquae cinnamomi spirituosae libra media solui, et, vt metallicus et nauseosus sapor magis adhuc obtundatur, singulis solutionis vnciis binas syrupi emulsiui drachmas addi, J. A. GALLUS (Commentar. de Bononiens. scientiar. et artium institut. atque academia. Bonon. 4. Tom. VI. 1783. p. 69. 119 sq.) granum eius vnum alcoholis quod vocant, vini vncia, et aequali aquae distillatae copia solui, et syrupi ex succo pomorum citreorum parati drachmas duas adiici, lacte temperari medici Sueci (ap. J. L. ODHELIUM Underrättelse, huru man i brist of läkare kan bota sig sielf för den farliga veneriska siukdomar. Stockholm. 1775. 8.) praecipunt. Memoratis autem his artificiis non id modo efficitur, vt minus ingrato sapore polleat medicamen, sed quum maiore liquoris copia, quod quidem etiam in illa solutione fit, quam B. SANCHEZ in litteris ad J. G. GMELIN (apud ACHAT. GAERTNER l. c. p. 5.) commendat, quippe qui quadraginta octo spiritus vini vnciis

grana

grana tantummodo quatuor mercurii sublimati dissolui iubet, diluatur, et saccharo syrupo inuoluatur mercurius sublimatus, illud quoque, vt tutius operetur, et maioribus praebis ingeri queat.

Visum tamen fuit nonnullis, spiritum ardentem dissoluendo eo consilio mercurio sublimato minus conducere, quam quidem aquam simplicem, aliis (COZE journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. 1789. T. LXXX. Jul.), ne eius vi mercurius sublimatus in sua principia diuellatur, et efficacia, quam spondet, orbetur, metuentibus, aliis immerito (GIRTANNER l. c. I. p. 369.) timentibus, ne omnis aequabiliter dissoluatur, aliis, v. gr. DE HORNE, GARDANE, CÉZAN (ll. mm. cc.), J. FR. EHLMANN (l. c. p. 47.), ob ingratum multis delicatioribus spiritus saporem noxios in officinam digestionis effectus, aliis (v. gr. J. J. GARDANE l. m. c. p. 101.) maius paulo spiritus pretium reformidantibus, aliis v. gr. BONA (histor. aliquot curation. mercurio sublimato corroderenti perfectarum. Veron. 1758.), J. FR. EHLMANN (l. m. c.) ob coagulantem, obstruentem, rigiditatem fibris facile inducentem atque excalescentem spiritus facultatem aquam praeferebant.

Ita, praecedentibus ex recentioribus veri nominis medicis FR. HOFFMANNO, qui (l. c.) granum mercurii binis aquae vncis solutum inter efficacissima medicamina refert, et H. BOERHAAVIO, qui (Elem. Chem. II. p. 488.) solutionem ex vno mercurii sublimati grano et aquae vncia paratam ad drachmam vnam syrupo violarum temperatam bis vel ter

per diem propinatam in multis morbis incurabilibus mira praestare asseuerat, OESTERREICHER (*Fränkische Sammlungen von Anmerkungen aus der Naturlehre, Arzneygelahrheit, Oekonomie, und den damit verwandten Wissenschaften*. Nürnberg. 8. Vol. VII. P. 39. n. 5. p. 259.), L. CRELL (*Magazin für Aerzte*. Leipz. 8. 1778. p. 649.), MELLIN (l. c. p. 144.), BALDINGER (apud BICKER l. c.), MOSEDER (apud EHRMANN l. c. p. 42.), COZE, CÉZAN, DE HORNE, GARDANE, TERRAS, J. FR. EHRMANN (ll. cc.) hac solutione per aquam peracta vti maluerunt.

Intercedit tamen inter hos quoque discrimen; aliis v. gr. COZE, DE HORNE (ll. cc.) aquam distillatam, aliis nativam, fontanam (G. BICKER l. c. p. 8.), pluuialem vel fluuiatilem, quae, nisi fortuito valde impura sit, nihil omnino continet, quod alterare notabiliter aut indolem aut vires mercurii sublimati posset, praecipientibus, aliis hanc, aliis illam vtriusque rationem praescribentibus; dimidium, paulatim integrum, mercurii sublimati granum aquae vncia solui, eiusque liquoris quartam partem vna cum libra aquae cum hordei granis coctae sumi iubet (l. c.) Ill. CRELL; aliam rationem sequitur (l. c.) LANGE, qui sui liquoris drachmam vnam vel duas aequali aquae portione temperatas praescribit; mediam drachmam cum aquae vnciiis octo permisceri, eiusque laticis singulis diebus cochlear vna cum decocto tenui ligni guaiaci recipi (l. c.) OESTERREICHER; sex grana mercurii aquae libra solui, et liquoris syrupi violarum vnciiis duabus edulcati mane et vesperi cochlear ingeri iussit (l. c.) MOSEDER; mercurii in tenuissimum pollen com-

comminuti grana octo (pro tenerioribus aegrotis tantummodo sex), in pertinacioribus malis duodecim, terendo cum aquae saccharo edulcatae tepidae libra permisceri, huiusque liquoris ter de die (si duodecim grana recepta fuerint, bis) cochlear, nisi mali pernicitas, aut periculum in mora bina postulent, cum lacte, aut, si hoc ventriculus ferre renuat, cum iusculo carnis vel decocto farinaceo, vel aqua meraca, aut, si viribus exhaustus sit aeger, et lac aegre ferat, cum cyatho potus chocoladae sumi (l. m. c.) J. J. GARDANE; sex grana mercurii sublimati aquae fontanae distillatae vnciiis duodecim solui, eiusque solutionis bis de die primo cochlear minus, quale sorbendo theae infuso adhibetur, sensim maius cum aequali aquae aut lactis copia deglutiri (l. c.) TERRAS; vicesimam grani partem aquae libra solutam, nycthemeri spatio sorbendam initio praescripsit Ill. van SWIETEN (Comment. Vol. V. p. 549), sensim adscendendo ad medium granum duabus aquae libris temperatum eodem tempore ingerendum; quinque mercurii corrosivi grana libra aquae rosarum solui, et liquoris duabus vnciiis syrapi violarum edulcati mane et vespera cochlear porrigi iubet MELLIN (l. m. c.); mercurii corrosivi drachmas duas quatuor aquae fontanae vel pluuiialis vnciiis calore leni dissolui, et huius solutionis guttas quindecim ad triginta cyatho lactis vaccini instillatas praebere suadet BRUAND (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. XXXIX. 1773. Maj); BIERCHEN, cui assentitur ROSENSTEIN (l. c.), mercurii corrosivi grana sex cum mercurii gummosi drachmis duabus in aquae fontanae vnciiis octo,

et aquae cinnamomi vnciis duabus solui, et liquorem istum syrupi altheae vnciis duabus edulcari, auctor est.

Fuere tamen multi, quibus liquida huius medicaminis forma non placuit, tum, quoniam sibi persuadebant, austerum atque aegrotis tantopere ingratum mercurii corrosivi saporem aboleri ita non posse, quod tamen fieri aliis atque aliis commemoratis artificiis tot testimonia prostant, tum, quoniam ventriculum soluto atque in liquidam formam redacto mercurio sublimato corrosivo facilius atque grauius infestari, quam quidem siccam formam induto (FRANC. JACOBI descriptio mercurium sublimatum corrosivum tutius copiosiusque exhibendi. Monaster. 1772. 8.) metuebant, pilularum ideo formam anteponentes, quas quoque, si ea forma aegris arrideat, saccharo et oleo quodam aethereo conditas in pulverem redigere licet (HOFFMANN in liter. ap. JACOBI l. c. VOGLER l. c. p. 75. 76.).

Ita iam P. HERMANNUS (Cynosura materiae medicae, exornata a J. S. HENNINGER, diffusius explanata a J. BOECLERO. Argentorat. 1726. 4. P. III. p. 87.) eius grana duo cum succo glycyrrhizae in pilulas redacta, aqua menthae distillata vel iusculo pingui largioribus haustibus superingesto, robustissimis, qui blandioribus non mouentur, porrigi iubet; prudentius Ill. VOGLER (l. c. p. 73.) scrupulum eius dimidium aqua pauca solutum, cum pulveris, siue quae vulgo audiunt, specierum tragacanthae, ex quo tamen semina oleosa exulare debent, scrupulis duobus, et succi liquiritiae puri drachma in centum pilulas (*Pilulae alterantes*) amylo conspergendas

gendas subigi, earumque pilularum, haustis insuper lactis vel aquae meracae vnciiis nonnullis, ter de die pro mali aegrotique alia atque alia indole, vnam, duas ad quatuor deglutiri imperat; ex mercurii sublimati drachma vna cum aequali salis armoniaci portione aqua pauca distillata soluta, additis radicis altheae in puluerem contusae drachmis nouendecim, et mellis albi purissimi drachmis sex pilulas grani vnius confici suadent Viri Cl. SCHLEGEL et WIEGLEB (*Deutsches Apothekerbuch*. Gotha. 8. P. II. p. 486. 487.), cum rob sambuci et extracto aconiti ac cicutae, et, si quidem roborantibus opus erat, cum extracto corticis cascarillae et cinchonae in pilulas redactum omnibus aliis formis praefert (l. c.) NOSE, mercurium sublimatum corrosiuum cum dupla argenti viui, vigecupla farinae et necessaria syrupi ex succo citri parati portione in pilulas redigi praecipit LE ROI (*Mémoire de la Société de médecine à Paris*. ad ann. 1777 et 1778.); ex sex mercurii sublimati granis terendo primo cum aequali portione salis ammoniaci et opii thebaici, tum cum sassaparillae in puluerem contusae drachma permistis, viginti quatuor formari pilulas, earumque per hebdomadem vnam deglutiri D. CIRILLO (l. c.); solutum aqua cum mica panis alba in pilulas conformant alii; ita J. GARDINER (l. c.) mercurii sublimati grana quindecim aquae distillatae drachmis sex soluta cum micae panis albißimae drachmis duabus et dimidia in pilulas 120 compingi, earumque, quae singulae mercurii illius octauam grani partem continent, mane et vesperi duas ad sex vsque recipi iubet; ita Ill. THEDEN

(*Neue Bemerkungen und Erfahrungen zur Bereicherung der Wundarzneykunst und Medicin.* Berlin und Stettin. 8. Vol. III. 1795. c. 1.) eadem ratione pilulas grana duo pondere aequantes confici iubet, quarum quinae vnum circiter mercurii sublimati granum continent; harum pilularum, donec malum, cui opponuntur, superatum sit, mane et vespere tres, et morbo iam deuicto, per tres mox infrequentes dies mane et vespere duas, per tres hos excipientes dies mane et vespere vnam, his elapsis radicem ialapae, tum per aliquod adhuc tempus mercurium gummosum a PLENCKIO denominatum, mane et vespere cochlear, sorberi iubet, ita vt iis, qui ad sanandum morbum trecentas pilulas sumferunt, octodecim mercurii gummosi vnciis, qui ducentas ingesserunt, duodecim vnciis, qui octoginta ad centum vsque deglutierunt, sex eius vnciis opus sit.

Celebratissimae tamen inter has pilulas illae sunt, quas primus Ill. CHPH. LUDOV. HOFMANN (l. m. c. et *von Scharbock &c.* p. 274 sq.), et post eum sua ipsorum experientia edocti FR. JACOBI (l. m. c.), H. CHAVET (*Vorschlag zur gänzlichen Ausrottung der venerischen Krankheit.* Düsseldorf. 1781. 8.), J. D. METZGER (*Aduersaria medica.* Francof. ad Moen. 8. P. II. 1778.), Medici Lipsienses (*Comment. de rebus in scient. naturali et medicin. gestis.* Vol. XXVII. p. 95.) alique commendarunt; hae (*Pilulae maiores HOFMANNI*) vero ita parantur, vt mercurii sublimati corrosiui scrupulus dimidius aqua pauca perfectissime solutus, et cum micae panis triticei cum lacte parati scrupulis decem aequa-

aequabilissime subactus in centum pilulas lycopodii femine conspergendas configuretur, quae igitur singulae decimam grani partem mercurii sublimati continent; harum pilularum tres, numero paulatim aucto, deglutiri iubent memorati modo medici.

At variae hunc quoque operandi modum premunt difficultates. Etsi enim paucissimam eamque bullientem recipias aquam, scrupulo dimidio penitus soluendo vix scrupuli sedecim sufficiunt, qui cum decem micae panis scrupulis subacti tenuem potius pulvem, quam massam pilulis fabricandis aptam progignunt; quodsi, ut paulo spissior et huic fini magis apta euadat, superfluum humorem leni calore abigas, facile, nisi lenissimus ille sit, et continua agitatione hic casus praeuertatur, pelliculam tenacem in superficie contrahit, quae vix aequabiliter cum reliqua massa commisceri potest, et, quum potissimum mercurio sublimato corrosiuo constet, hoc inaequaliter per omnem massam dispersito, inaequalem quoque et facile periculosam vim tribuere illi debet, et tametsi omni cura adhibita haec inaequalis mixtionis ansa praescindatur, vix tamen impetrare poteris, ut pilulae hae, quarum tenacitas omnis a mica panis pendet, sueto modo paratae, pondere aequales prodeant, idem semper mercurii sublimati pondus contineant (C. MOENCH *Bemerkungen über einige einfache und zusammengesetzte Arzneymittel*. Frankfurt und Leipzig. 1781. 8. p. 30-33). Inde tibi explices, quare v. gr. PATEL (l. c.) ab his pilulis facilius longe ventriculi dolores, adeo inflammationes nasci, expertum se esse

profiteatur, quam quidem a mercurio sublimato liquida forma administrato, quare Cl. DE MERTENS (l. c. p. 100.) earum vsum tanta viderit insequi ventriculi et intestinorum tormina, tot hypercathar-
ses, vt omnes medicos obsecret ipsarum vsum ceu periculosissimum reiicere.

Alterum incommodum illud est, quod paulo diutius asseruatae adeo indurentur, vt in ventricu-
lum detrusae, nisi forte magna liquorum copia repletum, integrae adhuc in intestina transeant, et, vel in horum liquidis solutae, graua excitent tor-
mina, vel, quod quidem P. F. MECKEL et G. GUIL. SPONITZER (diff. de morbo venereo. Hal. 1788. 8.) obseruasse se testantur, intemeratae, et nullo plane effectu praestito ano iterum exeant. Quocirca haud mireris, aliquando (v. Comment. de rebus in scient. natural. et medic. gestis. Vol. XXVII. p. 95.) nihil plane effecisse has pilulas, et militem dimachum hassiacum a quadringentis eiusmodi pilu-
lis duorum dierum spatio deglutitis ne minimum quidem malum perpeffum fuisse (C. MOENCH *systematische Lehre von den Arzneimitteln*. p. 233). Vo-
mitu interdum eiici monuit Ill. BALDINGER (histor. mercur. medic. Cassell. 1785. 4. p. 21).

Palato adhuc magis arridentem formam elegit J. C. LE FEBURE, qui (méthode familière pour gué-
rir les maladies vénériennes, avec les recettes des remedes, qui y sont propres. Paris. 1773. 12. Médecin de soi-même, ou méthode simple et aisée pour guérir les maladies vénériennes. Paris. 8. Vol. I. 1775. et Journal de medecine, chirurgie, phar-
macie

macie &c. T. XLI. 1774. Jun. art. 3. p. 547 sq.), periculoso sane consilio, illum frumenti spiritu solum cum pasta, ex qua succolada paratur, nullis tamen aromatibus condita, et balsamo peruiano saccharo excepto in vase porcellano rite subigi, et in tabulas formari iubet, quae singulae mercurii sublimati granum vnum continent. Harum tabularum vnam in quatuor portiones diuisam vt de die cum aqua vel lacte coctam forbeant, aegrotis imperat.

Alii, vt ancipitem mercurii sublimati corrosiui acrimoniam potentius infringere, ad alia confugere artificia. Fuere, qui in ea mercurii sublimati corrosiui vulgo venalis parte, quae a repetitis per aquam feruidam peractis elotionibus haud dissoluta superest, sua indole ad mercurium dulcem propius accedens, remedium mitius et magis tutum inuenisse se, sibi persuadebant, vt alios supra iam recensitos modos, illud mitigandi, taceam.

Alii denique (VAN WY Verhandeling over eene byzondere bereiding en gebruik van het bytende sublimaat in de venusziekte door proeven onderzocht en bevestigt, beneffens eenige aanmerkingen omtrent de gonorrhoea en andere druiping, die zonder venerische besmetting kan ontstaan. Amsterd. D. II. 1777. et BRUGNATELLI giornale per servire alla storia ragionata della medicina di questo secolo. Venezia. 4. T. IV. 1787. art. 6.) mercurium sublimatum corrosium cum purissimo vini spiritu coqui, continue agitando cum spatula ferrea accendi, easque artes aliquoties iterari iubent; vocant ita immutatum *mercurium sublimatum corrosium*

adustum, colore flauescente ab intemerato facile distinguendum, et manifeste ex mercurio sublimato corrosiuo et mercurio dulci conflatum, ita vt, si sex eius vnciae in pollen comminutae aquae distillatae feruidae immergantur, vna earum indissoluta in fundo subsidens, veram mercurii dulcis indolem prae se ferat.

Princeps malum, in quo debellando, BASILIO VALENTINO (l. c.) iam asserente, insignem efficaciam praestitit internus mercurii sublimati corrosiui vsus, est virus venereum, quemadmodum numerosissima in Sibiria (J. G. GMELIN et GEORGI ll. cc.), Russia (S. G. GMELIN et SANCHEZ ll. cc.), Polonia DE LA FONTAINE l. c.), Suecia (HALLMANN, AD. MURRAY, AURIVILLIUS, BIERCHEN et ROSENSTEIN ll. cc.), Belgio (BLANCAARD, P. HERMANNO, BOERHAAVE, VAN WY, MUNNIKS ll. cc.), Britannia (WISEMANN, TURNER, BROCKLESBY, D. MONRO, BAYLIES, A. GORDON, J. CLEPHANE, G. HASTIE, R. DAVIES, J. BARKER, R. MILLAR, G. FR. BOYD, AL. RUSSELL, G. MACAULAY ll. cc.), Hispania (Litt. G. van SWIETEN ad J. BENEVENUTO ap. EHRMANN l. c. p. 34.), Italia (della BONA, CALVI, CREN, D. CIRILLO, GALLO ll. cc.), Heluetia (GIRTANNER l. c. III. p. 622.), Gallia (LIEUTAUD, DE HORNE, GARDANE, CÉZAN, LE BEGUE DE PRESLE, COLOMBIER, DAZILLE, LE FEBURE, BOURRU, DARSSÉS, P. J. MACQUER et F. VICQ D'AZYR, LE MORE, TERRAS, EHRMANN, MOSEDER, ll. cc. NICOLAS manuel du jeune chirurgien. à Paris. 8. Nouv. edit. 1771. T. I. p. 582.), Germania (FR. HOFFMANN, van SWIETEN, A. DE HAEN, A. DE STOERCK, M. STOLL,

M. STOLL, LOCHER, J. J. PLENCK, COLLIN, TH. C. MEDICUS, HUNDERTMARCK, A. E. BÜCHNER et A. FR. STOCKHAUSEN, CHPH. BLACHKE, J. CHPH. BRUNS, LUDWIG, J. E. WICHMANN, P. E. HARTMANN et G. H. HARLEMANN, LANGE, STOELLER, NOSE, HERZ, THEDEN, BERNSTEIN, MELLIN, MOENCH, BUCHHOLZ, CHPH. L. HOFMANN, RICHTER, ALTHOF, VOGLER, CHAVET ll. cc.), in Hungaria (OESTERREICHER l. c.) denique, capta pericula testantur.

Habet autem prae multis aliis id commodi mercurii sublimati corrosivi vsus internus, quod raro per salivam, crebrius per vrinam aut sudorem (van SWIETEN Comment. Vol. V. p. 552.), aut per aluum operetur; adeo, vt qui bis terue de die aluum excernunt, obseruante LOCHERO (l. c.) cum sanitate citissime in gratiam redeant, quod diu etiam continuatus, modo cetera cautus (van SWIETEN Comment. V. p. 552.), nunquam noceat, nec (DE HORNE exposition &c. c. 4.) debilitet, more aliorum ex argento viuo paratorum medicaminum, quod feminis tum grauidis (MACAULAY, CÉZAN ll. cc.), tum menstruum sanguinem fundentibus (van SWIETEN l. m. c.), tum ipsis infantibus (J. GARDANE l. c.), nullum periculum intentet, et caelo potissimum sereno et miti auram liberam concedat aegris, eosque praesertim, quos turpi hoc morbo laborare pudet, neque ab officii functione, neque ab amicorum consortio, neque ab aulae, spectaculorum (van SWIETEN l. m. c. p. 553.) aliisque publicis delectationibus plane arceat, ideo in militibus (van SWIETEN l. m. c. p. 553. LOCHER, BROCKLESBY, A. GORDON, R. MILLAR, J. CLEPHANE, R. DAVIES,

R. DAVIES, J. BARKER, G. HASTIE, G. FR. BOYD, A. RUSSELL, R. DE HAUTESIERK II. CC., HOTZ apud J. J. ZIMMERMANN observation. quaed. practic. inprimis circa virtutem mercurii, extracti cicutae ac pulsatillae. Argent. 1779. 4. §. IV. p. 3 - 5.), nautis (G. M. essai sur les maladies, qui attaquent le plus communement les gens de mer, contenant une methode courte et facile pour les connoitre, les guérir, et même en préserver &c. à Marseille. 1766. 12. p. 105.), aulicis (van SWIETEN l. m. c.) ab eo malo liberandis familiaris. Ita LOCHERUS (l. c. p. 1 - 36.) ea medicina 4880 milites, infirmitatem hominum numerum tum in nosocomio, tum maxime per ciuitatem (Vindobonam) et suburbia hac aegritudine multorum A. DE HAEN (l. c. II. p. 209. 210. 212. III. p. 217. IV. p. 239.); plurimos, pertinacissima et vlcerosa lue affectos, saluare adeo profluuium largissimo per alias medicinas ex argento viuo paratas incassum tentatos, maximopere debilitatos A. DE STOERCK (l. c. II. p. 222. 223.) et D. CIRILLO (l. c. p. 129. 130.), pernicietiori morbo decumbentes GUIL. DEASE (observations on the different methods of treating the venereal disease. Dublin. 1781. 8.) et SCHWEDIAUER (l. c. c. 13. art. 3. p. 205.), multos ea labe affectos, Argentinae, Basileae, Monspelii SPIELMANN (apud J. FR. EHRLMANN l. c. p. 45. 46.), multos siphyliticos BONA (l. c.), OESTERREICHER (l. c.), RICHTER (l. c. XI. p. 261.), ALTHOF (l. c. p. 88. 89.), VOGLER (l. c. p. 74.), BALDINGER (pharmac. Edinburg. p. 346. et ap. G. BICKER l. c. p. 8.), tres MARET (journal de medecine, chirurgie, pharmacie. T. XLVIII.

T. XLVIII. 1777. Nov. art. 2. p. 397.), quatuor GUERING (apud J. FR. EHRMANN l. c. p. 39.), tres ZIEGENHAGEN (ibid. p. 43. 44.), feminam HOTZ (ap. J. J. ZIMMERMANN l. c. §. VI. p. 6. 7.), puellam A. FR. STOCKHAUSEN (l. c. §. XXI. p. 32-34.), quosdam aegros FIELIZ (apud RICHTER l. c. V. p. 138-141.) saluauit; in Iaponia multos C. P. THUNBERG (Resa vti Europa, Africa, Asia, för-rättad åren 1770-1779. Vpsal. 8. P. IV. 1793. p. 76.), inueterata lue mulctatum L. F. B. LENTIN (Obseruat. medic. Cell. 8. Fasc. II. 1770. p. 16.), obstetricem per feminam, cui manus auxiliatrices praeestabat, infectam, PH. B. PETTMANN (Nov. act. physic. medic. Acad. Caes. Nat. Curios. Vol. III. ann. 1767. obs. 96. p. 497.).

Eandem medicationem approbarunt A. CASAMAJOR et L. CL. GUILBERT (quaest. med. An lue venerea sublimatum corrosiuum? Paris. 1767. 4.), et Medicus Anglus (Practical essays on medical subjects by a member of the royal college of physicians of London and Edinburgh. Lond. 1773. 8.), qui tamen opium et camphoram mercurio sublimato adiicit.

Illam etiam praerogatiuam prae reliquis ex argento viuo paratis pharmacis mereri nonnullis (v. gr. TERRAS l. c. CHPH. L. HOFFMANN l. m. c.) videtur mercurius sublimatus corrosiuus, quod confortio decoctae cum cortice cinchonae et stipitibus dulcamarae aquae stipatus lue venerea, cum scorbutica complicatae, quae alia mercurialia non admittit, medeatur, forsan eo quod maiorem acidi
in

in scorbuto tantopere efficacis (Vol. I. p. 53.), quam quidem multa alia argenti viui feracia medicamenta, copiam continet.

At non lues venerea modo ipsa, sed numerosae quoque eius propagines potenti huic remedio cedunt. Ita phthisin veneream Ill. J. C. TODE (Collection. Societ. medic. Hafniens. Hafniae. 8. Vol. I. 1774. p. 171.), J. J. GARDANE (recherches pratiques sur les différentes manieres de traiter les maladies vénériennes. p. 138.), BRILLOUET (l. c.), et D. CIRILLO (l. c. p. 130.) eius auxilio feliciter vicerunt. Ita illito simul frictionis ope vnguento saponato interno mercurii sublimati cum camphora et decocto ligni sassafras coniuncti vsu paralyfin brachii veneream fugavit LANGE (ap. J. L. SCHMUCKER *vermischte chirurgische Schriften*. Berlin und Stettin. 8. Vol. II. 1779.); alias molestias, quae aut ex veneno venereo ortum trahunt, aut post usum aliorum ex argento viuo confectorum medicaminum remanent, TERRAS (l. c.).

In cutis morbis ex hac causa prognatis admittit Ill. GIRTANNER (l. c. I. p. 364.), efficacissimum praesertim inuenere mercurium sublimatum corrosiuum GUERING, ZIEGENHAGEN, TERRAS, DE HORNE, DEASE (ll. cc.), VOGLER (l. c. p. 74.), CHR. L. HOFFMANN (apud JACOBI l. c.), LE BEGUE DE PRESLE (l. c. p. 215.), D. MONRO (l. c. I. p. 265.), et alii medici (Practical essays on medical subjects &c. et BALDINGER pharmacop. Edinburg. p. 346.); in lichenibus eiusdem originis EVERS (ap. SCHMUCKER l. m. c.), neque solum in iis cutis morbis, qui a
venerea

venerea labe progignuntur, sed in aliis quoque (VOGLER l. m. c. S. AURIVILLIUS l. c. J. M. HOFFMANN diff. de mercurii sublimati virtute in affectibus cutaneis. Argentor. 1766. 4.) diuersae plane indolis, in scabie crustosa (A. DE STOERCK l. c. I. p. 95.), in scabie farinacea (OTTMANN apud J. FR. EHRLMANN l. c. p. 40.), in scabie humida (MOSEDER ibid. p. 42.), generatim in exanthematibus chronicis humidis, si praesertim cum decocto sassaparillae et mezerei coniungatur (Practical essays on medical subjects &c.), in lepra B. GOOCH (medical and chirurgical observations, as an appendix to a former publication. London. 1773. 8. p. 61.), in herpete (AMBR. HOSTY et J. COTTON, au herpeti licet non venereae sublimatum corrosivum? Paris. 1772.) eximiam exseruit efficaciam.

Neque minor vis est mercurii sublimati corrosivi in sanandis vlceribus ex venerea causa proficiscentibus (van SWIETEN Comment. Vol. V. p. 549. A. DE HAEN l. c. III. p. 217. A. DE STOERCK l. c. II. p. 223. CHPH. L. HOFFMANN ap. JACOBI l. c. RICHTER l. c. XII. p. 476. LANGE ap. SCHMUCKER l. m. c. FIELIZ l. c. p. 139-141. DE HORNE examen des principales methodes &c. p. 36. et journal de medecine l. c. VOGLER l. c. p. 74.), neque in his solis medicandis subsistit eius virtus, sed in aliis quoque vlceribus consolidandis (Practical essays on medical subjects &c.) egregie se gessit; vlceribus malignis iam opposuerat (l. c.) BASILIUS VALENTINUS; in vlceribus scrophulosis, cancrofis, cariosis tractandis praestantissimum apprehendit eius vsum
inter-

internum (l. c.) STOELLER; vlcera phagadaenica, adeo cancrofa ſcorbutica eo vſu ſanari expertus eſt WHYTT (Medical obſervations and inquiries by a Society of phyſicians in London. Vol. II. 1762. art. 14. p. 213.), vlcus labia et glandulas maxillares exedens, aliis medicaminibus praeſtacte reſiſtens TRIQUET (ibid. art. 31. p. 365.), vlcus teterimum oris et narium partes externas internasque corrodens A. DE HAEN (l. c. II. p. 98-102. 210.), vlcera labiorum, narium, crurum peſſima IDEM (l. m. c. III. p. 217.), annofas narium labiorumque eroſiones IDEM (l. m. c. IV. p. 240.), vlcus labii inferioris ad cancrum accedens CHPH. L. HOFFMANN (ap. JACOBI l. c.), vlcus ſcrophuloſum inueteratum BARATTE (*Sammlung auſerleſener Abhandlungen zum Gebrauch praktiſcher Aerzte. St. 2. Leipz. 1774.*), vlcera impura et cacoethea omnis generis VOGLER (l. c. p. 74.), vlcera crurum refractaria, in Weſtphalia endemia J. D. METZGER (Aduerſ. medic. P. II.), crurum aliarumque partium vlcera medellam omnem diu renuentia J. FRID. GUIL. NEU (obſervation. medico-pract. et chirurgic. Goetting. 1776. 4. obſ. 16. p. 20. 21.), narium praefertim vlcus foediſſimum, ozaena medicis nuncupatam, tum externo eius vſui ceſſiſſe HUNDERTMARK (progr. de ozaena venerea. Lipſ. 1758.), tum interno praefertim FR. A. MEYER (de ozaena commentatio ad Vir. Ill. MEDERER. Hamburg. 1785. 8.), veneream praecipue VOGLER (l. c. p. 75. 77.).

In cancro debellando decantatus potiffimum fuit internus mercurii huius ſublimate vſus (BALDINGER pharm. Edinb. p. 346), primo harum laudum auctore

SANCHEZ,

SANCHEZ, qui litteris ad B. Patruum (ap. ACHAT. GAERTNER l. c. p. 5.) datis, cancrum nasi, ad ossa huius partis, imo vicina iam progressum a medico quodam NITCH eius frumenti spiritu soluti trimestri usu interno perfecte sanatum fuisse refert; cancrum labii superioris J. J. REICHARD (*Magazin für Aerzte.* 8. fasc. XI. 1778. p. 969.), cancrum oris B. GOOCH (medical and chirurgic. observations as an appendix to a former publication. Lond. 1773. 8. p. 146.), cancrosum linguae vlcus van SWIETEN (litter. ad BENEVENUTO datae, insert. Comment. de rebus in scientia naturali et medicina gestis. Vol. V. p. 718.), cancrum dolentissimum, labium superius cum gingivis reliquasque partes internas ad fauces usque infestantem et febre lenta stipatum B. WILMER (Cases and remarks in surgery. London. 1779. 8.), cancrum nasi eius auxilio superavit ROWLEY (Seventy four cases &c.); posterior tamen quotidie ter octavam grani partem vna cum camphora et nitro aqua soluto, simul pilulam ex grano dimidio mercurii dulcis et aequali portione sulphuris aurati antimonii conflata propinauit, et extrinsecus fumum argenti viui applicuit.

Insignem quoque exercet potentiam in sananda ossium carie, potissimum quidem venerea, quam videlicet experti sunt L. FR. B. LENTIN (l. m. c.), J. FR. KNOLLE (diss. de ossium carie venerea. Lips. 1763.) et VOGLER (l. c. p. 74.), ut tamen externo simul argenti viui usu opus sit (DE HORNE journal de medecine &c. l. c.); at in aliis quoque ossium morbis ex alio fonte oriundis (BALDINGER pharmacop. Edinb. p. 346.) eximiam

opem praestitit; cariem in dorso carpi post varicellam natam eo remedio sustulit Ill. J. D. METZGER (l. m. c.), cariem ossium artuum superiorum, ossium iugalium, ossium tarfi et metatarfi Cl. FR. GUIL. NEU (l. c. obs. XIII-XV. p. 17-20).

Tumores quoque venereos, siue ossium (VOLLER l. c. p. 74.), siue partium molliorum, praesertim glandularum, et potissimum quidem inguinalium, hac medicatione citra omnem sensibilem evacuationem euanescentes comperit A. DE STOERCK (l. c. II. p. 222.), assentientibus quoque aliis, praesertim DE HORNE (l. m. c. p. 56.), qui tamen in hac virus venerei sobole dissipanda minus potentem se gerere (journal de medecine &c. l. c.) asserit; tumorem genu ulceribus scatentis pertinacissimum, ex virus venereo natum, prouiso et stabili mercurii sublimati usu interno feliciter superauit (l. c.) FIELIZ; tumores ossa femoris, cubiti, frontis defoedantes MOSEDER (l. c. p. 40. 41.), clauiculas, sternum, ossa innominata, humeri, frontis infestantes ZIEGENHAGEN (l. c. p. 44.); debilius in his sanandis operari, quam in aliis morbi venerei sequelis asseuerat DE HORNE (l. m. c.).

Glandularum quoque tumores, etiam pertinaces, nisi inflammatorios (DE HORNE l. m. c.), ex alia longe causa natos, huic remedio obtemperare obseruauit B. SPIELMANN (apud J. FR. EHRMANN l. c. p. 45.) in virgine, cui iam inde ab aliquot lustris glandulae ab auribus usque ad clauiculas sitae induratae intumuerant. Idem ille (l. m. c. p. 44.), aequae ac MOSEDER (ibid. p. 42.), eiusdem auxilio

puerum

puerum a scrophulis per omne corpus disseminatis liberauit; eandem efficaciam monstrauit hic mercurius corrosiuus Cl. HOTZIO (apud J. J. ZIMMERMANN l. c. §. VII. p. 7. 8.) in puero decenni post variolas confluentes scrophulis per totum corpus obfesso; plures aegros scrophulis affectos eius ope sanauit LOYAUTÉ (Mémoire de la Société de médecine à Paris, ad annos 1777 et 1778.); spe tamen sua excidit, huic morbo oppositurus mercurium sublimatum Cl. METZGER (l. m. c.).

In scirrhis discutiendis valde vtilem inuenit mercurium sublimatum corrosiuum M. AKENSIDE (Medical Transactions, published by the College of Physicians in London. London. 8. Vol. I. 1768. art. 6. p. 70.); neque repugnat Cl. DE HORNE (exposition &c. p. 4.), nisi in iis, qui in cancrum mox degeneraturi ea medicatione potius exacerbantur.

Multum porro praestat in phymosi, et paraphymosi (DE HORNE journal de medecine &c. l. c.), in fluore albo et gonorrhoea venereis, quantum quidem, vt sanentur, argentum viuum et praeparata ex eo medicamenta poscunt (A. DE HAEN l. c. III. p. 217. DE HORNE l. m. c.); feminam fluore albo maligno laborantem, aliis remediis per plures menses incassum tentatis, hoc pharmaco septem dierum spatio ab isto malo liberauit OTTMANN (apud J. FR. EHRLMANN l. c. p. 39.), iuuenem a suppressa praepostere gonorrhoea symptomatibus dolentissimis, et difficili praesertim deglutitione infestatum, mensis spatio MOSEDER (l. c. p. 43. 44.); vtilissimam praedicat in testium tumoribus discutiendis,

tiendis, et gonorrhoea suppressa refuscitanda, inflammationem autem et reliqua symptomata exasperare, si in recenti gonorrhoea adhibeatur, testis est J. WATHEN (practical observations, concerning the cure of the venereal disease by mercurials. Lond. 1765. 8. p. 44.).

Mirifice porro prodest mercurius sublimatus corrosivus intus exhibitus in oculorum morbis ex labe venerea natales suos trahentibus. Opacitatem corneae et ipsius lentis crystallinae, ab ophthalmia venerea male curata superstitem, octodecim mensium spatio eius ope sustulit b. van SWIETEN (medical observations and inquiries by a Society of physicians in London. Vol. II. 1762. art. 15. p. 232.); similiter corneae opacitates (l. c. III. p. 217.) saepe dispulit eodem remedio A. DE HAEN; pannum oculi ex venerea origine natum, trium mensium spatio IDEM (l. c. II. p. 211.), amaurosin, post morbum venereum natam J. FR. CONSBRUCH (Nov. act. Ac. Caes. Nat. Curios. Vol. V. 1773. p. 85.), ophthalmiam veneream VOGLER (l. c. p. 74.), et ROWLEY (treatise on the principal diseases of the eyes. Lond. 1773. 8.); sed in aliis quoque oculorum vitiis ab omni venerea labe alienis efficacissimum expertus est LOCHER (l. c. p. 30.); ophthalmiam inueteratam neutiquam veneream B. GOOCH (Cases and practical remarks in surgery. Ed. II. 8. 1767. p. 50.), caecitatis speciem incipientem IDEM (l. m. c.), aliam ex levi palpebrarum inflammatione sensim obortam periodicam IDEM (l. c. p. 52.), pannos A. DE HAEN (l. c. III. p. 217. IV. p. 240.) et LOCHER (l. c.), albugines A. DE HAEN (l. c. II. p. 210. 211. IV. p. 240.)

p. 240.) et LOCHER (l. c.), amaurosin incipientem A. DE HAEN (l. c. IV. p. 240), consummatam adeo WARE (Memoirs of the medical Society of London, instit. in the Year 1783. Lond. 8. Vol. III. 1792.) eius ope dispulerunt, et posterior quidem ita processit, vt per mensis et paulo longius adhuc temporis spatium quotidie quartam grani partem vncia dimidia spiritus vini solutam cum iusculo ex farina sagu parato aegroto porrigeret.

Ipsam cataractam eius adiumento superatam refert LOCHER (l. c.), trecentis aut quadringentis pilulis ad HOFFMANNI normam fabricatis, interpositis laxantibus antiphlogisticis, non incipientem modo sed consummatam fere cataractam, saepius discussam, lentem crystallinam claram, visumque redditum fuisse VOGLER (l. c. p. 75.); diuturno vsu mercurii sublimati corrosiui (grani vnus aut duorum), vna cum tartaro emetico (aequali portione), et nitro depurato (drachmis duabus) aqua rosarum (vnciis octo) soluti, cuius solutionis quotidie ter cochleare aegroto exhibendum curauit, saepius cataractam sanatam G. ROWLEY (treat. on one hundred and eighteen principal diseases of the eyes and eyelids. London. 1790. 8.). In gutta serena desperata incassum tamen tentauit eius vsum A. DE HAEN (l. c. III. p. 218).

In nonnullis surditatis speciebus A. DE HAEN (l. c. III. p. 217.) beneficam eius vim expertus est; in arthritide venerea, etiam inueterata IDEM (l. c. II. p. 211. 212.) et VOGLER (l. c. p. 74.); rheumatismos de latente labe venerea suspectos eius ope dissipatos vidit Ill. HILDEBRANDT (l. m. c. §. 21.

p. 65. 66.), vt tamen opium adderetur; rheumatismos cum arthritide iunctos b. VOGEL (aphorism. de cognoscend. et curand. praecip. corp. human. affectibus. Goetting. 1772.), rheumatismum coxae vel maxime rebellem Ill. LENTIN (Memorabilia circa aërem &c. Clausthalensium. Goetting 1779. p. 124.) et auctor libri (Practical essays on medical subjects &c.), rheumatismum a transpiratione suppressa natum, et nullis aliis cedentem remediis, Cl. BONA (l. c.) hoc pharmaco fugarunt.

Hydropem ipsum, quem, si hac medicatione non euanescat, nulli alii cessurum contendit, mercurio sublimato corrosiuo oppugnat N. D. FALCK (l. c.), ea ratione, vt granum eius vnum, vna cum nitri vncia et saccharo, quantum opus est, vt sapor gratus euadat, in coctis cum radicis petroselini recentis et mellis vtriusque vnciiis tribus aquae communis vnciiis sedecim soluat, et saporis gratia adhuc pauxillum vini canariensis addat.

Febribus intermittentibus iam MAYERNII aeuo oppositus fuit mercurius sublimatus; ille enim (tract. de febribus c. 4. p. 72.) asserit, constituere partem pulueris antifebrilis, a quodam POTS denominati; et reuera febrem quartanam cortici cinchonae soli non cedentem, eius cum mercurio hoc sublimato connubio iugulauit Ill. M. HERZ (*Briefe an Aerzte.* Berlin. 8. Samml. II. 1784. Br. 4. p. 102).

In morbo Americae calidiori eique oppositis insulis endemio Yaws Anglis, Pian vel Epian Gallis dicto multum valere testatur FR. ALLAMAND (Nov. act Acad. Caes. Nat. Curios. T. IV. 1770. obs. 23. p. 87.),

p. 87.), contradicente tamen experto G. GUIL. SCHILLING (diatrib. de morbo in Europa pene ignoto, quem Americani vocant Yaws. Ultraj. 1770. 8.).

Vena Medinenfi infestatos mercurii sublimati frumenti spiritu soluti vsu ita subleuari, vt multo facilius et breuiori temporis spatio extrahi possit filaria, perhibet GALLANDAT (journal de medecine, chirurgie, pharmacie &c. T. XII. 1760. Januar art. 4. p. 24.), nihil auxilii tulisse AD. FR. LOEFFLER (*Beyträge zur Arzneywissenschaft und Wundarzneykunst*. Leipzig und Altona. 8. P. I. 1791.).

Vermes intestina vellicantes eo pharmaco oppugnauit (l. c.) BRUAND, taeniam adeo expulit (l. c. p. 40.) OTTMANN.

Mercurius corrosiuus albus fortior (HOPE in sua editione libri ALSTONIANI: *Lectures on the materia medica, containing the natural history of drugs, their virtues and doses*. London. 1770. 4.), mercurio sublimato corrosiuo vulgari vtique acrior et potentior, natus ex argento viuo primo in acido nitri soluto, ex hoc per alcali volatile praecipitato, denuo in falis communis acido soluto, et in crystallos redacto, vt igitur iisdem constet principiis, ex quibus mercurius sublimatus corrosiuus conflatur, eo tamen cum discrimine, quod maior ei inhaerere videatur acidi portio.

Quare haud mireris, fortius adhuc stimulare, et validius adhuc per lotium et sudores operari; ideo neque omnibus conducere, quibus argentum viuum prodest, neque ob minorem longe, quam huius continet, copiam omnibus nodis soluendis

parem esse, quibus ipse vulgatus ille mercurius sublimatus cum successu opponitur.

Exhibetur autem a nonnullis ita, vt granum eius soluatur aquae distillatae vncia, eiusque solutionis propinentur guttae triginta.

Remedium Tibetanum (SAUNDERS Philosophical Transact. Vol. LXXIX. ad ann. 1789. P. I. p. 109.), simile pharmacum ex mercurio in calcem conuerso, et tum sulphuri, tum acido cuidam nupto conflatum, Tibetanis in sanandis morbis venereis familiare. Conficitur vero ex alumine, nitro, cinnabari et argento viuo, quae omnia accurate permista artifices ollae immittunt, altera minore inuersa et firmiter agglutinata olla tegunt, in olla maiori focum substernunt, eumque per quadraginta temporis minuta alunt; quo facto et refrigeratis iterum vasis, quod minori ollae intus adhaeret, eximunt, et cum prunorum vel dactylorum pulpa in pilulas conformant, quarum binas aut ternas deglutiendas aegrotis exhibent.

Liquor mercurii secretus (J. C. GMELIN commerc. litterar. Noric. ann. 1733. hebd. 25. p. 194. 195.), quamquam a mercurio denominatus, vix tamen aliquid argenti vini continet; paratur enim, soluendo mercurii sublimati vncias quatuor aceti distillati vnciis duodecim, acetum lenissimo igne per distillationem iterum separando, sicco residuo infundendo spiritum vini rectificatum, vas, quo continetur, exactissime clausum per quatuor hebdomades leni calori committendo, liquoris plurimam partem denuo per distillationem lenissimo calore peractam abstrahendo, liquorem, qui transiit, denuo

denuo residuo adfundendo, per tres dies continuos leni calore fouendo, et denique lenissimo distillationis igne abstrahendo.

Hic liquor duorum, trium et quinque guttarum praebio omnia tam externa, quam interna vlcera, siue in collo, siue in vesica vrinaria, siue in renibus, siue in vtero obuia, mirum in modum perfanare traditur.

Tinctura hydrargyri (A. LIBAVIUS alchemia. Francof. 1597. 4. p. 285.), parum quoque argenti viui continere videtur, in lue venerea et podagra ad guttas tres exhibita. Paratur enim infundendo hydrargyro nitrato oleum vitrioli fuscum, illudque per distillationem toties iterum separando, donec residuum rubescat, huic residuo vini, quod appellant, alcohol affundendo, iteratis vicibus per distillationem abstrahendo, denuo affundendo, et paulisper inspissando.

Pilulae magneticae Ostii, a medico caesareo aulico J. OST, qui eas inuenit, diuendit, et non in morbo tantum venereo, sed et in gonorrhoea, etiam neglecta et retropulsa, in morbo ischiadico, podagra, aliis arthritidis generibus, melancholia, mania, chlorosi, febribus quartanis et aliis debellandis mira praestare gloriatur, denominatae, teste Ill. TROMMSDORF (*Journal der Pharmacie für Aerzte, Apotheker und Chemisten*. Vol. II. fasc. 2. 1795. p. 86-98.) praeter extractum quoddam vegetabile ($\frac{1}{2}\text{℥}$), et resinam ($\frac{3}{2}\text{℥}$) calcem mercurii ($\frac{1}{5}$) continent, cui potissimam virtutis, quam in malo venereo medicando exercent, partem debere videntur.

I N D E X

R E R V M A L P H A B E T I C V S.

A

Acetas hydrargyri. 232.
Aethiops
 absorbens. 123.
 alcalifatus. 123. 124.
 alcalizatus. 123.
 antimonii. 132.
 antiphthificus. 114.
 antirheumaticus. 115.
 antiscorbuticus. 114.
 auripigmenti. 132.
 diureticus. 114.
 ionialis. 132.
 mercurialis. 117-132.
 mineralis. 117-132.
 apyrus. 125.
 auratus. 133.
 empyrus. 125.
 per se. 145.
 sine igne paratus. 125.
 narcoticus. 131.
 per se. 145.
 peruvianus. 114.
 purgans. 114. 115.
 saccharatus. 116. 117.
 tartarifatus. 227.
Amalgama. 7. 140. 141.
 ferri. 141.
 plumbi. 140.
 stanni. 140. 141.
Aqua aloëtica mercurialis Zwelf-
 feri. 265.
 aluminosa. 265.
 argentea. 1.
 caustica. 147.
 cosmetica
 Mynsichti. 163.
 cum mercurio cocta. 71-73.
 diuina Fernelii. 263.
 grisea. 237.
 mercurialis. 239. 252-256.
 ad vsus externos. 265.
 pro scabiosis. 204.
 Rulandi. 147.

Aqua
 incuriata. 265.
 metallorum. 1.
 phagadaenica. 263.
 sicca. 1.

Aquila
 alba. 182.
 celestis. 168.

Arcanum
 corallinum. 156-158.
 Paracelsi. 156.
 Zwelfferi. 144.
 Maradant. 268.
 Nicole. 123. 261.

Argentum
 fusum. 1.
 liquidum. 1.
 mobile. 1.
 vium. 1.

Ἀργυρον
 χυτον. 16.

Aurum
 horizontale. 159.
 vitae. 142. 143.

Azoph. 1.
Azoth. 143.

B

Balnea. 259.
Bolus
 ad necandos pellendosque lum-
 bricos Zapatae. 116.
 caeruleus. 116.
 catharticus. 222.
 mercurialis. 200. 222.

C

Calces mercurii. 145-224.
Calcinatum maius. 162.
Calomel. 187.
Calomelas. 187.
Calx
 mercurii. 237.
 rubra. 146.

Cathar-

INDEX.

Catharticum minerale. 162.
Cerata mercurialia. 102 - 104.
Ceratum

mercuriale. 104. 151.
simplex. 104.

Chamaeleon minerale. 1.

Cinnabaris. 133 - 139.

antimonii. 139.

caerulea. 139.

factitia. 137 - 139.

nativa. 136. 137.

Corallinum album Libanii. 182.

D

Draco mitigatus. 182.

E

Eau

de Bellosse. 237.

fondante. 264.

vegetale

mercurielle. 229.

Elixir antisiphiliticum. 160.

Emplastra mercurialia. 102 - 107.

Emplastrum

ad clauos pedum. 152.

ad tophos venereos. 102. 103.

147. 178.

antiuenerum

Zwelfferi. 239.

cicatricem inducens. 103.

commune

cum mercurio. 103.

de cinnabari. 135.

de ranis

cum mercurio. 103. 104. 239.

ex ammoniaco

cum mercurio. 106.

febrifugum. 135.

Enemata. 260.

Essentia

mercurialis. 225.

Charas. 239.

Exstinatio. 79.

F

Flores

ammoniaco - mercuriales. 139.

argenti. 172.

salis ammoniaci

aethiopici. 133.

Fumigationes

mercuriales. 75 - 79. 136.

G

Gâteaux toniques mercuriels. 181.

Gouttes

du General Lamotte. 160.

glaciales helvetiques. 268.

Guttae

albae Wardii. 227.

Lamottianae. 160.

mercuriales Langhansii. 268.

H

Hercules Bouii. 142.

Hydrargyrosis. 83.

Hydrargyrum. 1.

acetatum. 232.

nitratum. 5. 237.

cinereum. 171.

phosphoratum. 173. 235.

salitum. 242.

tartarifatum. 227.

Hydrargyrus. 1.

muriatus

mitiis. 181.

sublimatis. 242.

I

Illusor chymicorum. 1.

Impostor chymicorum. 1.

L

Lac mercuriale. 162.

mercurio tinctum. 73 - 75.

Lacerta viridis. 144.

Laudanum

minerale. 157.

corrosiuum. 242.

Lauemens

antiueneriens. 260.

mercuriels. 260.

Linimentum

ad serpiginem. 264.

mercuriale

psoricum. 165.

Liqueur

fondante

de M. Diemert. 231.

Liquor

exfoliatuus

Belottii. 237.

Liquor

INDEX.

Liquor

- fundamentalis. 241.
- mercurialis
 - Plenckii. 119.
- mercurii
 - secretus. 312. 313.
 - viui Mynsichti. 237.
- mundificans. 266.
- ophthalmicus. 251.
- siphyliticus. 287.

M

- Malleus metallorum. 242.
- Manna
 - mercurii. 144. 162. 168. 189.
 - metallorum. 182.
- Medicamentum Geruassii. 123.
- Mercurius. 1.
 - alcalisatus. 123. 124.
 - auratus. 159.
 - benzoinus. 175.
 - calcinatus. 146.
 - ruber. 148.
 - cinereus. 190.
 - Blackii. 171.
 - corallatus. 155.
 - corallinus. 157.
 - corrosiuus.
 - albus fortior. 311. 312.
 - ruber. 224.
 - cosmeticus. 162. 163.
 - delectorius. 172.
 - diaphoreticus. 142 - 144.
 - Kenelmi Digbaei. 140.
 - dulcificatus. 173.
 - dulcis. 169. 181.
 - martiatus. 142.
 - solaris. 144.
 - emeticus flauus. 176.
 - fixatus. 133.
 - gryseus. 168.
 - gummolus. 117 - 123.
 - incarnatus praecipitatus. 173.
 - laxatiuus. 176.
 - mellitus. 111 - 113.
 - niger. 190.
 - nitrosus. 240.
 - oxydatus. 145.
 - per se praecipitatus. 143.
 - phosphoratus. 173. 235.
 - phosphoreus. 173.

Mercurius

- praecipitatus. 146. 170.
 - albus. 6. 162 - 171.
 - dulcis. 169. 170.
- antiuenerens. 159.
- cinereus. 190.
- dulcis. 190.
- flauus. 176.
- fuscus. 172.
- niger. 145.
- per se. 143.
- ruber. 5. 146. 148.
- solaris et lunaris. 142.
- viridis. 144.
- saccharatus. 116. 117.
- solubilis. 160. 161.
- sublimatus. 242.
 - corrosiuus. 242.
 - adustus. 181.
 - aibus. 7. 242.
 - crystallinus et celestis. 242.
 - dulcis. 181.
 - purgans. 181.
 - ruber. 224.
 - rubeus non corrosiuus. 156.
- sulphuratus. 124.
- tartarisatus. 227.
 - liquidus. 229.
- terebinthinatus. 110.
- tricolor. 5. 224.
- vnguinosus. 80.
- violaceus diaphoreticus. 139.
 - Parisiensium. 140.
- virginus. 11.
- viuus. 69 - 71.
- Methodus deriuatoria. 40.
- Mixtura mineralis. 288.
- Morsuli contra vermes. 128.
- Murias hydrargyri
 - corrosiuus. 242.
 - mitis. 181.

N

- Nitras hydrargyri. 237.
 - mercurii. 5.

O

- Oleum mercurii ad verrucas et clauos pedum. 266.

P

INDEX.

P

- Panacea.** 133.
Anwaldina. 135.
de la Vigne. 142.
mercurialis. 167. 187. 189.
 nigra. 133.
 rubra. 158.
mercurii albi vulgaris. 162.
Quercetani. 182.
Pauchymagogum minerale. 182.
Phosphoras mercurii. 173.
Pilulae
 ad gonorrhoeam. 201.
 virulentam. 201. 202.
 aethiopicae. 111. 131.
 alterantes. 292.
 Plummeri. 201.
 anthelminticae. 202. 228.
 Barbaroffae. 111. 112.
 Bellottii. 112.
 catharticae. 202.
 de cambogia. 222.
 ex mercurio gummoso. 112. 113.
 Keyseri. 232.
 magneticae Oltii. 147. 313.
 maiores Hofmanni. 294.
 mercuriales. 108 - 115. 202.
 laxantes. 114.
 mellitae. 113.
 Plummeri. 202.
 rubrae. 202.
Praecipitatum. 146.
 album. 162.
 nobile. 155.
Praecipitatus albus
 Cloffaei vomituo - cathar-
 ticus. 170.
 communis. 162.
 correctus. 173.
 diaphoreticus. 158.
 dulcis. 148.
 luteus. 172.
 diaphoreticus. 172.
 ruber. 146.
 solaris. 142. 143.
 regulinus s. diaphoreticus.
 142.

Proteus. 1.

Pulvis

- absorbens.** 134.
ad vermes. 219.
antepilepticus Dolaei. 221.

Pulvis

- antifebrilis Pots.** 310.
antispasmodicus. 134.
arthriticus. 134.
cathaereticus pro ossibus. 149.
cephalicus. 134.
confortans. 134.
contra vermes. 219.
epilepticus. 134.
hydrargyri saccharatus. 176.
hypnoticus. 132.
mercurii cinereus. 171.
mineralis. 130.
praecipitans. 134.
principis. 158.
rosae vitae. 173.
temperans. 134.
Tunchinensis. 131.

Q

- Quintessence venerienne du Sieur**
 Mollet. 227.

R

- Remedium tibetanum.** 312.
Roob antisyphiliticum D. l'Affecteur
 242. 268.

Rotulae

- ad vermes.** 220.
aduersus lumbricos. 220.
contra vermes. 128. 220.
laxatinae. 222.

S

- Sal Alembroth.** 226.
 mercuriale
 ferreum liquidum. 141.
 phosphoricum mercuriale. 173.
 sedatiuus mercurialis. 175.
Seruus fugitiuus. 1.
Solutio mercurialis. 288.
 balsamica. 119.
 gummosa. 119.
 simplex. 119.
 mercurii corrosiui. 286.
 in acido. 231.
 sublimati spirituosa. 287.

Specificum

- cephalicum Michaëlis.** 134.
Cloffii contra taeniam. 218.
Spiritus mercurialis. 225.
 vini mercurialis. 287.

Subli-

INDEX.

Sublimatum corrosivum. 242.
Sulfure de mercure. 124.
Sulphuretum hydrargyri. 124. 152.
Syrupus mercurialis. 121.
 Belleti. 240 - 242.
 vegetalis Velnosii. 242.

T

Tabellae
 anthelminticae. 220.
 pro vermibus. 220.
 purgante. 222.
Terre feuilletée mercurielle de
 Fourcy. 232.
Tinctura
 antiuenerica Molleti. 227.
 hydrargyri. 313.
 mercurialis Garayi. 225.
 mercurii sublimati corrosivi. 288.
Tragea Keyseri. 232.
Trochisci
 anthelmintici. 220.
 contra luem veneream. 136.
 de minio. 263.
 escharotici. 263.
 hermetici Scretae. 220. 221.
 mercuriales. 116.
 Scretae. 221.
 tonici mercuriales. 181.
Turbith minerale. 5. 176.
 nigrum. 171.
Turpethum
 minerale. 159. 176.
 rubrum Zwelferi. 159.

V

Vnguenta mercurialia. 80 - 101.
Vnguentum
 ad pediculos. 96.
 inguinales Scretae. 96.
 scabiem. 96. 151. 164. 165.
 antipforicum
 cum mercurio. 96. 97.
 antisyphiliticum. 97.
 caeruleum fortius. 97.
 mitius. 97.
 citrinum. 238.
 contra vermes. 97.
 e mercurio praecipitato. 166.
 enulatum cum mercurio. 98.
 sine contra scabiem. 98.
 epilepticum. 135.
 mercuriale. 98 - 100. 173. 262.
 simplex. 100.
 terebinthinatum. 100.
 mundificans. 101. 164.
 neapolitanum. 101.
 ophthalmicum Heckeri. 238.
 pediculorum. 101. 102.
 piacentinum. 150.
 rubrum. 149.
 veterinariorum. 102.

W

Ward's white drops. 227.

Z

Zabach. 1.
Zaibar. 1.

